AKİFE HANIMLAR

İLMİHAL NOTLARI

İstifade Edilen Videolar: **Fıkıh Okumaları- Nureddin YILDIZ**

Video Linki:
https://www.youtube.com/watch?v=hkiclSH9cXA&list=PL3P7x9qFB3oUhvv8_u8yowfr2PTV5NKFw

Notları Düzenleyen: **Kübranur (Bintu.afife)**

FIKIH'A GİRİŞ 1 (Fıkıh Okumaları)

Fıkıh Müslümanın lehinde veya aleyhinde olan şeyleri bilmesi demektir. Ebu Hanife rahmetullahi aleyhin fıkıh tarifi budur. Ne demek Müslümanın lehinde veya aleyhinde olan şeyleri bilmesi ne yapacağını bilmesi demektir Müslüman ibadet ederken mesela oruç tutarken Neyi yapacağını neyi de yapmayacağını bilmesi fıkıhtır.Müslüman Ticaret yaparken ticareti nasıl yapabilir nasıl yapamaz bunu bilmesi fıkıhtır.Müslüman evlenirken kiminle evlenebilir kiminle evlenilmez eş olarak görevi nedir hakkı nedir borcu nedir Bunu bilmesi fıkıhdır.Fıkıh kitaplarımız su ile başlar miras ilmi ile biter. Ne demek bu yani insanın doğar doğmaz yıkanacağı suyun vasıflarından başlıyor onu yaşatıyor yaşatıyor ölüyor geride bıraktığı malını taksim ediyor ve fıkıh bitiyor. fıkıh insanın lehinde veya aleyhinde olan şeyleri bilmesidir bu demektir .Dolayısıyla fıkhın ilgilenmediği bir pratik alan yoktur. Ziraat ile de ilgilenir. Ticaretle de ilgilenir. Sanayi ile de ilgilenir. mesela bir işçiye ait haklar görevler fıkıh alanına girer. Sanayi ile ilgilenir yani Bir müslüman ne üretebilir ne üretemez hangi işte çalışabilir hangi işte çalışamaz. E bunu belirleyen kurallar da fıkıh kurallarıdır. Fıkıh Müslümanın yapabileceği yapması gereken, yapmaması gereken her ne varsa bunların hepsini kuşatan ilmin adıdır fıkıh. Fıkıhla meşgul olan veya branşı fıkıh olan alimede fakih diyoruz. Fakih fıkıh ilminde uzmanlaşmış alim demektir. Fıkıh ilmi; Kuranı Kerim'in ve Kuranı Kerim'in şerhi durumunda olan hadisi şerifleri bilmekle öğrenilir ancak sadece hadisi şerif bilmek ,fıkıhla ilgili ayeti celileleri bilmek bir kişinin fıkıh ehli,fıkıh uzmanı bir kimse olması için yeterli olmuyor. Neden ? Çünkü Kuranı Kerim'de ilgili yaklaşık olarak 500 civarında ayeti Celile vardır. Bunun dışındaki Yani bu 500 ayetin dışındakiler direkt hammaddesi durumunda değildirler. hadisi şeriflerde de ahkam hadisleri İbni Hacer el askalani rahmetullahi aleyh fıkıhla ilgili olacak hadisi şerifleri Buluğul Meram isimli bir kitapta toplamıştır Bu kitapta da 1500 civarında fıkıhla ilgili hadisi şerif vardır. Demek ki 1500 civarında Hadisi şerif 500 civarında da ayet fıkıhın hammaddesidir. Ancak bu 500 ayetle 1500 hadisi şerif alt alta dizilip de bir kişiye öğretildiğinde bugünkü Müslümanın fıkıh ihtiyacını karşılayacak yeterli Hammaddeyi vermez. Neden Çünkü bir hadis-i şerif mesela deniz ürünlerinden hangisinin yenebileceğine dair önemli bir kuralı koyar. Der ki denizden çıkan helaldir, denizin verdiği helaldir. Bu hadisi şerifte var ama mesela bu denizden çıkan ürün konserve yapıldığında helal midir ? ya da bu denizden çıkanı Balıkçı bizzat kendisi tuttuğunda mı helal oluyor yoksa pazarda satılmasıyla mı ? Bu tip sorular karşımıza böyle varsayım olarak çıkardığımız sorular 1500 adet veya 500 ayetin içinde hemen arandığında bulunmaz bulunmayabilir.Biz ne yapmamız gerekiyor Mesela Balıkçı balık tutup onu yiyebilir. Bunu hadisi şeriften öğrendik ama bunu pazarlar hep satabilirmi konserve yapabilir mi dondudurup satılabilir mi dondurulmuş Deniz ürünü caiz midir ? gibi soruları bir diğer hadisin o cümlesinde ayetin o bölümünde geçmeyeni başka bir hadisten başka bir ayetten tamamlayacağız. Bu Olmazsa ne yapacağız işte o zaman Başka Bir nesneyi için yani denizden çıkan balık ile ilgili olmayan bir nesne için verilmiş bir hüküm kaynağı olan ayete Hadise başvuracağız. Diyeceğiz ki mesela konserve yapılıp yendiğinde balık helal mıdır sorusunun cevabı hadiste ayette yok da örneğin inek eti konserve yapılsa caizdir öyleyse deniz balığı da caiz sayılır diyeceğiz. Yani benim elimde bulunmadığı halde bilgi kaynağı olarak bulunmadığı halde başka bir bilgiye benzeterek bu benzetmenin de içini doldurarak yani sadece renklerini benzeterek tonajını benzeterek Bu 5 kilo Bu da 5 kilo Bu da böyledir şeklinde değil bu bilginin içini doldurup Yani buna neden olur dedi Rasulullah Sallallahu vesellem gerekenleri şu Bundan dolayı olur dedi şimdi bu gerekçeler Resullah sallallahu sellemin ona olur dedi gerekçeler elindeki konuya da uyarlanabiliyor o zaman bu da Resullah sallallahu sellemin Biraz önce olur Dediği şeye benziyor bu da bunun gibidir. Fıkıh ilminin erbabı olan Fakihler Kur'an'ın ve sünnetin yanında adı "kıyas" olarak kullanılan üçüncü bir kaynak daha üretmiş oluyorlar. Bu üçüncü kaynağı kıyas dediğimiz bu kaynak Müslümanların günlük hayatlarını tanzim eden ilim dalı fıkhın en yoğun kullanılan branşıdır.Kıyası kaldırdığımız zaman elimizde 1500 hadis 500 ayet 2000 cümle kalır böyle örnekli kullanmaya çalışalım 2000 cümle kalır Halbuki fıkhın Belki de 2 milyon bilgiye ihtiyacı vardır.elimizde 2000 kural var ama fıkıhta herhangi bir hayatı konu ele alındığında binlerce mesela

ticarette bin sorun var Evlilik hayatında binlerce sorun var Bunlar milyonları buluyor. her soru için bir ayet bir hadis bulunamayacağına göre bulunması da mümkün olmayacağına göre bizim elimizde mevcut kurallara hükümlere benzetilerek üretilmesi gereken yeni hükümler olacak demektir İşte bunun adı kıyastır fakihin en önemli görevi de kıyas etmektir. Öbür türlü kıyas ihtiyacı olmayacak olsa belki de okuma yazma bilen ayet hadis okuyabilen herkes temel dini ihtiyacını karşılayabilir fıkıh ilmine de gerek olmayabilirdi nasıl karşılar yani Allahü Teala sabah namazını kılın diye tembih etmiştir Müslüman sabah namazını kılmayı zaten Kur'an'dan anlar sabah namazı kılar sabah namazının kaç rekat kılınacağını da hadis-i şeriflerden Buharideki hadisten öğrenir. hasta olunca hayatta kalamayacaksa oturarak kılmaya işaret eden hadisi Şerif'ten öğrenir. Ama yaşadığı dönemde karşısına çıkardığı mesele hasta hasta değil hadisi şerif oturarak kılabilirsin hasta değil ama bu stratejik devlet açısından hiç göz yumulması gereken bir nöbetçi bir asker onu terk etmesi halinde o görevi terk etmesi halinde Vatani bir tehlike var ortada çok ciddi stratejik bir santrali bekliyor mesela veya ölümcül bir hastayı ameliyathanede ameliyat eden Doktor hastayı bıraksın ameliyatı Ondaki kalamaz arası verse hasta dakikalar zaten ameliyatın 10 dakika değil 2 dakika bile terk edilmesi mümkün değil hadisi şerifleri ayetlere dönüp ameliyathanede doktorun hastayı bırakıp bırakmayacağı ile ilgili bir ayrıntıyı bulamayız. Hatta ayet ve hadislere döndüğümüzde en stratejik kabul edeceğimiz Savaş konusunda Kuranı Kerimin namazı bırakmamak gerektiğini söylediğini görüyoruz. orada da aleyhisselatu vesselam efendimize yanındaki müminlerle beraber namazı kılmalarını korku namazı diye isimlendirilen bir namazı kılmalarını emrediyor Allahu teala. İşte fakih birisine bu doktor bu namazı ne yapacak bu insanın ölüm tehlikesi Çünkü trafik kazası geçirmiş kan kaybetmiş ya 10 dakika içinde ameliyata alınacak ya da beyin kan kaybından ölecek doktorunda sabah namazını kaçırması mümkün değil. Bu noktada değerlendirme yapacak kişi fakihtir fakih bilinmezli bir denkleme çare üretmek zorunda. doktorun namazı,insanın hayatı karşılaşmış Kuran'a bakacak hadisi Şerife bakacak Kur'an'dan ve hadisten çıkan ana kurallara Fıkıh kaidelerine bakacak ve burayla ilgili fetva verecek ya da bir fıkıh kuralı koyacak Fakihin vazifesi budur işte bunun adı kıyastır.Kur'an'a bakarak Hadise bakarak yeni bir durum değerlendirmesi yapmak vazifesidir. Fakihin en önemli vazifesi yeni bir çare üretirken Kuranı Kerim ve hadis-i şeriflerin içinden taviz vermemiş olacak. Yoksa taviz verdikten sonra herşeyi kaldırırsan ayetleri hadisleri geçici süre için dondurursa yani böyle bir şey yapması fakihi, Hristiyan papazların Yahudi hahamların Tevrat'ta ve İncil'de yaptığı şeye benzetir. çıkamaz bir noktaya gelince o ayeti yok sayalım dediler bu ay böyle de olabilir dediler Tevrat'ta İncil'de öyle Tevrat'ta ve İncil'de oynar gibi Kur'anla hadisi şerifle oynadıktan sonra bunun adı fakihlik değil bunun adı düşmanlıktır hainliktir Fakihin vazifesi Kur'an'ın azametini hadis-i şeriflere bağlılığı eritmemektir. hayatı da tıkanmış halde tutmamaktır. Demek ki tekrar sözümüze dönersek fıkıh ilminin temeli Kuran'dır Sünnettir. Bu Kur'an ve sünnetin yanında Fakihin en önemli malzemeside Kıyas malzemesidir. Böylece fıkhın kaynakları çıkmış oldu. Bir kaynakta icmadır. İcma sözbirliği demek. söz birliği nasıl oluyor ? Yine Kur'an ve sünneti taşırmamak onun dışına çıkmamak şartıyla fakihler ümmetin fıkıh kültürünü Temsil eden şahsiyetleri bir konuda söz birliği ederler ve hiçkimse o söz birliğine karşı bir söz söylemez buna İcma denir. Misal olarak ashabı kiram sürekli örnek verilir.Ashabı kiram mesela zekat vermeyen Peygamber Efendimizin vefatından sonra zekat vermeyenlerle savaşılması gerektiği konusunda İcma etmişlerdir. Bu icmaya neden gerek duyulmuştur çünkü Kuranı Kerime dönüldüğünde hadisi şeriflere dönüldüğünde zekat vermeyenle savaşın diye bir ayet olmadığı görülür. böyle bir açık Emir Yok. böyle bir Emir olsaydı zaten tıpkı ezan okununca camiye gidilmesini emrettiği gibi gibi açık bir şekilde Allahın emri olsaydı Ebubekir r.anh bu zekat vermeyenlerle Kuran emri diye zaten savaşacak ama Ebubekir r.anh biz zekat vermiyoruz diyen bir kalabalık kitle gördü karşısında. Artık oturdu düşündü bugün zekata karşı çıkıyorlar Yarın namaza karşı çıkacaklar öbür gün islâm'ın tamamına karşı çıkacaklar bu Allah'a bir isyandır. Ha Biz İslamdan çıkıyoruz diyorlar ya da biz zekat vermeyiz diyorlar diye düşündü bununla savaşması gerektiği tellakkisi oldu. Ashabı kiramda bu görüşe muhalefet etmediler. Evet bugün zekatla başlanması halinde Yarın İslam'ın tamamı buna karşı çıkar dediler. özetlenebilecek bir mantıkla zekat vermeyenlere karşı

Allah'ın Kılıcı olarak Halid b. Velidi saldılar Ebubekir r.anh ve onun etrafında O fikri oluşturanlar. o zaman kimse karşı çıkmadı. Ümmeti Muhammed'in hepsinin evet Dediği şeye de ne dendi İcma dendi. İcma Kur'an gibi hadisi şerifler gibi Müslümanlar için bir bilgi kaynağıdır. Şimdiki zamanda da icma yapılabilir. Nasıl yapılabilir ? Mesela yeni bir mezhep türetildi. temelinde Peygamber efendimiz sallallahü ve sellem den sonra da peygamber gelebileceği şeklinde bir düşünceye ortaya atıldı. İngilizlerin eliyle Hindistan'daki Müslümanların içine sokulmuş bir fitneydi bu. hala taraftarları var bağlıları var yani dış kaynaklı yaşam tarzları olduğu için de rahatlar keyifleride yerinde onlar villalar da oturuyorlar Hindistan'daki Müslümanlar sefalet içerisinde geziyorlar rağbet edilen beğenilen bir Ekol gibi duruyor Müslümanlar alimler toplandılar bir kişi muhalefet etmeden Hiç kimse muhalefet etmeden hepsi İslam'la böyle bir mezhebin ilgisi yoktur dediler. Bu asrın şartlarında bir icmadır bu. Evet Hz. Ebubekir r.anhın dönemindeki gibi değilsede bu asrın şartlarında İcmadır. Şimdi bununla başka bir konuyu kıyas edelim. İcma düzeyindeki söz birliği ile oy çokluğu arasındaki farkı görelim. şu konuda yanlış olduğunu mesela şiilikle ilgili alimler toplanıyor mesela muta nikahında şiiliğin bâtılı temsil ettiğini konuŞuyorlar. Bu arada 100 kişilik komisyonda ikisi de diyor ki Aslında muta nikahının sağda solda delilleri vardır. Şimdi 100 alimdn 98'i şiiliğin tuttuğu dal çürük daldır islamda bu yoktur diyo bu güçlü bir görüş Müslümanları bağlıyor ama icma değil çünkü öbür taraftan namaz kılan ümmeti Muhammet'ten olan iki kişi bunun şöyle de tarafı olabilir diyor şerh koyuyor. ama Ebubekir Radıyallahü anh'ın Zekat vermeyenlerle savaşalım sözüne hiç kimse şerh koymadı. Bilakis Kılıcı alıp cihada katılalım diye düşündüler. çok fark var ikisinin arasında birinde filan dedi Bak bununda bir bildiği var Denecek bir açık var öbüründe ise hiçbir açık yok. Her iki görüşte müslüman alimlere ait. Birisi yüzde yüz söz birliğidir öbürü söz çokluğudur. Peki Müslümanı bağlıyor mu bu ? Bağlıyor. Neden?
İcma her ne kadar söz çokluğu çok söz birliği gibi kavramlarla ifade ediliyorsada Kur'ana dayalı bir konuda hadisi şerife dayalı bir konuda yapılır. Kuran'ı kaynak olmadan mesela Kuranı Kerim Peygamber Efendimizin son peygamber olduğunu söylüyor. Dolayısıyla şimdi birisi çıktı bizim adamımız da peygamberdir demeye getiren bir mesaj verdiğinde bu batıl bir söz söylüyor bu melundur sapıktır denir. Mesela Kurana rağmen bütün dünyadaki müslümanlar bir araya gelip ihtiyaçtır faiz caizdir derse bu kıyamete kadar mümkün mü ? Hayır mümkün değil. İcmayı Kur'an'ı karşına alarak yapamazsın. kıyas Kur'an'ı hadisi şerifleri karşına alarak yani orada söylenen bir şeyin tersini yaparsan Kur'an'ı karşına almış olursun hadisi şerifleri karşına almış olursun bu batıldır. Belkide insanın dinden çıkmasınında nedenidir. İcma kıyas Bunlar neye göre yapılır ? Kur'an'ı karşıya alarak hadisi şerifleri karşı cepheye koyarak ne icma ne kıyas yapılır ne de Müslümanlık kalır.Kur’anla beraber bir iş yaparak ancak biz devam edebilirizvr böylece 4 dayanak çıkmış oldu. Fıkhın 4 dayanağı; Allah'ın kitabı Kur'an,peygamber Aleyhisselam efendimizin sünneti.Bunlar tartışmasız kaynak ve fakihlerin kıyası ve ümmeti Muhammed'in müctehidlerinin ictihadı. Bu dört branşta uzman olan bu 4 alanda Allah'ın kitabındaki hükümleri bilen Peygamber Efendimizin hadisi şeriflerinde hükümleri bilen kıyas etmeyi bilen ve yapılmış kıyasları anlayan İcma nedir bilip icmayi İcma edilmiş konuları Bilen birisine Fakih denir. Bu fakih oturup Allah’ın hğkmü şudur der onu biz samimi bulduğumuz hizmet sözünden takvayla hareket ederek dediğini bildiğimiz sürece onun sözünde hareket ederek yap dediğini yaparak olmaz dediğini yapmayarak hareket etmemiz halinde Allahu tealanın rızasına ermiş oluruz. Çünkü temel zaruri meseleler hariç müslüman bütün dininin ayrıntılarını bilemez. bilmesi çok zor Müslümanın her müslüman fakih olacak dediğimiz zaman kimse ziraat yapmayacak demektir. herkesin zekası belli bir seviyede olacak demek ve kimse aşçılık yapmayacak demek herkes sabahtan akşama kadar ömrünün en az otuz senesinde ilimle meşgul olacak Demektir. Bu hayat gerçeğine ters düşer. Kuranı Kerim'de ne diyor Tevbe suresinde sizden bir grup cihada gittiğinde bir grupta kalsın ilimle meşgul olsun diyor. Demek ki ilimle meşgul olmak bir tür belli bir akıl kapasitesi istiyor herkesin böyle bir imkanı yok bu hayatın gereklerinden biri olarak bir kitlede bulunmak anlamına geliyor ama Ramazan orucunun farz olduğunu kumarın haram olduğunu bilememek diye bir şey söylenemez. bütün müslümanlar bilezik yani altın ve gümüş gibi malzemelerin

taksitle satılmayacak bilmek zorundadır Bilezik taksitle satılmaz altında neden hadis-i şeriflerinde altın ve gümüş ticaretinde ve satış temel prensiplerinden biri götürdüm bu bilezik 100 gram geldi 90 gram gelen bilezikle değiştiriyorum programını yok sayıyor kuyumcu yasak ticarete girer mi girmez mi Bunu gelemeyebilirim bir ayrıntı bu Şüphesiz ama evlenirken alınacak bir kadın bir daha ölünce o bilezikler çocuklarına miras kalacak fıkıhtaki bu ayrıntı sayılabilecek mevzuları bilmeyebilir Ne yapacak o zaman ben evlilikle ilgili ahkamı öğrendiğim gibi bilezik alacağım zamanda bu tiple ilgili Dökümü öğrenmeliyim.alkol satmayan marketi kendisine alışveriş merkezi olarak belirleyeceği gibi rakamını bilerek satış yapan Kuyumcusu da olacak müslümanın. bu İslami hayatın gerçekleridir. İslami Hayat sadece evine kapanıp perdeleri kalın yaparak dışarıdan görülmesini engellemek değildir. Müslümanlar kuyumcuda tercih edecekler kuyumcu bilecek ki Nasıl mesela et tercihi yapıyorlar her Kasaptan et almıyorlar aynı şekilde müslümanlar her kuyumcudan alışveriş yapmaz.müslümanlar hafif Uyanmaya başlayınca namazsız niyazsız Kasaplar bile ne yapıyor paketlerimiz İslami usullere göre kesilmiştir diye yazı asıyor. Bu çok güzel bir gelişme. İslamı hayatının her alanında yaşamalı müslüman.
Demek ki fıkıh müslümanların doğumdan, ölüp malı varislerine taksim edilinceye kadar olan sürecin bütününe cevap verecek ilmin adıdır. Fıkıh müslümanların Allah'ın rızasına uygun yaşamalarını sağlayan bir ilimdir.

FIKIH'A GİRİŞ 2 (Fıkıh Okumaları)

Fıkıh;Müslümanın günlük hayatının nasıl Allah'ın rızasına göre yaşayabileceğini yani Müslümanın dünyada ve ahirette saadete ermesinin yollarını gösteren ilimdir.Kur'an ve Sünnetle yola çıkmıştır fıkhın kaynağı bunlardır. Kur'an ve sünnetin yanında bir de kıyas vardır yani Kur'an'da ve sünnette bulunan şeylere benzeterek hüküm vermek vardır bir de icma vardır İcmada bir çeşit kıyasın ümmet tarafından onaylanması demektir. Bu Kuran ve Sünnet birincidir. 2 Kuran ve sünnete bağlı kıyas ve icma yapılması bu iki konu kimin yapacağını soruşturmamızı gerektirmektedir Kim Kur'an'dan anlayacak. Allah'ın dini bütün müslümanların mükellef olduğu dindir. Herkes bu dinin emirlerini ve yasaklarını yapmak yerine getirmek durumundadır yasaklarından kaçınacak emirlerini de yerine getirecek ama ortada önemli bir gerçek var. Dinin ilk muhatapları olan Ashabı Kiram da dahil olmak üzere bütün müslümanların Allah'ın emirlerini Kuranı Kerim'den anlama yasaklarını Anlama gibi bir seviyede olmaları %100 beklenebilecek bir beklenti değildir. Evet Allahu tealanın zinaya yaklaşmayın sözünü arapça bilen arapçasının mealini öğrenen herkes anlar Arapça veya Türkçe nedir konuşursan konuş zinaya yaklaşmayın sözünün zinanın yasak olduğunu hatta zinaya sebep olacak şeylerin bile yasak olduğunu gösterir. Bunu müslüman anlar. Ama Kuranı Kerim'de böyle zinaya yaklaşmayın der gibi kolayca anlaşılabilecek hükümlerin sayısı çok değil bu nedenle Ashabı kiramdan itibaren Allahu teala burda ne demek istemiştir Allah'ın muradı nedir diye bir soru hep gündemde olmuştur bunun için ilk müracaat edilecek şey hiç Şüphesiz Kuranı Kerim'in açıklaması durumunda olan hadisi şeriflere müracat edilmesidir. peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem şunu söylemek istemiştir,açıklamıştır buna rağmen yani peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemin açıklamalarına rağmen Kuranı Kerim'de peygamberimiz Aleyhisselam'ın açıklamalarında da anlaşılamayan ya da oradaki hükümlerin tam dini bir hayata geçmemize yeterli belge kaynak oluşturamaması da söz konusudur şöyle bir sonuca geliyoruz elimizdeki Kuranı Kerim ve hadis-i Şerifler bir grup uzman tarafından ancak rahat anlaşılacak Müslümanların geneli tarafından ise çok rahat anlaşılamayacak anlaşılamayabilecek bilgi kaynaklarıdır o zaman Müslümanlar arasından bir grubun meslek olarak baştan sona kadar Kuranı Kerimi ve hadisi şerifleri insanlara aktaracak düzeyde derin bir bilgi olarak özümsenmesi ihtiyacını karşımıza getirmektedir. Buna biz fıkıh lisanında İçtihat diyoruz. Yani bunu yapan adam müctehid diyoruz ve bu iki kavram Kur'an'da ve hadis-i şerifte derinleşme yüzeysel bilgi derin sırlarını çok iyi bilme şeklinde izah edilebilir burada müctehid ve ictihaddan önce iki cevaplı 1

soruda sormamız gerekiyor. Neden Allah Kur'an'ını kulları amel etsin diye peygamberi de Kuran'ı açıklasın diye gönderdiği Halde bir Müslüman olarak ben Neden hala Kuranı Kerimi anlamıyorum anlayamıyorum neden hadisi şerifler yeterli olmuyor ? birincisi bu 2 cevabı vardır Birincisi gerek Kuranı Kerim gerekse hadisi şerifler belli konuları Allah'ın dilemesiyle kapalı bırakmıştır. Bu kapalılık hali Müslümanların Kuranı Kerimi ansiklopedi gibi açıp a maddesi şu b maddesi şu diye bulabilecekleri bir kitap halinde olmaması ön sonucunu doğuruyor. İlla Kuranı Kerim tafsilata girmeden çok büyük oranda tafsilata girmeden konuları ara başlıklarıyla ele alıyorlar. Peki ayrıntıları olsaydı o zaman elimizdeki Kur'anı kerimde belki 40 cüz olması gerekirdi. E Kuranı Kerim kırk cilt olursa nasıl Kuranı Kerimle ibadet edilecek nasıl Kuranı Kerimi çocuğu ile büyüyle Müminler ezberleyecek. Bu bizede bir zorluk olacaktı. Allah böyle murad etti Kuranı Kerim'in küçük hacimli olmasını murad etti. Peygamber Efendimizin hadisi şerifleri için de aynı şeyi söyleyebiliriz. uzun uzun konuşmalar yapsaydı aleyhisselatu vesselam Efendimiz Belki bizim için çok daha iyi olurdu. İhtilaflı ilmi konular olmazdı. ama bu nasıl muhafaza edilecek bunun tamamına karşı Müslümanlar sorumluluklarını nasıl yerine getireceklerdi ? 2. cevap yani Kur'an ve hadisi Şerifler beden yeterli olmuyor da kıyasa icmaya başvuruluyor Çünkü bu sorular Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizin günündeki hayat standardı ile ondan 100 sene sonraki hayat standardı 200 sene sonraki hayat standardı 400 sene sonra ki hayat standardı şimdiki teknoloji çağındaki standartlar çok farklı. bir ölçüm yapılacak olsa bu standartların hep değiştiği görülür. yani ilk medine günlerindeki ihtiyaçlar medine-i Münevverede ömer hattabın halife olduğu günlerde k iihtiyaçlarla aynı değildi. belli bir yaşam tarzı değişti. Müslümanlar başka bölgelere gittiklerinde Hayat şartlarının değişik olduğunu ihtiyaçlarının değişik olduğunu gördüler İslam kıyamete kadar Müslümanların bütün ihtiyaçlarına cevap vermek için gelmiş bir dindir. hayat sürekli Allah'ın kaderi ile yenileniyor İnsanoğlu yavaş yavaş dünyanın dışındaki gezegenlerde bile bilet alabilir miyiz diye düşünmeye çalışıyor İslam yani dinimiz hiçbir şekilde kıyamete kadar herhangi bir ihtiyacı cevaplayamaz durumda olacak bir din değildir . Bunu nasıl sağladı Kuranı Kerim ? Olayların ayrıntılarına girmeden ana ilkeleri belirledi. Mesela batıl yollarla Birbirinizin mallarını yemeyin dedi. Batıl kelimesini Peygamber efendimiz Sallallahü Aleyhi ve Sellem açıkladı yani hakka uygun olmayan ve zulüm esaslı olan kazançlardır dedi. Şimdi Kur'an buna yemeyin diye ana kurallar koydu. Peygamber efendimiz bunu örneklendirdi. bunun bakıldı müctehidler ne yaptılar ? Bir asırdaki kazanç vergi türünün batıl kazanç olup olmadığına baktılar. Dediler ki bu kazanç türü batıldır. Neden batıldır ? işte burada alan verene göre Sürekli zarar da görülüyor. Müctehid bunu nereye göre yaptı Kuranı Kerim batıl yolla yemeyin demişti peygamber Efendimizde bunu açıklamıştı. şimdi tekrar döndüğümüzde neden Kuranı Kerim müctehidlerin içtihadlarıyla fakihlerin çalışmalarıyla anlaşılıyor. 2 cevap verir birincisi Kuranı Kerim'in indiği zamana göre hayat değişiyor. Bu hayat Kuranı Kerimin temel prensiplerle karşılanıyor. İkincisi Kuranı Kerim özellikle Kuranı Kerim bütün olayları ayrıntılı anlatsaydı müminin takatini aşan bir kitap olurdu. kaldırmak zor olurdu Kuranı Kerimi. Halbuki Kuranı Kerim ne buyuruyor ? Kuranı biz kolay ettik (ayet) 40 cilt olsaydı Kur'an nasıl kolay olacaktı ? Hafız 3 senede ortalama en geç 3 senede Hafız oluyor 1 cüz Kuranı Kerim. Bu 10 cilt olsaydı nasıl ezberlenecek Nasıl korunacak ? yani bilgisayarlı bir hayatı düşündüğümüz halledilir diyoruz. Bununla nasıl amel edeceksin.Kuranı Kerimde abdesti anlatsaydı Allahu teala abdestin 4 şartını sayıyor hepsi bir satır Kuranı Kerimde. Bir de abdest şöyle alınır diye tarif etseydi Allah şartları nedir,abdest nasıl bozulur,nasıl tazelenir vs. 5 sayfa olacaktı belki. bütün bunları anlatsaydı Allah 2 türlü zorluk olurdu. Bir;nesilden nesile götürülmesi imkansız hale gelecekti. iki; Allahın Kuranda anlattığı herşey abdestin farzı olacaktı o zaman. Şimdi abdestin sünneti edebi diye ayırıyoruz. Öbür türlü yüzünü üç yerine iki yıkayanın abdesti olmayacaktı mesela. Şimdi ise Kuranı Kerimin kolay hazmedilir cennete götürecek bir kitap olmasını gerektirdi. Allah'ın bu muradı kullarına rahmet içindi. Bir de yan bie sebep daha var. Üçüncü cevap olarak bunu da yazabiliriz.Tevrat ve İncil'in başına gelen şey Kuranı Kerim'in başına neden gelmedi çünkü Tevrat ve İncil Zebur aynı zamandaüzerinde ictihad yapılabilecek bir kitap değil onun üzerinde kimse bir ictihad yapamadığı için bu kapı onlara açık olmadığı için Her yapılan çalışma tevrata müdahale Oldu

dolayısıyla sonra Allah'ın indirdiği kitap ortadan kalktı. insan eli değdiği için o kitapta Kur'an'ın Vahyi taşıdığı Bereket bulunmaz oldu. Ama Kuran ve hadisi şeriflerin üzerinde ictihad kapısını Allahu tealanın açık bırakması Kuranı Kerimin ebedileşmesini ve Kuran hadis üzerinde yoğunlaşan,ömrünü buna vakfeden böyle karanlık gecelerde bile sabahlara kadar araştırmaları yapan hadis araştırmaları yapan hadisi şerif araştırması yapan büyük bir ilim ordusu. Bu ilim adamları ordusu deyimini neden kullanıyoruz çünkü ayet üzerinde hadisi şerif üzerinde sabahlara kadar akşamlara kadar çalışan talebe ilim alim sayısı Peygamber efendimiz sallallahü ve sellem den beri milyonları geçmiş bir rakamdır. Milyonlar kendilerini kur'an-ı Kerim'e vakfetmişlerdir. Bunu ne sağladı Kuranı Kerim'in üzerinde sürekli birbirlerinin beyinlerini yoğrulmasına ve birbirlerini daha iyi anlamaya teşvik etmelerine neden oldu. Mesela şöyle bir örnek verelim bakıyoruz ki Allah 1)ictihada izin veriyor. 2)ictihada izin verince bildiğini söyleyeceksin susmayacaksın. Yoksa kıyamet günü ağzına gem vurulur diyor yani müctehid Allah'ın kitabını okuyor anlıyor o anladığınla amel ediyor konuşuyor. Öbür müctedihe sen de anla sen de çalış diyor. 20 tane müctehid oturuyorlar çalışıyorlar Çalışıyorlar bir şeyler ortaya çıkarıyorlar bir tanesinin talebesi çok Onun mesele işte sesi gür çıkıyor Öbürleri de susup biz 2. sınıfız demiyorlar. çıkıyorlar onun karşısına bizim anladığımız Doğrudur Kur'an'dan diyorlar birincisi diyor ki ben doğru anladım diyor ikincisi Sen doğru anladın Ben doğru anladım derken bir piyasa oluşuyor. rekabet oluşuyor. müctehidler ictihat koydukça hep Kuran büyüdü. hiç kimse tek bir müctehidin dediği doğrudur Kuran ahkamı hakkında hadis ahkamı hakkında demiyor. Her müctehid hak bildiğini söylüyor öbğr müctehid çıkıp Senin dediğin doğru değildir benim dediğim doğrudur diyor. Bunlat birbirleriyle kavga etmek daha çok taraftar toplamak daha çok ses getirmek için yapmıyorlar bunu. Çünkü böyle yapana müctehid Denmez zaten öyle yapan din üzerinden Kuran üzerinden Ticaret yapandır müminler kısa bir zamanda onu piyasadan eleyip atarlar Çünkü müctehidin ilimden önceki şartı takvası Allahım dinine hizmet arzusudur eğer takvası yok Allah'ın dinine hizmet değilde menfaati şöhreti mesele yapmışsa böyle bir müctehid müminler arasında iş yapamaz. Ama Allah yolunda Cihad maksadıyla dine Kuran'a hizmet etmek maksadıyla sabahlara kadar çalışan müçtehidler yanlış şey söylemiş olsalar bile müminler onları bağırlarına basarlar onun ismini kıyamete kadar ölümsüzleştirirler. Çünkü tek doğruyu Allah söyledi zaten. Ama o tek doğrunun açıklamaları anlaşılması ile ilgili bunlarıda uğraşsın gayret etsin istediler. Nitekim oldu bu olunca da ortaya ne çıktı ? Kur’anın etrafında büyük bir ilim Serveti çıktı. belki binlerce tefsir ama kütüphanelerimizde yüzlerce tefsir var. Kur'an ne diyor diye açıklamak için yazıldı. Belki on binlerce hadis çalışması yapıldı. Tek başına 300-400 çalışmaya imza atan alimler var bunu 1400 senedir Müslümanların Kur'ana ve sünnete yaptıkları hizmeti alimler kanalıyla yaptıklarıdır. İmkanları yok saatlerce uğraşarak bir okka Mürekkebin ancak yapılabildiği,bir sayfa yazı yazmak için 3 defa divitin açılmak zorunda kalındığı için Kağıdın çinden geldiği böyle zor şartlarda yaşadıkları halde şu 1400 senedir kur'an-ı Kerim'e yapılan hadisi şerife yapılan hizmetlere bir bakıldığında bu kadar büyük hizmetlere muvaffak olmuş bir ümmetin peygamberinin şerefini peygamberinin ismini nasıl kıyamete kadar ebedileştirdiğini anlar insan. Bu böylecede Allahu Teala'nın niye ictihad kapısını açık bıraktığını gayreti niye böyle geniş bir alana yaydığını anlamış olur. Kuranı Kerim mesela 1000 tane fıkıh kuralı ihtiva eden bir kitap olsaydı bunlar ne açılır ne kapanır. uyuyorsa uyuyor uymuyorsa karıştırma yapmıyorsam yapma cehenneme git şeklinde olsaydı mesela bu kadar büyük bir ilim serveti olmaZdı. İnsanlar Kurandan soğuyacaklardı. Şimdi ise Kuran sindire sindire yaşanıyor. Hadisi şerifler insanların gözbebeği oluyor. Müslümanlar bu yolda çok uğraş verdiler bedel ödediler. Kimi alimler zindanlarda kitap yazdılar. Hatta o zindanlarda yazılan eserleri çok daha değerli oldu. Mesela Fıkıh alimi İmam Serahsi kuyu hapsiyle cezalandırılmış. Kuyuda yaşarken hanefi mezhebinin en değerli kitaplarından mebsut isimli eserini yazmış. Mesela iki meşhur isim olarak mesela Seyyid kutubu veyahutta Sait nursi'yi ele aldığımızda iki tane meşhur isimler yazdıkları eserlerine zindanı bedel olarak ödedikleri için Allah eserlerine de Bereket vermiş binlerce onbinlerce insan bunlardan istifade etmişler. Ümmetimin ihtilafında rahmet vardır buyuruyor peygamber efendimiz. Ebu Hanifenin talebeleri ihtilaf ettiğinde bu müjde ortaya çıkıyor. Bunu anlamayanlar Kuranı Kerim

önümüzde duruken Ebu Hanife ne siye konuşup duruyor diyorlar. E sen niye konuşup duruyorsun madem Ebu Hanife konuşmayacak ? Bunlar cahilce ve işi uzmanca bilmemekten kaynaklanıyor. Ne istiyor Allah Kuranı sabahtan akşama akşamdan sabaha konuşulsun tartışılsın istiyor. Allah Çünkü öbür türlü mevlütlerde okunan kitap haline gelirdi Kur'an.işte ümmetin ihtilafı Budur. Burada çok önemli bir ayrıntı var. Bütün bu sözler fıkıh meseleleri içindir. Akidemizde ihtilaf olmaz Melekler var mı yok mu diye bir tartışma yapamayız melekler görünse Olur mu olmaz mı Böyle konuları imanımızı ilgilendiren şeyler ne kadar Kur'an Anlattıysa ne kadar Hadis anlattıysa o kadar anlarız. İctihad yok çünkü İçtihat ne demek kanaat kullanmak demek imanda kanaat olmaz. Ebu Hanifeye göre mümin olmaz insan. Bir insan Resulullah'a göre mümin olur. Ebu hanifeye göre namaz kılar ama. Çünkü namazın kılınışı ile ilgili farklı tarifleri rükufa şöyle secdede böyle durulacak tarifini ahmed bin hanbel bir türlü yapar tabiinden öyle görmüştür. Ebu hanifede başka türlü yapar o da başka tabiinden öyle görmüştür. Yeter ki bunlar nassa dayanan bir ictihada uygun olsun. Ama bir mümin kadere inanmayı düşünmüyor filan müctehid yok dediği için. Asla akide konularında ihtilaf yoktur.Akidede ihtilaf demek temelinden çökertmek demektir o zaman islam binamız çatlar. Sözümüzü tekrar toplayalım dedik ki Kuranı kerim üzerinden,hadisi şerif üzerinden ictihad yapılır bunu yapana müctehid denir ama müctehid derdi Allahın dinine hizmet etmek olan insandır ve belli bir ilmi seviyesi vardır.
elhamdülillahi rabbil alemin

FIKIH'A GİRİŞ 3 (Fıkıh Okumaları)

Kuranı ve sünneti anlayıp yaşamak için ortaya konan ilme fıkıh ilmi denir.Fıkıh ilmi bize kadar nasıl ulaştı ? Elbette Kur'an'dan ve hadisten kaynaklanan bir ilimdir dediğimizde hemen aklımıza gelmesi gereken sonuç fıkıhın başı Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Efendimizdir. Zira Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e ve onun ashabına dayanmayan bir ilim Kuran ilmi diye adlandırılsa bile değer ifade etmez neden ? Rasulullaha dayanmıyor. (aleyhisselatu vesselam) ashabına dayanmayan bir ilim veya başka birşey müslümanı bağlamaz. onunla ibadet olmaz onunla Allah'a yakınlık kurulamaz İlla Resulullah'a bağlanacak aleyhisselatu vesselam, ashabı kirama bağlanacak. Fıkıh ilmi tarih olarak geri götürüldüğünde Resulullah sallallahu aleyhi ve sellemin zamanına kadar fıkıh ilmi diye dayanmaz ama fıkıh ilminin muhtevası içindekiler mesela İçtihat gibi,kıyas gibi bir konu açıldığında Yani bir fakihin yaptığı iş ashab-ı kiramın dönemine Resulullah sallallahu aleyhi ve sellemin dönemine kadar taşındığında orada fıkıh bulabiliriz Çünkü fıkıh nedir Kuranı Kerimi Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizin hadisi şeriflerini anlamak yaşamak için çalışmak demektir. Müslüman olarak ne yapacağını bilmek demektir bu iş en yoğun bir şekilde Resulullah Sallallahu Aleyhi sellem zamanında vardı ashab-ı kiramdan fakih olanlar vardı.ashab-ı kiramdan içtihad edenler vardı ashab-ı kiramdan fetva ehli olanlar vardı 1 kişi 5 kişi değil tamamı da değil Şüphesiz ashab-ı kiramın ama onlarca sahabi içtihad ettiler Hatta rivayetler incelendiğinde Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizin sağlığında da ictihadın gündeme geldiğini görüyoruz ki ictihad fıkhın kendisidir fıkhın ta kendisi ictihat etmektir. Resulullah Sallallahu Aleyhi sellemin gününde bugünkü Ebu Hanife ile beraber sistematik hale gelen fıkıh ilmi yok elbette.böyle bir İddaa yapılamaz. Rasulullah sallallahu aleyhi ve Sellem'in peşinden gelen sahabe döneminde de fıkıh ilmi diye bir ilim yoktu aslında fıkıh ilmiyle beraber Kur'an ilmi diye de bir şey yoktu. hadis ilmi de yoktu tefsir ilmi de kelam ilmi de yoktu yani ilimlerin bir tasnifinden söz etmek mümkün değil Resulullah Sallallahu Aleyhi Sellem efendimizin ve ashabın döneminde. Tefsir ve hadis ilmininde ana hammaddeleri vardı zira abbasi Devletine kadar belkide emevilerin son dönemine kadar müslümanların ilimleri Tasvip etmek veya fıkıh,tefsir,hadis ilmi diye bir ilim dalında eğitim yapmak şanslarıda yoktu. Neden çünkü tesis döneminde kuruluş döneminde İslam. Evvela araziye yerleşme çevreyi tanıma mücadelesi gerekiyordu ki bu yaklaşık olarak 1 asır sürdü. bu büyük çalışma yani Cihat

ismi ile adlandırılan yeryüzünün mamur bölgelerine islamı Ulaştırma tebliğ etme mücadelesi bir ilim halkası oluşturup o ilim halkasında fıkıh öğrenenler hafızlık yapanlar tefsir okuyanlar şeklinde bir tasnif yapma imkanı vermedi bir şey dikkat edersek Eğer Kuranı Kerim'in Ebubekir Radıyallahü anh döneminde cem edilmesi yani kitap olarak bir araya getirilmesini Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemden sonra gerçekleşmiş bir olay olarak görüyoruz. ondan da yaklaşık 15 sene sonra belki de 17-18 sene sonra net tarih veremiyoruz hz Osman döneminde Kuranı Kerim'in nüshalarının çoğaltıldığını biliyoruz. yani Ebubekir Radıyallahu anh döneminde bir araya getirildi bir mushaf olarak kitap haline getirilip bırakıldı. Osman ibn Affan radıyallahu anh döneminde halı yolla her büyük eyalete bir mushaf yani Kuranı Kerim kopyası hazırlanıp gönderildi nedeni neydi bunun Çünkü Kuranı Kerim öğretilirken elde yazılı bir nüshası bulunmadığı için bazı farklı telaffuzlar ortaya çıktı bu Huzeyfe radıyallahu anhın dikkatini çekti Osman ibn Affanu ikaz ederek insanların Kuranı Kerim konusunda farklı düşünmelerini engelleyecek bir sistem oluşturalım dedi Bu yüzden Kuranı Kerim nüshaları çoğaltıldı. Bunu ne için kullanıyoruz henüz Mesela Osman ibn Affan döneminde fıkıh ilmini aramaya gerek yok daha Kuranı Kerim kitap olarak ellerde değil İnsanlar ağızdan ağza bir şeyler öğreniyorlar taki döneminin sonuna doğru Müslümanlar bir nebze yerleştiler Devleti oldu artık ekonomisi ekonomik çarkı dönmeye başladı ve gitgide mesela Mısır fethedildi Mısır'da iyi İslami idare oluştu İran'da İslam yerleştiği orada bir İslami idare oluştu artık camilerde mescitlerde ders halkaları rahat bir şey olabilir hale geldi. 3 tane 5 tane sahabi gidip Kur'an öğretiyordu Abdullah Bin Mesud gidip Kur'an öğretiyordu Enes bin malik Kur'an öğretiyordu derken yüzlerce zeki insan Allah'ın kitabına kendisini vakfetti bu insanların zekalarındaki farklılıklara göre de yavaş yavaş Allah Teala ilimleri ortaya çıkarttı mesela bir kısım alim kendisini kur'an-ı Kerim'e hasretti Kuranı Kerim üzerine yoğunlaştı işte Ata Mücahit isimli zâtlar mesela İbn abbas'tan öğrendikleri Kur'an tefsirini insanlara yaydılar Bugün biz bakıyoruz Kuranı Kerim tefsirlerinde Ata Mücahit gibi isimler uygun bir şekilde karşımıza çıkıyor bu onların yavaş yavaş tefsir dalında uzmanlaşma görüntüsü verdiklerini gösterir bakıyoruz başka bir kişi İbni Mesuddan onlardan Ayşe radıyallahu anhadann duyduğu hadisi şerifleri üzerine yoğunlaşmaya başlamış. Demek ki birinci neden Yani neden fıkıh Rasulullah Sallallahu sellemin zamanında ilim olarak yoktu ama pratikte vardı. Niye ilim abdesti öğrenmektir. Efendimiz bizzat kendisi abdesti öğretiyordu fıkıh vardı ama adı fıkıh değildi. Adı neydi ? Adı İslamdı. Sonraki dönemlerde yavaş yavaş fırsatlar ortaya çıktı dedik birinci neden olarak. İkinci neden ki Asıl nedeni de budur ilk nesil Müslümanları kendilerine Allah'a kul olmak gibi bir hedef tayin ederken yani iman üzere yaşayacağız derken gerideki kültürlerini birikimlerini sıfırlayıp yok ederek İslam'ın içine girdiler sonra ki nesiller iise ne yazık ki onların kıvamında onlar gibi Heyecanlı bir şekilde geçmişlerini sıfırlayarak İslami hayata geçemediler. Belki de buradaki en önemli nedenlerden biri de ömer ibn hattab r.anhdan rivayet edilen bir söz var diyor ki: “cahiliyeyi bilmeyen İslamı da bilemez” ne demek yokluk çekmeyen varlığın kıymetini bilmez onlar cahiliyenin şirk hayatının bataklıklarını bizzat gördükleri için İslam'ın da kıymetini bilerek yaşadılar sonraki nesiller bir tür İslamı karşılarında bedava buldular hazır islam buldular. Fetihler gerçekleşmiş Müslümanlar yavaş yavaş sistemin oturtmuşlar o da gelmiş İslami hayatı yaşayan bir babanın çocuğu olarak doğmuş büyümüş Mesela bir bedel ödememiş şirkin bataklıklarını görmemiş Bu yüzden insanlar geçmişteki birikimlerini sıfırlayarak ya da zaten bir birikimi yok diyelim aldığı İslam'ı ölüm kalım mücadelesi ile savunacak bir şekilde İslami bir hayata maalesef geçemediler geçilemedi bu da direk insanlara aç Allahın kitabını oku işte Kuran burda ona göre yaşayabilirsin diyecek bir rahatlığı sağlamadı zaten Kuranı kerimde ve hadis-i şeriflerde sıradan bir insanın oturup %100 anlayacağı tarzda bir rahatlık yok ama bunun da ötesinde insanlardada bir gelişme var. Allah böyle dediyse Tamam diyecek bir iman kalitesi yok bir teslimiyet kalitesi yok hepimizde görüyoruz ki gitgide azalarak devam ediyor gitgide azalarak devam ediyor bu kalite. yani maalesef Kuran var başka bir şey yok dedi ashabı Kiram sonra ki nesilde bakıyoruz kuran var hadis var diye bir açılım yapıldı bu da zaten gerekliydi bir sonraki nesilde işte bakıyoruz fıkhın kuralları ortaya çıkmaya başlıyor.üçüncü nesil de fıkıh devreye girdi Çünkü insanlar Kuran'ı Kerim'le hemen haşır neşir olacak kapasitede ve aşk heyecan da değildiler bu şüphesiz tek neden

değil Bir nedenden daha söz edebiliriz şimdi insanlar Kuranı Kerimi okuyup bir şeyler anladıkları zaman bu böyledir Tamam ben de anlıyorum bundan gibi bir tepki veya bir sonuca ulaştılar bunlardan yanlış olanlar var hatalı olanlar var kasıtlı olanlar vardı. E o da Müslüman camiye geliyor hepimiz kur'an okuyoruz gibi haklı görünecek bir manzarayada bürünebilirdi insanlar bu nedenle Kuran'ı anlamanın hadisi şerifleri anlamının bir kurallar manzumesi olması gerekir Her önüne gelen Ben böyle Anladım canım bundan sonra böyle olsun diyecek olursa bunun önü alınamaz. İsteyen istediğini Kurandan anlamaya başlar neuzu billah Kur'an elimizde zarar görür o zaman diye de bir telâkki idrak ortaya çıktı mesela bunun açılımı için örnek verebiliriz Şimdi en basit mesele de bile Kur'an böyle diyor ama bana göre diye başlayan insanlar görüyoruz. hiçbir özelliği yok gazeteci doğru dürüst ilim okumuşluğu yok belki Kuranı Kerimi Arabi harfleri ile bile okuyacak yeteneği bana göre diye başlıyor kaldı ki şu anda Kuranı Kerim'in nasıl anlaşılacağı konusunda on binlerce eser var ortada ve 1200 senelik uygulamalı pratik var elimizde bu milyarlarca Müslüman tarafından benimsenmiş ve yaşanmış Şu anda da belki 1 milyar müslüman tarafından Evet Kur'an böyledir diye anlaşılıyor en basitinden örnek vereyim: Kuranı Kerimde "Hac bilinen aylardadır belli aylardadır" diye bir ayet var. hac ibadeti İslam'ın beşinci temeli Bu aylar hangisidir Şevval,zilkade,Zilhicce nereden Biliyoruz ? Kuranı Kerim 12 aydan belirli aylardadır derken bir sıralama getirmiyor ama hangi aylarda Hac yapıldığı taa İbrahim Aleyhisselamdan beri biliniyor müşriklerde Çünkü Hac yapıyorlardı ara sıra ve bunun hangi aylarda Olduğunu biliyorlardı Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem geldi şevval ayında zülkade zilhicce yani 10 11 ve 12. aylarda kameri ayların 10 11 ve 12. aylarında hac ibadeti yapıldı Zaten arefe günüde 12. ayın 10.günü olduğundan bizim hangi ayda hac yapılacağında bir sıkıntımız yok. Şimdi 4 mezhebinde 40 mezhebine kadar İslam hangi zamanda Haccı emretmiştir konusunda hiçbir sıkıntı yoktur.1400 senedir hac için şevval ayı zilkade zilhicce ayı tahsis edilmiştir. Şimdi bütün büyük birikime rağmen çıkıp tefsir profesörü Türkiye'deki fakültelerden birinde bir tefsir profesörü çıkıyor hiçbir şey yokmuş gibi hacda büyük izdiham oluyor bu kadar kalabalık Allah'ın hoşuna gitmez bu izdiham insanlar orada ölüp gidiyorlar Haccı 12 aya bölelim diyor. Bir kısmı Muharrem ayında gitsin bir kısmı Safer ayında sıkışıklık olmasın orda ne gerek var diyor. insan zannediyor ki Allah razı olsun Müslümanların eziyet görmemesi için ne kadar ince düşünceli zat diyecekler. Peki bu insan ne yapıyor ? Belkide saf bir niyetle,hain demek insanın zoruna gidiyor Müslümanların içinden bu kadar kapasitesiz bir hainlik yapılabilir mi ? Hain demeyim ama cahilce biz tayin edelim bu ayları diyor. peygamber Aleyhisselam bu belli ayları belirlemiş Müşrikler bile başka ayda yapmıyorlardı bunu şimdiki Müslümanda alıyor Ramazan Ayı'na taşıyalım diyor Recep Şaban Ayı'na taşıyalım kalabalık olmasın diyor. Şimdi elif cüzü zor okuyan müslümanlar bile buna gülmüştür ama bu bir fitne tohumu olarak şeyyan eker 20 Sene sonra bir profesör bunu demişti diye söyletir Şu zamanda haccı bölelim ikiye bölünsün diye çağdaş bir teklif olarak bunu getirtir. Şeytanın ne zaman neyi ortaya çıkaracağı belli değil.Sübhanallah bu kadar da cahil olur mu İnsan dediğimiz şey şeytanın Belki de 200 sene sonraki haccı ifsad etme düşüncesidir. Kuranı Kerim'in önceden yaşayan salihler ile ilgili anlattığı şey hatırlıyoruz önce salihlerin kavmine bunları unutmayın Bu zatların Allah dostlarının kıymetini bilin diye resimlerini mağaralara çizdirdi şeytan. Hadisi şeriften öğreniyoruz ayrıntıyı. Sonra onlara put diye Nuh aleyhisselam devrinde taptırdı şeytan. Dolayısıyla biz böyle bir sözü yani Kuranı Kerimi Kendi zevkine göre yorumlama cürretini affedemeyiz tepki göstermemiz lazım şeytan bu insanın sözünü tarihe geçirirken Ona gösterilen ağır tepkileri de tarihe geçittirmeliyiz biz. Yani evet bir Sefih kalktı böyle bir seviyesiz söz söyledi ama az kalsın Müslümanlar boğacaktı onu demeliyiz. Fıkıh Kuranı Kerimi anlama gayretinde olan Müslümanların ortaya atabilecekleri boş sözler şeklinde de bir fitneyi önlemenin hamlesidir. Herkes istediği gibi Kuranı Kerimi anlayabilir mi ? Herkes istediği gibi anladığı zaman o tek Kur'an Olmaz. Tevhid dininin Kur'anı olmaz Allah'ın şeriatı Kur'an ve sünnette simgelenen bu şeriat Herkesin istediği gibi değil Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellemin istediği gibi anlaşılmalıdır. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin nasıl istediğini de ashabı kiram tarif etmiştir. Ashabı kiramdan sonraki nesilde tâbiîn ve tabiut tabiin nesli de fıkıhla ilgili çok ciddi bir sistematik çalışma yaptığını hatta fıkıh

tarifinin yapılıp yapılmadığını da maalesef bilemiyoruz böyle bir çalışma ortada yaygın bir şekilde yok Neden çünkü bu dönemdede yoğunluk hadisi şerifler üzerinde oluşmuştur. Yani hadisi şerifler bir araya getirilsin hadis-i şeriflerde toplansın. Kuranı Kerim'de bir sorun yoktu çünkü Kuranı Kerim Ebubekir zamanında bir araya getirilmiş kitap haline getirilmişt noksanlık tehlikesi Elhamdülillah Kuranı Kerim'de hiç olmadı öyle bir sorun yaşamadı Müslümanlar ama hadis-i şeriflerde bir sorundan söz edebiliriz hadisi şerifler bir arada değil Ashabı kiramdan intikal etmiş tabiin on binlerce hadisi Şerif'i zihinlerinde tutuyorlar Ömer bin Abdulaziz döneminde devlet talimatı ile hadisi şeriflerin bir araya getirilme hamlesi başladı ciddi bir şekilde bunun bu hadisi şerifleri bir araya getirme hamlesinin ciddi bir şekilde ilgi gördüğünü söyleyebiliriz ilim olarak ashabı kiramın çocuklarının çocukları döneminde yani tebaut tabiin döneminde fıkıh ilminin büyük rağbet gördüğünü görüyoruz Neden Çünkü hadisi şerifler malzeme olarak ortaya çıkmaya başladı özellikle Kuranı Kerim'de hazır birde fıkha olan ihtiyaç günbegün artmaya dozajını attırmaya başladı. insanların elinde Kur'an var hadisi şerifler var ama olaylar çok hızlı bir şekilde gelişiyor mesela mekke toplumunundüşünelim Medine'de ki mübarek toplumu düşünelim ticaret kelimesi neyi yansıtıyordu ? Üç beş ayda Bir Kervan gelecek Yemen'den bir Kervan gelecek Medine'ye buğday getirecek buğdayla İnsanlar alışveriş yapacak. Ayda bir çarşıya ancak çıkıyorları. ama Müslümanlar Bağdattayken basradayken böyle olmadı ciddi bir şekilde Ticaret yaygınlaştı helaller haramlar konusunda sorunların ardı arkası kesilmemeye başladı. Ticaretin yanında siyaset boyutu var bir de. Başka başka kabilelere devlet açılıyor oralarda evlilik oluyor,yönetim değişikliği oluyordu.Bunlar yeni problemler ortaya çıkarıyordu. Fıkhın ortaya çıkmasını zorlayan nedenlerdi bunlar. Kuranı Kerimden sistematik olarak yararlanmanın adıdır fıkıh. Fıkhı Kurana İslama ilave birşey olarak asla göremeyiz. Fıkıh Kurandan sistematik halde yararlanmamızı sağlar. Demek ki hicretin 150. Senesinden itibaren (tebeut tabiin dönemi) ortada sistematik bir fıkıhtan söz etmek mümkün oldu. O dönemde yaşayan bütün alimler fakih olmadı. Bir grup Ebu Hanifenin etrafında toplandı. Bir grupta Ebu Hanifenin tavrına metoduna sıcak bakmayarak sivrildi. Onlarda hadis ilmi üzerinden yoğunlaştılar. Aynı dönemde Kuran tefsiriylede meşgul olunuyordu ama iki ilim daha yoğun konuşuldu biri hadis ilmi üzerinden çalışarak ümmeti aydınlattılar bir grupta ayet ve hadisleri fıkıh sistematiği içerisinden ele alarak çalışmaya başladılar. Böylece iki grubun uzmanlık dalı olarak ortaya çıktığını görüyoruz. Fıkıh şerşatı anlayıp günlük hayata yansıtmanın şeklidir. Dolayısıyla fakih tefsirlede hadis ilmiylede ilgilenmiş olur. Üçüncü asrın ortalarına kadar fıkıh ilmi büyük bir hamle ve çalışma yaptı. Bilhassa Ebu Hanifeden sonra Muhammed bin İdris Eş-Şafii rahmetullahi aleyhle beraber fıkıh benimsendi. Artık herkes fıkhı ilim olarak almak zorunda kaldı. Çünkü İmam Şafii hadis ilminden geldi muhaddisdir. Çalışmalarını fıkıha ayırdı. Ebu Hanifeye nasip olmayan şey ona nasip oldu ve fıkıh alanında “er risale” isimli ilk kitabı yazdı. Sonra bu işin tehlikeli olduğunu savunmasına rağmen muhaddis olan İmam Malikte ictihadlar yapıp etrafına talebe topladı sonra büyük muhaddis İmam Ahmed bin hanbelde bu alanda büyük çalışmalar yaptı ve böylece dördüncü asırda İmamlar devri oldu. Fıkhın altın dönemiydi. Sadece bu imamlar yoktu bu imamlar gibi çalışan çok fakihler oldu ama Allahu teala kıyamete kadar bu 4 imamın isminin kalmasını murad etti. Bu dört imamın her birinin talebelerine bıraktığı sistem vardı mesela Ebu Hanife fıkhını nasıl yürütmüş ? 1)Ayet varsa hiç konuşmaya gerek yok ayete göre yaşayacağız. Ayet yoksa hadisi şerife bakacağız hadiste bulamazsak sahabeden birine bakacağız eğer Ashabı kiramda da bizim işimize yarayacak ya da alıp amel edeceğimiz şeyi bulamıyorsak bizim işimiz o zaman ictihada kalır oturur kıyas ederiz. Yani bu kullanılması caiz midir ? Kuranda buna benzer şöyle bir ayet var. Bu nedenle bu şuna benzer deriz ve fetva veririz. Mesela Ebu Hanife zayıf hadisle amel etmez. Ahmed bin hanbele gelince o da Kurana bakıyor sonra hadise ama zayıf-sahih ayrımı yapmıyor hadislerden. İşte by durumdan tercihten dolayı binlerce fetvada Ebu Hanifeyle-Ahmed bin hanbel arasında fark olmasına sebep oluyor. Çünkü Ebu Hanife bu hadis zayıftır onunla amel edemem ben deyip kıyas etmeye çalışıyor o kıyasıda başka bir ayete veya sahih gördüğü hadise benzeterek yapıyor. Ahmed bin hanbelde bu zayıf bir hadis ama benim ictihadımdan iyidir diyor. Biz çıkıpta Ebu hanife haksız diyemiyoruz çünkü Ahmed bin hanbelde zayıf hadisle amel etmeye çok sıcak

bakmıyor normal zamanda. 2 Ebu Hanife hadisi bırakıp kendi görüşünğ belirtmiyor. Kendi görüşünü belirten fakih olmaz zaten gazeteci olur. Ebu hanife başka bir sahih hadise veya Ayete dönüyor. Sadece dolaylı dönmüş oluyor. Bundan dolayı ebu Hanifeye yanlış yapmış diyemiyoruz. İşte bu farklı metodlardan dolayı imamlar döneminde mezhepler ortaya çıktı. Bunun temek nedeni ise daha önce dediğimiz gibi Allahu tealanın Kuranı canlı tutma sanki bugün inmiş gibi heyecanı canlı tutmaktı. Bu dört büyük imam döneminden sonra bilhassa abbasi devletinin çökmesiyle beraber fıkıhta aynı canlılık devam etmedi çünkü: Abbasi devleti gibi fukahaya önem verme azaldı. Mesela Ebu Hanife İmam Ahmed bin hanbel niye kırbaçlandı ? Devlein yanında yer almadığı için. Bir de bunlar devletin yanında olmazsa olmasınlar diyemediler çünkü Ebu Hanifenin destek vermediği Ahmet bin Hanbel'in destek vermediği bir alanda devletin gücünün olmayacağını düşünüyorlardı abbasiler nitekimde öyleydi yani bu İmamlar Allah onlara rahmet eylesin Abbasi halifesinden güçlüydüler Müslümanların gözünde devletten daha büyük otoriteleri vardı bu da Onların Aman yanımızda olsun diye ilgi görmelerine neden oldu. Daha sonraki gelen devletler Selçuklular ve diğer kurulan devletler fakihlerin tamamını dışlamadılar ama Müslümanlar Ebu Hanifeye bakar gibi o dönemin fakihlerine bakamadılar. Bu fakihlerinde küçülmesinden kaynaklandı halk nezdinde dini hassasiyetlerin ebu Hanife dönemindeki gibi olmamasından kaynaklandı. Siyasilerin laubaliliğinden kaynaklandı. kimden olduğu çok önemli değil hangi sepeble ne olursa olsun fıkıh zayıladı zayıflayınca Müslümanların karşısına otoritesi olmayan fukaha çıktı otoritesi olmayan fukaha çıkmayıncada itibar eden olmadı fıkıh gelişmedi ama fıkha Müslümanların ihtiyaçları da hiç azalmadı sürekli canlı bir şekilde devam etti ama büyüme olmadı. Ahmet Bin hanbel dönemindeki yoğun ilgiyle ölçüldüğünde fıkıh duraklama dönemine girdi baktık ki Bir Ebu Hanife yok Bir Ahmet Bin hanbel yok Bir Muhammed Bin İdris Eş Şafi yok. Tek tük fukaha var. Bir duraklama döneminden söz edebiliriz Aynı şekilde imamlardan sonra gelen dönemi siyasetinde duraklama dönemi olarak adlandırabiliriz.Fukahanın canlı olmadığı bir dönemde müslümanların devletleride ferihler gerçekleştiren Önünde saygı ile eğilen bir devlet olarak devam etmediler bizim dönemimizde doğru Gelecek olursak hilafetin elimizden çıktığı 1900'lü yıllara doğru gelindiğinde fıkhın neredeyse sönük bir mum haline geldiğini maalesef söyleyebiliriz çok büyük bir tek Tük yani koca bir Mısır'da tek bir çalışma yapılabiliyor bir alimin sesi çıkıyor çıkmıyor. Büyük bir İslam aleminin ihtiyacı olan çalışmayı yapacak bir fıkıhtan söz etmemiz mümkün değil o dönemde. Bu dönemimizde Yani bizim yaşadığımız 2000'li yıllara gelindiğinde fıkhın Müslümanların bütün ihtiyaçlarına cevap verecek bir canlılık kazandığını da söyleyemeyiz Ama mesela 150 sene öncesine göre muhteşem denecek bir çalışma var bu çalışma yaklaşık 50 senedir devam ediyor ama hala eskilerin kitaplarını çalışmalarının derleme toparlama bugüne aktarma şeklinde devam ediyor Bu çalışmanın bir zaman sonra inşallah Umudumuz İçtihat etme düzeyine gelmesidir. Bu şüphesiz 3 senede 5 senede olmaz Çünkü bir 50 senedir Müslümanlar önceki fakihlerin lisanını çözmeye çalışıyorlar bu büyük oranda çözülmüş gibi duruyor bundan sonra medreselerde enstitülerde yetişecek Talebelerin yavaş yavaş yeni bir şey yapma ictihad yapma cevabını bulmak üzere çalışmalar yapmalırını gösteriyor ki inşallah bu gerçekleşecektir. Şu anda müslümanların geldikleri nokta fıkıh konseyleri kurmuşlardır bu konseyler şimdilik mesela yılda 2 defa daha toplanıp önlerine gelen meselelerde toplu içtihadlar yapıyorlar işte fıkhın görüşü budur diyorlar belki bir zaman ddaha toplu ictihad dönemi devam edecek toplu ictihaddan biri çıkıp bu böyledir diyemiyor öyle bir adam yok Ebu Hanife yok ortada ne var Onun yerine 20 tane fakih var çünkü Müslümanlar çok zor şartlarda yani aman dinimiz unutulmasın mantıyla yetiştiriyorlar. Günümüzde ekonomi,tıp ve birazda siyaset alanında çok ictihadlara ihtiyacımız var. Elhamdulıllahı Rabbil Alemin

Bugün bir Müslüman fıkıh ilminden nasıl istifade edecek ?
Dersimizin başlığı bu. Fıkıh müslümanın dinini günlük hayatına uygulaması ise eğer teknoloji çağında yaşayan bir Müslüman Allah'ın şeriatını tatbik etmek istediğinde yani şeriat-ı fıkıh haline getirmek istediğinde ne yapacak ? insanların günlük hayatları yoğunluk kelimesinin tam anlamıyla karşılığını bulacağı bir yoğunlukta geçiyor. 5 yaşından itibaren çocukların Anaokulu İlköğretimi Lisesi Universitesi diye uzayan Eğitim dönemi başlıyor git gide bütün devletler bunun halkı Müslüman olan devletler de dahil eğitimi günlük hayatın önemli bir bölümünü işgal edecek hale Getiriyorlar iş bulmak çalışmak her ne kadar 8 saat çalışılıyor Dense bile insanların şöyle bir İkindi namazını camide cemaatle kılmaya yatsı namazı camide cemaatle kılmaya bile neredeyse bulamadıklarını iddia ettikleri bir yoğunluk dönemindeyiz. dinin bir kenara itildiği döneme gelmiş oluyoruz böyle bir dönem yaşıyoruz bunun da iki boyutu var Bir müslüman olmayanların müslüman olanlar gibi düşünmediği bir gerçek var yani Müslüman olmayan insanlar itikat olarak yer ayırmıyor ki hayatlarında bir fıkıh yeri ayırsınlar Müslüman insanların da fıkıh ilmine ayırabilecekleri vakit ne kadardır elimizde Ciddi mi anketler veya devlet istatistiği yok ama mesela Türkiye 70 milyonun yarısının Müslümanlık yaşamak arzusunda olduğunu kabul edelim 35 milyon insan Ben Müslümanım müslümanca yaşanak ölmek istiyorum diyor belki tamamına yakını Müslüman olduğunu söylüyordur da hani ben müslümanca yaşamak istiyorum diye düşündüğünü kabul edelim mi bu 35 milyon insanın yüzde kaçı Mesela 1 yıllık Kuran kursu eğitimi görerek fıkhın temel prensiplerini öğrenme fırsatı buluyor Bu ülkede. bu rakam yani 35 milyonun yüzde kaçıdır diye elimizde bir bilgi yok ama şöyle bir yuvarlak ifade kullanabiliriz 35 milyonun en fazla Yarısı namazı abdesti bir hocanın ağzından dinleme imkanı buluyordur. o da bir yıl bir medreseye Kur'an kursuna İmam Hatip Lisesi'ne gitmek şeklinde değildir. Hangi şekildedir O da yaz aylarında annesinin babasının tatile gitmediği dönemlerde çocukların camilerde kuran kursu usulü ile Abdest taharet gibi konuları öğrenmeleri ile sınırlıdır elimizde resmi bilgiler yok Ama yaşadığımız ülkedeki insanların 200 tane çocuk 150 tane çocuk bir camide Abdestin farzı dörttür İslamın şartı beştir İmanın şartı altıdır diye sloganlaştırılmış cümleler dinledikleri Ama onların oraya götürüp abdest tatbikatı yaptırılmadıklarını söyleyebiliriz. Hadi erkekler Cuma namazına gidiyorlar ve camilerde Cuma namazı hutbesi vaazı çok ciddi değerlendirilir diyelim ama Nüfusun yarısı kadınlar onlar cuma ve bayram namazlarını gitmiyorlar yani sözün hülasası Müslümanların önünde ciddi fırsatlar yoktur. Herkesin kitaptan okuyup dinini öğrenmesi gibi bir mecburiyete Bizi sevk etmektedir. kitaptan anlama okuduğunu anlama noktasındada bütün dünya bilmektedir ki bu okuma konusunda ciddi zafiyeti olan bir toprakta yaşıyoruz bunun için bugünkü Müslümanların Özellikle bizim memleketimiz türkiyemizi kastederek söylüyorum bugünkü Müslümanların fıkıhtan nasıl istifa edecekkeri konusunda elimizde bir proje ne yazık ki yoktur. Bu fıkıh Belki Türkiye Cumhuriyeti'nin resmi kurumu olan İşleri Başkanlığı'nın halletmesi gereken bir konudur yapabildiği şey ilmihal basıp dağıtmak imamlara gelenlere ilmihal dersi verin diye görev vermek,yaz aylarındaki çocukları okutun diye görevlendirmek olabilir yani laikliği benimsemiş bir ülkede diyanet işleri resmi bir kurumda olsa insanlara verecek bir şey yok Bu arada liselerde ve ortaöğretimde mecburi din dersleri var haftada 1 saat de olsa bu derslerde çok büyük bir fırsat çok büyük bir fırsat bunun da iki handikapı var Maalesef ki 12 Eylül İhtilalinde Bu din dersleri zorunlu mecburi hale getirirldi Yani Allah'ın bir lütfu bu şüphesiz bu kitabında iki handikapı var birincisi kitap din felsefesi üzerine kurulu şamanizimden hinduizme varıncaya kadar hepsi din olarak anlatılıyor bu arada islamda anlatılıyor. daha çok felsefi bi bakışla bakıldığı için bereketsiz bir kaynak hazırlanmış bu derslere Ama bu aşılabilir Eğer binlerce lisedeki onbinlerce din dersi öğretmeni diyebileceğimiz yani çok büyük bir öğretmen kadrosu var Türkiye'nin yani her lisede bir tane Ortaokulda bir tane din dersi öğretmeni olduğunu kabul etsek ki bazı okullarda beş altı yedi tane din dersi öğretmeni var Onlar ilahiyat fakültelerinden mezun olmuş eğitim pedagojisi öğrenmiş kimseler genelde Bazı yerlerde de yüksekokul mezunu İmamlar bu göreve getirilir okullarda ücretli ders okutuyorlar bu görevliler bir cankurtarma bir iman kurtarma hamlesiyle bu iş

yapsalar Bu da çok büyük bir lütfudur Allah'ın çok büyük bir hizmetti bu çünkü üniversite imtihanında da etkisi olan bir not var Hocanın elinde. talebe mum gibi dinlemek zorunda Hoca'nın not vermemesi halinde diplomasına yansıyacak işte çok iyi bir fakülteye girme Hasreti çocuğun 3 senelik 4 senelik bir lisede mesela din dersi sınıfta kırık puan gelmesi halinde üniversiteye girişi etkiliyor. Dolayısıyla bir lise hocası en büyük Süleymaniye Camii'nin imamından daha güçlü bir insan lisede hatta sanal olarak söyleyelim Kabe'nin imamı Haremin imamı mı güçlü birisi talebenin önünde onun din dersi hocası dense din dersi hocası daha güçlü onun not silah var Çünkü. maalesef hocalarımız böyle bir ibadet aşkıyla ashabı kirâmın din tebliğindeki mantığıyla olaya yaklaşamıyorlar standart bir memur mantığıyla Ders zili çalınca içeri giriyor çalınca dışarı çıkıyor bunun vebalini Nasıl üstlenecekler kıyamet günü çok endişe edici endişe verici bir şey bu çünkü bir din dersi öğretmeni 1000 kişilik bir lisede 1000 tane çocuğun Allah bilip bilmemesinden mesul olacak kıyamet günü Yani. bir defa bu görevi en azından devletin Ona verdiği maaşı helal ettirmesi için düşünmesi lazım. tekrar bu asırda İnsanlar nereden fıkıh öğrenecekler diye toparlayalım birincisi bu iş imamlara düşüyor İmamlar insanların ezan okuyup namaz kıldırıp Cami kilitleyip gitmekle sınırlı bir görevi olmadıkları şuurunda olmaları gerekiyor okullardaki din dersi öğretmenlerine çok büyük ve ağır bir görev düşüyor liseden mezun olup da peygambere iman etmeyen kadere iman etmeyen bir çocuğun hesabını Belki de laik bir devletin memuru olduğu halde sen kadere imanı öğret diye maaş verilen din dersi öğretmeninin ihmali kıyamet günü bir Vebal bir sonuç olarak karşımıza çıkacak. Geriye ne kalıyor ? Müslümanların kendi Aralarında oluşturdukları cemaatler kalıyor.Buna Biz tarikat ismi verebiliyoruz filan tarikat siyasi mantıklı veya eğitim mantıklı bir hareket olarak da oluştuğunu görebiliyoruz filanca Grup filanca Cemaat Bunlarda da şöyle bir sıkıntı buluyoruz mesela eğer tarikat endeksli bir cemaatse bakıyoruz ki o bağlılarının saf bir tarikat erbabı olmalarını zikirle meşgul olmalarını ahlaklarını terbiyelerini iyi olmasını çok fazla gündeme Getiriyorlar ama abdestin teferruatı orucun teferruatı gibi Yani fıkıh meselelerine gelince bir haber yetişiyor cemaati. Sorulduğu zaman talak nedir nikah nedir dendiğinde sorulduğunda cevap veremeyen ama 20 senedir de bir tarikatın zikir Meclisine Katılan bir grup görüyoruz Bunlar nefis terbiyesi tarikatın ve tasavvufun diğer öne çıkardığı alanlardan vakit Bulup ilmihale veya fıkıha vakit ayıramıyorlar. Eğer cemaat,Grup bir Eğitim amaçlı ise siyasi amaçlı ise dünya müslümanlarının sorunları ile ilgilenmek gibi bir projeleri vardır ona yoğunluk veriyorlar gene fıkıh geride kalıyor. dünyayı çok iyi bilen Müslümanların düşmanlarını çok iyi bilen ama Ticaret kökeni bilinmeyen bir müntesip çıkıyor ortaya bu sefer. asla kesinlikle gerek siyasi oluşum ve gerekse tasavvuf anlayışı ve gerekse eğitim anlayışı ile ile ilgili çalışmalar yersizdir gereksizdir söyleyemiyoruz bunlar bir vücudun ihtiyaçları gibidir suya ihtiyacımız var hava ihtiyacımız var gıda ihtiyacımız var uykuya ihtiyacımız var yani uykuya ihtiyacımız var diye 24 Saat uyumuyoruz belli bir saat uyuyoruz. Suya ihtiyacımız var diye İnsan kendi ağırlığı kadar su içmiyor yettiği kadar içiyor yani su ihtiyacımız hava ihtiyacımızı hava ihtiyacımız gıda ihtiyacımızı gıda ihtiyacımız uyku ihtiyacımız uyku ihtiyacımız giyinme ihtiyacımızı giyinme ihtiyacımız beraberlik sosyallik ihtiyacımızı asla törpülemiyor. aynı şekilde bizim ruh terbiyemiz Ahlak terbiyemiz olan tasavvuf fıkıh ihtiyacımızı ezmemeli,fıkıh ihtiyacımız Çok iyi fıkıh öğreniyoruz diye aile eğitimimizi sosyalleşmemizi ezmemeli biz çok sosyalleşeceğiz diye de bu arada dünya dertlerinden Müslümanın dostundan düşmanından habersiz bilgisiz yaşamasınada neden olmamalı. ne yapmalıyız Biz ? her taşı yerine oturtmalıyız. nasıl uykuyu yemeği havayı suyu bir dengede tutuyorsak Müslüman da fıkıh bilgisini siyaset bilgisini, sosyal konumunu, ruh terbiyesini Hepsini bir arada düzenli tutabilmelidir cemaatler bunu öne çıkarmalıdırlar ağırlığımız tasavvufta olsa bir mecliste Ticaret fıkhını bilmeyen bir Müslüman bulunmamalıdır o mecliste. Boşanma ahkamını bilmeyen bir Müslüman bulunmamalıdır o mecliste. Belki bunlar bu fıkıh bilgisi farzı ayın bölümleri bulunduğu için sireti nebi okumaktan daha önemlidir Çünkü siret-i nebi farzı ayın durumunda bir bilgi değildir Müslüman peygamberinin hangi yılda doğduğunu bilse veya bilmese imanını etkilemez ama Kadere iman nedir kitaplara iman nedir ? bunun teferruatından bilgisi olmayan Müslüman neuzu billah dinini tehlikeye atarak yaşayabilir bunun için bu asırda fıkıh bilgisine müslümanların ulaşmasının

önünde ki engellerden söz ediyoruz. Bunu müslümanlar elbette düşünüyorlar. Yani bunun bir sıkıntı olduğuna herkes müdrik. Belkide en çok mesuliyeti olan imamlar,müezzinler,öğretmenler bu konuda daha az dert tasa içerisindeler. Olayın içinde oldukları için olayın ağırlığını belki hissedemiyorlar ama pek çok vakıflar dernekler kuruyor müslümanlar. Fıkıh-ilmihal bilgimizi güçlendirelim. Ailelerimiz bu konuda bilgi sahibi olsunlar diye tefekkür ediyorlar. Bu konuda çalışmalarda olmuyor değil oluyor elhamdulıllah. Ama mesela evlenecek gençlere ayet,hadis,evlilik ahkamı, bu konuda bilginiz var mı siye sormadık henüz.yani hanımefendinin Hafız olması belge kabul ediliyor veya da İmam Hatip Lisesi mezunu olması Kur'an kursu mezunu olması belge kabul ediliyor Ama mesela bir damat adayına çok farklı bir soru gibi ne iş yapıyorsunuz evini nasıl geçindireceksin diye soruluyor. sigara içiyor musun diye soruluyorz. Hiç sakıncası yok sorulmalıdırda. Yani ahlaki ölçüm yapılmalı Ama artık Yavaş yavaş Nikahın Şartları nedir mehir ne demektir bir nikahta mehir olmasa ne olur diyede sorulsun. Böylece bakalım şeriatın adıyla Yani Allah'ın adıyla kıyılacak bir nikahtaki şeriat kurallarını biliyor mu bunu öğrenelim. Fıkıhla bunu kasdediyoruz Zaten. Fıkhın içinden de Özellikle bazı bilgilerin özellikle ilmuhal yani yaşanan an bilgisi günlük bilgi anlamında İlmihal'de bazı bilgilerin ayrılıp Müslümanlara sunulmasında ki inceliği de kavramış oluruz Böylece yani Mesela Müslüman Müslümanla ortak olacağı zaman ona ticaretin ana ilkelerini biliyor musun diye sormaya başlamalıyız böylece fıkıh günlük hayatımıza girer Böylece fıkıh bizim itibar ettiğimiz ilim dalı olur Aksi takdirde fıkıh kitaplarda kalır İmamı Azam'ın mezarında kalır bizde cahil olarak dinimizin cahilleri olarak yanlışlar yaparız ya da kmr taklit oluruz. bugünkü fıkıh bilgisinden nasıl istifade edecek Müslümanlar ya da bu teknoloji çağının Müslümanları fıkha nasıl bakacaklar ? önce Müslümanlar için farzı Ayn düzeyinde olan bilgiler ve farzı ayn olmayan bilgiler diye fıkhı ikiye ayırmamızda yarar var. Farzı ayn düzeyindeki bilgiler hangileridir ? Mesela taharet bilgisi farzı ayındır. mesela namaz bilgisi farzı ayn bilgisidir. yani Müslümanın ilk şartta öğrenmesi gereken Aksi takdirde vebale gireceği hatalar yapmak zorunda olabileceği bilgilere farzı ayn bilgiler diyoruz. Osmanlı kültürü olarak farzım bu bölümü ilmuhal diye ayrılmıştır. Arap kültüründe Arapçada ilmihal diye bir kitap çeşidi yoktur başka isimlerle vardır. Mesela fıkhın kolaylaştırılmış şekli ve benzeri isimlerle ama bizim Türkiye kültüründe ilmuhal diye bir bilgi çeşidi vardır Kim İcat ettiyse Allah rahmet eylesin Çok güzel bir iş yapmış. Deyim yerindeyse halkında hocanında bileceği ilimler diye bir ilim ayırmışlar buna ilmihal demişler. Fıkıh ilmihal diye özetlendiğinde itikatla ilgili konularda ilmihal bilgisi olduğu için onlar da meleklere iman kitaplara iman gibi itikat konular Allahü Teala'nın sıfatları gibi konularda ilmihal kitaplarına başına konmuştur daha sonra taharetle başlar yani temizlik bölümü başlar ki bütün fıkıh ilminin temel kuralı budur zaten ondan sonra namaz Zekat oruç farz ı ayn ilimler olarak öğretilir hac önemli bölümünde ilmihal kitaplarının var Sonra Sonra Yazılan ilmihal kitaplarına evlilik ve ticaretle ilgili fılıh bilgileride özet bir şekilde olmuştur. Diyebiliriz ki bir ilmuhâl kitabı şöyle güzel bir hoca nezaretinde bir müslümana ulaşmış olsa o müslümanın kıyamet günü müslümanlık olarak kendisinden sorulacak herşeyi öğrenmiş olur. İlmuhâl çok ciddi bir ilim dalıdır. Türkiyede böyle kaliteli ilmuhâl kitabı Mehmet Zihni Efendi rahmetullahi aleyhin “nimeti İslam” diye yazılmış ta Osmanlı döneminde ondan daha Derli toplu sunum Ömer Nasuhi Bilmen rahmetullahi aleyh yazmış Belki 100 defa basılmıştır daha da fazla zannediyorum yani 10 defadan fazla 10 yayınevinden fazla sadeleştiren var renkleştiren var güzelleştiren var herkes bir çeşit basıyor Bir ara diyanet işerinse görev alacaklara yapılan imtihanlarda o kitaptan soru soruluyordu. Dolayısıyla mecburi Kanuni bir kitap gibiydi. yeni nesiller Osmanlı'nın kullandığı lehçeden kopunca modern kelimeler Türkçeye girince 1980 den itibaren Allah rahmet eylesin Ömer Nasuhi bilmenin kitabı anlaşılmaz bir kitab haline geldi. Arapçası gibi zor olmaya başladı. Ömer Nasuhi Bilmen “avam” için o kitabı yazmaya başlamıştı hocaların anlamadığı kitap haline geldi. Bu dönemde Ali Fikri Yavuz Hoca Efendi O da eski İstanbul müftülerindendir. oda İslam İlmihali isimli bir kitap yazdı rahmetullahi aleyh. Onun kitabı daha güzel derli toplu lisanı da biraz daha kolay hala Ali fikri yavuzun İslam İlmihali lisanıntamamen kaybolmuş değildir belki 10 yaşında 15 yaşındaki genç anlamaz Ama anlamayabilir ama bir İmam Hatip Lisesi'nde okumuş bir Kuran kursunda okumuş birisi için Ali Fikri Yavuz Hoca Efendi'nin

ilmihali çok güzel hem muhteber fıkıh açısından muteberdir. Ali Fikri Yavuz ilmihali kesinlikle bir kütüphanede bulunmalıdır hele Ömer Nasuh Bilmen hocanınki onun Arapçası gibi bulunsun daha muteber Ömer Nasuhi Bilmen Hoca Efendi'nin ki bu arada not düşelim Ömer Nasuhi Bilmen Hocaefendininki matbaa hataları ve dizgi hatalarını Mehmet Talu Hocaefendi derleyip toparladı,tahkik Yaptı. Ömer Nasuhi Bilmen ilmihali nin Mehmet Talu hoca tarafından redekte edilen baskısını almak daha yararlı.Ali fikri Yavuz hocanın ilmihalide çok değerli mübarek Bereket görmüş bir kitap Yani benim kanaatim Ali Fikri Yavuz hocanın ilmihalide kütüphanemizin 2. 3. kitabı olarak bulunmalı. İsmail Kaya Hoca Efendi'ninde ilmihal kitabı var O da çok güzel. İsmail Kaya hocanınkide çok güzel Derli toplu Büyük İslam İlmihali ama maalesef Bu saydığım isimlerin her biri ilmi ölçülere dikkat ederek yazılmış kitaplar olduğu için Hanefi mezhebinin ekseninde yazılmış kitaplar olduğu için kitaplarda bir nebze ağırlık var. ilim kitabı ağır olur zaten gazete değil bu dergi değil Resim yok kenar başlıkları yok. Din kitabı ilmihal kştabı bu. Okul ders kitabı şeklinde anlaşılması halinde yararlanılamaz bu kitaplardan. Bu kitaplar daha ilim kitabı Alim yetiştiren dini öğreten kitap olarak ele alınmalı. Kitaba bakış o bakış olmalı. Bunun dışındada ilmihal kitapları var Özellikle Diyanet İşleri Başkanlığı da önemli bir ölçüde çalışmalar yapıyor Diyanet Vakfı'nın İslam ansiklopedisi heyetinin hazırladığı İslam İlmihali kitabı var (tek cilt kahverengi karton kapaklı) ilmi açıdan çok güzel çalışmalar Bunlar da başka hocaefendilerinde ilmihal kitapları var benim zannediyorum aklımda olacak 7 8 tane ilmihal kitabı hatırlıyorum. Bazılarında da kadınlara mahsus kadınlar için ilmihal kitabı diye var çok fazla büyük bir fark yok. Hayız,nifas gibi kadına özel haller var ama kadınla ilgili özellikle dikkat edilerek yazılmasında fayda var Bunu da bir kadın tarafından yapılırsa daha faydalı olur bir kadın kadınların gözüyle ilmihal veya fıkıh kitabı yazarsa daha faydalı olur Onun dışında çok büyük ayrıklkk yok yani aybaşı lohusalık halimcünüplük bölümünün bir parçası olarak ilmihal kitaplarına giriyor toplamı bu 3 sayfa 4 sayfadır ilmihal kitaplarında 4 sayfa yüzünden 500 sayfalık bir kitaba kadın gözüyle dedin mi bu başlıkla muhtevasının uyumsuzluğu olur ama mesela kadınlar açısından ilmihal kitabı yazıp da işte kadının annelik hali eşlik hali dikkate alınarak namazı çocuk eğitimi falan da dahil edilirse bu çok güzel olur inşallah böyle bir çalışmada yapılır. Burada Diyanet Vakfı ve Diyanet'in hazırladı kitaplarında söz edince ilmuhal konusu gündeme gelince bir başlıkta açmamız gerekiyor Türkiyedeki Müslümanların büyük bölümü Malatya'dan ötedeki Müslümanlar bir kısmı hariç hanefi mezhebine bağlı İslamiyeti yaşarlar Doğudaki müslümanlarda şafii mezhebine bağlı İslamı yaşarlar. şimdi durum böyle olunca bu memlekette yapılacak çalışmalarının Hanefi mezhebinin ve bir miktar Şafii mezhebinin dikkate alınarak yapılması gerekiyor bu Hanefi mezhebinin aşılması halinde Hanefi mezhebine dikkat edilmemesi halinde din elden gidiyor tarzında söylediğim bir söz değil ama Hanefi mezhebinin varlığını asırlardan beri bu insanların namazını Hanefi mezhebinin tarzında öğrendiklerini dikkate almaya gerektiriyor. Diyanetin son yıllarda yaptığı çalışmalarda Elhamdülillah laiklik etkisinin olmadığını söylemek durumundayız. Yani henüz Diyanet laik bir devletin laikliğin Kalkanı olarak kurduğu bir kurum olduğu halde Diyanet şu ana kadar belki Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki durumları tam iyi bilmiyoruz O günün tarihi net yazılmış değil henüz ama mesela bir 12 Eylül İhtilali döneminde 28 Şubat döneminde diyanet onca baskı yapıldığı halde ve demeçlerde demokrasiye sahip çıkalım tarzından beyanatlar halk yönlendirici beyanatları bulunduysada Diyanet'in hazırladığı İlmihal'de mesela laikliğin koruyucu kollayıcı bir ifade bir hastalık Elhamdülillah rastlamadık. 12 eylül döneminde diyanette yayınlanan kitaplar arasında Yani dinle ilgisi olmadığı halde işte Atatürkçülük Atatürk ve din gibi bir iki kitap yazıldığına şahit olduk Ama döneminde bizde ihtilale uzak değiliz ikinci baskısı yapılamadı rağbette görmedi zaten kitaplar. Atatürk hakkında bir kitap yazılacaksa Atatürk enstitüsü var Dil Tarih Kurumu var Atatürk'ün kurduğu kuruluşlar var devletin Atatürk'le ilgili bir sürü birim var Bunları yayınlansın dediği için Müslümanlar Diyanetin böyle bir şey yapmasına bir anlam verilemedi Bunun dışında itiraf etmemiz lazım bize Diyanet'in ilmihalinde yazdığı kitaplarda Müslümanların dini hassasiyetlerini rencide edici hristiyan papazların hristiyanlığa soktukları şeyleri sokmaya çalışan bir hastalığa rastlanmadı elhamdülillah ancak son 28 şubattann sonraki dönemde Diyanet'in hazırladığı bir tefsirde ve ilmihal

kitaplarında bir miktar modern hocaların güttüğü fikirlerin etkisi görüldü bunu özellikle laiklik düşüncesinden ayırıyorum Çünkü laiklik devletin kendine kullanma politikası olarak sonuçlandı sonuçlanırdı. öbürü ise Müslümanların zekatları ile okumuş yazmış profesörlerin bazı konularda mesela Kadın konusunda işte miras konusunda benzeri konulardaki kendi kafalarından attıkları fikirlerinden oluşan bir sıkıntıydı.Bu nedenle böyle bir sıkıntı oldu Müslümanlar mesela o tefsire çok ciddi tepki gösterdiler Diyanet 2. baskısını farklı hale getirdi burada bu ayrıntıya niye girdim Şimdi mesela Diyanet hazırladığı kitaplarda seferilik halinde namazın Cem edilebileceğine sinyaller yakıyor mesela çarşafın başörtüsünün farklı modellerde olabileceğini illa çarşaf giymek gerekmediğini Önemli olan tesettür olduğunu anlatıyor. Bizim diyanete karşı bir önyargımız varsa eğer birisinin işte tavizi yakaladık diye bakarsan diyanete zulümdür. öyle yani müminlerin İçtihat konularında mesela imamların ictihadı bulunduğu bir konuda birisi kalkıp ben bu ictihada meylediyorum demesi halinde bu dini satmak değildir. Osmanlı şeriat Devleti ve Hanefi mezhebinin müntesibi olan 1 halifenin idare ettiği devlet olduğu halde Son döneminde hazırlanan Mecelle dediğimiz yani fıkhın modern bir şekilde özetlenmesi demek mecelle. Mecellede Hanefi mezhebinin dışındaki mezheplerden de alıntı yaptılar bazı konularda hanefi mezhebinin uygulanması halinde meselenin Anlaşılmayacağını tatbikatın zor olacağını görünce Diğer mezheblere geçtiler bu zaten ne mezhepsizlik olarak adlandırılabilir neden laubalilik olarak adlandırılabilir. Çünkü bu bir keyfi mesele veya menfaatlerden kaynaklanan bir mesele değil ümmetin maslahatı olan bir meseledir. özellikle bir hususun altının çizilmesinde fayda var Bu memlekette Müslümanların hassasiyetlerini Hanefi mezhebi hassasiyetini Kur'an sünnet hassasiyetini tasavvuf hassasiyetini gözetenler son 10 yıla kadar hariç yani Cumhuriyet kurulduğundan beri ve Osmanlı'nın son inkiraz döneminden beri kaleme el değmediler hiç hep sözlü bir şekilde aman ehli sünnet ayakta kalsın aman Ebu Hanifeye söz uzatılmasın dediler öbür gevşek kadro dedikleri kadrolarsa çocukluktan itibaren yazmaya başladılar şimdi müslümanlara ait kütüphanelerde 100 kitaptan 90 tanesi diyelim Bu işte gevşekliğe sebep oluyorsunuz denen modern kafalı denen adamların kitapları yeni yeni fıkıh konusunda ehli sünnet diye kendisini ayakta tutmaya çalışan küçük küçük kitaplar çalışmalar yapmaya başladılar dolayısıyla öbürlerinin sesi çok çıktı. yani burada Eğer bir kusurlu aranacaksa Siz modern kafalılar niye ilmihal yazdınız diyecek yerde artık biz niye geç kaldık bu işte demeli Herkes. Ömer Nasuhi Bilmen ilmihal vardı ordan okusaydı herkes demek bşr mazere değil. Allah'ın kanu çalışana vermektir oturup sadece batıl kötüdür batıl kötüdür batıl kötüdür demekte ibadeti olmuyor Çalışan kazanır inşaallah bundan sonraki dönemde ümmetimizin geçmişini rahmetle yad ettirecek ve geleceğini umutla dolduracak çalışmalar yapmak da bize düşüyor bir husus daha var ilmuhal konusu ve memleketimizdeki fıkıh bilgisine dayanarak söylüyoruz. Arap alemi ile arap kardeşlerimizin fıkıh bilgisi ile bizim fıkıh bilgimizin arasında önemli ayrıntı var bunun da sonuçlarını değerlendireceğiz O da şudur herhangi bir arap çocuğu veya işte bir bedevi abdestin kaç farzı vardır dediğin zaman 1 2 3 diye sayamayabilir ama sana abdestin farzlarını anlatan ayet okur ama kaç farzı var burada dersen yine sananayeti okur. Yani Allah'ın emrinin peygamberin emrinin metni var oradaki neslin kafasında. bizim Neslimiz bilgi olarak bunları almaya alıştırılmıştır. yani Osmanlı medreselerinde ayetli hadisli değil yani yüzü yıkama başını mesh etmek ayaklarını yıkamak bunları ezberle 1-2-3-4 diye say denmiş. mesela bizde çocuğun yaz kurslarında veya medreselerde Kur'an kursu imam hatip liselerinde 10000 Çocuk örnek alınsın. Abdest eğitimi verildikten sonra İmtihana alınsın kolay kolay bir hocanın abdest ayeti ezberletme düşüncesi olmaz bizim bu nedenle hiçbir ilmihalinizde ayet hadis olmaz. bu ne sonucu ortaya çıkardı bu sefer Ömer Nasuhi bilmenin sözlerini ayet hadis yerine muteber olarak koydu Allaha ait bir sözü kul düzeyince öğrenmiş oluyorsun. İyi bir yanı var o da pratik olması. Ayetin hadisin tesiri Şüphesiz daha fazla. İlmihal kitaplarında ayet hadis olması bereket açısından daha etkili oluyor. En azından hocalar öğreticiler ilmihalden metin olarak öğrenirken bunların kaynaklarını ayetlerini hadislerini ezberlemelerinde fayda var mesela ilmihal kitabı okunurken Buluğul Meramdan en fazla bilemedin 100 tane hadistir Bunlar o arada o hadisleri de ezberlese daha güçlü bir fıkıh melekesi elde edilmiş olur daha güçlü bir kalıcı bir bilgi

edinilmiş olur ama bu Şüphesiz fıkhın şartlarından değil bir başlık daha açalım: Fıkıh için arapça şart mıdır ? Cevap kesinlikle şart değildir. çünkü fıkıh Kuran gibi ibadet niyetiyle okunmaz Önemli olan bilgidir doğru bilmektir şüphesiz Arapçasından bilmek çok daha muteber ama Arapça grameri ile uğraşacağım derken o meseleyi öğrenememekense türkçesinden öğrenmek iyi çünkü Önemli olan biz ne yapacağımızı öğrenmiş olalım ne yapacağımızı öğrendikten sonra Allah zaten gerisini bizden sormuyor yani Fil Suresi gibi Fatiha suresi gibi okunan bir fıkıh kitabımız yok bizim. Bu bir beşer sözü nihayetinde. Fıkhın içinde ayetler beşer sözü değil hadisler peygamber sözü.Bunun dışında fıkhın arapça bilinmesi kaynağı ile bilinmesi filan gerekmiyor. bir insan düşünün abdestin farzlarını say sünnetlerin farzlarını say diyorsun sayamıyor bilemiyor gerçektende bilmiyor. Al bir abdest diyorsun mükemmel abdest alıyor bir kusuru var mı ? Önemli olan sünnetlerini bilmek mi uygulamak mı ? Sünneti uyguluyorsa sorun yok. Önemli olan fıkhın tatbik edilmesidir. Gerisine Allah Gafurur Rahimdir.

FIKIH'A GİRİŞ 5 (Fıkıh Okumaları)

Türkiye'de fıkıh olarak Hanefi mezhebi yaygın olarak tatbik ediliyor. bazı yerlerinde de yaygın olmamakla beraber Şafi mezhebi de taklid ediliyor. Mezheb konusunda her şeyden önce şunu bilmek lazım ki Hanefi mezhebi Şafii mezhebinden renk farklılığı olan bir mezhep vesaire değildir İslam'ın rengi bellidir diyelim ki yeşildir. Hanefi mezhebi şu tonda bir yeşildir şafii mezhebide filan tonda bir yeşildir. 4 veya daha fazla ne kadar mezheb varsa bunlar İslam'ın Tabii renginin ton farklılıklarıdır. Asla kırmızı İslam yeşil İslam lacivert İslam gibi renk farklılığı yoktur olamaz böyle bir şey bâtıldır. Hak Mezhep ne demek zaten şu kadar mezhep haktır ne diyoruz İslam'ın rengindendir Bu mezhepler ancak şu rengi almıştır bu bu rengi almıştır. Resulullah Sallallahu Aleyhi Sellem efendimizin hadisi şeriflerindeki hususlar farklı metotlarla anlamaktan kaynaklanan renk farklılıkları vardır bunu bu şekilde biliyoruz. Bir Müslüman Hanefi mezhebine göre yaşadığı taktirde asla şafii mezhebine göre kafir sayılacak hatalı bir iş yapmış olmaz. Çünkü faiz,zina,kumar gibi yasak olarak bildiğimiz şeylerin hiçbiri helal değildir. Bu mezhepte Allah'ın farz olarak ilan ettiği namaz vs. öbür mezhepte mekruh değildir ama nedir biri farz demiştir öbür vacip diye bir kelime kullanmıştır Ama bakarsın onun farz dediği yere bunun vacip dediği arasında kavşakta birleşiyorlar mezheplerimiz de böyle bir sorun yoktur cahil cüheylanın bu işi anlamayanın Parti gibi zannedenlerin,yani mezhebi Parti zanneden cahillerin dedikodusudur bu birinci mesele. İkinci Mesele Müslümanlar bir mezhebten öbür mezhebe geçerler atlarlar sıçrarlar mı ? İman meselesi bu geçerse geçer. mesela boşanma meselesinde işte Üç talakla boşanmak konusunda Ebu Hanife'nin içtihadı bu boşanmadır boştur. Filan Alim Yani İbni Teymiyye diyelim isminide Zikredelim yok bu boş sayılmaz süreç tamamlanmamıştır diyor şimdi Bir müslüman zina bile yapsa kimsenin ona karışamayacağı bir Hürriyet ortamında böyle bir Talak boşama gerçekleştiğinde nasılsa ibni teymiyye buna iizin veriyormuş boşver diyecek gevşeklikteyse hiç nikahsızda zina yapar o. Dolayısıyla biz rahmet için ortada Duran Müslümanların kolaylığı için ortada Duran mezheplerin bir iki müslüman tarafından gevşeklik,laubalilik veya benzeri bir cehalet için kullanılmasını sorun yapmamıza gerek yok Neden Yapacak bir şey yok zaten insanlar kılıçla din yaşamıyorlar ki. Bu sebeple laubaliliğin nedeni Takva kıtlığıdır. Allah'tan korkmamaktır dini günübirlik bir olay olarak görmektir ve en büyük Sorun da bunların hepsinin ortak adı ahiretteki hesap korkusunu kaybetmek gitgide eritmektir. kafirlerin de zaten en büyük sıkıntısı aslında öldükten sonraki dirilme imanını taşımayışlarıdır. Ben milyonlarca sene cehennemde Yanacağım diye düşünen birisi 3 dakikalık bir günaha tevessül eder mi ? sorun buradan kaynaklanıyor Bu sebeple Türkiye'de ki müslümanlar olarak büyük kahir ekseriyet Hanefi mezhebinin bağlılarıdırlar. bu Şafiileri dışlama şafilerin giremeyeceği şeklinde malikilerin yaşayamayacağı şeklinde bir telakki değildir hele dünyanın bir internetten izlenebileceği bir kütüphanenin 100 katının 1000 katının bilgisayarın tuşları

arasında olabileceği bir dünyada zaten mezhepler farklı diye bir fark yok gibidir herkes her şeyi anında öğrenebiliyor bizim bütün yatırımımızı takva ve birgün Allah'ın huzurunda hesap verme anlayışı üzerine kurulması lazım. o zaman insan caizdir dense bile insan Allah korkusundan yanaşmaz Allah korkusu olmadıktan sonra bütün müslümanlar bu suçtur dese Kimse kimseyi takmayabilir Asıl sorun ahiret korkusunun Cehennem korkusunun Sırat korkusunun mahşer yeri bekleyişinin hafife alınmasıdır yani insanların Ömer Bin Hattab gibi r.anh kıyamet ayetleri dinlerken tüylerinin diken diken olmamasından kaynaklanıyor Bu biraz Kur'an'ı anlamamaktan kaynaklanıyor Kuran ayetlerini sadece mezarlıkta okumak hastaya okumak gibi inmiş zannetmekten kaynaklanıyor meselemiz bizim Hanefi meselesi değildir Şafi,maliki meselesi değildir. Meselemiz Rabbimizin dinini daha iyi anlamak meselesidir. Daha iyi yaşamak meselesidir. Ama Bunu biz mezheplerin hanefî vesairenin yok olduğunu sayarak direk Kurana müracaat edelim desek burada gerçekçi olamayız neden ? çünkü Ebu Hanife bir isimdir. Yani bir kadroyu temsil ediyor Tebeut tabiin kadrosunu temsil ediyor bize fıkıh bilgisi onların lisanından ulaşmış e Kurandır Hadistir diyoruz. Kuran Hadis bizlere onların lisanında ulaştı. Rasulullah böyle dedi Allah Kur'an'da böyle dedi diye biz onlardan öğrendik bizim onların yok saymamız biz Kur'an'ı alıyoruz sen git Kur'an kalsın Sen git hadis kalsın sen git dememiz ciddi bir tavır değil Tıpkı Ebu Hanifeyi put yapıp onu Kur'an'dan daha değerli hale getirmek ne kadar yanlış batılsa onu atıp Kuranı Kerimi alıcam demekte böyle batıldır. Bu nedenle biz yani direk Kur'an'dan almaya kalksakta yine Ebu Hanifeden onun istasyonununa uğrayarak bu ayetin okunuşu nasıldır demen lazım. Bu kıraat ne manaya geliyor. Kıraat farklılıklarını Asım diye bir adamdan okuyorsun sen. O da Ebu Hanife gibi bir adamdı. Bu ümmet geçmişini çiğneyerek bir yere gidemez geçmişimizi ne put yaparız nede kaldırım yaparız. Bu ümmetin geçmişi Salih geçmişi Allah dostları Hele hele hele hele Resulullah sallallahu sellemin övgüsüne mazhar olmuş ilk üç nesili çiğnemek asla olmaz.Ama buna karşılık Ebu Hanife dediyse ayetede gerek yok demekte yanlış bir defa Ebu Hanifenin öyle dediği Mütevatir mi dur bakalım. bu nedenle biz hanefi mezhebinden Dinimizi öğreneceğiz ama mümin müslümanız hanefi değiliz. Yani mezhebimiz hanefidir ama bizi Allah Müslüman olarak adlandırdı. Hanefi olarak adlandırmadı. Hiçbir mümin elhamdulıllah hanefiyiz diyemez neden çünkü hamd etmek Kötülüğe karşı yani İyi olmayan şeye karşı yani iyiliğe sahip olmaktan dolayıdır. Yani Allah korudu da Şafi olmadık ya Allah Onlara da hidayet nasip etsin mi diyeceğiz hayır Hanefiysek elhamdulıllah Ebu Hanife'nin talebelerinin talebelerinin talebelerinden olmayı arzu ederiz bu samimiyet o ihlas o heyecan O fıkıh aşkı Biz de bulunsun isteriz ama Ebu Hanife olmak hayal talebesi olmak başka bir hayal yani bizde kuyruğun kuyruğundanda olsa tutmak isteriz ama Ebu Hanife diye bir put çeşidi Yok bizde. öyle bir tapınılacak biri yok Ebu Hanifeninde yanlışı vardır denir. ehli ilim bu söz yanlıştır derse bile Ebu Hanife yanlışlıkla söylemiştir der doğrusunu almaya devam ederiz. Bu kıyamete kadar böyle sürecek. Bu nedenle Hanefi mezhebini okuyacağımızdan yani bundan sonraki fıkıh derslerimizde Hanefi projesinden devam edeceğiz ama yeri geldikçe meseleleri daha geniş bir açılardan da ele alacağız inşallah Ebu Hanife rahmetullahi aleyhin mezhebinde kullanılan kavramlar var Biz bir ilmihal kitabında da okusak veya büyük bir fıkıh kitabına da intikal etsek bu kavramları bilmemiz lazım. en önemli kavram zahirur rivaye kavramıdır. Yani herhangi bir ilmihal kitabında da bu fetva zahirur rivayeye göredir der. Zahirur rivaye özel bir Hanefi mezhebi deyimidir. Ebu Hanife,Ebu Yusuf ve İmam Muhammed üçünün görüşünü yansıtan mezhep içinde iki bu üç imamın görüşünü yansıtan fetvaya veya fıkıh kuralına "zahirur rivaye" denir. Buradan çok önemli bir ayrıntıya geçiyoruz. şimdi Ebu Hanife mezheb imamımız. Kendi mezhebinde bir sürü görüş belirten var. hepsini dışlayıp Tamam Sizin görüşünüz yok Sadece Ebu Hanife'nin görüşü var demiyor kimse ne diyor ? İmamlar görüşler belirtmiş Allah onlardan razı olsun. Zahirur Rivaye olan görüşler daha güçlü demiş. Bu ne demek ? Ebu Hanife ,Ebu Yusuf, Ebu Muhammed bu üçü bir de züfer var hasan var bir sürüde başka imamlar var. Şimdi bunlar eğer hepsi görüş belirtmişlerse bir konuda caiz değildir şöyledir şeklinde. Eğer Ebu Hanifeyle iki talebesi Ebu Yusuf ve Ebu Muhammed 3ü birleşmişlerse bir konuda diğerlerini zahirur rivaye olmayan görüş kabul ediyoruz onunla amel etmiyoruz hanefi mezhebinde. Mesela bir fetva kitaplarda var demek yeterli değil Şimdi şöyle

söyleyelim biraz sonra anlayacağız ibn Abidin Hanefi mezhebinin son Muteber kitabıdır. İbn Abidinde var bu deyip Hanefi mezhebinin görüşü olarak bunu yansıtamazsın.İbni Abidinde veya başka bir Hanefi mezhebi kitabında Olabilir zahirur rivaye ise bizim için bağlayıcı olur. Zahirur rivaye üzerinde görüş Birliği yapılan önemli kabul edilen fetva demek. Burada tabi Bu ince kuralları bilmeyenler kütüphaneden bir Hanefi kitabı alıp açıp orda Okuyup bak tercümesi böyle bunun böyle Tamam Hanefi mezhebinin görüşü bu der.o tabi usül yordam bilmeden yani Eczaneden herhangi rastgele bir ilaç alıp mesela başı ağrıyor diyelim baş kelimesi geçiyor reçetesinde perspektifinden,aldığı ratgele ilaçtada baş kelimesi geçiyor dediğine göre tamam bu bizim başımızın ilacı demek onu baş ağrısı ilacı zannetmek ne kadar gülünçse Hanefi kitabında gördük bunu. Hanefi kitabında gördük ama zahirur rivaye olması lazım. yani çatışmalı görüşler olması halinde bunun zahirur rivaye olanını kabul ederiz Hanefi mezhebinin temel kurallarından biri budur. Hanefi kitaplarında imam kelimesi Ebu Hanifeyi yansıtır. Dolayısıyla biz fıkıh dersinde İmama göre bu böyledir dediğimiz zaman Ebu Hanife'yi kastediyoruz. İki şeyh dendiği zaman şeyhayne göre şöyledir böyledir dediğimiz zaman Ebu Hanife ile Ebu Yusufu kast ederiz. Hadis ilminde şeyhayn dendiği zaman Buhari ve müslimi kast ederiz. Ashabı kiramdanda şeyhayn diye Ebu Bekir ve Hz. Ömere radıyallahu anhumaya deriz. Demek ki her ilim dalının kendine has branş kavramları var. Hanefi mezhebinde şeyhayn ifadesi Ebu Yusuf ve Hocası ve Ebu hanifeyi yansıtıyor. Tarafeyn iki uç iki taraf anlamında söylendiği zamanda Ebu Hanife ile İmam Muhammed kastedilir. Sahiban iki arkadaş dendiği zaman Ebu Yusuf ve Muhammed kastedilir. Bunlar nerede geçiyor ? Mesela namazda şu işi yapmak sahibeyne göre mekruhtur tarafane göre mekruh değildir diyor. Yani Bu Ebu Yusuf'la Muhammed'e göre şöyledir Ebu Hanife ile Muhammede göre böyledir demek istiyor. Peki bu isimleri özellikle niye saymıyorlar yani şu isme göre bu böyledir denmiyor ? Çünkü ilim yoğunluk kazanınca kavramlar devreye giriyor. özellikle 2 tane isim zikredecek yerde zamir kullanıyor. ona göre ona göre diye bir deyim kullanıldığında mesela ona göre caizdir dediğinde Ebu Hanifeyi kasteder ikisine göre göre diyorsa o zamanda Ebu Yusuf ve Muhammed'i kastediyor demektir.Eğer Hanefi Fıkhı kitabında fetva böyledir diye bir kavram kullanılıyorsa bu takdirde zahirur rivaye kastediliyor demektir. Hanefi mezhebinde Eğer fetva alınacaksa önce Ebu Hanifenin görüşü aranır. ama ebu Hanifenin her konuda görüşü yoktur. her konuda görüşü de yok ondan sonra çıkan meseleler var bize ulaşmamış kitaplara düşmemiş meseleleri var belki meclislerinde konuşulmuştur bu ama bunu talebeleri kaydedememiş olabilirler Bu taktirde fetva aranırken ebu Hanifenin dediği öne geçirilr. ebu Hanife yoksa Ebu Yusuf iki numaradır Ebu Muhammed 3 numara züfer 4 numara Hasan bin ziyad 5 numaradır. Bu ne demek oluyor mesela Ebu Hanifeyle züferin görüşü olan bir yerde züferin görüşü ile amel edilmez. Özellikle bu sıralama önemli. sıralamayı tekrar ediyoruz. Ebu Hanife Ebu Yusuf Muhammed Muhammed'den sonra Züfer ondan sonra Hasan Bin Ziyad. Hanedi mezhebinin büyük bir fıkıh külliyatı ihtiva ettiği için son dönemlerde metinler yazılmış. son dönem dediğim Yani ebu Hanifeden sonraki dönem. bizim dönemimiz değil. metinler Yazılmış bu metinler çok önemli yani mesela büyük İbni Abidin bir metin üzerine kuruludur.Metin bütün fıkhı manzum olarak veyahut düz yazı olarak 100 A4 sayfasına yazılıdır. bunlara metinler denir. Bu metinler çok önemlidir Ne açıdan önemlidir yani fıkhın teşbih için söylüyorum Anayasası gibidir Bunlar fıkhın Anayasası gibidirler Hanefi mezhebi içinde tabii ama diğer mezheplerinde metinleri var Hanefi mezhebinin anayasasıdır Bunlar. Diğer bütün külliyat onlarca cilt o 50-100 sayfalık yazı üzerine kuruludur. Mesela Metin der ki namaz her baliğ ve mükellefe farzdır. Namaz beş vakittir namazın 12 farzı vardır onun namaz bölümü biter. koca metinde namaz bu kadardır. ondan sonra 500 sayfa gelir şerh eder. Onu açıklar. Ben bunu misal olarak zikrettim yani tam böyle değil tabi. Umumen Eski talebeler fıkıh öğrenecekleri zaman bu metinlerden birini ezberleyerek yola çıkanlardı. bir tür anayasayı ezber bildikleri için de şerhler onlar için çok kolay olurdu. Hangi konu nerede bulunur onu çok iyi kavrarlardı. Bu metinler meşhurluk sırasına göre söyleyelim; Kuduri diye meşhur Metin vardır. El Bidaye var. El Migaye var. El muhtar var vigaye var kez var mülteka var. Yani bunlar her biri büyük bir kitabın içinde şerh konusu olarak bulunduğu gibi Kendi halinde de basılı olarak var bu kitaplar elhamdulıllah. Bunlar

Ümmeti Muhammed'e İslamı pratik bir şekilde yaşamak için asırlarca büyük hizmetler yapmış özellikle Doğu kültüründe Doğu kültürü ile kastımız Orta Asya'daki Hanefi mezhebinin Ebu Hanife Rahmetullahtan sonraki en büyük yayılışı Orta Asyadır. Özbekistan hala da Hanefi mezhebinin en güçlü tatbik edildiği Yani öyle bir tür Hanefi taasubuyla yaşandığı yer hindistandır. Hindistan'da büyük enstitüler var çalışmalar var yani orada yapılan çalışmalar belki İslam aleminin Başka bir yerinde yok denebilir mesela Hanefi mezhebinin en güçlü kaynak çalışmaları Ebu ya'la sünen isimli Hanefi mezhebinin ayet ve hadislerden delilleri ihtiva eden çalışma büyük bir külliye Hindistan ürünüdür. Hindistanlı müslümanlar zamanından beri Hanefi mezhebinin etrafında büyük hizmetleri var. Mesela fetevayı hindiyye diyor. Hindistan'da yazılmış bir çalışmadır etrafında da bir sürü çalışmalar vardır yani bu metinler kelimesini unutmuyoruz Metin demek düzyazı demek Ama Hanefi mezhebinde Kuduri gibi el bidaye ve'n nihaye gibi küçük hacimli ajanda kadar ajanda kadardır çok büyük kitaplar değiller niye bunlara önem veriliyor bunlar çünkü bir tür anayasa gibi bunların dışındaki görüşlere hemen hemen herkes bağlı. Yani bu ne diyorsa öyledir bunlarda özellikle zahirur rivaye eksenli çalışılmış kitaplar hanefi mezhebiyle ilgili bir husus daha büyük fıkıh kitaplarında zayıf rivayetlerde bulunur. Zayıf rivayetlerden ne kastediliyor yani Ebu Hanife'nin veya büyük talebelerinden bir tanesinin fıkıh olarak görüş olarak ileri sürdüğü fakat daha sonra değiştirdiği meseleler. Böyle meselelerde çok fıkıhta. hem de özellikle İmam Şafi'nin rahmetullahın bir eski fıkhı bir de yeni fıkhı var. Yani bir fıkhı var Sonra ben onları değiştirdim demiş yeni fıkıh yazdım demiş Yani bu alimim İçtihat düzeyini gösteriyor. Yani böyle bu benim doktora tezim bunu değiştirmeyim Ayıp olur gibi bir dertleri yok böyle düşünüyordum Allah muhafaza buyursun öyle değilmiş diye sarih bir şekilde beyan etmişler. Ya da mesela sahih bir kaynağa istinat etmeden görüş bildirmişler bunlara zayıf rivayetler deniyor Yani zayıf rivayet ama gene Mesela fıkıh kitabında var Bu nedenle Hanefi mezhebinde bunlar bir fıkıh kültürü olarak büyük bir servet olarak kitaplarda var Amma Hanefi mezhebindeki Kural zayıf rivayeylerle amel etmek caiz değildir Kural budur Çünkü fıkıh dindir bu görüşü belirten yani şöyledir caizdir veya değildir değildir diyen ya da onu bize nakleden kişi bu caiz olmayabilir Benim delilim Tam değil tahminen söylüyorum gibi ifadeler kullanıyorsa böyle tereddütlü bir din olmaz kat'i içtihatlar olur Bu nedenle unutmuyoruz Hanefi mezhebinin en muteber kitaplarından mesela fethu'l Kadir de var bu. Böyle birşey yok. Fethul Kadirde var olabilir bu zahirur rivaye mi zayıf rivayet mi bunu bilerek amel edebiliriz Onun için bir mezhebin usulünü bilmeden o mezhebin kitabınıokuyarak amel eden sadece Kendine güldürür. Hanefi mezhebinde fıkıj olarak büyük bir servet var. Nitekim şafi mezhebinde de hadis serveti çok yüksektir. Deyim yerindeyse hanefi mezhebi fıkıh külliyatı ile kütüphaneleri doldurmuş şafii mezhebi ise fıkıh külliyatı yanında Hadis Külliyatınıda ilave etmiş mesela İbni hacer gibi büyük muhaddisler şafii mezhebindirler. Ama bu şu demek değildir. Hanefi mezhebinde hadis yok. Haşa böyle değil. Hanefi mezhebindede ayni gibi büyük muhaddisler var. Ama branş dalı olarak hadis şafiilerde daha yoğundur. Hicretin 1252. senesinde vefat etmiş olan ibn-i Abidin isimli Suriye kökenli bir alim bu. Bunun haşiyetu ibni abidin isimli bir kitabı var. Yeni tahkikli çalışmasıda çıkıyor farklı baskıları da var. İbni Abidin Hanefi mezhebinin son köklü kitabıdır dikkat edersek 1200'lü yıllar bize çok yakın yıllar. 150-200 seneye yakın bir rakam bu. Dolayısıyla son Asırlara doğru gelindiğinde ki fıkıh meseleleri konusunda İbni Abidin içtihatları çok değerli çok değerli Çünkü İbni Abidin hem muteber güçlü bir fıkıh alimi yani deniyor ki İçtihat yapabilecek düzeyde büyük bir alim yani kıtlık zamanında zorluk zamanında gelmiş bir alim. İbn Abidin ismi ile meşhurdur kitabıda kendiside. reddül Muhtar aled dürrül muhtar isimli meşhur kitabı büyük hacimli bir kitaptır yani tatbik edilen baskısı zannediyorum 20 cilde yakın olacak yani büyük boy. İbni Abidin deyim yerindeyse son sözdür hanefi mezhebinde pek çok meselede ibni abidine müracaat edilir hem eskiyi çok iyi toplamış rahmetullahi aleyh hem kendisininde çok güzel ilaveleri var Yani şöyle denebilir biz ibni abidinde bulduysak bir meseleyi bu Ebu Hanifenin görüşüdür diye büyük oranda kullanabiliriz bunu. Bir de fıkıh kitaplarını okudukça karşımıza çıkacak rakamsal değerler var. Bunlar Eskiden metre santim tonaj gramaj gibi bu tip bir şey yoktu onun yerine Mesela dirhem kullanılıyordu. bu tip kavramlarda bilgimiz olması gerekiyor En önemlisi şer'i dirhemdir. dirhem 3,50 gramdır bir

dirhem. şimdi nerede lazım bize bu ? Fıkıh kitabı okurken mesela necaset şu kadar dirhem olursa namazı bozar elbisede diyor. necasetler bölümünde bunu göreceğiz çamaşırında bir insan 3 dirhem bulunursa bozuldu diye geçecek. 3 dirhem ne kadar kaç gram ediyor ? Ne yapıyoruz bakıyoruz bir dirhem 3,50 gram ediyor 3 dirhem ne yapar o zaman ? 10,50 grama yakın bir rakam yapar diyelim. 3 dirhem diyorsa 10 geamı kastediyor demektir. Biz bu dirhemi bir kenara yazıp fıkıh kitabı okurken kenarda tutarsak karşımıza dirhem çıktığında otomatik olarak şu kastediliyor diyebiliriz. Fersah kelimesi de çok geçer.teyemmümde görücez su Ne kadar uzakta ne kadarsa oraya gitmek gerek bunu böyle görücez. bir fersah 3000 metredir ne kadar yapıyor 3 kilometre yapıyor bir fersah. Şunu not bilelim yani hadislerde ayetlerde bu kavramlar kullanılıyor ama bu kadar da diye bir rakam verilmiyor. Ziraçok kullanılır. Zira bir insanın parmağından dirseğine kadar olan mesafenin ölçümüdür bir kısa boylu insanda farklı bu uzun boylu insanda farklı bu. yaklaşık zira 50 santim demektir yaklaşık ölçüsü 50 santimdir. Sa' kelimesi kullanılır hadis-i şeriflerde Bir Sa'a diye geçiyor mesala sa'a 3640 gram demek oluyor Yani 3 buçuk kilo bir rakam 3640 gram. Fakat bunu başka türlü ölçtüğünde bu sa'a nerede gerekiyor bize fitre miktarı belirlemekte pek çok şeyde geçer sa'a bu teneke gibi birşey demek bir de müd geçer. Müd Aslında avuç içi demek avuç içi Efendimiz Mesela bir avuç buğday diye bir kavram kullanıyor. Müd avuç demek 910 gram civarında avuç. 910 gram yani bir koladan biraz az bir rakam. Mil kelimesi geçer 1866 metre demek mil. Fersahta dikkat edersen 3000 demektir bu hemen hemen onun yarısına yakın r rakamdır. Şimdi mil başka bir şey için kullanılıyor ama şimdi mil kilometrenin su üzerindeki mesafesinin muadili gibi duruyor. Biz tabi bunu başka bir şey için kullanıyoruz Bu rakamları bilmemizin faydası ne olabilir. Bir ilmihal kitabı okurken bunları onun başına koyarız anlamamıza yardım eder Ama şimdi elhamdülillah fıkıh kitapları ilmuhaller yazılırken Bunlar dönüştürülerek yazılıyor mesela şu kadar sa'dan kuru üzüm şu kadar olunca şu Sa olunca fitre verilir demiyor da onun yerine ne diyor şu kadar kiloya denk gelir diyor.
Elhamdülillahi Rabbil Alemin

TAHARET 1 (Fıkıh Okumaları)

Fıkıh Kitaplarının 1. konusu taharet konusudur. Tahareti biz Türkçe kültüründe tuvalet temizliği diyebileceğimiz dar bir anlam için kullanıyoruz halbuki taharet evet temizlik anlamındadır ama fıkıh ilminde taharet hadesten ve pislikten temizlenmenin adıdır. Fıkıh ilminde hadesten ve pislikten temizlenmeye taharet denir. Hades manevi pislik Demek habes ise mücerret Elle tutulur gözle görülür pislik demektir özetleyecek olursak taharet Türkçede tuvalet temizliğine verilen isimdir doğru bir anlam bu ama şeriat ve fıkıh lisanında hadesten ve habesten (pislikten) temizlenmeye verilen isimdir. Hades manevi kirlilik Demek bu da bildiğimiz gibi İki türlüdür.

Bir abdest düzeyinde kirlenme var bir de cünüplük düzeyinde gusul düzeyinde kirlilik var ikisine de Hades denir. Birine Hadesi Ekber birine de hadesi esrar yani büyük kirlilik küçük kirlilik denir. Habes yani necaset ise kan gibi,idrar gibi dışkı gibi Pis olan gözle görülür elle tutulur kaba konur pisliklere verilen isimdir Bu ikisinden de temizlenmeye taharet adını veririz. Temiz olmak demek ya bir şey de taharetten söz ediliyorsa abdeat ve Gusül ihtiyacı olmamak demektir. İnsan ne zaman abdest ne zaman da gusül ihtiyacı olacağını abdest ve gusül başlıklarında ayrıyeten göreceğiz. Şimdi sadece taharet kelimesinin açılımını yapmış oluyoruz.Taharet sadece gözle görülür pislikten temizlenme değildir aynı zamanda manevi pislikten de temizlenmektedir Bunun için manevi temizlik olan abdest ve gusül teyemmümle de sağlanabiliyor teyemmüm yeri gelince onuda göreceğiz suyun kullanılmasının engeli olduğu zamanlar yani bir türlü suya ulaşılamadığında bu iki türlü olabilir ya su yoktur yahut Orada bir tıbbi engelden sağlık engelinden dolayı su kullanılamıyordur onun yerine teyemmüm yapılıyor. Su ibrikten Çeşme'den suyu akıtıp elini yüzünü kollarını yıkamaktır halbuki teyemmüm elini toprağa vurmaktır çeşmeden akan su Eli temizliyor toprağa vurulan el toz toprak yapıyor eli ve onu yüzüne sürünce kollarıa sürünce temizlik

yapmış oluyorsun Çünkü buradaki Temizlik abdest ve Gusül temizliği her ne kadar su ile yapılıyor ve bedendeki kirleri de temizliyor olsa da asıl manevi temizlik söz konusu olduğundan onun yerine temizleyicilik yönü bulunmayan Bilakis tozlandırıcı yönü bulunan teyemmüm de geçerli olabiliyor. Taharet; gözle görülen pisliklerden ve görünmeyen hükmi yani var kabul edilen pisliklerden temizlenmenin adıdır Buna da biz abdest ve Gusül diyoruz. Manevi olan bölümüne abdest gusül diyoruzX maddi pislikte daha sonra pislik çeşitlerinin sayacağımız zaman ortaya çıkacak onlarda kan gibi idrar gibi dışkı gibi domuz ve köpek gibi hayvanların pislikleridir. Genelde temizliğin kalitesi namaz üzerinden ölçülür. yani taharet pek çok şey için gerekli olmakla beraber taharetin arandığı birinci nokta veyahutta taharette en üst seviye namaz seviyesidir. Namaz kılmaya müsait düzeyde taharet en iyi taharet ya da Allahu tealanın emrettiği taharettir. üç şeyde namaz düzeyinde taharet diyoruz ya en üst taharettir üç şeyde. birincisi beden tahareti mekan tahareti ve elbise taharetidir. bir taharetin namaz düzeyinde olması önce bedende gerçekleşmeli sonra namaz kılınacak mekanda gerçekleşmeli sonra da namaz kılarken üzerinde bulunan elbisede gerçekleşmelidir. Necaset oranları ayrıyeten geldiği için yani ne kadar kirlilik namazı engeldir ne kadar kirlilik bedende yahutta yerde bulunduğunda mesela namaz kılacağımız yerde bulunduğunda temiz değildir temizlenmesi gerekir denir. Bunlar necaset yani pislikler başlığında tekrar görülecek ama taharet cümleyi tekrar toparlıyorum taharet en üst namaz düzeyinde namaz için gerekli taharet düzeyinde yapılır bu da namaz kılanın bedeninin temiz olması kıldığı yerin temiz olması namaz kılarken üzerinde bulunan elbisenin temiz olması burada bir paragaraf açabiliriz ve diyebiliriz ki namaz 24 saatin planlı bir şekilde bürünmesinin nedenidir. yani namaz Mesela bir gün sabahleyin 1 saat içinde halledilmiyor. 24 saate bölünmüş 5 vakit namaz söz konusudur. Bu da Allahu Teala'nın namaz emri sayesinde müslümanın 24 saat en üst düzeyde bedeninin bulunduğu yerin ve elbisenin temiz olması demektir. Tekrar söyleyebiliriz ne kadar kirliliğe kirlilik deniyor bunların belli ölçüleri var. manevi pisliklerden Gusül veya abdest yoluyla temizlenilebilir maddi pisliklerden de temizlenebilmenin şartı o pisliği Mümkünse gidermektir ne demek mesela kan, idrar ve küçük avuç içi kadar bir yeri kirlettiği zaman yani avuç içinden daha büyük bir mesela 5 santimetreküp bir yeri kirletmişse idrar veya kan gibi şey namaza engel oranda bir kirlilik var demektir. Mümkünse bu temizlenerek namaz kılınır. Ama böyle bir özrü bulunan yani temizlerken bile kirlenecek düzeyde sıkıntısı bulunan müslümanın böyle bir temizlik yapması gerekmez. O haliylede namazını kılabilir bütün bu Konuşulanlar Allah'ın şeriatının temel prensibi takât ile sınırlıdır. ne demek yapabiliyorsan Allah bunu emrediyor sıhhat vb nedenle yapamadığın zaman Allah bunu kaldırır kulundan. İslam şeriatının yüsr dediğimiz yani kolaylık ve kaldırabilirlik yeteneği bu anda devreye girer abdest ve Gusülle özetlenebilecek taharetin veya necasetin giderilmesiyle ilgili taharet emrinin nedeni nedir ? Haram olan yapılması haram olan işleri mübah haline getirmektir. cünübün abdestsizin Kuranı Kerime tutması cünübün mesele Kuranı Kerim'e tutması haramdır, Gusül abdesti alarak haramı mübah hale getirir abdestsizin namaz kılması haramdır abdest alarak namaz mübah hale gelmiş olur. Eğer farz bir namaz kılınacaksa mesela abdest almak farzdır. Eğer sünnet bir ibadet yapılacaksa abdest almak sünnettir. Mesela Kuranı kerimi abdestli olarak (gusülü kast etmiyoruz normal abdestli olarak) okumak sünnettir. o zaman abdest almanın hükmü de sünnettir ama Kur'anı Cünup olarak okumamak farzdır. Cünüp müsümanında gusledip Kuranı Kerimi okuması farzdır. Bu temizliğin hükmüde bu şekilde karşımıza çıkıyor. Allahu tealanın şeriatında emredilenlerin nedeni sorulmaz yani kanunlar da olduğu gibi fıkıh gerekçe göstermez Çünkü fıkıh veyahutta şeriat ibadet maksadıyla yaşanır. Allah'ın rızasını kazanmak için yapılır. Müslüman Allah'ın rızasını kazanırken teslim olarak kazanır gerekçe sorarak Neden şu şu hikmetlerden dolayı şeklinde ayrıntıları aramak kulluk mantığına aykırıdır ve boyu büyük bir cürrettir. Adeta gerekçesini inandırabilirse Allah bize bu işi yaparız denebilecek bir üslup ibadette kullanılamaz ama bazı ayrıntıları hadisi şeriflerden ayetlerden çıkarabilir alimler. Mesela abdest ve Gusül neden şart koşulmuştur böyle bir temizlik neden insan kendisini dezanfekte edecek şekilde temiz malzemelerle temizlese neden bu da abdest sayılmıyor ? İlla bir ibrikten su döküp çeşmeden su akıtıp abdest almak

isteniyor. Yani mesela abdestten daha temiz şeyler var belki mesela kullanılması caiz bir su mikropludur. Onu kullanmak sağlığada belki zararlıdır onunla abdest alıyorsun daha temiz daha hijyenik bir suyla üstünü temizlesen abdest temizliği abdest almış olmuyorsun neden ? bunun nedenini soramayız. Çünkü Allah'ın ahkamı tevkıfidir. Ne demek tevkıfi ? yani Allahın dondurduğu gibi bekler emrettiği gibi yapılır istediği gibi ortaya çıkar. Kullar kanunlarda olduğu gibi şu şu gerekçelerden dolayı ya da mahkeme kararlarında olduğu gibi şu gerekçeden şu beklentiden dolayı böyle karar verilmiştir denemez ibadetlerde bu yoktur. Ama abdest ve gusüle döndüğümüzde onda bir sürü hikmetler görüyor olabiliriz mesela abdest hem organlarımızla temizliği sağlıyor hem de organlarımızla el Gözle işlediğimiz günahları da döküyor. aynı şekilde abdestli hal şeytandan biraz daha uzun uzak kalmak Halidir. Artı abdest maddi bir temizlikte sağlıyor.
ama bunların hiçbirisi namaz kılmak için abdest almanın nedeni değildir. peki Neden nedir? Neden, Allah abdestsiz namaz kılmayacaksınız buyurmuştur bitti başka bir nedenede gerek yoktur. abdest ve gusül Allahu Teala'nın en büyük emirlerinden biridir en büyük ibadet olan namazında altyapısıdır. abdestsiz ve gusülsüz (gerekiyorsa eğer) namaz kılınamayacağı için abdest aynı zamanda namaz demektir aynı zamanda tavaf etme demektir aynı zamanda Kur'an demektir bu sebeple abdest kendi başına belki bir ibadet değildir namaz gibi. ama büyük ibadetlerin altyapısını oluşturduğundan abdest o büyüklüğü o azameti taşır. Abdestsiz namaz kılınamayacağı, abdestin İslam'ın emirlerinden bir Emir Allah'ın emirlerinden bir Emir olduğuna dair hem Kur'an'dan delilimiz var hem Peygamber sallallahu sellemin sünnetinden delilimiz var hem de ümmeti Muhammed'in bu konuda icmaı vardır. yani bunu Biz başka türlü ifade edersek abdestin deliki kur'an'dır sünnettir İcmadır. Kur'anda meşhur Maide suresinin ayeti celilesi 5. ve 6. Ayetleri. Bu ayet abdestin delilidir. Yine Maide suresinin 6.ayeti "cünüpseniz tertemiz olun" bu ayette guslün delilidir. sünnettede hadisi şerifler çok yoğun bir şekilde var. Abdestle ilgili gusüller ilgili çok hadisi şerif var ama bunların bir kısmı faziletini sevabını anlatıyor. Ebu Davud-Tirmizi-İbni Mace'nin rivayet ettiği meşhur hadisi Şerif'te Resulullah efendimiz (sallallahu aleyhş ve sellem) buyuruyor: "namazın açılışı temizliktir" buradaki Temizlikle kastı nedir efendimizin ? Herhalde süpürge ile süpürmek değil. Abdesti kastediyor. Ümmeti Muhammedin İcmaıda vardır dedik. Bu ne demek oluyor peki ? kuran var sünnet var icma olsa ne olacak olmasa ne olacak ? şu olacak. şimdi Kur'an abdest konusunda bir ayet koymuş cünüplük konusunda bir ayet koymuş hadisi şerifler var fakat acaba ashabı kiram Bundan başka bir şey anlamışlar mıdır ? Mesela tertemiz olun sözü cünüpseniz tertemiz olun sözü gusül değil de mesela arının o pislikten üstünüze cünüplüğü mucib hale getiren necaset bulunmasın demiş olabilir mi Allahu teala ? İcma be demek ? Hayır Banyoya girip tepeden tırnağa yıkanmaktadır bu Emir diye İcma yapılmış. Aslında ayetin bulunduğu yerde hadisin bulunduğu yerde kimsenin icmaına ihtiyaç yoktur ama anlaşılma konusunda İcma bir kerede ayeti hadisi en azından nasık anlamak gerektiği konusunda bize yol göstermektedir peki bütün fıkıh kitapları taharetle başlar. çünkü din temizlik dini. Dinin yarısı temizlik. Pis Müslüman olmaz Müslümanlığın bulunduğu yerde pislik olmaz. Bu hem maddi hem manevi temizlikti Çünkü taharet kelimesinde hem manevi temizlik de var yüzeysel maddi gözle görülen nesnel diyebileceğimiz temizlikte var. Taharetin konuşulduğu yerde de her fıkıh kitabında hemen başlanırken "bismillahirrahmanirrahim" su ile başlanır. Fıkıh kitapları da umumen miras konusunu anlatarak bitirirler. Çünkü Müslüman doğar doğar doğmaz hemen yıkanır Müslümanın dünya Hayatında ilk gördüğü şey sudur. ölünce de arkasından malı Taksim edilir Bir müslümanın adına da son yapılacak iş miras taksimidir. onun için fıkıh kitapları umumen su ile başlar taharet ve su ile başlar mirasla biter. Fıkıh kitaplarının bu usulü ayet ve hadisle sabit değil. İlla böyle olacak Başka türlü olmaz diye bir kural yok ama bu bir anlayış idrak üzerine kuruluyor Allah Fukahamıza rahmet eylesin çok sistemli bir şekilde bu kitapları telif etmişler. Biran evvel bizim fıkıh ve taharet diye iki başlık açınca sudan konuşmamız lazım. Fıkıh lisanında pislik gidermek için gerekli veya uygun sular taharet in uygun sular diye 2 başlık açıyoruz. Neden çünkü biz taharete kapsamlı bir mana verdik. Dedik ki taharet maddi ve manevi temizlik demektir. Ama mesela araba yıkamakta bir temizlik çeşididir çamurunu gidermek için

yıkıyorsun tuvaleti yıkamakla Müslümanın elbisesini yıkamak aynı değil. Sokak yıkamakta temizliktir Şimdi bir temizlik var sadece maddi. Sokak yıkarsın elbise yıkarsın maddidir. Bir temizlikte var içinde manevi boyutu da var yani abdest alma gusül alma temizliği yani gusül alırken maddi bir temizlik yapıyoruz ama manevi bir temizlikte yapıyoruz. Biz temizlik derken maddi kadar manevi temizlikten de kastettiğimiz için onuda devrede gördüğümüz için biz kullanılacak suları iki ana başlık altında alıyoruz 1)sokak temizliğinde bile kullanılabilecek kadar geniş bir su dairemiz var bir de şeriatımızın taharet dediği şeyi yapılabilecek sular var çünkü Taharet başka temizlik başka bu temizlik yapılabilecek sular yağmur suyu deniz suyu kuyu suyu nehir dere suyu karın eriyen suyu buzun erimiş hali ve Pınar suyu bunlar dikkat ederseniz gökyüzünden yerden çıkıncaya kadar ki bütün su çeşitleri. başka türlü su yok dünyada zaten. ya buz eriyor su oluyor ya dereler akıyor ya gökten yağmur düşüyor nasıl oluşuyorsa oluşuyor ayrı bir konu. Bunlar genel Su başlıkları. Bunlarla her türlü temizlik yapılabilir ancak şeriatımızın temizlik dediği şey abdestinde gusülünde içinde bulunduğu yani müslümanı namaz kılabilecek temizlik seviyesine çıkaracak temizlik ki buna biz taharet diyoruz. Ha buna gelince beş türlü suyumuz var. Bu sularda Aslında şimdi saydığımız 7 çeşit sudan yani yağmur suyu deniz suyu nehir suyu bunlardan oluyor bu da ama bi kovaya konuyor bir havuza konuyo veyahutta kirleniyor temizleniyor ben bunlardan Abdest düzeyinde nasıl istifade ederim ? istifade oranıma göre suların 5 çeşidi var ama sulara Aslında 7 çeşit su ürüyor Dünyada dünyada 7 çeşit su var ben onlardan namaz kılmak Düzeyinde istifade taharet yapma açısından istifade edebileceğim zaman beş çeşit oluyor bu sular. Birincisi: temiz ve temizleyebilir sular. kendisi temiz temizleyebilirde. birinci su çeşidi budur. Bu su çeşidi nereden çıkıyor ? Bir Az önce saydığımız 7 çeşit sudan yapılıyor. Su da 3 ana karakter vardır suyun bir rengi var bir kokusu var bir de tadı var temiz ve temizleyici nitelikteki su Yani bir numaralı suyumuz olan hem temiz hem de başka şeyde temizlenebiliyor üç
Karakteri bozulmamış sudur. nedir 3 karakter renk,koku,tad Yani bir kova su bir bidon su. Rengi bozulduğu zaman kokusu tadı bozulduğu zaman çünkü Deniz suyunun bir tadı var yağmur suyunun bir türlü tadı var yağmur suyu Normalde temizdir temizleyicidir Berrak sudur yağmur suyu abdestde alınır içilir ama çatıdan yağmuru topladık suyunu topladık aşağıda bir varile doldurduk suyu varilde benzin vardı. Suyu yapmurdan sonra aldık bir tasla benzin kokuyor. Suyun üç özelliğinden biri gitti su kokuyor veyahutta içine bir pislik düştü bu pislik rengini değiştirdi su 3 özelliğinden birini kaybetti üç özelliğinden birini kaybetmemiş suya temiz ve temizleyici su denir. Bu Ne kadar kaybederse bu üç özellikten bu vasıfları ona görede görüşeceğiz. İkinci su çeşidi yani yaratılış itibariyle değil ibadet,taharet yapmaya müsaitlik bakımından beş çeşitliliğin ikinci çeşidi, temiz temizleyici ama kullanılması mekruh sular var. Fıkıh ilminde birşeyin mekruh olarak adlandırılması yasaklık ifadesi değildir eğer fakih tahrimen mekruhtur bu diye kayıt koyuyosa yani Bu haram düzeyinde bir Mekruh diyorsa o ayrı. Fakat mekruhtur değimi önerilmez tavsşye edilmez demektir yasak demek değildir. şimdi ikinci su çeşidine dedik ki temiz temizleyici fakat kullanılması mekruh. Bu şu anlama geliyor. Eğer bu suyla gusledersen iyi bir iş yapmamış olursun ama guslün caizdir. Bu suyla abdest alırsan namaz kılabilirsin ama mekruh uygun olmayan bir iş yaptın eğer başka su bulunmadığı için böyle bir durum varsa hiç mekruh da olmayabilir. Bu mekruh suya örnek; ev kedisinin içtiği ya da ağzını soktuğu su veya ev kedisi gibi evcil bir hayvanın ağzını soktuğu su demektir. Vahşi hayvanların ağzını soktuğu su ise mekruh felan değildir onun hükmğ değişiktir. Onun için evcil kedinin evcil kelimesi önemli çünkü kedinin de yabanisi var evcil kedinin ağzını soktuğu su aynı şekilde evcil kediye benzeyen evde beslenen şeriatımızın pis demediği hayvanlar Eğer bir suya ağzını değdirirse o su temizdir temizleyicidir kullanılmaması önerilir kullanılırsa da haram işlenmiş olmaz tekrar göreceğiz ön maddeleri ileriki maddelerde vahşi hayvanlar yani avlarını parçalayarak yiyen hayvanların ağızlarını soktukları su necistir. O bu hükme dahil değil. Üçüncü su çeşidi: temiz,temizleme yeteneği olmayan su demektir.yani taharet için kullanılamaz temizdir pis hükmünde değil necis değil onunla araba yıkanabilir tuvalet temizliği yapılabilir Cam silinebilir ama abdest ve Gusülde kullanılamaz. Bu suyada örnek: abdestte ve gusülde kullanılan sudur. şimdi modern çağda biz lavaboya akıyor

sularımız fakat Bir de düşün ki bir leğenin içinde abdest gusül yapılıyor diyelim. yahutta evde akıttığımız su aşağıda bir yerde toplanıyor abdest suyu karışmış oluyor o suya oradan bir daha alıp depoya döküp bir abdest daha alabilir miyiz ? Alamayız. Yani abdestte kullandığımız suyumuz vücuttan ayrıldığı zaman temizlik yeteneği kaybolmuş su olarak kaydedilir abdestte ve Gusülde aslında bu su temizdir diyoruz Neden ? Çünkü Müslüman abdest aldığı zaman kolunda bir pislik yok yüzünde pislik yok ayağında da pislik yoksa Mesela yani abdest suyu bizim kolumuzu yıkadığımız zaman pislenmiyor aslında.Görünürde temiz su bunun için temiz diyoruz bu suya. Lakin taharet için hangi tahareti kastediyoruz abdest ve Gusül tahareti için kullanılması bir daha caiz değildir. Buna Mai mustamel yani kullanılmış su denir. başta dedik ki hikmetlerinden sual olunmaz Yani bu su acaba vücudumuzdaki günahları alıp temizlediği için mi ? Manevi bir kirliliği mi alıp götürüyor bizden böyle soruları sormaya gerek yok kullanılmaz dedik kullanılmaz vesselam. Ve özellikle 4. Su çeşidine gelmemiz gerekiyor pis su. 4. Su çeşidi pis sudur. Pis su içine necasetin karıştığı su demektir. Necaset neye diyoruz ? Necaset bölümünde onu göreceğiz bu Karışım ne kadar olursa mesela denize bir köpek düştü bu Deniz kirlenir mi ? veyahutta evimizdeki havuzumuza yüzme havuzuna düştü kirlenir mi suyun ölçüsü var eğer suyumuz az hükmünde ise bunun bir hükmü var suyumuz çok su hükmünde ise onun ayrı bir Hükmü var. Az su 5x5 metrekare diyebileceğimiz yani 10 Zira 10 zira eski Fukahan'ın deyimi ile 5x5 kaç yapıyor 25 yapıyor 25 metrekare olan havuz Eğer böyle avucumuzu soktuğumuzda suyun dibine ulaşamıyorSak mesela 50 santim 60 santimde derinliği varsa o çok sudur. Onun içine bir çocuk bevletmiş(işemiş) olsa o su pis olmaz. az su nedir onu konuşuyor. Çok suya gelince Hani buradan ne anlıyoruz biz eğer bu kadar büyük değilse mesela 4 metreye 3 metrelik bir havuzsa onun içine necis olan bir şey düştüğünde o pis su. o temizlenecek artık yani ne gibi idrarlı eliyle kovaya insan elini soksa kova bütünüyle pis olur bizim orada o idrarı görmemiz gerekmez çünkü kova 5-10 litrelik birşey az veyahutta yanlışlıkla idrar sıçramış olsa bu da çok rahat bir şekilde bizim o suyu pis kabul etmemizi gerektirir çok su Şu verdiğimiz ölçüyü aşan ya da dere gibi nehir gibi akan sudur. Mesela bir dere akıyor onun içinde köpek pisliği insan idrarı bulması onu pis yapmaz Ne zamana kadar o kadar ki akarken üç özelliği bozulmuş olarak akıyor mesela Dere akıyor ama Leş kokuyor. Dere akıyor ama yukarıdaki bir kanalizasyon artığı karışmış belki kokmuyor açık hava olduğu için ama kanal rengini almış bu artık temiz değil bu beşinci madde çok önemli Eğer küçük bir kovadan Havuzdan söz ediyorsak onun ölçüsü 5 x 5 25 metrekarelik bir alan olacak 60-70 santim derinliği olacak ondan aşağıda kalana küçük diyoruz içine bir şey düştü mü boşaltılacak o su. Pis şeyleri göreceğiz sonra nelerdir pis ? Hayır büyük suysa 80 metrekarelik bir büyük yüzme havuzu mesela havuzlar çok yaygın şimdi onu örnek verelim havuzda yüzerken çocuk korkudan yüzme korkusundan idrarını yaptı o Havuzun suyu şeriat lisanında pis midir ? Havuzun hacmine bağlı. 25 metrekareden büyükse 10 zira 10 zira ise eski fukaha deyimiyle. 25 metrekareden büyükse ve derinliği varsa çoğcuğun idrarını yapmış Olması o suyu pis yapmaz. Ama şimdi bir havuzu 15-20 çocuğa kullandırdık. Sonra havuzun yanına yaklaşınca idrar kokmaya başladı havuz Ne oldu burada suyun 3 karakterinden biri tamamen bozuldu o derece kirlendi demek ki su. Bu başka bir durum. ama akan su akıcı sular. Deregibi olan deniz gibi akıcı olan sular renk,koku gibi özelliklerini kaybetmedikçe temizlik yeteneğini de kaybetmezler. Kaybettiği zaman burada bir de cüzi (küçük) kaybetme var Mesela şöyle diyor yahu bu derenin suyu kokmuyo alıyorsun laboratuara götürüyorsun içinde mikrop araştırması yapıyorsun bu içme suyunda bile olsa mikrop çıkar bundan yani yüzeysel temizlik için ara temizlik miktarını. Gözünle baktığında suyun doğal rengi var. yukarıdan bir köyün kanalizasyonu karıştığı için bu renk bozulmuşsa sorun yok bozuldu necis bu su. bununla abdest olmaz gusül olmaz fakat bulaşmamış ya da bir yerden bir kanal bir şey bulaşmış ama avucuna alıp tadına bakıyorsun hiç koku felan gelmiyor dolayısıyla o su temizdir. Onun için deniz kirlenmez hiçbir zaman niye ? denizi kirletemezsin. ne zaman kirletirsin mesela şehirlerin kanalizasyonlarının karıştığı denizler var MEsela 100 metre açılıncaya kadar sahile o kokuyu hissediyorsun alıyorsun o kokuyu. O sudan bşr bardak su bir tas su alıyorsun kanal kokuyor. Orada o zaman o suya pis hükmü verilir. büyük deniz kirlenmez ama su suluğunu kaybettiği zaman kirli sayılır.

Beşinci su çeşidi şüpheli sudur yani temiz midir temiz değil midir bu konuda şüphe vardır bu şupheli su da bütün fıkıh kitaplarında evlerde kullanılan eşeklerin içtiği sudur. Buradaki şüphede ashab-ı kiram'ın Bu konuda bize aktardığı bilgiler de farklılık olmasından kaynaklanıyor yani eşeğin ağzını değdirdiği su pis midir değildir midir b Bu konuda net bilgimiz yok. Yasak oldugu da net değil bunu da ne yapıyor fukaha o zaman bu şüpheli sudur diyor. abdesti alabilirsin ama teyemmümde yap yedek olarak. bu beşinci maddede ki şüphe evlerde kullanılan yük eşekleri ile ilgilidir. Bundan başka şüphe duyduğumuz su bu hükme girmez.
Elhamdulıllahı Rabbil Alemin

TAHARET 2 (Fıkıh Okumaları)

Temizlik konusuna girildiğinde Fıkıhta artıklar diye bir başlık çıkar karşımıza yani temizliğin bölümlerinden birisi de artıklar bölümüdir. Bu artığı şöyle düşünelim bir bardaktan insan su içiyor yarısı kalıyor suyun bu artıktır veya evde ahırdaki ineğe su içiriyor veya varilin içinde su var biz onu abdeste kullanıyoruz inek koyun geldi ondan su içti yarısı artık bunun yani geriye kalan kısmı artık. burada yani canlının artırdığı şeyin hükmü nedir diyebiliriz yani canlıdan artan şeyler bilhassa sıvıiçin özellikle söylüyoruz bunu Neden ? Mesela pirinç pilav olmuş pirincin bir kenarından fare de yese bu kenarını koparıp çıkardığında gerisini yapacağı bir şey yok farenin. peynir mesela fare düştü peynirin içine onun kirlettiği yer belli ama sıvı öyle değil sıvıyı ağzını değdirdiğinde mikropluysa mikrobu necasetse necaseti bütün suyu kuşatır Bu sebeple su başka katı cisimler başka bu Tabii fıkhın taharet bölümüne girdiğimizde suyun akıcı su veyahutta büyük havuz hükmünde olması durumunda kirlenmeyeceğini 3 vasfından biri bozulmadıkça kirlenmeyeceğini biliyoruz Dolayısıyla burada küçük suları konuşuyoruz yani 5 metreye 5 metre 25 metreden 25 metrekareden daha az olan kovaya vb şeylere ağız değmesi ya da içilmesi ve geri kalan kısmını konuşuyoruz
birinci pozisyon Ademoğlunun Yani insanın veya koyun,inek,keçi gibi eti yenen hayvanların içtiği suyun artığı birinci başlık bu:
bir insan bir inek bir koyun 1 keçi Eti yenen yani besmele çekildiğinde kesilirken Eti yenen bir hayvanın içtiği su,insanın ağzını değdirdiği su temizdir temizleyicidir hiçbir şey olmamış gibidir. yani bir varile ağzını soksa bir inek içse içse bu sadece o suyu kullanan şahıs o inekten iğreniyorsa özel sorunu onun. Fıkıh olarak şeriatımızın kuralı olarak insanoğlunun artırdığı ile Eti yenen hayvanın artırdığı su temizdir temizleyicidir sadece temiz değil dikkat edelim temizdir temizleyicidir. şu kadar da bir yani hayvanlar için belki değil ama özellikle insanın ağzında necaset varsa mesela alkol ve benzeri şeyler vardıysa ağzında o su kirlenir ayrı bir konu ama temiz Yani ağzında necaset olmayan şartları konuşuyoruz. burada özellikle tavukları konuşmamız lazım tavukların da eti yendiği halde tavuklarda başka bir sorun var. tavuk koyun gibi inek gibi değil. tavuk necasetide karıştıran bir hayvandır. solucan yiyor gübreliği karıştırıyor buna cellale denir cellale yani necaset karıştıran. Genelde tavuk kümesi dışına salındığında ilk gittiği yer necaset bulunan yerler olur. necaseti karıştırır tavuk O yüzden tavuğun ağzını Soktuğu su mekruh hükmüne geçiyor özellikle tavuk dışarıda ise zaten aklımızda bulunsun tavuk kümeste kalıyorsa hemen kesilip yenmesinde hiçbir sakınca yoktur tavuk dışarılarda dolaşıyorsa gübrelik yerde filan dolaşan bir serbest hayvansa 3 gün hapsedilip yani kümesine konup Ondan sonra kesilip yenmesi lazım. Aksi takdirde etinde necaset olma ihtimali var. Yani 3 gün onu gübreliklerden pisliklerden uzak tutacağız ki damarlarındaki pislikler iyice arınmış olsun burada bir not olarak zikretmemizde faide var. modern çiftliklerde beslenen tavukların Yani bu bizim 15 20 günde 1 ayda koca bir hindi kadar piyasaya sürülen tavukların civcivlerin çok önemli bir bölümü necis şeylerle besleniyorlar yani tavuklara yedirilen yemler mezbahane artıklarından vs'den yapılıyor Bu yüzden de çok Hormonlu Şeyler yedikleri için çabuk büyüyor hayvancağızlar onları da şirketler kesimhaneye götürecekleri zaman belli bir süre aç bırakıyorlar

Hatta Eğer böyle bir aç bırakmayacak olsalar kesildiğinde tavukçuya gelse Leş kokusundan girilmez oluyor diyorlar böyle bir leş gibi kokuyormuş Demek ki tavuğun yaratılışında böyle bir meziyet var fukahamız asırlar öncesinden bunu tespit etmişler 3 gün aç bırakılması şeklinde değil ama 3 gün hapsedilmesi şeklinde pis yiyeceklerden uzak tutulmasını tavsiye ederler artıkla ilgili değil bu ama özellikle bilelim. Demek ki insanın ve Eti yenen hayvanın artırdığı su temizdir temizleyicidir. Domuz,köpek ve yırtıcı hayvanların ağzını soktuğu artırdığı sular pistir Pis Demek hiçbir işte kullanılmaz necis sudur. Yani bir köpeğin ağzını soktuğu su necis sudur.

3. çeşit sular yani artık olarak 3. çeşit olan su:

Mekruh su diyoruz. kullanılması Bu da tavuğun böyle dışarıda salınmış tavuğun ve kedinin artırdığı sudur Bunlar da kullanılmaması uygun olandır. ama köpeğin, domuzun yırtıcı hayvanın artırdığı su gibi de değildir.

4. su artığı ya da suyun artık haline gelmesi halinde 4. hüküm:

şüpheli. temizliğinde şüphe bulunan şey bu da Katır ve eşeğin kullandığı ya da içtiği sudur yani katır veya eşek Eğer bir kovaya ağzını koyarsa o su ile abdest almamamız gerekiyor çünkü şüpheli bir sudur eğer abdest almak zorunda kalsak mesela başka su yok yanında abdest alırız yedek olarak bide teyemmüm yapar namazı öyle kılarız. şüpheli bir sudan dolayı abdest aldığımızdan dolayı söylüyorum. temizlik konusu taharet konusu açıldığında bir başka konu da kuyular konusudur. kuyular ve yani kuyunun temiz olması ve temizlenmesi kirlenmesi halinde temizlenmesi konusu. Eskiden kuyu deyince yegane su kaynağıydı şimdi kuyular için yegane su kaynağıdır dememiz gerekmiyor. buna rağmen Artezyen türünde de olsa kuyu hala var. insanoğlu hala kullanma suyunun önemli bir bölümünü kuyudan karşılıyor köylüklük yerlerde bilhassa ama kuyu demeyelim apartmanın altında su deposu var Bu da bir kuyu gibi işlem görmesi lazım yahutta işte havuzlar var. Havuzlarda kuyu gibi işlem görüyor olabilir kuyu nasıl kirlenir kirlenince nasıl temizlenir sorusunuda kayıt altına almamızda yarar var.

Kuyularıda ikiye ayırıyoruz küçük kuyular ve büyük kuyular Küçükkuyu 5 metreye 5 metre 25 metrekare Hacım oluşturacak kadar kapasitesi olmayan kuyular Küçükkuyulardır. bunun üstündeki kuyularda büyük kuyulardır KüçükkuyuLara Yani 5 metreye 5 metrekare 25 metrekarelik Hacımden daha küçük kapasitesi olan küçükkuyu'nun ki genelde kuyuların hacmi böyledir böyle bir 25 metrekareden daha büyük hacimli bir kuyu olur mu ? Olur tabi. derinlik itibarıyla 50 metre derinliği 3 metrede genişliği vardır.Gölcük kadar bir su zaten Ama küçük genelde küçüktür. kuyulara Küçük kuyulara diye özellikle çizelim bunun altını küçük kuyulara pislik düştüğünde özellikle kan damlası veya alkol olan şey düştüğünde küçükkuyu'nun temizlenmesinin tek çaresi suyunun boşaltılmasıdır. suyu boşaltılacak Çünkü hüküm olarak dedik ki bu küçük hükmündedir. küçük demek yani bir damlada düşse içine tek bir damlada düşse su az olduğu için tamamına sirayet eder demekti. O yüzden bu suyun 3 vasfı var demiştik hani renk koku tad bu üç vasfından herhangi biri bozulmamış olsa bile ne gibi mesela bir bira şişesi açıkken bira şişesi açıkken kuyuya düştü dolayısıyla kuyunun içinde 2 ton 3 ton su var. İçine en fazla 100 gram necis düştü tamamnını necis yaptı diyoruz Neden ? Çünkü su iletken bir madde 100 gram alkollü nesnenin veya insan kanı hayvan kanı mesela kuyunun kenarında kurban kesiliyordu kan sıçradı bitti kuyunun tamamının suyu çıkarılması lazım. Kuyunun tamamı boşaltılacak ki kuyu temiz olsun. Burda özellikle kafamız karışmaması için şunu hatırlamamız lazım:

Suyun rengi Tadı kokusu da önemli demiştik ama büyük yerlerde büyük havuzlarda büyük kuyularda geçerli bu. Eğer kuyu büyükse burada hüküm değişecek çünkü büyükkuyu demek yani 25 metrekareden daha fazla hacmi olan bir alan demek şeriatımız Elhamdülillah kolaylık şeriatı olduğu için yani motorlada olsa büyük çapta bir kuyunun suyunun boşaltılması mümkün değil gibidir. Belki mümkündür oo kuyu masrafı kadar masraf ederek o su boşaltılır hatta gerisi gelen bir kuyuysa günlerce boşaltılamaz. Kuyunun maliyeti kadar masraf edipte boşalt demiyor şeriat-ımız Şöyle bir takdir yapmış fukahamız 200 kova kuyuda kullanılan bir kova vardır muhakkak 200 kova su çıkarılır kuyudan dışarı atılır geri kalan suyu temizledik kabul ederiz bu kova yoksa Mesela şimdi kovadan çok motorla çekiliyor su. Kova yok motor

varsa bir takdirde bulunuyoruz Yani bu kova motor 1 dakika çalışınca iki kova su çekiyordu diyelim motoru 100 dakika çalıştırırız 100 dakikada çekip boşalttığı su 200 kovaya denktir deriz. Önemli olan şeriatımızın bu konudaki emrinin yerine gelmesidir. Tabi eğer o düşen nesleden dolayı Tadı kokusu rengi vesaire değiştiyse yani kuyudan çekiyorsun mesela öyle ki kan rengi geliyor kuyudan su hayvanın kanı olduğu gibi oraya aktı o zaman ne kadar çekeceğiz ? Taa o renk sorunu gidinceye koku sorunu gidinceye kadar çekeceğiz o zaman 200 kova değil. 200 kova nedir ne içindir ? Bir alkol şişesi açık haliyle kuyunun içine düştü diyeceğimiz miktar için 200 kova diyoruz. bunun bir başka çeşidi mesela genelde tavuklar düşer kuyulara havuzlara veya fare düşer tavuk düşer. Burada iki durum var eğer tavuk düşüp hemen çıktıysa yahutta şişmeden biz onu çıkardıysak bu şişme kelimesine dikkat ediyoruz şişme kelimesi neden önemli çünkü hayvan suyun içine düştü şiştiyse eğer şişerken bağırsaklarındaki midesindeki pislikleride dışarı attı demektir. öbür türlü hayvan kuyuya düştüğünde düşer düşmez kuyuya çıkarılsa ya da çırpındı hayvan boğuldu ama hemen çıkardık bu hayvan temiz hayvan zaten tavuk eti yenen bir hayvan. içindeki pisliğinde sıkıntı olabilirdi fare için de aynı şey geçerli fare temiz değil ama düşer düşmez üstündeki kir farenin belki oraya sirayet etti. Ama hayvan şişipte derisi hayvan suyuniçinde kalınca tencerede pişmiş gibi şişiyor şiştikçe içindeki necaset ne oluyor derisi genişlediği için içinde ne kadar necaset kan pislik varsa suya sirayet ediyor bu hesaplanmış böyle bir durumda da 20 kova çıkarılır denmiş. Yani bu kova kaç litrelik olur felan diye bir şart koymuyoruz. Kuyuda kullanılan kova kadar. E kuyunun kovası yok kotoru var o zaman 10 dakika motoru çalıştırırız ne zaman ama ? içinden önce o pisliği çıkaracağız yani o tavuk veyahutta fare onun içinde şişmiş olarak Beklerken Bin kovada çıkarsan Necate sebep olan şey orada durduğu için hep gelen suyu ne yapıyor kirletmeye devam ediyor önce o pisliği çıkarıyoruz oradan. Pisliği çıkardıktan sonrada 20 kova 20 kova çıkarıyoruz burada şöyle bir şey diyebiliriz yani bazı pozisyonları kitapta bulmamız mümkün olmayabilir. Ne gibi ? Araba lastiği düştü mesela. E arabasa köy yolunda ordan burdan geçti. Lastikteki necaseti Tespit etmek için laboratuvarada götürsen zorlanırsın e şimdi araba lastiğinde köpek pisliği var mıydı desem bir ihtimal vardı peki yoktu deSen belki yok. Böyle bir tereddür Müslüman için sıkıntı oluşturmaz neden o lastik oradan çıkarılır ondan sonrada 20 kova 30 kova çekilir sudan. Müslüman bunu takdir edebilir. Zaten bu 200 kova 20 kova derken de Fukaha rahmetullahi aleyh bunu hadislerden alarak yapmıyorlar onlar da tahmin ediyorlar ne kadar uygun olur selefi salihin böyle bir uygulama yaptı. Kokusu tadı düzelene kadar su çekilir. Ama hala kan kokusu gübre Kokusu Var sorun gitmemiş demektir çekmeye devam et. Yani bunu Müslüman laubalilik haline getirmemeli yani ne olacak Düştüyse düştü dememeli bu şeriatı hafife almak olur fakat vesvese yapıp kuyunun ağzını taşla kapatıp doldurmayada gerek yok bu kadarı da abartı çünkü şeriatımız hâl çaresini söylemiş. Bu hâl çaresine uyunca biiznillahi teala sorun olmaz. Kuyu açısından kuyuyu kirletmeyecek durumlarda var. Devenin koyunun ineğin ve atın pislikleri kuyuya düşmesi halinde kuyu pislenmez çünkü etleri yenen hayvanlar bunlar. necaset bölümünde de inşallah göreceğiz bu hayvanların pislikleri insan pisliği gibi de Değil temizlenmesi daha kolay pislikler Bunlar şu kadar var ki koyunlar kuyunun etrafında oluyorlardı bir koyunun pisliği kuyuya düştü şimdi dışarıdan biz kuyuya baktığımızda çok dikkat edersen iki üç tane pislik görüyorsun orada Bu bir manzara Bir de koyunlar kavga ettiler toprak olduğu gibi kuyunun içine düştü kuyudan bir kova su çekiyorsun her kovanın üstünde 10-15 tane koyun pisliği ya da atin pisliği var bir kova daha çekiyorsun o kadar daha geliyor. Sanki yarısı su yarısı da hayvan pisliğiymiş gibi görünüyor bu durumda temizlik yapılacak kuyuya yapılacak ne yapılacak çekilecek o pislik çekilecek ne zamana kadar ? Kova başı bir tane bile düşmüyor bazen O duruma gelecek yani böyle koyun İnek at at biliyorsunuz pis bir hayvan değildir at temiz bir hayvandır at etinin yenmesi de sadece mekruhdur. yani köpek gibi domuz gibi bir hayvan değil at temiz hayvandır. İnek cinsi bir hayvan kabul ediliyor. Cihat hayvanı olduğu için üzerinde ümmeti Muhammed'in Gazileri cihat ettiği için teberrüken bu hayvan böyle kesilip Bismillah deyip kesilip yenmesin diye Kural konmuştur Yoksa at temiz hayvandır. Sadece cihata hürmeten bu hayvana bıçak vurulmaması istenmektedir kıyamete kadarda hadisi şeriftw buyuruluyor kıyamete kadar atın alnında Bereket olacaktır diyor Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem. Atın bir evde bulunmasında bile

bereket var bu Bundan anlaşılıyor şimdi Yani bunların pislikleri her ne kadar yani böyle bir köpek pisliği gibi domuz pisliği gibi veya tavuk pisliği gibi değilsede bunlar gibi kabul edilmiyor kerahat var en azından tavuğun pisliğinde ama bir göz zevkide olmalı müslüman. Bakıyorsun kuyu neredeyse gübrelik gibi olmuş bunu temiz kabul etmiyoruz o zaman onları istediğimiz kadar gidermeye çalışıyoruz giderebildiğimiz kadar bir hüküm daha Fıkıh olarak konuşalım suyun dışındaki sıvılarla suyun dışındaki sıvılar suyun dışında Sıvı ne olabilir ? Meyvesuyu Gülsuyu pekmez suyu olur vb pu tip sularla beden temizliği caiz değildir yani ne gibi Beden temizliği taharet etmek vs. Beden temizliği yapmak caiz değildir ama bu tip sıvılarla yani Gülsuyu Meyve suyu herahangi bir şekilde cilde kirlenmiş mesela kan bulaşmış bir yer yani cisim olan bir pisliği temizlemek caizdir. ama taharet yani abdest hadesi gidermek için temizlik yapmak caiz değildir Gül suyuyla abdest alamayız. Ama gül suyuyla eldeki kanı veyahutta hayvan pisliğini bulaşmış olan elbisemizin kaba pisliğini temizleyebiliriz. su ile ilgili bir hüküm olarak bunu da bir kenara yazalım taharet ile ilgili ya temizlikle İslam'ın fıkıh kitaplarının temizlikle ilgili bir başka başlığı da necaset başlığıdır

necaset pislik demektir pislik bizim şeriatımızda iki türlüdür bir hakiki pislik var İdrar,dışkı domuzun kendisi eti bunlar hakiki pisliklerdir. Yani hakiki demek gözle görüyorsun elle tutabiliyorsunuz demek kaba koyabiliyorsun hacmini belirleyebiliyorsun buna hakiki pislik diyoruz. Bir de hükmü pislik olan şeyler var hükmen pislik vardır Bu da nedir hades dediğimiz Yani abdesti bozan şeylerden sonraki hâle hükmen necis olmak deniyor. Guslü gerektiren şeyden sonra halede hükmen necis olmak denir yani bunada hades denir. Hadesten taharet hükmen necis olmaktan taharet demektir burada gerek abdestsiz ve gerekse cünüp durumda olan Müslümanın üzerindeki pisliği hükmi bir necaset olduğunu Bilmemiz gerekiyor. Yani o Müslüman bir yerde otururusa orası kirlenmez o Müslüman ekmeği tutamaz bardağı tutamaz demek değildir bu. elinde bir pislik yoksa gusül etmesi gereken müslüman herhangi bir yemekten yiyebilir bir koltuğa oturabilir uyuyabilir suyun ısınmasını bekliyordur vs. aynı şey hanımların aybaşı ve lohusalık hallerindeki necasetleri içinde geçerli hükmendir bu böyle bir Elle tutulur gözle görülür pislik ortada yoktur her iki pislik çeşidi içinde her iki necaset çeşidi içinde nasıl temizlik yapılacağını konuşacağız ama önce necasetlerin Yani bu elle tutulur necaset türlerinin iki çeşit olacağını bilmenizde fayda var Birisi ağır necaset yani necaseti galiza diyoruz biriside hafif necaset necaseti hafife diyoruz. Necaseti hafife necis olmakta necis temiz değil ama hafif pislik bu. Bu hafif pislik at idrarı ve koyun gibi deve gibi inek gibi Ceylan gibi eti yenen hayvanların idrarları Bunlar temizlenilmesi korunulması veya sakınılması çok zor olduğu için şeriatınız bunlara hafif necaset muamelesi yapmışlar. Aksi takdirde köylülerin hayvan besleyenlerin hiç temiz olmaları mümkün olmayabilirdi hafiflik şeriatımızın getirdiği bir kural olarak bu necasetlerin getirdiği hafiflik bir kural olarak müslüman için bir kolaylık getirmiştir ağır necaset yani necaseti galiza az olsun veya Çok olsun pislik statüsündedir ne gibi alkol bir. Akma düzeyindeki kan 2. Kanı ikiye ayırıyoruz birincisi akan kan yani hayvan kesildiğinde boğazından fışkırarak giden kan var bu akan kan bir de hayvan kesiliyor dolaba konuyor Ondan sonra bir hafta sonra bu eti alıyorsun yıkarken gene kan çıkıyor o kan Öyle kan değildir. ağır necis olan kan ana damarlarda dolaşan kandır çok kılcal damarlarda kalan kanı böyle saymıyoruz. Ölmüş hayvanın derisi ağır necistir yani besmelesiz kesilmiş veya ölmüş hayvan veya velev ki bu şey koyun olsun murdar çünkü o hayvanın derisi de etide pistir. Eti yenmeyen hayvanların idrarı köpeğin kusmuğu ve benzeri hayvanların kusmuğu tavuk kaz ördek gibi hayvanların dışkıları ve insandan çıktığında abtesti bozan şeyler insandan çıkınca abdesti bozan şeyler Kan akıcı kan meni Mezi Vedi Bunlar necis şeyler ağır necaset Bunlar kadınların aybaşı ve lohusalıktaki kanları akıttıkları kan necistir Ağız dolusu kadar olan kusmuk Ağız dolusu kadar olan kusmuk necistir Ağız dolusu olarak dediğimiz hüküm insanın ağzından böyle bir kaşık miktarınAcı su gelebilir hafif midesinden bir gelebilir bunu şeriat-ımız necis saymıyor ama Ağız dolusu su gibi gelen kusmuk necistir domuz olduğu gibi necistir irin necistir dışkı Hangi hayvanın olursa olsun necistir Evet bunlar demek ki necasetleri ikiye ayırıyoruz 1)hafif ama necis hafif de olsa necis 2)ağır necasetler her ikisininde hükümleri nasıl temizleneceklerini Konuşmamız gerekiyor bir defa gerek hafif

necasette ve gerekse ağır necaset zaten hafif necasette sorun yok. ağır necasette necaseti galize dediğimiz yerde Hacim olarak ve ağırlık olarak müsamaha edilen oran vardır. Her insanın kendi avuç içi kadar olan kısım sıvı olarak necis olduğunda namaza engel olmaz yani bir insanın çamaşırında elbisesinde namaz kılacağı seccadede yerde avuç içi kadar küçük bir kirlilik bulunabilir özellikle çamaşır böyle bir necaset olabilir bu namaza engel olmaz avuç içinden daha fazla avuç içi Herkesin kendi avuç içinden daha fazla olan kısım temizlenmesi gerekir temizleme çeşitlerinde göreceğiz. kaba pislik olarak da hacimli pislik olarak da bir dirhem bir dirhem de ne kadardı 3,5 gram yaklaşık olarak 3,5 grama kadar olan pislik elbisesine paçalarına insanın bulaşmış olabilir çamaşırında olabilir bu durumda namaza engel değil bir pisliktir. Elbette yarım gram bile olmaması için bir kirlilik olmaması için dikkat etmemiz gerekiyor Ama şeratımız şu kadar olursa namazına Engel yok diye bir gramaj koymuştur nerede ağır necasetlerde. Hafif necasetler yukarıda saymıştık hafif necasetleri at pisliği Eti yenen hayvanların at ve Eti yenen hayvanların idrarı demiştik şimdi bu pisliklerden ne kadarı bulaşırsa şeriatımız yani hafif necaset ne kadar bulaşırsa şeriatımız namaz kılmamıza izin veriyor ? elbisenin dörtde biri kadar Bunlar da ölçü Yani bir çiftçi elbisesinin dörtde biri at idrarı ya da inek İdrarı ile bulaşmış olsa onla namaz kılabilir. dörtte biri aştığı zaman o elbiseyi değiştirmesi lazım. Neden ? Allah kullarına zorluk istemiyor ondan. aynı şekilde sokaktan yürümekte bulaşan çamurda da Allahü Teala kullarını zorluk görmesin diye hafif tutmuştur Yeter ki mesela kadının çarşafı erkeğin pantolonu pardesüsü bir bakıyorsun arkadan hep çamur öyle değil ama bu yoldur yürürken camiye giderken bile muhakkak sıçrar. hiç mümkün değil avuç içinide geçebilir bunların hepsini mikroskobun önüne koyup incelemek ne kadar necaset bulaştı diye bakmak gerekmiyor. Yeter ki mesela camiye girerken ya da namaza dururken pardesüsünün üstünden tabaka tabaka inmesin pislik. O kadar da değil ama toz olmuş mu vs diye incelemek gerekmiyor şeriatımızın kolaylığı gereği. bir husus daha var o da şudur idrar esnasında bir idrarın kendisi vardır Bir de iğne ucu gibi idrardan sıçramalar olur tekrar ediyorum idrarın kendisi gerek boşalırken çamaşıra değer bedene değer Bu bir çeşit veya idrar yapılan yere çarpar Oradan geri gelip insanın üzerine sıçrar Bu da birincideki gibi bir üçüncü çeşitte idrar fışkırarak çıktığı için ve sıcak çıktığı için bir tür buharlanarak mesela idrar yapılırken idrara biraz mesafeli kuru bir el tutulacak olsa idrar yapılırken idrardan iğne ucu gibi çarpıntıların ele geldiği görülür. Bu bir pislik namaza mani bir pislik değil çünkü engellenebilir bir pislik değildir Çünkü aksi takdirde müslümanı tuvalete girdikten sonra banyo yapıp çamaşırını değiştirip namaza geçmesi lazım bu zorluktur Allah kullarına zorluk istemiyor bütün idrardaki necasetin büyüklüğüne rağmen hele insan idrarının necasetinde büyük Bir tehlike var şeriatımız ciddi bir şekilde bunu görüyor ağır görüyor Müslüman için tehdit görüyor buna rağmen iğne ucu gibi olan sıçramalar ama tekrar ediyorum böyle idrarın belli oluyor yani çarpıyor İnsanın bedenine veya çamaşırında görülüyor böyle Damla Damlalar değil iğne ucu gibi olan bir tür baloncuklar gibi gelen idrar namaza mani değil pislik hükmünde değildir
ELHAMDULILLAHI Rabbil Alemin

TAHARET 3 (Fıkıh Okumaları)

Taharet Konusunun başlıklarından biri de necasetdir demiştik necaseti de galiza ve hafif olmak üzere ikiye ayırmıştık.necaset gözle görülen bir necasetse eğer Yani kan gibi idrar gibi ve benzeri şeyler gözle görülür kaba konur şeylerse onların temizlenmesinin birinci şartı giderilmeleridir. kaba bir pislikse kabalığının giderilmesi Eğer sıvı bir pislikse idrar gibi kan gibi onun giderilmesi için yıkanıyor olması gerekir. kirlendiği idrarın değdiği yerin yıkanması lazım fıkıhta 3 defa yıkamak diye bir kural vardır 3 defa yıkamakla şu kastedilir Yani bir çamaşır mesela necasetten dolayı yıkanacaksa o suya atılır ovulur ne yapılırsa çıkarılır sıkılır 2. defa yıkanır 3. defa yıkanır deterjan vesaire kullanılması ayrı bir konu burada çamaşırlar İlla 3 defa yıkanacak diye bir fıkıh kuralı yoktur necaset 3 defa yıkanarak giderilir diye bir kural

vardır. makineye atıldığında Eğer bir defa durulamakla mesela kir gidiyorsa bu necasetle ile ilgili bir kural olmadığı için çalkalayarak bile olsa kiri giden çamaşır giyilir bu Müslümanın kendi vereceği bir karardır ama necaset idrar vb şey varsa bulaşmışsa çamaşıra bunun 3 defa yıkanması lazım Burada ince bir mesele daha var o da şudur 10 tane çamaşırımız var Bunlardan bir tanesinde necaset vardı bunları topluca bir çamaşır kabına makineye koyduk ilk su değdiğinde bu necaset bütün çamaşırları kirletmiş demektir o çamaşırların tamamının bu sefer 3 defa yıkanması lazım Allah'tan bugünkü teknoloji ile üretilen makinelerin programları 3 defa yıkama üzerine kurulu olduğu için çamaşır makineleri ile yapılan temizlemeler çok güzel dinen şeriatende temizlik sayılabiliyor. Ancak Kuru Temizlemenin Kuru Temizleme sisteminin ne kadar temizleme için yeterli olduğunu bilhassa necaset bulunan şeyleri konuşuyoruz kir temizliği Müslümanın şahsi ile ilgili bir kararıdır necaset konusunda kuru temizlemenin ne kadar temizleme olduğunu araştırmak lazım. mümkün olduğu kadar ne kadar Mümkünse o kadar Müslümanlar Kuru Temizleme sistemi ile değil kendileri elde yıkamalıdırlar. burada Mesela bir halı üzerine idrar veya benzeri bir necaset değdiğinde yıkanması gerekiyor deniyor. Ciddi bir sorun bu. Çünkü necaset giderilecek ve 3 defa yıkanacak kitaplarımızda Mesela bir halının yıkanması için ben halıyı örnek verirken tabiki Paltonun yıkanması da böyle bir şey bir battaniyenin yıkanması mesela çamaşır makinesinin sığmayacak kadar büyük parçalar var veyahutta çamaşır makinesine atılması halinde kullanılmaz hale gelecek Belki bir palto mesela çamaşır makinesine atılması mümkün değil bozulur çekiyor kısılıyor düğmeleri koparıyor benzeri sebeplerle çamaşır makinesine atılamayabilir. halı mesela çamaşır makinesine atılamaz eskiden köyde mesela derenin kenarına götürülür üstünden dere akar ıslandıktan sonra kaldırılır suyu damlaları biter tekrar konur böyle 3 defa yıkanır mesele bunun mümkün olmayacağı bir zamanda şehirlerde yaşıyoruz artı buna vakit harcayacak Yani bir halıyı götürüp bir gün derenin kenarında bekletecek imkanımız yok burada İki yolumuz var Birincisi halının mesela 20 metrekarelik halı düşünelim bu ne taşınması ne kurutulması Fabrikalarda ancak yıkanabilir bunun 20 santimetre karesine veya 30 santimetre karesine necaset değmiştir. kiri kastetmiyorum halının kirden dolayı yıkanması başka bir konu. halının necasetten dolayı veyahutta bir Paltonun üzerine çocuk idrarı değdiğinden dolayı temizlenmesinden söz ediyoruz. Burada iki şeyi unutmuyoruz birincisi Müslüman o necaset değen bölümü yıkayarak halıyı temiz hale getirebilir yani ucunda veya ortasında kir bulunan necis zaten necaset bulunan Bir halının tamamı yıkanması gerekmiyor. necasettir Önemli olan necasetli bölüm yıkandımı bitti. 2) bu asırda kullanılan halı yıkama makineleri yüzeysel köpük döküp alıp köpüğü tekrar emecek şekilde mesela şöyle söyleyelim halı makinesiyle halı yıkama makinesimi getiriyoruz emiyor döküyoruz emiyor 3 defa 4 defa ne kadarsa götürüyoruz halı makinesi bakıyoruz halının altı ıslanmamış bile sadece üstteki tüylerini köpük döküyor yüzeysel parlatma yapıyor böyle bir yıkamanın necaset açısından yeterli olması zor. Neden ? Çünkü necaset damladığında halıya o taa halının altına kadar geçmiş olma ihtimali var ya bizim getirdiğimiz makineye yüzeysel sadece köpük sıkıp üstteki tüyleri parlatacak şekilde bir temizlik yapıyorsa bizim necaset açısından yeterli temizliğimiz yapılmamış demektir ama halı makinamız Eğer suyu iyice sıktıktan sonra biz taa halının altına kadar suyu veriyor sonra da onu emiyorsa ve bunu ben 3 defa yaptıysam dereye götürüp yıkadığımda da aynı şey yapılmış olacak ovma şartı halı da olmaz zaten. Yani bunu İlla ovacağız ovmazsak bile Eğer halı temizlenmez diyemeyiz Neden ? Çünkü halı ovulmaz fıkıh kitaplarında da halının yıkanması için işte ıslatılır derenin kenarında sonra sızdırılır suyu diyor sonra sızdırmak halı makinesinin yıkama makinesinde yaptığı budur. Biz Demek ki halı yıkama makinesiyle necaset giderilebilir mi sorusuna cevabımız nedir ? Halı makinesinin türüne bağlı Eğer iyice suyu verir halının üzerine bol su verdikten sonra Emip temizliyor ve bunu 3 defa yaptıysam necaset giderme kuralı sağlanmış demektir elbise içinde böyle halı içinde böyle palto içinde böyle. mekan temizliği daha kolay. Nedir mesela evin halı olmayan yani Katı madde olan tahta veya kaleBodur gibi nesneler üzerindeki necasetler kaba necasetse dışkı gibi kaba bir necasetse o böyle bir mendille bile alındığı zaman temizlik sağlanmıştır idrarsa aynı şekilde ıslak bir bezle 3 defa alındığı zaman o temizlik tekrar sağlanmış demektir. Yani illa zımparalanması filan gerekmiyor. bu

necesetlerin temizliği konusunda farklı bir hüküm var köpeğin kirlettiği yer köpek pisliğinden dolayı pis hale gelen yer 7 defa yıkanır bu 7 defa mendup olarak yani Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemin hadisi şerifinde ki uyarıya binaen yapılır ve 3 defasında temizlik olsa bile Hadiste böyle bir ifade geçtiği için mesela köpeğin ağzına soktuğu bir kap temiz hale gelebilmesi için onun 7 defa yıkanması lazım bunlardan bir tanesi de Topraklı olmalı üstelik yani toprakla ovarak olmalı. Bu Neyi gösteriyor ? köpek Müslümanın evinde olmayacak vesselam. zaruretten dolayı beslenirse eğer ki beslenebilir çoban için veya iyi bir bekçi köpeği için beslemek caizdir Yani bunun pis olduğunu bilmeli bir köpeğin yanına yanaşmamalı müslüman. çocuklar köpekle oynamamalıdırlar Bu bir necasetdir. Allah'ın hikmeti köpek bu kadar insana yakın bir hayvan olduğu halde Allah onu öyle yarattığı halde uzak durmamızı istiyor. işte bu Allah'ın hikmetlerinden biri hikmettir pek çok hadisi şerif var sallallahu aleyhi ve sellem köpeği necis olarak bize tanıtıyor buna riayet etmek lazım. temizlik necaset temizliği konusunda özellikle köpeğin bir farklılığı olduğunu tembihlemek için bunu konuşmuş olduk. bir temizlenme çeşidi de mesela ayakkabı veya mest düşünelim bir kaba pislik onun üzerine bulaştığı zaman ovarak onu temizleyebiliriz yani nasıl ovarak ? çakı gibi cam gibi keskin birşeyle bulunduğu yüzeyden temizlediğimiz zaman ayakkabı mest temizlenmiş olur. metal cisimler veya cam cisimler üzerlerine necaset Damladığı zaman Mesela en basitinden bıçak bıçağa nasıl necaset Damlayabilir ? kan kurban kesilen hayvan kanlıdır. elle veya bir mendille bu metal parlak cisim sıvandığı zaman necaset gider Temizlikte sağlanmış olur. Deterjanla vs temizlenmesi gerekmez. ne için ? yani şer'an necis olmasını önlemek için ondan sonra tabii Mesela başka bir pisliğin necasetin değdiği bir bıçağı Müslüman daha temiz su ile yıkar ayrı bir konu ama zaruret miktarı kadar Yani illa bu kadar temizlenmezse bunu kullanmak caiz değildir denecek miktar metallerde parlak metal cam gibi ayna gibi nesnelerde ellede silinebilir bir mendillede silinebilir temizlik sağlanır. Mesela tırtıklı metal yani pislik tırtıkların arasında kalacak engel varsa Elbette bu temizlik silmekle olmaz yıkanması gerekir bir toprağın temizlenmesini nasıl sağlayabiliriz ? Hayvan idrarını yapmış olur dışkısını yapmış olur Eğer idrarsa mesela Toprağa mesela çocuk idrar yapmış olur güneşin altında kuruyunca temiz olur. üzerindeki hayvan pisliği kürekle atılınca temiz olur yani Güneş Toprağı kuruttuğu zaman Toprak temizdir üzerinde namaz caizdir. Nasıl ? Evin bahçesinde Köpek veya herhangi bir hayvan her yeri kirletmiştir aradan geçti 3 gün 4 gün güneş çıktı Yağmur yağdı güneş çıktı kurur Bu kadar. üzerinde kaba bir pislik görünmüyorsa Toprak temizdir namaz kılmak üzerinde namaz kılmak caizdir şu kadar ki teyemmüm etmeye uygun değildir o toprak. ne zamana kadar ? yani iyice bizim o üzerindeki pisliğin tamamen gitti mesela bir kış geçti üstünden kar çamur yağdı toprak o zaman tertemiz oldu demektir. bir başka hüküm bir nesne kendisi şer'an pisse o pislik kimyasal dönüşümle gider bunu fıkıh kitaplarımızda çok enteresan bir örnekte mesela bir köpek Tuz Gölü'ne düşse Tuz Gölü biliyorsunuz önce su gibi olur yani kışın bildiğiniz göl olur. Sonra çekiliyor yüzeyindeki su tuz oluyor tuz kalıyor.köpekte su iken düşmüş içine boğulmuş kalmış 2 sene sonra baktık tuza dönüşmüş o. Bunun Aslı köpekti. Ya bu nasıl olur Ne kadar olur çok önemli değil ama köpek %100 necistir değdiği şeyde necistir kendiside necistir. tuza dönüştüğü zaman kimyasal dönüşüm gördüğü için hayvan veyahutta necaset kimyasal dönüşümden sonra temizdir mesela zeytinyağı veya herhangi bir yağ bu yağda necaset bulaştığını kabul edelim mesela zeytinyağına alkol bulaştırılmış veya bir sebeple necis olmuş bu yağdan sabun yaptığımız zaman kisabun biliyorsunuz yağdan yapılıyor bu kimyasal bir dönüşüm görmüşmüdür kimyasal dönüşümle ne kastediyoruz bir nesne metal veya bir şeyin formülü var şu şunlardan oluşuyorsa sirke şundan oluşuyor Laboratuvara koyduğunda o formülü görmüyorsun başka bir formül görüyoraun mesela sabunun kimyasal formülü ile yağın kimyasal formülü aynı değil belki hammaddeleri aynı yani İkisi de zeytinden oluyor olabilir ama aynı değil kimyasal formülü en azından mesela 1 kilo kuru üzümü kaynatıyorsunuz hoşaf yapıyorsunuz kimyasal olarak onu laboratuvara koyduğunuzda size bir formül veriyor Üzümden yapılan sonra onu güneşin altında bırakıyorsunuz 3 gün 4 gün sonra köpürmeye başlıyor tekrar onu laboratuvara götürdüğünüzde aynı formül çıkmıyor başka bir formül çıkıyor yeni formül de neyse haramlığı helalliğindeki kural odur. Sirke veya Üzümden veya elmadan yapılıyor diyelim sirke alkollendiği

zaman Yeni bir formül alıyor alkolü becerip sirkeye çevirdiğimiz zaman yeni formül alıyor. kuralımız şu necis bir şey formül değiştirdiği zaman kimyasal dönüşüm gördüğü zaman yeni pozisyonuna göre hüküm alır. yeni pozisyonunda Helalse Helaldir. önemli bir konu daha insan menisi çamaşıra ve bedene deyip kuruduğu zaman ovularak temizlenebilir ama Nedir yani ufalayarak onu un haline gelir dökülür çamaşırdan giderse temizlenir ama Yaşken yıkanması gerekir burada şeriatımızın meniye özel bir hüküm koymasında incelik var tabii yani her zaman insan ki meniden %100 kurtulması mümkün değil insanın her zaman da meni değen çamaşırı değiştirme imkanı da bulamayabilir ama böyle çamaşırı meniyle kirlenmiş Birisi onu çok meni değen bölümü sadece yıkayarakda temizleyebilir Hayır kurumuşsa bir arada meni ovalayarak onu un haline getirip çamaşırından atarak da temizleyebilir. şimdi temizlik deyince suyun dışında da temizlik çeşitleri yapılabilir bilhassa necasetlerin kaba necasetlerin temizlenmesinde Suyun dışında da şekiller var ama ana temizleyici onda tereddüt yok sudur. %100 net temizlik kaynağımız su kaynağıdır suyla temizlik yapıyoruz cisim olan ağırlığı olan hacmi bulunan bir necasetin temizlenmesi müstamel su bile olsa su ile yapılabilir bu birinci temizlemedir silme ile de temizlik yapılabilir yani kaba bir pislik Topraklı ovarak veya bir süngerle temizleyerek Bir bez parçası ile temizleyerek temizleme bezi ile de temizlik yapmak mümkündür aynı şekilde ovma da bir temizlik çeşitidir. meni Örneğin de verdiğimiz gibi ovularak veya ufalanarak da temizlik yapılabilir Çünkü bu önemli olan necaseti giderme kuralını sağlamış oluyor Ne gibi ? toprağın üstünde birikmiş bir kaba necaseti kürekle oradan veya tırmıkla bir şeyle alarak temizliği sağlamamız mümkündür aynı şekilde özellikle Toprak üzerinden örnek verecek olursak Toprak veya beton gibi toprak cinsinden olup kum gibi sıvıyı emen şeyler için geçerli bu rüzgarın kurutması ile Güneşin kurutması ile karın yağmurun yağması ile toprağın kuruması halinde de onun üzerindeki bizim bildiğimiz sıvı pislikler giderilmiş olur burada da şöyle bir örnek verelim şimdi bir Mera düşünelim merada 500 dönümlük bir Mera olsun onbinlerce koyun her yıl gelip orada otluyorlar hiç tereddüt etmeden Her insan bilir ki her yıl 1000 koyunun gelip otladığı Bu alanın her karışı muhakkak pislik değmiştir idrar değmiştir yani hayvanlar merayı karış karış dolaşıyorlar sabahtan akşama kadar her gün her gün geliyorlar Hiç tereddütümüz yok Ki hayvanlar burayı kirletmişler bizde Namaz kılacağız Merada hayvanların dolaştığı yerde namaz kılabilmek için buranın incelemesini yapmamız gerekiyor mu ? gerekmiyor neden ? Biz merada gözle kaba bir pislik görüyorsak o pisliğin olmadığı yerde namaz kılacağız veya o pisliği uzaklaştırıp Namaz kılacağız neden ? Mesela Yamaç bir yerdir düzlül alan çok küçüktür orada beş 10 kişi Namaz kılacağız Orada bile küçük yerde de hayvanların kaba pislikleri varsa ancak namaz orada kılınabileceği için bir şeyle o pislikleri temizlememiz halinde bize namaza müsait bir hale gelir ama bu sefer şu endişemiz kalacak yüzlerce hayvan burada akşama kadar otladığını göre idrarları da buraya muhakkak akmıştır dediğimiz zaman burada duruyoruz dinimiz bize ne diyor yağmur güneş kar onu kurutmuş şu anda sen bir idrar görüyor musun orada bir ıslaklık görüyor musun ? Hayır. geçen sene veya bir hafta önce 10 gün önce buraya bir hayvan idrar yapmıştır diye Oradan bizim namaz engeli görmemiz gerekmiyor. bir başka temizleme yolu da kuyunun suyunun belli bir miktar bahsettiğimiz ölçüler kadar boşaltılmasıdır Bu da aslında şöyle bir soru sorulabilir içinde 5 ton su bulunuyor Biz bunun bir tonunu çıkarıyoruz o kirden necasetten o suda hala var Çünkü çıkardığımız bizim 20 kova çıkardık diyelim 20 kova bu özellikle kirli olan suyu çıkarmadık ki biz hangi su geldiyse biz onu çıkarttık Ama hüküm olarak artık Burası temizdir. ateşte temizleyicilerdendir. ne demek Ateş temizleyicilerdendir ? Mesela bir bıçak ve benzeri kirli bir nesne mikroplu pisliği necaseti bunu alıp Biz ateşe koyduğumuz zaman Ateş onun üzerindeki pisi temizler aynı şekilde kazmak kürekle ters yüz etmekte toprağı temizler veya kumu üzerinde Mesela bir pislik ayaklarla kürekle giderilmiyor toprağı 20 santim 30 santim kazıp ters çevirdiğimiz zaman toprağın altı üstüne gelince o da bir temizlik çeşidi olur Kimyasal dönüşümde temizliktir demiştik bir önemli temizlik türü de tabaklamadır. tabaklama Müslüman veya kafir bir hayvan derisi üzerine işlem yaptığı zaman yani deriyi kimyasal veya işte Nasıl yapılıyorsa tabaklama bir şekilde işleme tabi tuttuğu zaman insan ve domuz derisi hariç tekrar ediyorum insam ve domuz derisi hariç. insanın derisi hiçbir şekilde tabaklansın veya tabaklanmasın süs eşyası vs bir iş için

kullanılamaz. insan Mükerrem. domuz Derisi de tabaklansada tabaklanmasada necistir. bunun dışında eti yensin veya yenmesin hayvanın eşekten öküzden köpekten ayıdan Arslan Kaplan koyunla Kaplan derisi açısından aynı zaten. Koyunun derisi zaten temiz o tabaklanmamış olsa bile. tabaklama ne demek deriye işlem yapma demek. Yani kesiliyor hayvan ya da avlanıyor Ondan sonra derisi yüzülüyor kimyasal maddelerle veya Tuzla nasıl yapılıyorsa o deri kullanılır hale getiriliyor. domuz derisi hiçbir şekilde tabaklanSada kimyasal işlem görse de deri olarak kaldığı sürece kullanılması caiz değil Onun dışında Arslan Kaplan etleri yenmiyor olsa bile tabakhaneye girdiği zaman derisi kullanılır hale gelir yani tabaklama işlemi temizlemedir 2 deride hariç hangi insan ve domuz derisi hariç diğer hayvanların derileri tabaklandığı zaman temizlenmiş olur. Bi temizleme çeşidi de besmeleli kesimdir Çünkü Besmelesiz kesim balık dışındaki hayvanlarda eti pis necis hale getirir velev ki koyun olsun. Kasten besmele çekilmediği zaman kesilir kesilmez hayvan pis necis kabul edilir. ama Besmeleyle kesildiği zaman şeriat-a uygun kurallarla kesildiği zaman hayvan temizlenmiş olur. Tıpkı Ateş bir metalin üzerindeki necaseti giderdiği gibi ölünce necis hale gelen hayvanda Besmeleyle şer'i usullere göre kesildiğinde temiz hale gelmiş olur Yalnız mesele sadece besmele meselesi değildir hayvan kesimi bölümünde İnşallah bunu göreceğiz Besmeleyle kesilse bile kesmenin bir şeriat usulü var. Hangi hayvan nasıl kesilecek Buna dikkat edildiği zaman besmele Onu %100 temiz hale getirmiş olur. Taharet konusunu işlerken karşımıza çıkacak fıkıh meselelerinden biri de tuvalet temizliği meselesidir. Çünkü tuvaletteki temizlik abdestin esası abdestte namazın esası namazda dinin Esasıdır. şimdi tuvalet temizliğinde Biraz sonra anlatacağımız ayrıntılara dikkat edilmemesi halinde abdest geçersiz oluyor. Abdeste dikkat edilmemesi halinde ya da geçersiz olması halinde namaz geçersiz oluyor.namaz yokkende din yok. bu sebeple Tuvalette nasıl temizlik yapacağımız konusu namaz kadar ciddi dinin en önemli hükümlerinden birisi. Fıkıh literatüründe tuvaletteki temizlik istinca ve istibra kelimeleri ile anlatılır istinca ve istibra Fıkıh lisanında da bilinmesi gerekiyor terbiye olarak da bilinmesi gerekiyor. çocuklar tuvalet terbiyesine alıştırılırken istinca ve istibra kurallarına dikkat edilerek alıştırılmalıdırlar ki fıkıh seviyesinde sünnet düzeyinde bir eğitim görmüş olsunlar. İsribra kelimesi idrarın akıntısının kesildiğinden Emin Olmaktır. özellikle erkeklerin idrar yaparken yani küçük abdestini bozarken bir hızlı boşalmaları olur yani idrar için oturduğunda hemen boşalmalı ancak Tıpkı bardaktaki su döküldüğünde tamamı boşalıyor ama sonra bardağı geri koyduğunuz zaman dibinde damlaların biriktiğini görüyorsunuz tekrar devirdiğinizde birkaç damla daha geliyor idrarda insandan boşalınca birden kesiliyor boşalıyor Ondan sonra Damlalar gelebiliyor özellikle erkeklerin açısından bu istibra gerektiren bir temizlik türüdür yani istibra gerektirmek şu demek: erkek iyice idrarının kesildiğini bilmelidir. kadın da buna belli bir miktar dikkat etmelidir ama kadınların erkeklere göre bu konuda yapabilecekleri şey daha azdır. İstibra tuvalete oturduğunda İdrar boşalması sağlandıktan sonra herkes kendi idrarının tamamen kesildiğine hangi sürede mutmain oluyorsa bu miktar üç dakika beş dakika olursa uygun olmayabilir. Bir idrar boşalmasının yarım saat sürmesi halinde Doğru bir hareket değil vakit israfı bu yani kalkıp hareket ederek kalkarak çömelerek boşalma sağlanabilir yani vücutta bir hareket olursa geriye kalan damlalarda çıkabilir Bu da çamaşırla tuvalete girilmesi halinde Bu da çok kolay olmayabilir Yani çamaşıra damladıktan sonra çamaşır değiştirmek gerekiyor. yürüyerek de olabilir ki kitaplarda yürüyerek istibra sağlansın diye tavsiyede bulunuyor yürürken de çamaşıra damlama ya da iyice çıplak olup yani çamaşır üst alt çamaşırı çıkarıp öyle yürümek lazım ya da istibradan sonra çamaşırı temizlemek lazım bir kısım insanlar kendilerine göre bu tip adetler edilmiş olabilir ama vakit israfı çamaşır sorunu ve mekan sorunu yani mesela yabancı bir duvarı da insan kendi evinde yaptı diyelim yabancı bir tuvallette insan bunu nasıl yapar ? Bunun emin yolu erkeklerin idrar boşalmasından sonra sıvazlama yoluyla hafif bir sıvazlama yoluyla son kalan damlacıkları da dışarı çıkarmayı tercih etmeleridir en güzel yoldur ya da en güvenli yoldur diyelim son sızıntı kalıp kalmadığı da bir tuvalet kağıdı ile test edilebilir veya bir bez parçası üzerinden test edilebilir Böylece Damla kalmadığı test edilir. bayanlarda aynı şeyi yapabilirler yani bayanlarda bir tuvalet kağıdıyla veya bir bez parçasıyla son kalıntıların damlacıkların da çıktığını iyice anladılar mı istibra sağlanmış olur özellikle istibra için şöyle

yapılırsa ancak caizdir gerisi caiz değildir diye bir kural konulmamıştır çamaşır ve bedene idrar damlatmamak Hedef budur. Çamaşıra ve bedene Yani hem idrarın tamamını boşaltırken Damlatılmayacak hem de sonra idrardan sonra kalan sızıntılar damlacıklar da çamaşıra ve bedene Damlamayacak bu garanti edilecek bu nasıl yapılırsa yapılsın istibra bu şekilde sağlanmış olur burada bilhassa erkeklerin bu istibrayı yapmadan abdestleri Ciddi bir sorundur Eğer büyük boşalmadan sonra damlacıklar Gelmediyse abdestte bir sorun yok ama eğer boşalmadan sonra hemen abdeste gidildi abdest alındı abdestten sonra da bir veya iki Damlacık çıktıysa idrar mahallinden abdest yok demektir bunun için erkeklerin bu hususu özellikle yani abdestten sonra veya abdest esnasında idrar kalıntısı gelmeyecek şekilde ayarlamaları gerekir dışkı temizliği konusu da istinca ile adlandırılır. istincada dış pisliği Hatta idrardan gelen pisliğide temizlemek demektir Biz kültürümüzde Türkiye kültürümüzde tuvalet temizliği olarak suyu biliriz yani suyla ibrikle çeşmeyle su ile temizlik yaparız elhak en geçerli temizlik Su ile yapılan temizliktir. ancak Bilhassa istincada suyun dışında bir yolla da temizlik mümkündür nasıl ? taş parçacıklarıyla dışkı mahalli temizlenebilir idrar mahalli temizlenebilir Önemli olan neydi bizim için bir dirhemi aşmayacak düzeyde ya da 1 dirhemden fazla pisliğin vücudumuzda bulunmamasıydı idrar açısından da avuç içi kadar alanı İdrarla kirlenmemiş olması lazım Mesela idrardan sonra taş parçası ile bez parçası bir kağıt tuvalet kağıdı parçasıyla sağlanabiliyorsa mesele yok idrar için sağlanabildiği gibi dışkı içinde sağlanabilir Önemli olan bedende çamaşırda Bir dirhem Yani 3,5 gramdan fazla pisliğin bulunmaması avuç içi kadar sıvı İdrarla kirletilmiş olmaması burada önemli bir soru Çağdaş soru aklımıza gelir tuvalet kağıdı kullanmak caiz mi ? iki türlü caiz mi temizlik sağlanmış olur mu? İki tuvalet kağıdını kullanmak caiz mi ? sakıncalı değil mi ? Cevabımız bir: temizlik sağlandıktan sonra bu neyle olursa olsun temizlik temizliktir. Eğer temizlik mesela ıslak mendille sağlanıyorsa ve daha da hijyenik oluyorsa Bu da istincadır istibradır. şeriatın hükmü yerine gelmiştir suyla yaptığımız temizlik Ayrıca bir farklılık değil daha temiz olduğu için suyu kullanıyoruz. su medeniyetine uygun bir toprakta yaşadığımız için su tercihi yapıyoruz çöllerde yaşayan ve 1-2 ibrikle günlük suyunu taşıyan insanlar için litrelerce suyu bir kişinin tuvaletinde harcamak mümkün değil biz derelerin aktığı dağların kenarlarında kurulmuş şehirlerde yaşıyoruz Allah'a hamdolsun su sorunu nedir bilmeyen topraklarda yaşadığımız için biz su kullanıyoruz Tuvalette bile su kullanan bir medeniyetiz e bide çölde şu kadar kilometreden bir kova su getirip bir günlük ihtiyaç olarak onu kullanan insanları düşünün herkes tuvalete gittiğinde bu kova suyu götürse insanlar nasıl suyla temizlik yapabilecekler Ya da nasıl sağlanacak bu , dolayısıyla biz tuvalet kağıdının temizlik için kullanılmasında bir defa temizlik bakımından bir sakınca yok Ancak kağıdın kullanılması bu rulo yapılabildiği için ya da kağıdın hammaddesi madde bunda da kullanıldığı için adına tuvalet kağıdı denmiş bu icat edildiğinde tuvalet kağıdı değil de tuvalet mendili olarak anılsaydı soru bile sormayacaktık bunu kullanmak caiz mi diye. Çünkü Kağıt yazıya mahsus bir nimettir Elbette üzerine ayet hadis bile yazılabilen bu nimeti tuvalet gibi bir yerde kullanmak caiz değildir normal kağıdı kullanmak caiz değildir mesela yani üzerine ayet hadis yazılır diye değil bu tahsis edildiği şey yazı ve benzeri şeyler içindir tuvalette alınıp atılması nimete hakaret olması bakımından caiz değil. (Normal kağıttan bahsediyoruz) mesela Yiyecek olan şeyler insan veya hayvan yiyeceklerinin de tuvalete temizlik malzemesi olarak kullanılması caiz değildir Nimet oldukları için başka bir iş için icat edilmiş ya da yaratılmış oldukları için tuvalet kağıdının sadece ismine Kağıt denmesi ve üretilen hammaddesinin içinde kağıtta kullanılan malzemelerden Birisinin kullanılmasıda var eğer biz tuvalet kağıdı denen şeyi alıpta dolma kalemle yazı yazdığımız zaman yazı yazamıyorsak bu kağıt değildir ismi Kağıttır tuvaletlerde kullanılmasında hiçbir sakınca yoktur eski kitaplarımızda var mı bu konu ? Yok tabi.eski kitaplarımızın yazıldığı dönemlerde tuvalet kağıdı yoktu ama bez parçaları vardı bez parçalarıyla bu temizliğin yapılmasının caiz olduğuna dair kayıtlar var niye bez parçası üzerine yazı yazmak için olmadığından atılacak Biz bez parçasının tuvalette temizlik malzemesi olarak kullanılması sakıncalı görülmemiştir tuvaletten temizlik yaparken sol elin kullanılması sünnettir genel kural zaten temiz işlerde sağ eli kullanmak alıp verirken sağ eli kullanmak kirli işler de burun temizliği tuvalet temizliği gibi işlerde sol eli

kullanmaktır. Şüphesiz bir zaruret söz konusu değilse. zaruret söz konusu Olabilir mi Olabilir tabii. Müslüman elinde yara olur veya Başka bir neden olur peki bu zarureti Nasıl belirleyeceğiz ? E müminin kalbi müminin kalbi ölçek. zaruret olduğuna kullanamadığını sol elini inanıyor olduktan sonra müminin kalbi ölçektir tuvalet temizliğinden söz etmişken tuvaletten de biraz söz etmemizde fayda var. Tuvalete sol ayakla girmek ve sağ ayakla çıkmak önemli sünnetlerdendir. bir tuvalete sol ayakla girilip çıkarkende sağ ayakla çıkılır. Fıkıh kitaplarımızda Tuvalete girerken başı kapalı olmak diye de bir edepten söz edilir bunuda bilelim Tuvalete girerken "Allahümme inni euzu bike
minel h(خ)ubsi vel habais" diye efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemin lisanından bize bildirilen bir dua vardır Bu duayı okumamız tavsiye edilmiştir. Evet Tuvalete girdiğinde insanın bu duayı okumamış olsa haram işlemiş olmaz ama sünneti terk etmiş olur "Allah'ım pis ve pisliklerden sana sığınırım" pis olanlardan ve pisliklerden sana sığınırım diye ne hikmete binaen Allah Teala peygamberine bunu bize öğretmiştir onu biz bilemeyiz tuvaletten girerken üzerinde lafza-i celâl yazılı olan ayet hadis yazılı olan bir şeyle girmekte doğru değildir Bu doğru değildir derken Eğer mesele istihfaf düzeyine gelirse ne olacak düzeyine gelirse neuzubillah Bu insanı küfre kadar götürebilir bu istihfaf yani hafife alma Mesela bir mushafı tuvalete sokmayı basit görmek bu hoş bir şey değil. Fakat paranın üzerinde veya işte insanın elindeki saatte felan lafzai celal var evde olmayınca da bırakamıyor insan dışarda girdiği tuvalette Aslında mümkün olduğu kadar müslüman üzerinde bu tip şeyleri taşımamalı mesala cep telefonlarına musaf yükleniyor ayetler yükleniyor cep telefonuna ezan yükleniyor zili çalarken ezan çalıyor Ezan okunuyor bu çok da Doğru bir hareket değil yani İslamcılık Müslümanlık Takva Hayat cep telefonuna ezan okutmak değildir. Ezanı duyunca Camiye gitmektir esas olan. Şimdi camiye gitmek yerine cep telefonundan Ezan okunuyor ayetler cihat ayetleri tekbirler Bunlar çok doğru değil Neden tuvalette cep telefonu çalıyor Tuvalette lafza i Celali (Allah lafzını) Zikretmek caiz değil hatta normal insan kelamı konuşmak bile caiz değil bu sakıncalarına binaen dikkat etmek lazım. tuvalette kıbleye dönük olmak sırt veya önü kıbleye vermek mekruhtur evde bile olsa bu mekruhtur mümkün olduğu kadar tuvaletlerin önü ve arkası kıbleye gelecek şekilde olmaması lazım ama ev satın alınmış zamanında yapılmış yıkılıp yeniden yapılması mümkün değil bu da evden hicret etmemizde gerektirmez. Mümkün olduğu kadar kıbleye yan gelecek şekilde oturmaya çalışılır ama Müslümanlar ev yaptırırken Bu hususa dikkat etmelidirler ev satın aldıkları müteahhitlere bunu hatırlatmalıdırlar ki emri bil maruf nehyi anil münker yapmak bakımından birbirimizi Hayır yapmış olalım bir önemli husus da su ve benzeri hayvanların insanların kullanacağı yerlerde tuvalet ihtiyacını gidermek uluorta gidermek çok mekruh olan kabul edilmeyen işlerdendir önemli bir hususta tuvalet adabı olarak Erkeklerin ayakta tuvalet ihtiyacını görmeleridir ağır bir zaruret olmadığı sürece tuvaleti ayakta gidermek ayakta idrar yapmak caiz değildir temizliğe aykırı olduğundan dolayı ve boşalmanında rahat olmayıp sonra sızmaya neden olmasından dolayı ama çok sıkışmış birisi başka türlü ihtiyacını gideremeyecek veya yöbür türlü çömelmesi halinde setei avret sorun olacak gibi özürler yine Müslümanın kalbi devreye girmek kaydı şartıyla ayakta ihtiyaç gidermeyi haram olmaktan çıkarır yani haram olmaz o zaman zaruret halinde haram olmaz. tuvaletten çıkarken de "elhamdülillahillezi ez hebe anni el eza ve afani"şeklinde Efendimizin sallallahu aleyhi ve sellemin duası vardır" benden sıkıntıları ve pislikleri giderip bana sıhhat veren rabbime hamd ederim" demek sünnettir bunada riayet edilmesinde fayda vardır.
Velhamdulıllahi Rabbil Alemin

ABDEST (Fıkıh Okumaları)

abdest hükümleri taharetin taharet bölümünün önemli başlıklarından birisidir.Abdestin ahkamını Ayrıntılarla şöyle bir göz gezdirecek olursak abdestin dindeki yeri gerek namaz açısından gerekse Mushafa tutmak gibi Tilavet Secdesi yapmak gibi Kabe'yi tavaf etmek gibi meseleler açısından dindeki yerini biliyoruz ama buna rağmen namaz için olmasa bile Mushafa tutmak için olmasa bile musluğun başına geçip abdest almak sevaplı bir iştir Yani abdest Velev ki bir maksadı gerçekleştirmek için olmasın Sadece şöyle iki rekat namaz kılar gibi bir güzel abdest almak oda faziletli işlerdendir ümmetin ümmeti Muhammed'in aleyhisselatu vesselam kıyamet günü ortaya çıkacak farklılıklarından birisidir abdest. Bu nedenle abdestin teferruatına yani ayrıntılarına bakmamız da önemli bir ders var buradan özellikle abdestin temizlik boyutunun da bulunduğunu Müslümanın 4 organının muhakkak yıkanması gerektiğini ama asıl maksadın temizlik yapmak değil Allah'ın emrini yerine getirmek peygamberinin aleyhisselatu vesselam sünnetini icra etmek olduğunu söyleyeceğiz yani Abdestte el yüz kol ayak yıkanıyor bunlar bir temizlik sağlıyor işte hErgün şu kadar su ile buluşuruz da şu gidiyor bu geliyor bu tip nedenlerle ibadet yapılmaz hiçbir zaman ibadetlerin üzerinde Hikmet araştırması yaparak yani şu ibadeti Araştırdık insana şu açıdan çok yararı oluyormuş derinin delikleri canlanmış da insan daha aktif oluyormuş gibi nedenlerle ne gusledilir ne abdest alınır bu takdirde Yani eğer ibadetlerin hikmetlerini gerekçelerini araştırarak ibadet yapacaksak hikmetini bulamadığımız bir şeyi yapmamamız gerekecek o zaman bu yanlış bir usuldür ibadetler tevkifidir Resulullah sallallahu aleyhi ve sellemin lisanından nasıl öğrenildiğiyse öyle yapılır gerekçe ve neden üzerinde durulmaz abdesti biliyoruz ki abdestin belli ibadetleri yapılmasında şartları vardır bu şartlar olmadan abdest olmuyor abdest olmadan namaz olmuyor abdesti olmadan Tilavet Secdesi olmuyor abdesti olmadan Kuran'a Mushafa el tutulamıyor tavaf edilemiyor bu tip nedenlerle abdest zorunlu bir ibadettir bu kadar şu faydası var mıdır Elbette olabilir şuna yararı var mıdır olabilir ama bunları ibadet gerekçesi olarak biz düşünmeyiz bir ibadeti ya da bu fıkıhtaki bir konuyu incelerken fukaha onun şartlarından söz ederler. şart deyimi fıkıhta olmazsa olmaz anlamında kullanılmaktadır. yani abdestin şartları demek Başka türlü abdest olamaz demektir. Eğer abdest bir ibadet olarak yapılacaksa onun şartlarının yerine getirilmesi gerekir. Şartta iki türlüdür abdestte. birincisi gerekmesinin şartları İkincisi de geçerli olmasının şartları buna fıkıh deyiminde vucubiyetinin şartları ve sıhhatinin şartları denir vücubiyetinin şartları yani gerekmesinin şartları demek ortada abdest diye bir iş vacip olması için Onun öncesinde şu şu olması lazım ki abdest vacip olsun aksi takdirde vacip olmaz sıhhatinin şartları demek abdestin sıhhatinin şartlarıda onlarla ancak abdest mümkündür demek. Demek ki şart yani Mesela abdestin şartı o olmadan abdestten söz etmek mümkün değil demek. Bunu ikiye ayırıyoruz bir abdesti zorunlu hale getiren şartlar iki abdesti geçerli hale getiren şartlar abdesti zorunlu hale getiren ya da başka türlü abdeste gidiş mümkün olmayan şartlar 8 tanedir.
1.)akıl;aklı olmayan için abdestten söz edemeyiz 2.)buluğ; buluğ çağında olmayana ibadet teklifi yoktur zaten. Yani çocukların abdest almaları küçük çocukların mümeyyiz çocukların abdest almaları fazilettir sevaptır Ama şart değildir. neden ? abdesti idrak edecek kimliğe ve akla sahip değildir buluğ çağına gelmeyen bir çocuk. 3.) Müslüman olmakta bir başka şartıdır Neden Çünkü Hanefi mezhebi fıkhında ve genelde fıkıhta Müslüman olmayan İslamın ibadetleri ile mükellef değildir zaten Yani kafir olan insanın ne abdesti ne namazı ne orucu ibadet değildir dolayısı Onun için abdest şart diye bir şarttanda söz etmek de mümkün değildir akıl,buluğ ve İslam hemen hemen her ibadetin ön şartıdır. bu üç şey olmadan kimseye ibadet yükümlülüğü getirilmez. diğer şartlara geçmeden buluğ şartına dikkat etmemizde fayda var namaza mesela hazırlık veya abdest eğitimine hazırlık çocuklara küçük yaştan itibaren verilmesi gereken bir aşıdır ama 30 yaşında bir insanın bir Müslümanın abdesti ve namazı ile 8 yaşında bir çocuğun Buluğ çağına gelmediği için abdesti ve namazı aynı değil. Biz 8 yaşında 7 yaşında bir çocuğuda tam abdest ciddiyetiyle eğitiriz hazırlarız ama 8 yaşında bir çocuğun sonra öğrensek ki başını mesh etmeyi becerememiş başını mesh etmemiş 10 sene sonra öğrenmiş şimdi 8 yaşında bir çocuğun yani buluğ çağına ermediyse 8 yaşında bir çocuğun 10 sene sonra 20 Sene sonra o yıllardaki namazlarını kaza

etmesi gerekmez neden ? Zaten o şartları oluşmamış bir ibadet yapıyordu ama aynı şey aynı şey baliğ bir insanın başına gelecek olsa anlasaki başını mesh etmeyi bilmiyordu 3 sene öyle namaz kıldı onun namazlarının hepsinin iadesinde tekrar kılınmasından söz edebiliriz öyle bir konu Açılabilir çünkü onun abdesti ile baliğ bir insanın abdesti ile baliğ olmayan bir insanın abdesti aynı değil

4.) bir başka şart suyu kullanmaya güç yetirmektir. abdestt genelde üçer keredir mestlerin dışındaki vazifeler üçer keredir yıkamalar bunun en az 1 defasını yapmaya gücü yetebilmek güç sahibi olmakta abdestin gerekmesinin şartlarındandır bu suyu kullanamama güç yetmemeyi teyemmüm bölümünde Ayriyeten göreceğiz

5.) abdestin şart olmasının gereklerinden biri de hadesin yani manevi pisliklerinde oluşması lazım hades bir müslümanın mükellef ön ve arkasından pislik çıkması bedeninden kan çıkması abdesti bozucu şeyler dediğimiz nesneleri saydığımızda Ağız dolusu kusması yatarak uyuması gibi nedenler Hades nedenleridir aybaşı halinin olmaması abdestin şartlarındandır lohusa halinin olmaması abdestin şartlarındandır. Bu da şu demek; yani abdest şart olabilmesi için Kadının aybaşı kanının Kuruması lazım bitmesi lazım O halde iken abdest diye bir ibadetten söz edemeyiz tıpkı baliğ olmayan çocuk için nasıl abdestten söz edemiyoruz ha tabi baliğ olmayan çocuğun abdesti gene abdesttir baliğ olmasa bile ama aybaşı kanaması devam ederken lohusalık kanı devam ederken kadının abdest almasının hiçbir değeri yok o el yüz yıkama hükmünde olur ve bir şartta abdest için yapılır yani abdest ne için yapılacaksa onun vaktinin sıkıştırmış olması lazım bunu şöyle açabiliriz öğle namazını kılmak için abdest almak gerekir. Öğle namazı saat q ile 5 arası kılınabiliyor. yani 1 de öğle namazının vakti giriyor bir daha ikindi vakti girinceye kadar mesela 5 kabul edelim bunu 13.00-17.00 arası öğle namazının vaktidir. Müslüman öğle namazını ne zaman kılacaksa o namaz için gerekli olan abdest o anda şart hale gelir. öğle namazını 5'e 20 kala kılacak bir müslüman için 5'e 20 kala abdest şart hale gelmiş olur. mesela Öyle bir pozisyon takdir edelim ki ikindi namazının tam 17.00 da olduğu varsayımında öğle namazının 4 rekat farzının kılınabilmesi için 17'ye 5 kala 5 dakikalık bir zaman öğle namazının kılınabilme vakti son vakit öğle namazının kılınabileceği son 5 dakika abdestsiz bir müslümana abdestin otomatik farz olması demektir. çünkü namaz son anına Girdi namaz can çekişiyor O esnada abdest olmayınca namaz farz olduğu için namazda ancak abdestle mümkün olduğu için abdest namazın hükmünü aynı anda taşımış olduğundan farz olarak mükellefim karşısına çıkar tabi bu yani namaz ciddiyeti olan birisi için öyle bir ayrıntıya girmek gereği yoktur ama ne zaman abdestli bulunmak lazım ne zaman abdestsizlikten dolayı veBale girer Müslüman Bu soruların cevabında bu tip ince meseleler bize lazım abdest almadığı için bir müslüman vebale girmez Ama son 5 dakikasında namaz onu sıkıştırıyor 3. dakikadan itibaren namazı yetiştirebilecek o arada Müslüman namazdan dolayı vebale girdiği gibi abdestten dolayıda vebale girmeye başlıyor Çünkü abdest namazın ön şartı namaz Mesela 17'ye 1 Kala artık namazın vakti bitti yetişmez bir namaz. 1 rekatı bile yetişmez dolayısı ile o Müslüman namaz öğle namazını terk etmekle beraber bir de üzerine şart olan abdesti de terk etmiş durumuna düşer abdestin Demek ki iki türlü şartı var bir abdestten önce oluşması gereken zemin Bunlar 8 şeydir dedik. Bir de abdestin içinde şartlar var başka türlü de abdest gerçekleşmiyor ortaya çıkmıyor bu abdestin iç şartları yani abdestin içindeki oluşması gereken zorunlu şartlar 3 şeydir birincisi yıkanması gereken yerlerin iğne ucu kadar bile olsa kuru bırakılmaması gerekir. yani kol yıkanacak dendiyse yıkanacak kol bölgesinde Biraz sonra ölçüsünü göreceğiz kol bölgesinde yıkamanın %100 gerçekleşmesi lazım abdestin sıhhatinin gerçekleşmesinin şartlarından birisi budur.

ikincisi abdest sahih olması için gerçekleşmesi için abdesti engelleyici Yukarıdaki 8 şeyden biri olmamalı ortada. mesela Kadının aybaşı hali devam ederken abdestin bi anlamı kalmaz sahih olmaz öyle bir abdest

üçüncüsü: abdest organlarında deriye suyun değmesini engelleyecek bir nesne bulunmaması gerekir bu da iğne ucu bile olsa. mesela elde boya olabilir boya bir tabakadır Yani belki gözle böyle alınıp kaç milim kalınlığındadır görülmüyor boya mesele yağlıboya bir tabakadır. O yağlı boya derinin üstünde 1 milimden ince bir şey de olsa kalınlık oluşturur ve deriye suyun girmesini engeller mesela tırnak boyası Tırnağa

kadınların sürdüğü Boya yağlı bir cisimdir onun altına tırnağın üzerine sürülen boya kadınların tırnak boyasının (oje) altına su geçmeyeceği için tırnak boyası kullanan kadınların abdest alması mümkün değildir Çünkü şartımız neydi ? Deriye ulaşacak suyu engelleyecek bir şey bulunmayacaktı. mesela aynı şekilde mum veyahutta balık pulu Balık pulları deriye yapışması halinde bu balık pulu bazen böyle bir tırnak kadar oluyor derinin üstüne yapışmış temizlenmesi lazım burada şeriatımızın kolaylık prensiplerinide Konuşmamız gerekiyor birincisi renk tabaka değildir önemli bir Kural bu. renk başka şey tabaka başka şey. boya tabakadır ama Kına sürdüğünde ya da mesela havuç veya kabak rendeleyen birisinin elinde sarımsı bir renk olur ama bu renge kalınlaştırılmış bir gözlükle bile baktığınızda derinin delikleri görülür hala o sadece çok dikkat bile edilecek olsa hissedilemeyecek kadar zardan daha ince tabaka oluyor ama boya öyle değil boya adeta ele geçirilmiş bir naylon gibidir O yüzden tırnağın üzerinde kınanın renginin bulunması abdeste mani değildir ama boya bulunması abdeste manidir. Yani renk başka şey işte dediğim gibi havuç mesela ellese bir insan veya yeşil bir otu birkaç kere mesela tarlada ot yolan bir insanın elinde yeşil renk oluşur ve yıkayıncada çıkmayabilir bu sabunla bile çıkmayabilir bir zaman kalır o renktir abdeste ve gusle engel olmaz ama tabaka böyle değildir.
İkinci mesele meslek erbabına şeriatın getirdiği bir kolaylıktanda söz edebiliriz. Mesela mesleği boyacı mesleği boyacılık olan birisinin vücudundan elinden yüzünden boya lekelerinin %100 silinmesi çok çok zor. Yani boyacıya eldivenle çalış denecek hali yok eldivenle çalışamaz. İlla Onun elinde ne kadar dikkat ederse etsin bir boya lekesi muhakkak bulunabilir Normalde mesleği boyacılık olmayan Sadece boyacıya para vermemek için kendisi evinin boyasını yapmaya Kalkan birisinin elindeki boyalar temizlenmeden abdest alıp abdestini sahih hale geçerli hale getirmesi mümkün değildir. neden mesleği boyacı olmayan birsinin elindeki boya abdestine engeldir elinde veya artık abdeste neresi yıkanacaksa Ayağında olabilir yüzünde olabilir yıkanması zorunlu olan yerlerde mesleğinden dolayı örneğine bir tane daha verelim mesela bir tamircinin tırnaklarının tırnakla etin birleştiği yerdeki bölgede Hatta elinin içinde elinin üstünde şu yağ bu yağdan dolayı tabaka oluşmuş olabilir bu tip meslek erbapları var yani eldivenle yapılacak bir iş değil o eline bakıldığında yani tutsan bile elinde o yağlardan kirden tabaka oluşmuş bu sabunla neyle yıkarsa yıkasın çıkmaz o. gerçektede Biz incelediğimizde mesela o yağlı katman onun elinin üstündeyken deriyede su gitmez şimdi bu Müslüman ya abdest almayacak ya da diyeceğiz ki ona elini yıkamak önemli değil. E öyle birşey diyemeyiz el Çünkü bir iğne ucu kadar bile kuru yer kalması halinde abdest olması mümkün değil Şeriatımız ne yapıyor buna kolaylık sağlıyor çünkü bu müslümanın işsiz kalması lazım böyle bir zorluk dinimizde yok ama aynı şey çok yağlı Pasta yaptığı için veya yağlı bir işte çok meşgul olduğu için ev hanımına geçerli değildir o Artık bir yolla yağın geçmesini ya da suyun engeli olan nesne neyse onun vücuttan gitmesini sağlayacak çünkü o onun mesleği değil dikkat etmeliydi. Ya da Şimdi bir yolla o engeli kaldırmalıdır demek ki abdestin iç şarlarının üçünü tekrar edecek olursak yıkanacak denen yerlerde iğne ucu kadar bile olsa kuruluk söz konusu olmayacak abdestin oluşumunu engelleyecek engellerden birisi devam etmeyecek hayız hali gibi Ve üçüncüsü abdestin yıkanılacak denen bölgelerinde suya engel bir tabaka yağ gibi boya gibi bir tabaka oluşmayacak. İlerde yaralı durumları mesh ederek abdest almak gibi bölümler gelecek orada göreceğiz Mesela bir yaraya bant sardığı için Abdest alan Müslümanın bu şartlarda olmadığını abdeste engel olmadığını şeriatımızın ona Başka bir kolaylık getirdiğini de inşallah göreceğiz. bir başka başlığımız abdestle ilgili ve ibadetlerin tamamıyla ilgili önce şartlarından konuşuruz filanca şeyin şartları deriz yani başka oluşmuyor o şartlar mesela namazda göreceğiz namazın şartları diyeceğiz yani namazdan önce oluşması gereken şeyler namazdan önce oluşması gereken şeyleri yapmadın mı namaza başlayamıyorsun namazın içinden konuşmaya bir daha imkan olmuyor abdestinde şartlarından söz ettik yani abdesti oluşturan şartlar şimdi abdestin farzlarından konuşacağız ya da rükunleride diyebiliriz. biz rükun kelimesini bir açalım fıkıh kitaplarında rükun çok önemldir mesela namazın rükünleri yani farzları demek istiyoruz farz düzeyinde iç parçaları demek rükunler. Rükun Aslında köşe direk anlamında kullanılıyor abdestin rükunleride abdesti ayakta tutan direkler demek. farzları da desek aynı anlama geliyor. farzları da diyebiliriz çünkü farzlardan biz ne

anlıyoruz zaten ? Terk edersen abdestin olmayacak anlıyoruz. Rükunde bu demek. namazında mesela içinden şartlar diye bildiğimiz şartları rukünleridir namazın. Ayakta durmak bir rüknudür işte kıraat bir rüknudür abdestin 4 rüknu ya da 4 farzı vardır bu dört farzda Kuranı Kerim'de zikredilen abdest ayetinde zikredilen farzlardır. birincisi yüzün yıkanmasıdır abdestin birinci rüknu Yani birinci farzı yüzün yıkanmasıdır. Yani yüz insanın alnındaki tüy bitiminden çenenin alt kısmına kadar olan kısma denir yani çene aşağı doğru 180° geri doğru dönüyor en altta gırtlağın üst kısmına kadar olan bölgeye yukarıdan aşağı doğru yüzün yukarıdan aşağı olan ölçüsü diyoruz yüz ölçüsünün sağdan sola doğru olan ölçüde kulak yumuşağından kulağın çıkıntı olan yumuşağından Öbürüne kadar olan kısım bu bölge yüzdür bu bölgenin iğne ucu kadar kuru kalmayacak şekilde yıkanması abdestin birinci rüknü farzıdır ikinci farzı abdestin ellerin yıkanmasıdır el kelimesi abdestte en uzun parmak ucundan dirseğin arkasına kadar yani dirseğide kuşatacak şekilde yıkamaya ellerin yıkanması deniyor. Bu da abdestin farzlarındandır 3. olarak da başın dörtte birinin meshedilmesidir. İnsanın başı saçlarının bittiği bölge diye anlandırıyoruz biz bunun dörtte birini mesh etmek. Meshin tarifini göreceğiz abdestin rükünlerindendir. Yani farzdır 4. farzı da ayakların çıkıntı kemiklerine kadar Bademcik kemiklerine kadar olan yani topukların üst kısmına kadar olan bölgesinin yıkanmasıdır. Bu 4 farz abdestin rüknudür. başka türlü yapılan işe abdest demek mümkün değildir Bunlar yalnız Bir defadır yıkanması farz olan. Biz ikinci üçüncü yıkamaları sünnet olduğu için yapıyoruz. Onunda tafsilatını göreceğiz erkeklerin sakallarının altına su değecek şekilde yıkanmasına gelince çünkü yüz yıkanması yüzün yıkanması rükündür farzdır dedik erkeğin yüzünün önemli bir bölümü neredeyse sakalla kaplıdır böyle dikkat edildiğinde sakalının altından derisi görülecek kadar gevşek sakalı olanlar sakalların altına su gidecek şekilde yıkamalıdırlar Eğer sakal deriyi göstermeyecek kadar toplu ve Gür bir sakalsa onların sakalınında üstten yıkanması yeter Yani altına su ulaştırmaları şart değil Bu durumda olanların bir başka hem erkek hem kadın için geçerli yüzük kullanan Müslüman kullandığı yüzüğüm altına suyu ulaştırmak zorunda Bu da neyi gerektirir el yıkanır iken şöyle bir yüzüğü oynatıp altına suyun girmesini sağlamak yüzük çok bol yüzükse zaten kendiliğinden su altına geçer bir başka abdest ile ilgili abdestin sünnetlerine geçmeden önceki bir bölüm abdest aldık başımıza Mesh ettik sonrada saçlarmızı kestik mesh ettiğimiz saçları kestiğimiz için abdestin tekrarı gerekir mi ? ya da meshin tekrarı gerekir mi ? Hayır Çünkü abdestimizi Aldık biz bundan sonra gerekmez. tırnak kesmektede hüküm böyledir yani Abdestliyken tırnak kestik abdest almıştık abdestten sonra tırnak kestik biz abdestlendirdiğimiz bir parçayı attık geri kalan kısım tırnaklar kesildikten sonra yeniden yıkanması ya da abdest alınması gerekir mi Hayır bu da gerekmez özellikle saç kesiminin ve tırnak kesiminin abdeste bir zararı olmadığını abdesti tekrar ettirmeyeceğini hatırlatmış olalım. abdestin rükünlerinden söz ettik Ondan önce şartlarından söz ettik. abdestin Bir de sünnetleri vardır sünnetleri ne anlama geliyor ? sünnetler bildiğimiz gibi müekket ve gayri müekked yani yüksek oranda istenen sünnetler ve yoğun bir şekilde istenmeyen sünnetler istenmeyen derken yapılması istemeyen demek beğenilmeyen anlamında değil. abdestin sünnetleri bu şekilde ikiye ayırıyoruz. Abdestin müekked olan yani yapılması tavsiye edilen ısrar edilen sünnetleri vardır burada Hem bu sünnet için buradaki sünnet deyimi için hem de genel olarak fıkıh kitaplarındaki sünnet deyimi için önemli bir not düşmemiz lazım: sünnet Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizin yoğun bir şekilde yaptığı ama terkettiğininde görüldüğü sünnetlere sünnet denir. Eğer Bir sünnet Resulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem efendimizin ara sıra yaptığı şeylerdense yoğun bir şekilde yaptıysa ona müekked sünnet diyoruz ara sıra yaptığı şeylerse onları mendup diye anacağız yani mendup çok Güzel olur tavsiye edilir tarzındaki öğütlerdir eğer bir şeyin yapılmamasına hadis-i şeriflerde tehdit ilave edilmişse bunu yapmazsanız Allah sizden razı olmaz Bunu yapmazsan ne biçim Müslümansın şeklinde anlaşılabilecek tehdit fıkıhtaki deyimiyle vaid azap tehdidi olan şeylerse onlara vacip diyoruz farz değil ama vacip diyoruz. hadisi şeriflerden istifade edilerek genelde ortaya çıkılıyor yani alimler bakıyorlar ki Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem bunu yoğun bir şekilde yapıyor ama Emretmemiş tavsiye buyurmuş Emredince farz oluyor zaten Allah bunu emrediyor size diyor Farz oluyor kolumuzu yıkamayı ayet emrediyor veyahutta hadisi şerifte bunu yapacaksın Allah böyle

emrediyor deniyor buna farz diyoruz ama Emredilmiyor aleyhisselatu vesselam Efendimiz tavsiye buyuruyor Bakın ben yapıyorum diyor buna sünnet diyoruz. abdestin sünnetleri için geçerli bu diğer ibadetlerdeki sünnetler içinde geçerli bunun için sünnetin fıkıhtaki tarifi fıkıh kitaplarındaki sünnet tarifi yapana sevap verilen yapmayanada günah yazılmayan şeylerdir sünnetin tarifi budur. insanlar bundan sünneti gevşek görebileceğimiz şeklinde bir sonuç çıkarabiliyorlar bu sadece bir cahilliktir. Sünnet nasıl gevşek görülecek ? Peygamber Sallallahu Aleyhi Vesellem efendimiz tavsiye edecekte Müslüman onu gevşek mi görebilir ? Ama hiçbir sünnet farz gibi değildir sabah namazının iki rekat sünnetini çıkarırsak diğer sünnetlerinin hepsi için bu Kural geçerlidir. Sanki iki rekat sünneti sabah namazının farz gibi böyle bize ulaşan bilgiler aman aman bu iki rekat sünneti kaçırmayın tarzındaki yoğun tavsiyeleri sabah namazının iki rekat sünnetini bir farz gibi gösteriyor gözümüzde yani uygulamada farz gibi duruyor ama fıkıh bilgisi olarak sünnet diye anıyoruz ama Onun dışındaki sünnetlerin tamamı için hüküm yaparsan sevap var yapmassan günah yok hiçbir Sünnetin terkinden dolayı günah yoktur o sünnete karşı laubalilikten küfür bile çıkabilir kafir bile olabilir insan o ayrı bir mesele. yani ezan mesela namazın sünnetidir. hakaret eden kafir olur bir köy topluca Biz Ezana karşıyiz ezan istemiyoruz deseler onların irtidat etmiş gibi hüküm yemelerine sebep olur bu. ayrı bir mesele bu ama ezan sünnetse eğer ikamet sünnetse eğer onu terketmek Namaza da zarar vermez terk edince de haram işlemiş gibi bir durumda olmaz laubalilik başka şey yapamamak başka şey farzlar böyle değil ama Bu nedenle farzlar kazaya kalır yani yapmayanın onu kaza etmesi gerekir. sünnet ibadetler kaza edilmez neden ? zaten Mecbur değil mecburiyetin kazası olur. Peki niye sünnetlerin üzerine düşüyoruz Biz ? E şefaat ihtiyacımız var Bir de ne kadar sünnete titizlik gösterirsek o kadar farzada hakkaniyeti ile sahip çıkacağız demektir yani sünnetlerde ki gevşeklik Mazallah farzlardaki gevşekliğin nedeni olur bir tür ibadete ısıtma nedeni sünnetler onun için sünnetlere yoğun bi önem vermemiz gerekiyor ama hiçbir sünneti de sünnet ibadeti de farzı gibi görmemiz mümkün değildir o da caiz bir hareket değil Allah'ın peygamberinin farz dediği farz gibi kalacak sünnet dediği sünnet gibi kalacak sünnetlere yoğunluk verip de başka bir farzı ihmal edeceksek yanlış bir iş yapmış oluruz bu da abdestin sünnetleri nedeniyle açtığımız bir gündem oldu. abdestin en önemli sünnetlerini sırayla sayalım

birincisi istincayı kurulanarak yapmak yani bir istincayı insan bir tür büyük veya küçük abdestinden tereddütü kalmayacak hale gelmesi sünnettir ama istinca ve istibra farzdır aslında biz onu kupkuru hale getirip hiç tereddütsüz sıkıntısız hale getirmemizi sünnet olarak konuşuyoruz Aksi takdirde Müslümanın istincasız veya istibrasız ne namaz kılması mümkün hatta Kabir azabından bile korunması mümkün değil. bir başka sünneti de abdestin niyettir. yani niyet Hanefi mezhebinde abdestin sünnetlerindendir. Şafii mezhebindede farzdır. Teyemmümde niyet ise bütün cumhur fukahanın ittifakı ile niyet teyemmümde farzdır başka türlü teyemmüm. gerçekleşmez burada bir tür tafsilata girebiliriz O da şudur: 1:)niyet: niyet ettim ya rabbi diye sözlü başlamak değildir ya nedir niyet ? lavaboya giderken abdest almaya karar vermektir teyemmüm içinse elini toprağa vurduğunda niye vuruyorsun öğle namazı yapacağım onun için verilen karar demektir. Bu içinden verilen karar. Abdestin niyetinden söz ediyoruz bu niyet niyet ettim Ya Rabbi diye başlayan cümleyi dille tekrar etmek değildir niyet ne yaptığına karar vermektir. şimdi abdeste dönelim. abdestte niyet sünnettir farz değildir diyoruz böylece niyet etmeden abdest yapılması halinde bu hanefi mezhebine göre yeterli bir abdesttir çünkü niyetli veya niyetsiz bu abdest geçerli niyeti farz görmedik ama Şafii mezhebinde niyet farzdır dediğimizde niyet etmeden abdest almış olsa bir insan o herhangi bir şekilde abdest almış olmaz niyeteiz abdeat olmayacağı için. Peki niyetsiz nasıl abdest alacak insan zaten lavabonun başına gitmek bir niyet değil mi ? Öyle de olabilir nasıl olabilir yaz günü abdest alır gibi serinledi. Yüzüne gözüne su serpti insan ıslak eliyle saçlarını ovdu felan dışardam baktığımızda bu abdest için yeterli şartları oluştu. 10 defa yüzünü yıkadı adam serinlemek için. kollarını soktu çıkardı ovdu ayaklarını dirseklerine kadar dizlerine kadar yıkadı Tamam abdest için şartlar oluştu mu oluştu. bu Müslüman serinlenmek için suyun altına gitmişti abdesti oldu bunun ? Neden Çünkü ne dedik ? şart değil Niyet etmek abdeste dedik. niyet ama İmam Şafii'nin mezhebine göre bu abdest değildir yüz defada

yüzünü kollarını 100 defada yıkasa başına 50 defa meshese abdest değil Serinlemek için yapıyor Bunu bu Müslümanınki abdest değil veya havuzda yıkanıp çıktı yıkanıp çıktı havuzda. çabuk ezan geçiyor diye ikaz ettiler onu yapma yav dedi bir abdest daha alsa baktı 2 dakika geçecek hazır Havuzdan çıktım Allahu ekber kıbleye dönüp namazı kıldı olur mu namaz ? Hanefi ise olur şafii ise olmaz Neden olmaz Çünkü biri niyeti farz görüyor öbürü görmüyor Peki bu farz görmek veya sünnet görmek kurayla mı Şafii mezhebine düştü kura ile mi Hanefi mezhebine düştü ? Hayır efendim kendilerine göre delilleri var dayanakları var ayeti Celile niyeti saymıyor imam şafii rahmetullahi aleyh ayetten de bunu çıkarıyor ama ayetin zahirinde dört tane şart zikrediliyor Dolayısıyla niyet bunlardan bir tanesi değil o zaman abdest almaya niyet etmeden de şöyle kollarını abdest için gerekli olan işleri yapan birisi abdestli hükmündedir. Bu kadar ayrıntıya girmemizin ne gereği var herkes zaten lavaboya abdest almak için gidiyor giderken nşyet almış oluyor. yani oturduğun yerden lavaboya doğru niye gidiyorsun Diyorsun abdest alacağım diyor dolayısıyla bu niyet zaten. yılda bir ömürde bir defa havuz örneğinde olduğu gibi farklı örnekle karşılaşırız ulemamızın dinimizi daha hassas anlamak için nasıl gayret ettiğini anlamak için bu husus üzerinde durduk. Bir başka sünnet abdest için besmele çekmektir. En azından besmele çekmekmŞafii mezhebinde belki değil ama bizim mezhebimizde yani Hanefi mezhebinde sünnettir. önce elleri güzel mafsala kadar eldiven giyilen bölüm eldiven giyilen bölümüne kadar olan bölümü önceden güzel yıkamak oda sünnettir. bir başka abdestin sünneti misvak sünnetidir. Misvake bir giriş yapacağız misvak hanefi mezhebinde abdestin sünnetidir. Bazı müctehidlere göre de namazında sünnetidir. Bunun arasında fark var mı ? Var tabi. abdestin sünneti ise sadece mesela öğlende bir defa abdest alıp kılabilir mi böyle hatta sabah namazının abdestiyle yatsıyı kılabilir mi ? Kılabilir. Hele hele kış günlerinin kısa günlerinde insan sabahın abdestiyle çok rahat yatsıyı kılar. Bu Beş vakit namazı hangisini kılıyorsak Eğer abdestin sünneti ise misvak, sabah namazında abdest alırken misvak kullanan birisi beş vakti de misvakla kılmış olur Eğer diğer müçtehitlerin anladığı gibi namazın sünnetlerinden biriyse misvak aynı zamanda o zaman diğer namazlarda da misvağını çıkarıp ağzını misvaklaması lazım ki bu sünnete uymuş olsun. Ama her halükarda namazın sünnetlerinden midir değil midir Belki bir ihtilaf konusu ama abdestin sünnetlerinden olduğunda ihtilaf yoktur. 2. mesele kadınların misvak kullanmaları konusunda bir sessizlik var. kadınlarda erkeklerle Aslında misvak konusunda aynıdırlar. Misvakı erkeklerde kadınlarda kullanırlar kullanırlar. Ayşe validemizin misvak kullandığına dair hadisi şerifi hepimiz biliyoruz efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemin son günündede misvak kullanmışlardı. misvak konusu açılmışken konuşulması gereken bir husus daha var. Misvak sadece abdestin sünnetlerinden değildir. ağız temizliğinin kurallarındandır bu yüzden ağız kokusunu gidermek için de sünnettir uykudan kalkarken sünnettir namaz Biraz önce söylediğimiz gibi namazın başında da sünnettir toplantıya girerken ağız Dişlerdeki son kirliliği almak için sünnettir. Kur'an ve Hadis i Şerif okumak için misvak kullanmak sünnettir. yani Ebu Hanife rahmetullahi aleyhin deyimi ile “din sünnetlerindendir bu” diyor. ne demek Din sünnetlerinden yani Dindar olmanın gereklerinden biri misvak kullanmaktır. maalesef Biz misvak kullanmayı son zamanlarda sembolik bir değer haline getirdik diş fırçası bolluğundan diş fırçası ile temizlik yapıyor iki Aslında temizliğin diş temizliğinin kıymetini takdir edemedik yeteri kadar. Üçüncüsü misvak Arap topraklarından Arabistan topraklarından gelen bir bitkinin adı ama o tür ağaçların yani fırçalanacak türde kılcal hale gelen ağaçların hepsinden misvak olabilir mesela dut ağacından da olabilir tabii yapabilmek ayrı bir konu ama misvak bulunmasada kullanma imkanı olmasa da müslümanın abdestini eski alimler diyolarki bez parçası ile de olsa dişini misvaklamakıdır insan. Mesela hırkasını ıslatıp dişlerini misvaklamalı Ama muhakkak diş temizliği ile namaza durmak veya diğer Biraz önce zikrettiğimiz yerlerde Kur'an okumadan önce diş temizlemek diş fırçası yapıyorsa bunu başkasına gerek yok. Ama diş fırçasının olmadığı yerde insan Gömleğinin hırkasının veya mendilinin bir parçası ile dişlerini temizlemeli ki asıl olan zaten misvak ağacını kullanmak değil dişi temizlemektir asıl olan ama misvak da Rasulullah Sallallahu Aleyhi Sellem efendimizin ümmetine hatırasıdır hararetle tavsiye ettiği şeylerdendir kıyamete kadar İnşallah onun tavsiyesi olduğu için yüz çeşit fırçada çıksa elektronik dijital ne çıkarsa çıksın bizim abdest aldığımızda

lavabolarımızda misvak yerimiz hazır bekleyecek Allah'ın izniyle. Sırf onun sünneti ihya olsun Yaşasın diye. bir başka sünnette 3 defa ağza su vermek üç defada burna su vermektir önce ağıza sonra da burna su vermek de bir sünnet çeşididir. sağ elle burna ağıza su vermek burnu temizlerken de sol eli kullanmakta bir sünnettir. oruçlu olmayanın oruçlu olmayanın özellikle buna dikkat edelim. gerek ağıza su verme gerekse burna su verme esnasında daha böyle içine doğru çekmesi mesela burna su çekerken böyle nefesi içeri doğru çekip suyun mümkün olduğu kadar gidebildiği en üstlere kadar gitmesini sağlamak da sünnettir aynı şekilde ağıza doldurulan suyu çalkalayarak ağzın içinin tamamının çalkalanıp dökülmesini sağlamakta sünnettir oruçta bu mübalağayı yani çok yapmayı tavsiye etmiyoruz neden orucun tehlikeye girme endişesinden dolayı. abdestteki ayetteki sıralamayı uygulamakta sünnettir. Ayetteki sıralama neydi ? bir yüz yıkamak eli (kollarla beraber) yıkamak başı mesh etmek ayakları yıkamak. Bu sıralamaya Uymak da sünnettir. Sünnettirden ne anlıyoruz önce kolları yıkasa sonra yüzünü yıkasa müslüman bu abdest geçerli ama sünnete muhalif hareket edilmiş olur bir başka husus da abdestte ard arda yıkamak da sünnettir Bu da Hanefi mezhebinin farklılıklarındandır yani ard arda demek yüzünü yıkıyorsun yüz kurumadan Kolları da yıkıyorsun bir yüzünü yıkayıp biraz dinlenip ya da yüzünü kurulayıp sonra kollarını yıkıyorsun bu sünnete aykırı ama yüz kuruduktan sonra kolları yıkamak bu sıraya Ardarda yapmaya sünnet demeyen müçtehidler için ki farz diyen müctehid de var Abdesti olmuyor yüz kurumadan kolları yıkamak lazım burada fukahanın ihtilafını nasıl rahmete çeviriyor Allah bunu görmemizin örneği olarak mesela yolculukta zor bir yerde Abdest alan bir Müslüman düşünün kollarını yıkıyor ayaklarını yıkayabilmesi için ceketini üstüne alması çarşafını üstüne alması lazım ki ayaklarını yıkayabilsin. E ıslak onu giyemiyor zaten ma-i mustamel diye Titiz diyelim veyahutta işte ıslak kol giyinirse gömlek üstüne yapışacak o arada peçete ile kollarını kuruluyor kurulayınca başı mesh etmeye geçiyor Ardarda hemen kurumadan yapma hükmü bozulmamış oluyor. Öbür türlü havlu ile kurulanıpda başını sonra mesh etse kuruduktan sonra meshetmekzarar verebilir Bunlar Tabii dediğimiz gibi sadece ihtilaftan nasıl rahmet doğdu bunu anlamamıza yardım etmek organların yıkanan organların 3 defa yıkanmasıda sünnettir. mesh çeşitlerinde Üçleme yoktur başı mesh etme kulakları mesh etmede yoktur. aynı şekilde çift organlarda el ve ayakta sağdan başlamak sünnettir. küçük bir not olsun bütün işlerde Sağ her zaman önceliklidir sağdan başlamak diye bir sünnet vardır. Bu nedenle mesela 3 kişi bir odaya girecekler bir salona girecekler önce sağdakinin girmesi sünnettir Çünkü sağdan başlamak diye bir sünnet vardır Resulullah Sallallahu aleyhi ve sellem efendimizin sünnetlerinden ayakları ve elleri yıkarken parmakların ucundan geriye doğru yıkamak da bir sünnettir. parmaklardan başlayıp geriye doğru gitme topuktan yukarı doğru gitmek değil parmaktan başlayıp gitmek ve aynı zamanda parmakların arasına su gitmiş olsa bile parmaklarının arasını böyle ovalamak Peki bu nedir sünnettir parmakların arasına su gitmiyorsa parmakları böyle bitişik gibi yapışık duruyorsa sünnet midir o zaman ovalamak Hayır o zaman farzdır parmakları açıp içine su götürmek. Yani su gittiği halde bilhassa ayak parmak aralarındaki araları mübalağalı bir şekilde de olaa yapmak sünnettir başın tamamını mesh etmek de sünnettir. başın tamamını iki elle toplayıp mesh etmek sünnettir. kulaklarında meshedilmesi sünnettir boyun meshedilmesi Hanefi mezhebinin bazı alimlerine göre sünnet diğer mezheblere ve hanefi mezhebinin genelinde de boyun Meshi abdestin sünnetlerinden değildir. yani kulakları mesh etmek gibi değildir boyun meshi abdestin bir de edepleri vardır. sünnetlerini saydık. edepleri şu anlama geliyor sünnetten daha düşük Ama iyi ve ecirli bir abdest için abdesti kaliteli hale getirmek için ulemamızın Peygamber Efendimizin ashabı kiramın selefi salihinin hayatından esinlenerek ortaya koydukları kurallar demektedirler edepler. bunları mesela abdesti sudan yüksek bir yerde almak Edeptir ne demek bu ? yani dökülen suyun üzerine sıçramayacağı bir yere oturmak oturarak abdest alıyorsan lavaboda alıyorsan suyun sıçramasını engelleyecek şekilde almak bir kıbleye dönerek abdesti almak, abdest alırken başkasından su dökmek için yardım almamak yani ibrikle su döktürmemek edeptir Abdesti alırken Dünya sözü konuşmamak edeptendir bu neyi gösteriyor konuşunca abdeste zararı yok namaz bozulur gibi bozulmuyor özellikle Sol elle sümkürmek de abdestin edeplerinden bu edepleri bilhassa tasavvufi

menşeli kitaplarda daha fazla da bulabiliriz bu dediğimiz gibi ibadettir. İbadette ne kadar kalite artarsa Ecir de o kadar artıyor. abdestte mekruhlarda vardır. dikkat ediyoruz mekruh haram demek değildir. Haram şiddetli şey demektir. Mekruh çirkin şey demektir. çirkinlik varlığa engel değil ama haram kökten kaldırabilir abdestte şu haram denecek olsaydı öyle abdest olmaz o zaman ama mekruh yapılmaması gereken abdeste yakışmayan en azından faziletini düşürüyor. Abdestin mekruhlarından sayacak olursak suyu israf etmek mekruhtur lakin bir inceliğe dikkat edelim suyu israf etmek haramdır aslında abdestte bir de suyu israf etmek abdestin mekruhudur. Yani su israf etmek mekruh değildir yeri gelir bir bardak suyu dökmek haram olur filan zaruretten dolayı mesela birisinin daha abdest almasına yetecek kadar su senin israfındam dolayı olmadı ve o teyemmüm yapacak. Bu bir vebaldir. Normalde dere kenarında bile abdest alsa Müslüman dere kenarında bile alsa ki bu hadis-i şeriftir “dere kenarında bile abdest alırsanız dikkat edin” buyuruyor Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem. Hiç derenin yanında israf olur mu ? Ama mümindeki mantık bir defa israf etmemek mantığıdır.! Bu sebeple müslümanlar evlerinde abdest lavaboları ayarlarken hem o lavaboların üstüne su sıçratmayacağı şekilde yapılmasını sağlamalı hem de müslümanın mesela sağ elini kullanıyor musluğun açılış yönünü en rahat en ıstırahat edeceği şekilde en iyi abdesti nasıl alır ona dikkat ederek lavabosunu yapmalı. Mesela kıbleye dönerek yapmaya çalışmalı. Bunlar belki abdestin farzlarından değil ama edeplerinden dikkat edilmesi gereken şeylerdendir. Mesela suyu yüze çarpmakta mekruhtur. Abdestte boş şeyler konuşmak mekruhtur. Bir önemli bilmemiz gereken mekruhta abdesti üç defadan fazla yıkamak organları mekruhtur. Zira bu vesvesedir. Hatta iki mi üç mü yıkadım diye düşündüğünde evla olan (üstün olan) bırakmaktır çünkü bir kere vesveseye kapıldı mı insan yıllarca bir daha beş defa yıkar hala iki oldu diye şüphe eder. Zira vesvese müslümanın abdestinde bir başladı mı mazaallah o bir daha huzur içinde abdest alamaz ibadet edemez taharet edemez. Abdestin var olduğunu kabul ettikten sonra bozanlarıda konuşmak lazım. Bir Müslümanın abdesti ne zaman bozulur ? bunlar bir önden ve arkadan idrar ve dışkı yolundan ne çıkarsa çıksın abdest bozulur. kural bu. idrar olur dışkı olur veya yellenme olur Yani insanın ön ve arka fıkıh kitaplarında ön ve arka denir insanın ön ve arkasından ne çıkarsa abdesti bozucudur bu. yellenme yani gaz çıkması da dahil var sayalım kadının kanama olmadan doğum yaptığını var sayalım. Kanama olunca zaten abdest bozuluyor Otomatik olarak ve kadının lohusalık dönemi başlıyor. kanama olmadığı takdirde kanama Yoksa öyle bir durum olur mu ? Fıkıhta olur Neden ? Çünkü fıkıh kılı kırk yarar. kıyamete kadar bir kadının benden kanama olmadı Ne yapacağım dedirtmez fakihler Allah'ın izniyle. onlar çünkü sabahlara kadar aylarca senelerce ümmeti Muhammed'in dertleriyle uğraştılar. Bu arada kanamasız bir kadın doğum yapabilir buna rağmen kanamasız doğum yapan kadının abdesti bozulur ama Bu arada kadın ay lohusalık hali başlar mı ? başlamaz Neden Çünkü lohusalık hali kandan kaynaklanıyor kansız doğum yapan bir kadının lohusalık hali olmaz Vve üçüncü abdesti bozan şey ön ve Arkanın dışında yani idrar ve dışkı organları dışındaki vücudun herhangi bir yerinden çıkan pis şey. Pis şey deyimiyle ter ve sümük gözyaşı dışlanıyor. Çünkü gözyaşı,sümük,ter pis değil. Yani sümük pistir ama fıkhen necis değildir. Yoksa ter de koktuğu zaman hoş değildir ama Sidik gibi kan gibi değildir. Vücuttan ne çıkabilir Peki ön ve arkadan çıkanların dışında Vücuttan kan çıkabilir irin çıkabilir ter çıkabilir sümük çıkabilir gözyaşı çıkabilir ter sümük gözyaşı Bunlar abdeste zarar değil ama kan ve irin abdesti bozar. (Mesela sivilceyi sıkınca çıkan sıvı ve irin gibi) dördüncüsü ağız dolusu kusmaktır herkesin kendi ağzı kadar. Bir de ağız dolar lavaboya zor koşar insan. neden necis ? Biraz önceki Kural'dan Dolayı mideden geliyor kusmuk kusmukta mideden geldiği için mide pislik Taşıyan bölge dışarı pislik atılmış oluyor ama böyle bir kaşık gibi acı su geliyor mesela yediği bşr yemeğinde bir tanesi kusmuk şeklinde çıkar bir kaşık bu insandan önlenemeyeceği için buna bozar dememişler ama Ağız dolusu kustuysa Midedeki pislikler Vücuttan eli kanayıp kan çıktığı gibi dışarı çıkmış demek oluyor.tükürüğe kan bulaştığı zaman tükürüğe kan nasıl bulaşır umumen balgamda bir kanama olabilir yani ciğerlerden gelebilir dişlerden kanama gelir bu tükürüğe bulaşan kan her zaman abdesti bozmaz ne zaman Bozar tükürdüğünde kırmızılık oranı daha yüksekse abdest bozuldu hafif kırmızılık yani tükürüğün rengi ağızdan gelen hafif kan olduysa bu abdesti

bozmuyor ama tükürüyor kırmızı renk Galip geliyor bozar. uyku abdesti bozar ama uykunun abdesti bozmasının nedeni uyuyunca insanın kalçasına hakim olamayışındandır. kalcadan gaz kaçma ihtimali vardır uyuyunca genelde insan uyuyunca vücudu rahatlıyor gaz kaçırıyor anlayamıyor bunu insan gaz çıkmasıda ve yani Önden ve arkadan çıkan her şey abdesti bozar dedik abdesti bozuyor bu abdesti bozan şeylerden bir gaz kaçmasıdır uyuyunca insan gaz kaçırma ihtimali olunca abdesti bozuldu. Peki kalçası hareket etmiyor öyle bir oturmuş ki yani gaz kaçması mümkün değil Ve o arada uyumuş bu abdest bozulmaz bu abdest bozulmaz Demek ki hangi uyumada kalçanın yere oturup oturmaması ihtimali ile kişinin abdest bozulup bozulmayacağına kendisi karar verecek mesela bir çekyata oturup da yaslanıp kolunu da çekyatın bir kenarına koyup uyuyan birisinin abdesti bozulur ? neden orada gaz kaçma ihtimali yüksek bir şekilde oturuyor. sert bir sandalyede oturup böyle Uyuklaya kalan birisinin abdesti bozulmayabilir buradaki kararı herkes ölçüyü bilip kendisi bilir. şekerleme diye bir şey var uykuda şekerlemede yani insan uyuyor duruyor ama aslında uyanık yani gözlerini açamıyor uykudan. Bunun hükmğ ne ? Hükmü o uyuklarken şekerleme yaparken yanındakilerin ne konuştuğunu uyanınca hatırlıyorsa uyumuyor sayıyoruz buraya da kendisi ölçü koyuyor. namazı Beklerken cuma hutbesi okunurken uyukladı mesela kalk diyorlar hoca ne konuştu hutbede diyorlar bilmiyor. abdest bozuldu ama bağdaş oturuyordu kalçası yerde gaz kaçma ihtimali olmayacak şekilde abdesti bozulmuyor fakat caminin direğine yaslanmış bir şekilde ya da arkası caminin ayakkabılıklarna yaslanmış pencerenin kenarına yaslanmış bir şekilde Hutbeyi dinledi o zaman soru soracağız imam ne anlattı dendiğinde işte filan Meselenin orucunun Önemini anlatıyordu ashabtan filan şöyle demiş falan kestirmiş şekerleme yapmış buna bozulmuş demeyiz. Neden böyle çünkü o anlar gaz kaçırıp kaçırmadığını. 2 ölçü veriyoruz burada birincisi makat iyice yere oturmuşsa abdest kaçma ihtimali yok hiç bir şekilde dolayısı ile abdestin bozulup bozulmadığı konusunda bir tereddüt yok İkincisi de uyuyan kişinin kestirme hali şekerleme hali devam ediyorsa diyoruz. buradan bu hüküm nereden çıkıyor Allah onlardan razı olsun Ashabı kiramdan Çıkıyor. Ashabı kşram akşam namazını Eve gidince uyuya kalırız yatsıya kadar beklerlermiş Bu arada da şekerleme yaparlarmış kalkıp abdest aldıklarına dair rivayet yok ama %100 Yatıp uyusalar abdeste gidecekler zaten. Demek ki şekerleme yapmak abdesti bozmaz yanında konuşulanları anlayacak duyacak durumda ise. insanın bayılması aklının gitmesi sarhoş olması kesinlikle abdesti Bozar bir başka husus da farz olsun Nafile olsun akıllı baliğ insanın namazda gülmesi namazı bozar bu gülmede dudakların gerilmesi yani tebessüm değildir ağzından ses çıkar şekilde güldümü Müslüman namazı bozulur çocuklar bundan istisnadır. çocuk güldede gülmese de namazı bozulmaz dedik ya şeriatımızın kolaylığından dolayı. erkekle kadının eşler olarak şakalaşma esnasında cinsel organlarını birbirlerine değdirmeleride abdesti bozar. Bu değdirme yüzeysel değdirme olduğu zaman abdest bozulur Yoksa herhangi bir cinsel ilişki düzeyine geldiğinde zaten gusül abdesti gerekir bu 12 saydığımız şey abdesti bozan temel unsurlardır. abdesti bozmayan şeyler de vardır bunlar da özellikle bilinmesi lazım Çünkü insanın çok zor durumda abdestinin bozulduğunu zannedip sıkışması zora girmesi mümkündür kan abdesti bozar demiştik ancak akan kan abdesti bozar çıkan kan değil. deriden kan çıkması başka bir şey akması başka bir şeydir. deriden çıkan kan demek şöyle kabul edelim bir gömlek düğmesi kadar bir yer çizildi bıçakla çizildi kapının koluna değdi çizildi kan çıkmaya başladı. akmak ne demek ? o çizilen yeri kalemle çizdik kabul edelim Yani duvara sürtündü betona sürtündü pardesü düğmesi kadar büyük bir düğme kadar bir yer derisi soyuldu orayı kalemle çizelim kabul edelim varsayım olarak. Orası kan dolmaya başladı abdest henüz bozulmadı. yarım santim aşağı kaydı o kan. Hah kan aktı. bu abdesti bozar. Demek ki kanın çıkması başka şey bozulması başka şey. bozulma nereden gerçekleşiyor ? Kanın akmasındam gerçekleşiyor. Bu ayrıntıya dikkat ediyoruz. kansız bir şekilde deri kopması vücuttan O da abdesti bozmaz. elle insanın kendi organına yani erkeklik organına kadınlık organına elle değmesi de abdesti bozmaz. Bir de Hanefi mezhebi kuralları bakımından bir hususa dikkat edeceğiz insanın namahremle Yani kim olur namahrem insana insanın haram olmayan yakınları ve haram olan yakınları diye iki grubu vardır. İnsanın mahremi annesi halası teyzesi gibi yani ebediyen evlenmesi caiz olmayan kimselere mahrem

ebedi haramlar diyoruz. Bir de sonradan evlenmesi caiz olanlar vardır bunlara namahrem diyoruz. Bir insanın bir namahrem kadının eline değmesi bilerek bilmeyerek ayrı bir konu haramdır caizdir ayrı bir konu. abdestini bozmaz kendi hanımının üstüne elini değmeside abdestini bozmaz yalnız burada özellikle bir hususa dikkat etmemiz lazım bu hanefi mezhebinin görüşüdür diğer müctehidlerin görüşü öyle bir el değmesi abdesti bozar yönündedir. Bu sebeple İmam olanlar birilerinin namazını kıldıracak olanlar Bu titizlikle dikkat etmeleri gerekir ki arkalarında öbür müctehidlerin içtihatlarına göre ibadet eden Müslümanların hakkına hukukuna riayet etmiş olsunlar. Ağız dolusu olmayan kusma da abdesti bozmaz bunu da özellikle vurgulamamızda fayda var bozan şeylerde geçmişti. makadı kalçası iyice yere oturmuş gaz kaçırma ihtimali olmayan oturma pozisyonunda ki birisinin uyuması da abdesti bozmaz demiştik bir mesele daha kaldı abdestle ilgili O da şudur abdest bazen farz olur Bazen vacib olur Bazen de Mendup olur. abdestin farz olması farz bir ibadeti yani Nafile olmayan veya olan namaz cinsinden bir ibadeti yapmamız gerektiği zaman farzdır. namaz için abdesti alması farzdır Tilavet Secdesi için farzdır. Baliğ olanların Kur'an okuması için de abdest almaları farzdır. çocuklar için bu hüküm kaldırılabilir denmiştir. Kabe'nin etrafında tavaf etmek için abdest almak ise vaciptir namaz gibi farz değildir ama tavafın iki rekat namazı vardır O ancak abdestle kılanabilir. sünnet olan olan abdestte vardır. Bunlar mesela uyumadan önce abdest almak sünnettir Bir Günah işledikten sonra istiğfar ederken abdest almak sünnettir normal hatta abdesti varken bir Müslüman'ın çıkıp bir abdest daha alayım dese sünnettir gergin sinirli bir pozisyondan sonra insanın şeytanı kaçırması için abdest alması sünnettir ama çalınmış suyla abdest almak haramdır. demek ki haram abdestte vardır. mesela abdest almış henüz kurulanmadan bir abdest alayım demek vesveseye ve abdestin birincisini boşa saymaya yönelik bir durum olduğu için mekruhtur demek ki abdestin farz olanı olabilir vacip olan olabilir sünnet olan olur mekruh olanı olur haram olanı olur.

GUSÜL (Fıkıh Okumaları)

Taharet bölümünün bir konusuda gusül konusudur. gusül erkek ve kadın Müslümanın Büyük Hades dediğimiz büyük kirliliğe bulaşmasıdır bu özet olarak üç şeyle gerçekleşir Yani üç şey gusül nedenidir. erkeğin veya kadının cinsel organından meni gelmesi.
ikincisi erkekle kadının cinsel birleşimi
üçüncüsü de kadınların aybaşı ve lohusalık halleri. Bu üç şey büyük kirliliğin yani guslü gerektiren kirliliğin nedenidir. özellikle birinci konuda yani erkek veya kadından meni gelmesi konusunda gündüz gelmesi gece gelmesi uyanıkken gelmesi şehvetli halde gelmesi cinsel organının hareket halindeyken gelmesi her halukarda biz özet olarak şunu bilmemiz gerekiyor erkeğin veya kadının organından meni geldiği zaman bu guslü gerektirir bu gusül gerektiren hale de cünüplük hali denir. cünüplük ve onun sonucu olarak gusletme mecburiyeti kuranla hadisi şeriflerle ümmetin alimlerinin icmaı ile sabit dini hakikatlerden birisidir. abdestte gusulde böyledir. Yani dinin 3-5 temelinden bir tanesi gusüldüe bu sebeple Tüm Müslüman Milletler banyolu evlerin milleti olmuşlardır. Bizde banyo temizlik duygusunun üstünde Allah'a yakın bir kul olmanın yani Dindar olmanın bir vesilesidir. Bu sebeple geniş banyolarımızın bulunması banyolarımızın evlerimizin önemli bölümlerinden olması dindarlığımızın müslümanlığımızın ölçülerinden biridir. Gusül ne için gerekir dediğimiz zaman özellikle tekrar vurguluyorum guslün tek sebebi Aslında erkek veya kadın cinsel organlardır kirlilik vesaire değildir kanama değildir büyük oranda çok büyük oranda kadınlarında zaten aybaşı ve lohusalık halleri cinsel organ Bölgesi ile ilgili sonuçlardır. üç şeyi özetliyoruz :
1)meni çıkması kadından da erkektende meni gelir.
2.) cinsel organların birleşmesi

3.) hayız ve Nifas dediğimiz aybaşı ve lohusalık halleri her birinin ayrıntısı var şüphesiz.
bu üç şeyden biri gerçekleştiğinde Müslüman günaha girdiği için günahtan temizlenmek için gusül yapmış olmaz. neden Rabbimiz bize meni boşalmasından sonra veya cinsel birleşimden sonra veya kadınların aybaşı ve lohusalık hallerinden sonra neden guslü Emrettiğine dair net bir bilgimiz yok Efendim vücutta biriken filanca türlü zararlı nesneler su ile Dışarı atılıyor hareketlilik sağlanıyor gibi nedenler hiçbiri ayete Hadise dayanmıyor guslü Emre'den Emir gaybidir. yani Allah ve Peygamber'i guslü emretmiştir gaipten gelen bilgidir. bu bilginin beraberinde şu gerekçeden dolayı gusülsüz size emredilmiştir. Mümin Allah'ın ve peygamberinin açıklamadığı bir şey arkasına düşmez. şunu bilir ama bu gusül hayatım kadar değerlidir bu gusül Bana dünya içinde güzelliktir ahiret için de güzelliktir diye iman eder. Gusül abdesti müslümanı yoğun bir temizlik içinde tutuyor sık sık temizleme emrediyor bunların hiç bir tanesi yabana atılması gereken yani böyle değildir demesi gereken şeyler değil ama Budur diye illa bağlanılması gereken düzeyde de değildir. biz dinimizin sarih emirlerini ve yasaklarını kabul ederiz hikmetini Biz bilsek de bilmesekte Allah böyle emrettiyse bu bizim için muhakkak Hayırdır diye iman ederiz Ama ulama mütefekkirlerimiz guslün incelikleri üzerinde otururlar düşünürler vücuda şöyle zararları olan nesne atılmıştır böyle faydası var diye araştırmışlardır bunlarıda takdir ederiz lakin guslün gerekçesi haline getiremeyiz neden ? Eğer guslün gerekçesi toksin atmaktı delan diye belgeledik Yarın bilim adamı kalktı dedi ki mesela hayızdan sonra 10 saat içinde aybaşı İşi bittikten sonra 10 saat içinde yıkanmamın kalp krizine sebep olduğunu tespit ettim dedi yüz denek üzerindende belgeledim Bunu dedi. ne yapacağız şimdi ? O hani aybaşı biter bitmez banyo yapmanın gusletmenin çok mübarek olduğunu sağlığa yararlı olduğunu tespit ettik. Misal yani böyle birşey yok ortada tespit etmiştik e laboratuvarda denekler üzerinde Tespit edilmişti e bu da denekler üzerinde tespit edildi. ibadetler böyle varsayımlar üzerinden yapılmaz. Kalp krizine değil ölüme bile neden olsa Allahu Teala tertemiz olun buyurduğu için kadınlara aybaşı halleri bittiği saat hemen temizliklerini yaparlar böyledir ibadet. bir kere ibadetin gerekçesini çözmeye kalktımı Müslüman Onun sonu gelmez o gerekçeleri ara Şunu bunu ara derken ibadet lezzeti kalkar müslümandan. Demek ki müslümandan bir meni çıktığında iki cinsel organlar birleştiğinde 3 hayız ve nifas hallerinden sonra gusül Allahın şeriatının en önemli hükümlerinden bir tanesidir. Ancak mesela erkek ve veya kadından çıkabilecek olan Mezi ve Vedi dediğimiz iki sıvı daha var bu sıvılar guslü gerektirmezler. idrardan önce veya idrardan sonra meniye benziyor ama meni kadar da katı olmayan daha sırımsı ama idrardanda daha koyu ve yapışkan olan vedi veya Mezi dediğimiz şey Kadınlarda da Erkekler de olabilir oynaşma cinsel şeyler üzerinde tefekkür etme sonucu meni gibi olmayan ama idrardan da Biraz daha kalın olan ve özellikle yani Hafif oynaşmalar müstehcen sayılabilecek şeyler Tefekkür etmekten sonra gelen akıntı. mezi akıntı olarak gelir meni fışkırarak çıkar. Meni daha Kalın fışkırarak çıkar sıvılık oranı daha koyudur kokusu daha farklıdır. Meni gusül nedenidir. Mezi ve Vedi dediğimiz sıvılar ise gusül gerektirmez ama abdesti bozar. Çünkü abdestin kuralı neydi ? insanın ön ve arkasından çıkan her şey abdesti bozuyordu Mezi Vedi abdesti necistir çamaşırın temizlenmesi gerekir organ kirlendiyse bundan organın temizlenmesi gerekiyor gerek erkeğin ve gerekse kadının ihtilam olup sabahleyin yaşlık görmemesi gusül nedeni değildir. Çünkü meni çıkma nedenlerinden biri de gece ihtilam Olmaktır. Yani gece ihtilam olur insan ihtilamında yani cinsel ilişki içinde olduğunu görür. Sabahleyin kalktığında çamaşırında kadın veya erkek çamaşırında menş görürse bu bir boşalmadır bu guslü gerektirir. Eğer rüyasında ihtilam olduğunu Yani cinsel alaka içinde olduğunu görür de eğer bu onun Sabahleyin kalktığında Bir boşalma olmadığını anlarsa Bundan dolayı gusül gerekmez Çünkü gusül gece ihtilam olmaktan değil meninin çıkmasından dolayıdır meni çıkmadıkça ihtilam ne kadar olursa olsun fark etmez. bir başka husus da ön ve arka erkek veya kadında parmak sokulması Tıbbi bir nedenle veya bir temizlik nedeniyle parmak sokulması veya bir pamuk vesaire sokulması işte bir kumaş parçası gibi ya da tıbbi alet sokulması guslü gerektirmez Çünkü gusül şehvet organlarının birleşmesinin adıdırZ şehvetlem organların birleşmesi ya da meninin şehveti simgeleyen meninin gelmesi ile gusül gerekir guslünde farzları var farzlarının olması ne anlama geliyor ? gusül

diyebilmek için onların yerine getirilmesi gerektiğini konuşmuş oluyoruz. Eğer bu sayılan farz olarak sayılan şeyler bir iki tanesi gerçekleşmezse o banyo yapmak olur duş almak olur gusül olmaz o zaman bu sebeple guslün farzları değimi Başka türlü gusül olmayan temizlenme demektir. gusülde 1. ve 2. farz burnun ve ağzın yıkanmasıdır. Fukahamız Allah onlara rahmet eylesin hadis-i şeriflerde ki ayetlerdeki anlatımlardan istifade ederek ağzın içinin ve burnun içinin de geniz bölgesine kadar yani burnun yaklaşık olarak dışarıdaki uzantının yukarıya doğru Gittiği yere kadar kısmının vücudun dış bölgesi sayılabileceğini ve muhakkak gusulde yıkanması gerektiğini bu yıkanma şüphesiz ağza su doldurarak burna su çekerek yapılacak bir yıkanma türüdür Bu da guslün 1.ve 2. farzıdır. vücudun tamamının yıkanması guslün farzlarındandır. vücudun tamamı yıkanacaktır. bu tamamının yıkanması demek yani bir insanın vücudunda deri olarak ne varsa hatta göbek deliği bile dahil Hatta Mesela bir yara olmuş o yara içeri doğru bir oyuk olarak içeri doğru göbek deliği gibi birşey olmuş Onun içi dahil vücudun her yeri saçların ve sakalın dibi dahilinsana Allah deri olarak ne verdiyse vücutta deri adına ne varsa bunun yıkanması gerekiyor. bunun adı gusüldür. herhangi bir şekilde saç dibine bile Ulaşmasa gusül olmaz. bunun için hanımların bilhassa saç derileri örgüden dolayı yıkanamıyorsa örgünün çözülmesi gerekir Ama kadınların saçlarına yaptığı işlemler derinin altına su geçmesine mani olmuyorsa bunun bir engeli yok fakat erkek saçın ördüğü zaman erkekte saç Ziynet hükmünde olmadığı için örgüsünü çözmesi gerekir. saçın kendisinin de en ince kıllarına kadar yıkanması gerekir kadınlarda ise saç bakımı bir ziynettir bilhassa evli kadınların bu ziyneti bulundurmaları haklarıdır bu sebeple sadece saçın diplerine yani deriye kafa derisine suyu değdirmiş olmaları yeterlidir. Saçdaki örgüyü işlemleri Bozdurmaları gerekmez Demek ki Guslün ağız burun ve beden olarak üç büyük farzı var bunun ayrıntıları var Şüphesiz yani Mesela aynı şekilde saçların diplerinin yıkanması derin bir yaraya Konan bir pansumanın çözülüp çözülmemesi bunlar ayrı konular ama önemli olan ne şunu bileceğiz gusül insanın dış derisinin tamamının yıkanmasının adıdır. iğne ucu kadar bile kuru yer kalmayacak şekilde. buradan anlıyoruz ki tırnak boyası ve benzeri Hani abdestte zikrettiğimiz abdeste engel saydığımız şeylerinde vücuttan giderilmesi lazım yağlı boya macunu bayağı kalın tabakası olan sakız mesela ayağına Sakız yapışmış belliki onun altına su gitmemiş gusül olmaz gerçekleşmez. tırnaklar tırnağın üstünün deri sayılıyor Tırnaktaki boya gusle engel Bunlar hepsi giderildikten sonra Vücudun bir defa yıkanması farzın yerine gelmesi için yeterlidir Gusulde de sünnetler var bu sünnetlere göre yapıldığında gusül hem mükemmel bir gusul yapılmış olur hem de Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem efendimize ittiba ile yapıldığından dolayı gusül Ecir kaynağı haline gelmiş olur. gusülde abdestte olduğu gibi niyet sünnettir yani Niyetsizde gusul yapabilir insan gusul yerini bulur Bu da Hanefi mezhebinin ayrıcalıklı hükümlerinden bir tanesidir Gusle başlamadan önce ellerin yıkanması sünnettir bedene değen pislik varsa meni ve benzeri şeyler önce onların yıkanması sünnettir kadının fercini yıkayarak (ön arka avret) organlarını yıkayarak gusle başlaması sünnettir erkek için de aynı şey geçerlidir bilhassa kirlenme varsa öncelikli olarak zaten temizliğe oralardan başlanmalı yani yukarıdan aşağı temizlenirken orası temizlenecek zaten desek farz yerini bulur Ama sünnete uygun olan önce pis olacak yerleri temizleyip sonra bütün vücuda geçmek. sünnetlerden birisi de gusülde normal namaz için bir abdest alır gibi abdest almaktır bildiğimiz abdest alırız böylece gusülden Çıkınca da namaza durabiliriz Çünkü zaten abdest almış oluyoru. abdestte olduğu gibi guslüde 3 defa şeklinde yapmak sünnettir bu yaparken bunu yaparken önce başını yıkar sonra sağ omuzundan aşağı doğru su verir sonra sol omuzundan doğru Su verir yine teyamün dediğimiz sağdan başlamayı gusülde de uyguluyoruz Bir keresinde vücudu ovarak yıkamakta sünnettir. Bu sünnetler olmazsa olmaz şeyler olmadığı için sünnet diyoruz. Cünüp olan veya hayızdan nifastan temizlenecek olan birisi evindeki havuza bir girse çıksa guslü yerini bulur. Çıkınca da ağzına burnunu su verdi mi tamam ama banyo şartlarında daha mükemmel bir gusül yapmak hem sünnete daha uygun hem de daha edeplidir bu ayrı bir konu. abdestte zikredilen israf etmemek ve benzeri edepler sünnetler gusülde de vardır Ancak küçük bir kayıt düşelim israf her haliyle haramdır abdestte sakıncalıdır dere kenarında abdest alınırken bile bu şart önemlidir Ancak şu da yoktur mesela 5 litre ile gusül alınacak 7 litre ile gusül alınacak şeklinde bir kayıtta fıkıh için yoktur. Neden ? 1.)

bedeni yağlı olanın temizliği ile bedenin yağlı olmuyanın yani derisi yağlı olmayanın temizliği aynı değil. 2.) kilolu bir insanın temizliği ile Normal bir insanın temizliği aynı değil 3 saçları gür ve sık olan bir bayanın temizliği ile hafif saçları dökülmüş zaten böyle rüzgarın bile salladığı saçları olan birinin temizliği aynı değil bir başka mesele necaseti olup üstündeki meniyi temizledikten sonra gusül yapacak olanla normal gusül yapacak olan gusül abdesti yapacak olanın temizliği aynı değil. Yani bir banyo var 10 litre su yeter bir banyo var 20 litre ile temizlenemez insan mesele bir erkek saç traşı olduktan sonra kullanacağı su oranı daha yüksek gibi burada Mümin imanıyla karşı karşıyadır Peygamberi ona suyu israf etmeyeceksin diye tenbih etmiştir mesele bitti. Müminin yapacağı iş bellidir israf ermeyecektir. Suyu açıp altına girip yarım saat banyodan çıkıncaya kadar suyu akıtan elbette suyu israf etmiş oluyordur.bunun karşılığında yağ sürer gibi krem sürer gibi böyle bardakla banyo yapmakta o da uygun bir hareket değil o da yanlış ortasını mümin nasıl bulacak gerekiyorsa istişare edecek bu ne kadar uygun olur diye ama israf etmeyeceğim diye de üzerinde sabun lekeleri bırakıp da yahutta mesela saçını az yıkadığı için saçında bir sürü kepek olacak şekilde müminlerin arasına çıkmasıda doğru değil dediğim gibi saatlerce musluğu açık bırakıp hiçbir şey yokmuş gibi suyu israf etmesi enerjiyi israf etmesi bu da yanlış bir hareket yanlış yani su israfı yanlış bir buna katiyetle itiraz edemeyeceğiz bu yanlış ama pintilik de yanlış Herkese göre bir standart Su kullanımı yok belki abdest için olabilir mesela abdesti 1 litre su ile herkes alabilir denir muslukta olursa 2 litre ibrikli olursa 1 litre yeterli 2 litre ile de gusül abdesti alınır su kıtlığı zamanında çok rahat insan gusül abdesti alır. Hatta çok rahat insan birisinin yardımıyla 1 litre ile de gusül abdesti alınabilir bunlar zaruri ölçüler ama normal güzel bir temizlik insanın ter kokusunu ve benzeri kirlerini temizlemek için saçını başını temizlemek için gereken su 20 litre ise 20 litre israf değildir suyun sıcak olması veya soğuk olması diye de bir israf çeşidi yoktur sağlığı için sıhhati için daha iyi temizlik için ne gerekiyorsa o aynı şekilde sabun veya benzeri takviye malzemeler kullanmakta da bir sakınca yoktur Neden Çünkü nihayetinde bu kullanacağımız malzemeler daha temiz olmak içindir. şu kadar ki her piyasadaki sabun veya temizleyici malzemeleri temizleyicileri kullanmak doğru değil alkol sakıncamız var israf sakıncası diye bir sakıncamız var sadece insanlar bunu kullanıyor diye kullanmayı tercih edemeyiz ama daha az kepeği önleyen bir sistem varsa müslümanın onu kullanmasında bir sakınca yok veya da Derideki yağlanmayı önleyici bir sabun çeşidini kullanabilir. Yani banyoda müslümanca şeriata uygun bir banyo yapmak İlla zeytin yağından yapılmış zeytinden yapılmış sabun kullanmak Ondan sonra ibrik kullanmak iişte duş altına girmemek şeklinde bir kuralımız yok bizim kuralımız nedir ? Setri avret. Müstehcen bir şekilde banyo yapmayacağız.2)bizim kuralımız nedir israf etmemek 3 bizim kuralımız caiz olmayacak alkollü vesaire bir nesne kullanmamak 4 kanserojen bir maddede alkol gibidir bunu kullanamaz yani filanca nesneyi banyoda kullanman halinde saçlarını parlak gösteriyor ama sonra öğreniyorsun ki Tıp adamlarından bu ileride saç kanserine neden oluyor deri kanseri kullanamaz halk onu çünkü şeriatımız alkolü niye yasaklamıştı beyne zarar verdiği için vücuda zarar verdiği için bu da deriye zarar veriyorsa Bu da bunun hükmündedir abdeste kıbleye dönmek sünnetti gusül esnasında kıbleye dönmemek edeptendir. Çünkü gusül çıplak vaziyette umumen yapılır çıplak vaziyette iken kıbleye dönmemek edeptendir o vaziyette çıplak vaziyette iken dua yapmakmak konuşmamakta yani böyle abur cubur sözler konuşMamakta sünnettendir bir daha gusülle ilgili gusül özellikle çıplak vaziyette iken yapılması uygun olan ya da yapılabilen bir şeydir peştemal de kullanılabilir iki şey önemli birincisi ortak hamamlarda gusül abdesti almak ikincisi de şahısların kendi evlerindeki banyolarda çıplak gusül abdesti almak. bir Eğer Müslümanın temizlik için başka bir nedeni yoksa başka bir imkan yoksa yahut da sağlık nedeniyle mesela kaplıcaya gitmesi gerekiyorsa bayanlar bayanları erkeklerde erkeklerin bulunduğu banyolara zaruret kadar girebilirler şu kadar şu kadarki gerek erkek ve gerekse Kadınlar kendi hemcinsleri ile beraber banyo yapacak olsalar bile diz kapağı ile göbek arasındaki mesafe kesinlikle peştemalle kapatılmış olacak bu peştamelde kalın olacak şimdi şu inceliği vurgulamak istiyoruz Mesela bir kıyafet giyiliyor bu kıyafet göbekle diz kapağı arasını örtüyor ama ıslanınca bu kıyafet gerek erkekte gerek kadında gözle görüyor gibi en müstehcen organlarını bölgelerini insanın devreye sokuyor bu

tesettür değil erkekler asırasında erkeğin tesettürü zaten erkek ve kadın bir arada Durmaz erkeğin erkeğe göbekle diz kapağı arasını göstermesi haram bu gösterme çıplak göstermek şeklinde de haram erkeğin bütün organları bakıldığında irili ufaklı ile netleşecek şekilde deriye yapışmış bir kıyafetle de haram aynı şey Hanımlarında kendi aralarında bir arada iken bir arada iken Her şey mübah değil ki. erkekler bir arada nasıl durabiliyorsa kadınlarda bir arada o şekilde durabilir yani kadının en ağır galiz avreti olan göbeği ile diz kapağı arasını da açması haram ince bir ıslanınca tam vücuda yapışan ya da şeffaf olan veya çok ince olduğu için ıslanmadan bile bayanın organlarının şeklini ortaya çıkaran kıyafet çıplaklıktır üstünde bez parçası olabilir Çünkü bu kıyafer yani bayanın bu şekilde bulunması erkeğin bakması halinde şehvetini cezbedecek nitelikte midir Evet bir erkek için çıplak kadar etkilidir Bu fasıka bir kadın için yani misal olarak konuşalım onu incelediği zaman bir kadın nasıl bir kadın olduğunu ki kadınlar birbirlerini daha iyi tanıma yeteneğine sahiptirler kadının cinsel yapısını gücünü teşhis etmesine yardım edebilirmi bal gibi eder Dolayısıyla Bu da çıplaklıktır Yani bayanlar veya erkekler havuzlarda yıkanabilirler banyolarda hamamlarda gusül edebilirler Ama bu ayrıntılara dikkat etmek şartıyla Tabii bunun en mükemmeli ortak yerleri kullanmamaktadır erkekler olarakta bayanlar olarakta yani Bunu hiçbir Mazereti de yoktur. Yani Eskiden imkanı yoktu insanoğlunun 5 kişi bir hamamda birden yıkanıyordu ama şimdi kaplıcalarda bile müstakil odalara geliyor kaplıca suları. Günümüzde bunu yapmak basit bir taklit Güya orada o pislik içinde 50 kişinin kullandığı bir Hamamın içinde özentilik için olmak şer-i terbiye eksikliği bu şeriat terbiyesinden tam anlamıyla mahrumiyettir İslam terbiye dinidir ahlak dinidir. Rabbimize hamd ederiz bu dinle bizi Müşerref kılmıştır. bir başka mesele İnsan kendi banyosunda kimsesi yokken çırılçıplak yıkanabilirmi eşler yıkanabilirler mi beraberce Şeriatımız temel prensiplerinden biri kadın ve erkek nikahlandıktan sonra nikahlandıktan sonra ölünceye kadar aralarında hiçbir yasak yoktur. Sadece aybaşı halinde iken cinsel organlarının aktif (cima etmek sureti ile) birleşimleri haramdır Bunun dışında kadınla erkek arasında birleşme beraber olmak çıplak olma gibi bir sorun yoktur hamam için de geçerlidir banyo için de geçerlidir bu. istisnasız geçerlidir. Peki banyoda Müslüman çıplak bulunabilir mi ? genel olarak banyoda çıplak bulunmanın bir sakıncası yoktur çıplak bulunabilir fakat bir atın şöyle manevra yapacağı kadar geniş olan yer diye bir edep kuralı konmuştur Bu da yaklaşık olarak yani 4 metreye 4 metre şöyle 10 metrekareden Fazla büyük hamamlar büyük banyolar olursa Yani oda kadar yatak odası kadar büyük banyo olursa yaklaşık olarak yani şöyle diyelim 3 4 metre 1 boyu Odanın bir duvarı öbür duvarı da 3,4 metrekare böyle büyük bir oda kadar bir banyo olursa orada peştamel kullanmak daha edebe Uygundur diye ulama söylemişlerdir Ama bu özellikle haramdır anlamında değil Müslüman banyosunu kapısını kapattığında içeride peştemalsizde bulunabilir peştemalsizde bulunabilir. Bu peştemalsiz bulunma Müslümanın Edepsizliği anlamına gelmez ama peştemalli bulunması Yani büyük bir banyoda peştemalli bulunması biraz daha edebe uygun ama tam bir temizlik peştemalle mümkün değil illa peştemal bir miktar vücudundan çıkacaktır zaten bunuda Bilmemiz gerekiyor banyo temizliğine özellikle tıraş konusunu dahil etmiyoruz. gerek erkeklerin gerek kadınların etek tıraşları ve koltuk altı traşı bir banyo konusu değildir yani gusülle ilgili değildir gusülden gusüle değildir bu. genelde bu bir tür gusül desteğine ihtiyacı bulunan bulunan bir temizlenmeyi gerektirdiği için biz banyoda bu temizliği gusülle birleştiriyoruz bu (etek ve koltukaltı traşı) mümin üzerinde ayrı bir görevdir ikinci bir görevdir. yani Allahü Teala'nın temizlenmek için yarattığı Üzerimizdeki kesilecek atılacak tüyler konusu gusül konusu değildir gusülle bir ilgisi yoktur bunun. İleride tüy temizliği diye bir başlık altında yeniden bu konuyu inceleyeceğiz İnşallah ama gusül ile bağlantısı bunun gusül cünüplük gibi konulardan gelmiyor. Beden temizliği olduğu için guslün bir bölümü gibi duruyor abdestte mekruh olarak sayılan şeyleri gusül içinde mekruh sayabiliriz guslün Hoş olmayan Çirkin olan şeyleri nelerdir sorusunun cevabı abdestte Neyi mekruh olarak saydıysak gusülde de mekruh odur deriz. Peki gusül ne zaman gerekiyordu üç şeyde gerekiyordu meni cinsel organ birleşimi ve hayız Nifas halleri Bir de guslün sünnet olarak yapılması vardır yani farz değil gusül ama gusledilirse Bundan bereket olur şeklinde bir hüküm çıkarabiliriz cuma namazından önce bayram namazından önce Müslümanın gusül alması. Şüphesiz Bunlar kadın ve erkek

için geçerli Çünkü kadınların farz olmamakla beraber vacip olmamakla beraber cuma ve bayram namazlarına gitmeleri caizdir uygun bir yer varsa haremlik selamlık riayeti yapılabilecekse iyi bir cuma hutbesi okunuyorsa muhakkak gitmelidir bayan cuma hutbesi okunuyorsa gitsin muhakkak dinlesin Hacca giderken veya Umre'ye giderken ihramdan önce Hac bölümünde bunu göreceğiz ihram ne demek Arafaya vakfe için çıkmadan önce gusül abdesti almak sünnettir. Sünnettir demek alırsam bunda sevap var Güzellik var almasam vebali yok demektir aynı şekilde Guslün ne zaman gerektiğine dair farz olmayan gusüllere dair çocukların çocukların 15 yaşına Erdiği gün gusül töreni yapmak gerekir sünnet olarak daha önce çocuk baliğ olduysa mesele yok gusül abdesti almıştır ama çocuk 15 yaşına kadar Erkek olmadı kadın olmadı yani aybaşı hAli gelmedi erkekse ihtilamı olmadı Dolayısıyla çocuğumuz 15 yaşından gün aldığı zaman baliğ olacak demektir ona bir gusül abdesti töreni yapılırsa sünnete uyulmuş olur Hacamat dediğimiz şey var vücuttan kan aldırma sünnettir Sahih sünnetlerindendir Hacamattan sonra da hacamat yaptırdıktan sonra da gusül abdesti almak sünnettir Mekke'ye girerken medine-i münevvereye girerken yani Medine'ye gidiyorum diye Mekke'ye gidiyorum diyor otobüse bindiğinde insan Mümkünse gusül abdesti alması tazimden dolayı Mekke ve Medine tazimden dolayı edepllerdendir aynı şekilde günahından Tevbe eden bir Müslüman'ın gusül abdesti alıp bu Tövbe törenini yapması da edeplerdendir yolculuktan dönmesi esnasında da yolculuktan gelende gusül abdesti Alırsa sünnettir Bunlar yalnız farz gibi değil yani meniden sonra hayız ve nifastan sonraki gusül abdesti gibi değil bunlar edep olarak zikrediliyorlar bu abdest ve Gusül konusunu toparlayacak olursak Hades dediğimiz manevi kirlenme karşımıza 5 kavramı çıkardı. Hades Hali, cünüplük Hali, hayız hali Bir de nifas hali. İleride kadınlar ile ilgili hayız ve nifası konuşurken karşımıza çıkacak istihaza var istihaza bazen Kadının aybaşı dengesizlikleri demek Yani normalde kadının aybaşının belli bir gün var o günün üstünde olan kanamalara özür kanı diyoruz kadının özür hali diyoruz bu 5 şey abdest ve guslü ilgilendiriyor Hades abdesti ilgilendirir cünüplük guslü ilgilendiriyor hayız lohusalık Nifas hali guslü ilgilendirir istihaze ise bunlardan sadece abdestte karşımıza çıkacak abdest yani Hades hAli gerektiğinde Namaz haram hangi namaz olursa olsun namaz haRAM hangi namaz olursa olsun abdestsiz namaz yok mushafa kılıfsız haliyle tutmak Mushaf nedir Kuranı Kerim'in yazılı olduğu kitap Mushafa tutmak mübah değil aynı şekilde ayet yazılı bir şeye bir kağıtta sadece bir ayet var Ona tutmak caiz değil fıkıh kitaplarına tutmak caizdir tefsirler Eğer çok yoğun bir şekilde Başka konulara da ihtiva etmesi Mesela bir cilt tefsirde beş altı tane ayet var Gerisi hep tefsir ona tutulabilir ama abdestsiz bir şekilde tefsiride tutmamak lazım Allah'ın kitabına tazim (saygı) olsun diye onu Yüce görmek için bunlar abdestsizlik ile ilgili aynı şekilde haremi Şerif'te Beytullah'ın etrafında tavaf etmekte yoktur kim için kim için abdestsiz için mescide girebilir kuran okuyabilir oruçla abdestin bir ilgisi yoktur Bunları özellikle not düşünmemiz lazım mescide girebilir abdestsiz bir insan ama cünüp insan hayız insanmescşde giremez ama Kuran okumak kelimesi tutmak demek değildir dikkat ediyoruz kur'an-ı Kerim'e mushafı tutmak başka şey Kur'an okumak başka şey. Abdestsiz haliyle bir insan 10 cüz Kuran okuyabilir. Kur'an okumak için abdest alsam ee o daha bir fazilet o da kendi başına Kur'an okumak gibi bir sevap olur lakin Kur'an tutmak başka şey okumak başka şeydir. cünübe gelince cünüp de aynı şekilde Mushafa kılıfsız olarak tutamaz hiçbir şekilde Cünup namaz kılamaz Hiçbir şekilde Kur'an okuyamaz Kur'an okuyamaz kelimesi abdestle tersleşti dikkat edersek abdestsiz Kur'an'a tutmak caiz değildir okumak caizdir dedik. Fakat cünübün hem tutması caiz Değil hem okuması caiz değil. ileride hayız ve Nifas bölümünü görürken Kuranı Kerim okuma konusunda ayrıntılara gireceğiz inşallah orada göreceğiz kadınların Kur'an okuması ile ilgili fukahanın görüşlerinden ihtilaflı görüşlerinden istifade edeceğiz inşaallah. Cünübün herhangi bir şekilde orucuna bir sakıncası yoktur. Oruçlada cünüplüğün bir ilgisi yoktur Kuran'a tutamayacağı gibi Kur'an okuması da caiz değil demiştik aynı şekilde cünübün Kabe etrafında tavaf etmesi mescide camiye girmesi de caiz değil cünübün. hayız ve Nifas halindeki kadınlara gelince bunlar cünüpler Neyi yapamıyorsa hayız ve Nifas halindeki kadın onu yapamaz bir fark var Cünup namaz kılamaz dedik hayız ve Nifas halindeki kadına namaz farz değil zaten. Namaz kılamaz değil namaz farz seğil zaten. farz olmadığı halde namaz kılsa o da caiz değil zaten ilave olarak bir de cünüp bir kadın

veya cünüp bir erkek eşiyle cima edebilir cünüplük cimaya engel değil hayız ve Nifas halinde kadının kocasına cima için yaklaşması haramdır Yani cima cinsel organların birleşimi tarzında haramdır. Hayız ve nifas halinde iken kadın kocasıyla yatak odasını ne kadar Nasıl kullanabilir hayız ve Nifas konusunda karşımıza çıkacak İnşallah. özür Haliyse yani kadının aybaşından başka kanamalarının olması ay başı olmayan kanamalarının olması ise kadın açısından hiçbir değişikliğe neden değildir yani istihaze hale dediğimiz Kadının aybaşı olmadığı halde aybaşı gibi aybaşına benzer kanama görmesi ki kadınların çok önemli sorunlarından biridir bu Bunu da hayız ve Nifas hali ile ilgili ahkâmın ayrıntılarında görüceğiz çok önemli ve hatta Dârimi muhaddislerden birisi rahmetullahi Aleyh aşağı yukarı 900 senelik bir alim diyor ki "bu hayız Nifas ilmi malesef Zayi Oldu yazılamadı Yazık" diyor. Yani Bir gariplik hissediyor Allah Allah hayız ve Nifas ilminde niye bu kadar kısır kalındı diye yazılamayışının nedeni Neredeyse her kadına göre değişen bir hüküm ortaya çıkmasından kaynaklanıyor kadınların efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemin hikmetli sözlerinden biri " Bu Allah'ın Adem'in kızlarına yazdığı bir derttir." Diyor bir kaderi bu kadınların her kadında farklı çıkıyor dolayısıyla kadının kimi 3 gün görür gibi 5 gün görür kimi yedinci gün durur gibi dörtüncü gün durur kimi 22 gün ara verilir öbürü başlat yani yüzlerce alternatifle ancak anlaşılabiliyor Dârimi gibi bir zat bir ilim deryası Yok yok bu konuda ilim kalktı diye bir afet görmüş hayız konusunda. rahmetullahi aleyh. istihaze dedimiz kanama hali kadında cünüplük hali değildir hayız Nifas halinde değildir kadın o gün tertemizdir yani kadın normal hayatındadır şu kadar ki Her namaz için abdest alır kanama halinde özür halinde ise her namaz için bir abdest alması gerekir. Özürlü müslüman gibi yani erkek için de geçerli Bu kadın için de geçerli özürlü kanama bu kanama özür hükmündedir yeri geldiğinde kadınların hallerini incelerken Buna da temas edeceğiz inşallah...

TEYEMMÜM (Fıkıh Okumaları)

Taharet konularına girildiğinde taharet yani fıkhın taharet konularına girildiğinde karşımıza teyemmüm diye bir konu çıkar teyemmüm abdest veya guslün yerine geçerli olan işin adıdır. 70 sene yaşayıp hayatında hiç teyemmüme muhtaç olmaz. senelerce teyemmümle namazını kılmak zorunda kalan da olabilir hayatında bir defa bir yolculukta teyemmüm yapmak zorunda kalanda Olabilir kaç kere lazım Ne zaman lazım diye bakılmaz Eğer bu Allahu tealanın Kur'anında abdest gibi gusul gibi bize tembih ettiği şeylerden birisi ise dinimizle ilgilidir. Öğreniriz İnşallah ona muhtaç olmayız teyemmüme deriz olursak da Elhamdülillah çaremiz var diye seviniriz. namaz için veya namaz gibi ibadetler için hadesi esrar ve hadesi ekber yani abdestsizlik hali ve gusulsüzlük halinden kurtulmanın tek çaresi abdesttir. gusül gerekiyorsa gusüldür demiştik. Ancak abdestte gusül de su ile icra edilebilen ibadetler içindir. abdest için 1 litreye yakın su lazım içinde gusul içinde en azından 2 litreye yakın su lazım. Su yeryüzünde toprak gibi hava gibi bulunur bir nimet değildir. derenin kenarında bile Mesela bir geminin içerisinde bile insan susuzluk çekebilir Yani gemide susuzluktan ölür mü insan ölür tabi. Su her istendiğinde bulunabilen bir ihtiyaç maddesi değildir. Bu sebeple şeriat-ımız kolaylık şeriatı olduğu için Allah kullarına zorluk Murat buyurmadığı için hep kulları kolaylık içinde olsun dediği için namaz gibi ibadetlere mushafı tutmak gibi ibadetlere Tilavet Secdesi yapmak tavaf etmek gibi ibadetlere abdest şartı getirdiği halde ya cünüplüğü hayız ve NifasTan sonraki dönemi temizlenerek kapatmayı Emir buyurduğu halde ve bunu su ile yapacaksınız diye özellikle tembih buyurduğu halde Allahu teala karşımıza şöyle bir kolaylık çıkıyor Müslüman teyemmüm diye bir ibadetle suyun alternatifini kullanabilir. şimdi Ümmeti Muhammede mahsus özelliklerden biridir Teyemmüm. Rahmetün lil alemin bir peygamberimiz olduğu için Allahu teala onun ümmetine teyemmümü bir rahmet olarak getirmiştir Bu sebeple teyemmüm abdestin ve guslün yerini %100 alır her zaman bilmemiz gereken bir husus var. din akılla yorumlanabilir bir din değildir. Din böyle birşey olmaz zaten kanun akılla yönergeler genelgeler akılla yorumlanır akla uymayan zaten

reddedilir. Din Allahu Teala'nın olduğu için akılla izah edilip şu gerektiğinden dolayı Denmez Eğer öyle olacak olsaydı abdestin yerine teyemmüm geçerli Olmazdı çünkü abdest 1 litre su ile eli yüzü kolu yıkamaktır teyemmüm ise bir avuç toprakla yüzük kirletmektedir Eğer abdestteki Gaye gusuldeki Gaye özellikle vücudu temizlemek diye daraltılacaksa o zaman teyemmüm bunun yerini nasıl alıyor Zira abdesti Emreden Allah teyemmümü Emreden Allah abdest alamıyorsan gusül alamıyorsan onun yerine teyemmüm yap diyen Allah elini toprağa vurarak yap diyor. Elini toprağa vuruyorsun toprakta ne kadar Topraklı cisim varsa alıyorsun bunları yüzüne sürüyorsun bu da su ile yıkadığın şeyin misli bedeli oluyor. Demek ki Allah'ın dini akıl yürütme dini değildir bu Ali Bin Ebi Talip radıyallahu anhın bir benzetmesi var "ayaklara mest giyiyoruz onun üzerinede mesh ediyoruz. şimdi Normalde ayağımıza mest giyiyoruz o mestle Yürüyoruz onlarla değil mi neresi kirleniyor bunların altı kirleniyor abdestte mesh ederken o mestin üstüne mesh ediyoruz. Ali bin Ebi Talip buyuruyor ki "Eğer akıl yürüterek bu din olacak olsaydı mestin altını mesh etmemiz lazımdı. halbuki biz üstünü mesh ediyoruz" alttaki Kiri gene duruyor ve onunla namaz kılıyoruz. Bu küçük bir ek bilgi olarak fıkhın mantığını kavramamız bakımından bize yardım etsin fukaha rahmetullahi aleyhim cemian akıl yürüterek bu dinin fıkhını bize tespit etmediler kıyas yaptılar akıllarını kullanıp kıyas yaptılar yani Kuran'ı daha iyi anlamak için hadisi şerifleri daha iyi anlamak için akıllarını kullandılar akıl yürütmediler. Evet şimdi teyemmumun izahına gelebiliriz. Teyemmümün iki türlü şartı var

bir teyemmümün gerekmesinin şartları bir de teyemmümün geçerli olmasının şartları

abdestte olduğı gibi ne zaman Teyemmüme başvurulabilir nasıl yapılırsa teyemmüm yapılmış olur yani teyemmümü oluşturan şartlar Bunlar abdesti oluşturan 8 şartın aynısıdır. abdestin dışardaki neyse teyemmümin şartları da odur. Dış şartları bakımından abdest teyemmümle aynıdır Bir de abdestin geçerli olmasının şartları vardır aynı şekilde Teyemmümünde geçerli olmasının şartları vardır yani teyemmüm için pozisyon aldık belli Şartları yerine getirdiğimiz zaman teyemmüm ibadeti abdestin veya guslün yerine Kaim bir ibadet haline gelir Tıpkı nasıl abdestte Allahu Teala'nın saydığı 4 şey yüzü yıkamak kolu yıkamak mesela başı mesh etmek söylendi Bunlar abdestin geçerli olmasının şartlarıdır diye üzerine not düştük aynı şey teyemmüm için de geçerli teyemmümünde sıhhatinin kabul olmasının şartları var Bunlar önemli 1.önemli şart teyemmümü geçerli yapacak şart birincisi suyun yokluğudur su olmayacak su varken teyemmüm olamaz çünkü teyemmüm susuzluğa karşı getirilmiş bir çaredir. Suyun yokluğu iki türlü gerçekleşir 1.) gerçekten su yok ortada 2 tonlarca su var derenin kenarındayız bizim açımızdan mükellef mümin açısından suya engel var bu engelleri konuşacağız iki türkü su yokluğundan söz edebiliyoruz bir su yok çöldeyiz ikincisi su var bir nedenle suya ulaşamıyoruz ikisinin de Neticede su yok hükmündedir. mesela gemi örneğinde olduğu gibi denizin ortasında okyanusun ortasında hesabı kitabı yapılamayacak kadar su var Ama geminin içinde su da yok denize salıp bir kova su alacak araçta yok geminin motoru bozulmuştur bir kova Yok Denizede Sarkıtamıyoruz 10 metre yükseklikte güvertedeyiz aşağı inemiyoruz e gemiyi delipte su alacak halimiz yok dolayısıyla okyanusun ortasında susuz biz. yani su var ama benim değil Ben suya ulaşamıyorum yani ha su fiilen yok ortada değil ya da su var Benim için bir nedenle su yok. Bu nedenleri sayacağız. bu iki durumda da Allah teyemmümü hemen devreye sokar. Bu gerçekten suyun olmayışı nasıl tespit edilecek bir mil eski fıkıh kitaplarımızın deyimiyle bir mil şimdiki deyimle yaklaşık 2 kilometre çevremde Abdest alacak gusledecek su bulamıyorsam ve artık 2 kilometre çevremde Ben su ararken vakit geçecek Dolayısıyla su yok benim için diye kanây kullanabiliyorSam böyle Vurdum Duymaz Herhalde burda su yok dersen öyle olmaz açıyorsun musluk akmıyor tamam Bu binada su olmadığına göre Bu çevrede Su yoktur öyle bir şey değil Bir bakacağız 2 kilometre çevremizde su olmadığına kanaat getirirsek bu bir Allah'a iman meselesi Allahtan korkma meselesi yoksa Namaz kılmadanda durur eğer Allah'tan korkmuyorsa ama 2 kilometre çevremizde su yok var veya fakat benim o suya gitmem mümkün değil Her halükarda 2 kilometre çevremde su yoksa abdest alacak kadar parayla satın alma imkanım yoksa benim için su yoktur teyemmüme başvururum. Namazda kılarım Kur'an'da okurum Tavafta yaparım her şey benim için mübahtır. Çünkü teyemmüm %100 benim için

geçerli bir abdesttir hükmü kalkıncaya kadar. Hükmünün kalkmasının da elbette şartları var Yalnız bu 2 kilometre çevremde sağa sola 2 kilometre çevremde suyun bulunmadığına iyice kanaat getirmem lazım. Bunu nasıl ölçebilirim ? Bir köyde köyün bir evinde su yok köyün ucundaki filan yerde olabilir diye düşünebilirim ama yoldayım Araçtayız dümdüz bir yol 20 kilometre Ötesi bile görünmüyor ev bark hiçbir şey görünmüyor belli Burada su imkanı yok Bir çeşme bir şey görünmüyor mesela Uzun bir karayolunda olabilir ama mesela saat 13'te öğle namazı vakti girdi 2 km etrafımızda su yok belli bizde araçla gidiyoruz araçtadq su yok varsadq çocukların içeceği kadar su var yok sayarız o zaman şimdi İkindi namazına ne kadar var yani Öğlenin çıkmasına kaç saat var 3 saat var. E 3 saate kadar ben kaç tane şehir geçeceğim belki kaç tane Dere geçeceğim hemen su yok diye hüküm veremeyiz o zaman çünkü daha namazın vakti yeni girdi Ama bu yol 5 saat devam edecek ve kullanma suyu çıkmayacak yolu tanıyoruz o ayru yani burada müminin kanaati devreye giriyor 2 kilometreden çok kanaat önemli su var mı yok mu vakit çıkmadan önce. vakit çıktıktan sonra zaten namaz kazaya kaldıktan sonra teyemmümede sıkıştırmaya abdesti sıkıştırmaya gerek yok o zaman burada daha önemli husus hükmen suyun yok olma durumudur yani kovalarla Deniz dolusu su vardır belki hükmen benim için Kullanıcı olarak abdeste Muhtaç biri olarak su yok bunun farklı pozisyonlarını örneklendirElim bu örnekler üzerinden anlamaya çalışalım mesela 100 metre derinliğinde büyük bir kuyu olan bir evin bahçesinde oturuyorz. namaz vakti geldi namaz vakti sıkışmaya başladı Yarım saat kaldı suyu bÖyle tatlı görüyoruz Fakat kova yok su almak için bir ip bulup ayakkabımızı su doldurup alıcaz o da yok. suyumuz var suyu kullanacak alet yok Şimdi insanlar bunu komik görüyorlar nasıl komik görüyorşar olur mu öyle şey ya İnsan gömleğini Bağlar gömleğini kuyuya salar diyorlar böyle bedava konuşmak kolay Ben örnek vereyim pek çok şehirde evin altında bir depo var hidroforla yukarı basılıyor su. Elektrik kesilince hidrofor su vermiyor tonlarca su binanın altında ama Elektrik olmadığı için elektrikte 3 saat kesilecek Diye anons edilmiş su var Arabayı yıkayacak kadar su var ama Abdest alacak kadar değil yani var ama elektrikler kesik hidrofor çalışmıyor Hükmen su yok. Tabi kovada yedek su varsa yan binada au varsa bunların hepsini yok sayıyoruz Ama genelde şehir hayatında şu anda her açtığında musluğu su aktığını kabul ettiği için insanlar yedek su bulundurmuyor Elektrik kesilince bakıyor ki hidrofor su vermiyor hidrofor arıza yapıyor 5 saat sonra gelecek servis demek ki aletsizlik yani suyu elde etme aletinin yokluğu hep köylerde kovanın kaybı şeklinde olmaz şehirde Bal gibi de olur buher halükarda şeriattığımız köyün dibinde kuyunun başında Susuz kalan biri için de bu hükmü koymuştur şehirdeki müslümanada bu hükmü koymuştur. Müslümanın hidroforu yok ama gidip de yan bakkaldan iki şişe su alıp onunla banyo yapabiliyorsa su var O zaman su var o yok neye diyoruz biz alternatifler Sıfırlandığı zaman yok diye bir kelimeyi kullanabiliyoruz veya daha başka bir alternatif bir yerde mola vermiş bavullarını koymuş otobüs bekliyor Şimdi yan tarafta da 10 metre ileride Bakkal var Bakkalda su satılıyor bir baktı namaz geçmek üzere abdest alacak caminin çeşmesinden su yok çevrede suyu bakkalda su satılıyor Valizleri Bütün değerli eşyaları orada bilgisayarı vs orada valizinde onları alıp bakkala kadar götüremiyor ağır eşya onları bırakıp bakkala gitse Yol ortasında bırakacak Bilgisayarı çalınacak bavul valizi çalınacak yani su 10 metre ilerde Ama bu hırsız korkusundan yerinden Kıpırdayamıyor ne yapacak bu mümin orada teyemmüm yapacak çünkü onun için her yer su bile olsa ve derenin kenarında da bu olay olabilir yani yolun öbür tarafına geçti Dere orası orada rahat abdest alacak ama bavullarını taşıyamıyor ağır eşyası var mesela en basit arabasını bozuldu oraya bıraktı tamirci bekliyor böyle bir pozisyon olmuş illa bavul olacak tamirci bekliyor Dereye gitse insanlar gelip arabasından Eşyalarını alıp arabasını kaçıracaklar bu durumda da su yok sayıyoruz arabanın yanı başında teyemmüm yapıyoruz Allahu ekber namazımızı kılıyoruz su nasıl yok olabilir onun örneklerini konuşuyoruz başka bir alternatif su var fakat suyumuz 50 kilometre daha yolumuz var arabamızda Dört beş tane çocuk var hepimizi içeceği kadar ancak var su içme suyumuz var biraz sonra çocuk ağlayacak biz bu suyla abdest alırsak suyu gene ne sayıyoruz yok sayıyoruz çünkü hayati tehlike söz konusu ise veya bir çocuğu Saatlerce susuz Bırakmak gibi tehlike varsa su ile abdest almamız gerekmez veya yine suyu var alçıda kolu yanık tedavisi görüyor veya hastalığı var veya mesela filan türlü bir türlü tedavi görmüş bir

Doktor tembih etmiş 6 ay su kullanmayacaksın diyor doktor mesela kadınlarda yaygın olan varis çoraplı bir sistem diyorlar onu kullanması gerekiyor Bunu çıkarması doktorun yasakladığı bir şey kolunda da yara var ondan da zaten yapamıyor Biraz sonra göreceğiz abdest organlarının büyük bölümü suya yasaklı bu Müslüman da teyemmüm yapar bunun abdest alması gerekmez Aslında su var fakat o suyu kullanacak Müslüman yok Müslümanın sıhhati yok veya hasta ama kullanmasına engel yok fakat lavaboya gidip lavaboda ayakta duramıyor hastanede de ibrikler abdest aldıracak bir bakıcısı yok ne yapar o da teyemmüme başvurabilir Çünkü ölçümüz bizim su ya gerçektem yok ya da benim için su yok öyle bir durumdayım Ben Çeşme'de şakır şakır akıyor olabilir ama yatağından kalkıp lavaboda ayakta dursa düşecek Beyin kanamasından ölecek doktor Yataktan kalkmayacaksın diyor abdestini bile yatakta bozuyor Belki bu Müslüman için biz su yok teyemmüme başvurabilirsin diyoruz veya başka bir alternatif şimdi su bakkalda var fakat Bakkal Açıkgöz bakmış ki mahallede Sular kesildi müslümanlarda hep abdest alacak bir lira olan suyu 2 liraya satıyor niye pahalı satıyorsun yetmez su Başka Türlü diyor Bir liralık suyu 2 liraya alıp abdest almak gerekmiyo suyu yok sayıyoruz Çünkü burada Müslüman ciddi bir şekilde kandırılıyor kandırılmak yok bu dinde enayi Müslüman yok ben Allah rızası için abdest almak için enayi yerine girdim Demek makul bir fiyat artışı olabilir 1 lira iken 1 lira 5 kuruş 5kuruş zam yapılması çok değil ama dün 1 lira olan suyu bugün iki liraya alıp içmek caiz değil mesela buna teyemmumun dışından bir örnek vermek istiyorum bütün dünyada havaalanlarının içindeki büfeler kantinler pahalıdır ve her türlü melaneti serbest şeylerdir. Müslüman hava alanına giriyor alkol felan varsa susuzluktan ölmüyorum ya deyip su içmemesi lazım havaalanında dışarıdaki otoparkın yanındaki büfede 1 lira çay Orda havaalanında 3 lira niye 3 lira burada Nasıl olsa dışarı çıkıp bir şey alamıyorsun oraya girmişsin uçağın kalkmasına iki saat var susadın mecbur hissettiriyor seni bütün dünyada ayıp da değil suçta değil istediği fiyattan satıyor müslüman eğer gerçekten Aç kalır tansiyonu düşecek bi duruma gelmediyse caiz olmaz oradan çay içmesi velevki alkol olmasın orda Neden ? Makul bir fiyat değil müslüman hususi kandırılmış olduğunu bile bile hususi gidip bu kandırılmaya razı olmaz Müslüman Basiret sahibidir. Teyemmümle ilgisi yok ama müslümanlığımızla ilgisi var Onun için burada bunu zikretmiş olalım veya mesela suyu kullanması halinde temizlenecek uygulanması halinde yataktan çıktığı zaman Evet su kullanmasını yasaklamıyor Doktor ama yataktan çıkıp banyoya girmiş 15 dakika 15 dakika da herhalde geri döndüğünde tekrar buharı beni bulur diyor bunu hissediyor Doktor da diyor ki yani su kullanmanda sakınca yok ama bu yataktan çıkmamak gerekiyor diyor işte Mesela ayağının alçısı bozuluyor mesela mesela serum takılmış o arafa 5 saat bekleyen serumlar var O 5 saatlik serum esnasında Kadının aybaşı hali de bitti diyelim otomatikmen gusül abdesti alması lazım 5 saat o serum sürecek o 5 saatten sonra da yerinden kıpırdamadan 2 saat bekleyeceksin suya engel yok aslında su kullanabilir ama hastalığı engelliyor o hanımefendi ya da o müslümanda teyemmüme başvurur aynı şekilde şiddetli bir soğukta suyu ısıtma imkanı yok gaz yok sobayı yıkamadı namaz vakti geçiyor Buz gibi hava buz gibi su ile gusül abdesti almak gerekmez teyemmüme başvurulur bu kararları kim verecek müminin imanı verecek müftü olmak gerekmiyor zira 70 yaşında bir ihtiyarın kavradığı soğukla 17 yaşında bir delikanlının kavradığı soğuk aynı şey değil 17 yaşında 27 yaşında bir insan mesela 5 derecede bile banyo yapar ve hastalanmaz onun için soğuk yok hükmünde ama 70 yaşında bir ihtiyar 20 derecede bile tir tir titreyebilir o Müslümanada ya burada senin torunun banyo yaptı Sen de banyo yap diyemeyiz neye göre ayarlıyoruz bunu Rabbimiz yaşlıya göre bir beden vermİş gence göre bir beden vermiş burda herkes kendisinin müftüsü. Ne kadar üşüdüğünü müftü bilmez ne kadar üşüdüğümü Doktor bilmez Herkes kendi ciğerini taşıyor kendi bedeninin zafiyetlerini veya güçlerini kuvvetlerini biliyor veya su var hamam var fakat hamam pahalı normalde 20 lira harçlık var hamamda 15 lira oraya Hamam parası vermesi halinde otobüs parası kalmıyor teyemmüm yapabilir. genel olarak genel olarak neyi gördük Müslüman sudan mahrum olduğu zaman bu mahrumiyet iki türlü olur su yok gerçekten veya Bi sebeple sudan mahrumum Bütün bunlar Müslümanın teyemmüme başvurmasını caiz hale getirir burada üçüncü bir alternatif daha var su var hiçbir engelim de yok fakat İmam Er kişi niyetine diye cenazeye niyet etti Ben çoraplarımı

çıkarıp ceketimi çıkarıp abdest alsam kesinlikle cenaze yetişemem kazası yok cenazenin kılındı gitti cenaze. aynı şekilde bayram namazının yerine kılınacak namazda yok tam diyor Bayram namazı kılınacaktı uyukladı camide şimdi gittim lavaboda çoraplarını çıkart Camii'nin lavabosuna gitti ayakkabılarını bul gel Bayram namazı kılındı bayramı kaçırdır bayramı kaçırınca onun yerine ne Kaza kılınıyor ne de herhangi bir kefaret ödeniyor büyük ibadet ondan mahrum oluyorum iki şey Bunlar cenaze ve bayram namazları bu iki namazın Bedeli olmadığı için suyun yanında Hiçbir engelim olmadığı halde cenazeyi kaçırmamak için hemen teyemmüm yapıp Allahuekber deyip namaza dururum sadece cenaze namazını kılabilirim ama başka bir iş yapamam cenaze kılındı mı Benim gene teyemmümümde yok hükmünde olacak bu istisnai Sadece cenaze namazı için ve bayram namazı için geçerli bir hüküm bu iki mübarek şeyi kaçırırmamak için suya engel yok ama sıfır vakit var. Ya su olmayacak veya su benim için olmayacak bir engel var demiştik şimdide vakit yol diyorum. Peki sabah namazı için vakit daralıyor Ben gusle girsem 5 dakika kaldı Banyoya girip çıkınca 5 dakika geçer hayır Sabah namazının kazası var. kazası olunca bu üçüncü vakitten kaynaklanan kolaylık yok Neden sabah namazını Cuma namazını kaçırdın mı o cuma namazını kaçıran onun yerine öğlenin kazasını kılabilir sabah namazını kaçıran kazasını kılıyo. Bilhassa gençler için çok önemli bir konu amcasının evine ziyarete gitmiş o gecede ihtilam olmuş sabahleyin amca benim Banyo yapmam gerekiyor demeye utanır mı ? Hayır. Din de utanma yoktur. ben işte o evde genç kızlarda var vesaire gibi bir illet olmaz çünkü bir delikanlının banyo yapması gerektiğini zaten Müslüman bir amcanın Müslüman bir dayının Müslüman bir akrabanın idrak edip o banyo yapma imkanın ona sağlayarak Müslüman bir misafirperverlik yapmalıydı o hiçbir şekilde ayıp bir şey yapmış değil Allahu Teala'nın lütfudur Allahu Tealanın imtihanıdır ihtilam olmasu. Ben banyo yapıcam der tuvalette banyoda gizli banyo yapar ayrı bir konu yani Ama banyo yapacağım demeyi ayıp kabuk etmek İslam toplumunda mümkün değil istisna olabilir genç bir hanımefendi Mecburiyetten bulunduğu bir misafirlikte aybaşı halinden temizlendi tek başına çıkıp ne bir hamama gitmesi mümkün ne yan odaya geçip Şu banyoya müsaade edin ben burada banyo yapacağım demesi mümkün kadın için ortada ciddi bir sorun var Yani evde banyo var fakat eşi orada değil birisi ona banyoya hazırlayacak durumda değil yabancı namahrem birisine gidip banyoyu bana hazırlayın benim aybaşı Halim bitti banyo yapacağım demesi zor böyle bir sahne kadın için olabilir veya veya kadın aybaşı hali bitti ama hastanede refakat yapıyor hastayı bırakması mümkün değil hastanede Gidip milletin ortasında gusül abdesti alması mümkün değil Peki bu mümkün değil sözümüzü bir delikanlı amcasının evinde böyle bir iş başına geldiğinde olur mu böyle bir şey dedik kadın için mümkün değilinniye mümkün değil kabul ediyoruz neden çünkü Delikanlı Sabah namazına gidiyorum diye camiye gidip caminin tuvaletinde banyo ihtiyacını görüp gizli bir şekilde namazını kılıp gelebilir delikanlının bu imkanları var genç bir bayan ne köyde şehirde dereye gidemez kocasının olmadığı bir yerde böyle bir talepte bulunamaz ablasının evinde olur teyzesinin evinde olur kaynanasının yanında olur kadın kadına oldukları bir durumda Onunda mümkün değili yok çünkü Müslüman bir kadınla misafir olduğuna göre o anlarlar ki bu kadının Bu saatte banyo yapmayı istemesinin şer'i bir nedeni var ama hastahane örneğinde olduğu gibi refakette bekliyor veyahutta Cidde'de havaalanında bekliyor kadın havaalanında bekliyor ciddede havaalanına gelmiş havaalanında bekliyor aybaşı hali bitmiş kadıncağızın ve 6 saat 7 saat orada bekletiliyor bunu da adı gibi biliyor kadın veya havaalanında banyo olsa da bir Banyoya girip 3000-4000 kişinin sıra beklediği bir yerde gidip bir banyo yapmak mümkün değil kadının 6 saat bekliyor 2 vakit akşam geçiyor o arada bekleyelim bu namazları diyecek mi hayır burada teyemmüme başvurabilir Peki su kullanması mümkün değil deyip duruyoruz biz mümkün mü değil mi bunu kadından başkası bilemez kalbi var Allah korkusu var yav işte burada Tonlarca su akıyor sular akıyor 2 lira veriyorsun 5 litre su alıyorsun ama Nerede banyo yapacaksın ? kadının tesettür diye bir derdi var tesettür diye bir derdi var bir erkek öyle değil ki havaalanında tuvalete girip tuvaletin ibriğiyle 2 dakikada banyo yapıp çıkar Erkek bayanın böyle değil ki bayanın tesettür diye bir sorunu var Fıkhımız bize Allah'a giden yollardaki kolaylıkları gösterme fıkhıdır mümkün olduğu kadar yokuşa sürmek değil mümkün olduğu kadar düz yolda yürümektir fıkıh taviz

vermeden Şüphesiz demek ki teyemmümün iç şartları yanin sahih olmasının şartlarını konuştuk suyun yokluğu bir şarttır dedik İkinci şart sıhhatli kabul olmasının ikinci şartı Niyettir. hatırlarsak her abdest ve gusülde hanefi mezhebinde niyet farz değildir demiştik Neden Çünkü her yeri ıslansada kabul demiştik. Ama teyemmümde niyet farZdır şarrtır zira hanefi uleması diyorlar ki su zaten temizleyicidir teyemmüm toprakla yapılır niyet etmedikçe temizleyici manende olsa temizleyici hükmüne geçmez diyorlar Yani niyetsiz niyetsiz hiçbir şekilde teyemmüm yapmak mümkün değildir Peki ne yapabiliriz teyemmümle ya da teyemmüm bize neler sağlıyor ? abdest gusül ne sağlıyorsa teyemmüm de onu sağlıyor özellikle mesela genel bir niyetle namaz niyetiyle teyemmüm yapmamız halinde her şeyi yapmak mümkündür o teyemmümle ama mesela mushaf tutmak mushafa tutmak için teyemmüm yapsa o Müslüman Mushafa tutmanın hükmü ile namaz kılmanın hükmü büyüklük bakımından aynı olmadığı için küçük bir şeye niyet ederek bütük bir iş yapmak yok Onun için teyemmüme niyet eden namaz gibi büyük bir ibadet bütün işleri yapmaya niyet ederek teyemmüm yapmalı ki her iş ona mübah olsun üçüncü şart temiz bir toprakla temiz bir toprakla teyemmüm yapılır Toprak temiz değilseki taharet bölümünde görmüştük pislik bulunan necaset bulunan toprak temizleyici olmaz. topraktan neyi kastediyoruz bahçe toprağı gibi bir toprak kum cinside toprak gibidir mermer gibi taş gibi Dere kenarındaki Taşlarda toprak gibidir teyemmüm açısından odun ve demir gibi şeyler Toprak hükmünde değildir demek ki Toprak kum taş bunların üzerinden teyemmüm yapılır mesela mermer mükemmel bir teyemmüm malzemesidir şöyle diyelim hastanede nasıl halledeceğiz bu işi bir saksı var toprak var teyemmüm oldu. Mermer var teyemmüm oldu yoksa kiremit parçası getireceğiz. 4. şart teyemmümün abdestin ve guslün yerine geçebilmesi için teyemmümde iki organ teyemmüm yapılır yüz ve kollar hem gusül için böyle hem abdest için böyle abdest veya gusül yerine hangisinin yerine yapılırsa yapılsın teyemmüm için yeterlidir oda nedir yüzün ve ellerin kolları kolları kastediyoruz mesh edilmesidir. Yüzün abdestte neresi yıkanıyorsa teyemmümde de öyle kollarda da Abdestte nereyi yıkıyorsak teyemmümde de öyle ve bunların Tamamı Tıpkı Abdeste nasıl dar yüzü oyun atmamız gerekiyor teyemmümdede oynatıyoruz. aynı şekilde biraz sonra tarifini yapacağız teyemmüm elin toprağa vurulması ile parmak uçları ile değil elin içi ile beraber toprağa bütünüyle vurulacak Bu da 5. şartı 6. şartı teyemmümün ellerin içi ile olması gerekiyor toprağı değen toprağı öpen kısmı Elimizin içi olacak elin avuç kısmı toprağa değecek bu şekilde teyemmüm yapılır teyemmüm Nasıl ellerimizi temiz Toprağa vuruyoruz temiz toprak dediğimiz Toprağa mermer taş kum Bunlar tabi iş işlem görmemiş kumu kastediyorum mesela duvarın sıvası Kumdur ama üstünde 3 milimlik yağlıboya var. yağlıboya onu Toprak olmaktan çıkarmış ama boyasız yeni vurulmuş bir sıva O kullanılabilir Onun dışında boya görmüş veya işte Üstünde başka bir işlem yapılıyor Toprak taş dışında bir tabaka üstünde vars Onu kullanamıyorum kollarımızı sıvadık toprağa vurduk Elimizi 2 avucumuz toprakla tokalaşıyor gibi toprağa değdi içinde bir kum parçası varsa ellerimizi yan yana böyle çarparak düşmesini sağlayabiliriz ama böyle avuçlarımızı birbirine değdirerek sürterek birbirine değdirdiğimiz yani teyemmüm yapacağımız yapmak için toprağa vurduğumuz bölgeyi birbirine değdirmeden yandan çarparak tozları düşürürüz normal yüzümüzü yıkıyor gibi o ellerimizle güzel yüzümüzü abdestte nasıl yıkıyorduysak sanki topraktan su almış gibi yüzümüzü yıkarız. iki tekrar ellerimizi toprağa vuruyoruz kollarımızı sıvazlamıştık sağ kolumuzu önce teyemmüm edeceğiz sol kolumuzun bir küçük parmağı onun yanındaki parmak ve orta parmak 3 parmağını tekrar tarif ediyorum sol kolumuzun en küçük parmağı onun yanındaki parmağını onun yanındaki ortadaki Uzunparmağı bu 3 parmağı birleştiriyoruz kalın başparmakla şehadet parmağını boşta bırakıyoruz Sadece bu üç birleşmiş parmağımızı dinlerken uygulama yaparsak anlamış buluruz bunu tekrar tarif edeyim küçük Serçe parmağımız onun yanındaki parmak onun yanındaki büyük uzun parmak bu üç parmağı birleştiriyoruz geri kalan kalın başparmakla şehadet parmağımızı boşta bırakıyoruz sağ kolumuzu kaldırıyoruz kolumuzun avucun üst kısmında sol kolumuzun 3 parmağı ile sağ kolumuzun üst kısmını yani Elimizin tüylü kısmını saatin yüzünün göründüğü kısmında tırnaktan itibaren şu 3 parmağı deriye birleştirip aşağı doğru Kay duruyoruz Böylece kolumuzun sadece saat akrebinin bulunduğu kısmını bu üç parmaklı aşağı

doğru sıvazlıyoruz dirsek kemiğine geldiğinde duruyoruz daha önce şahadet parmağı ile kalın parmağımızı boşta bırakmıştık onu da Elimizin iç kısmına Yani kolumuzun iç kısmına oturtuyoruz dirsekte avucumuzun iç kısmı ile beraber geri doğru geliyoruz ta nereye kadar parmakların uç kısmına kadar geliyoruz Böylece sağ kolumuzu tüyemmüm yapmış olduk bu sefer yeniden toprağa vurmadan sol kolumuzu kaldırıyoruz sağ kolumuz dan yine küçük serçe parmağmız onun yanındaki parmak ve onun yanındaki Uzunparmak Bu üçünü birleştiriyoruz şehadet parmağımızla kalın baş parmağımızı boşta bırakıyoruz getiriyoruz sol kolumuzun bu birleşmiş 3 parmağımızı sol kolumuzun tırnağının üstüne yani saat ekranının bulunduğu bölümüne getiriyoruz aşağı doğru taa dirseğe kadar hızlıca çekiyoruz böyle yağ sürer gibidir hızlıca çekiyoruz dirseğe gelince boşta bıraktığımız şehadet parmağıyla kalın başparmağımızı dirseğin iç kısmına oturtuyoruz onu avucumuzun içine doğru getiriyoruz Allah kabul etsin gusüldende abdestende Müstağni olduk Yani gusülde yapmış olduk abdestide yapmış olduk namaz kılabiliriz Kur'an okuyabiliriz Kabe'yi tavaf edebiliriz mesela aybaşı halinden kurtulduğu için eşiyle cima etmesine engel olan cünüplük halinden kurtulmadan kurtuldu kadın eşiyle beraber olabilir Hiçbir şekilde engelimiz yok artık abdestliyiz gusullüyüz Allah'tan gelmiş bir ruhsat var. bu yasal bir kolaylık Ebu Hanife'nin ictihadı filan değil Allah'ın kolaylığı bu “Allah size kolaylık istiyor” (ayet) banyoda üşüyecektin diye Allah sana rahmet etti banyoda üşüme sobanın yanında böyle bir teyemmüm yap namazı kıl dedi Bir de 8. şarttan söz ediyoruz teyemmümün teyemmüm olarak geçerli olması için iç şartlardan söz ediyoruz teyemmüme engel pozisyonlar kalkmış olmalıdır teyemmüm engel pozisyon aynı zamanda abdeste ve gusle engel pozisyonlar demek nedir kadının aybaşı devam ediyor Nifas hali devam ediyor veya idrar devam ediyor böyle teyemmüm yapılmaz yani abdeste uygun halde olacaksın ki teyemmüm yapabilesin. Bir de abdeste engel olan mesela sakız kolumuza yapıştıysa bu teyemmümede engeldir bu tip engellerinde olmaması lazım. Bu 8 şartı getirince tertemizdir müslüman elhamdulıllah tekrar tekrar biliyoruz gusülle abdestin teyemmümü aynıdır. Guslü aldın abdest için teyemmüme gerek yok ama abdest için teyemmüm yaptın o arada guslü gerektiren hal oldu o abdest küçüktü gusle yeterli olmaz gusğl için ayrı alacağız. bu ayrıntıya dikkat edeceğiz. peki öğle ile ikindi arasında 3 saat var yatsının giriş ve çıkışı ile 7-8 saat var şimdi yatsı vakti hidrofor bozuldu su yok 2 kilometre mesafeden su alıp gelme imkanımız yok hemen teyemmüme başvuru yatsıyı kılıp yatayım mı cevap bu namazın vakti çıkıncaya kadar su bulmakla ilgili kanaatin ne senin ? Kanaatin suyun hemen geleceğinden yönüneyse bekleyeceksin. Yok bu su vakit çıktıktan sonra gelir diyorsan teyemmüm edeceksin ya da Doktor dedi ki 1 ilaç alacaksın 1 saat bekleyeceksin kuruyuncaya kadar su vurma abdest alma dedi o zaman teyemmüm hemen almayacağız vaktin sonunu bekleyeceğiz. Daha çok var çünkü namazı çıkmasına Çünkü teyemmüm bir ruhsattır ruhsat zorunluluk devam ettikçe olur. Ya da yoldayız su bulacak imkan yok Daha 2 saat yolumuz var vaktin çıkmasınada yarım saat kaldı o zaman Hemen teyemmüme başvuruyoruz Allah'ın izniyle Evet burada teyemmümde sünnetler var önce besmele ile başlamak mesele teyemmümün sünnetidir yüzü önce yapmak kolu sonra yapmak bir sünnetidir bunlara özellikle dikkat edersek fazileti daha yüksek bir iş yapmış oluruz Evet burada teyemmümü tıbbi özrü bulunan birisi de yapar dedik bu tıbbi özrü ayrıntıya açmamız da ya da ona biraz tafsilat getirmemize fayda var şimdi mesela yanık tedavisi gören bir Müslüman düşünelim Allah muhafaza buyursun teyemmüm yapacak sadece kolları yanmış diğer vücudu Sağlam. geri kalan vücudunun kısmına su vurmasına gerek yok bir başka pozisyon Mesela bir Tedavi görüyor ki 6 ay banyo yapmayı yasaklıyor Doktor bütününü arızalı kabul ediyoruz vücudunun sadece Ayaklarında auya karşı bir alerji var Orayı yasaklıyor doktor burada özellikle Kural olarak vücudunun yarıdan fazlası ya da vücut demeyelim abdest organlarının veya gusül organlarının yarıdan fazlası suya karşı sıkıntılıysa tamamen teyemmüme girer sadece bir organında iki organında yani yarıdan aşağı bölümde sıkıntı varsa geri kalan kısmını sağlam kısmını yıkar öbürlerine de mesh yapar Mesh yapmak ne demek birini Islatır mesela sol kolu alçılı olduğu için onu yıkayamıyor Alçının üzerine şöyle bir ayaklardaki Mesti mesh eder gibi biter hem teyemmüm hem gusül olmaz yani teyemmmüm yapıyor veya guslü yarım yapıyor bir de teyemmüm yapayım Böyle bir birleşme olmaz ya o yapılır ya Öbürü yapılır özellikle yani şeriat birşeye

rahatlık bir şeye kolaylık verdiyse bu yarı kolaylık olmaz ya vermiştir kolaydır ya da vermemiştir düşüncez teyemmüm alındı Allah'ın izniyle ruhsat zorluğu olmadı. Ne zaman bozuluyor bu teyemmümümüz ? Abdest ne zaman bozuluyorsa teyemmümde o zaman bozuluyor. ne zaman gusül bozuluyorsa o zaman bozuluyor mesela gusül abdesti niyetiyle teyemmüm ettik Tamam temiziz Elhamdülillah sonra idrar için tuvalete çıktık Ne oldu ? cünüplükten kurtaran teyemmümümüz devam ediyor abdestle ilgili teyemmümümüz bozuldu çünkü o Tıpkı bizim banyoda gusül abdesti almamız gibi birşeydi idrar yapınca abdestsiz hale geldiğimiz için abdest niyetiyle Gerektiği zaman teyemmüm yapacağız Mesela bu pozisyonu tekrar düşünelim sabahleyin teyemmüm yaptık cenabetten kurtulduk ikindi vakti abdestimiz bozuldu ve su bulduk yeniden gusül abdesti alacağız mı Hayır teyemmümüzü yapmıştık biz zaten ama şimdi su bulduk bırmal abdest alacağız artık. 2. konu nasıl bozulur teyemmüm dedik su yokluğundan dolayı biz teyemmüm demiştik su bulundu teyemmüm hükmü geçti. O arada teyemmümle yaptığımız işlerin kazasına gerek yok. Ya da doktor üç saat su kullanma dedi. Üç saat dolunca teyemmümün süresi bitti. Bir insanın ne su ne de toprak bulamadığı bir yerde mesela hapiste ya da elleri kolları bağlı böyle bir durumda Ebu Hanife rahimehullah namazı erteler diyor. Diğer Ebu Hanifenin talebeleri ise namaz kılar gibi hareketler yapar sonra namazını kaza eder demişlerdir bu da hemen hemen Ebu Hanifeyle aynı görüşe denktir.

HAYIZ VE NİFAS 1 (Fıkıh Okumaları)

Taharet Konusunun fıkhımızın birinci konusu olan taharet konusunun en önemli konularından birisi veya en zor tahlil edilebilen konularından bir tanesi hanımlara ait hayız ve nifaz ve bu ikisinin uzantısı olan istihaze arıza özür meseleleridir. Bu meseleler yani hanımların aybaşı özellikle aybaşı ile hükümleri de ciddi bir şekilde ulemânın didik didik ettiği üzerinde çok yoğun konuların yazıldığı meselelerden bir defa bu ay başı halleri Kuranı Kerim'in ele aldığı konulardandır bu bir defa önemini gösteriyor. hadisi şeriflerde de bu sık sık zikredilen meselelerdendir farklı rivayetleri ile 50'den fazla hadisi Şerif'ten kadınların özel halleri konuşulmaktadır binaenaleyh Kur'an'da hadisi şeriflerde yer almış olması şeriatımızın ne kadar önem verdiğini gösterdiği gibi günlük hayat olarakta Müslüman bir kadının Her namaz vaktinde karşılaşabileceği önemli bir sorun bu yılda bir defa ömür de 2 defa gelen bir şey değil Mesela bir bayanın hac ibadeti ile karşılaşması Ömründe bir defa veya değildir ama aybaşı hali dediğimiz yani hayız hali ömrünün üçte birine tekabül edecek kadar yaygındır Yani bir 30 günlük zaman zarfında kaba rakamlarla konuşacak olursak bir 10 gün yaklaşık olarak kadınların sorunlu sorunlu dediğimiz fıkıhen cevap verilmesi gereken dönemleridir Bu sebeple hanımların taharetleriyle ilgili gerek aybaşı gerek Lohusalık halleri ile ilgili meseleleri Allah'ın Kur'an'ının Peygamber Aleyhisselam'ın sünnetinin ele aldığı konulardan olarak bilmeliler. Hanımlar özellikle vurgulaya vurgulaya söylemek istiyorum Hanımlar bir evde toplanıp Yasin töreni yapacakları yerde filan dernekte kültür etkinlikleri yapacakları yerde oturup yeni nesillere Hatta kendilerine aybaşının fıkhıyla ilgili ahkamı ile ilgili Lohusalığın ahkamı ile ilgili meseleleri tazeleyecekleri bir âlimden dinleyecekleri Bir zemin oluşturmaları Yasin toplantısı yapmalarından mevlüt yapmalarından bin milyon defa daha iyidir desem gene ifade etmiş olamam neden ? Neden Çünkü bir bayanın Mesela bir Yasin okuma toplantısına katılması farzdır diyebilir miyiz ? yani bir bayan Mahallesi'ndeki bir Yasin toplantısına bir ramazan mukabelesine Ramazan mukabelesine katılmazsa farzı terk etmiştir günaha girmiştir denebilir mi Hayır Ramazan mukabelesi Yasin Mevlüt gibi şeyler olarak mevlüt tabii Kadınlar Arasında meşhur olduğu için söylüyorum herhangi bir bayanın katılması farz olan bir şey değildir ve farzı ayındır ve farzı kifayedir ama bir bayanın aybaşı hali ile ilgili fıkhın tahsilatını bilmesifarzı ayndır. ne zamana kadar ? Taa menopoz çağına girinceye kadar. 9 yaşında en erken yaklaşık ortalama ihtimalle 9 yaşında aybaşı olması muhtemel 10 yaşında değilim aybaşı oldu 55 yaşında aybaşı hali bitecek genelleme itibariyle bu yaklaşık 40 seneye yakın zamanı bir kadının fıkıh

tahsilatı olarak bilmemesi büyük vebaldır kendisi açısından eşi açısından çocuk doğurduğu zaman kız çocuğunun büyütmesi açısından vebaldir. anneler çocuklarının saçını taramayı onu temiz yapmayı Şirin göstermeyi ona çeyiz hazırlamayı önemsediklerinin çok çok fazlasında kız çocuklarının aybaşı halleri lohusalık halleri ile ilgili Allah'ın şeriatının inceliklerini öğretmeleri gerekmektedir. bu hususta Şüphesiz Elhamdülillah Müslüman Hanımlar belli bir titizlik gösteriyorlarsa onu inkar edemeyiz gayret var fakat hafif bir bilgi çalkalanması hanımlarımızı sıkıntıya düşürmektedir eşleriyle Bu yüzden sıkıntılı sahneler yaşamaktadırlar kesinlikle bir hanımın aybaşı ile ilgili bilgileri bilmesi Bunun tafsilatını defalarca defalarca okuması haccın rükünlerini farzlarını vaciplerini bilmesinden çok daha önemlidir neden çünkü hacca giden bir hanım hiçbir şey bilmese bile bir kalabalığa karılacak nihayetinde niyet ettim ya Rabbi hac yapmaya diyecek bitti zaten Haccın gerisi kalabalığın peşinden gidilerek yapılabilen bir ibadettir. büyük oranda da tek başına kimseye hac yaptırmıyorlar zaten bir kafileyle gidiyorsun evden çıkarken de niyet ettin mi al sana hac biiznillah Tamam ama hanımların özel halleri ile ilgili bilgiler Kesinlikle böyle değildir kalabalık cemaat halinde yapılan bir iş değildir Herkes kendine mahsus bir hayat yaşamaktadır. yani 10 müslüman Hanım bir araya gelseler bir ihtimal Onunun da özel hali farklıdır gün sayısı bakımından yan etkileri bakımından özel durumu bakımından yani neredeyse neredeyse mübalağa ile söylüyorum ki iyi Anlaşması için neredeyse her hanım için özel bir aybaşı hali fıkhı yazılması lazım denecek kadar farklılık arz etmek Bu yüzden fukahanın Allah onlara rahmet eylesin Çok ayrıntılı fetvası ve fıkıh açılımları vardı diyebilirim ki 4 mezhebin ittiba edilen Dört mezhebin dördünde de farklı farklı denebilecek yani ana başlıklar aynı zaten çünkü ana başlıkları aynı zaten Kur'an ve hadis ana başlıkları belirliyor. İşte günlerin süresi ele alındığında bilhassa özürlü hale gelindiğinde ki durumda farklı görüşler serdedilmiştir Bu farklılık nereden kaynaklanır ? Taa Ashabı kiramın hanımlarından itibaren bu meselede büyük ayrıntı farklılıkları varz yöreye göre değişiyor sıcak soğuk iklime göre değişiyor hanımların sinirsel karakterlerine göre değişiyor Yani bir grup Müslüman hanımefendi Allah rızası için kendilerini vakfedip hanımların özel halleri ile ilgili fıkıh Enstitüsü diye bir enstitü kursalar çok büyük hayr yapmış olurlar. Hanımlar kendileriyle 1. dereceden ilgili olmayan meselelerle ilgilenecek yerde mesela 10 aile birleşip kızlarımızı biz beş yaşından itibaren şeriatımızın kadınlarla ilgili meseleleri üzerine uzmanlaşmaya Allah için adadık deseler kudüs davası kadar büyük bir Cihad yapmış olurlar yani kızlarımızı büyük büyük isimlerle şöyle olacak böyle olacak diye büyük vadilere büyük okyanuslara atma yerine mesela böyle bir branş olabilse Hadi ondan vazgeçtik üç aile Deseler ki Bizim kızımız İnşallah Müslüman hanımların özel erkeklerde olmayan sadece hanımlarda olan halleri ile ilgili fıkıh tafsilatı üzerine uzmanlaşacaklar 10 yıl 20 yıl okusalar imamı azamdan beri yapılmamış bir iş yapılmış olur Çünkü bu konularda Yani bayanların özel halleri ile ilgili meselelerde ashabı kiramdan beri hanımlara ait yapılmış özel bir çalışma yoktur. Ayşe annemiz ve diğer fakihe hanımlardan Münferit şekilde fetvalar var ama bir fakihe hanımefendi kendisini böyle bir ilme Vakfettiğine dair bir bilgi yoktur şimdi yeni yeni bu asırdaki Ezher ve benzeri İslam bilimleri öğreten üniversitelerde Master doktora yapan hanımefendiler işte kadınların felan özel hali kadınların hacdaki özel halleri diye benzeri hususlarda ilmi çalışmalar akademik çalışmaları yaptılarsa da nihayetinde bu 3-5 hanımın çalışması ile ya da kendisini kütüphanede bu işe tahsis etmesi ile halledilebilecek kadar değil Çünkü Dünyanın yarısı kadın kadınların tamamı bu özel hal fıkhına muhtaç ve ortada yaygın bir cehalet var Bilgisizlik var Bunu sadece tıbbi bir uygulama olarak gören basit bir anlayış var halbuki namaz bununla ilgili oruç Bununla ilgili hac bununla bağlantılı kadınlar tarafından baktığımızda özellikle hanımların evlendikten sonra eşleriyle olan irtibatlarında da %100 bağlantılı bir konu bu artı hepsi bir kenara hepsi bir kenara Yani bunlar ibadet ve iş hayatı ile ilgiliden bir kenara 3. Bir boyutta var ki bu da çok önemli hanımların karakterleri sinirsel yapıları şahsiyetleri üzerinde de etkisi olan bir şeyden konuşuyoruz yani bu hanımların özel hallerine ait fıkıh meseleleri tahlil edildiğinde iyice üzerinde Emek verildiğinde hem ibadetlerde bir rahatlama olacak Hanımlar açısından hem eş ilişkileri açısından Hanımlar rahat olacak hem de hanımların psikolojik Dünyasına girilmiş olacak ki belki onlarca sorun Böylece Hallolmuş Olacak yani kadınların üzerindeki geçimsizlik kadınların hırçınlık vesaire gibi

itham edildiği meseleler Zira bu noktaya nereden geldik Onu da izah etmem gerekiyor yani Kuranı Kerim sana kadınların hayız halinden yani aybaşı hallerinden soruyorlar diyor Allahu Teala buyuruyor peygamber efendimize bunun ayrıntılarını anlatacağı bir cevap beklenirken Allah der ki o aybaşı hali bir sıkıntıdır eziyettir sıkıntıdır Aynen ayet böyle. O hayız kanamadır felan buyurmuyor Allahu teala eziyettir,sıkıntıdır diye buyuruyor yani yaratan Rabbimiz ne kadar beliğ ne kadar hoş ifade kullanıyor. Aslı mesele yani kadınların aybaşı halinde namazları oruçları vesairesi soruluyordu belki Efendimize ya da kadınların eşleri ile olan özel ilişkileri aybaşı halinde soruluyordu ayet bunların Bu soruların onlarca alternatifini bırakıyor "sana kadınların aybaşı hallerinden soruyorlar de ki o aybaşı hali bir sıkıntıdır" denek ki müslümanların kadınların aybaşı hallerine dair meseleleri bir defa idrak etme noktası ayette Allah'ın işaret buyurduğu şekilde ele alınmalıdır. işte fıkıh kitaplarında da ne kadar yazılırsa yazılsın hala net bir şekilde 10 rakam da mesela bir şöyle yapılacak 2 böyle yapılacak denemiyor Hanefi mezhebinin içinde bile belli konularda Hanefi mezhebi Zaten farklı bir pencere açıyor o pencereninde şöyle açılan böyle açılan pek çok farkları var de ki o kadınlar için bir sıkıntıdır ayeti içindeki belağat ve ebedi mucizevi delalet eden muhteşem bir beyan görüyoruz Kuranı Kerim'de Yani bunu sadece namaz kılıp kılmaması ile ilgili eş sorunları ile ilgili kadınların özel Dünyası kadınların geçimsizlik ile itham edilmeleri çocuklarına karşı çevrelerine karşı Belki erkeklerde de buluğ çağı ile ilgili birtakım sorunlar oluşuyor Hani bayanlar ilk defa aybaşı olacakları zaman bir geçimsizlik huysuzluk veya dedikleri Neyse belli şeyler söz konusu olabiliyor ama erkeklere göre erkekler mesela Erkek Bir Çocuk 14 yaşında Buluğ çağına dair işaretler vermeye başlayınca streslenir sinirlenir sivilcelenir vesaire vesaire işte evlenince Bunlardan tamamen kurtulur başka sorunlar belki gelir ama bir hanım kız aybaşı olmaya başladığından itibaren taaa o aybaşı halinden menepoz dediğimiz iyaz haline gelinceye kadar bu sıkıntıları devam eder O kadar ki bayanların aybaşı hali başlarken başlarkenki pozisyon bir sıkıntı girmeleri ondan aşağı kalmaz başka bir sıkıntı Tıp açısından sıkıntı evliyseler eşleri açısından sıkıntı neden ? Allah'ın kelamı büyük bir mucize olarak tecelli etsin diye. Yani o kadınların eziyet halidir eziyet halinde kadınları rahat bırakın kadınları rahat bırakın aybaşı hallerinde kadınları rahat rahat bırakın kelimesi onlardan cinsel ilişki açısından bir kadını istemeyin bunun ahkamına Ayriyeten temas edeceğiz bu ayet nasıl anlaşılır diye Hatta kanamaları bitip temizlik hallerine gelinceye kadar Allahu Teala'nın kitabının her ayeti her kelimesi Şüphesiz kıyamete kadar üzerinde güneşlerin Doğacağı batacağı ve her gün yeni bir şekilde insanlara Ufuk açacak büyük Mucizeler dir ama bu ayet kadın dünyası ile ilgilenecek kadın ahkamı ile ilgilenecek müminlerin alimlerin kesinlikle bilinmesi gereken dikkat etmeleri gereken hususlardandır Allahü teala Teala kadın kullarını böyle imtihan etmeyi uygun görmişlerdir. Kolay değil ayaklarının altına Cennet konacak Kolay Değil Ömürlerinin üçte birinde yaklaşık namaz kılmayacaklar oruca muafiyetleri getirilecek kolay değil Cihat mecburiyetleri bile yok kolay değil cemaate katılma mecburiyeti yok. Bütün bu imkanlar verildikten sonra bu kadar eziyet vermesine değer miydi ? Değmeseydi Allahü Teala böyle takdir buyurmazdı. Belkide bu durum kadınların ı 2. sınıf olmalarını gerektiren bir durum değil Belki de 1. sınıf olmalarının Bedeli bu lükslük bedeli lüks olmalarının Allahü Teala'nın Seçkin Kulları olmalarının Belki gereği budur erkeklerde böyle bir İmtihanı yok Allah Tealanın Kim bilir erkeklerin kadınlardaki o hayız sıkıntıdır ifadesi nasıl yorumlanacak ya da Erkekler de buna karşılık ne imtihan getirdi bize Allah. " O kullarının üzerindeki tasarrufatını bilir. Allahbilir başkası bilemez Biz burada ne yapıyoruz ? 1) kesinlikle Kur'an'dan anlıyoruz ki hanımların aybaşı halleri bilhassa Bir de doğumdan sonraki nifas lohusalık dediğimiz lohusalık bir sıkıntıdır bu sıkıntı ibadet açısından ailedeki eş olma açısından var kadının sosyal psikolojisi açısındandan da var. yani bir bayanın normal bir erkek gibi bir toplumda bulunmasında bile bir sıkıntı var. erkek gibi pantolonunu giyip şalvarını giyip toplantıya gidemiyor bayanın hazırlığı başka bir toplantısa oturup kalkması başka taa ashabı kirâmın hanımlarından Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizin hanımları olan analarımızdan itibaren bu sıkıntılardan söz edildiğini görüyoruz yani hanımları Resulullah Sallallahu sellem hac yaptılar hacta böyle bir sorunla karşılaştılar Allah onlardan razı olsun ebediyen razı olsun ne kadar sarih bir şekilde net bir şekilde geldiler Ya Resulallah Kanamam devam ediyor aybaşım bitmedi

dediler Efendimiz onlara cevap verdi ashab-ı kiram'ın erkekleri bu konuşmaları duydular hiç sıkılmadılar yani erkeklerin yanında sorayım Sormayayım demediler çok net bir şekilde sordular sorduklarının cevabını aldılar o sayede bize bilgiler geldi burada küçük bir not açmamız da fayda var şimdi Müslüman hanımefendiler bu konuları fetva olarak yazılı bir şekilde sormaya bile haya ediyorlar çok ayıp görüyorlar yani sanki Kadının aybaşı olması çok büyük ayıp gibi telakki ediliyor yani utanılacak bir durum gibi görülüyor sübhanallah Allah bir şeyi yaratır da ondan utanmak olur mı ? Bu necasetlik bölümü varsa necasetine dikkat edilir Elbette Bir Kadın eşinden başkasına zaruret olmadıkça kanamam şöyledir Akıntım böyledir diye bir cevap vermez abes bir şey olur bu ama bunu fatva olarak sorma müminlerin anaları olan Resulullah'ın Sallallahu vesellem efendimizin hanımları bile bundan utanmadılar Çünkü utanılacak şey cünüp bir şekilde Kabe'ye girmek ahiret günü cünüp bir şekilde Kuran'a Dokunmak sureriyle cehennemlik olma ahirette rezil olma durumudur utanılacak şey budur dünyada fetva sormaya niye utanacağız ki ? hayâsızlık başka bir şey fetva öğrenmek İlim öğrenmek başka bir şey netice olarak iki şeyi vurgulayalım ki ümmetimize ümmetimizin hanımlarına bir yol açmış olalım 1'incisi bu hayız bir eziyettir sıkıntıdır. 2.incisi Keşke Müslüman mesela her şehirde 10 tane genç kızı Hafız yapacak yerde mesela mesela Hafız yapacak yerde hafızlığa verilen emek kadar Arapça kaynaklardan Türkçe çalışmalardan yani müslüman kadın hastalıkları uzmanlarının da katkıda bulunacağı bir şekilde bir Hanımlar enstitüsü kurulsa Ama bu Hanımlar enstitüsü kadınların erkeklerden gördüğü zulümleri önleme yani feminist akımlara karşı veya onlara meyilli bir hareket değilde fıkıh açısından hanımların özel erkeklerde bulunmayan sorunlara çalışan 10 tane Hanım kızımız bu işe tahsis edilseler kendilerini gelecek kuşakların hanımlarının fıkıh sorunlarını çözmek üzere adanmış meryemler kurbanlıklar olarak görseler çok büyük hizmet etmiş olurlardı Allah'ın razı olacağı muazzam bir iş olurdu bu Ziraa taa İmam Azamdan beri bu işe mahsus bir enstitü enstitü araştırma merkezi dernek vakıf yoktur. Şimdi kadınların özel fıkhı ile ilgili meselelere ve tafsilatına girelim bu konuya girmeden şunu hatırlatmak istiyorum Bu dersimiz Ebu Hanife rahmetullahi aleyhin çizdiği çizginin üzerindendir özellikle hanımlarımızın aybaşı lohusalık ve özür kankarı ile ilgili meselede ölçümüz Ebu Hanife rahmetullahi aleyhin Medresesinin ölçüsüdür. ancak yaşadığımız zamandaki bazı meseleleri ele alırken Ebu Hanife'nin çoluk çocuğu hükmünde olduğunu diğerlerinin söylediği diğer müctehidlerin bakış tarzlarına da dikkat edeceğiz özellikle dikkat edeceğiz belli meselelerde. Çünkü bazen bazı meselelerde bir çıkmaz söz konusudur mesela Hanım kızların Hafız olmaları şeriat Kur'an ilimlerini tefsir öğrenmelerini engelleyen çok önemli bir sorun genç kızlarımızın aybaşı halinden itibaren aybaşı haline yakalanmaları Ondan sonra da ayın 10 gününü Kur'an tutamaz Kur'an okuyamaz hale gelmeleri ve benzeri konular Yani bir 100 kişilik bir medresede veya 50 kişilik bir medresede bir hocanın kime ne zaman Kur'an okutacağını tespit edemeyeceği bir kaos ortamında kızlarımızın Hafız olmaları sorunu var bu meseleyi ele alırken oturup hanımlarımızın nasıl bu konuda yani çünkü aybaşı halinde lohusalık halinde Kur'an okuma ve Kur'an'ı tutmaya karşı fetvalar var ölçüler var bu konuda hadisi şerifleri de tahlil ederek bazı ayrıntılara gireceğiz ama ölçümüz Ebu Hanife ahmetullahi aleyhdir onun çizdiği çizgileri devam ettireceğiz fakat çocuklarımızın Kur'an eğitimi zorlu hale geldiyse veya bir bayanın filan sorununu çözmede hanefi kitaplarımızı anlayamaz hale geldiysek dinimizden kopmak o konuda Allah'ın şeriatından kopmak tercihimiz olmayacak çaresiz kalmış gibi boynumuzu bükmek yerine Ebu Hanife'nin medresesinde kalırız gider İmam Malik rahmetullahi aleyhin ne dediğine Bakarız nihayet bu yapılmaz bir iş değildir Zira Ebu Hanife'nin ikinci talebesi olan İmam Muhammed imam malikten ders okumuştur. İmam malikin muvattasını rivayet etmiştir Bunlar birbirlerinin evine girmez küsler değil Bunlar Allah'ın şeriatına hizmet etmek için "iyiliklerde yarışmış" Öncü yarışçılar Bunlar. Suiedep yaparak seni beğenmedim öbürüne gittim Demek ayrı bir mesele bu meseleyi burada halledemedim gidip şurada nasıl halledeceğim diye aramak başka bir mesele bilhassa özellikle hanımlarımızın bu meselesiyle ilgili bazı tafsilatlara gireceğiz ama temel umdemiz ana hattımız Ebu Hanife rahmetullahi aleyhin çizdiği çizgidir. burada küçük bir not daha ilave edelim Ebu Hanife rahmetullahi aleyh hepsinden daha değerli öbürleri 2. sınıf Ebu Hanife

birinci sınıftır gibi bir söz hiçbir müminin ağzından çıkamaz bu Allahu Teala'nın vericeği bir kararı kullarının vermesi anlamına gelir Ebu Hanifede Şafiide Ahmet Bin hanbel de Malik de diğer Evzaide diğerleri de hepsinden Allah razı olsun hepsi Resulullah Sallallahu Aleyhi sellemden sonra gelmiştir onlar Cebrail aleyhisselamın gelip Şu güzel Bu güzel değil Bunu Allah beğendi bunu beğenmedi dediği dönemden sonradır binaenaleyh Ebu Hanife'nin Allah'tan onaylı olduğuna dair bir ayet yok Malik'in Onaysız olduğuna dair bir ayet yok ümmeti Muhammed'in kanaatı var bu Kanaat 2 şeydir Bir bunlar Allah için çalışmış Bunların derdi doktora tezi hazırlayıp filan üniversiteye tayin olmak isteyen bir fıkıh talebesi olmak isteyen talebe değil bunlar. Bunların derdi Allah'ın dinini yaşamak bunda müttefakih aleyh bir konudur bu böyle değildir canım Ebu Hanife'nin derdi siyasetti filan diyen yoktur Ebu Hanife'nin siyasetten kaçtığına dair büyük bir tarih var üstelik Ebu Hanife'nin malını talebelerine harcadığına dair bir büyük kanaat vardır hiçbir tanesi bunların fıkha yaptıkları hizmetin karşılığında tek bir lokma ağızlarına koymadılar zaten peşlerinden gidilirken ki ortaya çıkan Bereket ölümleri üzerinden asırlar geçtiği halde hala unutulmamaları giderek artan bir rağbet görmelerinin sebebi budur. birinci hakikat bu ikinci hakikat Aslında Bunlar biri öbürüne daha üstünlük sağlayacak bir konumda değiller fukahamız aybı yolun aynı himmetin sahipleridir bizim yaşadığımız coğrafyada Ebu Hanifeye hamle vardı onun peşinden o sebeple gidiyoruz. Öbür mezheblerinde peşinden gitsek aynı sokağa varacağız zaten. Durup dururken dolambaçlı hale getirmenin gereği yok sokağı. yoksa Ebu Hanife haktır gerisi bâtıldır denemez haşa Neden Çünkü Ebu Hanife'ye hak öbürüne batıl belgesini Allah verir cebrail'i gönderir hem Muhammed Aleyhisselama verir bu belgeyi O da der ki bu bâtıldır bu haktır der Nitekim kurulan uyduruk mescidi yıktırın o mescid sahte mescittir dedi Allah Teala Mescidi dırarı yıktırdı. öbür mescitler Garanti'de kalmış oldu öbür mescidler yıkıldı. Biz burada Rasulullah Sallallahu vesellem olmadığına Cebrail gelmediğine göre hak batıl değil Evet hak batıl Nasıl yaparız laikliği de sindirmek için yarı laik kafalı eğitimle bir mezhep çıkar ortaya onu bizden kabul etmeyiz zaten Çünkü batıl olduğu Kur'an ve sünnetin Hafife alındığı insan özel görüşlerinin özel din gibi Fıkha Sokşturulmaya çalışıldığı bir anlayış zaten batıl ama biz Ebu Hanife'nin medresesini kendimiz için Ekol kabul ediyoruz. İ'L Ü's-SÜNEN isimli bir Hanefi kitabı vardır yeri gelmişken çok tatlı bir örnek olarak zikretmek istiyorum Onun mukaddimesinden ki bu mukaddemesinden yapacağım bu nakli önemsiyorum neden çünkü bu eser Hanefi fıkhının delillendirilmesi için yazılmış Hindistan kökenli bir kitaptır yani Hanefi mezhebinin sünnete sadakatini Kuran'a sadakatini diğer mezheplerden farkı olmadığını belgelemek için Çünkü Hanefi mezhebi kendi kafasına göre kıyas yaparak konuşuyorlar hadisleri önemsemiyor lar diye cahillerin söylediği sözler vardır onlara cevap için hazırlanmıştır. oradan naklederek söylüyorum Hoca Efendiler o ekolün Yani bu hanefi mezhebinin fıkıh delillerini ayetleri hadisleri cem eden zatların bir tanesini talebeleri Hanefi mezhebinin üstünlüğünü anlatmak istiyor o da onlara diyor ki:" çocuklar diyor hanefi olun hanefi olmanızda sakınca yok fakar Rasulullah'ı Hanefileştirmeyin !" Diyor. muhteşem bir ölçü koyuyor rahmetullahi aleyh. Sen hanefi olabilirsin Resulullah hanefi değil aleyhisselatu vesselam hepimiz Ümmetiyiz onun yani Hanefilik din haline gelemez dinin içinde muhteşem bir renk olur. Dinin içinde Allah'a götüren ibadet öğreten yollardan birisi olur yani o hale getiriyorsun ki nerdeyse EbuBekir sıddıkta hanefiydi. ya da mesela Ebubekir Sıddık İmamı Azam'ın bulsa peşinden giderdi gibi böyle şeyler söylenemez ! Neden ? Akidemize terstir bunlar akidemize terstir. Ebu Hanife'yi sevmek talebesi olmakla şereflenmek talebesi olmak demiyorum talebesi olmak için de bir ilim lazım yani böyle işte ben filan kitabı okudum filan ilmihali okudum hanefiyim hanefilikte bu kadar basit bir şey değil şafiilikte o kadar basit değil Ebu Hanifenin talebesi olmakta bir onur meselesidir Ama bunların hiç bir tanesi Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin ashabı kiramın bile Hanefi olmasını hanbeli olmasını gerektirmiyor her taşı yerine oturtturmak lazım. Her taşı yerli yerine oturtmak lazım bu tafsilata girme ihtiyacı neden hissettik şundan dolayı Yani yeri geldiğinde ebu Hanife'nin mezhebinden olduğumuz halde filan mezheple hareket edebilirirz. Nitekim Hanefi mezhebinin revanşta olduğu devletin Hilafet Devletinin devamı olan Osmanlı'nın son döneminde hazırlanmış olan mecellede mecelle diye adını verdiğimiz yani fılhı kanunlaştırma fılhı bir kitapta

toplama uygulamasında Hanefi mezhebinin bilinen görüşlerine rağmen diğer mezheplerden de iktibas yapılmıştır Zira Eğer Hilafet Devletinin kurduğu komisyon Hanefi mezhebinin dışındakilerden almayız biz sadece hanefiyi alırız diyecek olsalardı ümmeti Muhammed'in başı olan halifenin emri ile kurulmuş bir komisyon olmazlardı O zaman biz Hristiyanlar gibi birbirimizi Müslüman kabul etmeyen birbirimizi iman ehli kabul etmeyen sapıklar oluruz. Evet laubalilik laçkalık keyfe göre şirketin daha iyi yürümesi için aile ilişkisinin senin zevkine ihtirasına göre yürümesi için yapılmış bir terbiyesizlik değil. Elbette asla kabul görmez ama bu ümmetin fıkhı sadece Ebu Hanifeden oluşmuyor Bu Ümmetin fıkhı bütün fukahanın himmetinden oluşuyor şimdi meselemize girebiliriz. nedir meselemiz ? kadınların aybaşı lohusalık ve özür halleri bu ifadeden anlaşılıyor ki Müslüman bir hanımın kadınlık organından Bu kadının organına fıkıhlarda ferc denir. kadının ferci denir. kadınlık organından üç türlü kan gelir birincisi hayız kanıdır. buna aybaşı Kanı diyoruz. İkincisi nifas kanıdr bunada lohusalık kanı diyoruz. Üçüncüsüde istihaza yani özür kanı diyoruz. Bu istihaze kanı yani özür kanı özellikle bir tür el kanaması ayağının kesilip kanaması gibi kabul edildiğinden aybaşı kanı gibi kabul edilmiyor.fakat aybaşı kanının geldiği yerden aynı mahalden çıkış yaptığı için kadınlar açısından önemli bir sorun oluşuyor kadın hastalıkları uzmanları açısından da bu ayrıntı önemli neden çünkü hanımın doğal ifrazatı (akıntısı) var kadının doğal ifrazatı var. Bu doğal ifrazat nedir ayın belli günlerinde kadından kanama geliyor bu kanama Hali Kadının aybaşı hali devam ediyor artıyor gün değiştiriyor şu zamanda doluyor bu zamanda oluyor bir laboratuvara konduğunda Kadının aybaşı halinde gelen kanının aybaşına uzantı olarak gelen veya başka bir nedenle gelen kandan laboratuvar sonuçları açısından farklı olması lazım renge kokuya vesaire varıncaya kadar bu fark hissedilir olması lazım fıkıh açısından Ben bunu özellikle söylüyorum Belki de jinekolog Hanımlar açısından incelendiğinde böyle değildir belki Belki de kan aynı kan ama fıkıh açısından istihaze kanı yani özürlü halde gelen kan normal aybaşı halinde gelen kanla aynı değildir hüküm olarak Sonuç olarak aynı sonuçları oluşturmamak lazım bizim için önemli bir husustur bu kan aybaşı hali kanı bir kadının baliğa olduğunu gösteren net resmi işarettir Yani eğer kızlıkla kadınlık arasında ayrım yapıyorsak Yani bir kız çocuğunun kadın olmaya müsait aybaşı halini biz ne olarak adlandırıyoruz aybaşı olur olmaz genç kız aybaşı olduktan sonra artık baliğadır akıl baliğ dediğimiz konuma gelmiştir bu şeriatımızın Onu %100 Müslüman bir kadın dinden imandan fıkıhtan ibadetten her şeyden sorumlu tutması anlamına geliyor yani çocukluk dönemi bitmiştir ilk aybaşı hali ile beraber mesela 11 yaşında genç bir kızın aybaşı olduğunu kabul edelim ilk kanaması oldu o günden itibaren 45 yaşında 85 yaşında bir kadınla farkı yok Allah katında. ne farkı yok Allah'ın ahkamına karşı sorumluluk açısından burada tabi annesine göre hala bebek olabilir babasına göre hala bebek olabilir ama aybaşı olan bir kız aybaşı kanaması olduktan sonra götürülüp doktorda Bu normal aybaşı kanıdır denebiliyorsa zaten Kadınlar aybaşı kanını Kendileri bilirler tecrübeleri aybaşı kanıdır deniyorsa onun tesettürü bakımından namazı bakımından Kuran'a tutması bakımından orucu bakımından Yani 40 yaşında bir kadın neye muhatab ise 13 yaşında aybaşı olmuş bir kız ona muhattaptır yaşının küçüklüğü okula devam ediyor işte arkadaşları var falan evin bahçesine çıkıyor orada arkadaşıyla oynuyor bunlar bitti ne ile bitti bunlar ilk aybaşı hali ile beraber bitti e biraz daha çocuğa esneklik tanıyabilir miyiz ? E 45 yaşında gibi kadına hangi esnekliği tanıyabilirsek Çünkü Allah katında aybaşı olmuş bir genç kız ki 9 yaşından sonra Her genç kızın aybaşı olma ihtimali var Bu coğrafi şartlara alınan Gıdalara bağlı olarak genetik bazı çocuklardan dolayı bu yaş herkese göre değişebilir ama aybaşı kaç yaşında olunduysa 9 yaşından sonra kaç yaşında olunduysa o günden itibaren fıkıh açısından din açısından normal annesiyle teyzesiyle aynı duruma gelmiştir Bu Hanım Müslüman Kız bu çok önemli ne zamana kadar aybaşı hali başlar ne zamana kadar kadınlarda süresiz değil bu. hanefi mezhebinin ölçülerine göre 55 yaşında aybaşı uygulaması kadının biter modern tıpta buna menopoz deniyor. Fıkıhta ise iyas denir. İyas hali aybaşı olmama Hali demektir. ayrıntılarında göreceğiz inşallah Hanımlar 55 yaşından sonra da kanama geçirebilirler bunun da ayrıntıları var yani öyle bir durumda olabilir 51 yaşında da olabilir 56 yaşına da geçebilir ama fıkıhta belli bir ölçü veriliyor kadının standardı budur deniyor. Burada bir başka ayrıntı kadınların bilhassa doğumu kısırlaştırmaya doğru çekmeleri kısır

kadının git gide yaygınlaşması ve kullanılan ilaçlar alınan gıda türleri kadının psikolojik olarak 30 yaşdan sonra istememeleri çok çocuk doğurmayı bir tür enayilik olarak gören bir tür cahiliye ebu cehil cahiliyesinden dolayı psikolojik olarak kadınlar iyas halini genç yaşlara doğru çekmeye başladı. Mesela 45 yaşında kadınlar menopoza girebilme tehlikesiyle karşılaştılar. Bu Allahın yarattığı fıtratı değiştirmektir. Bu insanoğlu eliyle yapılan bir defermasyon. Taa çocukluktan itibaren kimyasal ilaç kullanımı. Hatta yeni yeni uygulamalarda neredeyse anne karnında çocuğa iğne yapılacak hale gelindi. İğne yapılmasa bile ana ilaçla kontrol altına alınıyor. Öbür türlü sakat doğma ihtimali yüksek. Çocuk ana karnından çıktığı gibi iğne yiyor. E kimyasal su muhakkak çocuğa veriliyor derken dolayısıyla normalde 15 doğum yapsa yıpranmayacak kadınlar üçüncü doğumu yapsam herhalde ölürüm şeklinde telakki etmeye başlıyorlar. Bu sebeple kadının iyas hali erkene iniyor. Kadınların en az 50 yaşına kadar aybaşı olması lazım. Burada sözümüzün iyi anlaşılması için şunu demek istiyorum: erkeğe göre kadın çok çok daha duygusaldır. Psikolojik etkileşimi çok daha yüksektir. Bunun en önemli göstergelerinden biride kadınların göğüslerinde süt birikimidir. Kadınlar doğum yaptıkları için süt birikmiyor göğüslerinde. Çocuğu emzirmeye gereklilik olduğuna inandıkları için annenin merhameti gereği göğüslerine süt geliyor diyor bugünkü bilim. Bu da zaten insanoğlu tecrübesiyle biliniyor. Bu Allahu tealanın kadınları azametli yaratışındaki büyük hikmetleriyle görüyoruz ki kadınların psikolojisi çok etkili. Bir çift söze bir ömür boşanıp dul kalmayı göze alabiliyorlar niye bana şöyle dedi diye. Bu kadınlar ne kadar duygusal olduğunu gösterir. Bir mucizede bu konuda imam müslimin rivayet ettiği "Kadın bir kaburga kemiği gibidir. Kadın bir kaburga kemiğinden, bir eğri kaburga kemiğinden yaratıldı, onu doğrultmaya kalkarsan kırarsın, kırılması da boşanmasıdır."(Müslim, Reda 64; Nesai, Nikah 15; Ahmed b. Hanbel, II/168)
Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki:"Kadınlara hayırhah olun, zira kadın bir eyeği kemiğinden yaratılmıştır. Eyeği kemiğinin en eğri yeri yukarı kısmıdır. Onu doğrultmaya kalkarsan kırarsın. Kendi hâline bırakırsan eğri halde kalır. Öyleyse kadınlara hayırhah olun." [Buharî, Nikâh 79, Enbiya 1, Edeb 31, 85, Rikâk 23; Müslim, Radâ 65, (1468); Tirmizî, Talâk 12, (1188).]
Yani kadınlar duygusaldır o şekilde duygusalıklarını idare etmesini bilin ikazında da bunu görüyoruz Aleyhisselatu vesselam Efendimizin.

Dolayısıyla kadının 9 yaşından sonra 55 yaşına kadar olan kanamasına hayız hali diyoruz. Bu hayız halinin ne kadar ve nasıl devam edeceğine dair rengine dair bilgimiz olması lazım. Yani ahkamına girerken bu kadının aybaşı hali ömür boyu sünger elinde dolaşması gereken bir hal değil belli bir süresi var bu süre çok önemli zaten fıkıhtaki ihtilaflar kadınları öğrenmeye mecbur edende bu farklılıktır. Hayız yaşı 9 yaşından itibaren ne zaman başlarsa o zamandır. 15 yaşına gelindiğinde aybaşı olmasada baliğ kabul ederiz artık kadını ama 13 yaşında 12 yaşında kanaması geldiği an Allahu tealanın mükelleflik saati açılmış demektir. Hesap başladı. O zaman yaşına bakmıyoruz. Ama kadın bu kanamayı hayız kanamasını ne zaman yapacak ? Her 30 günde bir defa bu kadının kanaması söz konusudur. Bu kanama kadının en az 3 gün geceleriyle beraber devam eder bunun ortalaması hanefi mezhebi fukahasının tespitlerine göre beş gündür. Yoğunluk olarakta 6 ve 7 gün sürer. Yani tekrar edelim kadının aybaşı hali 3 gün yani 72 saatten az olmaz. Ortalama 5 gün olur. Ama 10 güne kadar sürebilir. Neden En azı en çoğu diye bir ölçü getirdik ? Çünkü az dediğimizden daha az kanamaları özür kanaması çok dediğimiz kanamadanda daha çok olanı yine özür kanaması kabul edeceğiz. Bu önemli bir husus aksi takdirde bu hesap bitmez hiç. Çünkü dediğimiz gibi aldığı gıdadan sinir sisteminden doğum sıkıntısından dolayı hanımların hayız kanamaları karışık takvime dönebilir. Fıkıhta bunun çözümüne hadisi şeriflere dayanarak az ve çok süre belirleyerek çözüm bulunmuştur. Her kadın belli bir takvimden sonra bu süreyi düzene sokar mesela bazı kadınlarda dört gündür. Bir aksama olur bazen birazdan bu aksamaları değerlendireceğiz .Sonuç olarak kadın sıkıntı çekiyor vücudunda zayıflama oluyor Belli hastalıkları itekliyor bu kanama bazı vücuttaki işte demir eksikliği filan eksikliğidi bunları neden oluyor kan kaybından kaynaklanan eksilme oluyor bunların hepsi ayrı ayrı sebep ama üç gün kanama olup da aybaşı olupta temizlenen Bir kadın daha fazla ibadet

yapıyordur öbür kadına göre 10 gün kanaması olana göre daha fazla oruç tutuyor Ramazan'da mesela çok oruç tutamayacak kadın. O zaman öbürü daha mübarek diye böyle bir farklılık yok ortada çünkü Allah kendi verdiği bir özürden dolayı kullarını ayıplamıyor. o kadın aybaşı sıkıntıdır ayetini okumuştuk ya o kadın aybaşı eziyetinden dolayı zaten ecir halinde. Sevap alıyor hayızken yani kadın aybaşı halindeki sıkıntısı topluma çıkmakta sıkıntısı var temizlenmede sıkıntısı var moral uyku düzeni bozuluyor bütün bunları Allah ona ecir yazıyor zaten. Ha Namaz kılarak ecir yazıyordu Allahu Teala Ha da diğer çektiği sıkıntılardan dolayı ecir yazıyor demek ki tesbitimiz kadının aybaşısı en az 3 gün olur 72 saat olur 3 günden az aybaşı olmaz Olursa ne olur Ona ayrıyeten konuşacağız Azdan da yani 3 günden az kanaması oldu 1 gün kanamazı oldu veya 10 günden fazla kanama oldu ikinci seçenek. 3. seçenek hamilelik tespit edildikten sonra kanama oldu. Yani 3 günden az veya 10 günden fazla veya Hamile iken gelen kanamalar hayız kanı değildir. Ne kanıdır ? istihaze dediğimiz Özür kanıdır. bunu tekrar etmem de fayda var en az dediğimiz 3 gün 3 günden az olan kanamalar en çok dediğimiz 10 gün 10 günden fazla olan kanamalar ve hamile kaldıktan sonra hamile kaldığını test ederek bir yolla öğrendi 5 gün sonra da normal aybaşı günlerinde gibi kanama oldu bu kanama hamilelik dönemindeki kanama hayız kanaması değildir hayız kanaması olmadığı içinde üç şey devreye girmez Çünkü hayız kanaması olduğunda namaz yasak oruç yasaktı cinsel ilişki eşiyle yasaktı Ama 3 günden az olan kanamalardan dolayı 10 günden fazla olan kanamalardan dolayı hamilelik dönemindeki kanamalardan dolayı eşle cinsel ilişki yasak değil namaz yasak değil Bilakis farz oruc yasak değil bilakis farz. Yani tekrar bir kere daha toparlayalım eğer 3 günden az oluyorsa Kanama 10 günden fazla oluyorsa hamilelik döneminde bir kanama oluyorsa özrdür. Hanımların bir kanama dönemi olduğuna göre bir de kansız dönemleri yani temizlik dönemleri olması gerekiyor Bu temizlik kelimesinden 2 şey Kastediyoruz 1.) iki hayız dönemi arasındaki temizlik sönemi. 2.) hayızın kendi içindeki temizlik araları. yani kadının 8 gün süren bir aybaşı dönemi oluyor hayız dönemi oluyor ama Bu 8 günün içinde mesela 4. günde kan duruyor ama bu durma son beyaz kanın beyaz parçanın gelmesi şeklinde değil Geçici bir duraklama oluyor. Çünkü hayız gününde döneminde böyle her 10 dakikada bir kanama olması gerekmiyor hayız 8 gündür içinde bir tam gün tertemiz olabilir hanım ama kuruluk olmamıştır sadece kanama olmuyordur buna hayız içindeki hayızın kendi içindeki minik dönemler diyebiliriz bu temizliğin herhangi bir dönemi yok hayız devam ediyor. Bir de hayızımız bitti. 8. Günde bitti mesela. bittiğini nasıl anlıyoruz ? Her kadının kendine mahsus anlama tarzı var Onu özellikle Ayriyeten değerlendireceğiz Ama özellikle mesela belli bir renkte kan geliyordu o renkten sonra beyaz bir sıvı geliyor O sıvı kadının temizlendiğini gösteriyor veya kadın pamuk sokuyor pamuk sokuyor içerde herhangi bir kan sıvı va olmadığını görüyor bu tarzda da temizlenen kadın olabilir Özellikle bunu da temas etmemiz lazım Her ne kadar beyaz akıntı diyeceğimiz şey Genel ölçü ise de bu tür beyaz akıntı gelmeden bu şekilde de temizleme olabilir hayız dönemi bitti 8 günde bitti 1 dahaki hayıza kadar olan dönem var Bu döneme temizlik dönemi diyoruz bu dönem en az 15 gün olmalıdır en az 15 gün olmalı nasıl hayız en fazla 10 gün olabilirdi temizlik dönemi de yani hayız olmadığı dönemde en az 15 gün olmalı 15 günden fazlasınının devamını da bir sıkıntı yok bir hanım 5 ay hiç aybaşı olmadan yaşayabilir ne orucunu ne namazını bırakmaz ama tıbbi açıdan iki sene hiç aybaşı olmamış bir Hanım doktora görünmesi gerekir bu ayrı bir konu bu Tıbbi bir sakınca mıdır onu bilemiyoruz Ama fıkıh açısından herkesin en az 15 gün sürer temizlik Peki neden en az 15 gün diye kayıt koyduk ? Aksi takdirde özür kanını tespit edemeyiz eğer biz en az 2 hayız arasında 15 gün diye bir kayıt koymazsak biz mesela 10. Günde kadın temizlendi 5 gün Namaz kıldı 6 gün namaz 7. gün bir kanama oldu Eyvah aybaşı oldu deriz Halbuki kadının doğumdan kaynaklanan bir sıkıntısıdır dediğimiz gibi Stresten kaynaklanan bir vücudun öyledir bu kadın her 5 günde bir 6 günde bir Her gördüğün kandan dolayı oturup aybaşı muamelesi yapması gerekmez aybaşı kanaması bittikten sonra kaç günde bittiyse 15 gün ne kadar kan gelirse gelsin kadın temizdir burada Talak konusunda da bu karşımıza çıkacak boşanma konusunda da önemli bir konu bu namaz konusunda oruç konusunda Hac konusunda eşiyle cinsel ilişkisi konusunda önemli konu Bunlar ama biz hayız döneminin azı ve çoğu üzerine bir mütalaa yaptık. en az ne kadar olabilir hayız hayızdan

sonra temizlik en az ne kadar olabilir en az 15 gün olması lazım dedi iki hayız dönemi arasında 15 gün olması lazım Bu süre 15 aydır uzunluğunun 1 süresi yok bu gelen kanla ilgili de küçük bir bilgi verelim aybaşı döneminde gelen kan kırmızı olur siyah olur sarımsı olur Bulanık olur yani daha farklı bir renk olabilir bunların Herhangi biriyle kanama olmasının hiçbir sakınca yok kadının. İlla siyah ikan olacak kırmızı kan olacak diye bir kayıt yok.

HAYIZ VE NİFAS 2 (Fıkıh Okumaları)

Kadınlardan hayız nifas ve istihaze olmak üzere 3 türlü kan geleceğini bunlarla ilgili her birinin hükümleri bulunduğunu konuşurken dedik ki hayız Aynı zamanda ilk hayız ile beraber aybaşı hali ile beraber kadının baliğa olduğunu da göstermiş oluyor dedik taa menopoz yaşına kadar en son 55 olacağı Hanefi fıkhında belirtiliyor 55 yaşına kadar devam et aralıklarla devam eder az kalır çok olur ama hayzın hayız ahkamının kendisine mahsus kuralları var hayız böyle rahimden gelen her kan değil dedik bunun bir azı çoğu olması gerekiyor. 3 gün 3 gece süren hayız Hayızdır en az 3 gün 3 gece 4 gün 5 gün 6 gün 7 gün 8 gün 9 gün de olabilir 10. gün ile beraber yani onuncu gün ve onun gecelerinin toplamında hayız suresi de biter yani 3 günden önce 3 günden az olan Hayız değil 10 günden çok olan hayız de hayız değil. 3 günden önce 1 gün 1,5 gün süren kanamalar istihaze özür hali abdesti tutmayan İdrar sıkıntısı olanın durumu gibi bir şey bu 10 günden fazla olan içinde aynı şey geçerlidir ve hamilelik dönemindede kadın hayız olmaz olursa O da özür hali kabul edilir hayızın en fazlası 10 gündür izin en fazla 10 gündür 10 gün sonra kadın temizlenmiş olur bu temizlikte en az 15 gün sürer 15 günden az temizlik olmaz dedik kadın temizlik hali gerçekleştikten 7 gün sonra yeniden kan görmeye başlasa bunu özür kanı kabul ederiz çünkü en az 15 gün temizlik dönemi olması gerekiyor. aybaşı halinde gelen kanın renginin kadından kadına ırktan ırka değişik olması mümkündür. Siyah kan olur kırmızı kan olur Bulanık olur Renkler çok önemli değil Bu kadından gelen kan renkleri çok önemli değil önemli olan kadının kendisindeki adeti oluşmuş adetidir Hayız ahkamını özetlemiş olduk kadınla ilgili Erkekde olmayan Sadece kadın da bulunan ve taharetin en önemli konularından en önemli konularından birisi olan nifas meselesidir Türkçede kadının lohusalık haline verilen isimdir nifas kanı doğumun hemen arkasından ortaya çıkan gelen kandır bu direkt doğumla alakalı olduğu için hayızdan farklı düşünülmüştür 1 çocuk doğuran veya düşük yapan kadının gördüğü kan hayız kanı gibi kendisini özel ahkama tabi tutan bir kandır. burada konuya dalmadan önce doğumdan sonra gelen dedik kadınların bir de düşük sorunu diye sorunları var düşükten sonra gelen kanın Nifas kanı yani lohusalık kanı sayılması için yaptığı düşüğün organları belirmeye başlamış düşük olması lazımz. Yani küçük bir kan parçası gibi veya da böyle bir et kümesi gibi bir düşük yapmış olsa kadın o lohusalık halini gerektirmiyor misal parmakları belli olmuş ayak parmakları belli olmuş vücutta artık yaratılırken ilk yaratılma organlar belli olmaya başlamış şekilde bu artık 2 aylık çocuk mudur 3 aylık çocuk mudur onu tıbbi ölçülerinden anlamamız lazım yani düşük yapan kadının düşüğünün onu lohusa Yapıp yapmadığını nereden anlayacağız yaptığı düşük bir basit et parçası gibi düşük müdür yoksa organları belirlenmeye başlanmış bir düşük müdür ? İşte parmakları belli olmuş çocuğun Mesela bu düşük normal doğum yapmış gibi kadını lohusa haline getirir. lohusalığın azı yoktur çoğu vardır. hatırlayacak olursak hayız halinin azı Ve çoğu demiştik 3 günden az olmaz 10 günden çok olmaz demiştik. ama lohusalık nifas halinde az yok yani doğumdan 2 saat sonra kanı kesilebilir 3 gün sonra kesilebilir 40 güne kadar bir sıkıntı yok 40 güne kadar kadının lohusalığı devam edebilir 40 günden sonra kadın kanaması durmazsa eğer Bu da tıpkı 10 günden fazla hayız hali gören kadının durumuna benzer özür kanı muamelesi yapacağız tekrar özetleyecek olursak Kadının aybaşı ve lohusalık hali onunla ilgili özel hükümler ihtiva etmektedir lohusalık kadının çocuk doğurduktan veya organları belli olmaya başlamış bir Düşük yaptıktan sonra gelen kanın adıdır lohusalık kanının bir suresi yoktur bir gün iki gün 10 saat olur ama azami 40 günü geçmemelidir 40 günden sonrası özür kanıdır Lohusa kadın hayızlı kadın hangi hükümlere tâbi ise o

hükümlere tabidir demiştik üç şey özellikle üç şey namaz yok oruç yok evli ise cinsel ilişki yok tavaf etmek Kabe'yi Kuranı Kerimi elle tutmak yok Kur'an ayeti okumak yok. burada kadınların yeni Türkçe'de menopoz hali dedikleri ve fıkıh dilinde iyas denen kadınların aybaşı hallerinin fiziksel olarak sona erdiği dönem bir kadın ulemasının hanefi ulemasının tespitlerine göre en fazla 55 yaşına kadar hayız olabilir daha aşağıda gelebilir bu rakam 45 yaşında mesela hayız kesilebilir Bu fiziksel Yapıdan alınan Gıdalara kadınların özel durumuna gördüğü bir ameliyata kullandığı bir İlaca bağlı olarak devam eden ya da etmeyen bir durum kabul edeceğiz Biz menopoz halini özellikle araştırmamız gerekmiyor aybaşı oluyorsa ne yapılması gerekir özellikle Biz bunu bilmemizde fayda var. hamile Kadınlardan gelen kanlarında sadece özür kanı olarak kabul edilebileceğini söylemiştik kadınların gerek aybaşı hali ve gerekse lohusalık hallerinde fıkıh açısında dikkat etmeleri gereken hususları kaydetmemiz gerekiyor tabii Bunların bir de tıbbi halleri vardır. Biz özellikle kadınların fıkıh açısından nelere dikkat etmelerinin gerektiğini Allahü Teala'nın onlara neyi yasakladığını neyi serbest Bıraktığını konuşacağız. Birinci mesele kadınların namaz kılmaları oruç tutmaları hayız ve nifas halinde namaz kılmaları oruç tutmaları Kur'an'dan bir ayet okumaları caiz değildir kur'an-ı Kerim'e Mushaf halindeyken tutmaları da caiz değildir özellikle tekrar tespit edelim namaz oruç, Kuranı okuma ve tutma Bu 4 şey hanımlar için yasaktir namaz kılamayacakları ve oruç tutamayacakları hadisle sabittir. hadisi Şerif'te Buhari ve Müslim seviyesindeki hadisi şeriflerde ashabı kiram o dönemlerinde çok açık bir şekilde hanımların hayızken nifasken Namaz kılmayacaklarını ve oruç tutamayacaklarını yani tutmama yapmama kılmama izni değil bu. yasak namaz yasak oruç yasak o şekilde anlayacağız. namaz kılmayabilirsin rahatsızsın Oruç tutmayabilirsin rahatsızsın şeklinde değil bu direk kılamazsın kılmayacaksın şeklinde hüküm bunun için biz bu hükmü yani kadınların namaz kılamayacakları oruç tutamayacakların hükmünü bizzat hadisi Şerif'ten öğrendiğimiz için herhangi bir zaman diliminde ilimle meşgul olan birisinin çıkıpta kadınların bu hükmü yani namaz kılamama oruç tutamama aybaşı halinde hükmünü Şimdi filan müctehid ictihad etmiştir şimdi bizim o ictihada tabii olmamız gerekmiyor şeklinde kesinlikle yorulmayamıyız Çünkü bu nassdır hadis-i şeriftir Aynen şu şekilde söyleyebiliriz Allah'ın bütün kullarından nama kılmalarını istediğine dair belge Neyse aynı şekilde hanımların özel hallerinde namaz kılmayacak oruç tutamayacaklarına dair belgede o belgedir. Bazı zaafiyetlerimiz güya kadınlar namazdan hiç kopamıyorlar sabahlara kadar namaz kılıyorlar da bir tek sorun aybaşı oldukları zaman namazdan mahrum oluyorlar onlarda sabahlara kadar namaz kılmayınca dayanamıyorlar secdeden Uzak kalmaya dayanamadılar gibi Bir mantık cahilliktir. Allah böyle Murat etmiştir kadınlara dininde böyle bir takdir rahatlama hafifleme getirmiştir Allah'ın muradı böyledir deyip bu hususta bir gevşeklik kesinlikle göstermeyeceğiz. aynı şekilde de Mushafa tutamayacakları konusunda veya içinde ayet bulunan bir kağıda tutamayacakları konusunda da ciddi bir söz birliği vardır fukaha konusunda fakat okumak Kuran'ı Kerim'i okumak konusunda Daha sonra göreceğimiz ayrıntılarında da anlayacağız ki böyle bir ittifak yoktur aybaşı ve lohusa hallerinde kadınların mescide girmeleride caiz değildir Mescit Cami gibi yerlere girmeleri caiz değildir aynı şekilde Kabe'ye gidip Kabe'nin etrafında nafile bile olsa tavaf etmeleri de caiz değildir haramdır camiye girmekte Kabe'de tavaf etmek bu durumdaki hanımlar için haramdır ve özellikle çok öenmsenmesi gereken husus kadınlar bilhassa aybaşı halindeyken önemli bu aybaşı hallerinde kadınların eşleri ile nikahlı eşleri ile tam anlamındaki cinsel ilişki içinde bulunmaları haramdır bu haramlık kadının rahatsız olmasından veya kadının incineceğinden dolayı değildir Bu haramlık kadın istese de istemese de hoşuna gitse de gitmese de veya erkek için aynı şeyler geçerli kadın aybaşı halinden kurtulmadıkça yani kanaması bitip temizlenmedikçe eşiyle nikahlı eşiyle cinsel ilişkisi kesinlikle haramdır. burada çok özellikle üzerinde durulması gereken bir husus var fıkıh açısından cinsel ilişki ile eşlerin sevişmeleri oynaşmaları gibi şeylerin aynı olmadığını bilmemiz gerekiyor. cinsel ilişki akabinde çocuk doğabilecek olan ilişkinin adıdır o düzeydeki ilişkinin adıdır onun gerisinde kalan ne varsa kadın aybaşı halindeyken o yasak değildir. Bunu Özellikle ayrıt etmemiz lazım tekrar vurguluyorum fıkıhta şeriat kitaplarında cinsi ilişki dediğimiz yani fıkıhta cima kelimesi ile ifade ediyoruzbu çocuk doğmasını gerektirecek düzeyde ki ilişkinin adıdır bunun ötesinde eşler arasında doğal

olarak yürüyen daha Cimanın gerisinde kalan ilişkilerin adı cinsel ilişki değildir muhabbettir sevgidir okşamaktır ellemektir gibi şeylerle ifade edilebilir Bunlar da hiçbir sakınca yoktur hatta aile ile ilişkilileri ile ilgili fıkhı konuşacağımız zamanda inşallah bu gündeme gelecek. hanımların hayız dönemleri çok uzun devam ediyorsa eşleri de genç ya da hanımlarına ihtiyaç hissediyorlarsa haram olan Şeyden Uzak durup bunun dışındaki yollarla eşler birbirlerinin tatmin etmesini bilmelidirler bu konuda hadisi şerifler var Peygamberimizin aile hayatı anlatan hadisler de buna işaret var Tekrar toparlayacak olursak Taaa taharetin en baş meselesinden alalım abdesti olmayana namaz Tavaf ve mushafa tutmak yasaklanmıştı. cünüp ve hayız Nifas halindeki kadına ise namaz yasak aynı şekilde oruç yasak ve Kur'an ayeti okumak yasak Kur'an ayeti bulunan bir kağıda tutmak yasak mescide girmek yasak tavaf etmek yasak bunlardan kadınla ilgili olan aybaşı ve lohusalık hallerinde bu yasaklar var sadece cünüplük olunca erkek de kadın da birleşmiş oluyor yani erkek de kadın da cünüplük kelimesinde aynı içerikteler o zaman oruç devreden çıkıyor cünüp oruç tutar oruç tutmasında hiçbir sakınca yok yani oruç tutar derken oruçluyken Cima edemez Oruçluyken cima ederse oruç gider. ama oruç tutmadan önce ki cünüplük hali sahurda niyet etmeye engel değil aybaşı ve lohusalık hali hariç engel değil veya gündüz kendi müdahalesi dışında cünüp olması halinde bu oruca mani değil. kadınların Ay başı ve lohusalık hali kadar önemli bir başlıkları da aybaşı ve lohusalık sınırları içine girmeyen ama aybaşı gibi veya lohusalık gibi kanama olan aynı yerden kan gelmesi hali söz konusu buna istihaza özür kanı demiştik tekrar hatırlatma gerekiyor aybaşı halinin azı var çoğu var en az 3 gün olur En çok 10 gün olur lohusalık halinin azı yok çoğu var en çok 40 gün olur. Bu iki şeyin en az olan üç günden az hali özür kanı diyeceğiz 10 gün lohu 10 gün ay başı 40 günde lohusalık hali fazlasınada özür kanı istihaze kanı diyeceğiz. Ve hanımların gerek aybaşı hallerinin başlama dönemleri ve gerekse mesela Evlendikten sonraki dönemleri bazen geçirdikleri bir ameliyat bazen kullandıkları bir ilaç bazen sinir dönemleri gibi dönemlerinde özellikle aybaşı günleri kargaşası yaşayabiliyorlar bu kargaşanın çok önemli bir bölümü istihaze kanı dediğimiz Yani özürlülük dönemini yansıtıyor Bunun için istihaze kanı ile ilgili yani özür kanı ile ilgili hükümlerin çok net bilinmesi lazım Genellikle bu hükümler bilinmediği zaman ya gereksiz yere namazdan oruçtan Kur'an'dan Uzak kalıyorlar bu Halolsa bile Hanımlar kendilerini büyük bir sıkıntı içerisinde hissediyorlar rahatsızlık hissediyorlar halbuki Allahu Teala burnu kanayan bir erkek gibi kabul ediyor ha Burnu kanamış birisinin Ha Kadının aybaşı ve lohusa olmayacak şekilde özür kanı gelmesi aynı şeydir. kuralımız şu kadın istihaze kanı yani özür kanı sayılacak Birkan gördüğü zaman namazına orucuna eşiyle ilişkisine Bunun hiçbir zararı yoktur yani mendil mendil kan çıktığı halde Yani burun kanamasından daha fazla bir kan aktığı halde kadının namaz kılacak Oruç tutacak eşiyle de her tülü sınırsız bir şekilde ilişki içerisinde bulunacak bulunabilir bu kadının önemli bir tedavi görmesini gerektiriyorsa tedavi görevek ayrı bir konu ve kadın ilk defa böyle bir sorunla karşılaşıyorsa eşinin merhametli davranıp kadının bir tür yara içerisinde olduğunu bilerek kendisine bir miktar sabırla çeki düzen vermesi gerekir ayrı bir konu ama kadının 3 Günden az olan 10 günden fazla olan aybaşı fazla olan aybaşı hali 40 günden fazla olan lohusalık hali hala kanama devam ediyorsun aybaşı ile ilgili lohusalıkla ilgili yasaklar yok bu yasaklar kalkmıştır burnu kanayan idrarı tutmayan Bir müslüman ne yapması gerekiyorsa o hanımefendi de onu yapacak bu da şu demektir her namaz vakti için abdest alacak Tıpkı idrarı tutmayan Bir Müslüman gibi. Müslüman idrarı tutmadığında ne yapıyorsa Bu hanımefendide onu yapacak burada çok ince anlaşılması gereken bir fıkıh kuralına dikkat edeceğiz her vakit için abdest alır Dedik Her namaz için abdest alır demiyoruz çok fark var ikisi arasında Her vakit için abdest alacak demek bir kadının bu nedenle yani aybaşı kanaması 10 günden sonra devam ediyor diye veya 3 günden az devam etti diye Bir kadının abdest mecburiyeti günde 5 defadır 5 abdestle 500 namaz kılabilir öğle ezanı vaktinde abdest alır ikindi vakti girinceye kadar O abdestle bütün namazları kılar normal müslüman Ne yapıyorsa onu yapar demek ki Özür kanı ile mübtela olan bir Müslüman hanımın Üzerine gelen tek sorumluluk günde 5 kere abdest mecburiyetidir. Bu 5 vakit abdest mecburiyetinin dışında hanımefendi ile ilgili fıkhi bir sıkıntı yoksa Bunu özellikle bir kenarda not edelim fıkhi sıkıntı yoktur. Çünkü Her namaz için abdest alma başka şey her vakit için abdest almak başka şey

günde 5 tane vakit var bizim için bu beş vakit sabah namazının vaktidir sonra öğle namazını ikindinin akşamın yatsı namazınındır. yatsı ezanı vaktinde Abdest aldıktan sonra o abdest nedenle bozmuyorsa başka nedeni ne olabilir tuvalete gider zaten normal abdestte bozuluyor o zaman eğer normal abdesti bozacak başka bir şey ortaya çıkmıyorsa o hanımefendinin bu kanaması Damla Damla devam ettiği halde Abdestlidir Yapacak bir şey yok Sadece özel temizliğine dikkat edecektir Bu da fıkıhla ilgili değil Zaten özel temizliğini de özel korumasında devam ettiği sürece Çünkü kan her halükarda necisdir gerek çamaşırında ve gerekse diğer oturduğu kalktığı yerlerde temizlik hassasiyeti olacak ama O kan onun kullandığı pedinde mendilde her neyse kullandığı nesnede onun namazına engel değil abdestine engel değil özür halinde olduğu için bu erkeklerde idrar tutamama hastalığı olarak yansır Erkeklerde genelde Bunun adına idrar tutamama denir. Yani insan tuvalete gitmediği halde yürürken otururken boşalma olur sürekli buna Özür deniyor Bununla ilgili özel fıkıh ahkamı var yeri geldiğinde ona da temas edeceğiz inşallah Peki gerek özür hAli gerekse bu hanımlardaki özür hali ve gerekse normal hanımın başka bir özür hali mesela gaz tutamama hali Bunların hepsi abdesti bozan herhangi birşey nedir abdesti bozan sadece kadının ay başında ki Özür hali değil abdesti bozan. Önden ve arkadan çıkan her şey abdesti bozuyor Vücudun bir yerinden çıkan kan irin abdesti bozar dedik. Şimdi şöyle düşüneceğiz erkek veya kadın için özür hali nasıl belgeleNiyor ? Mesela kadın üstünden uyarlayalım bunu. yani kadın aybaşı değil 10 günden sonra oldu ama özürlü muamelesi ya buradaki özür nedir abdest için ruhsat muamelesi yani kanama devam ettiği halde abdest alacak o namazını kılacak. Halbuki bir damla kan gelseydi abdesti bozulmuş olacaktı özürlü muamelesi görünce kalkacak bu mecburiyet kanaması devam ettiği halde abdest alacak buna fıkıhta şöyle bir kural görüyoruz iki namaz arası kadar bir süre devam edecek iki namaz arası kadar mesela öğleden ikindiye kadar ya da ikindiden akşama kadar kanama devam ediyorsa Bu özürdür. ne zamana kadar bu ruhsatı kullanacak ? bir kere bu ruhsatı nasıl alıyor iki namaz arası ortalama 2 saattir diyelim akşamdan akşamla yatsı arası bilhassa soğuk kış günleri çok kısadır. bunu saat olarak ölçmüyoruz. Yani akşam başladı yatsı ezanı oldu hala kanama devam ediyor bu özürlü abdest alması için ruhsat getirmiştir doğal olarak kesildiğinde bu kesilecek şöyle örneklendirelim temizliğinin 5. gününde Hanım kanama gördü bu kanama 5 dakika sürdü 1 saat sonra birşey olmadı çamaşır için gerekli temizlik yapılacak ve Herkes işine devam edecek Yapılacak bir şey yok 2. alternatif Kanama oldu öğle namazından sonra kanama oldu Bir saat devam ediyor Damla Damla geliyor 2 saat devam ediyor 3. saate girdik Damla devam ediyor kesinti olmadı ikindi vakti başlamıştı ikindi vakti hala devam ediyor 2 vakit arasını Dolduracak kadar uzun süre devam edince ruhsat Devreye girmiştir. özürlüdür ikindinin abdestini alır akşama kadar başka bir şekilde abdesti bozulmazsa onu abdestli kabul ediyoruz sonra 3. Alternatif Akşamı da kıldık kanama durdu özürlü halimiz bitti yatsıyı Sabah namazını kıldık normal abdest aldık kıldık Sabah namazından sonra kanama tekrar başladı öğleye kadar devam etti Tekrar ruhsatlandık. Yani bu ruhsatı için şöyle mizansel bir şekilde anlatayım doktora gidip Doktor belgesi getirip müftü bey Kanamam devam ettiğine dair sağlık ocağından Belge getirdim deyip müftüden ruhsat almak diye bir şey yok buradan kendisini Belgeleyecek nedir bu belge iki namaz arasını dolduracak kadar devam ediyor kanama O zaman ben özürlüyüm bunu müftüye sormak fetva alması gerekmez Hanımlar bu konuda çok fazla karşılaşacakları mesela olduğu için fetvalarını kendileri önceden bilmeli ve hazırlamalıdırlar bu Özür meselesinide bu şekilde tespit ettikten sonra tekrar özür kanına yani müstehaze kadına istihaze kanı gören kadına dönebiliriz istihaze 3 yerde karşımıza çıkacak birincisi ilk aybaşı gören kadının istihaze hali özür hali Ya da ilk aybaşı olan genç kız diyelim türkçemizde kadın kelimesi evlenmiş için kullanılıyor genç kızın aybaşı hali görmesi bu belli bir stres kadar belli bir karışıklığada neden olabiliyor gördü görmedi bu hususa girmeden önce annelerin bilhassa annelerin kızlarını bu konuda hazırlamayı Allah'ın bir emri olarak bilmeleri gerekir Bunu hatırlatalım Gencecik kızların internetten şuradan buradan bu bilgileri öğrenmeden annelerinden helal bir şekilde öğrenmeleri annelerinin mesuliyetidir utanmak daha erken gibi kelimeler kesinlikle Anneleri Allah katında mesuliyetten kurtaramaz bunun utanması olmaz bunda Haya edilecek bir şey yoktur ve maalesef maalesef çok erken yaşlara doğru geri gelmektedir okullarda

daha bebek yaşındaki çocuklar birbirlerinden üst sınıflardakilerden öğreniyorlar anneleri onlara öğretmeden eğer başka arkadaştan kablolu kablosuz bir yayın organından bir yerden bu bilgileri öğrenirlerse ya da okullarda kendisi gusletmeyen bir öğretmenden bunu öğrenirse çocuk ki okul kitaplarınada yavaş yavaş Bunlar konulmaya başlandı anne büyük bir vebale girmiş olur. kendisi Cünüpken namaz kılmayan aybaşı halinde namaz kılmayan bir kadın bunun idraki içinde, aybaşı halinin mesuliyet olduğunu biliyor ama kızına ya da artık annesi değil de yiğenine bakıyordur O ana hükmündedir O zaman bu şekilde bir konuyu önemsememek utanma ayıp sayma işte genç kızlar nasıl konuşulacak gibi sözler hiçbir şer'i dayanağı yok Allah'tan haya etmek lazım asıl haya edilecek olan Allahdır ondan utanmak lazım bu hususta Müslüman anneler bir utanmada bir sıkılma emaresi gösteriyorlar kesinlikle yanlıştır bu genç kızların kızın durumuna göre kızın durumuna göre gerekirse 8 yaşından itibaren bu eğitime tabi tutmak lazım ikna ederek evet şu da bir hakikat Evet aklında olmayan birşeyi aklına sokmak diye birşey var. Fakat okula giden bir çocuk için bu söz geçerli değil. aklına gözüne Kulağına her yerine sokulmuş durumdadır bu konu. okullarda çocuklar filmden istediklerini analarının babalarının konuşmalarını gelip birbirlerini aktarıyorlar bunda Hele hele hele hele özel kolejler bu durumda çok daha riskli çok daha şımarık çocukların toplandığı rahat konuşan çocukların toplandığı bir yer oluyor bu hususu muhakkak zikretmemiz gerekiyor ümmeti Muhammed'in eğitim konusunda sanki hiçbir kaynağı yokmuş gibi eğitim bilmez eğitim yapılmaz bilinmesinin vebali Müslümanlara aittir imam gazali rahmetullahi aleyhin eyyühel veled isimli kitabı Yani henüz buluğ çağına gelmemiş çocuklar için yazdığı eğitim kitabı tam 900 senelik kitapır 900 dene önce gazalinin eyyühel veled diye yazdığı kitap Bugün bir hoca efendi bir cami kürsüsünde çocuklara okuyacak olsa herhalde Hocaefendi müstehcen hoca diye anında kürsüden indirilir fakat Gazali gibi bir alim çocuk terbiyesi konusu olarak bu kitabı yazmıştır ne kadar fark var İkisi arasında. İhya da böyle bir kitaptır yani ümmeti Muhammed'in ana kaynak olan şeyleri Buhariler müslimler bu bilgilerle doludur Bunlar ayıp diye bir kelimenin arkasına sıkılarak güya işte anne baba çocuğu ile böyle şeyleri konuşmaz gibi düşünülüyor yanlış Korkarım bu bir şeytan tuzağıdır anne yerine arkadaştan öğrenilmiş pozisyon çok kötüdür hatta ve hatta evde bu durumunun ortaya çıkmasını utanılacak bir konu olarak gören Genç Bir Kızın aylarca aybaşı kanaması geçirdiği halde cünup cünup o evde dolaşması utandığından dolayı Kur'an bile okuması namaz kılıyor görüntüsü yapması Bunlar büyük veballer Tıpkı kalp krizi geçirmiş birini hastaneye götürmeyip evde bekletmek gibi bir durumdur bu. Allah'tan utanmak çocuktan utanmaktan daha önemli. evet bu özür kanı istihaze kanı dediğimiz şey 3 zamanda karşımıza çıkıyor birincisi yeni Başlayan genç kızın Aybaı olma halidir Eğer genç kızımız ki genelde böyle kanaması başlıyorsa bu 1 saat 2 saatlik bir kanamaysa zaten 3 günden öncesinin itibarı yok demiştik. Bu Kural geçerli 10 günden fazlası olursa ne yapacağız 10 günden fazla süreni özür kanı sayacağız. ayın 7'sinde kan görmüştür 17'si ne kadar aybaşı halinde kızımız 17 sinden sonra normal kanama devam ediyor ki ilk aylarda bir sıkıntı olabilir kanama 17 sinden sonra devam ediyor diyelim birşey olmaz temizliğine devam etsin sadece özür der geçeriz. Eğer aybaşı zamanı tespitleşmediyse mesela kızımız 7 gün aybaşı olmuştur tespit ettik 20 temizlik dönemi geçmiştir. 7 gün tekrar aybaşı olmuştur. Tekrar 20 gün böyle temizdir. Hep bu düzende gitse bir sıkıntı olmazdı. Bu kadar fıkıh kuralı çıkmazdı fakat böyle olmuyor. Hele ilk hayız görmeye başlarken bir istikrarsızlık illaki oluyor. Acemi şöfor gibi kızımız yeni başlayan dönemini tespit edemiyor olabilir. Eğer kızın aybaşı halinde bir istikrar yoksa yapılacak şey şudur. Her ay 10 gün hayız kabul edeceğiz zorun 15 günüde temiz kabul edeceğiz. Kanama devam etse bile. Zaten böyle aylarca genç kızın kan kaybetmesi tehlikedir doktora gitmelidir. Bazıları yıllarca kanama görüyor. İşte hiç kesilmeden kan görme durumunda 10 gün hayız sayacağız 15 gün temizlik. Ka gelse bile özür kanı diyeceğiz. Bu yeni başlayan kız için geçerli. İkinci özürlü kanının gerçekleşeceği pozisyonu istikrarlı geleneği olan kadının aksaklığıdır. Kadının takvimi belli hep 6 gün kanama olur sonra 3 haftada temiz olur mesela. Bu kadına ne muamele yapacağız ? Kadın 6 gün 3 hafta şeklinde devam ediyordu birden bire kadında bu hayız düzeni bozulabiliyor belli etkenler sebebiyle. Ne yapacağız 10 güne kadar bu hanımefendi kanamasını aybaşı sayacak 10 günden fazlasını özür kanına

çevireceğiz. Yani daha önce mesela 6 gün görüyordu bu ama kadınların aybaşı istikrarı değişkendir yani 6 gün başladı diye ömrümün sonuna kadar 6 gün devam edecek diye bir kural yok evlendikten sonra 8 güne çıkar 4 güne inebilir bilhassa doğum ciddi bir şekilde oynayabilir bu rakamlarla yani doğumdan önce doğum yapmadan önce altı gündür doğumdan sonra 9 güne çıkabilir kanama olabilir 4 güne 3 güne İneni olabilir eğer klasik bir geleneği olan hanımefendi günlerinde bozulma olursa 10 güne kadar sıkıntı yok 10 gün böyleydi oldum diyecek 10 günden sonrasını özür kanı olarak kabul ediyoruz. Bu da tekrar özetleyin çok karşılaşılan bir konu kadıncağızın gıdasından sinirinden yolculuğundan bir sebepten dolayı iklim değişikliğinden dolayı eşiyle olan ilişkilerinden dolayı bir sebepten dolayı 5 gün olan kanaması 6 gün olan kanaması bir baktı hala devam ediyor Yani 5. gün o hazırlanıyordu beyaz akıntıyı görüp Hemen banyo yapıp namaz kılacağım diyordu Bir baktı kanama devam ediyordu ha biter ha biter 5 gün 6 gün 10 gün devam ediyor sistem değişmiştir. hiçbir sakıncası yok 9. Gün bitti. Bu hanımefendi bundan sonra hep 9 gün mü sayacak kendisini az 3 ay beklemesi lazım Yani 3 ayda eğer 5 aydır hep 9 gün daha önce 6 idi 3 aydan beri 9 gün oldu bu Hanım ne sayacak bundan sonra benim kanamam 9 gün 1 aylık Aksama kadının takvimini değiştirmesini gerektirmiyor bir kerelik aksamalar. aynı şey nerede geçerli mesela 7 gün hep görüyordu 4. gün beyaz sıvısı geldi baktı tertemiz banyosunu yaptı Namaz kıldı illa ben 7 gün bekleyeceğim diye bir şey yok ölçümüz ne burada bizim kadını aybaşı yaşıyor hayız halindedir dinecek kanın gelmesi ve o kanının bittiğine dair işaret geldi. Bu 3 günden az olursa özür 10 günden çok olursa özür diyeceğiz. 3 ile 10 gün arasındaki bu zaman dilimi değişebilir kadında değişebilir bilmem gerekiyor kaç günlük benim sürem derse bunu en az 3 ay sürede tespit edeceğiz. aylık değişimler takvimdeki bir kerelik oynamalar hüküm oluşturmuyor bir başka istihaze kanı ile ilgili sorun kadının takvim sıkıntısı çekmesidir. Mesela bu nasıl oluyor kadın 7 gün müydü 6 gün müydü bunu bir türlü tespit edemiyor Mesela ben 7 gün müyüm 6 gün müyüm şundan dolayı beyaz bir sıvı son kapanışın geldiğini anlayan bir belge olsa bir sıkıntısı olmayacak fakat kadın özellikle sıkıntı hissediyor mesela aybaşı mıyım değil miyim sıkıntısı 7 günde ben bitiriyorumdu diyor günleri şaşırıyor Bu 6 gün olmadan ben Mesela ayın üçünde mi başladım 2'sinde mi başladım kadın son rakamda sıkıntı çekiyor böyle sıkıntılarda Aslında ne gerek var kanı devam ediyorsa diyeceğiz ama kanın bittiğine dair kuruluk oluşuyor pamukla deniyor içerde bir şey yok ama ben 7 günde bitirmem lazımdı bir istikrarda oluşmadı 3 ay böyle devam etse 6 gün diye bir karar verecek bakıyor ki bir kuruluk oldu bu kadın ihtiyatla uygulama yapacak ihtiyatla uygulama yapacak şu demek namazını kılacak oruca niyetlenecek o gün eşiyle o gün ilişkiye girmeyecek eşine karşı tedbir getirecek Eğer bir gün daha devam ederse bu bir gün sonra Baktı ki gene geldi kan yani ben yanlış kılmışım bir sakıncası yok birgün sonra bittiği zaman bir günlük yeniden gusül abdesti alacak ihtiyatla amel etmesi Bu demek. Bu arada tabii camiye girmemesi gerekiyor ihtiyaten yine her vakit abdest almasına da fayda var Neden Çünkü özürlü kanı muamelesi gibi muamele yapıyoruz. bu hanımların büyük oranda ciddiye almamalarından mesela kanamasının ne zaman başladığını unutması bir kadının çok zor bir şey yani günde 15 defa olan birşey değil. Filan gün başladı devam ediyor denecek birşey. ibadet konusunda hassasiyet sıkıntısını yansıtıyor bu durum. Yani istihaze kanı yani özürlü kanı az ve çok dairelerinin içinde olmayan yani en az üç gündür dedik 3 günden az olan 10 günden fazla olan kanamaların üzerine tedbirdir. Nedir bu tedbir hiçbir şey yokmuş gibi devam et sadece bir sıkıntı var 7 gün mü 6 gün mü diye tereddüt eden bir hanım kanamada da bir elinde bir belge göremiyor yani bakıyor kan yok ama benim bir günüm daha var tedbir alır eşiyle ilişkisinde bir tedbir gerekiyor namazına orucuna devam ediyor

Hayızla nifasla ilgili meseleler açıldığında her hanım için belki özel bir dosya açılmasını gerektirecek kadar kapsamlıdır özellikle Baliğ ve baliğa olmadan önce her müslümana bu tür meseleleri elde etmesi uygun düşer büyük oranda Şüphesiz ilimle meşgul olmayanlar bir seviyede fıkıh bilgisi olmayanlar muhakkak 2. Seviyede biribe danışarak bu vebalden kurtulmaya mecburdurlar denebilir ki çok iyi fıkıh bilgisi bilen birisinin bile özel bir gayreti hamlesi yoksa bazı konularda çıkmazı Olabilir Onun için Hanım Müslümanlar bu meseleleri iyi anladıkları bir kitabı böyle Ecza dolabının yanında duran kolay kullanılır ilaçlar gibi yastık uçlarında senelerce tutmaları gerekir (Hafsa Bilgin Hocanın "Hanımlara Özel Gün defteri" isimli kitabı önemle tavsiyedir) kendisine lazım olduğu zaman kendisi için mesuliyetini taşıdığı yardım ettiği eğittiği veya hısımlık bağı bulunduğu dostlarıyla bir araya geldiğinde lazım olması durumunda müracaat edecekleri kitabı olarak durur. bir de hanımefendi Müslüman Hanımlar oturup filan tören Filan okuma gibi işler yapacakları yerde bir araya gelip bir Hanım Hocaefendi veya hiç yoksa en azından erkek de olsa bir hoca çağırıp Bir senede bir iki senede bir genç kızlarımıza öğretebilmek için kendileri üzerinden kurup Hanımlar olarak özel hallerimize dair fıkhı tazeleyeceğiz deyip toplanıp baliğa olacak kızlarını yanlarına alarak hem bilgilerini tazelemeli hemde genç kızlara bu bilgileri Öğretmelidirler Çünkü Dinimizi öğrenme dinimizin fıkıh ayrıntılarına girme konusunda bir ihmal söz konusu herkes yüzeysel Şeylere dikkat ediyor Mesela bir yerde bir toplantı daveti olsa Kutlu Doğum Haftası yapılacak Mevlit okunacak o salonda yer bulunmuyor olabilir ama aynı salona bir ay sonra bir başka duyuru yapılsa hanımların özel fıkıh meseleleri konuşulacak dense belkide belki de o salonun koltuklarının dolması bile mümkün değil. Bilmiyor muyuz çok biliyoruz bunlar gibi bir hususu daha tekid etmemizde fayda var İslam'ın kadir kıymetini bilmeyenler cahillikten ar Duymayanlar zaten bu meselelerle ilgilenmiyorlar. Temiz işte ben deterjan kullanıyorum temizleniyor gibi düşünüyorlar ama bu hanımefendiler utanma konusunu bu hususda yerli yersiz kullanıyorlar aylarca senelerce şeriata göre ters günah olan bir pozisyonda dolaşmaya belki razı oluyor eşine babasına veya telefonla da olsa bir Hocaefendi'ye bu meseleyi sormaya Bir türlü yanaşmıyorlar şöyle bir tecrübemiz oluyor derin sayılabilecek Bir meseleyi hanımefendi telefonla soruyor a b c d a b c diye sayıyor şöyle oldu diye sayıyor biraz sonra yine sorduğunda aynı soruyu Söyleyemeyecek şekilde karıştırıyor utanıyor bu zina değil günah değil haram değil Allah Adem'in kızlarını böyle yarattı. Bu ar haya edilecek bir şey değil hanımefendiler gıybetten dedikodudan vakit zayi etmekten ilimsiz kalmaktan haya etsinler böyle meseleler haya edilecek meseleler değil ashabı kiramın kadınlarından Allah razı olsun. Hac esnasında Peygamber Efendimizin yanında binlerce insan onun böyle gözlerini kulaklarını hareketlerini mikroskopta gibi inceledikleri ortamda Ya Resulallah diye Soru sormaya başladılar Ayşe validemiz radıyallahu anha o bile bundan duygulanmış da ne diyor: "Allah Medineli kadınlardan razı olsun sıkılmadan sordular da diyor Biz de diyor öğrendik diyor" yani burada kadın elbette haya abidesidir ama cehennemde yanmak uğruna haya olmaz. Haya cehennemde yanmamak için olmalıdır. Mesela insan böyle bir meseleyi torunu yaşında hocaya gidip sorarken sıkılabilir hocanın da yaşlı başlısını tecrübelisini bulmak gerekiyor. Bir başka husus bu ilimler öğrenilirken ilmihaller Türkçe kaynaklar muteberdir değildir o açıdan bakmıyorum ama özellikle bir kere okumak yeterli olmayabilir yeterli olmayabilir Çünkü müellif bir yere virgül koyar o virgülün anlamı nasıl değiştireceğimi o anda tespit edemeyebilir insan. caiz olmayan bir şey caiz olarak çıkabilir. bir kere okuduğumuz romandır 2 kere okuduğumuz kültür kitabıdır din kitabımız 3kere 4kere 5kere okumamızda sakınca yok. Yanını içeceğiz altını çizeriz işaret koyarız sayfalık ayıraç koyarız ama dinimizle alakalı olan birşeyde fırsatı kaçırmayız ihmalkar olmayız. Bu hususlarda gayret edelim Zira din yarısı temizliktir taharet üzerine kuruludur hayız ve nifas namazla alakalı oruçla alakalı Kur'an'la alakalı evlilikle alakalı her şeyle alakalıdır çok önemli bir konudur bunu basit görmemiz yanlış birkaç meseleye değinmemiz gerekiyor bunlardan bir tanesi kadının bir adeti var mesela hayız hali 7 gün sürüyor bu kadın 7 gün her ay adeti sürdüğü halde 5. gün bittiğini nasıl anladı ? bir kadının adetinin hayız halinin bitip bitmediğini de kendisinin anladığı bir kültürü vardır. nedir kuruluk oluyordur nedir filan renkli sıvı gelir adetinin bittiğini anlıyordur 7 günde

biterdi her zaman 5. Günde bitti. Bu kadının ne yapması gerekiyor ? Gusül abdesti alır. Alır almaz kadın temiz oldu Sıkıntı nerde ? O hep 7 gün hayız oluyordu beşinci gün bitti.geri kalan 3 günü beklemesi gerekiyor mu ? Hayır hayızı bitti. Dolayısıyla bu hanımın Herhangi bir şekilde benim daha 3 günüm daha var diye bir Özür uygulaması yapması gerekmez şu kadar ki Hanefi uleması bu geri kalan 3 günde 7 gün sürüyordu 4. gün bitti eski adetlerine göre geriye 3 gün kaldı bu 3 günlük zaman zarfı acaba kan gelmiyor hayız hali aybaşı hali değil normal hayatına döndü mü ? Döndü namaz kılacak Oruç tutacak kuran okuyabilir sadece hanefi uleması eşiyle cinsel ilişkisine ihtiyaten kerahat getirmişlerdir ihtiyaten ne demek Yani aslında eşiyle ilişki halinde bulunması haram yasak değil Ama bu kadıncağızın her an tekrar kan görme ihtimali olabilir aslında yok ama ya olursa diye kerahat görmüşlerdir. haram ise yasak demek fakat kerih mekruhtur sözü iyi bir iş olmaz yapma bunu ifadesinin fıkıh deyimi olarak kullanılabilir mesela abdestte sağ elle sümkürmek mekruhtur denir bu şu demek abdestte sağ ile sümküren zina işlemiş gibi içki içmiş gibi kumar oynamış gibi midir hayır öyle değil abdest alırken bundan uzak duracak demek. Elbette Müslüman bunlardan uzak duracak kazara bu keraheti işlese bunun cinayet uygulaması şeklinde anlaşılması gerekmiyor kerahat görmek bu demek tekrar özetleyelim kadın 7 gün adet gördü bir ay baktı ki 4. günde bitti kanaması bittiğini nasıl anlarız her kadın bilir nasıl bittiğini kendine mahsus ayrıntısıyla bilir. Bitti gusül abdesti aldı normal temizlik dönemi başladı mı başladı Peki namaz kılabilir mi oruç tutabilir mi kılar tutar Kur'an okuyabilir mi okuyabilir temizlik haline döndü. Peki eşiyle ilişki içinde olabilir mi ? eşiyle ilişki içinde olabilir sadece hanefi uleması ihtiyaten 3 gün daha uzak dursun ne olur ne olmaz demişlerdir Ama bir başka meselemiz bu hayız ile ilgili kadınlar aybaşı halini geciktirecek ilaç kullanabilirler mi ? veya kadınlar aybaşını erkene alacak ilaç kullanabilirler mi ? yani bir ilaç Kadının aybaşı halini erkene alıyor veya geciktirici ilacın kullanılmasının caiz olup olmaması iki önemli hususa takılır. fıkıhtan önce bu caiz midir değil midirden önce iki şey gerekiyor birincisi tabip izni gerekir Çünkü aybaşı halinin geciktirilmesi veya öne çekilmesi insan yapısı ile bedeniyle oynamaktır müdahaledir bu bedene müdahaledir bu müdahale caiz olabilmesi için Tabibin kalıcı bir zarar vermeyeceğine onay vermesi gerekir Aksi takdirde eğer tabip olmaz bu senin bedenin de şöyle kalıcı bir iz yapar derse ilacın kullanımı caiz değildir mesele aybaşı halini geciktirmek veya öne almak meselesi olarak görülmüyor fıkıhta ne olarak görülüyor bedene kalıcı bir zarar verip vermemekle ilgili görünüyor. Bunun bir benzeri de hamileliği önlemek veya önlememek üzerine kuruludur. bu da eşler hamileliği önleme Tedbiri alabilirlermi ? bedende kalıcı bir değişiklikle önlüyorsa bu haram Çünkü insan vücuduna müdahele değişiklik gerektirecek müdahele ise mesela insanın burnundaki delikleri kapatma şeklinde burnunundaki delikleri kapatmak değişik bir insan tipi yapmak üzerine kuruluysa bu haramdır örnek olarak verdik bunu. binaenaleyh kadının bünyesinde kalıcı zarar veya kalıcı değişiklik oluşturacaksa Doktor diyorsa sana zarar hem hamileliğin hem de aybaşı halini geciktirmek asla caiz değil bunun dışında caizdir. bir konuşacağımız şey ne dedik doktor tabip izni bu da uzman doktor olacak yani kadın özel halleri ile ilgilenen branşın uzmanı birisi Bu ilaç senin aybaşı halini geciktirir bununda sana kalıcı zararı olmaz Mesela bu ilacı sen 3 ay üst üste kullanman halinde 3 ay ay başını geciktirirsen aşağı doğru çekiliyor yani çocuk sıkıntı çekersin diyorsa doktor bu ilacın üzerinde haram yazar o zaman Bu ilaç haram çünkü kalıcı iz yapıyor ya da mesela diyor ki bu ilacı kullanmanın halinde 5 yıl içinde hamile kalırsam hamile kalırsan çocukda şu Sakatlık olur hemen ilacın Üstüne haram yazarız neden. kalıcı bir zarar yapıyor bir anne adayı keyfinden dolayı kullandığı bir ilacın sonucu olarak çocuğunun filan hastalıklar yaratılmasının sebebi olacağından bu vebale katlanamaz girmemeli bu vebale. ikinci şartımız böyle bir ilacı evli kadın için kullanma kocasının iznine tabiidir. Doktorun izni birinci bekar veya evli Ama eş izni gerekli Neden ? Çünkü bu ilacın kullanılması takvim arızası demektir yani her ayın biri ile yedisi arasında böyle aybaşı olan bir kadının Bu ilacı kullanması ile yani geciktirme yapmasıyla beraber 3 5 ay eşin bildiği takvimde oynama yapılacak demektir bu bu da eşin yıllardır bildiği ortamı çıkarmak şeklinde sonuç vereceğinden eşlerin birbirlerinin de beden Hakkı bulunduğundan birbirlerinin bedeninde hakları bulunduğundan bunu yaparken eşten izin şartı getiriyoruz Neyi konuşuyoruz ? aybaşı halini geciktirmek için öne çekmek için ilaç kullanabilir

miyiz ? Bu Aslında caizdir ama iki şart çok önemli iki şartın birincisi doktorun kalıcı zarar vermeyeceğini dair izni olmalı bu ilacın üzerinde kalıcı zarar yazmıyor olabilir ama bünyeler farklı bir doktor Şu bünyede şu kiloda verilebilir diyorsa uzman doktorsa bunu diyen ilacın üzeri hiçbir zarar yapmaz merak etme yazması hiçbir değeri yok çünkü ilaç neresinden bakan Reklamını yapıp daha fazla para kazanma amaçlı olan birşey. Dolayısıyla mesela müslüman hanım efendi Ramazan'ı Şerif ayında herkes oruç tutuyor sofrada herkes oturuyor oruca niyetlendikten bende her sene garip kalıyorum oruç tutamıyorum gibi bir nedenle bu sene Ramazan ı Şerifi tam tutayım demiş olsa ve Ramazan'ın başından itibaren ilaç kullanırsa aybaşı halini geciktirirse bunda şer'an bir mahsuru var mı ? Şeran mahsuru yok ama Takva böyle değildir. Çünkü bu Takva değildir. Allah teala sana böyle izin verecek sen çok takva böyle ibadetten hızını alamıyor Doyamadı ibadete gibi melekleri kandırmak çok zor… bu madem hızını alamadın ibadetten şevval orucunda hızını al yahutta diğer nafilelerde Ramazanda başka ibadetler yaparak hızını al. Fıkhen caiz. yani Ramazan'daki orucu bile ilaçla aybaşı halinde geciktirip oruç tutma arzusu yapmak iyi ama böyle bir takva yok böyle bir işaret yok çünkü Allahın Adem'in kızlarına yazdığı bir hal bu dedik bir de gaye ramazanı şerifin ecrini yakalamaksa adımız soyadımız gibi biliyoruz ki bir hanımefendi Ramazanı şerifte hangi gün olursa olsun melekler ona oruç tutmadığı halde ecir yazıyorlar gaye sevapsa bu sevabı yazıyor melekler Gaye işte iftarda herkes neşeliyken Ben de neşemi kaçırıyorum onlar iftar ediyor Ben tok karnına oturuyorum gibi mantıksa ki esas ağırlık buradadır böyle bir şeyse ibadet değil bu o zaman bu iftar mantığı orucu Mantığı değil iftar mantığı deriz. Ama bunun bir başka çeşidi var bu ilacı kullanmanın başka çeşiti var hac esnasında hanımefendilerin kabede mescidi haramda hac tavafı yapıp gelmeleri gerekiyor Başka türlü Hac olmuyor bu hayızlı hallerindeki durumda ilaç kullansalarda ilaçla kendini aybaşı olmayacak hale getirip hacda sorun yaşamasalar Bu caiz midir ? Bu caizdir. bunun caiz olduğuna dair pek çok eser var eski alimler çok eski ulemamız zamanında da belli otlardan herhalde hanımlar ilaçlar yapıp hayız hallerini geciktiriyorlarmış ki eski kitaplarda Hanım ilaç kullansa da hayızını geciktirirse caiz midir diye sorular var caiz olduğuna dair cevap veriliyor Çünkü aybaşı 5 gün sonra 20 gün sonraya aktarmak kalıcı bir değişiklik olmadığından caizdir diye düşünülmüş. bu konuyu yani hacda kadının özellikleri hayız halindeyken hac tavafını yapıp haccının tamamlaması konusunu tekrar görüşeceğiz inşallah burada bu aybaşı geciktirilmesi konusu özellikle caiz midir diye konuşurken eşleri devreye soktuk izni gerek dedik Neden Çünkü eşlerin birbirlerinin bedeninde hakları vardır bu haklara zarar vermemek için eşlerin bedenindeki hakları kullanırken veya bu haklar üzerinde tasarrufta bulunurken birbirlerinin iznine müracaat etmeleri gerekir Aksi takdirde kul hakkı eş hakkı devreye girer ancak bu ilaçların kullanılması öne veya ileriye atma bakımından kullanılması bir doğumu engelleme doğumu engelleme yani doğumu engelleme bu ilaçların kullanılması hamile kalmamayıda beraber getiriyor Bunlar özellikle hamileliği engelleyen mantıkla yapılmış ilaçlar hem aybaşı halini engelliyo öne ve arkaya çekiyor hemde hamilelikle bir türlü oynuyor bu ortaya başka bir sorun çıkarıyor hamileliğin engellenmesi nüfus planlaması konusunda da bunu tekrar görüşeceğiz hamileliğin engellenmesi konusu eşin iznine kesinlikle tabii. Eşin izin vermedikçe asla caiz değildir bir. İkincisi Bu takdirde sorun fakirlikten kaynaklanmamalıdır yani çocuğu bakamamak gibi nedenle hamilelik söz konusu hamileliği engellemek söz konusu ise bu da Kuran nassı ile sabit ki haram bu. yani çocuğu bakamayız pahalılık var gibi bir nedenle hamile kalmamak için kadının Tedbir alması asla caiz değil. Burada rici Talak diye bir talak çeşidi var yani erkeğin geri dönme Hakkı sabit Olan bir talak bu aybaşının öne doğru çekilmesi erkeğin erkeğin bu hakkını öldürmek için bir hileyse bu da haramdır. Yani ay Başını Öne çekerek erkeğin mesela 3 gün sonra erkek geri gelecek Tamam vazgeçtim boşamadan diyecekti aybaşı ile ayı oynayınca erkeğin söz hakkı birden kalkmış oluyor Böylece kadın hürriyetine kavuşuyor bu erkekten çabuk boşanma hilesi olmuş oluyor kadından. Hilenin girdiği yerde hak yok zaten Evet bu meseleye bir kere daha hacda kadının meselesi açısından döneceğiz bir başka konu hanımların aybaşı halleri ile ilgili Kadının aybaşı halinde akıttığı kan siyah olur kırmızı olur sarımsı olur Bulanık Olur yeşilimsi olur altı çeşide yakın kan kadından gelebilir bu arada Bulanık kan gelmesi ne anlam ifade ediyor ? Bu da önemli yani kadın için

önemli kadın hep siyah kan görüyordu birden Bulanık geldi sarımsı gibi bu özellikle mezheplerin arasında fark var kitaplarda farklı şeyler görebiliriz ama Hanefi mezhebinin itibarında hayız günlerinde hayız aybaşı günlerinde gelen Bulanık sıvılar hayız kanı hükmündedir ama hayız günü dışında temizlik günlerinde gelen Bulanık su yani idrar gibidir. bunu özellikle tekrar ediyorum mesela aybaşı Hali olan hanımefendi den 7 gün aybaşı olandan 7 gün içinde gelen siyah kan da kırmızı Kanda hayızdır. Bulanık Olan su da hayızdır Sonra temizlik günlerinde aybaşı olmayan günlerinde gelen Bulanık sıvı yani bildiğimiz hayız kanı olmayan kan hayız değildir kural bu şekilde. Bir başka meselemiz hayızlı kadının veya lohusa kadının bedensel temizliğinin dini hükmü yani hayızlı iken kadın kadın olarak insan olarak et kemikten oluşan bir insan olarak kendisinin hükmü nedir hayızda manevi kirlilik söz konusudur temizlik gerekiypr ama Kadının kendisi nedir ? özellikle bu örfünde içine çok karıştığı fazla karıştığı yanlış uygulamalar yapıldığı bir konudur bunu Özellikle vurgulamamız lazım kadının bedeni kadının bedeni teri içtiği yediği suyu kesinlikle temizdir hayızlı kadınla hayızlı olmayan kadın arasında temizlik bakımından hiçbir fark yoktur dolayısıyla hayızlı bir kadınla aybaşı halinde kadınla yatıp uyumanın dinen Allah katında engel yok pişirdiğini yemenin konusunda engel yoktur hamur yoğurabilir Bir Elmanın Yarısını ısırıp öbür yarısını çocuğuna verebilir Bu konuda Ne bir ihtilaf vardır ne bir kerehat söz konusudur. Kadının aybaşı olduğundaki tek temiz olmayan şeyi akan kandır kan zaten aybaşı halindeki kadından elden ayaktan da aksa kan necistir kanın necis olması yanlış anlaşılıpta kan sahibinde necis olmasını gerektirmiyor dolayısı ile Bir Kadının aybaşı halindeyken veya lohusalık halinde iken namaz kılması oruç tutması caiz değil Kuran'ı okuması caiz değil ayet yazılı bir metni tutması caiz değil tavaf etmesi caiz değil camiye girmesi bunların dışında kim bir yasak getirdiği ise yanlış bir örfdür cahilliktir başka hiçbir şey değildir Bu nedenle kadınla uyumak aybaşı halindeyken bir yatmak pişirdiğini yemek onunla aynı kaşığı kullanmak böyle şeylerle fılhın hiçbir alakası varsa böyle bir anlayış o anlayışta kesinlike kendi kafalarından çıkardığı bir anlayıştır. Bu hususu özellikle neden vurguluyoruz dedik ya cahillik kökünden kaynağından din öğrenmeyince insanlara yanlış sözlerde söyletebiliyor ve kadınlar buradan bu hususdan alınıyorlar alınınca da bu kabahat örtülü tesettürlü bir kadın veya sakallı bir erkek aile Müslüman erkek uygulama Cahilce bir uygulamasında bedel fıkha öğretiliyor mesela kadın aybaşı halinde iken lohusa halindeyken pişirdi bunu yer bununla iftar edilir mi Bunlar cahilce sorular sorusu bile cahilce Nerede kaldı ki cevabı böyle olsun kadın temizdir sadece kadından gelen kan necistir Bu kan Allah dostu bildiğin bir adamın elinden akan kan da necistir aybaşı halindeki kanda necistir insanın elinden akan kanda necistir kan sahibi necis değildir yine bir meselede gusül meselesidir hanımefendi aybaşı halinin bittiğine karar vediği an yıkanması gerekir şimdi bu yıkanma ne zaman gerçekleşecek çok önemli olan boyutu ne bunun şu Arada bir namaz kaynama ihtimali var çünkü aybaşı hali bitti saat üçte bitti o dakikadan itibaren Namaz başladı çünkü aybaşıyken namazı kılması gerekmiyordu farz değildi Üstelik kazada etmeyecekdi ama daha sonraki vakitlerde ne yapacak kadın acilen gusl yapacak biz buna banyo yapmak diyoruz banyo yapacak Bu banyoyu yapmadan namaz vakti çıktı şöyle örnek verelim 4 ikindi ezanı 4 ikindi ezanı okudunuyor kadın 4'e 20 kala baktı hayızı bitti ne kadar vakit kaldı İkindi namazına 20 dakika 20 dakika ne demek oluyor kadıncağız bu 20 dakika içinde öğleyi kılması lazım ki öğle sorumluluğu kalkmış olsun Çünkü Allah Teala onu öğle namazının vakti çıkmadan aybaşı halinden çıkardı dolayısı ile şimdiki öğle vakti 20 dakikalık bir zamanda devam ediyo ama 20 dakikaya dörde 20 kalana kadar öğle ona far değildi. bu durumda bir kadın ne yapar ? gusül hemen devreye ama bir hanımın gusletmesi erkek kadar kolay değil gitti guslünü hazırladı saçını örüldüğü saçını çözdü Neyse artık çıktıki ezan okundu buna namaz kazaya kaldı mı ? kadın için bir sorun bu namaz kazaya kaldı mı ? cevap banyosunu oyalanarak şampuan marketten şampuan getirdi işte ondan sonra aynasını ayarladı Tarağını ayarladı oyalandı ise Yani normalde O hemen guslünü alıp vakit çok olduğu halde buna rağmen tembelliğinden vakit geçtiyse öğle kazaya kaldı vebal tabi bu. Hayır normal hemen gusül gerektiğini anlar anlamaz banyoya koştu çıktığında da ezan okunuyordu öğlenim vakti bitmişti o öğleyi kazaya bırakmadı çünkü namaz kılacak kadar fırsat kalmamış sayıldığından İkindi namazını kılmaya devam edecek bu hususu gündeme getirdik iki şeyden

dolayı birincisi namaz için ikinciside Oruç için ramazan gününde de aynı şey Müslüman hanımın başına gelir ikindi banyo yapıp temizlenir şimdi oruç sahurda başlıyo İkindiden akşama kadar oruç tutulmaz çeyrek oruç yok ama buna rağmen müslüman kadın aybaşı halinden temizlendi veya lohusalık halinden temizlendi gusl etti akşam iftar vaktine kadar bir şey yemeyecek oruçlu olduğundan değil Ramazan'ı Şerife saygıdan dolayı ama o günü zaten kaza edecek çünkü Ramazan'ı Şerif günlerinde tutamadığı oruçlarını müslüman hanımın kaza etmesi gerekiyor özellikle genç kızlar bu terbiyeyi alırken aybaşı halinden temizlenme terbiyesini alırken Bu mantıkla yetiştirilmelidirler yani sabahleyin okula gitmeye üşenen çocuğun tembel hareketleri gibi değil Hemen hemen hemen bir namazımız kalmasın bir de gusletmeden bir saatim geçmesin gibi bir mantıkla hareket etmeye çalışmalıdırlar bir başka mesele kadın yıkanacak gusledecek derken kadınların saç meseleside fıkıh kitaplarımızda gündeme geliyor oda şu şu kadınlar eskiden şimdi ne kadar yaygındır bilemiyorum saçlarını örerlermiş saçını örmesi sorun tabi banyoda çünkü örülü bir saçının yıkanması çok yani zor halı gibi sık örüldüyse onun ne önüne ne altına su gitmesi mümkün değil erkek de kadın kadar saç bırakıp o da saçını örebilir bu da haram değil. Eski eski İslam toplumlarında alimlerden bile Öyle saçları olanlardan rivayet gelmektedir Bu bir Öf meselesi bizim örfümüzde erkek bu şekilde saç uzatmıyor. Hanefi mezhebinin ölçüleri kadının örülü saçını çözmesi gerekmez çünkü Önemli olan saçının altını yani deriyi yıkamış olmasıdır Eğer deriyi yıkıyorsa saçını çözmek zorunda değil başka bir noktaya da değinme mecburiyetimiz var o da şudur kadınlar Saçlarını boyatıyor bu boyatma deriye de boya sirayet ettiriyorsa kadının saçının altındaki deride bir tabaka oluşturacak şekilde mesela tırnaklarına sürdükleri ya da dudaklarına sürdükleri gibi yağlı bir nesneyse deriye suyu engelleyecek nesne ise burada özellikle dikkat edilmesi gereken bir husus derinin yıkanmamış olma riski var bunun için kadınlar saçlarını boyatırıyorlarsa hem tıbbı kurallara dikkat etmeleri gerekir yani bu kanser yapan veya saç dökülmesi nedir gibi bir engeli var mı Hem de bu tabaka oluşturup suyun deriye gitmesine mani olabilir mi buna da dikkat etmek gerekiyor bu hususu da bir kenara koymuş olalım Zira kadınların saç konusu kadınlar açısından çok çok önemli çünkü şeriatımızda saçı kadına Zinet kabul ediyor Ne demek yani kadının doğal hakkı saçı üzerinde tasarrufta bulunmak Bu yüzden eşinin kadının saçını kesmesine izin vermedikçe kadın saçını kesemiyor ? neden bu bir zinet kadının süsü bu süs Erkeğin kadının bedenin de görmesi gereken güzelliklerden biriyse eğer kadın eşinden izin almadan saçı üzerinde tasarrufta bulunmamalı hatta basiretli mümin bir kadın saçını boyatacaksa bunu erkeğinin izninden çok zevklendiği rengine göre boyatmalı eşyle arasında bir sorun olmasın. Bir başka husus kadının temizliğinin hayız halindeki temziliğinden nasıl teminat buluyoruz. Kadın neyle aybaşısının bittiğini garanti edecek ? Gün yedi gündür dört gündür dedik ama sonra dedik ki 4 gün dediğimiz 6 güne çıkabiliyor. Fukahanın cumhuruna göre kanama bittikten sonra rutubet azalmış olsun azalmamış olsun kanama bittikten sonra hayız bitmiştir. Bunu kuruluk olarak anlamak veya beyaz sıvı denebilecek kadınların kendilerinin bildikleri beyaz akıntı olabilir ya da kuruluktan sonra beyaz akıntı gelir buna kadın karar verecek. Bu hususta mantık şu hayız kanı kesildikten sonea hayız ve nifas kesilmiştir. Kadının müftüsü kendisi olmak zorunda. Kalbi mutmain olduğu zaman mesele bitti demektir. Bu konuda hiçbir ilmihal okumadıysan hiçbir ders dinlemediysen korkmalısın. Ama temel bir kitabı okuduktan sonra hayız kanamanın bitmesiyle biter bu kuralı anladıktan sonra kuruluk mu beyazlık mıdır alamet bunu karıştırmaya gerek yok.

İslam şeriatının fıkhında en önemli konulardan birisi ve birinci konu taharet konusudur. Taharette de önemli başlıklardan birisin hanımlara mahsus hayız Nifas halleridir. hayız ve Nifas halleri konuşulduğunda hayız ve Nifasa benzediği halde hayız ve Nifas hükümleri taşımayan istihaze özürlülük hali yani aybaşı günlerindeki gibi veya nifas halindeki gibi kan gelmesine rağmen özürden dolayı kan geldiği için bayanın aybaşı gibi haller yaşadığı halde aybaşı hükmünde olmaması demek özürle bunu kastediyoruz. özürlülük halinde istihaze halinde özellikle dikkat edeceğimiz belli başlı konumuz nifas lohusa aybaşı halinde değil ama kanaması sürekli geliyor bu hanımefendi tıbbi nedenini soracak. bu kanamanın nedeni Eğer Uzman Doktor Yapacak bir şey yok diyorsa Yapacak bir şey yoktur hakikaten temizliğine bu sefer dikkat edecek kan Çünkü necistir gerek itirafı ve gerekse kendi bedeni açısından temizliğe dikkat edecek. Temizlikte de artık neyle temizlik yapıyorsa onu kullanarak kendisine temizliğini öyle sağlayacak Ama ibadetlerinde herhangi bir değişiklik olmayacak Sadece Her namaz vakti için bir kere Abdest alak her namaz vakti için bir kere abdest alacak bu şu demektir Her namaz vakti için abdest almak demek yani öğle ezanı olduğunda bir abdest alır Ondan sonra abdestini bozacak yeni bir şey tuvalet gibi vesaire gibi yeni bir şey olmadıkça o abdestle ikindi vakti çıkıncaya kadar akşam ezanı vakti girinceye kadar abdestlidir başka bir nedenle abdesti bozulursa abdesti bozulmuştur tek farklılık istihaze Kadının aybaşı olmadığı halde ay başıymış gibi kan görmesi durumunda tek farklılık Kadının her namaz vaktinde abdest alması gereğidir. hanefî ve hanbeli mezhebindeki uygulama budur. Bu durumdaki hanımefendinin gusül abdesti alması gerekmez zaten aybaşı hali hayız hali bittiğinde gusül abdesti almıştı Ondan sonra herhangi bir iş için yeniden gusul alması gerekmez yeni bir durum dışında bir durum cima ortaya çıktıysa gusül alacak tabiki ama sırf özür kanı geliyor diye abdest almasının dışında gusül gibi bir görevi söz konusu değildir Bu fukahanın ittifakıyla böyle uygulanmıştır yine özür kanı ile ilgili olarak bir husus daha kadın aybaşı halinde eşiyle ciması haramdır demiştik aybaşı halinde kadının cinsel ilişkide bulunması şiddetle yasaktır bu hususta herhangi bir işte filan mezhebe göre böyle filan Denecek bir şey ihtilaf yoktur ama istihaze kanı yani aybaşı bittikten sonra devam eden veya aybaşı değilde temizlik günlerinde orta yerden çıkmış olan özür kanı cinsel ilişkiye mani değil sadece bu hususta Bu bir özürdür bu kanama iç organlardan bir yerden de farklı aybaşı dışındaki sistemden kaynaklanıyor olabilir bu doktora sorulur veya kadının bu hususstaki psikolojisine eşi dikkat eder özellikle dikkat eder zira Yani kadınların psikolojik sıkıntısı olduğu bir ortamda eşlerinin hiçbir şey yokmuş gibi davranmaları Elbette ayetin işaret ettiği mefhuma aykırıdır Müslüman erkek nazik olmalı kendisinde olsa böyle bir sıkıntı bundan rahatsız olacağı gibi eşinin de bu sıkıntıdan rahatsız olacağını takdir edip düşünmelidir Müslüman farkı nezakette idrakte anlayışta Müslüman farkı kesinlikle ortaya çıkmalıdır ama istihaze halinde yani özür kanı var doktor aman dikkat edin yanaşmayın birbirinize Bu kan başka bir tehlike işareti ile ilgili uyarı yapmadıysa kadın da bu konuda ağır tepki göstermiyorsa herhangi bir sıkıntı yok bu eşler arasında oturulup anlaşılabilecek anlaşılması gereken bir durumdur burada başka bir hususa geçelim yine kadınların özel pozisyonları ile ilgili özel bir durum şimdi bizim kadınlar konusunda taharet olarak önemli olarak gördüğümüz ve kadınlarla ilgili dediğimiz konulardan biriside nifas kadının doğumdan sonraki lohusalık haline verilen isimdir bunun azı yok Bir saat bir gün 5 gün olur yani kadın en fazla 40 gün aybaşı olabilir 40 günden fazla olursa biraz önce anlattığımız özür kanı hükmünde olur şimdi lohusalık hali nasıl başlayacak sorusunda şöyle bir gündemimiz var düşük yapan kadınlar düşük Yaptıkları zaman lohusalıkları başlar mı ? bir defa kadın hamileliğinden 4 ay geçtikten sonra yani 120 hamileliğin 120 günü geçtikten sonra hemen hemen geriye yakın demek hamilelik döneminde 120 günden sonra düşük ne yaparsa yapsın kanama geldiği sürece o kadıncağızın nifas halini gösterir 4 aydan sonra düşük yapan kadın kesinlikle lohusa kadındır kaç saat devam ederse bir gün 5 gün 10 gün 39 gün 40 güne kadar devam edebilir 40 günden fazla kanama olursa nifas bitmiştir özür kanı başlanmıştır diyeceğiz O zaman istihaze özür kanı fıkhını uygularız ama 120 gün hamile kaldığından sonra 120 gün geçti ve düşük yaptı kadın çocuk elbette büyük oranda ölü doğacak ölü doğmuş olması bir şey değiştirmez normal bebeği

olan bir kadın gibi normal bebeği olan kadın nasıl nifas hali başlamış oluyorsa o da öyle 120 günden önce 120 günden önce düşük yaparsa kadın ne olacak sorumuz bu şimdi yani 60 günlük 35 günlük hamile kadın 45 günlük Yani 1 günle 120 gün arasındaki hüküm nasıl düşük yapması halinde kadının cevap olarak Diyoruz ki eğer düşük olarak çıkan çocuk parmakları vesaire organları belli olmaya başlamıştır tırnakları çıkmıştır saçları bellidir Böyle bir uygulama belli olacak şekilde MEsela 40 günlük bir hamile 40 gün üzerine Düşük yaptı et parçası gibi bir şey bir şey anlaşılmıyor o lohusalık halini gerektirmiyor fakat düşük olan çocuğun parmakları belli olmaya başladı kafası belli olmaya başladı göz çukurları belli olmaya başladı Yani bir et parçası insan mini insan şekli anlaşılıyor o kadıncağız lohusadır kaç günlük olduğu önemli değil Demek ki düşük yapan kadın için iki ayrı Kural'dan söz ediyoruz birincisi gün üzerinden hesaplıyoruz Diyoruz ki 120 günü geçti ise 120 günden sonra düşük yapan kadının ki lohusalıktır ne zamana kadar tabii doğum yaptıktan sonra kan kesilene kadar. Kan kesildiğinde normale döndü demektir yok gün üzerinden değilde çocuk olarak karnından düşen rahminden düşen nesle üzerinden değerlendirme yapacaksak bu sefer parmakları tırnakları saçı bişeyle bu çocuktu diyeceğimi hale gelmiş olması lazım şimdi başka önemli bir husus kadınlar taharet hayız Nifas kelimeleri olunca devreye kadının düşük yapması konusu geldi Çünkü düşük yapmakta nifası gündeme getirecektir Bu sebeple düşük konuştuk Yoksa bunlar aile evlilik fıkhı ile ilgili konular ama taharetlede bir açıdan bağlantılıdır. kadınların bilhassa bu çağda çok önemli sorunlarından bir tanesi arasında aslında sadece kadınların değil erkeklerin de önemli bir sorunu ve bu zamandan ziyade önceki Ashabı Kiram zamanlarında da gündeme gelmiş bir konudur bu Şimdi biz bu konuyu şu açıdan gündeme alacağız kadın bilerek çocuğunu düşük yapabilir mi ? bilerek düşük yapabilir mi ? Bu bilerek kelimesine bu Çağdaş ifadelerden kürtajda katabiliriz Çünkü bilerek düşük yapmak demek gidip Pencereden atmak gibi bir düşürmek manasında söylenmiyor bu kürtajda olur ilaçla olur veya mesela belli bir spor hareketi Kültür fizik hareketleri yaparak çocuğu düşürmek olabilir her halükarda kadın düşük yapmayı kendisi isteyerek Düşük yapabilir mi burada küçük bir parantez açalım kadın bunu nikahlı eşinden hamile kalmış olacağına göre eşinin rızası olmadıkça kadın bu işe bulaştığı an cinayet başkasının da hakkı bulunan bir şeyi telef etmek büyük bir cinayet eşinin de razı olduğu halleri var sayıyoruz yani kadın bilirek düşük yapabilir mi düşükten ne kastediyoruz rahmindeki çocuğu atabilir mi ? bunu ya Doktora bıçakla kestirerek yahut da işte nasılsa yapabilir mi önce eşin rızası Yoksa bu hususda bu büyük cinayet eşe karşı işlenmiş cinayet Ondan sonra çocuğu düşürmenin aldırmanın cinayeti ayrı bir konu çocuk bir sadece et olma şeklinde bir süreç var bir de Çocuğun et değil canlı olan ruhu olab durumu var mesela hamilelikte Şüphesiz işte erkeğin menisi ile kadının menisinin buluştuğu andan itibaren hamilelik veya Çocuk yaratılma süreci başlıyor onda bir sıkıntı yok bu süreç Herhangi bir şekilde kolay müdahale edilir hemen Tamam yarın bunu kaldıralım hiçbir şekilde denemez Yani bu İnsan değil bu menilerin birleşmesiyle henüz insan ortaya çıkmadı ama insan yaratılma süreci bu bunu ulu orta müdahele zaten Doğru bir hareket değil müslümanca bir hareket değil ama ümmeti Muhammed'in fukahasının ittifakı şudur annenin üzerinde ölümcül bir olay gerçekleşmediği sürece ana rahnine müdahale edip çocuğu aldırmak ruh üflendikten sonra asla mümkün değildir. hiçbir neden annenin ölüm nedeni hariç doktorlar karar veriyor ki bu çocuk böyle olaylar var bu çocuk anne karnında 5 saatte dururşa bu kadın ölecek tıbbım tecrübeleri bunu gösteriyor O zaman çocuğun durumuna bakılmaz Doktor raporları Güven veriyorsa Bu güven kelimesine maalesef doktorları üzecek bir kıvamda cevap vermem gerekiyor Herkes bilir ki Doktorlar biraz daha yüksek para alacakları alternatifleri tercih ederler diye bir kanaat var Ama bu bütün doktorlara Elbette Şamil değildir Ne yazık ki bu böyledir her mesleğin bu şekilde para ile birleşen bölümü için üretilmiş bir dedikodu vardır Bu dedikoduyu haklı hale getiren meslek erbabı varsa o mesleğin sıkıntısıdır bu yani bunu Doktorlar aklayamazlar kadın doğumcu doktorların sezeryanla ameliyat yapıp Müslüman kadınları kısırlaştırmayı bunu taa hamileliğin ilk aylarından itibaren Sezeryanla doğum yap daha rahat yaparsın diye kışkırttıklarını Herkes biliyor ne yazık ki Gencecik kadınlar Allah'ın dinine hizmet vesaire gibi büyük niyetlerle evlendikleri halde ilk tohumlarını sezeryanla yaparak geleceklerini Ümmeti Muhammede

hizmetlerinin en büyük çalışma alanı olan yani çok doğurmayı Kendi elleriyle öldürüyorlar sonra da işte Doktor dedi doktor tavsiye etti ölümcül tehlike mi vardı yok kolay doğum olurmuş. Doğumun kolayı mı olurmuş ha kesildin parçalandıb Ömrün boyu arızalı hale geldin ha da 3 saat sancı çektin yani milyarlarca Kadın milyarlarca kadın bu dünyada bu sancılarla doğum yaptılar pırlanta gibi de çocuklar doğurdular kendileri de sonra doğum yaptı 10-15 Doğum yapan kadınlar oldu bu dünyada Ama kendisini Bıçağın Altına teslim edip ölünceye kadar arızalı defolu olmayı eksik kadın olmayı kabul ediyorlar ama 3 saat 4 saat doğum sancısı çekip onları da uhud meydanında böylesi sanki müşriklerle cihad ediyormuş gibi Allah'ın sevap yazdığını bile bile yapıyorlar bunu o doğum sancısında bağıran çağıran kadınların sevabını hiç hesap eden var mı ? İbn Ömer ne diyor bir insan annesini sırtında taşıyarak tavaf ettirmiş Hac yaptırmış say yaptırmış da İbni Ömer'i görmüş denkleştik mi annemle diye sormuş. İbn Ömerin verdiği cevap ne kadar enteresandı Annenin doğum yaparken o bağırdığı yüzlerce Bağırmadan bir tanesine bile denk olamadın demiş. sahabi mantığına dikkat ediyoruz Buhari edebül müfred in de bunu naklediyor Yani bir insan bir insan hac yaptırıyor taa Yemen'den anasını getiriyor hac yaptırıyor gezdiriyor arafat'a çıkartıyor bunu anasını sırtında sepette taşıyarak yapıyor da ibni Ömer gibi bir sahabi doğuma denk görmüyor bunu doğumdan önce kadının bağırışlarından çığlıklarından bir tanesinden denk görmüyor bunu biliyor Müslüman kadınlar Ondan sonra da doktorlarında kışkırtmasıyla doktorlarında kışkırtmasıyla kolay olur şöyle olur bıcağı yedikten sonra nesi kolay olacak sana neşter vuruluyor yani zehir alıyorsun bayılıyorsun bu mu akıl Allah'ın yarattığını bozmamak gerekiyor Yani nereden buraya geldik Müslüman bir kadın Eger Müslüman bir kadın Eğer doktor derse ki bu çocuk karnındayken senin yaşama şansın yok bu doktorun sözüde Güven veriyorsa Ne açıdan Güven veriyordur doktor bunu para için söylemiyordu kafadan sağmıyordur 3 tane 4 tane doktorla istişare ederek yapılmıştır Tamam o zaman çocuğun aldırılması ayrı bir konu bunu aile fıkhını incelerken geniş bir şekilde görüşeceğiz tıpla fıkhın birleştiği yerlerdeki konuları ele alırkende epey bir ders sonra bu konuyafa geleceğiz inşaallah ama bunun dışı annenin ölüm seçeneği dışında ana rahmine müdahale büyük günahtır. Bu sokaktan bir insanı yakalayıp öldürmeye denk bir suçtur ha sokakta birisi bıçaklanmış öldürülmüştür ha da ana rahminde 7 aylık bir yavruya 6 aylık bir yavruya bıçak vurulmuştur onun adı cinayettir Müsaittir şöyledir böyledir diye hiçbir şekilde fetva verilemez Malikisi Şafiisi hepsi kesinlikle bu konuda müttefiktir. ana rahminde kendisine ruh üstlenmiş çocuğun herhangi bir şekilde üzerine müdahale yapılamıyor Peki bir soru ne zaman ruh üflenmiş oluyor Ne zaman ruh üflenir Şimdi burada fukahanın ittifak ettiği konu 120. günde ruhun üflenmiş olduğudur. özellikle 120 gün üzerine ruh üflenmektedir. Bu hususda herhangi bir ihtilaf yok kurtubinin tefsirinde naklettiği bir ittifak var alimler arasında fıkıh kitaplarında da bunu görüyoruz. 120 gün 121. gün bu çocuk sokaktaki yürüyen bir insan gibi bu dönemde tıppın verilerinde çocuğun 120 günden daha önceki günlerde Canlı olduğuna dair bilgiler var bu bilgiler tıpla tıbbın mesela 25 günlük çocuk üzerinde hareketten sÖz edebiliyorlar 45 günde hareketten söz ediyorlar burada Tıpla fıkıh veya fıkhın bu konudaki kaynağını oluşturan hadisi şerif çelişiyor mu asla asla çelişmiyor Şimdi burada önce bu sürecin 40 günde başladığını görüyoruz yani 120. gün ruhun blok olarak o cana konmuş şeklidir. yani insan haline gelişi etteki canlanma bu konuda farklıdır. Etteki bir canlanma var Yani insanın canlanması ile ruhun yani Allahu Tealaya karşı mükellef duruma getirilen özel şahsiyetin ki ruh hala Nedir yani tıp burda etteki canlanmada söz ediyor hadisi şerifler Ruhtan söz ediyorlar dolayısiyle tıbbın verileri ile Fıkhın veya fıkha kaynak olan hadisi şerifle veriler arasında bir farklılık yok ortada şeriatımızın ve onun kaynağı olan ayetlerin hadislerin ne kadar uyuştuğu çeliştiği konusunda bir tartışmaya gerek yok aynı şeyleri mi kastediyor fıkıhla tıp Bu konuda bir çelişme olabilir her halükarda biz şunu söylüyoruz zaten ana rahmine birinci gün bile müdahale etmek mümkün değil Eğer hamileliğe karşı çocuk yaratılmasına karşı bir tedbir alınacaksa bu meni ana rahmine düşmeden önce bu tedbir alınmalı ama Eger bu tedbir alınamadı da Sonradan anne üzerinde bir sıkıntı oluştuysa mesela anne psikolojisi bozuldu artık annenin yaşamında Kalite düşüklüğü yani anne o çocuğu doğuracak belki ama artık o çocuğa da o bakamayacak bu hale geldi annen özürlü oldu Psikolojik sıkıntı diye bir şey icat oldu bu dünyada psikolojik sıkıntısı var

yine güvenilir doktorlara götürdük bize rapor ettiler ki yani bu Herhangi bir şekilde bu kadın bu çocuğu büyütemez bir daha aklı gitti müdahale edilebilir mi rahme bu durumda bunu konuşacağız Yani bir defa kural olarak dedik ki el değmesi yasak ilaç el bıçak bir şey değmemeli ana rahmine bu Birinci kural ama buna rağmen ana rahminde 120 günden önce işte anne üzerindeki bir sorundan dolayı müdahale edilebilir mi ? cevap edilebilir zorunlu şartlardan dolayı Yoksa doğal bir ortamda yani böyle Normalde bir tavuk yumurtlamıyor bunu keselim der gibi Ana rahmindeki çocuğa müdahale asla yok işte annenin şartları ve benzeri çok olağanüstü şartlar. Allah korusun kadın zinaya zorlanmış Ölümlerden ölüm beğen zorla hamile kalmıştır yıllar önce mesela bosna'daki kadınların başına gelen afet gibi afettir Allah tekrarından muhafaza buyursun böyle bir afettir böyle olağanüstü durumlarda yinede bir müftünün fetvasına müracaat edilerek ana rahmine 120 günden önce müdahale edilebilir mi sorusunun cevapları veriyoruz 120 günden sonrası için zaten ananın ölüm tehlikesini ölümün kesin karşısına çıkacağının ortaya çıkması lazım Burada özellikle birkaç şartı gündeme getirmemiz lazım yani 120 günden önce ruh üflenmeden önce müdahale edilebilir ama burada annenin o müdahale esnasında veya o müdaheleden sonra bir zarara uğramaması gerekiyor Bu zarar nasıl olabilir ? şöyle olabilir mesela Bu Rahimdeki çocuk düşük yapıp alınacak buradan ama o arada anne mesela Rahim artık bir daha hamile kalmaz hale geliyor ve yahutta uygulanacak uygulanacak yöntem annenin bünyesinde bir zarar verecek böyle bir şartı kabul edemeyiz zararsız bir yöntemle Annenin sağlığı çok önemli bu konuda annenin sıhhatini şeriat çok önemsiyor annenin sıhhati yüzündende Hatta doğuma 3 gün kala riskli bir çocuk almaya bile şeriat izin veriyor doğuma 3 gün var bu üç günde annenin artık Rengi Benzi soldu bu anne kurtulmaz çocuk rahmindeyken çocuk da canlı çocuğu alalım çocuğu alsak yaşamamak tehlikesi var henüz ve Küveze bile koysak bebek yaşayamayabilir buna rağmen dedi doktorlar işte anne öncelikli Şeriatımızda. Şeriat ana şeriatı anne öncelikli dolayısı ile 10 günlük bir sperme bile müdahale ederken Velevki ruh üflenmemiş olsun Annenin sağlığını özellikle gündeme çıkarıyoruz. 2. şart olarak da kesinlikle eşin izin veriyor olması lazım. Eğer eş Ben çocuğumdan vazgeçmiyorum diyorsa müdahalenin caiz olması için annenin ölümcül Bir tehlike geçiriyor olması lazım. Aksi takdirde eşi izin vermedikçe böyle bir şey olmaz. 3. şartımız da bu gençler arasındaki modaya uymak gibi ya da Ay çok genç nasıl doğum yaptın yazık daha gençliğini yıprattın vesvesesinden kompleksinden kaynaklanmamalıdır. Bir gerekçe olmalı nedir bu gerekçe mesela gerekçe şu eşler bugün yarın boşanacaklar bu çocuk bugün yarın mahkemeye gidecek hem boşanacağız diyorlar hem de dün hamile kaldı kadın ve Ondan sonra da bir tartışma daha çıktı Avukata gidip dilekçeyi verdiler boşanacaklar Belli ki bu çocukta aileler arasında sorun olacak bu sefer yani boşanmaya 3 gün kala kadın hamile kalmış bÖyle bir gerekçe olsun ya Bari böyle bir gerekçe olsun ama 120 günden önce ki süreçten 40 günden önceki süreçten konuşuyoruz 40 günden önceki süreçten konuşuyoruz Böyle gelişigüzel diğer avami gerekçeleri konuşmuyoruz. Ve 4.önemli şart Bu da Kuranı Kerim'le sabit bir şart ana rahmine müdahalenin nedeni ana rahmine müdahalenin düşük yaptırmanın çocuğu aldırmanın nedeni kesinlikle çocuk bakamama ekonomik şartlar olmayacak ! Çünkü Allahü Teala bu tip bir şartı yani aç kalır bu çocuğu doyuramıyoruz maaşımız yetmez gibi bir nedeni Kur'an'da yasak sizi de biz doyuruyoruz rızıklandırıryoruz onları da biz doyuruyoruz diye özellikle Allahü Teala Kuranı Kerim'de işaret buyuruyor. Bu konuyuda burada noktalandırıp hayız ve nifasla ilgili başka fıkhi konuya geçelim. Kadın Hamile doğum yapacak doğumdan önce kan gelmesi halinde bu onun nifasını başlatır mı ? soru bu yani şunun için önemli bu bir defa eğer doğumundan 2 gün önce kan geldi Bu kanı Biz lohusalık kanı kabul edersek sonra 40 günü tamamlarken oradan başlamış olacağız bu bir gün 2 gün değil 1 saati bile önemli. Cevap: çocuk çıkmadan önce gelen kan Nifas kanı değildir. bu konuda Hanefi mezhebinin Maliki mezhebinin Şafii mezhebinin amel ettiği fetva budur. Yani kadının kesinlikle çocuğu doğurmaya başlaması lazım O esnada gelen kan ya da işte doğumdan 15 dakika önce gelen zaten doğum olmu oluyor Onun dışında gelen kan herhangi bir şekilde kana özür diyoruz Nifas kanı değildir. doğum kanı değil normal özür kanı kabul ediyoruz başka bir soru lohusa kadının 40 güne kadar lohusalık kanı devam eder amel ettiğimiz fetva bu şekilde Peki doğumunun 10. gününde bir müddet kan gelmedi 1 gün sonra

kan geldi bu 40 gün içinde Aradaki kesintiler lohusalığı etkilemez. Eğer kadın Hanefi mezhebinde ki uygulamayı böyle kabul ediyoruz Eğer kadın Kendisi benim 3 doğumum oldu üçünde de şöyle bir kanamadan sonra bitti lohusalığım der de öyle işaret görür Bu işaretle de bittiğine inanır 4 gün sonra da kalkar başka birinin kan gelirse onunla ilgili ayrı bir hüküm düşünülebilir ama 15 gün arada 15 gün varsa Mesela bir kan geldi bu kan durdu lohusalığın 7. gününde durdu 15 gün temiz kaldı 15 gün sonra tekrar kan geldi Biz o zaman ne karar veriyoruz 2. gelen kan aybaşı kanı diyoruz. Çünkü o aradaki 15 gün Hanefi mezhebindeki amel edilen görüşe göre nedir ? temizlik için yeterli bir süredir. Ama bu onbeş günden az olan süreçte kadıncağızın aralardaki 1 günlük 2 günlük yarım günlük kesintileri etkilemeyecek burda fukahanın bu işi kadınlara bırakma yönündede bir meyili vardır yani kadının Kendisi bu kanaati kullanabilir Bu bilhassa birinci doğumdan sonra daha rahat olabilir bu yani birinci doğumda tecrübesi geçerli olmayabilir kadının yani bu kan lohusa kanıdıt veya hayız kanıdır diye bir karar verince o karara Sadık kalınır. Yine lohusa kadınla ilgili bir fetva özellikle sorulur. 40 günden önce 10.günde kadın kanaması bitti kadın normal temizlendi guslünü aldı ama lohusalık suresi 40 gündür demiştik böyle bir kadınla eşi cinsel ilişki yapabilir mi ? Bu Tıbbidir Bunun cevabı lohusalık kanından yıkandık Gusül abdesti aldıktan sonra fıkhen sorun bitmiştir Bundan sonrası tıbbidir Doktor Yani onun uzmanı olan Doktor hangi zamanda bu Uygundur diyorsa o zaman uygun olur mesele fıkhi mesele değildir ne meselesidir sağlıkla insan sağlığı ile ilgili bir meseledir erkeğin bu konuda Tıp kararına uyuması gerekir yani Bu konuda Merhametsiz olmaması lazım yani bu konuda nezaketli merhametli şefkatli olmalıdır Aksi takdirde caiz bile olsa merhametsizlikden dolayı ya da sıkıntıya girmiş olabilir Zira kadınların belki Bedensel olarak buna dağılma dayanma güçleri vardır ama İnsaf etmek lazım Bir de insanın psikolojisi var insanın kendine göre bir dayanma ya da içtenlikle kabul edip etmeme yönü var Tekrar hatırlatalım lohusalık halinin azı yoktur yani kaç gün en az olması lazım diye ay başında 3 gün sürer demiştik fakat lohusalıkta azının süresi tok çoğunun süresi var 40 gün diye buna Kural koymuştuk bir başka mesele bu kadınlara ait özel meselelerden son konu olarak ele alalım hayızla ilgili ayrıntılar neyse nifasla ilgili ayrıntılar yasaklarda odur. ne demiştik Hayızda namaz Yasak Kur'an yasak oruç Yasak Mushafa tutmak yasak cinsel ilişki yasak bunları ne dediysek nifas halinde de aynı şeyler geçerli temizlenme süresi farklı o kadar aybaşı en fazla 10 gün sürüyor Öbürü de nifasta en fazla 40 gün sürüyor birinde 3 günden az olmuyor öbüründe azlık süresi yok bu kadınlarla ilgili meseleleri burada noktalarken bir hususu hatırlatmakta fayda var Kuranı kerim kadınların rahmindeki gizleme konusun da onlara Allah korkusunu hatırlatmaktadır. sadece karnındaki Çocuk var mı yok mu gibi hamile misin değil misin gibi bir konu ile sınırlamamak lazım bunu burada birkaç meseleye değinelim. 1) ne kadar fıkıh kitaplarında bu ayrıntılara girilirse girilsin çocuk düşüktü değildir vesaire bu hususu bile kadınlar net bilmezler kadın Kendisi bilir Hani erkekler kadınların Dünyası anlamayabilirler kadınlardan bilir kişi oluşturalım dense bile her Kadın kendi başına bir alem bir dünya bu nedenle kadın kadınlığıyla ilgili onu kadın eş yapan organı ile ilgili Allah korkusu ile başbaşa olacak yapacak başka bir şey yok yani kadın en takva olanını tercih etmelidir burada mümin hanımlar fıkhın bu ayrıntılarını öğrendikten sonra kalplerine de ara sıra fetva sormaları gerekir kalbi ne diyor hadisi şerifimiz nasıldı ? “müftüler sana fetva verseler bile sen Kalbine bir sor.” Kalbine bir sor Neden Çünkü müminin kalbi iman doludur kolay kolay ucuza satmaz kendini.

Taharet konularından belli meselelerin günümüzde yanlış anlaşılmaya uygun dedikodularını önlemek veya da daha fıkhi boyutlarını anlamak için birkaç meseleyi yeniden zikredeceğiz mesela Tuvalete girerken sünnet olan dua okumak Allahümme inni euzu bike minel hubsi vel habais veya benzeri olan bir dua Allahım pis olan ve pislik olan şeylerden Sana sığınırım şeklindeki duayı yapmak sünnettir bir anne çocuğunu tuvalete alıştırırken de bu sünnete uyuması sünnet midir ? Elbette insanın kendisinin sünnet üzere yaşaması ne kadar önemli ise terbiyesinden sorumlu olduğu çocuklarını Ailesini de sünnete ittiba ettirerek yaşatması da bu şekilde önemli bir sünnettir dolayısı ile çocuk belki ne deneceğini söyleyemeyebilir duayı Aynen telaffuz edemeyebilir Önemli olan annenin babanın çocuğu kim oturtup terbiye ediyorsa onun adına duayı okuyabilmeli sesli okuyarak çocuğa dua okuma aşılamaya çalışmalıdır En azından yani burada cinlerden ve benzeri şerlerden korunmak için insan kendisine dua okuduğu gibi çocuğuna da dua okunmasında fayda var bir başka taharet konularından birisi bilhassa günümüz sorunları arasında maalesef Zikretmemiz gerekiyor tuvaletlerde abdest almak zorunda kalırsak eğer tuvaletlerde abdest almak zorunda kalırsak eğer tuvalette besmele çekilebilir mi ? ya da bunun öncesinde tuvalette abdest alınır mı ? soru-cevap tuvalette veya başka bir yerde abdest almanın bir sakıncası yok. Abdest alırken zikretmek gerekiyor Mesela abdeste Besmele ile başlamak önemli bir sünnettir Bu sünnet tuvalette uygulanamayabilir Neden Çünkü necis bir yerde Allah'ın adını anmak caiz değildir tuvalette abdest alırken besmele çekilmemesi gerekiyor hanefi bir Müslüman için zaten abdest alırken başında besmele çekmek terk edilmesi caiz işlerdendir abdestin farzlarından değildir dolayısı ile abdest alırken besmele çekilmeden de abdest alınabilir yani tuvalet o anda abdest öncesi tuvalet kullanılmış olsun veya olmasın abdest almak tuvaletteki lavaboda veya banyodaki lavaboda abdest almak caizdir hiçbir sakıncası yoktur şu kadar ki tuvalette Allah'ın adı anılmaz banyoda da şöyle bir şey var banyoda da tuvalet varsa o tuvalette de abdest almakta sıkıntı olur ama banyolar mesela duş kabin gibi bir şeyle ayrılmış da işte lavobabası müstakil bir yerde ise orası tuvalet hükmünde değildir bir başka mesele ayakta erkeklerin Tabii özellikle ayakta idrar yapmak caiz midir ? Yani erkeklerin küçük abdestlerini ayakta bozmaları caiz midir ? Bu sorunun cevabına gelelim evvela sünnet olan Ya da müslümana tavsiye edilen oturarak abdest bozmaktır ama abdest gerek zorunluluk halinde yani başka bir yer bulunamadığı için veya çömelme sıkıntısı çektiğinden dolayı Müslümanın ayakta idrar yapması haram değildir. İslam terbiyesi oturarak idrar yapmayı gerektiriyor ama büyük sahabe Ömer Bin hattap gibi bir şahsın ayakta idrar yaptığı görülmüştür Bu da Abdurrezzakın musannefinde rivayet edilen bir hadis-i şeriflerdendir ama Kuranı Kerim indikten sonra Resulullah sallallahu aleyhi ve sellemin bilerek veya rahat bir zeminde ayakta bevl etmediğine dair rivayetler de var dolayısıyla anlıyoruz ki Ayakta bevletmek Bizim terbiyemiz eğitimimiz görgümüz dışında bir şeydir ama haram değildir ikisi arasında çok fark var böyle ayakta bevl eden zina etmiş gibi bir günah işlemiyor ama biz ayakta bevl etmeyiz Müslüman olarak ikisi arasındaki Çizgi nedir zaruret halinde çömelme sıkıntısı vardır veya öbür türlü yer bulamamıştır acil sıkışmıştır ayakta bevletmek Bu zorunluluk hallerinde caizdir esas olan esas olan idrar sıçratmamaktır yani burada ayakta veya oturarak idrar yapmaktan daha önemli idrardan korunmaktır bu temizliği sağlamak çok önemlidir bir başka husus yine tuvalet terbiyemiz ile ilgili şimdi eğer evlerimizde alafranga tuvalet varsa tuvaletleri Alaturka ve alafranga olmak üzere ikiye ayırıyoruz bir bu Anadolu'da yani daha doğrusu eskiden beri bilinegelinen tuvalet çeşidi var yere çömelinir bir de kutu gibi bir şey var buna alafranga tuvalet deniyor onun üstüne oturmak gerekiyor bir de Avrupa usulü ne yazık ki şimdi yaygın tuvalet bunun adı oldu yeni yetişen nesil Öbür tuvaletleri Yani bizim ecdattan göre geldiğimiz tuvaletlerin köy tuvaleti ayı çok kötü şeklinde böyle ayıplayarak evlerde onu uygun bulmuyorlar burada bu tuvaletten Hangisi sünnet hangisi mekruhtur sözünden önce bir şeyi tespit etmemiz lazım. tuvalet deyince asıl sorun necasetten arınmaktır ve iyi bir def-i Hacet yapmaktır eğer bir müslüman alafranga tuvalette temiz olduğuna ve defi hacetini yaptıktan sonra necaset bulaşmadığını mutmain olduysa tuvaleti alafranga Alaturka olması çok bir şey değiştirmez Çünkü Kural bizde defi haceti necasetten

temizlenmiş olarak bitirmektir çamaşır dahil Üstün başın kirlenmmesidir Biz Alaturka dönen yani dedelerimizden gördüğümüz tuvalet çeşidinde bunun daha rahat olduğunu daha temiz olduğunu düşünüyoruz temizliğin daha kolay yapıldığını düşünüyoruz öbüründe bilhassa kalabalıkların kullandığı Tuvaletler olduğu zaman yani kalp mutmainliğ sorun ortaya çıkıyor azından fakat yaşlılar için hastalar için ayak çömelme sıkıntısı olanlar için bu bir zaruret olduğu da olabiliyor evlerimizde zaruret adına bulunabilir Ama dediğimiz gibi gerçekten temizlik yaptırıyor mu ne kadar temiz oluyor bu necasetten ne kadar arınılıyor herhalde Bunu herkes Kalbi ile karar vermeli kalbiyle karar vermeli Fakat bu her nekadar Alaturka ve alafranga yani Türkler usulüne Fransızlar usulüne diyebileceğimiz şekilde ikiye ayrılıyorsa yani biri Avrupa kültürünü 1'de Türk kültürünü yansıtıyorsa da biz daha ziyade temizliğimizi ne kadar burada yaptığımıza bakmak zorundayız esas olan bizim için temizliktir temizlik ve defi haceti yapmaktır bu Elbette bir tür kültür emperyalizmi çeşidide olabilir binalar Daraldı artık bir kutu bütün evin ihtiyacını karşılıyor şeklinde bir anlayışta olabilir daha az metrekareli bir yerde daha az koku yayılıyor gibi sebepler olabilir ama biz bunu tercih etmeyiz fakat haramdır demek içinde elimizde belge yoktur Çünkü haram olan tuvalete şu şekil bu şekil çömelmek değildir necasetten temizlenememektir haram olan budur. bir başka meselemiz yine taharetle ilgili istinca yani gerek büyük abdeste ve gerekse küçük abdestte dışarı çıkan necasetten temizlenme suyla bezle böyle neyle yapıyorsa artık. Bunun ölçüsü ne kadar ? bu belli bir limit 3 dakika yapınca mı temiz oluyor yahutta şu kadar su akıtınca mı temiz oluyor ? cevap: Biz gerek küçük abdestten sonra ve gerekse büyük abdestten sonra o bölgenin kirlenmesinden ve yeni akıntıdan çıkıntıdan korunmaya istinca diyoruz akıntı devam ederken bir teneke su dökülmüş olsa hortumla temizlik yapılmış olsa bunun adı temizlik değil Çünkü Önemli olan akıntı ile çevrenin organların kirlenmesini temizlemektir yeni akıntının olup olmadığını kontrol etmektir veya temin etmektir bu sağlandıktan sonra 1 dakikada da olur 10 dakikada da olur Önemli olan prensibi temin etmek burada vesvese çok önemli bir sorun yani acaba acaba diye devam eden vesvese caiz değildir Sırf bu yüzden fukaha Allah onlara rahmet eylesin diyorlar ki çok önemli bir ölçü bu Şimdi Müslüman mesela küçük abdestinden iki türlü arınması lazım bir istibra yapması lazım yani bittiğini artık Sızıntı gelmediğini anlaması lazım. 2 O bölgeyi temizlemesi lazım mendille olur suyla Ama genelde mendille temizledi diyelim Şimdi hüküm bu kural bu Bu arada Müslüman bakıyor ki tuvaletten bu kalktığı zaman muhakkak Damladı diye bir vesvese geliyor ne yapıyor fukaha bu adamın bu vesvesedini önlemek için idrardan kalkmadan önce organını bol suyla yıkar ve bunu kurulamaz kurulamasın neden ayağa kalktığında çamaşırında ıslaklık hissettiğinde benim serptiğim suydu diyecek böyle yapmaması halinde bu su idrar sızıntısı diyecek ve vesvesesi bitmeyecek. Vesveseli Müslümanın ibadetindede hayır bereket yok bunun için müslümanı vesveseden güvenli hale getirmek için deyim yerindeyse Fakihler Allah onlardan razı olsun bir tür hile öğretiyorlar yap böyle vesveseden kurtul diyorlar tekrar bu örneği veriyorum Mesele ne kadar ciddi onu anlamamıza yardım etsin diye bir şekilde vesvese olacaksa eğer kalkınca sızdı taştı gibi düşünüyorsa eğer çamaşırını bir takım organını ıslatsın Böylece vesvesenin yolunu kapatsın diyorlar meseleye ne kadar ciddi bakıldığını gösteren bir örnek bu çünkü vesvese sadece namazda sorun değil aynı zamanda hayatta da sorun yemekte sorun eşler arası ilişki de sorun vesvese bir afettir. Bu afete karşı fukaha tedbir tavsiye etmişlerdir Allah onlardan razı olsun bir başka husus cünüp insanın yatıp uyumasında mesela akşam cünüp olmuş birisinin Sabah namazına yarım saat kalıncaya kadar banyo yapıp namaz kılmak için yeterli vakit kalıncaya kadar yatıp uyumasında hiçbir sıkıntı olmadığına fukaha ittifak etmiştir. zaten aybaşı Veya lohusa kadın için zaten bir sorun veya kadın için hemen banyo yapmak diye bir şart yok hemen banyo şartı yoktur Evet banyo yapıp temizlenip o şekilde Yatmak daha edebe sünnete daha uygundur ama farz değildir fakat tavsiye edilen şudur böyle yatacaksa şöyle bir namaz abdesti gibi abdest alırsa iyi olur denmüştür aynı şekilde cünüp birisinin yemek yemesi su içmesi yemek yiyenlerin sofrasına oturması yemek pişirmesi domates soyması ekmek kesmesi gibi şeyler hiçbir şekilde sakıncalı değildir fukahanın bu şekilde farz kayıtları yoktur Sadece ellerini yıkamasını tavsiye etmişlerdir cünübün eli ihtimalen necasete demiş kirlenmiş olur diye bu zaten normal edebimiz halindedir cünüp

insanın yemek yemesinde bir sakınca yoktur Bunu şeriatımızın en temel prensiplerinden biri olarak zihnimize yazmış olalım bir başka mesele hayızlı kadının kuralı kuralları arasında zikretmiştik hayızlı kadın veya lohusa kadın bedeni temizdir bedeni ile ilgili kirlilik söz konusu değildir temizdir demiştik cünübünde üzerindeki kirlilik manevi kirlilik yani Mesela cünübün gusül abdesti alana kadar değdiği şeyi yıkamak gerek yok böyle bir kural yok cünüp mesela terledi teri pis değil cünüp bir bardaktan su içti o bardak artan suyu pis su değil cünübün hali manevi kirliliktir manevi kirlilik ne demek yani hükmen böyle bir kirliliktir. şimdi teyemmüm bölümünden bir meseleyi görüşmemiz lazım. Bir teyemmüm zorunluluğu düşünelim Müslüman teyemmüm alması halinde namazın vaktini kurtaracak ama abdest seçeneğini kullanması halinde namaz vakti geçiyor tabii suyun yokluğundan konuşmuyoruz su yoksa zaten ortada mesele yok su var şöyle düşünelim su için ne olur motoru çalıştırıp su çekmesi lazım 5 dakikada namazın vaktinin çıkmasına var abdest almak ile uğraşırken o namazın vakti çıkacak veyahutta ayakkabılarını botlarını çıkarırken üzerindeki kazakları çıkarırken Veya başındaki sarığı çözerken vakit geçecek 4 dakika var vakit çıktı çıkıyor hemen orada bir teyemmüm yapacağı birşeye tak tak ellerini vurması yarım dakika sürecek abdest alırken 3- Bilemedin 2 dakika sürecek 2 dakikalık zaman onun namazı kaçırmasına sebep olduğunu düşünelim bunu gusül içinde düşünebiliriz Lakin tekrar inceltiyoruz meseleyi sorun su bulamama sorunu ise mesele yok sorunumuz bizim su bulamama sorunu değil suyu kullanacak kadar vaktimiz yok ne yapacağız ? cevap abdestle uğraşacağız teyemmümle uğraşmayacağız. Çünkü teyemmüm kimin hakkıdır ? Su bulamayan veya suyu kullanamayanın iki kişinin hakkıdır. suyu kullanmaya vakti olmayan diye bir hak yok teyemmümde Cumhuru ulemanın bu şekildedir görüşü. burada münferit bir görüşte varsa da amel edilen bir görüş değildir Cumhur ulemaya göre teyemmüm suyun olmamasından dolayı ya da suyu kullanmaya sağlık açısından bir engel olması durumundadır buna 2 şartlarda teyemmüm gerçekleşir diyoruz ama burada üçüncü bir sorun suyu kullanmaya vakit yetmiyor suyu ısıtması gerekiyor Mesela Böyle bir şey olabilir buz gibi su elde edilmiyor ısıtması gerekiyor işte o ısıtıncaya kadar da namaz vakti çıkıyor maalesef namaz vakti çıksada abdest seçeneğini kullanmak zorundadır dedik sadece cenaze ve bayram namazlarında bu alternatif kullanılabilir Çünkü cenaze namazının alternatifi yoktur cenaze namazı kaçtı mı bir daha onunla ilgili sevabı yakalamak mümkün değil bayram namazının yerine de kılınan bir namaz yoktur dolayısıyla bayram namazına mesela tam bayram namazında Tekbir getirecek zaten camide zor yer buldu o arada abdesti bozuldu caminin kenarındaki Mermere hemen orada safların ortasında ellerini vurup teyemmümle bayram namazını kılsa caizdir mümkündür Ebu Hanife rahmetullah aleyhin mezhebi bu şekildedir Allah ona tekrar rahmet eylesin bir başka husus cuma namazı için bu şart böyle kullanılabilir mi ? neden cuma namazı da sıkıştırdı tam hutbe dinlerken hutbede uyudu diyelim Bu durumda hutbe okunurken uyuyan birisi gitse zaten iki rekat cuma namazı hiçbir şekilde Cuma namazına yetişmesi mümkün değil bu teyemmüm mü yapacak ? cevap hayır yapamayacak Çünkü cuma namazını kaçıranın yerine yapacağı iş var öğle namazıdır bu ama bayram namazını kaçıranın yapacağı bir iş yok bayram namazı şansı gitmiştir cenaze namazı şansı gitmiştir abdestten gusulden hayızdan yani taharetten konuşurken bazı kuralları tekrar tekrar hatırlamamız gerekiyor Biz taharetten konuşurken doğal olarak pislik ve pis şeylerden de konuşuyoruz şimdi mesela kural olarak Bilmemiz gerekiyor ki şeriatımızın pis gördüğü şeylerin listesi azdır. temizlik esas kuraldır yani biz ormanda yürürken ormanda ayağımızın altındaki yapraklar ağaçlar pismidir Hayır esas olan temiz olmaktır. Bir Şeyin pis olması için onun ayetle hadisle sabit olması lazım yani bir hususta bu pistir diye bir kural getirilmediği sürece müslümanın şu pis midir diye araştırması gerekmiyor Aksi takdirde Müslüman vesvese içerisinde olur evhamdan kurtulamaz Bu nedenle bu temizlik esastır ilkesinden dolayı abdesti olmayan veya Cünüp olan bir Müslüman pis midir ? ne dedik Hayır pis değildir hükmi kirlilik vardır dolayısıyla Bir müslüman cünüp oldu diye ona pis denmez. Peki kafirler temiz midir ? Müşrikler temiz midir ? Cevap kafirlerinde temizliği bedensel temizliği söz konusudur mesela kâfirin tuttuğu bir kürek küreğin sapı kâfirin oturduğu bir koltuk arabada otobüste oturduğu bir koltuk oturulmaz dezenfekte edilmesi gereken bir koltuk değildir kafirlerdeki manevi pisliktir. manevi bir pislik

olduğu içinde kâfirin ki elimizde sabun kâfirin tuttuğu yerleri temizlememiz gerekmez ama elinde şarap şişesi bulunan bir kafirin tuttuğu yer şaraptan dolayı pistir. başka bu temizlik ilkelerinden bir tanesinden söz edelim hangi hayvanları temiz kabul edeceğiz ? cevap: Eti yenen hayvan temizdir. ancak öldüğü zaman hayvan öldüğü zamandan ne kastediyoruz ? Besmele ile kesilmenin dışından Kaya'dan düştü öldü ya da gittik ahırda hayvanı bulduk ölü bu hayvan deniz hayvanı değilde balık dışındaki bir hayvansa necistir ölür Ölmez necis hale gelir ne demek zaten yenmiyor Ama mesela düşüp öldü o arada da kanı aktı idrarı aktı bu dün sütü sağılan inek diye temiz değil. Eti yenen hayvan yaşarken temiz kendiliğinden Besmelesiz kesilmeden öldüğü zamansa necistir. bir başka Kural Eti yenen hayvan da olsa pislik yiyen pislik karıştıran hayvan farklı bir hükme tabidir Burada özellikle mesela inek pislik yemez ama inekde de pislik karıştırma hastalığı olabilir bu hayvanda hastalık olur. Fakat tavuk pislik yer. Böyle pislik yiyen hayvan mesela tavuk pisliği yiyorsa eğer bu hayvanın etinin yenmesi caiz midir ? cevabı olarak fukahanın farklı görüşleri var ama ortalama cevabı bizim hanefi mezhebinde tercih ettiğimiz cevap: Bu tür hayvanların etinin yenmesi haram demiyoruz. Eğer insan sağlığı ile ilgili bir sorun varsa ortada O zaman diyoruz ki bu sağlık sorunu nedeniyle bu hayvanların mesela tavuğun ne kadar da vücudundan bu pislik hayvan pisliği yediği necaset atılabiliyorsa o kadar temizleyecek yiyecek yedirilmesi kümesine kapatılır hayvan dışarıda pislik karıştırmaz Daha doğrusu yani tecrübe ile de hayvan besleyenler bunu bilirler mesela hapsedilmesi halinde tavuktan bu koku gidiyor ama ördekten 10 gün hapsedilmesi lazım ki vücudundaki bu koku Yani pislik kokusu gitsin diyorlarsa mesela o kadar hapsetmek esas olan şeriatın inceliklerine daha yakın bir hükümdür denmiştir. yani Özellikle En azından karnındaki necasetin pisliğin git gidiceği kadar bir zaman beklemek hele hele özellikle Uygundur tekrar zikredeyim hayvanlar Eğer necaset pislik yiyorlar karıştırıyorlarsa hemen kesilip yenmelerinde kerahat var en azından Ama eğer böyle bir zaruret yok hemen kesip yenmesi gerekmiyorsa En azından midesi boşalıncaya kadar bir gün iki gün başka yiyecekler yedirilip hayvanın içinin iç organlarının temizlenmesini beklemek gerekmektedir demiştir fukahamız. burada köpekle ilgili hayvanlardan söz edince köpekle ilgili bir parantez açmamız ya da yeni bir sayfa açmamızda fayda var köpek olduğu gibi pistir bu pisliğe salyası kılları herşeyi tabidir. Allahü Teala insana köpeği çok yakın yarattı. yani Yani hayvana insa muamelesi yapası geliyor bakanın insan gibi yakın böyle bazı köpek çeşitleri insanla konuşacak kadar böyle duygusal oluyor yaklaşıyor ama hiçbir şey Allah'ın şeriatının hükmünü değiştirmez. Her ne kadar fukahanın tek tük köpeğin bizzat kendisi yani köpeğin mesela elini tuttun derisine sırt derisine tuttun okşadın köpeği diye elini necasete tutmuş gibi değildir diye Ebu Hanife rahmetullahi aleyhden nakledilen bir görüş varsa da ama asıl olan fukahanın Cumhurunun görüşü ve hadis-i şeriflerin desteklediği görüş köpeğin olduğu gibi necis olduğu şeklindedir aynı şey domuz için çok daha katı kurallarla vardır domuzun derisininde tabakLanarak temizlenmesi bile mümkün değildir domuz olduğu gibi necis bir hayvandır bu konulara girilmişKen açılabilecek bir konuda küçük çocukların Henüz anne sütünden başka bir emzik emmemiş Yani bir bebek maması yememiş çocukların çocuklar kız olsun erkek olsun idrarları temiz midir değil midir ? diye bir konu açabiliriz Zira bazı hanbelilerin zahiri mezhebinin nakillerinde çocuk Eğer sadece anne sütü emiyorsa onun idrarı sadece necis değildir densede öyle bir şey kitaplarda görünüyorsa da Cumhur'u ulemanın ittifak ettiği görüş insan cinsinin çocuk olsun büyük olsum idrarı temiz değildir. Buna büyük insanın küçük insanın ayrımını yapmıyoruz. Gerek küçük abdest gerekse büyük abdest hepsi bu pislik kuralına dahildir hayvanın bevlide necistir şu kadar ki Eti yenen hayvanların Dışkılarından sakınılmak zor olduğu için insan pisliği gibi nitelendirilmemiş biraz daha hafif tutulmuş olabilir aöa en ideali büyük abdestin veya küçük abdestin her çeşidinden sakınmaktır. Böylece insan kendisini vebale sokmadan sakınmalıdır. Aynı şekilde insanın bilhassa erkeklerin bedeninde gelen menilerin necis olduğunu söylemiştik. Burada kadınların kadınlık organlarından gelen idrar meni kan dışında kadın rutubeti diyebileceğimiz,kadınlık organındaki rutubetin (akıntının) hükmü nedir ? Bunu tıp uzmanları bunu burundan gelen sümük ter veya gözyaşı gibi görüyorlar hayız meni idrar gibi bir akıntı değil diyorlar eğer böyle ise bu tıbbın bu verisine doğru diyorsak bu tıpkı kadının yüzününün terlemesi gibi kadınlık

organındada rutubet olmasıdır bunu necis kabul etmiyoruz. Hayır eğer kadın bunu ayırt edemiyorsa ya bu mesela aybaşından sonra gelen beyaz akıntı mı diyorsa tereddüt ettiğimiz herhangi bir meselede takvaya uygun olanını anında tercih ederiz. Bu konuda ihtilaf etmemize gerek yoktur. İnsan kanının ve özellikle kanın necis olduğundan hiçbir ihtilaf yoktur. Kan az olsun çok olsun böyledir. Ne kadar kan namaza mani oluyorsa kanında o kadarı necistir. Hayvanların kanıda pistir. Dolayısıyla uğur olsun diye bir yere sürülmez. Necasetten bereket uğur olmaz kan pisliktir. Bunlar cahiliye adetidir. Yalnız burada önemli bir ayrıntı: hayvan kesildikten sonra: ana damarlarındaki kan aktı. Gittik kasaptan iki kilo et ver bize dedik iki kilo kırmızı eti aldık getirdik mutfağın tezgahına koyduk ki kıpkırmızı kan oldu heryer bu kan necis değildir. Çünkü bu çok ince kılcal damarlarda kalan kandır bu necis değildir. Necis olan kan hayvan kesilirken fışkırarak çıkan o ana borulardaki damarlardaki kandır. Elbette bu kanıda tutup aa necis değilmiş yiyelim demek değildir. Hayvan kesilirken üstümüze sıçrayan kan necistir namaza manidir. Ama yemek yapmak için önümüze koyduğumuz etin üstündeki kan bize sıçrasa bu namaza mani değildir. Ciğer ve dalaktaki kanda temizdir. Allahın hikmeti böyle yaratmıştır. Balıktaki kanda temizdir. Kusmuk necistir. İnsanın midesinde geliyor mide bağırsakla birleşik bir yer. Burada şöyle bir hususu vurgulamak lazım mesele çok yaygın belvai umumi bir mesele değilse bu meselede fukahanın hanefi görüşünü ve talebelerinin görüşünü tercih ediyoruz ama eğer bir belvai umumi varsa fukahanın bizi rahatlatacak yani çaresiz kaldığımız bir noktada fukahanın bizi rahatlatacak rahmet olacak görüşünü tercih ediyoruz. Buna örnek olarak kadının fercindeki rutubeti örnek verebiliriz. Bu rutubet konusunda (akıntı) konusunda fukahanın 3-4-5 görüşünden zikredebiliriz ama biz özellikle ebu hanifenin mezhebini imam şafiinin mezhebini özellikle tercih ettik. İmam Şafiininde İmam Nevevi kanalıyla nakledilen bir rivayetini özellikle aldık yani doktorların verdiği raporlarda buna daha yakın duruyor. Ne diyor doktorlar ? Bu burundan gelen bir sümük gibi diyorlar dolayısıyla bu temizdir necis değildir diyoruz çünkü aksi takdirde kadınlar için namaz ciddi bir sorun olabilir. Kadınlar bu konuda zorlanabilir şeriatımız zorluk dini değildir diye vurgulamamız gerekiyor. Denizde ölen balıklarla ilgili bir tespitimiz olmalı. Denizde bir müdahale olmadan ölmüş balık bir de denize bir zehir akıtılmış ölmüş balık var. Biz birinci balığı temiz ikinci balığı pis görürüz. İkinci balığa necis deriz. Deri meselesi vardır bir de şeriat kitaplarımızda. Deri deyince işte hayvan ne varsa aslan kaplan inek deri tabaklanırsa yani kimyasal işlem görürse deri temizdir iki deri hariç insan derisi ve domuz derisi. İnsan derisi mükerrem olduğu için domuz deriside hiçbir şekilde temizlik kabul edilmeyeceği için alıp kullanılamaz. Hanefi mezhebinin görüşü budur. Önemli bir başlığımız daha var. Alkol elle tutulur bir pislik midir ? Yoksa alkol haram olduğu için pis midir ? ne gibi bunu şöyle örneklendirelim: cünüp insanın elle tutulur pisliği yoktur cünüp insan manevi pislik taşıt Allah Allah ona pis dediği için pistir yıkanıncada zaten üstünden giden bir pislik yok aslında alkol de gerçekten böyle kan gibi pis midir ? Cevap: dört mezhep imamının görüşü alkolün şeriatın alkol Dediği şeyin kan gibi pis olduğu şeklindedir. Ama bunun dışında fukahadan alkoldeki necasetLik şeriatın haramlığından kaynaklanıyor Yani bunu şeriat haram dediği için kaynaklanıyor Dolayısıyla alkol pis değildir haramdır diyorlar böyle diyen görüşte var ve bunların görüşü de çok yabana atılır Bir görüş değil bu nerede bize lazım olacak ? bu bize kolonyada mesela lazım olacak Mesela parfüm de lazım olacak çünkü kolonyada parfümde özellikle alkol kullanılır alkol ile Bunlar üretiliyor eğer alkol pis hükmündeyse o zaman Kolonya parfüm gibi şeyler necis hükmündedirler Onların elimize dökülmesi çamaşırımıza değmesi halinde acilen temizlemeden namaza dönmememiz gerekiyor biz ne hüküm vereceğiz ? Bir defa zaruret olmayanlarını tartışma konusu yapmamamız lazım bizim ? Neden bunun bize hayati bir bağlantısı yok bunun bunda da ufak bir tereddüt varsa bu kültürde bize ait kültür değilse Biz niye diretelimde kolonya caiz midir diyelim ama şunuda bilmemizde fayda var muasır ulema alkolün kolonyadaki şeklini parfümlerdeki şeklini öyle kan gibi necis görmüyorlar bu şekilde necis gören fukahada var bu konuda direten kendine göre delillerini getiren de var elhak yabana atılır şeyler Söylemiyorlar Ama özellikle daha bu kolonyayı mesela kullanılabilir Görende var kültür olarak buna yanaşmamak lazım ama Kolonyadaki alkol necis değildir diyen görüşte bir fıkıh görüşüdür. Bir başlık daha açalım şimdi biz dedik ki şeriatımız dayanabileceğimiz

kadar bize Emirler vermektedir kaldıramayacağımız şeyleri Allah kimseye Emretmedi bize de Emretmedi necaset %100 uzak durulabilir bir şey midir ? Hayır asla hayır yağmurdan mesela tuvaletteki necaset sıçrama yoluyla terliği çıkarıp bastığın yere gelir oradan ayakla basılır evin halısına basılır evin halısından mutfağa gelir yatak odasına gider ama bu kadar inceltmek yasak çünkü böyle mikroskopla incelememiz halinde temizlik dünyada mümkün değil bu vesvesedir evhamdır caiz değildir bu aksi takdirde hanımların ömrü ellerinde çamaşırsuyu sünger secde gibi devamlı halıların üzerinde geçmesi lazım bu zorluktur şeriatta zorluk yoktur şimdi ne Kural koyacağız fukahanın çeşitli simgeleri var yani şu kadar olsun bu kadar olsun diye bir kural koyuyorlar Biz diyoruz ki Hanefi mezhebindeki ölçü bir ğaliz çok ağır pislik var İnsan dışkısı eti yenmeyen hayvanın dışkısı Bunlar ağır insan idrarı ağır pislik bunlar bunlar da işte 3 grama kadar ağırlık olarak tonaj olarak veyahutta şöyle avuç içi kadar bir yeri ıslatacak kadar olan şey diyoruz hafif pisliklere gelince toz Toprak işte balkonda biriken halıda renk olarak biriken Bunlar da artık göze çirkin görünecek yani üstüne Basılmaz hale gelecek durumda ise şeriata göre buna pistir denmiş. bir başka hususla bu necaset konusunu da bitirelim Şimdi bir şey kirlendi mesela çamaşır kirlendi İdrarla kirlendi veya büyük abdestle kirlendi 3 defa yıkadık kuruttuk hala idrarın rengi orada gitmedi Kandı kanın rengi gitmedi koku kaldı koklanınca necis bir koku oldu orada kaldı bu bizim için temiz değil Bunu yeniden yıkamak gerekir demeye mecbur ediyor mu ? hayır. necaset gitti ve 3 defa biz onu güzel mesela modern çamaşır makineleri şimdi 3 defa yıkıyor Biz bunu güzel yıkadık bir defa daha renk gitmedi diye çamaşır suyu getirip dökülmez böyle zorluk dini değil necasetin kendisi gidince rengi çamaşırı boyasını bozmuştur. asitli sudur asitli bir sudan dolayı çamaşır bozulmuştur yani bunu yeniden renk verinceye kadar temizlemek evhamdır vesvesedir buna gerek yoktur.

FITRİ TEMİZLİKLER 1 (Fıkıh Okumaları)

Taharetle ilgili Fıkıh konuları ele alınırken Fıkıh kitaplarında ve hadisi şeriflerin sünen kitaplarında yani fıkıh Konularına göre dizilmiş olan hadis kitaplarındaki onlara sünen deniyor fıtri özellikler fıtri temizlikler denebilecek bir bölüm vardır. Fıtrattan olan temizlikler biz bunları Tabii temizlikler doğal temizlikler diye tercüme edebiliriz doğal temizlikle ne kastediyoruz ? şimdi bir evin halısının kirlenmesi yani üzerine necaset veya başka bir şey bulaşıp da onun temizlenmesi bir temizlik çeşididir ama insanın dişlerini temizlemesi Fıtri temizliktir diş sabaha kadar uyumakla bile diş kirlenir ağız kirlenir insanda belli tüyler sürekli büyür ve bunların temizlenmesi gerekir. fıtri temizlikler fıtrattan olan insanın yaratılışından olan ve temizlenmesi gereken temizlik malzemeleri fıtri temizlikler diye fıkıh kitaplarında Yer almıştır Bu konu ile ilgili pek çok hadisi şerifler vardır hatta bu fıtri temizlik dediğimiz temizlik çeşitleri peygamberlerin üzerinden anlatılır enbiyanın temizliği denir Çünkü Enbiya Tabii şartlarda melekler gibi değil insanlar gibi yaşamışlardır onlar Tabii temizlik gerektiren hususlar da herkesin öncüleri olmuşlardır farklı hadisi şerifleri de dikkate alarak bu fıtri temizlikler yani insanda doğal olarak yapılması gereken temizlikler sırayla dizildiğinde 1. olarak istincayı zikredebiliriz istincayı fıkhın diğer bölümlerinde de görmüştük istinca insanın dışarı attığı dışkısının veya idrarının tamamen giderilmesi vücuttan iz bırakılmaması demek yani vücuttan çıkan pislikten çıkış mahallinin üzerinde veya sıçraması yoluyla başka bir yerden pislik bırakılmaması özellikle fıtri temizliklerdendir 2. fıtri olan temizlik ağız temizliğidir ağız temizliğini hadisi şeriflerde misvak kullanma diye görürüz misvak kullanmak hadisteki fıkıhtaki ağız temizliğinin adıdır. Biz ağız temizliği diş fırçalama diye bugünkü isimlerden bir isimle bunu anıyor olabiliriz içerik aynıdır. o kadar ki yemeklerden sonra namazlarda Kuran okunurken yatarken uykudan kalktıktan sonra insanın bir toplantıya giderken de vs pek çok alanda hadisi şerifler ağız temizliğine önem vermemiz yönünde telkinlerle doludur Bu da fıkıh kitaplarında ağız temizliği ile ilgili pek çok ayrıntının yer almasına sebep olmuştur. burada bir iki ince hususu zikretmemiz gerekiyor. 1. Husus Fıkıh kitaplarında misvak

kullanma olarak geçiyor olması bir ağaç parçasının dişler üzerinde hareket ettirilmesini hatırlatmak için söylenmiş bir söz olarak alınmamalıdır misvak kullanmak hem bir sünnete ittiba hem de tam anlamıyla diş temizliği konusudur. Biz diş temizliği konusunda bugünkü modern fırça ve macun sistemi gibi bir Temizlik yapıp yapmadığı konusunu tartışmıyoruz misvak için. Elbette Ashabı Kiram bizim gibi Yiyip içmiyorlardı bizim kadar yağlı çikolatalı böyle bir şey dişe yapışıp kalan şeyi zaten yemiyorlardı böyle yedikleri macunlar temizlik malzemeleri biz neredeyse deterjanla dişlerimizi yıkayacağız gene temizlenmiyor dişlerimiz neden çünkü yağı yağlayarak yiyoruz biz adeta bizde bir sofrada bir kişinin yediği şey Belki ashab-ı kiramın bizde gıda kalitesi bakımından ashabı kiramın ailece bir hafta yediklerinden fazla olabilir ashabı kiramın yediği en lüks şey pişirdikleri bir koyun budu ya da deve budundan 100 gram 200 gram et belki Bilemedin 250 gram et ve haftalık ya da günlük ne kadarsa bizim bir defa Etin şurasından döner burasından kavurma yağından filanca şey eti yeriz yedikten sonra yağına ekmek bandırırız bizim yediğimizi fırça değil zımpara bile temizlemez herhalde. Bu sebeple yani misvakı temizlik malzemesinde yetersiz görmek bir defa makul değil ama böyle bir hayat tarzımız varsa gerçekten de fırçanın ve macunun yaptığını misvak yapmayabilir yapmıyor nitekim biz misvakı Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizin sünneti olarak kıyamete kadar yaşatmayı tercih etmeliyiz ama bunun yanında fırçalamamız macun kullanmamız hiçbir şekilde sakıncalı değil Bilakis ağız kokusundan hoşlanmıyan ve Kur'an okuyan zikir yapan bir ağzın kokmaması gerektiği yönünde bize tembihde bulunan aleyhissalatu vesselam efendimizin mübarek Tavsiyelerine de uyumuş olarak biz daha önemli bir iş yaparız bir başka husus misvak illa Medine'den gelmesi gereken bir bitki değildir tüylenebilen herhangi bir ağacın dalından kökünden mesela dut ağacının köklerinden çok güzel misvak olur Medine'den gelen orada büyüyen bir ağaç çeşiti oradaki Çöllerde büyüyen bir ağaç çeşididir yani misvak erak denen bir bitki çeşitinin dallarından köklerinden yapılıp Hacılar tarafından bize getiriliyor ve kullanıyoruz önemli olan o ağaç değildir önemli olan sünnetin icra edilmesidir sünnet nedir ? 1 ağız temizliği ama bu ağız temizliği mesela fırçalamayı tarif eden fıkıh kitaplarımız sadece bunu sağdan sola 2 defa geçirme olarak değil diş aralarına Damağın içine ve benzeri ağız temizliğine bir bütün olarak yapabilecek bir madde alet kullanılmalıdır eğer mesela Dut Ağacı kökleri tüylenerek bu işi yapıyorsa oda temizliği sağlar her halukarda fırça ve macun da ağız temizliğidir doğal temizliğimizdir fıtri temizliğimizdir Bunu sadece dış tabipleri övdükleri için ağız çürümesinde etkili olduğu için değil biz bunu peygamberlerden taaa ilk peygamberlerden itibaren peygamberlerin yaşam tarzı temizlik tarzı olarak gördük bitti bizim için bitti peygamber mirası bize. 2)Müslümanın ağız kokusuyla mümin kardeşlerinin yanında bulunması Doğru bir hareket değil Müslüman temiz insandır Müslüman Hoş geldiniz derken ağzından çıkan kerih koku kucaklaşırken ağzından gelen kerih kokular çirkin kokular Müslümanlık kelimesi ile mütenahi değildir eh hiçbir sakınca yok Müslüman kesinlikle peygamberinin sünnetine uyacak ağzını temizleyecektir bunun temin etmeye vesaire bir ihtiyacı yoktur Ama defalarca da olsa vurgulamak gerekiyor Önemli olan ağırlıklı olan dişin temizlenmesidir ağızdan kokunun giderilmesidir eğer misvak bizdeki yemek kültürü nedeniyle bu temizliği sağlamıyorsa sağlayan neyse helal bir madde onunla muhakkak yapacağız bunuda nerden anlıyoruz ? Fukaha misvakı anlattığı bölümünde diyor ki misvak bulmayan diyor var böyle çünkü cebinden düşürmüş olabilir caminin lavabosunda abdest alırken herhalde orada da senin için bir misvak kutusu koymuyorlar diyor ki alimlerimiz o zaman Mesela nevevi gibi bir alim diyor ki bir kumaş parçası ile dişlerini temizler diyor kumaşta yani mesela Gömleğinin bir parçasını ıslatıp onunla ağzını temizleyebilir Neden ? Çünkü fukaha esas olarak neyi algılamışlar diş temizliğini algılamışlar diş temizliğine de önce ağız kokusunun giderilmesi sonra dişlerin hem sağlık açısından hem de görünür açısından temiz olmaları hususunda Biz yönlendirilmiş bulunuyoruz Taa kadim peygamberlerden biri bu enbiyanın sünnetidir. Bu fıtri Yani sünnetlerden birisi de Ağız çalkalamaktır Biz bunu abdeste de yapıyoruz yani abdestte de ağız çalkalıyorUz niye binean ağız çünkü ağız temizliği bu hususta yani Yemekten sonra yapmakta ağız temizliği kültürü olarak bize fıtri temizlik çeşitlerinden biri olarak nakledilmiştir. ittiba etmek hususundayız Elbette bunu kitaplarımız fıkıh kitaplarımız farzlar

vacipler olarak saymadı ama biraz sonra sünnet edilme hususunu konuşurken göreceğiz adı sünnet ama şeair-i islamiyeden yani Müslümanlık simgelerinden birisi bu ağız temizliği ve burun temizliği abdestin sünnetlerindendir gusülde guslün farzlarındandır ama ağız çalkalama burun çalkalamak bize enbiyanın sünnetinden doğal ve fıtri hayat yaşayan en güzel örnekleri ile sağa sola kaymadan aşırılığa kaymadan yaşayan enbiyanın metodu olarak karşımızda durmaktadır. enbiyadan bize intikal eden temizlik doğal temizlik konularından birisi de koltuk altlarının temizlenmesidir Koltuk altları erkekler için de kadınlar için de tüylerin koparılması temizlenmesi şeklinde anlaşılabilir Koltuk altındaki tüylerin sadece omuz tam altına isabet eden ve kolla yandan göğsün birleştiği yerdeki avuç içi kadar olan en geniş ölçüsü avuç içi kadar olan ve normal kıllara göre daha çabuk ve daha farklı büyüyen tüylerin alınmasını kastediyoruz Bu da İslam terbiyesinden taa İbrahim aleyhisselamdan beri intikal eden Tabii temizliklerden bir temizliktir bunun muayen bir şartı bir suresi yoktur fakat Resulullah'ın sallallahu aleyhi ve sellemin ashabına 40 günü geçirmemelei hususunda tembihHatta bulunduğuna dair rivayetler vardır Yani önemli olan Müslümanın Koltuk altı tüylerini temizlemesidir bu 40 günü geçmemelidir bu geçme fakat Tıpkı sakalda olduğu gibi köse bir Müslümanın sakal Ahkamı taşımayacağı gibi bir nedenle koltukaltında tüy bitmeyen birisi İlla 40 günde bir temizlenecek diye bir şart yok ama normal ölçülerde insanın koltuk altındaki tüyleri en geç 40 günde bir temizlemesi gerekir Evet 40 günde bir burada bizim kültürümüzden bu tür temizlikler banyo yapma dediğimiz yani umumi vücut temizliği gününe algılanır bu bir kültür tarzı yaşam tarzı bunda sakınca yok ama önemli olan ben filan gün banyo yapıcam o gün temizleyeyim diye bu sünneti ihmal etmemektir. Hususi Banyo gününe rastlatılabilir. Zira bir kanama vücut deride bir kanama nedeni olmadığı sürece bu abdestle gusulle ilgili bir konu değildir gerek koltuk etek traşı dediğimiz traşların gusülle abdestle bir alakası yoktur abdestle alakası olabilir jilet kullanan birisi için kullandığı jiletten dolayı veya Kesici aletten dolayı bir kanama olursa abdesti bozulacağından vücuttaki tüylerden traş etmek neresinden olursa olsun vücudun abdestle Alakalı değildir yine bu Koltuk altları ile beraber zikredilmesi gereken bir başka husus da etek traşıdır hem erkeklerde hem kadınlarda Bu da 40 günle sınırlıdır 40 gün kuralı burada da vardır ama 40 gün kuralı özellikle son noktayı göstermek içindir yani maksimum nereye kadar çıkabilir bu temizlik ? 40 günde hiçbir tüylenme olmayabilir de kullanılan tüyü giderme yöntemi Mesela şimdi yeni yeni gelişen lazer denen bir cihazla yapılan bir temizlik altı ayda bir tüy çıkarıyorsa temizlik 6 ayda bir olabilir ama 15 gün üzerine artık rahatsız edecek o bölgenin pislenmesi orada mikroplanmaya neden olacak bir uzama olduysa 40 günü beklemek diye bir Kural yok mühim olan temizliktir. Burada erkekler ve kadınlar konusunda işaret var ayrıntılı bir fıkıh meselesine temas edeceğiz. erkeklerin gerek koltuk altı gerek etek altı traşlarında Ustura gibi yani jilet gibi şeyler kullanmaları tavsiye edilmiştir kadınlarda ise ağda türünden yontma türünden olanlar tavsiye edilmiştir ama bu sünneti şöyledir farzı böyledir şeklinde bir tavsiyede bulunulmuş değildir Sadece bu olsa iyi olur kadınların Ustura cinsi şeyleri kullanma yerine herhalde fıtratlarına daha uygun olan Yontma koparıp atma tavsiye edilmiştir Bu da Şüphesiz tıbbi sakıncası olmayan yolla muhakkak yapılmalıdır. bir başka muasır Çağdaş meselelerden birisi olarak olarak. Şimdi bu tüylerin alınması için güzellik ya da bakım merkezleri gibi merkezlerde bu yapılıyor Kanun gibi Kural koymamız gerekiyor. kadın veya erkeğin galiz avretini tıbbı bir neden dışında hiçbir sebeple başkasına eşinden başkasına göstermesi Asla caiz değildir ! kadınların güzellik merkezlerine gidip oralarda tüy aldırmaları katiyetle haramdır. oradaki temizlik yapan görevlilerin erkek veya kadın olması bir işi değiştirmiyor yani kadının da kadının galiz avretine yani göbek ile diz kapağı arasındaki bölüme kadınında bakması haramdır sadece bir ilaç enjekte eden Hemşire için caizdir veya muayene etmek zorunda olan bir erkek doktor için caizdir veya kadın doktor için câizdir lazerle bu tip temizliği yaptırmak eğer kişinin kendisi banyoda yapabileceği bir işse sakıncası olmayabilir onunda ayrıntısına giricez Ama eğer ciddi bir tıbbi Neden yoksa yani tıbbi neden ne olabilir bir ameliyat olabilir sağlık sorunu olur tüy aldırmak tıbbi neden değildir lükstür Bu hususu özellikle bir kenara yazıyoruz yani şu mazeret batıl bi mazerettir güzellik merkezinde Hiç erkek yok Hep kadınlar var asla böyle bir özür olamaz kadının galiz avretinde göbek ile diz kapağı galiz avretidir diğer bedeni de normal

avretidir. Galiz avrette dinde kadın erkek ayrımı yoktur. Ebe, hemşire, doktor dışında hiçbir kadın da annesi de dahil kendi annesi de kardeşleri de dahil hiç kimse galiz avretine muttali olamaz Bir başka husus lazer gibi veyahut da ilaç neyse artık kalıcı etki yapmayan bir sistem olması lazım. jiletin kalıcı bir etkisi yok usturanın kalıcı bir etkisi yok ağdayı yıllardır epey zamandan beri insanlık kullanıyor ondan da böyle bir ses duyulmadı fakat lazer gibi belli sistemler önce bunun teknoloji Reklamını yapıyor müthiş güzel diyorlar aradan 5 sene geçiyor filan tür kansere neden olduğu araştırıldı filan laboratuvarda bu sonuç çıktı dönüyor lazer henüz temizlik işinde yeni eski denecek kadar değil 30-40 senesi yok insanoğlunun tecrübesi yok böyle gördüğü her teknolojiye insan atlamamalıdır Eğer lazerli bir sistem mesela kadında filan hastalığa neden oluyorsa onu da kullanılması o zaman caiz değil. bizim bir sorunumuz daha var mesela Allahu Teala kadında ve erkekte bu hareketli tüyleri diyelim Mesela bir göğüsteki kollardaki tüyler için geçerli değil bu. o hareketli uzayan Tüyleri 40 günden kısa bir zamanda kesmemiz yönünde bize öğüt vermiş oluyor bunların kökten kurutulması yani hiç koltuk altında tüy bitmeyecek hale getirilmesi acaba insana hiçbir tıbbi sakınca getirmiyor mu ? Yani bu tüylerin yolunmuş olması öyle bir ilaç kullanıyor ki koltuk altında bir daha tüy bitmiyor bu vücudun terlemesi hücrelerin hava alması gibi Kim bilir ne hikmetleri vardır bunun. Bunu da gerçek bir Tıbbi araştırma eğer bu tüylerin olmamasının bir zararı yok insanda Bunlar olsun veya olmasın insan terlemesi vs bu tüyler herhalde boşuna değil insanda. erkeğin yüzünde sakal bitmesiyle kadının sakalsız bıyıksız yaratılması arasında kesinlikle insanoğlunun kıyamete kadar öğreneceği çok büyük farklar vardır Zira Rabbimizin hiçbir işinde Hikmet dışılık yoktur büyük hikmetler doludur yaptığı her işte Allahü Teala'nın yaratırken öldürürken her ne yaptıysa Allahu Teala baştan dibe kadar Hikmet doludur. kadınları bıyıksız yaratması kimbilir hangi meziyetlerinin olmasının nedenidir ? erkeklerde bıyık yaratması Kaşlarını kalın yaratması var Allahü Teala'nın bu işte büyük hikmetleri aynı şekilde bu alınacak tüylerinde bizi En azından ayda bir defa usturanın ya da ağdanın başına götürmesindeki hikmetleri yok sayamayız Ama mesela jilet kullanılması kullanılması 10 günde bir bir tekrarlamayı gerektiriyorsa da 25 günde biri çıkarıyorsa belki Bu bir makuliyet taşıyabilir fakat kökten bir daha tüylenme olmuyorsa burada bir durmak lazım bir fıkhi kural olarak bunu söylüyorum yani Belki de hiç bir Tıbbi sakıncası yoktur böyle bir araştırmayada muttali olamadım ama fıkıh kuralı olarak lazer böyle bir sistem kullanılabilir mi lazer değil de filan kremi sürüyorsun üç ayrı tıraş döneminde sürdün mü bir daha orada tüy bitmiyorsa bunu da oturup Bu mantıkla Düşünmek zorundayız. Zaten fıkıh özellikle budur ana kuralları koyar o kurallara göre Müslüman kendisine çeki düzen verir teknoloji gelmiş Asır değişmiş Müslüman bunlardan rahatsız olmaz. Evet yeni bir başlık diyelim Bu konuda peygamberlerden tevarüs Ederek gelen büyük temizlik kampanyası insandaki fıtri temizlik kurallarından biri de tırnak temizliğidir. Tırnak temizliğinde de altların temizlenmesini kastetmiyoruz o zaten abdestte ve diğer görevler de zaten Tırnak kenarları tırnak altı temizleniyor biz tırnağın kesilmesini tırnak temizliği olarak kastediyoruz. tırnak temizliğinde de muayyen zorunlu bir vakit yoktur ama Müslümanın Haftada bir kez kesmesi eğer normal büyüme içersindeyse belli bir yaştan sonra bu büyüme veya çok uzama oluyor olabilir her halükarda kesilmeyen yani kesilmesi için büyüyen kısmı insan elinde belli oluyor ve bakıldığında bu tırnaklar uzamış denecek tırnak kesilmemiştir tırnaktır sünnete aykırıdırr. Evet bunun altında bir pislik oluşup bu pislik suyun ulaşmasına engel olmuyorsa bu namaza oruca mani değil hacca mani değil ama pislik adı üstünde. Pislik sadece insanın eline bulaşmış bir necaset değildir. uzamış bir tırnakta pisliktir temizlenmesi lazım cuma namazından önce bu temizliğin yapılması sünnete uygun olandır yani Cuma banyosu diye bir banyomuz olur bizim Cuma temizliği denir buna o temizliğe. Perşembe günü de yapılması caizdir. bir toplantı misafirlikten dolayı slaı günüde olur. en geç cuma günü cumaya giderken böyle Tırnaksız gitsin Müslüman anlamına bunu kabul edeceğiz Biz tırnakların kesilmesinde de fıkıh kitaplarında farklı tavsiyeler vardır yani işte şahadet parmağından başlayıp Sağ uç parmağa doğru gidip sonra sol baş parmaktan başlayıp sola doğru gitmekte vardır böyle zihnimizde Karışık değilde Net bilgi olsun diye söyleyecek olursak sağ parmaktan başlayıp soldaki en son parmarmağa doğru giderek kessek yine

sünnete uymuş oluruz. Çünkü bu konuda farklı rivayetler var. Demek ki Aleyhissalatu Vesselam efendimiz farklı zamanlarda farklı şekillerde kestiği tırnağını kestiği olmuştur. Özellikle tırnak kelimesinin bu asırda ortaya çıkardığı hüküm gerektiren fıkıh bilgisi gerektiren konulardan birisi tırnak boyası meselesidir. tırnak boyası genelde yağlı ve tabaka oluşturan bir nesneden oluşmaktadır. tırnağın üzerinde bir tabaka oluşuyor Bu da kına gibi bir renk değildir nedir ? tabakadır yağlı boya gibi duvara sürüldüğünde yağlı boyadır Evet bu elle tutulup kalınlığı hissedilecek bir deri kadar tırnak kadar kalın değil belki ama 1 milimin çeyreği kadar da olsa nihayetinde bu tabakadır katmandır ve tırnağın üstü tırnak boyası ile boyandığında tıpkı boyacıların yağlı boyası ile boyandığı gibi altına su geçmesine yani o boyanın altının ıslanmasına engel olmaktadır bu da tereddütsüz bir şekilde suyun Alta geçmemesinden dolayı abdestin ve guslün olmaması sonucunu doğurur. özellikle Kadınların kullandığı ki müslüman kültüründe olmaması gereken kör batı taklitçiliğinden ve güzelliğinin ithal olmasına razı olan doğal güzellik yerine ithal güzellikler tercih eden geçici güzellikleri doğal güzellik gibi algılayan batıcı kapitalist kadını cinsel meta olarak gören anlayışın ürettiği boya çeşidi bu diyelim. hem namaz kılan hem de boya tırnağına süren bir kadın düşünülemez neden düşünülemez ? Çünkü bu durumda Müslüman namazından feragat etmiş olması gerekiyor hiçbir şekilde su muhakkak iğne ucu kadar da olsa hiçbir yerden ulaşmama ihtimali olmayacak İlla vücudun her yerine ulaşacak abdeste veya gusülde kuralına Ters Düşüyor tırnak boyası engeldir abdeste engel olmasa bile kafir kadınlara benzemektir teşebbüh yani müminlerdeb olmayanlara benzemek şeriatımızın temel yasaklarından bir tanesidir çünkü bu mesela kışın giyilen bir eldiven değil ki bunu gavurda giyer müslümanda diyelim. Ama bu oje batı kültürünü yansıtıyor. kadını boya ile güzelleştirmeyi yansıtıyor ve olduğundan daha farklı gösteren çift şahsiyetli zihniyeti yansıtıyor dolayısıyla bu Asrın getirdiği teknolojik imkanların sağladığı bir yaşam tarzı vücuda bakım kuralı değildir bunu kabul edemeyiz bundan Müslüman kadınların kesinlikle uzak durmaları gerekir ki Batı kadını yani kafirlerin yaşam tarzından da uzaklaşma ilkemize uyulmuş olsun. bir bu doğal temizlik insan vücudu üzerindeki doğal temizlik prensiplerinden bir taneside sakal konusudur. erkeklerin sakallı olmaları fıtrattandır ne demek fıtrattandır ? Yani bu insanın insan olarak yeryüzünde dolaştığı günden beri Allah'ın insana takdir buyurduğu meziyetlerdendir. tırnak kesmek Koltuk altı tüylerini almak istinca yapmak fıtrattan olan şeylerdendir fıtrattan olan insanın temizlik işlerinden olan biri de sakallı olmak sakallı olmak temizliktir. sakalsızlık ise tırnak boyası gibi sonradan Müslümanlara bulaşmış bir boya çeşidir. bayanlar Hanımlar sakalsız yaratıldılar öyle kalırlar erkekler sakallı yaratıldılar sakallı kalırlar. sakalın bakımı da şüphesiz sünnettendir bu önce Prensip olarak Müslümanın erkek Müslümanın sakallı olmasının gerekliliğini önce konuşacağız birinci kuralımız bu. ikinci olarakda sakalda karmakarışık yapıya neden olmamalı sakalda bakım ister saç konusunda bir daha göreceğiz bunu Efendimiz böyle kablo gibi düğümlü kablo gibi birbirine karışmış bir saç sakal istemiyor Müslüman tertipli düzenli olsun istiyor. sakal hususunda fukahanın kesmek caizdir diye bir kelimesi yoktur. yüzde erkeğin yüzünde En azından ön çenesinde bir miktar bulunması belki hani makine ile alınmış ama sıfırlanıp yada jiletli Ustura ile alınmamış haline gelinceye kadar Muhakkak bir şey bulunsun tarzında Bari bu kadar tarzında bir Anlayış var fukaha arasında Sakal kesilebilir caizdir diye bir kelime hiçbir fakihin ağzından çıkmamıştır. ümmeti Muhammed'in Resulullah sallallahu aleyhi ve sellemin anlayıp peşinden gitmeye çalıştığı günden beri. Şafii fıkhında kesmek caizmiş şeklinde bir cümle yoktur Şafii fıkhında. şu vardır hanefi,hanbeli,maliki fukahası kesmek haramdır demişlerdir bazı fakihler bunu kol kesmek gibi görmüşlerdir ama Şafii fukahası mekruh kelimesini kullanmışlardır e şafii ulemasının mekruhtur demesi kesebilirsin bir sakıncası yoktur demek değilki fakat bunun yanında bir müslüman sakalını kesmez diye bir kural yoktur.Müslümanın Feregat edebileceği şey İffeti veya imanı ya da sakalı ise mesela sakalını verir Çünkü sakalı gitmesi kökten gitme değildir geri gelir Allah'ın izniyle ama imanından iffetinden Müslüman kimliğinden geri gelinmesinden taviz vereceği zaman bu geri gelir Bir sorun değildir evet hangi yerde sakal konusunda taviz verebilir ya da sakalını vebal olmadan kesebilir bu her müslümanın kendi sorunu ile ilgili sorup öğrenmesi gereken meseledir. ama Müslümanlar Çağdaş akımlara uyu Şirin

görünme gibi güzel görünmek komşuları arasında hoş karşılanma gibi bir anlayışşa sakalına dokunamaz bu Müslümanın dinini hafife alamaz ama filan işte özel konumu filan resmi görevdeki özel durumu fetvaya danışılığ Evet özel bir durumdur diye bir ruhsat verilirse Müslüman zaten sakallıdır aslında yüzüne jilette vursa tıraşda olsa Onun kalbi sakallı Mümin kalbidir. Fakat sakal bırakmış olsa bile çağdaş yaşamın sakalsızlığı getirdiğini ve bunun aslında daha uygun olduğunu söyleyen bir müslüman yüzünde bir bağ Sakal da olsa sakalsızdır bir kalbi sakalsız çünkü. Müslümanın kalbinde sakal olur her şeyden önce. Mesela kendisi hacca gitmiş yaşlanmış ikide bir berbere gitmek de doğru olmuyor e bir de hacılığı da yerine otursun diye ama oğlunun sakal bırakmasını istemiyor. "daha evlendirmedik seni yavrum bekle" diyor. evleneceği adayın onu sakalsız görmesini istemiyor. Bu mümin sakallı değil aslında tüylü. Tüy başka şey sakallı başka şey her yüzünde tüy olan sakallı diyecek halimiz yoktur. yani sakal terbiyesi fıtrattan olan bir terbiyedi. Allah'ın yaratmasının orijinal olarak kalması demektir bu ümmetin özelliklerindendir sakal kesilemez diye bir kuralda yok. Müminin kalbi sakallı olmalıdır. Bu hususta dikkat edeceğimiz önemli bir kural olarak bunu bir kenara Not ediyoruz fıtrattan olan özelliklerden biri de bıyık bırakmaktır. bıyık sarkmak başka şey bıyık bırakmak başka şeydir yani bıyıkları jiletlemek de usturaua vurmakta tavsiye edilmemiştir dudaklara inen bıyık da tavsiye edilmemiştir. . Hadisi şerif kısaltın diye bir ifade kullanıyor bıyıklar özellikle kısa tutulur bu kısalık şimdiki cihazlar tıraş aletleri açısında 2 numara 3 numara 4 numara gibi böyle bir tıraş makinelerindeki rakamları kullanarak söyleyebiliriz bu şekilde bir bıyık bırakma fıtri sünnetlerindendir veya özellikle bir vurgulama Yapacak olursak Hanefi ulemasından İbn Abidin hanefi görüşünün bıyığı kısaltmak uygun olacağını söylemiştir. Bıyığı sıfa vurmayı benimseyen fakihler vardır yani ustura veya jiletle temizlenebilir diyorlar. bıyıkların ne kadar sürede temizlenmesi ya da kısaltılması gerekir sorusuna Tıpkı diğer temizlemelerdeki 40 günlük rakam karşımıza çıkıyor en geç 40 ama Mühim olan Müslümanın görüntüsüdür. Müslüman bu görüntüyü temiz tuttuğu sürece temizlik sağlanmış demektir bunu 3 günde bir de yapar Her sabah evden çıkarken böyle bir temizlik yapmayı da tercih edebilir Müslüman ama her halükarda temizliktir esas esas olan Müslüman temiz olacaktır fıkıh konularından veya hadis ilminden yola çıkarak devam ettiğimizde fıtri temizliklerden biri olarak da sünnet olma veya çocukları sünnet etme konusu karşımıza çıkmaktadır. Sünnet adı üstünde sünnettir. Biz bunu sünnet diye tercüme etmişiz Türk halkı. Fıkıh kitaplarında "hitan" adı verilir buna. Hitan çocukların sünnet edilmeleri ile ilgili meseledir. Fıkıh hükmü açısından sünnettir. farz değil vacip değil sünnettir. Tıpkı ezan gibi ezanda namazın sünnetlerindendir Ama bunun adı sünnettir kendisi İslam simgesidir. Şeairi islamiye deniyor buna. Bir Şeyin Şeair-i İslamiyetten olması ne demek ? müslümanı Müslüman olmayanlardan ayırt eden özellik demektir. bunun sünnet olması Hafife alınabilirliğini göstermiyor niye farz gibi simgelenmemiş. Çünkü bu toplumun zaten doğal bir yaşam tarzı olarak kabul ettiği fıtri gördüğü tabiat gereği bunu yapacağı bir ağacın budanması gibi göreceği bir konu olduğundan sünnet olarak adlandırılmış ama Tıpkı ezan gibi bu başkaldırı konusu olursa dinden çıkaran hususlardanda olur. İslamı simgeleyen şeylerden olmak bu demektir. Ne zaman yapılmalıdır ? sünnetin zamanı hitanın zamanı ne zaman olmalıdır ? 7 günlükten doğum anından hatta doktor bunu uygun görüyorsa buluğ çağına kadar herhangi bir zamanda çocuğun sünnet ettirilmesi mümkündür. Hanefi mezhebinde itibar edilen görüş tavsiye edilen şey Çocuğun yaşına psikolojisine dikkat edilen bir zamanda bunu yapmakır yani çocuk 6 yaşında da 8 yaşında da buluğ çağına girmesi ya da 15 yaşına varıp buluğ çağına gelmesi ile ilgili bir konuyu konuşuyoruz o ana kadar herhangi bir zamanda sünnet yapılabilir. Bu sünnet yapılabilir demek yapılsa şu zamanda yapılsa caiz midir ? şeklindeki bir soruya cevap vermektir. Özellikle bunu 7 gün de yapmayı toplum uygun görmüşse mesela Arap ülkelerinde bilhassa Körfez ülkelerinde çocuk hastaneden çıkmadan sünneti yapılıp çıkarılıyor. çok hoş birşey bu. Bunu bazı tıp damlarıds tavsiye ediyorlar hazır çocuk belli dezanfekte bir ortamda dururken mikrop kapma ihtimali daha zayıf diyorlar Öyle de olabilir veyahut da bazı çocukların yaratılışındaki organlarındaki sorunlar nedeniyle hemen müdahale edilip sünnetin yapılması gerekiyor olabilir bu 7 günlükten buluğ çağına kadar herhangi bir zamanda yapılmasında bir sakınca yoktur bu serbesttir diyoruz. Burada meselenin

ciddiyetini anlamamız bakımından sahih bir hadisi şerifi nakil etmek istiyorum “İlk sünnet olan insan İbrahim Aleyhisselamdır ve 80 yaşında Allah ona sünnet olmasını emretmiş.” Kuranı Kerim (Bakara Suresi 124. Ayete bakınız) diye buyurdu konuda da zikredilir bu. Allah İbrahim'i bazı sözlerle imtihan etmeyi murad etti. Hepsini tamamladı ibrahim. Ne emrettiyse Allah yaptı da halilullah oldu böylece. İbrahim'in milletinden olmak da budur zaten Allah ne emrederse o emre hazır olmak. İbrahim Aleyhisselam 80 yaşındayken Allah Teala ona sünnet olmasını emretmiş. Sahih hadisi şerif konuşuyoruz. Ve kadum diye bir alet ile sünnet olmuş kadum Keser demek türkçede Bildiğimiz keserle kendisini sünnet etmiş. bu İbrahim İbrahim Allayhisselam. Allah ona da ehli beytine de salat ve selam eylesin. yani Büyük Örnek muhteşem örnek Allah neyi emrettiyse tamamladı Böylece de İbrahim oldu. halilullah İbrahim oldu. sünnet konusunu çocuğu sünnet ettirmenin sünnet konusunu konuşuyoruz Bunun için belli önemini anlamak bakımından bir örnek olsun diye İbrahim Aleyhisselamı zikrettik ama bir husus daha var maalesef esefle zikretmemiz gereken bir konu var sünnet kelimesi bizim toplumumuzda yöresel ya da aileni bir gelenek halini almıştır yani çocuklarımız Müslümanların çocukları sünnet edilirken bu yörede başka türlü erkeklik belgesi verilmiyor mecburen sünnet edilecek diye yorumlanabilecek bir mantıkla sünnet ettiriliyor çocuklar. bu İbrahim aleyhisselamdan beri bütün peygamberlerin Tabii yaşantı tarzıdır. Peygamber Efendimiz de bunu bize tavsiye etmiştir diye değil ya Ne her erkek sünnet olur diye. öbür türlü çocuğun erkekliği başlamamış oluyor diye. Bunun böyle olduğunu nereden anlıyoruz adı sünnet Resulullah Sallallahu Aleyhi ve sellemden alıntılamak onun peşinden gitmek demek işlenen melanetler kafir milletlerin melanetleri. Rasulullahın sünneti için toplanıyor alkol tüketiliyor kadın erkek rezillikler yapıyorlar müzik Melanetler çalınıyor eğleniliyor caminin dibinde rezil işler yapılıyor köy meydanında ne oluyor sünnet yapılıyor. ne demek sünnet ? Resulullah'ın peşinden gitmek demek ne yapıyorsun burada dans ediliyor horon ediliyor israf yapılıyor diyelim böyle bir şey cahilcedir tam anlamıyla şeytanın ağlarına takılmak demektir bu. şeytanın ağlarına takılan birisinin yapacağı iş demek bu. bir defa Sünnet yapılırken haram işlenir mi ? Evet Sünnet yapılırken çocuğa bir yemek yedirmek sünnettir. yemek yedirmek de sünnettir O yemeğe Uymak da hanefi mezhebinin fukahasında hatta Şafii mezhebinde hanbeli Mezhebinde de sünnettir. Sünnet edilen çocuk için yemek vermek o yemeğe gidip dua etmek sünnettir fakat eğlenceye dönüştürmek Haram işlenecek şeyler yapmak dilenciliğe çevirmek çocuğu günlerce bu şekilde teşhir etmek bunlar bidattir. Ama özellikle teknolojinin Çağdaş Yaşam tarzının İslami hayatımızı ve kimliğimizi sıkıştırmaya başladığı bir dönemde yemekli akrabanın komşuların çağırıldığı sünnet merasimleri yapmak Tavsiye edilebilir bu sünnetin Bu sünnet boyutuna da çok önem vermek gerekiyor öbür türlü sünnetlerimiz gitgide unutulabilir unutulma tehlikesi var. Bu unutulma tehlikesine İhmal edilme utanmaya ertelemeye kurban gitme tehlikesine karşı Müslümanın uyanık olması gerekiyor tabii bu uyanıklık nasıl olacak hem kendi ailedeki erkek çocuklarını sünnet ettirerek bu sünneti ayakta tutacaklar hem de bir yandan da sünnetin reklamını yapma sünneti ihya etme sünneti tanıtma sünnet taraftarlığını güçlü tutma çalışması olarak mesela insan abartmaya kaçmadan dilenciliğe dönmeden israf olmadan özellikle israfa vurgu yapılıyor yani insanlar yemek yemekten ne anlamadılar sünnet üzere bir davet bir Koç kesmek onu güzel haşlama yapmak ve yahutta işte kavurma yapmak ve yedirmektir sünnet budur. Peygambet Efendimiz aleyhisselatu vesselam iktisadı bize öğretmiştir. Gözleri patlatırcasına gösteriş yapmak lüks takılmak cahiliyedir. Bir de bu sünnet konusu görüşülürken sünnet insan vücuduna müdahele demek kesinlikle tıbbi kurallara uyularak bunu yapmalıdır. Uzman doktor yapmalıdır.

Temizlikle ilgili birkaç husus daha zikretmemizde fayda var. bilhassa yiyecekler açısından önemli bir konu. peynirin mayası hayvanın karnından çıkan bir maddeden yapılıyor. maalesef büyük peynir fabrikalarımıza rağmen peynir hammaddesi de yakın zamana kadar hala bizim ülkemizde ya da İslam aleminde üretilemiyor yani Bu dışarıdan ithal olarak alınıyor aslında çok önemli bir sorun var ortada o sorun da şudur yabancı ülkelerden gelen peynir mayaları bildiğimiz sabah kahvaltısında yediğimiz peynir mayasından söz ediyoruz caiz mi ? Yani eğer bir peynirin mayası haramsa o peynirin tenekesi olduğu gibi haram.çok ciddi bir şey bu haramdır. Haramla mayalanmış birşey haramdır. bu hususta peynir üretimi yapan müslümanlar Allah'tan Korkmalıdırlar kendilerine dikkat etmelidirler. Burada şunu söyleyelim; Besmeleyle kesilerek yenecek bir hayvanın Maya için kullanılan bölgesi alındığında Besmele ile kesilmiş bir hayvan eti yenir bir hayvan Besmele ile kesilmişse onun sözünü ettiğimiz mayalığı kullanılabilir mesela domuzdan veya murdar gitmiş kesilmeden gebermiş bir hayvanın bu maddesi alındığında peynir yapılması halinde Bu peynir caiz değil. ileride fıkıh kuralları arasında konuşacağız belva-i umumiye diye bir şey var yani artık Müslüman eli kolu bağlanmış yapacak hiçbir şey yok şimdi peynir konusuna böyle bir giriş yapsak peyniri literatürden kaldırmak lazım. zeytini şundan dolayı ekmeği şundan dolayı bu hususta endişemiz olduğunu En azından bilelim ama peynir yasaktır gibi ağır bir kelimeyide kullanmayalım burada vebalin çok büyük bir bölümü Müslüman olup peynir üreten insanlara düşmektedir. gıdada önemli sorunlarımız üç başlıkta olabilir alkolün dışındaki hayvanlarla bağlantılı şeyler de 1)domuz ve domuz müştemilatı jelatinden vs ye kadar bir sürü malzemede kullanılıyor domuz ürünleri.

2) kan belli yerlerde gıda maddesi olarak kullanılıyor bilhassa yemlerde kullanılıyor.

3) Bir de bu peynir meselemiz var peynirin mayası için kullanılan hammadde var. Bunların hepsi şu anda sorun olarak bekliyor. Müslümanların Allah'ın dini ile hükmeden haram Helali standart olarak alan bir Devleti olmadıkça da bu tip sorunların bitmesi mümkün değil ben şahsi bir hatıramı anlatayım bir peynir üreticisi ki Türkiye'de Saygın büyük üreticilerden birisidir pek çok da hayır yapan bir insandır bir gün dedim ki sizin mayanız dedim helal olduğuna dair bir belge var mı ? Var tabi size göndereyim dedi faksladı. Brazilyada bir Dernekten belge almışlar helaldir diye ürünlerimiz. götürmüşler teneke peyniri koymuşlar önlerine helaldir diye Brezilya'daki bir dernekten belge almışlar. Bu Dernek brezilyadaki Dernek hıristiyanlığa mı çalışıyor neye çalışıyor tabi bu 2 bin dolar 3 bin dolar ne kadar para veriyorsan veriyorsun ya ciddi ya da gayri ciddi bir laboratuvar belgesi veriyor sana. Yahu Biz ulu orta bir müftünün fetvası ile bile bir şey helaldir haramdır Demiyoruzda brezilya'dan belge getirilir de ona helal denir mi ? Maalesef bu konuda gevşeklik söz konusudur her halükarda kesinlikle domuz yağı dönüşümü vs mümkün değil domuz yağı bu. domuz yağının girdiği nesnelere çok dikkat etmemiz lazım çok aşırı bir şekilde ucuz da olduğu için Allah'ın İmtihanı gereği Allah bir şeyi yasakladığı zaman o yasağın etrafında cazibeler oluşturuyor kullarını sınamak için. Yani bunun Tabii örneği köpektir. Köpek mesela necis bir hayvandır fakat bazı Yaramaz çocuklardan daha yakın insana yani çocuğun babasına yakınlığından bazı yaramaz çocuklar için daha sempatik bir hayvan bir kemik için aylarca bir insanın peşinde dolaşıyor sadık ama hikmeti ilahi Allah necis yapmış bun. Bu imtihan gereğidir. Öbür taraftan kediyi mübah yapmış. Hiçbir Şey bulmazsa seni tırmalıyor gene. Sevmesende olur beni diye bir tavır gösteriyor Bunların hepsi hikmete binaendir çok da riskli konulardan konuşuyoruz burada önemli temizlik konularından biri de daha önce de gündeme getirmiştik Pislik yiyen hayvanların sorunudur. Pislik yiyen hayvan genelde tavuk ördek kaz gibi hayvanlar hemen akla geliyor Bunlar fakat başka bir sorun daha var bazı yemler tavuk yemleri mesela mezbahane artıklarından yapılıyor ya da mezbahane artıkları yem hammaddesi olarak kullanılıyor bu Ortada bir sorundur Çünkü yemek olarak gıda olarak hayvana verilen gıda Eğer necaset olan mezbahane artığı olduğu gibi necaset mezbahane artıklarından yapılan bir yemle besleniyorsa bir hayvan Biz demiştik ki tavuk solucan yiyorsa dışarıda gübreliği karıştırıyorsa ona celale demiştik. Bu hayvan zavallı hiç gübrelik falan görmedi ama gübrelikten beter bir yerden yem yapılıp bu hayvana verilmiş.

Mesela balıkHaneler genelde bu tip yemleri kullanıyorlar. balık yani bu tür doğal olmayan yöntemlerle işte büyütülen hayvanlara kan irin işkembe gibi pisliklerden yapılan bir hammadde olan bir gıda veriliyor O da deyim yerindeyse elektrikle şoklanmış gibi çabucak büyüyor çünkü Normalde ottan buğdaydan yiyip İşte onu enerjiye dönüştürecekti filan buğday kadar Bir kan ya da hayvanın etinden kemiğin yiyince Çok çabuk enerjiye dönüşüyor herhalde hemen büyüyor. insanların ekonomik menfaati var tabi. böyle büyütülen hayvanlar normal büyütülenlerin 3-4 katı daha ucuz oluyor Neden zaman geçmiyor işte bir günde 2 günde hayvan tanınmaz hale geliyor Akşamdan sabaha hayvanlar büyüyorlar Yani en azından bu hususta kerahet Vardır. Bu hayVanlıların iç organları damarları temizlenmeden bu Hayvanları kesip yememek lazım ama böyle bir iddiada bulunmakta sıkıntı Çünkü balıklar artık böyle satılıyor tavuklar böyle satılıyor yani çok titiz olan birisi belki koklayıp A bu hayvan kokuyor diyecek ki kokmayanını bulmak neredeyse mümkün olmaz hale gelmiş bir konumuz daha var özür sahibi Müslümanlar bilhassa abdest konusunda ne yapacaklar ? sorusunu bir kere daha gündeme getirmemiz gerekiyor Böylece taharet konuşuruz kapatabiliriz özür sahibi bizim fıkhımızda bir namazdan öbür namaza kadar olan zamanı Özürsüz geçiremeyen demektir. hangi namazı misal akşamla yatsı namazı arasını. Nedir mesela özür aybaşı halinden sonra kanaması devam eden kadın mesela sabah namazından öğle vaktine kadar kanaması devam eden kadındır. Aynı şekilde idrar akıntısı oluyor bu da özür sahibidir. Bu Müslümanlar özürlü durumdadırlar. bunlar için ayrıca bir Fıkıh Bilgisi gerekiyor demiştik ki Özür sahibi Müslüman Her namaz vakti için bir abdest alır başka yapacak hiçbirşeyi yoktur. Her namaz için ezan okununca abdest alır. başka bir nedenle abdesi bozulmadığı sürece herhangi bir değişiklik yapması ya da gusül abdesti alması mesela gerekmiyor gerekmez. bir başka husus şimdi bugünkü teknoloji ile birkaç kere daha oturup şükretmemiz gerektiren bir incelik bu Tabii. Şimdi insanlara bazı hastalıklardan dolayı sonda takılıyor yani bir hortum takılıyor o hortumdan idrarının boşalması bekleniyor bazen başka yerlerden takıyorlar. Bunların hepsi nimet Elhamdülillah zehirlenmekten yataklarda kıvranıp ölmekten Allah'ın lütfuyla kurtuluyor hastalar Ama bunun kesinlikle abdest ile bir bağlantısı var mesela Doktorlar birhassa kadınlar için çok daha yaygın bu alet sokup aletle içeriyi görüntülüyor böyle durumlar olabilir Bunlar herhangi bir ihtilaf olmadan ben dinimi yaşayım diyorsa abdest bozuldu. gusül değil abdestle sıkıntısı var bunun. Bunu özellikle kayıt altına alalım yani gerek kadın için gerek erkek için içeri hortum aynı doktorun isimlerini bizim belki telaffuz edemeyeceğimiz cihazları soktuğu zaman bu abdeste engel kabul edeceğiz içeriden Rutubet taşıyacağından akıntıya sebep olacağından dolayı. burada gusulle bunun herhangi bir bağlantısı yok çünkü insandan dışarı çıkan herhangi bir şey şehvet menisi olmadığı sürece sadece direk abdestle bağlantılıdır. abdesti teminat altına aldıkmı gusülde Allah'ın izniyle bir sıkıntı yoktur böylece taharete ait birkaç meseleyi daha gündeme getirmiş olduk.

İLİMLER ARASINDA FIKIH (Fıkıh Okumaları)

Öncelikle Müslüman nazarıyla, Müslümanca baktığımızda ilimlerin şeriat ilimleri ve diğer ilimler diye ikiye ayrılmasının mümkün olduğunu görüyoruz. Şeriat ilimleri herhangi bir şekilde dinle yani Kur'an ile, Sünnet ile bağlantılı olan ilimlere verilen isimdir. Şeriat ilimleri de kendi içinde farklı boyutlarda ele alınabiliyorsa da her halükarda ilimlerin şeriat ilimleri ve diğer ilimler diye ikiye ayrıldığını tespit ederken şeriat ilimleri diye yaptığımız ayrımın sadece tanıma kolaylığı ve tasnif sağlama açısından söylendiğini bilmemiz gerekiyor. Çünkü bir defa dinimiz ilim kategorisine koyduktan sonra yani ilimler ikiye ayrılır dedikten sonra birine şeriat ilimleri, birine de diğer ilimler derken diğer ilimleri dışlamak için bunu söylemiyor. Onları ilim kabul ediyor ama şeriata direkt hizmet eden, dine direkt hizmet eden de dolaylı insana hizmet ettiği için dolaylı olarak ilim kategorisine konanlar arasında bir fark var. Bu farkı anlatması bakımından ilimler iki türlüdür. Şeriat ilimleri ve diğer ilimler diyoruz.

Şeriat ilimlerinin ayrıntılarına geçmeden önce normal ilimlerin, ilim denen şeyin üç ana sınıfa ayrıldığını söyleyebiliriz.
1. Teşvik Edilmiş İlimler: Bu teşvik edilmiş ilimlerle kastettiğimiz de tıp gibi, matematik gibi insanla ve insanın yararıyla direkt bağlantısı bulunan ve insanın hayatına birinci derecede rahatlama katkı getiren tıp gibi mesela matematik gibi. Matematik tıptan aşağı değildir. Matematik aynı zamanda tıbbın da hizmetinde olan bir ilim dalı. Bunlar teşvik edilmiş ilimlerdir. Şeriat ilmi değil ama teşvik edilmiş ilimlerdir.
2. Mübah Bırakılmış İlimler: Mübah ilimlerle neyi kastediyoruz? Yani üzerinde ciddi bir teşvik yapan âlimdir, öğrenen mücahiddir, ecir halindesin denecek ilimlerdir. Meslek olarak da edinilebilir üzerinde oturup sabaha kadar çalışmakta da bir sakınca yok tarzında anlaşılabilen ilimler. Mesela edebiyat ilmi böyle bir ilimdir. Tarih ilmi böyle bir ilimdir. Sanat dallarında bir dal serbesttir, mübahtır.
3. Sakıncalı, Kınanmış İlimler: Sihirle, büyüyle ilgili ilimler vb. şekilde insana zararı dokunan, insan açısından sıkıntılı olan branşlar, ahlakı zedeleyen branşlar dine direkt zararı olan ilim branşları kınanmış ya da uğraşılması caiz olmayan ilimler olarak kabul edilir.

Tekrar toparlayacak olursak ilimler iki ana kategoriye ayrılırlar. Bir; şeriat ilimleri, iki; diğer ilimler. Diğer ilimler de üç bölümde ele alınabilir: Teşvik edilmiş ilimler, serbest-mübah olan ilimler ve sakıncalı-kınanmış ilimler.
Şeriat ilimlerinin de kendi içinde farklı sınıflarda ele alınması mümkündür. Kur'an ilimleri var, Hadis ilimleri var, Fıkıh ilmi var (bu ikisinin özetini ihtiva ediyor), fıkha, Kur'an'a hizmet eden ilimler var. Mesela Arapça bir ilim olarak aslında müstakil bir Kur'an gibi, hadis gibi, fıkıh gibi bir ilim değildir. Ama Kur'an Arapça ile elde edildiği için alet ilim olarak yani iyi bir araç ilmi olarak çok büyük mevkii var. İbadet düzeyinde önemli. Ama her halükarda biz Kur'an ile bağlantısı olduğu zaman matematik için de mübarek deriz. Miras matematik ile çözülüyor. Kur'an-ı Kerim'in emirlerinden birisi. Herhalde miras öğrenmek için matematik lazımsa, namaz vakitlerini tespit etmek için filan ilim lazımsa, namaz kıbleyi tespit etmek için coğrafya lazımsa kendisine ulaşacağımız bir mukaddes değere bizi ulaştıran araç da değerlidir ilimlerin tasnifi bakımından.
İlimlerin kıymetli olması, değerli olması bir başlık; ilimler açısından insanların değerli olması veya insanların bir konum elde etmeleri farklı bir şey. Kimine ALLAH Teâlâ hem ilim hem de o ilmin gereğini yapmayı nasib etmiştir. Yani bir insan ne biliyorsa bildiği onun üzerine yansımıştır. *Bir Ali bin Ebi Talib radıyallahu anh böyledir.* İlmi kadar da ameli var üstünde. Ne biliyorsa bildiğini yaşıyor. İlim açısından insanların en mübareği bu tiplerdir. İlmi var, ameli var. Şüphesiz her insan bu konumda olamıyor. Bir Ebu Hanife, bir Malik bin Enes, ilmi yaşantı olarak üzerine ortaya çıkmış kimselerdir. _ALLAH onlara da rahmet eylesin._ Bu mübarek bir iş. Yani birinci sınıf vasıflı insan. On biliyor, on da yaşıyor. İlim açısından ikinci sınıf insan değerlendirildiğinde; ne biliyor ne yaşıyor. Şüphesiz insanın asla düşmemesi gereken en kötü vasıf bu vasıftır. Hem cahil hem uygulamıyor. Zaten cahil olunca insan cahilken ne yapabilir denir de bir de bilmediğini bilmeyecek düzeyde olursa cahil olmak ve hepten melekler açısından meleklere bakıldığında meleklerin o kulun amellerini yazması açısından kıyamet günü çok rezil sonuçların ortaya çıkacağı kimseler olmak var. Üçüncü insan tipi; ALLAH'ın belli bir ilim verdiği fakat amelin yansıma bulmadığı. Yani bildiğiyle amel etmeyen insan tipi. Bu üçüncü tip de çok iyi durumda değildirler. Çünkü bilmemek belki kıyamet günü bir özür olurdu. Bilip de yapmamak çok zor bir sonuç. Bu zorluğu insan bile bile kendi üzerinde tutmamalı. Üç biliyorsa üç yapmaya çalışmalı, iki yapmaya çalışmalı. Yani mümkün olduğu kadarıyla bir insan gayret etmeli. İlim açısından dördüncü kategoride olan insanlar; bir ilim nasibi yok ama ilim ehli gibi de iş yapabiliyor. Namazın fıkhını, ayrıntılarını bilmiyor. Ama çocukluktan gördüğü şekliyle namaz ciddiyeti taşıyor. Bilenlerden de daha iyi kıldığı olabiliyor. Zekâtın fıkhını, ayrıntılarını bilmiyor. Sorulan soruya cevap veremiyor. Ama üzerinde bir kuruş zekât borcu yok bir Müslümanın. Keşke zekatını ihmal eden alim de bunu kadar olsaydı da kıyamet günü hesabı kolay olsaydı.
Demek ki ilim açısından dört sınıf Müslüman var.

Birincisi; ilmi var, uygulaması var. Bunlar mübarek insan.
İkincisi; ne ilim var, ne amel var. En berbat insan.
Üçüncüsü; ilim var, amel yok. Çok kötü bir durum.
Dördüncüsü; amel var, ilim yok. Bu da iyi değil ama ikinci ve üçüncü kategoridekilerden daha iy durumda denebilir.

Şimdi bir meselenin izahı lazım. Yaşadığımız çağda ilim niçin elde ediliyor diye sorulsa zaten ilim diye bir hedef yok, diploma var. Meslek için diploma gerekiyor. Diploma için okula gitmek gerekiyor diye bir kısır döngü üzerinden ilim elde ediliyor. Bir din eğitimi veren yer için de böyle, sanat eğitimi veren yer için böyle, normal mutlak bir okul için de durum böyle. Halbuki Müslüman açısından diploma, meslek vs. dan önce *ilim bir ibadettir.* ALLAH Teala'nın Kur'an'ı, ilim kitabıdır. Matematik de dahil olmak üzere Müslüman ilmi ibadet niyetiyle _alimin mürekkebi, şehidin kanından efdaldir_ düşüncesiyle Müslüman masaya oturur, rahleye oturur. Bunun kitap açar, bunun için makale yazar. Müslümanın bütün gayreti bu şekildedir. Müslüman her şeyden önce böyle bir insandır.
Şimdi biz niçin ilim öğreniyoruz? Yani fıkıh dâhil bir ilme niçin gayret ediyoruz, neden uykusuz kalmamız gerekiyor sorularının cevabını biz burada vermeye çalışacağız.
Diyoruz ki; *bir defa ilim her şeyden evvel ALLAH Teâlâ'yı bütün esma sıfatıyla, fiilleriyle bilmek tevhid ehli olmak, iman ehli olmak için ilim vardır.* Kur'an-ı Kerim'den öğrendiğimiz ilmin sebebi de budur. Fakat coğrafya öğrenirken de ALLAH'ı bilmek için, ALLAH'a kulluk yapmak için coğrafya öğreniriz. Bazen coğrafyanın, matematiğin, fiziğin, kimyanın, astronominin insana sağladığı ALLAH'a iman, tevhid şuurunu öyle olur ki fıkıhtan sağlanmaz. Yani *bütün ilim dalları bizim için ciddi bir şekilde iman davamızı köklendirme vazifesi yapar, yapmalıdır.* Lise okurken de ilköğretim okurken de maksadımız bu olmalıdır. Her ne kadar lisede mesela bir beden eğitimi dersi nasıl bize ALLAH'a imanı sağlayacak? Ne alakası var beden eğitiminin ALLAH'a imana götürmesi? Hayır, öyle değil. Beden eğitimi sağlam bünye sahibi olup ALLAH yolunda ibadette, cihadda, ALLAH için yürümekte kullanmak diye bir niyetle beden eğitimi ibadete bile dönüşür. Hantal hantal zıplayıp durmak var, bu beden yarın rükûda sağlam olsun, secdeden haz alsın diye bedene terbiye vermek, egzersiz yaptırmak var. Niyetle çok şey sevaba dönüşüyor veya heba olup gidiyor. Aynı şekilde ilim gayemiz fıkıhtan coğrafyaya kadar hangi ilim olursa olsun ilimdeki gayemiz; Rabbimize ibadet etmek ve insani ilişkilerimizde, ahlakımızda ve diğer konularda nasıl yaşayacağımızı yani Müslüman kültürümüzü elde etmek ilim gayemiz olmalıdır. Coğrafyadan da bu sonuca ulaşabiliriz, tefsirden de bu sonuca ulaşabiliriz. Üçüncü gayemiz; ALLAH'a davet, dinimizi yaymak, şeriatımızı üstün hale getirmek, iyilikte hız katıcı kötülükte de engelleyici fren mekanizması olarak kullanacağımız ilmimiz olsun, kültürümüz olsun deriz. Kur'an'ı da bu maksatla okuruz. Tarihi de bu maksatla okuruz. Fiziği de bu maksatla okuruz. Belki fizik okurken etkilenme, ihtiyaç oranımız on binde birdir ama tefsir okurken on binde dokuz bindir mesela. Önemli değil. Ama her şeyde biz ALLAH'ı bilmek, insanlar arası ilişkileri ALLAH'a ibadeti öğrenmek, ALLAH'a davet etmek, iyiliğin, hayrın öncüsü olmak gibi bir maksatla ilim öğreniriz. Ve aynı şekilde yeryüzünde ALLAH Teala'nın bir imtihan gereği olarak şerri yaşatmak için yaratmış olduğu şeytanın etrafındaki hizmetkarları ile savaşmak, kötülüğe karşı güç elde etmek için de ya da kötülüğe karşı organize olmak için de gerekli olan ilimler vardır. Kur'an da bize bu hizmeti sağlar. Fizik de bu hizmeti sağlar. Fizik sayesinde de kötülüğe karşı kullanacağımız silahı, mekanizmamızı öğrenmiş oluruz. Sosyoloji diye bir ilim öğreniriz. Kötülüğün nasıl oluştuğunu, nasıl önleneceğine dair bir ilim olarak sosyoloji de bizim karşımıza bir hizmet kesinlikle çıkarır. Bunun için bizim ilimdeki gayemizi çok net belirleriz. Biz ki asıl gayemiz ilimde; hangi ilim dalı olursa olsun ki fıkıh bunun en başında durması gerekir. *Bizim gayemiz Rabbimizin kulluğunu becerilmektir.* Bu bize sadece diploma için veya belli bir şekilde unvan elde etmek için gibi gerekçelerle diploma ya da ilim öğrenilmez. Zira eğer ilim sadece elde etmek ile bir değer oluşturmuş olsaydı yani çok okumuş olmak, çok kitap bitirmiş olmakla bir şey kazanmış olsaydık münafıkların cennette olmaları lazımdı. Şeytanın kötü birisi

olmaması lazımdı. Bilmekse münafıklar da biliyorlar ama cehennemin en alt tabakasında kalmak üzere ALLAH onların hakkında hüküm verdi. İblis de çok güçlü bilgi sahibiydi ama ALLAH'ın rahmetinden ebediyle kovulmuş birisi haline geldi. Neden? Çünkü bilmek yetmiyor. Kuru bir bilgi kimseyi kurtarmıyor. İlla bilgimizin kesinlikle bizi Rabbimize kulluğa götürüyor olması lazım. *Kulluk sabah namazına kalkmaktır.* Bu kulluğun, iyiliğin yayılması için başkalarını da sabah namazını kılmasını sağlamak içindir. Bu kulluk aynı zamanda sabah namazına engel olan, hayra engel olan ortamı engellemek içindir. Nerde mü'min olarak benim tavrım gerekiyorsa o tavır ancak ilim sayesinde olabilir diye ilmi her yerde, her şey için önde tutmak zorundayız. Böylece ilmin bizde bir gayesi olduğu ortaya çıkar. Bir maksat için ilim öğreneceğiz. Diploma gibi böyle herkes gibi okuyacağız şeklinde çok yüzeysel avami bir düşünceyle ilmin ne kıymeti olur ne ondan bir bereket çıkar. İlim ehlini, ne kadarsa artık on ciltlik ilmin sahibi on ciltlik âlimdir, bin ciltlik ilmin sahibi de bin ciltlik âlimdir. Herkes takati kadar. Nasıl zenginliği kadar zekât veriyor herkes ilim de elde ettiğin kadar. Yani yıllarca Kur'an, fizik vs. eğitim görmüş birisiyle bir fırsat bulup camide rahlede on dakika oturmuş birisinin mesuliyeti aynı değildir. Ama ilim insanı;

Bir; Rabbine karşı ihlâsa sevk etmeli. İlimde ilerledikçe kişinin ihlâsı artmalıdır.
İki; Ameli beraberinde getirmelidir.
Üç; İlim elde edildikçe taşımasını bilmelidir.
Dört; öğrenen başkasına öğretmelidir. On öğrenen dört- beş başkasına öğretmelidir.

Taşmayan, hep toplayan ilim ehli olmayı da vasıflı bir şey görmüyoruz. Neden? Çünkü ilim sürekli yararlanmalı başkasını da yararlanabilir hale getirmelidir. Aksi takdirde bencil âlim olur ki bencil bilen bereketsiz bilginin sahibidir.
Biz bir noktada durmamız gerekiyor. Yani ilmin önemini, âlimlerin kıymetini vs. yi konumuz fıkıhla bağlantılı olduğu için izah etme ihtiyacı hissetmiyoruz. Ama mesela gerçekten ilmin ne olduğunu öğrenmek için en basitinden iki kitap ismi zikredelim:
İhya'u Ulum'id-Din- İmam Gazali (rahmetullahi aleyh) 'nin eserine müracat edip, onun bu eserindeki ilim babına baksak akılları durduracak, ruhlara serinlikler verecek büyük bir deryanın içerisinde olduğunu görür. Fezada bir okyanus İmam Gazali. Her mü'min şöyle hayatında bir kere İhya'u Ulum'id-Din'in ilim bölümünü okumalı ki en geniş bölümlerinden birisidir. İlimden Müslüman ne anlamalı , nasıl bir bereket yağıyor İhya'u Ulum'id-Din'i anlayınca görmeli. Elbette bu zamanın insanının anlamayacağı ya da tasavvufla bağlantısı bulunmayan insanın anlamakta zorlanacağı fasıllar da var içinde. Ama anlamadığını geçip de şöyle onda birini anlasa bir Müslüman yetmiş yaşından sonra bile eline kalemi- defteri alıp bir meclisine oturabilir ALLAH'ın izniyle. İkinci olarak da kitap tavsiyesi;
Tergib ve Terhib Yani Hadis ilminde Münziri'nin meşhur eserlerinden birisi. Türkçe tercümesi de var. Teşvik edilen konular, ikaz edilen konular diye toplamış hadisi. Mesela on hadiste diyelim ki namazın önemini anlatıyor. Sonra namazı terk etmenin tehlikesiyle ilgili ne kadar hadis varsa onu da açıklıyor. Tergib ve Terhib; çok kaliteli bir teşvik kitabıdır. Aslında Riyazu's Salihin'den sonra okunması gereken önemli kitaplardan birisidir. Ne yazık ki Riyazus's Salihin bile okumak bizim için çok uzun zaman alıyor. Ama ilim konusunu konuşurken bu iki kitabı muhakkak almak gerekiyor.
İhya'u Ulum'id-Din'in ilim bölümü bir derya. Galaksi malaksi böyle şeyler ufak gelir. Zaten İmam Gazali rahmetullahi aleyh'in ihlası sayesinde eseri hem tasavvuf erbabı tarafından çok değerli bulunmuş hem de tasavvufla ilgisi olmayan ya da tasavvufla bir tür cedelleşen alimler bile İhya'u Ulum'id-Din'i bu tip kıymetli bölümlerinin teşvikçisi olmuşlardır.
(İhya'u Ulum'id-Din kıymeti bilinmesi gereken bir eserdir. Bunun da ötesinde ilimle ilgili bölümü okunsa çok iyi olur.)

İlim denilince fıkıh ilminin Müslüman'ın gözünde nereye oturduğunu ya da fıkıh ilminin önemini de konuşacağız. Ama iki nass var. Birincisi; Tevbe Suresi'nin 122. Ayeti. Bir de Rasulullah (ﷺ)'in Buhari'de, Müslim'de rivayet edilen hadis-i şerifi var. Pek çok hadis-i şerif olmakla beraber yani konumuz gereği çok fazla derinlere girmek istemiyorum.

Tevbe Suresi bildiğiniz gibi cihad ağırlıklı bir suredir. Kıtal suresidir adeta. Bu yüzden Besmele'siz başlar. Çünkü Besmele'de Rahman ve Rahim isimleri var ALLAH Teala'nın. Yani cihad daha böyle kılıçların şakırdadığı bir manzaralardan oluştuğu için ALLAH Teala bir hikmeti bu surenin başına Besmele koydurtmadı. Cihad suresidir. Bu cihad suresinin 122. Ayetini okuyoruz:

"Bununla beraber müminlerin hepsinin toptan savaşa çıkmaları doğru değildir. Onların her kesiminden bir grup dinde yeterli bilgi sahibi olmaya çalışmak ve seferden dönen topluluklarını uyarmak üzere geride kalmalıdır. Umulur ki sakınırlar."

Bu mübarek sure neredeyse tamamı ALLAH yolunda cihad etmeyi, ALLAH yolunda şehid olmayı, ALLAH yolunda cihaddan geri kalanların durumunu, ALLAH yolunda infak edenlerin halini, cihad etmek isteyip de bir özürden dolayı cihad edemeyip gözyaşı akıtanları metheden böyle farklı bir mevkide bir sure. Kur'an-ı Kerim'in birçok yerinde cihadla ilgili ayetler var ama Tevbe ve Enfal surelerinin büyük bir kısmı hepsi cihaddır. Cihadın da kıtal bölümüdür. Yani vuruşma bölümüdür. Tevbe Suresi en zor savaşlardan biri olan Tebük Gazvesini ihtiva ediyor. Ashab-ı Kiram'ın tamamına yakını bu Tebük Gazvesine bildiğimiz gibi katıldılar. Birkaç sahabi Ka'b bin Malik (r.a) gibi bu cihada katılamadılar. Tembelliklerinden veya gevşek almalarından dolayı. Uzunca da ALLAH Teâlâ onların bu katılmayışlarının ne demek olduğunu açıkladı. Onlarla ilgili hükümler var.
Tevbe Suresi başından sonuna kadar 130'a yakın ayet diyelim cihadı, cihadın ayrıntılarını meth ü sena ediyor. Bu surede her şey ne üzerine yığılı olması lazım? Vur, şehid ol bu konuların etrafında cihad var. Fakat 122. Ayet birden bire "müminlerin cihada çıkmaları gerekmez" diye başlıyor. Cihadı anlatıyor, anlatıyor, 121 ayet bu şekilde anlatılıyor 122. Ayette ise "müminlerin cihada çıkması gerekmez." deniliyor.

"Bir grup da kalıp dinde fıkıh elde etsinler."

Yani dinin inceliklerini öğrensinler demek. Onlar bu şekilde yani otursunlar ilimle meşgul olsunlar, fıkıhla meşgul olsunlar ki arkadaşları gazadan geri döndüğü zaman onların yaptığı hataların, yanlışlıkların doğrusunu öğretsinler. Yani cihada gidip şehid olanlar dini yüceltecekler ama geride kalan cihada gitmeyen kadınlar, çocuklar bunları kim yetiştirecek? Bunları da fakih olmak üzere cihaddan geri bırakılanlar yetiştirecekler. Yani bu ayet kadar fıkıh ilminin, dinde fakih olmanın önemini anlatan başka hiçbir hüküm yok dense bu ayet yeterli. Bu kadar mübarek cihadı övüyor, övüyor ALLAH Teala sonra da bir grup geri kalsın buyuruyor. Üsame'ler, Zeyd'ler, Enes'ler geri kalsınlar; onlar Suffa ashabı olarak otursunlar ilimle meşgul olsunlar. Çünkü ümmetin hepsi cengâver olursa din kendi içinden bu sefer çürüyecek. Cahillerden bir daha cengâver çıkmayacak. Mücahid çıkmayacak. Bu ayetten çok açık bir şekilde anlıyoruz ki; *fıkıh ilmi ALLAH'ın nazarında cihaddan geri kalmak için ruhsat olacak kadar önemli.* Bunun için işte diğer hadis-i şeriflerin toplamından da anlıyoruz ki; *âlimlerin mürekkepleri, şehidlerin kanlarından değerli oluyor.* Yani bir âlim cihaddan kaçmak için değil de alimliğini icra etmek için cepheye gitmedi de oturduysa o şehidden, gaziden daha değerli konumdadır. Çünkü insanlara şehadeti kim öğretecek? Âlimler öğretecek. Alimler olmadıktan sonra şehidlik nedir, ALLAH için çalışmak nedir kim nereden nasıl bilecek bunu..
Tevbe Suresi'nin 122. Ayetini hiç unutmuyoruz.

Bir insanın ilmihal okuması ne demektir bunu anlatıyor ALLAH Teâlâ. Demek ki filan yerde, Mescid-i Aksa'nın eteklerinde cihad eden mücahid ALLAH Teala katında ne ise faizin haram olduğunu, tesettür, iffetin bu tip konuların da okunduğu yani şeriatın, Kur'an ilminin, hadis-i şeriflerin hepsinin ayırt edilmeden okunduğu sadece taharetin veyahut da sadece büyüklerin menkıbelerinin okunduğu değil. Ayrım yapmadan ALLAH'ın kitabında ne varsa ilim olarak okunduğu ilim meclisleri de Mescid-i Aksa'nın eteklerinde cihad etmekten asla aşağı değil. ALLAH'ın şeriatı, Kur'an önümüze belge olarak bunu koymuştur.
İkinci olarak Buhari ve Müslim'in rivayet ettiği meşhur hadis-i şerifte;

ALLAH kime hayır dilerse onu dinde anlayış sahibi kılar.

Demek ki fukaha demek diploma almış demek değil. Dini anlayan adam demek. Kuru bir diploma sahibi değil. Fukaha ALLAH'ın kendileri hakkında hayr murad ettiği kimselerdir. Bunun için çok şükretmelidirler. ALLAH'ın onları hayr murad ederek seçtiği kulları olmalarının kıymetini bilmelidirler. Her nimet şükür gerektirir. ALLAH kulunu eğer dininin fakihi, incelikleri bilen biri olarak seçtiyse bundan büyük ne olabilir. Bundan büyük şükredilecek nimet ne olabilir diye düşünmelidir. Bir Müslüman bunu öğrendikten sonra acaba bu dini hükümleri öğrenmekten ne kadar sorumludur? İki şey çok önemli:

1. Zaruret kadar herkes sorumludur. Namaz nedir, oruç nedir, faiz nedir, zina nedir herkes bunu bilmek zorunda. Eğer İslam sesi, ezan sesi duyan bir yerde yaşıyorsa. Zaten kutuplarda insanlardan uzak, sesten soluktan uzak bir yer varsa bu dünyada öyle bir yerde yaşıyorsa o ALLAH vardır diye bir bilgi yeterli. Ama ezan duyan diğer ayrıntıları da öğrenecek. Ne kadar? Belki 50 sayfalık bir broşürde özetlenebilecek kadar bir miktardır bu zorunlu ilimler.

2. Müslüman ALLAH'ın vermediğinden sorumlu olmaz. ALLAH'ın verdiğinden sorumlu olur. ALLAH'ın vereceği şeylerden biri de zekâdır, yetenektir. Müslümanın eğer yeteneği varsa ALLAH ondan birşeyler isteyecek. Ama namazın farz olduğunu bilmek için bir yetenek gerekmiyor. Fakat namazın fıkhını şöyle bir ilmihal boyutuna kadar bilmek için belli bir yetenek gerekir. Çünkü fıkıh nihayetinde ince ilimler gerektiriyor. Bir miktar bu hassasiyetleri anlayacak, kavrayacak zekaya sahip olması lazım. Zekâyla beraber mesela Müslüman hiçbir fırsat bulamamış bu da zekâsı olmamış bir Müslüman gibi. Öbür Müslüman üç tane beş tane alimin dizinin dibine oturma imkanı bulmuş yani ALLAH zekayı, fırsatları kime ne kadar lütfettiyse o kadar değerlendirecek. Ama her halükarda Müslümanlar zeki ve yetenekli çocuklarını fakih olmak üzere adamalıdırlar. *Hanne kadının Meryem'ini ALLAH'a Mescid-i Aksa'nın hizmetini yapmak üzere adadığı gibi mü'min anne babalar da çocuklarını ALLAH'ın dininde ince bilgilerin sahibi, fakih kimseler olmak üzere adamalıdırlar.*

Her âlim aynı şekilde iki şeye dikkat edecek. Birincisi; _bildiğiyle amel edip şeytana benzemekten kurtulacak._ İkincisi de; _âlim ALLAH'tan en çok korkan kimse olacak._ Çünkü Kur'an-ı Kerim Fatır Suresinin 28. Ayetinde *ALLAH'tan ancak hakkıyla âlimler korkarlar.* buyuruyor. Cahil zaten nerden korkacağını, nasıl korkacağını da bilemeyebilir. Âlim şüpheli şeylerden bile kaçınacak, âlim mubahlara bile mesafeli yanaşacak. Selefin büyüklerinden nakledilen meşhur sözler ne diyor: _Biz endişemizden dolayı mubahların bile bir kısmını terk ettik. Mubah olduğu halde bile ondan uzak durduk. İnsanlara kötü örnek olmasın, aman riske düşmeyelim._

Âlimliğin işareti ALLAH korkusudur.
Sarık alimlik işareti değildir. Ebu Cehil de sarık sarıyordu. Âlimlik, takva, zühd, vera yani titiz Müslümanlık ALLAH korkusudur.

Filancanın sarığı, sakalı, şalvarı kılık kıyafetinin ve ilminin bize bir nebze küçük göstergesidir. Ama takvası haramlardan uzaklığı yüzde yüz ALLAH korkusu alimliğinin işaretidir.
Müslümanların ilim bilenleri ister âlim olsun ister normal düzeyde bir hafızlık düzeyinde veyahut da beş on sene okumuşluk düzeyinde bir bilgisi olmuş olsun kim ne kadar ne biliyorsa onu konuşacak ve onunla yaşayacak. Bildiğini gizleyen, gem vurulacak bir insandır kıyamet günü. ALLAH Teala Bakara Suresinde buyuruyor; *İndirdiğimiz ayetleri gizleyenler bütün lanet edenlerin uğradığı bir kimsedir onlar.*
Bu şüphesiz herşeyi her yerde paldır küldür konuşmak demek değildir. Ama bir âlim faizin haram olduğunu bilen kumarın haram olduğunu bilen biri siyasi menfaatleri gereği veyahut da ekonomik çıkarları gereği bu haramı gizleyemez. Gizlediği an ALLAH'ın lanet ettiği kimse olur. Aynı şekilde diyoruz ki *bizim dinimize ait bilgi yaşanmak içindir, koleksiyonun bilgisi yoktur.* Çok biliyor az yapıyor istemiyoruz. Bildiği kadar yapıyor istiyor ALLAH. Bu ALLAH Teâlâ'nın kullarına emrettiği hakikattir.
Burada üç hususa dikkat etmemiz gerekiyor. İlim ve Müslümanın birleştiği yerde üç husus var.

1. ALLAH'ın rızası dışında namazın da kıymeti yok, putlar için kesilmiş ineğin, koçun da değeri yok, ALLAH rızası dışında öğrenilmiş ilmin de değeri yok. çok bilip ALLAH rızası dışında bir gaye ile öğrenmektense iki satır bilip ALLAH için bilmek lazım. *Bereket ALLAH'ın rızasındadır.* Onun dışında ciltler dolusu bir insan bereketsizdir o. Takvaya götürmez, ihlâsa götürmez, cihada götürmez, infaka götürmez ilimdir o. Çok bilir. Bilgisayar da çok biliyor. Bir cd'ye onlarca tefsir sığıyor. Cd'ler cennete mi girecek.. Bilmek değil, bildiğini yaşamaya gayret etmeli. Elbette Müslüman her bildiğini yaşayamayabilir. Ama yaşama arzusu ve gayreti içinde olmalıdır.

2. ALLAH'a ve peygamberine söz isnad etmek korkunç bir vahşettir. Bu bilmemekten, öğrenmemekten, gizlemekten daha tehlikeli. ALLAH'ın demediğini, peygamberin demediğini demiş gibi göstermek, yalan söylemek. Yalan olduğunu bile bile başkasından nakletmek de bir yalan türüdür ki asıl yalanlardan biri odur. Bu korkunç bir hatadır. Kur'an-ı Kerim'de Enam Suresinin 144. Ayeti, Bakara Suresinin 179. Ayeti, Nahl Suresinin 116. Ayeti çok ciddi bir şekilde herkesi ikaz ediyor. ALLAH'ın söylemediğini ALLAH'a söyletmek, peygamberin söylemediğini söylemiş gibi nakletmek takvim yaprağından okuyup Ramazanda gazeten okuyup ALLAH dedi, peygamber dedi gibi nakletmek velev ki iyi niyetle olsun cami kürsüsünde insanları teşvik etmek için olsun, namaza teşvik etmek için olsun ALLAH 'ın söylemediğini, peygamberin söylemediğini söylemek cinayettir. Efendimiz (ﷺ) bir hadislerinde buyuruyor: _Kim bilerek benim söylemediğim sözü söyledi diye benim ağzımdan naklederse ateşteki yerine hazırlansın._ Bir çeşit fetva da budur. Onun için alimler fetva ehlini yani müftüyü ALLAH adına imza atan olarak görüyorlar. Fetva ne demek? ALLAH bunu bana soracak mı , ALLAH buna izin verir mi ,ALLAH bunu yasaklıyor mu demektir. Bu caizdir demek ALLAH buna izin veriyor demek, bu haramdır demek ALLAH buna izin vermiyor demek. Bir müftü bu caizdir derken ALLAH bunu sana sormayacak yapabilirsin demek istiyor. Bu haramdır derken ALLAH bunu sana sorar yapma demek istiyor. Bunu müftü eğer basite alarak ilgilenmeyerek yahut da bir çıkarını kollamak için makamını kollamak için yapıyorsa bu bürokrat müftüyü kastetmiyorum. Fetva veren her kimse onu adı müftü zaten. Bunu böyle basit düşüncelerle dikkat etmeden yapıyorsa hadis-i şerif ALLAH adına yalan konuşmak diyor buna. Bu çok kötü bir şekilde büyük bir zulümdür. ALLAH'ın ağzından yalan uyduran, ALLAH'a yalan isnad edende daha zalim kim olabilir? Yahudi de zaten ALLAH'ın dinini engellemek istiyor, siyonizmin de derdi bu, Siyonist Hristiyanın da derdi bu e Müslümanın okumuş adamı da cahil cühela faize kapı açıyor, krediye kapı açıyor o da aynı vebale giriyor. Her halükarda ikinci büyük sıkıntı ilimde Müslüman ALLAH'ın adına peygamberin adına yalan konuşmaktan şiddetle imtina edecek. Eğer Ebu Hanife diye biri de ALLAH'ın adına hüküm vermenin listesinde bulunuyorsa Ebu Hanife'nin adına da yalan konuşmayacaksın. ALLAH adına tahminle konuşulmaz. bu bir mesuliyettir. ALLAH'ın adına imza atıyorsun sen. Bunun hesabını kıyamet günü verecek herkes.

3. İlmin ehlinin dışına kayması. Yani ilimler amel etmeyenlerin de alim olarak bilinmesi kıyamet alametlerinden birisidir. İyi bilgisayar kullandığı için de bir alim olarak tanınıyorsa tek özelliği internet kullanmak başka bir özelliği yok.internete bir kelime yazıyor kırk çeşit fetva onları nakletdiyor, usül okumamış, hafız olup Kur'an-ı Kerim'i hazmetmemiş binlerce hadis i şerif okumamış ama ansiklopedi karıştırıyor o da ilim ehli takva ehli zühd yok ALLAH korkusu yok İslam'ın yayılması diye bir dert yok İslam üzerinden geçinmek. Bu kıyamet alametidir. Çünkü ilmin kaldırılması cehaletin yayılması kıyamet alametidir. Efendimiz (ﷺ) ikaz ediyor. Çok önemli bir hadis i şerif var. Hepimiz bu hadis i şerife kulak kesilelim. Rasulullah (ﷺ) şöyle buyuruyor: _"ALLAH yeryüzünden ilmi çekip almaz. İlmi âlimleri kaldırarak alır."_ Yani ALLAH'tan hakkıyla korkan alimler tek tek giderler. Ondan sonra internet âlimleri kalır. Ansiklopedi âlimleri kalır. Onlar da kendileri de sapar başkalarını da saptırırlar. Böylece cehalet zındıklık ve fasıklık yayılır. Bu kadar fasıklığın yayıldığı bir yerde de kıyametin tahakkuku için gerekli şartlar oluşmuş olur. Bunun için ilmiyle amil bir alim vefat ettiğinde Müslümanlar onun yerine hemen yenisini yetiştirmeleri lazım ki kıyamet alametlerinden biri gerçekleşmesin.
Şimdi eğer biliyorsak orman ağacı devletten satın alırken ağacın bedelini alıyor bir de sen on ağaç satın aldın benden on ağaç dikme vergisi alacam senden diyor. Ağaç dikme parası alıyor. Tabi biz bunu satın alırken anlamıyoruz. Bir âlim ölünce bütün Müslümanlar onun matemini tutup kitaplarını yayıp anısına eserler üniversiteler yapacak yerde mesela filan alim vefat etti onun boşluğunu dolduracak üç kişi yetiştirelim diye himmet içerisinde olması lazım. Çünkü biz o âlimin kara kaşına hayran değildik. O bizim rızkımızın sebebi değildi. Bize ALLAH'ı Rasulullah'ı fıkhı tanıtıyordu. O zaman biz onun ölümüyle gidecek boşluğa endişe etmeliyiz. Bir âlimin doldurduğu fıkıh, haşyet vb. gittiği zaman çok büyük bir zayiata düşmüş oluruz biz. Bu hususta da müminler ciddi bir gayret ve himmet içerisinde olmalıdırlar. Elbette Müslümanlar olarak biz ilmi ALLAH rızası için öğreniyoruz dedik. ALLAH rızası için öğrendiğimiz bu ilim bir ahlak gerektirir. Yani Müslüman ilmi ahlakıyla öğrenir. Müslüman ilim talebesinin âlime karşı bir vakarı heybetini koruma mücadelesi vardır. Neden? Çünkü ilim bizim maksadımız olarak ibadeti oluşturuyor. İbadet ortamı camide olmasa bile belli bir seviyeyi saygıyı gerektirmektedir. Aksi takdirde biz Müslüman olarak ilme bir ibadet kalitesi verdiğimiz halde ilim talebesi için âlim için ahlak kılavuzu çizmezsek kendimize yazık etmiş oluruz.

NAFİLELERİN YERİ (Fıkıh Okumaları)

namaz konusunu ele alırken sık sık karşımıza çıkacak tatavvu ya da Nafile kelimesini önceden açmamız gerekiyor çünkü namazın farz olan çeşidi çok mahduttur. Mezela bir öğle namazını biz 10 rekat olarak kılıyoruz onun 4 rekatı farzdır. yatsı namazını biz 13 rekat olarak kılıyoruz bunun vitirle beraber 6 rekatı sünnet 3 rekatı vacip vitir 4 rekatı farzdır. namazların farzları çok yoğun değildir nafileler çok yoğundur. Bu nedenle Nafile kelimesinin açılımını yapmamız da fayda var namaz konusa dalınca bilhassa namaz çeşitleri olarak karşımıza çıkan konuda Bunlar Nafile Bunlar farz namazlar vacip namazlar diyebilmemiz için ya da onu öyle konuştuğumuz zaman iyi anlayabilmemiz için nafile kelimesini iyi izah etmemiz lazım. Nafile kelimesi arapçadır ve fıkıh ıstılahında kullanılan bir kelimedir ama genel olarak Kuranı Kerim tatavvu kelimesini kullanmaktadır.
"فَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُ" femen tetavve'a ħayran fehuve ħayrun leh(u) "artık kim gönülden bir iyilik yaparsa o hayırlıdır kendisi için."
(Bakara Suresi 184) "tetavvea" Nafile yaptı demek. buradan şu çıkışı yapabiliyoruz. Farz vacip olmayan ibadetler için ki namaz bunun başında geliyor nafile de diyebiliriz tetavvu da diyebiliriz. Fıkhın kendi lisanı olan arapçadan anlarken tatavvu kelimesi ile nafileyi eşit manada kullanabiliriz ama türkçe telaffuz Ederken ya da türkçe fıkıh sohbeti yaparken tatavvu kelimesi türk halkının kulağında zor bir kelimedir

her ne kadar Nafileden daha fazla nafileyi izah edecek nitelikte kelime isede tetavvu kelimesinin telaffuzu kavranması zor bir kelimedir. Bu sebeple Nafileyi bunun yerine kullanırız. Nafile türkçemizde bir anlama geliyor. Fıkıh da başka bir anlama geliyor. Biz türkçede bu işi nafile yapıyorsun sen yani boşuna yapıyorsun yapıyosun ama işe yaramayacak manasında kullanıyoruz. Fıkıh lisanında ise nafile kelimesi farz ve vacip olmadan yapılan ibadet demektir. Farz ve vacip olmadan yapılan ibadet demektir. Bu ince tarif farz ve vacip olmadan yapılan ibadet kelimesi çok rahatlıkla sünnet kelimesinide içine almaktadır. Farz olmayan vacip olmayan namazlar biz onlara sünnet namazı diyoruz. Nafile ibadetlerdir. Ama fıkıhtaki Nafile ibadet manasında ne kastediliyorsa onu kastediyoruz. öğle namazının biz 10 rekat kılınan öğle namazının ilk 4 rekatını Nafile olarak kılıyoruz ve biz buna Öğlenin sünneti diyoruz. Son 2 rekat kıldığımızda nafiledir biz buna günlük hayatımızda Öğlenin son sünneti diyoruz. Demek ki farzların ve vaciplerin namaz çeşidi olarak namaz içindeki farzlar vacipler değil namaz çeşidi olarak sabah namazı bir farz olarak namazdır. Yaklaşık bir saat sonra kılınan işrak namazı Nafile bir namazdır Nafiledir. Nafile sünnet kelimesini de ihtiva ediyor dedik. Burada bir tafsilata girmekte fayda car. Bazı müslümanlar Fıkıhtaki Nafile kelimesinin sünnet namazlar için kullanılmasını pek anlamlandıramıyorlar şöyleki sünnet namazın veya sünnetim icra edildiği Namazın dışındaki herhangi bir ibadetin fıkıhtaki tarifi şudur. Mesela sünnet nedir diye sorulduğunda Sünnet müslümanın yaptığı zaman sevap kazandığı yapmadığı zaman ise günah kazanmadığı ibadetlere verilen isimdir. Farzın ve vacibin tarifi böyle değil ama farzda ve vacipte yaparsan sevap kazanıyorsun yapmazsan Günaha Giriyorsun. sünnet ibadetler de yani tatavvularda yaparsan sevap O kesin yapmazsan eğer günah yok bilhassa anneler babalar çocukların bu tarifi yapmalarından hoşlanmazlar. Sünnet namaz kılmazlar diye veya bazı Hoca Efendiler camilerde sünneti bu şekilde tarif etmek istemezler. Bir miktar hatta sünnetlerin farzlar düzeyinde abartıldığına bile şahit oluruz. mesela evvabin namazı sünnettir Nafiledir onun fıkıhtaki tarifi nedir ? Bu namaz kılındığı zaman Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin sünnetine ittiba etmekten dolayı bir Nafile bir ibadet yapmaktan dolayı iki müslüman çok büyük sevap kazanır ama fıkıh tarifinde kılmayanın kesinlikle bir günaha girmesin söz konusu değildir. Şimdi burada akşam namazı ile mesela evvabin namazını birleştirtiğimiz zaman Akşam namazının 3 rekat farzının fıkıhtaki karşılığı nedir ? Fıkıhtaki yeri nedir ? kılan sevap kazanacak kılmayan dağlar kadar bir vebali omuzuna yüklenmiş olacak. O vebalin Hacmini kapasitesini Allah'tan başka bilen yok Bir akşam namazı çok büyük vebal. ikindi namazı için Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizin kullandığı bir deyim vardır: “İkindi namazını kaçıran sanki çoluk çocuğu ölmüş dünyada tek kalmış böyle bütün dünya üstüne çökmüş bir insan gibidir.” Buyuruyor evet gerçekten ikindi namazının farzı öyle ama bu tehdit bu sorumluluk sünnetler için Nafile ibadetler için değildir. şimdi elbette hiç tereddütsüz Müslüman nafile namazları nafile ibadetleri kaçırmamalıdır asla münakaşa yapamayız bunu. bir Nafile ibadet bir sünnetin istifhahı yani hafife alınması cinayettir evvela Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizin makamına karşı bir saygısızlıktır ama nafile bir ibadeti yapamamakla farz ibadeti yapamamak arasında bir vücutta kalple o vücudun parmaklarındaki tırnak arasında ne kadar fark varsa o kadar fark var farz ibadetler Nafile ibadetlerle aynı kategoride değil aynı Listenin ibadetleri değiller bir defa bunuda nafile olan ibadetleri hafife almak gereksiz lüzumsuz görmek ne kadar uç bir hata ise ki bu hatadan Allaha sığınırız. yapıp yapmamamnın hükmünü ayrıyetten konuşacağız. aynı şekilde nafile ibadetlerin farz gibi abartılmasıda bir uçtur yanlıştır. Zira şari’imiz yani bize din koyan şeriat koyan Rabbimiz ve onun lisanı ile konuşan Peygamberimiz bize bu farzdır bu da nafiledir dediyse Orada bizim çözelim veya çözmeyelim bile bilelim veya bilemeyelim çok büyük hikmetleri vardır. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem nafilelerin farzlaştırılmasına sebep olacak sorulardan rahatsız olmuştur. beni sıkıştırmayın öyle yaparsam farz olur Buna cevap verirsem farz olur dikkat edin şeklinde ağır ikazlar da bulunmuştur. mübarek yüzünün renk değiştirdiği sorulardan biri bu olmuştur sadece ve sadece teravih namazını bile cemaatle ısrarla kılmayışının hikmeti bile çok müthiştir muazzamdır. Gelip Ramazan'ı Şerif'te her akşam teravih kılacak olsaydı teravih namazı farz olacaktı diye Teravih namazını bile bir kere ashabına tattırmış Ondan sonra da kendisi evinde Ashabı da kendi

mekanların da teravih namazlarını kılmışlardır mesela misvakı bir Nafile sünnet olarak bırakmış ısrarla ümmetinin sıkıntıya düşmesinden çekindiği için onun Farz. olmasını istememiş Emretmemiştir Bu da bize onun lisanıyla bildirilmiş haberlerdendir yani Nafilelerin sünnetlerin Tatavvuların 3 kavramı da kullanabiliyoruz bunların farz olmayışında büyük hikmetleri var bu hikmetleri bir yolla yok sayıp nafileleri farz gibi uygulamak yanlış iştir bidattir tekrar dönelim mesela evvabin namazıyla ilgili sahih hadisi şerif var. Bir Müslüman kalkıp evvabin namazını hafif görse böyle bir Müslüman'ın belki imanından şüphe edecek düzeyde olmayız ama hele hele akidesinde pürüz olduğunu çok rahat söyleriz. Sahih hadisi şerifle sabit olan net bir şekilde anlaşılıyor hadisi şerifin böyle bir şeyle sabit olan hadisi hafife almak laubaliliktir. Ama Akşam namazına denkleştirilmiş bir Evvabin namazı da Yanlıştır.zira akşam namazını 3 rekat olarak koyan şeriatımız bizzat Allahu tealanın ve peygamberinin koymasıyla Akşam namazına son şeklini vermiştir. Bir Müslümanın akşam namazını 2 rekata düşürmesi ne kadar cinayetse Akşam namazına 3-6-8 ilave etmek o kadar büyük bir cinayettir. bilhassa Dıkıh ve fıkıh usulü bilgisinden yeteri kadar nasibi olmayan ama temiz niyetlerle Allahın şeriatınada hizmet etmek isteyen müslümanların Nafile ibadetler de yapmasını Arzu eden Nafile ibadet yaptıkça feyzin bereketin artacağını düşünen Bazı insanlar bilhassa ilim erbabı olmayıp daha takva hayatı yaşamaya gayret edenler mesela bir Evvabin namazını bir İşrak namazını o kadar överler ki neredeyse şu mana çıkar kılma sabah namazını ama yeter ki işrak kıl der gibi olur sanki. Bu cahilane bir harekettir. Evet tekrar ve tekrar belirtelim ki iştak namazı o gün güneşin aydınlattığı dünyada yapılacak en mübarek işlerdendir ama asla ebediyyen Kıyamet sabahına kadar kılınacak Bütün işrak namazları bir sabah namazı etmez. Çünkü sabah namazının iki rekatı farzdır. Kudsi Hadisi Şerifte Allahu teala ne buyurdu farzlar gibisi yok. Farzlar gibisi yok Allah'a yaklaşmak isteyen önce farz Barajı'nı geçecek farz açısından baraj sıkıntısı olanın daha sonra nafileyle bir şey kazanması mümkün değil Allahu tealadan bunun için Nafilelerin abartılması yanlıştır. Nafilelerin hafife alınması da yanlıştır. doğrusu nedir ? resûlullah'ın aleyhisselatu vesselam ve ashabının Allah onlardan razı olsun yaptığıdır. nafileler yapılacak ama Cihat meydanında atların peşinden koşarken iki rekat Nafile namaz kılmak yok orada Çünkü Cihat farzı ayındır orada ne iki rekatı aleyhissalatu vesselam Efendimiz Farzı bile Ancak nöbetleşerek ashabı ile kılabildi korku namazı diye bir namazla kılabildiler. bu sebeple her şeyi yerli yerine oturtduğumuz zaman bakıyoruz ki Nafile bir pırlanta gibi duruyor önümüzde bütün sünnetler bütün tatavvu olan olan ibadetler pırlanta gibi gözümüzün önünde duruyor ama farzlar hayat damarımızdır. farzlarla hayat buluyoruz burada özetliyorum Tekrar Allaha kulluk farzlar ve nafileler üzerinden yapılıyor. Farzlara Hanefi mezhebi üzerinden konuştuğumuz için vacipleride ilave ederek konuşuyorum. Çünkü farz dediğimiz zaman vacibi de onun için ek almış oluruz Çünkü İmamı Azam Rahmetullahi aleyhin telakkisi olan fıkhı konuşuyor burada biz. Biz farzlarla Allahın emri olan kulluğun kapısını açıyoruz.nafilelerle yani sünnetlerle ve tatavvu dediğimiz ibadetlerlede girdiğimiz Allaha ulaşma yolunda süratimizi arttırıyoruz bu nafilelere büyük bir değer katıyor ama hiç bir nafileyide farzlaştırma hatasına düşmememiz gerekiyor. burada Az önce açtığımız Başlığa bir hafif değinmemizde fayda var. Fıkıhtaki nafileler tatavvu kavramı bizi ürkütecek mi ? Yani nafileler sünnetler yaparsan sevap var yapmazsan sevap yok şeklinde bizi ürkütecek mi ? Hayır neden ? 1) bir defa Lazım değil sevap canım ben farzlardan kurtulayım diyen birisi ne kadar müslüman olacak ki ? peygamberinin aleyhisselatu vesselam sünnetini boş gören bir müslüman yahutta lazım değil sevap borcumuzu verelim gerisi önemli değil diyen bir Müslüman ne kadar Kaç gün daha farz yapar ? Böyle bir müslüman olmaz olsa bile o geçiçi müslümandır onun için endişe edip yeni fıkıhta yeni bir çizgi çizmeye gerek yok zira Şuna farz buna sünnet sünnet Nafile diyen Allah'tır peygamberdir Bizim daha iyi bilip çok ciddi önlemler almamız ne kadar doğru olur ? ikincisi buna farz deyipte Şuna da nadile deyip bunu bize böyle öğreten Peygamberimizin bir bildiği var zira nafileler farzlar gibi ölümcül ihmal edildiğinde Can Gider şeklinde gerekecek olsaydı onu öyle öğretirdi Allah. nafileler Bir koşuşturmadir Hız katmaktır bakınız farz namazlar üzerinden Riya yapılmaz riya nereden yapılır nafile üzerinden yapılır. bir Müslüman çıkıpda bugün cuma namazı kıldık ne kadar da iyi oldu dese bu riya olmaz. zaten cuma namazı kılmazsa Biz ona

selam vermeyecektik. Müslüman olduğunu belgelemesi riyayı gerektirmiyor Ama herkes camiden çıktıktan sonra ben bir 20 rekat daha Nafile kıldım canım dese bu bal gibi riya olur Çünkü Nafile bir Himmet bir heyecan bir aşkdır. ne kadar fazla aşkı olduğunu gösterdikçe riyaya düşme tehlikesi artar müslümanın. Yani bunun şunun için söylüyoruz nafileler iç sevgi fazladan heyecanlanma ve büyük bir gayretin ürünüdür bu gayret her müslümanda farklı olaacaktır. Hem. U gayretin tonajı farklı olacak hem de bir Grup müslüman perşembe ve pazartesi günü oruç tutacak Allah'a daha heyecanlı bir şekilde yaklaşacak bedeni buna müsaittir öbür müslümanda akşama kadar dosyalarla meşguldür zihnini canlı tutması gerekiyordur oruç tuttuğu günler yazdığı notlarını bile kendisi çözemeyecek kadar sıkıntı çekiyordur kan şekerini düşürür oruç o da oruç tutamayacak ama akşam evine gelince güzel bir abdest alıp 20 rekat Nafile kılarak o gün Rabbi için çok bir iş yapacak. oruçla oruç nafilesiyçe çünkü daha önce ne demiştik farz olan bütün ibadetlerin nafilesi tatavvusuda vardır. her ibadetin zekatın orucun nafilesi var. Öbür müslümanda mesela nafile oruç tutsa mesela eli bıçaklı bir işle uğraşıyordur oruç tutunca öğleden Sonraları gözü dönmeye başlıyor dolayısıyla oruç tutmaması gerekiyor. yıllık izinini Ramazan'a tahsis ediyor akşama kadar rahat ediyor. Akşam gelecek Nafile namaz kılacak akşam da eve gelince öyle yatağına bile zor geçiyor çok bitkin oluyor farzı ancak kılıyor e bu müslümana tatavvu nafile Rabbi için birşeyler yapma kapısı kapandı mı ? Hayır ı müslümanda İnfak edecek Kazanacak hayır yapacak Allah için e çoluk çocuğunu ancak geçindirebiliyor ya da ebeveyninin hizmeti ile meşgul olduğu için fazla kazanamıyor bu müslümanda infak yapamadı Perşembe Pazarı oruçlarını tutamadı akşam gelip Nafile namaz kılamadı farzı ancak kıldı Allah'a doğru koşarken sürat katıcı hız katıcı bir nafileden yoksun mu ? Yoo Hasta ziyaretine gidecek.vakti yoksa telefonunu alacak Sıla'yı Rahim olarak akrabasını arayacak yüzlerce Nafile var yüzlerce Nafile var… her bir mümin Bunlardan seçerek kendisini zorlamayacak şahsiyetini bırakmayacak mahçup olmayacak altında kalmayacak bir mantıkla Bunlardan hangisini becerebiliyorsa Yapacak. Bir müslümanda gidip mümin kardeşine tebessüm edecek. öbür gün de gidip güzel bir mahallesindeki camisini süpürüp nafile yapacak o da nafile. “Cami süpürmek kadar büyük bir sevap görmedim” diyor aleyhissalâtu vesselâm Ne buyuruyor “Allah bana ümmetimin bütün becerilerini ve günahlarını gösterdi. günah olarak bir ayet ezberleyipte onu unutanın günahı kadar günah görmedim Kurandan. sevab olarakda mescitten bir çöpü kaldıranın ki kadar görmedim” dikkat edin Bunlar farz şeyler değil bu iki verdiği örnekte Nafile olduğu halde yaptığı müminin yaptığı şeylerdir ki büyüklük azamet de buradan kaynaklanıyor Zaten üzerinde sorumluluğu yok Ama o Allah için yapmaya çalışıyor gayret ediyor demek ki nafileler barajın ötesinde yani kulluk barajının ötesindeki şeyler. farzlar Allah'a kul olduğuna iman edenin kulluğunu ispat etmek için yapacağı şeyler nafileler ve Sünnet bildiğimiz şeyler de o heyecanı meleklerin coşkulu bir şekilde defterlerie kaydetmesi için yaptığımız aşkla yaptığımız şeylerdir eğer biz nafileler de diretirsek mesela bir müslüman kendisi sıhhati uygundur perşembe pazartesiyi tutuyor ayın 3 gününü tutuyor ayın 15 gününü oruç tutuyor ama bunu şöyle yorumluyor filanca tutmuyor onun kıyamet günü durumu çok zor onun kazanacağı birşeu yok derse bu yanlış bir anlayış. Nafile oruç tutmuyor ama o müminde gidip bir medresede Kur'an okuyan Talebelerin yemeğini pişiriyor her hafta gidip onlara bir tatlı yapıp O talebelerin duasını alıyor. Kimin kıyamet günü nereden ne kazanacağı belli değil nafilelerle müslümanların birbirlerini ayıplamaları yanlış. öyle bir şey olmaz Evet evet her müslüman yaptığı nafilenin kıymetini bilecek Rabbine hamd edecek. Bu Şükredilmesi gereken bir nimet. Müminin karakteristik özelliklerinden biri de Allah onu bir şeye muvaffak kıldığı zaman mutluluk hisseder bundan. kötülük yapınca müminin yüzü kızarır hadisi Şerif'ten anlıyoruz. kötülük yapan müminin yüzü kızarır iyilik yapan iyiliğe muvaffak olan müminde mutluluk hisseder. yani ben eğer Sabah namazından sonra camide bekledim İşrak namazını kıldım geldimse e bu Allah'ın lütfuydu böyle gelirken yolda altın bulmuş gibi mutluluk hisseder mümin aksi takdirde mutluluk hissedemeyen birisi şükretmiyorda demektir. O ibadet Zamanla onun elinden gider. ama bunu bir mümin mesela çocuklarına baskı unsuru olarak kullanmamalıdır. Eğer bir evde anne baba veya anneden babadan bir tanesi işrak namazına muvaffak oluyorsa çocukları da sadece sabah namazını kılıp

yatıyorlarsa bizden sonra ibadet düşüncesi kalmadı artık giddi ibadet gitti bu dünyadan artık şeklinde bir üzüntüye kapılmaları yanlış Şükretmelidirler ki sabah namazı kılan çocuk sahibidirler. eşi sabah namazı kılıyordur daha ne istiyorsun Allahtan işrak namazı da inşallah onlar da bir gün kalacaklar ya da onlar da mesela hadisi şerif ehli olup Resulullah'ın aleyhisselatu vesselam işrak namazını anlatan hadislerini insanlara öğretecekler. Bir işrak namazı mı bir hadisi İhya edip milyonca insanın işrak namazı kılmasına sebep olmak mı ? hangisi daha değerli diye Sorulur mu hiç ? hepimizin nafilelerde becerebileceği şeyler vardır. Bunu için şeriatımız nafileleri herkesin serbest seçip alacağı dediği şeylerdendir Bu sebeple Hangimiz hangi nafileye muvaffak oluyorsak becerip Allah nasip ettiği için onu yapabiliyorsak Ona şükür edeceğiz öbür Nafileyi yapanı basit gördüğümüz zaman yanlış iş yapmış oluruz. nafileler de bu hususu özellikle vurgulamış olalım. Şeriatımızın bilinçli bir şekilde Nafile anlayışını yapmazsan günah yok diye serbest bıraktığını bileceğiz. abartmak hafif görmek yanlış sünnete uymak Doğrudur Ebubekir'in yolundan gitmek doğrudur. İmam Malikten İbni Abdilberr'in camiul beyani ilm kitabında görmüştüm uzun yıllar olduğu için babını filan hatırlamıyorum orada İmam Malik rahmetullah aleyh Mescidi nebide ders yapıyor işte muvattasını felan okutuyor herhalde mekan Resulullah sallallahu aleyhi ve sellemin Mescidi mekan mübarek bir yer ders yapılıyor ders halkası zaten göklere kadar meleklerin halkalar şeklinde izlediği bir ders halkası. Ders konusu ne ? Muvatta. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin hadisleri okunuyor veya fıkıh okunuyor. İşte talebeleri de bir şeyler yazıyorlar İmamı malikten dinliyorlar. O arada müezzin ezan okumuş. Ezan okununca talebelerinden bir tanesi defterini toplamış mescidin namaz kılınan bölümüne doğru gidecek. Zaten mescid imamı malikin ders okuttuğu yer ama bir köşesindede namaz için toplanan cemaat var. İmam Malik zaten Sert bir hocaefendi diye biliniyor. nereye gidiyorsun yavrum diye sormuş. Talebe ezan okundu sünnete yetişeceğim demiş. Yani sünneti kılıcam demiş. cevap olarak demiş ki biz burada ne yapıyoruz demiş. Sen sünnet kılmaya gidiyorsunda bizim yaptığımız basit iş mi burada ? Bu cevaptan ne anlıyoruz biz ? yani Resulullahın aleyhisselatu vesselam mescidinde bir öğlenin Mesela bir Öğlenin sünneti kılınacak Bunun kıymetini değerini nasıl ölçersin nafile mi ? Nafile sünnet mi ? sünnet bundan daha iyisi yok ama İmamı Malik talebesinin dersten kalkmasından rahatsız oluyor Çünkü onun o dersi orada 4 rekat sünnetin milyarlarca kere yeryüzünde kıyamete kadar kılınmasını sağlayacak bir derstir. Sen gidip 4 rekat sünnet kılabilirsin orada ama o sünneti orada kılıp o sünneti seninle beraber mezara gömmek var imam malikin dersine oturup o sünnetin önemini öğrenip sonra gidip endülüste kuzey ırakta imam malikin talebesi olarak o sünneti ihya etmek var ve milyarlarca belki yüzlerce milyar kere o sünnetin kıyamete kadar unutulmadan kılınmasını sağlamak var. İmam Malikin bakışı bu eve orada o sünneti kılmakda Nafile. İmam Malikin dersine oturup da orada hadis dinlemekte nafiledir. ama İmam malikin gözünde onun o sünneti öğreten ilim nafilesi orada sünnet kılmaktan daha değerli mantık işte bu. Bu şimdi şu şekilde biz yorumlayalım yani Mesela bir farzla bir Nafileyi bir yerde karşılaştıralım. şimdi bir talebe fıkıh dersine gidecek yazın sıcak gününde ders yapacak.o talebe bir bayan mesela özellikle zaten bayanların fıkıh dersi okuma imkanları çok zayıf yani yeterli meclis bulunmuyor. Şimdi gidip orada o mecliste okuyacak. Bu birinci seçenek. İkinci seçenek şaban ayı girdi şöyle bir heyecanla nafile tutayıp diyecek. Yazın sıcak gününde oruç tutmak demek öğleden sonra ne ders dinlemek ne de kitap karıştırabilmek demek. Dinlese bile dersi anlama kapasitesi düşük olarak dinleyecek. Nasıl tercih yapacak ? İşte imamı malikin örneği ortada. O gün oruç tutmayız çünkü ramazan değil. Zira benim oturup bir saat oruç fıkhı dinlemem hem benim orucumun ne olduğunu anlamamdır hem de belki bir fıkıh meclisine oturduğum zaman milyarlayca insanın bunu öğrenmesini sağlayacağın ben. İlimde halka halka devam ediyor. E ilim bir nesilde kopacak olsa. Ondan sonraki nesil ilmi nereden öğrenecek ? Kitapların çokluğu ilim anlamına gelmiyor. Alimlerin çokluğu ilim anlamına geliyor. Allah ilmi kaldırırken alimleri kaldıracağını söylüyor. İlim kalkarsa cehalet gelecek. O sebeple asla küçük görmüyoruz. Nafileler arasında bünyemize şartlarımıza zamanımıza göre seçim yapabiliyoruz. Nafile ibadetlerinde kendi çapında önemli değerleri var. Herşeyden evvel farzlar eksik kalırsa eğer kıyamet günü bu nafilelerle toparlanacak. Ne kadar nafile ne kadar farza karşılık gelecek

bunu Allah biliyor. Ama ebu davudun ve ibni macenin rivayet ettiği sahih hadislerinde kıyamet günü nafile ibadetlerin tamamlayıcı malzeme olarak kullanılacağını Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemden öğreniyoruz. Fakat asla bu bizim şu kadar kaza namazım var. Şu kadarda kaza orucum var şunlarıda nafile tutmuştum onlarıda sayınca kapanıyor diye böyle bir hesap yapmamız mümkün değil. Çünkü bu bir defa kuluna rahmet ederse Allah olacak bir iş. Nafilelerle kulluk derecemiz artıyor. Her nafile bir derece demektir. Namazın nafilesi iki nafile hariç bütün nafilelerin üstündedir. Bu iki nafile cihad ve ilimdir. Bu ikisinden sonra en büyük nafile namazdır. Ama bazen diğer nafileler bu nafilelerin önüne geçebilir. Mesela hastanede hasta anne babası olan bir mümin hangi nafileyle meşgul olsa anasının babasının hizmetini yapmaktan daha büyük bir nafileyle uğraşmış olur ? Hiç öyle bir nafile yok. Mesela anne baba sana otur seni özledim seni göreyim dese nafile namaz kılamazsın anne babaya itaat etmelisin. Fakat anne baban farz olan diyelim öğle namazını kılma gel seni özledim derse anne babana itaat etmezsin. Farzlarda anne babaya itaat yok. Bir başka ayrıntı nafileler bereket sebebidir. Ashabı kiramdan öğreniyoruz Nafilelerin evde yapılması evin şeytanlardan uzak bereketli bir ev olmasını sağlıyor. Aslında esas olanda nafileleri evde kılıp farzlar için camiye gitmektir esas. Bir ayrıntı daha özellikle nafile namazlar farzlar gibi değildir. Mesela öğlenin farzını yoruldum diye oturarak kılamazsın fakat sünnetini kılabilirsin neden ? Nafilelerde Allahu tealanın kapısı müsamahalı olarak kullarına açıktır. İnce bir meselemiz var şimdi. Nafileyle Rabbine gidip birşeyler kazanmak isteyen mümin neye dikkat etmelidir ? Cevap: En değerli nafile sürekli olandır ! En kalıcı sevabı en çok olan nafile devamlı olandır. Bir ilim aşkı geliyor bütün kitaplıktaki kitapları okuyor sonra beş ay kitap tutmuyor. Biride var Her gün bir paragraf okuyor. Hah bu ilim nafilesi bu değerli. Maymun iştahlı işlerde hayır yoktur. Nafileyi kalıcı hale getirmek en değerli olmaktır. Mesela Ramazanda her gün sabahtan akşama kadar Kuran okuyoruz Ramazandan sonra rafa kaldırıyoruz bu yanlıştır. Az olsun sürekli olsun hayatın kalıcı bir parçası haline gelsin böyle bir nafile ibadet meleklerin derece yüksetlmek için sevap yazdığı bir ibadettir.

NAMAZ DÜZEYİ (Fıkıh Okumaları)

1.)Namazın ibadet olarak yapılan en büyük ibadet olması 2.) namazın kıyamet günü sorulacak ilk soru olması
3.) Namaz barajını geçebilenin Allah'ın diğer emirleri konusunda bir kolaylık göreceği gibi hususlar namazın Müslümanlar nezdinde hiçbir şekilde boşluğu doldurulamaz Müslümanlığa denk mümin olmaya denk bir ibadet olmasını sağlamaktadır. namaz yok iman var zor ispat edilir bir gerçektir bu. Yani mümin iddiası var ama namaz yok. Bu iddia ispat edilemez gerçek olduğu belgelenemez bunun. Namazın bu boyutu yanında bir de Namaz kılanların bilmeleri gereken önemli hakikatler var. İki açıdan bunları bilmemiz gerekiyor. Birincisi yaptığımız işin ne olduğunu bilmek. 2.) namazın Bizi sokması gereken kalıpta mıyız değil miyiz ? hakikatini bilmek. Bu hakikatlardan bir tanesi Kuranı Kerim'in Ankebut suresinin 45. ayetinde Allahü Teala'nın ilan ettiği hakikattir. o da nedir ?
“namaz çirkinlikleri ve kötülükleri engeller.” namazla bir araya gelmiş en büyük hakikat budur. insanın gözünde çirkin ve kötü ne varsa namazın Bu çirkinliği ve kötülüğü engelliyor olması lazım. namaz budur. “sana vahyedilen Kitaptan oku (yani Kur'an'dan oku) ve namazı ikame et muhakkak namaz engeller çirkinliklerden ve kötülüklerden engeller Allahı zikretmek en büyük iştir Allah ne yapıyorsanız onu bilir. (Ankebut Suresi 45) Kur'an okumak ve namazı ikamet etmek Allah'ın iki emri Ankebut Suresi'nin 45. ayetinde sonra Kur'an'dan oku namaz kıldan sonra Çünkü namaz çünkü namaz kötülüklerden ve çirkinliklerden alıkoyar ! Neden alıkoyar ? Allah'ı zikrediyor olmak en büyük iştir ! Kur'an okumak Allah'ı zikir namaz başından dibine kadar Allah'ı zikir Allahı zikretmek en büyük iştir. Bir insanın yapacağı en kaliteli Allaha en yakın iş en vasıflı iş Allah'ı zikretmektir. İnsan Allah’ı zikretmek gibi çok büyük bir iş olan namazla meşgul ise namaz kılan birisiyse en büyük işin adamının küçücük sefih seviyesiz işlerle değer seviye düşürmesi mümkün değildir. tekrar bu hakikatı perçinliyoruz. namaz iki hakikatin hatırlanma

nedeni olmalıdır. birincisi namazımız bizim kazancımızın en büyük noktasıdır. iki Namaz bize bir şeyler kazandırmalıdır. Bu 2 hakikatin yansıdığı noktalardan bir tanesi; dedik ki namaz çirkinliklerden ve kötülüklerden alıkoyuyor olması lazım bunun izahı şudur; yalan çirkinliktir namaz kılan Yalan konuşamaz gıybet çirkinliktir kötülüktür namaz kılan bunu yapamaz. hırsızlık gasp çirkinliktir, kötülüktür insanların gözünde de Allahın şeriatında da çirkinliktir kötülüktür namaz kılan o işleri yapamaz ! sözünde durmamak Emanete hıyanet etmek müminle sınırsız tartışmak münafıklık alametidir çirkinliktir namaz kılan bunu yapamaz yapmamalıdır. Peki hem namaz kılmak hem de bu çirkinlikler ve kötülükler bir arada gibi görünüyorsa çirkinlikler ve kötülükler değişmeyeceğine göre yalan hep çirkin hep kötü emanete hıyanet hep çirkin hep kötü. ilk insandan son insana kadar bunlar hep kötü olacağına göre Allah'ın sözünde asla bir yanlışlık olmayacağına göre ve bu sözde namaz kötülüklerden alıkoyar çirkinliklerden alıkoyar sözü Allah'ın sözü olarak Ankebut Suresi'nin ayeti olarak karşımızda durduğuna göre yalan kötü o bir hakikat mümin namaz kılıyorsa kötülükler ondan sudur etmez mümin kötülük yapmaz. Hakikatıda yerler Gökler kadar büyük hakikatsa tartışılamayacak kadar büyük bir gerçekse bu o zaman namaz kılan mümin Nasıl yalan konuşabilir nasıl hıyanet edebilir nasıl gıybet edebilir Nasıl nemime yapabilir ? denir ki ya da Sorulur ki hani namaz bu kötülükleri engelliyordu ? Burada 2 cevabımız var birincisi namaz namaz mıdır acaba ? daha sonra namazın huşu ile kılınmasına dair bölümde göreceğiz huşu ile kılınan namaz Allah'ın tarif ettiği namazdır. namazı kalp kılmalıdır. beyin kılmalıdır Ellerden ayaklardan önce… önce Kafa secdeye eğilmiş olmalıdır. beyin kendini secdede hissetmelidir ki o namaz namaz olsun. namazın bu tafsilatını ayıreyeten göreceğiz. yani namaz kötülüklerden alıkoyar hakikati Kur'an hakikatıdır. Ebedi kıyamate kadar bu değişmez. Asla bunda bir abartma eksik tanıtım kesinlikle yoktur. Kur'an demiştir ki:"namaz muhakkak namaz çirkinliklerden ve Münkerattan yani münker çirkin Kötü olan ne varsa namaz onu yaptırmaz alıkoyar… koymuyor senelerin Namaz kılanına bu kötülükleri yapar diye damga vurulmuş. 50 sene namaz kılan yalan konuşuyor olabiliyor. 40 senedir namaz kılan eşine zulmedebiliyor çocuklarını İhmal edebiliyorsa en büyük hataları yapıyor ise elbette Kuranda asla bir eksiklik yanlışlık abartma yok ama ne var bu namazın görüntüsü vardır kendisi yoktur. eğilip kalkma şeklinde bir namaz vardır ortada. 2.cevabımız bu soruya diyoruz ki mümin Hiç hata yapmaz insan değildir. Mümin hatasının üstüne oturmaz insandır. hatayı süreklileştirmez insandır mümin. Namazın zaten vazifesi yapılmış hataları temizlemek silmektir Mümin kazara en büyük günahlardan birisini yapabilir ikisini yapabilir Lakin ilk namazıyla beraber toparlar kirinden arınır kalbindeki pası siler. Mümin hata yapmaz insan değildir. hatasında ısrar etmez hatada inatlaşmaz insandır mümin. bu sebeple mümin namaz kılıyorsa o namaz onu kötülüklerden alıkoyar dediğimiz zaman bu yıllardan beri yalanı bırakmayan bir insan için geçerli değildir. bunun namazı namaz değildir muhakkak. ama mümin filan yalan konuşmuştu. filan yıl Gıybet yapmıştı Ondan sonra kıldığı namazlar o filan yıldaki hatasını silip süpürecek ibadet olarak kaydedildiği için defterine Ve ondan sonra bir daha o hatayı yapmadığı için Allah ne buyuruyor "Namaz kötülüklerden alıkoyar" Demek ki namaz kötülüklerden alıkoyar demek hiç kötülük yapmaz Melek gibi bir insan yapar demek değil kötülüklere batmış hale getirmez insanı namaz kılan bir mümin kötülük bataklığında ve çirkinlik bataklığında sürünüp durmaz mümin demektir bu. Buna rağmen Mümin yıllarca aynı çirkinlik içinde yüzüp duruyorsa o zaman namaz nerede o namaz ? Hangi namaz ? O zaman önce namaz laboratuvarına girmek lazım şöyle namazın laboratuvarına giricez Namazın fıkhını ve tafsilatını öğrendikten sonra göreceğiz ki o Namaz onun kıldığı namaz kötülükten alıkoymuyor neden ? namazda ruh yok çünkü. Namaz ceset gibi ölü ceset gibi ne zaman namaza ruh gelir üflenirse ruhlu bir namaz bütün kötülüklerden alıkoyar. Bu da namazın huşu denilen özelliklerinden birisi olarak karşımızdadır. Demek ki namaz hakikatlarının en büyüklerinden bir tanesi namazın kötülüklerden ve çirkinliklerden alıkoyan bir ibadet olmasıdır. Allahın hikmeti namazın dengi sayılabilecek ibadetlerden biri de mesela zekattır. Ama zekatı böyle tanıtmıyor Kuranı Kerim. Zekat kötülüklerden alıkoyar demiyor. Mesela çok daha ince ve hassas bir örnek. Bizim toplumumuzda Hacca gidenden hac ibadetini yaptıktan sonra hiç kötülük sudur etmez. artık melekleşmiştir gibi beklenti

içinde olunur. hacı adam denir Yani hacca gitti o ne yalan konuşur ne karınca incitir böyle zannedilir ama Kur'an bu zannı Namaz kılanın üzerinden tanıtıyor. namaz çirkinliklerden ve kötülüklerden alıkoyar diyor Allah. biz bunu hac yapan bir daha kötülük yapmaz olarak anlıyoruz. Ama Kuranın hacıya getirdiği böyle bir garanti yoktur. Bilakis Kuranı Kerim Haccı yapacak adamlardan tam tersini bekleyebileceğimizi işaret ediyor. Kim hacca niyet ederse çirkin söz konuşmak fasıklık olacak iş yapmak ve cinsel Arzular peşinde olmak yok ha.. hacı böyle işlerle uğraşmasın ha ! diye bir de Kuranı Kerim bir de üstelik hacının üzerine böyle işaretler böyle şeyler yapma diye koyuyor. Kur'anın namaza getirdiği standart ya da Allahu Teala'nın namaz kılanlardan beklediği şey fuhşiyattan çirkin söz ve davranışlardan Allah'ın Münker gördüğü mümine yakıştıramadığı ayıp şeylerden uzak Tutmasıdır. Namaz budur eğer namaz Bu fonksiyonu icraa etmiyorsa bu işi yapmıyorsa Bunun anlamı şudur: o zaman mümin namazın hakikatene erememiştir. Henüz hala alıştırma yapıyordur o. Bu da büyük bir zayiattır. 20 yıl mesela namaz kılıyor bir mümin 20 yılda namazın onu getireceği ruhanilik seviyesi hâlâ başlangıç aşamasında bile değilse çok büyük bir zayiat bu. Küçük bir not vermekte fayda var vesveseye kapı açmış olmamak için. Böyle bir namaz yani mümini gıybetten yalandan her türlü münkerattan alı koymayan bir namaz kaza edilmesi gereken bir namaz mıdır ? Cevap: fıkıhtaki şartlarına bağlı olarak kılınan bir namazın kaza edilmesi gerekmez. abdest kıble setri avret gibi kıraat kıyam vs gibi Şartları yerine geldiyse namaz namazdır. nedir peki burada konuştuğumuz şey ? namazın bir borç boyutu var. Yapmazsan Bedeli Cehennem olan bir karşılığı var o fıkıhtaki şartlar yerine geldiğinde tamamdır borç bitmiştir. Bir de namaz sayesinde mirac etmek yükselmek Allah'a doğru süratle yükselmek arşın eteklerine doğru kanatlanmaktır namaz. Çünkü Namaz müminin miracıdır. namazla mümin Rabbine uçar. Rabbine uçan biriside yalan konuşmaz fasıklık yapmaz ana baba hakkına tecavüz etmez annesinin babasının önünde rüku pozisyonunda durur ses çıkaramaz eş hakkına riayet eder çocuklarını Allahın emaneti olarak görür. ticaretinde vefalıdır sadıktır. Müminlerin cemaatine vefalıdır. Namaz bunları sağlar neden? Mümin Rabbine doğru koşarken kanatlanmış mirac halindeyken Mümin seviyesiz işler yapmaz bir güvercin göklere doğru uçacağı zaman ayaklarına taş bağlanmışsa Zavallı hayvancağız birkaç metreden fazla koşamaz günahlar haramlar çirkinlikler müminin ayağına bağlanmış taşlar olduğu için göklere doğru uzayın derinliklerine doğru arşın eteklerine doğru uçamaz o haramlarla mümin.namaz onu bir anda kanatlandırıp arşa doğru yükseltmek için uğraşırken O ayaklarına yalan taşları bağlandığı için fuhuş emanete hıyanet taşları bağlandığı için o mümin bir türlü kanatlanmaz. Ama kanadı vardır bir metre anca sıçrar ağaca kayaya çarpar düşer bunlar mümin için vakit zayiatı kazanç zayiatıdır. Yoksa mümin abdestinden kıraatine kadar ne kadar varsa fıkıhta sayılan Şartları yerine getirerek namaz kıldıktan sonra borcunu yerine getirmiştir namazı kaza etmesi gerekmez ama kıyamet gününde bir namazın ne kadar mümini Ömer Bin Hattaba yakın hale getireceğini havzı kevserde müminlerin dizilmesi gününde herkesin Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemi görmek için yanı başına sokulduğu gününde huşu ile kılınan namazın ne kadar daha insanı mesafe olarak yaklaştıracağını ikinci namazda nasıl daha yakın olacağını 5-10 namaz derken her bir namazın insanı arşının eteğine doğru insanı nasıl uçurduğunu gördüğü zaman o, vakit olarak kaçırılmamış ama kalite olarak kaçırılmış her namazın ne büyük bir hüsran olduğunu o zaman anlayacak mümin.O sebeple biz namaz kılmayı bir seviye namazla çirkinliklerden kerahatten seviyesizliklerden mümin seviyesine yakışmayan seviyesizliklerden uzak kalmayı ikinci bir basamak seviye olarak Görmek zorundayız Namaz kalitesi budur namaz kıvamı budur Bu kıvamı sağlayamadıkça kârdan Zarar haldeyiz. Belki namaz sermayemiz zarar etmiyordur inşaallah ama o namaz sayesinde kazanılacak derin ufuklar hep heba olup gitmektedir. Bunun için namaz ve namaz kalitesi diye kalitesi diye bir mücadele alanı açacağız bu alanda Allah'ında yardımıyla kulun tek başına becerebileceği iş değil bu Allahında yardımıyla namazı en üstün kaliteden kılacağız. Ondan sonra namaz kılan Mümin farkı ile yeryüzünde dolaşacağız ve hedefimiz toplumsal Hedefimiz şu olmalı: yıllardan beri hacıdan beklenen olgunluk fazilet ve dünya için ahiretini heba etmeme o hacı Artık dünya ile fazla işi yok düşüncesi namaza geçmelidir bunun Kur'ani olanı Allah tarafından bize gösterilen şekli bu namaz kılıyor depozitosuz kefilsiz ev kiraya verilir buna dedirtmelidir.

Şu anda böyle diyecek olsa birisi herhalde aldanmış olur. insanların gözünde namaz başka şey yalan başka şey hele Ticaret bambaşka birşey hele namazla faizin ne alakası var diye batıl hurafe hıristiyanlıkta bile olmayacak bir düşünce vardır. Hayır mümin namaz demektir namazı yoksa müminin kendisi neredeki ? Telakkisi ve üst seviyesine doğru kanatlanmak zorundayız namaz budur Namaz budur ! Allah bu namazı emretmiştir peygamber Aleyhisselam namazı bunun için Miraçtan getirmiştir ! bütün emirler ve yasaklar İslamda toprak seviyesinde emredilmiştir. Peygamber Aleyhisselam'ın ayağı toprağa basmışken emredilmiştir Ama Allah'ın hikmeti namaz peygamberin ayağı toprakta değil arşın eteklerine değmişken emredilmiştir. O yüzden namaz arsa yükselten bir ibadettir. namaz seviyesi yalan çirkin Emanete hıyanet ana baba hakkına saygısızlık eşe zulüm gibi şeylerin hiçbir şekilde yapanıyla birleşemeyeceği bir iştir. başlangıcı çok yüksek düzeyde bir ibadettir namaz odur ona namaz deniyor ashab-ı kiram'ın kıldıkları namaz buydu Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizden gördükleri namaz buydu. Şimdi biz Müslümanlar olarak camiler haftası ihdas ettik kiliseler haftası var yabancılarda bizde de camiler haftası oldu. İşte yılın 1 haftası camiler haftası deniyor camilerin görevlileri dernekleri camilerle ilgilenenler toplanıp camilerini temizliyorlar. avizelerini temizleniyor caminin tozu alınıyor vah halimize ! peygamber efendimizde camilerin bu halleriyle ilgilenilmesini Kıyamet Alameti olarak görüyor… camilerin dekoru çinisi boyasının zevk verecek hale getirilmesini Camide Secdeden daha değerli avizelerin olması camide saf olup kenetlenip gözyaşı ile sabah namazı kılmaktan daha değerli sokak lambaları gibi rengarenk lambalarla aydınlatılmış olması kalplerimizin nurundan çok Camisi'nin avizelerine ihtiyaç halinde olmamız bizim bir kıyamet alametidir bu müthiş bir afettir Müslümanlar camiler haftası yapıp camileri temizleyecek avizelerine vakit harcayacak Oraların ampulleri ile uğraşacak yerde oturup namaz günleri yapıp namazımızı rütüşlemeliyiz yıllarca kıldığımız namazlar Niye bizi kötülüklerden alıkoymamalı demeliyiz ya da niye alıkoymuyor hala bunun soruşturmasını yapmalıyız. İman budur Namazı bunun için kılıyor. Şimdi birde bunun ikinci boyutuna bakalım biz kelime-i şehadetten sonra 5 yaşından itibaren bize imanımızla ilgili şart sorulduğunda islam nedir diye sorulduğunda kelime-i şehadetten sonra ilk kelimemiz namazdır. İslam nedir ? Kelime-i şehadet, sonra namaz. Hiçbir şekilde önce zekat sonra namaz gelmez. Bu Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem efendimizİn farklı hadisi şeriflerinden de yansıyor. mesela nedir En üstün ibadet Ya Resulallah ? Diye sorulduğunda hep namaz sonra anaya babaya itaat sonra Cihad bazen Cihad ikinci ana-babaya itaat üçüncü ama ben müminim sıra nerede sıra namazda. Namaz hep kelime-i Şehadet'in payandası gibi durur. Bu bize günlük hayatımızda hangi değeri kazandırmalı ? Cevap: biz referans olarak insanlara bakış referansımız olarak imanı görüyoruz. İnsanları iman edenler ve etmeyenler olarak görüyoruz. Kelimei şehadetten sonra namazın gündem olması bize meselenin bu kadar olmadığını gösteriyor. İnsanları biz iman edenler ve etmeyenler diye ayırıyorsak iman edenleride namaz kılanlar ve kılmayanlar diye ayırıyoruz. Çünkü kelimei şehadetin en yakın payandası namazdır. Bu namazsızlığın bizi nasıl bir uçuruma iteceğini düşündürdüğü kadar insanlar üzerinde değerlendirme yaparken de namazın insanlar üzerinde nasıl referans olması gerektiğini gösteriyor. biz mesela bir ticari ilişkiye gireceğimiz zaman ticari ehliyet ve yeteneği elbette hesap edeceğiz ama namaz kılmayan bir ortak bizim için mümkün müdür ? hem namazsız Hem benim ortağım olabilir mi sorusunu kesinlikle sormamız gerekir. bir genç kız veya erkek evlilik talebinde bulunduğunda herhalde 20 Yaşındadır 18 yaşındadır en erken 15 yaşından itibaren namaza başlayıp başlamadığını namazla ilişkisinin ne zamandan beri devam ettiğini eğer onun maddi imkanları kadar en azından ölçümleyemiyorsak 2 aylık namaza başlayan birisinin bize evlilik talebi teklif etmesi ile buluğ çağından beri namaz bırakmamış birisinin evlilik teklif etmesi arasında fark göremiyorsak namaza dair birşey bilmiyoruz demektir. Allah'a ait ölçülerin Biz de geçerli olmadığı anlamına gelir bu. hatta çok dikkatle dinlenmesini vurgulayarak bir hakikat konuşalım bir delikanlının bir hanımefendinin Hafız olması bile Kuranı baştan sona ezber bilen birisi olması dahi namaza dair eksikliğinin kapatılabileceği bir alan değildir. Hafız ama namazlarda kusuru var. Masaya yatırılmalı. kusurun boyutu kadar üzerinde durulmalıdır bunun.. Aksi takdirde biz Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin sünnetini

Kuranı Kerim'in namazı din olarak gören telakkisini bir kenara bırakmış oluruz. kendi elimizle huzursuz Bereketsiz evliliğe imza atmış oluruz… Sadece ticaret sadece evlilik değil namaz soruşturması yapacağımız alan. İmanımızı payanda olarak ayakta tutan namazı oturtma yeri açısından çünkü insanları biz mümin olan ve olmayan diye ayırdık ama namazı olanlar ve olmayanlar diye de tasnif yapmak zorundayız çünkü namaz din demektir namaz varsa din var namaz yoksa din yok demektir. Birinci hakikat namaz kötülüklerden alıkoyuyor olması lazım. 2. hakikat namaz sıradan ir ibadet değildir kelime-i Şehadet'in yanıbaşındadır hemen. Mümin olmanın doğrulayıcı belgelerinden birisidir ve en önemlisidir bunun için efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem müslimin rivayet ettiği hadisi şerifte ne buyuruyor: “kimi camilerde namaza devamlı görüyorsanız mümin olduğuna şahit olabilirsiniz buyuruyor.” namazı alışkanlık haline getirmiş birisinin mümin olduğuna şehadet ederiz. Üçüncü hakikatımız namaz kendi başına bir ibadet Onu anladık elhamdulıllah hem çok büyük bir ibadet yapınca bu görev yerine geliyor Müslüman olduğumuza dair belgemiz olarak elimizde duruyor çok büyük bir hakikat daha var namaz Kebair günahlar hariç Bütün günahları temizliyor namaz kılan bir mümin eğer bunu camide eda ediyorsa bayansa evinde eda edecek zaten iki namaz arasında işlediği günahlardan Allah'ın izniyle kökten kurtulur. Yeter ki bu günahlar bir kul hakkı içerikli olmasın. Kul hakkı Kabe içinde de sabaha kadar namaz kılsan kul hakkından Kurtuluş yok velev ki bir simit kadar basit birşey olsun. büyük günahlar hariç kul hakları hariç mümin beş vakit namazını her birinden diğerine kadar olan işlediği günahları temizlenir namazıyla cumadan cumaya kadar olan iki namaz arasında da Allahın izniyle günahlar kalmaz. Ancak kul hakkı olan şeyler sahibi ile helalleşmeden mümkün değil Kebair günahlar faiz zina sihir anne babaya saygısızlık gibi günahlar oturulup gözyaşıyla tövbe edilecek Onları böyle şeyler temizlemiyor büyük günah demek cinayet Can eksenli cinayet demek bu. Bu büyük bir tevbe ister tövbesiz Bundan kurtulmak mümkün değil. Namazla ilgili Resulullah efendimizin sahih hadisi şerifinde belirtilen hususlardan biri de cennete girişi en çok kolaylaştıran cennete girerken kapıları en çok açan şeyde namazdır bunun için Ashabı kiramdan Rabiah ibn Kab isimli sahabi Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin hizmetinde bulunuyormuş kendisi naklediyor bu hadisi şerifte Müslim de rivayet edilen bir hadis-i Şerif sahih bir hadisi şerif bu. efendimiz Sallallahü Aleyhi ve Sellem gece kalktığı zaman ibriğini getirip tuvalet su ihtiyacını karşılıyor kapıda bekliyor gönüllü hizmetlar Yeryüzünde Bir insanın hizmet etmekle ulaşabileceğinen büyük şereflerden birisine ulaşmış Allah ondan razı olsun Resulullah efendimizde onun her gün gelip böyle kapısında bekleyip suyunu getirmesi gibi vefasından memnun olmuş hoşlanmış. bir gün buyurmuş ki ona Rebia çok memnunum senden yani mana olarak söylüyorum çok memnunum senden bir şey iste vereyim sana demiş. O da akıllılık edip Ya Resulallah dünyalık ne isteyim senden bana dua ette cennette seninle birlikte olayım demiş. Burada küçük bir not düşmemizde fayda var: Biz Hacca gitsek bir Umre yapsak Allah’ın izniyle peygamber bizi bırakmaz kıyamet günü onunla beraberiz diye garanti biliriz. Ama koca sahabi sabahlara kadar peygamberin kapısında nöbet bekliyor. Onun derdi acaba Peygamber ile beraber olabilir miyim diye düşünüyor. umutla korku arasında yaşama kalitesi bu. şımarmamak nimetleri imkanları abartmama anlayışı bu. Allah onlardan razı olsun Dua et cennette seninle beraber olayım diye dua istemiz Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem bunun üzerine buyurmuş ki Rabia başka birşey isteseydin ya demiş. O da yok Ya Rasulallah bunu istiyorum demiş. Bunun üzerine Peygamberimiz buyurmuş ki madem diretiyorsun bu hususta secdenle bana yardım et demiş. Yani sende namaz kıl ki şefaatim nasip olsun.Bu hadisi şerif sahihi müslimdedir. Peygamber Efendimiz bu isteği duyunca elbette kabul ediyor ama başka birşey iste diyor. Neden ? Çünkü cennette Peygamberle beraber olmak çok büyük bir arzu. Peygamber efendimiz bile bunu garanti edemiyor aleyhisselatu vesselam. Ne diyor o halde çok secde etmek suretiyle yani çok namaz kılmak suretiyle bana yardım et diyor Peygamberimiz. Bu sahih hadisi şeriften ne çıkartmamız gerekiyor ? Bir müslüman olarak bizim namazı cennete girerken Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin şefaati kadar önemli onun şefaatinin bile şifresi haline gelmiş bir ibadet olarak namazı görmemiz lazım. Eğer böyle görüyorsak namazı bunu evlenirken evlilik işlemlerinde iş kurarken iş işlemlerinde yolculuk yaparken yolculuk şartlarında bir apartmanda ev kiralarken camiye

yakınlığında çocuklarımızı yetiştirirken namazla ilişkileri komşuluk yaparken komşuluk ilişkilerinde namazı nerede gördüğümüzü Allah'a ispat etmemiz gerekiyor. Haaa hadiste görüldüğü gibi namaz çok önemlidir demek yetmiyor. Bu bir edebiyat namazın edebiyatı karın doyurmuyor namazın edebiyatını yaparken melekleri ikna edemeyiz kandıramayız zira melekler bizden edebiyat istemezler ne isterler ? Pratik isterler namaza bu şekilde iman ettiğimiz gibi namazı hayatımıza yansıtmalıyız. Gerekiyorsa namaz için düğün Bile ertelemeliyiz. Eğer düğünümüz akşam namazının kaynamasına neden olacaksa o düğünü altı ay sonrasına alırız. Eğer çocuğumuz bir vakit namaz kaçırma pahasına bir diploma alacaksa o diplomayı rada kaldırırız. Neden ? Çünkü namazı hayatımız kadar hayatımızdan da değerli gördüğümüzü ispat edersek O zaman şefaatin bizim için geçerli olacağı bir iş yapmış oluruz bu nedenle Diyoruz ki namaz çok önemli bir ibadet değildir namaz din demektir. namaz İslam demektir. bunun için bir Müslüman namaz kılmayan bir delikanlıya referans olup iyi biridir derken Allah'tan haya etmelidir. günde 5 kere Allah'a İsyan etmekte sakınca görmeyen ve yüzü kızarmayan bunu yaptığı halde hala yüzü kızarmayan birisinin adına kart yazıp bu kartı getiren arkadaşı tanıyorum diye bir yerde işe girmesine sebep olan çok utanılacak bir iş yapmıştır kıyamet günü. Allahın iyi demediğine iyi demek çirkinliktir müminin yapmaması gereken abes bir iştir. Mümin hata eder ama yalan şahitlik yapmaz. Kart yazıp İyidir demek aracı olmak Şahitliktir. Mümin Yalan şahitlik yaparak rezil olmaz kıyamet günü. namaz bizim için çok önemli ne kadar önemli ? Dinimiz kadar önemli ! Bu sebeple iyi okul arayacak yerde namazı en müsait okul ararız iyi meslek değil namazı aksatmayacak meslek ararız iyi eş derken secdeye gittiğinde Rabbiyle başbaşa kalan eş ararız. O körde olsa cüzzamlı da olsa namaz kılmayana karşı onu tercih ederiz. Zira secdeye kapanıp "namaz kötülüklerden alıkoyar" kalitesini yakalayan bir insan eşine zalim olmaz. O eşini Allahın emaneti olarak görür iffeti olarak görür. Camiye gidip gelmek eğilip kalkmak değil secdede huşu içerisinde Rabbi ile başbaşa kalmak eğilirken karşısında Allahu tealanın bulunduğunu görmese de Rabbinin onu gördüğünü ifade eden ihsan seviyesinde namaz kılan mümin kendisine eş olunacak mümindir. Kendisine ortak olunacak mümindir referans olunacak mümindir. Bunun dışında bizim oluşturduğumuz iyilik kalitelik vasıfları bize ait şeylerdir. Asıl değer Allah'ın koyduğu değerdir. asıl sonuçta Allah'ın beğeneceği sonuçtur. Namazı şu camilere emeklilerin gidip geldiği ibadet seviyesinden çıkarıp miraca yükselten mümine kalite getiren ve heyecan veren ibadet seviyesine yükselttiğimiz gün Allahın izniyle kazandık Allah'ın bereketi üzerimize yağacaktır

NAMAZ VE HUŞU (Fıkıh Okumaları)

Namazın Fıkhı ahkamı üzerinde konuşmadan önce Namaz nasıl kılınır konusunu ele almadan önce namazı namaz yapan asıl namaz enerjisi veren şey huşudur. Bunu bilip namaza girmek gerekiyor. Sporla veya Kültür fizik hareketiyle namazı arasındaki bir numaralı fark huşudur. Evet niyetlede denebilir. niyetle de yapılan bir işe ibadet deniyor niyetsiz yapılan bir işe kültür fizik deniyor denebilir ama niyette zaten namazda huşu ehli olmayı sağlayan faktörlerden birisidir. Rivayet edilen bir hadis-i Şerifte insanların namaz konusunda ilk kaybedecekleri şeyin huşu olduğu söylenmektedir. Huşu nedir Ve huşu bize ne sağlıyor ? bunu açacak olursak huşu kulun kimin huzurunda olduğunu iftitah tekbirinden selam verinceye kadar unutmamasının adıdır. İki namaz namaz arasında çok fark var. Birisinde müslüman ezanı duyuyor Camiye gidiyor namaza başlıyor dua yapılınca amin diyor bir bu namaz var bir de mümin namaz vaktinde camiye giriyor ama kendisini Rabb'inin huzurunda hissediyor. Bu hissiyatla yer yer kendisini sırattan geçerken düşünüyor yer yer mizanda hesaplarının tutulduğunu kendisine amel defterinin verildiğini görüyor. Bir ahiret alemi yaşıyor mümin. İftitah tekbirinden son Selama kadar. bunun adı huşudur. Mümin huşu halinde namaz kılarkan kaşınmaz gözünü sağa sola değiştirmez, yanındakinin esnediğinine aldırmaz aldıramaz Çünkü müminin bedeni seccadesinin başında aklı kalbi beyni ise Rabbinin huzurundadır. O önünden geçen birisinden haberdar olmaz. şimdi ilk kaybolan şey huşu olur hadisinede dikkat ederek demek ki ilk şeyde huşu olmalıdır. Bu mantığıda yakalamalıyız. mesela

namazın ahkamını öğrenmek için bir hocanın önüne bir çocuk veya büyük bir insana taharetten Selam vermeye kadar namazın bütün ayrıntıları öğretiliyor ama maalesef bir huşu bölümü açamıyoruz. Namaz nasıl bir ibadetse o ibadeti huşu içerisinde yapmakta öyle bir ibadettir. Ameli salihtir yani. Nasıl Allahu teala kullarına "ameli salih yapın. Ameli salih yapanlar kurtulacak" buyuruyorsa namaz emri gibi bir emir olarakta namazı huşu içerisinde kılmak diye bir hedef belirlemek lazım. Hedefiniz namazı huşu içerisinde kılmaktır diyebilmeliyiz. Elbette huşu içerisinde namaz kılmak hemen karar verip namazlar huşu içerisinde kılınacak şeklinde bir kararla gerçekleşmez. neden ? Mesela abdestteki yanlışlar hemen düzeltilebilir. Çünkü abdest fiziki bir harekettir. Bir bardak suyla iki bardak suyla düzeltilebilir. Lakin huşu elle tutulur bardağa konulur birşey değildir. Huşu kalbi ve beyni Allah'a teslim etmektir. Bu Elbette büyük bir hedef ! namazı namaz haline getirmek namazı mirac standartlarına getirmek demektir huşu. bu kitaptan okuyarak elde edilmez ama kitaplardan öğrenilir huşunun ne olduğu. burada şunu söyleyebiliriz. İki rekat namazı Allahu tealanın huuzurunda biz onu görmüyorsakta O'nun bizi gördüğünü bilerek ahenk içerisinde iki rekat namaz kılma mücadelesi içinde olmamız gerekiyor. Huşu içinde namaz kılmak namazın lezzetine varmaktır. Bazı alimlerimiz Namazın Farzı gibi görmüşlerdir huşuyu. Nasıl farzı gibi görmüşlerdir ? Yani huşu kaybolduğu zaman iletişim kopunca diyelim yani namaz kılan bir müminin namazından iletişim bir anda kopuyor Nasıl kopuyor ? aklı dünyalık bir şeye dönüyor. Bu bir rekat boyunca iki rekat boyunca böyle namazın vacibidir farzıdır bu huşu diyen alimlerin anlayışında bu namazda sıkıntı oluşmuş oluyor tıpkı kıraatteki bir arıza gibi. Rüku yapmamak gibi. Ve onların özellikle tesbitleri burada bu konuda ibnul Kayyım çok hoş tespitler yapıyor yani bu tespitlere katılmamak mümkün değil ama ağırlığınıda kabul etmek gerekiyor Çünkü namaz bir eğitimdir bu eğitimde İbni kayyımın tespit ettiği seviyeye doğru çıkış çok büyük bir mücadeleyi gerektiriyor. Yarından itibaren namazımızı huşu içerisinde kılacağız diye bir karar vermekle olmuyor. Bir mücadele bir eğitim bu. namazda uzmanlaşmak namazı tam Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem gibi kılmak bir mücadeledir. Müminin bu mücadeleye girmesi Ben de namazımı böyle kılayım demesi önemli olan. Yoksa huşu bir meziyet gibi elde edilebilen meziyet değil. Huşu vaciptir diye kanaat kullananların tespitleri şöyle diyorlar ki: namazın huşusu ruh gibidir. Yani namazı iskelet gibi görüyorlar. Kalbin beynin Allahı tealaya verilmesini yani huşuyu ruh gibi görüyorlar. Namaz ruhsuz olduktan sonra huşu gitmiş bir namaz olduktan sonra bu namaz ruhu çıkmış ceset hükmüne döner diyorlar bu anlam olarak gerçekten önemli doğru fakat bu bir hedef olarak önümüzde kalması gerekiyor. Yoksa gerçekten namaz yok denecek bir pozisyona geliyorsa yani namaz ruhsuz olduğu için ölü bir namaz haline geliyorsa yani biz namazı hiç kılamayacakmışız gibi bir pozisyon çıkar ama bu hedefi kaybettiğimiz zaman namazı önemsemediğimiz zaman neuzubillah o zaman namaz Yani bir kayıp zayiat o zaman. şimdi özellikle Tergib ve Terhib isimli hadis kitabından namazı huşu içerisinde kılmaya yönelik hadisi şerifleri izlememiz de fayda var. Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Efendimiz bir kişinin 60 yıl namaz kıldıktan sonra bile tek bir namazının dahi İşine yaramayacağı bir namaz kılmış olabileceğini uyarıyor. Bunu da işte rukusu tamam değil secdesi Tamam değil gibi bir sebep gösteriyor aleyhisselatu vesselam efendimiz. 60 yıl namaz kılıp namazsız kalmak diye bir tehlikeden söz ediyor Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem. Namazın her ne kadar 13. Farzı gibi görmüyorsakta huşu namazın özüdür ve namazın mesela kötülüklerden alıkoyma yeteneğinin ancak huşu ile mümkün oşabileceğini huşu olmadan namazın bize kötülüklerden alıkoyan bir namaz olamayacağını bilmemiz gerekiyor. Eğer namaz için mescide girdiğimizde iletişimimiz hala Dünya ile devam ediyorsa kendimizi o anda en azından kabenin önünde namaz kılıyor kıvamına mesela getiremiyorsak Kalbimiz beynimiz hala evimizle işimizle bağlantılı şeylerle devam ediyorsa o namazdan sonra mümin kendisini kötülüklerden çirkin işlerden alıkoyar diyemeyiz çünkü bu namazda ceset ağırlığı var ruh azameti yok. Mesela eshab-ı kiramdan ve Zahid müttaki mümin kullarından Allah'ın bize nakledilen bazı olaylar var mesela namaz kılıyor namaz da Ağlamaya başlıyor dakikalarca diyelim saatlerce ağlıyor bir türlü rükuya gidemiyor. mesela Ayşe validemizin böyle bir namazından nakledilir radıyallahu anha yani Duha suresini böyle Gece boyu okuyarak Namaz kılmış ve tasavvuf erbabının

büyüklerinden nakledilen önemli farklar var bizim namazımızdan. Namaza duruyor ve namazda Dünyası değişiyor. namazı bir türlü bitiremiyor. Bunların uykusu gelmiyor muydu nasıl bu kadar kendini Allah'a verip ağlıyorlardı ? o formül huşu formülüdür. Huşu sayesinde o özelliği yakalamışlardı. Yani beyni kalbi Allah'a teslim etmek Allah'ın huzurunda olma ahengini yakalamaktır. Biraz sonra örneklerle zikredeceğiz. Bu huşu kararla elde edilmiyor huşu isteyen belli şeylere dikkat edecek yoksa huşu kararıyla huşu elde edilmiyor. Bir başka hususda bunu özellikle belirtelim sünnetleri ile beraber nafileleri revatiple beraber namaz kılmak teheccüde Kalkıp namaz kılmak sıcak yaz geceleridne Kış gecelerinde yaz gecelerinde farklı mevsimlerde ya da işin sıkıştırdığı veya işte şu ağrı bu ağrıdan dolayı yarı bükük vaziyette iken namaz kılmak Bütün bunlara rağmen Bu sıkıntılara namaz kılmak hala zevk veriyorsa namazı hemen yapılması gereken görev gibi değilde namazı bir lezzet olarak eda etmek ancak huşu ile olabilir. öbür türlü mümin cehenneme girmemek için namaz kılar bu onun sorumluluğunu kaldırır. Yani namazı şartlarını yerine getirdiyse namaz borcundan düşmüş olur kıyamet günü ama bir de biraz önce örnek verdiğimiz Allah'ın kulları namazla rahatlamayı düşünmüşler. Namazı teskin edici ilaç gibi kullanmışlar ki bu bizim işte bir türlü anlayamadığımız hedeftir. Peygamber Efendimiz aleyhisselatu vesselam Bilal rahatlat bizi Şu ezanla demiş hadi bu Peygamber düzeyi elbette peygamber aleyhisselatu vesselam böyle olması gerekir Normalde diyecek bir söz yok buna ama Ama sadece Peygamber değil Allah'ın nice kulları acılarını unutmak için namaz kılmışlar ayağına batan demiri acısını hissetmemek için namaza Durmuşlar. çok muhteşem bir seviye bu. herhalde insanı Cennette stop edecek büyük bir hızda afakın derinliklerine doğru taşır demek ki. Bu sebeple biz huşuyu nasıl elde edeceğize dair şöyle bir zihin canlanması yapmalıyız. bunu özellikle vurguluyorum. Elbette huşu herşeyden önce Allah'ı tanıyanın yapacağı bir iştir. Allahı tanımak kelimesini iman etmeninde bir üst kademesi olarak kullanıyorum burada Neden ? Allaha iman etmek elhamdulıllah mümin olarak erdiğimiz bir nimettir. rabbimize hamdolsun bizi iman nimetine erdirmiştir. fakat bir de Allahu tealayı tanımak var. Bu tanımak esmai hüsnasını tanımak gerektiriyor. Bir Allah var mecbur iman ettik. Bir böyle Allah var bir de tevvab şekur hakim olan Allahı tanımak var. Gahhar olan Aziz olan Allah var. Müheymin olan Allah var. Şu esmai hüsnayı keşke çocuklara yarışma konusu yapmak yerine her gün bir tanesini oturup şöyle içimize sindirecek bir ders yapsaymışız. Şu 99 tanesini bildiğimiz esmai hüsnayı şöyle oturupta içimize bir sindirsek tanıdığımız bir Allah'a kulluk yapmak zevkine ererdik. Huşuyu sağlaya temel nedenlerden birisi Allah'ı tanımaktır. Allah'ı tanımaktır. Allahın var olmasıyla insanların var olması arasındaki farkı bilmek gerekiyor. Hayy Kayyum ne demek ? Müheymin ne demek ? Müdebbir ne demek ? İnsanlar sireti nebiden önce esmai hüsnayı okumuş olsalar kendilerine müthiş bir kazanç yapmış olurlar. Zira Allahı tanımak aynı zamanda peygamberine imandada kuvvetli ve basiretli düşünceler sahibi olmak demektir. İşte namazda Allahı tealanın rububiyetini ve uluhiyetini ve Allahdan haya etmeyi ona kulluk yapmanın ne demek olduğunu anlatan esmai hüsnasıyla Allahu tealayı bilen namazda daha huşu sahibi olur. Şüphesiz tek sebep kulun huşusunu yakalamak için esmai hüsnasını ezberlemek değil zaten ezberlemekten kastetmiyoruz hazmetmeyi ve esmai hüsnasıyla Allahu tealayı bilmeyi özellikle kastediyoruz. Bir başka hususta kalbi katılaştıran kötü kalpli olmayı çağrıştıran nedenlerden de dolayı uzak kalmak gerekiyor. Namazda huşu ehli olmayı sağlamak için çünkü kalp katıyken göze yaş salmayan veya Allah korkusunu hatırlamayan kendi cinsine bile merhamet etmeyen bir kalple namaz kılıp o namazda da huşu sağlamak mümkün değil. Burada demek ki iki başlık açmamız gerekiyor. Birincisi Allahı tanımak ikincisi de kalbi yumuşak tutmak lazım. ağlayan kalp sahibi olanlar huşu sahibi olabilirler o zaman biz Allahı tanımak hususunda pratik bir tanıma esmai hüsnayı ezberlemek değil pratik tanıma hususunda ve gerekse cennet havaları esintileri içinde tutma konusunda nelere dikkat edeceğimizi açabiliriz. Şüphesiz en önemli şey günahlardır. Günahlar terk edilmedikçe onlardan istiğfar edilmedikçe ve kul hala günahın içerisinde yanı başındayken Kime lazım bu huşu o zaman ? yani bu neye benzer bataklık içerisinde temizlenmeye çalışmaya benzer. namaz temizlemek arındırmak içindir ama seccadenin başında arınmış günahlardan uzaklaşmış biri olarak bulunduğu zaman kul namaz dolayısı ile temizlenmiş olur öyle kul hem televizyonun başında mesela

futbol maçı izleyecek o arada eyvah namaza 10 dakika kaldı diyecek son 10 dakikada namaza 10 dakika kaldı diye televizyonun yanıbaşında seccadeye geçecek kalbinde gözünde beyninde hala o gol pozisyonları ile üstelik kısa surelerle maçı kaçırmamak için buna namaz demek için yani noter belgesi bile yetmez. Böyle namaz olur mu ? günahlardan ve günah ortamından sıyrılmak gerekiyor. burada iki şey önemli 1.)namazın öncesinde günahlı pozisyonlar namazı engelliyor 2.) namazdan önce veya sonra işlenmiş günahlardan tövbe edilmiş olarak Namaza gelinmesi gerekiyor. Aksi takdirde kalp hiçbir şekilde huzur bulmaz kalp kendini Allah'a vermez. Şatibinin önemli bir tespiti burada dikkatimizi çekiyor. Sık sık bu Şatibiden örnekler örnekler vereceğiz inşallah Çünkü şatibi rahmetullahi aleyh maliki ulemasındandır. Şeriatın incelikleri konusunda muvafakat isimli eserinde ve diğer eserlerinde muhteşem örnekler Zikreder Şatibisiz fıkıh olmaz Allah ona rahmet eylesin. Şatibi demek şeriatı anlamak demek. Karafi o da alimlerden birisi onun da Furuk isimli eserinden çokça istifa edeceğiz ileriki dönemlerde fıkhın ileriki bölümlerinde bir başka husus namazda huşuyu yakalayabilmek için gülmeyi çoğaltmamak lazım. Namazda değil tabi. Yani müslüman mizah yapar ama ölümü unutan mizah anlayışı çok kötü. Ölümü unutturan mizah caiz değil. Yoksa espiri yapmak ashabı kiramın Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin yaptığı işlerdendir. Mizah yapılır tebessüm etmek lazım. Bilhassa aile ortamında tebessüm olmalıdır ama ölmeyecekmiş ebedi dünyada kalacakmış gibi gülmek yanlış. mezarlıkları unutmamak gerekiyor. Mezar ziyaretleride yapılmalı ama bir kere mezar ziyaret ettik diyede evi mezarlığa çevirmek oturma odasını tabut şeklinde yapmakta gerekmiyor. Evin bahçesinde sembolük mezarlarla donatmak gerekmiyor. Şu hayat denge üzerine kurulmalı. Mümin tebessüm etmeli gülmeli gezmeli bir miktar eğlenmeli. Dünya hayatı zaten eğlenceden ibarettir. Fakat herşeyin bir ölçüsü olduğu gibi eğlenmeninde bir ölçülüsü olmalı. Hem namaz kılıyor hem de dünyalıklar gibi dünyadan çıkmaya niyeti olmayanlar gibi eğlenmek batıl. Dengeyi yakalamak lazım. İtidalli olduğu sürece mümine eğlenmekte yasak değil fakat abartılı gülmeler eğlenmeler Akşamdan sabaha kadar sabahtan akşama kadar televizyonundan gazetesinden herşeyin mizaha döndüğü bir dünyada namaz nereden kendine bir yer bulacak ? Huşu sağlayan şeylerden biriside yetimlerle ilgilenmek ve yemek yedirmektir. Bu da hadis-i şeriflerle sabit bir hususdur. buna da özellikle dikkat edeceğiz “kalbini yumuşatmak istiyorsan garibe yemek yemek yedir Yetimin başını okşa” buyuruyor Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Efendimiz bu hadis-i Şerif Neyi gösteriyor ? Kalbi yumuşatmanın ilaçlarından biri krem gibi bir ilaç gariplere yemek vermektir. Arkadaşlarla oturup zengin veya fakir yemek yemekte sünnettir ama kalbi yumuşatan garipleri doyurmaktır. onların başına kakmamak şartı ile... burada bir başka hususta bilhassa namazla ilgili konularda vesvesesi olanlar vesveselerinden kurtulmadıkça huşuyu yakalayamazlar. Çünkü vesvese lastiğin patlak olması semek patlak lastikle yol almaz bir araç. Vesvese tuvaletten çamaşıra banyoya kadar her konuda insanı yakalayabilir ve vesvese şeytanın en kaliteli en müessir silahlarından birisidir. vesveseden şeytandan kaçar gibi kaçmak gerekiyor. Aksi takdirde vesveseden kurtulmadan Müslümanın ibadet lezzetini hele namaz gibi ağır ibadetin lezzetini asla yakalayamaz bu asla kelimesinde şöyle biraz daha da durabiliriz. mesela vesvese çeşitlerinden birisine sadece örnek vereyim. namazı tam böyle kıraatine uygun kıracağım diye özellikle hurufata mahreçlere olağan üstü ilgi göstermek vesvese çeşididir neden ? Çünkü namazı o şekilde kılmak kıraati düzgün. bir şekilde kılmak Allah’ın emridir. Ama kıraati normalin üstünde önemsediğin zaman o namazdan yemeye başlar. Misal elhamdülillâhi rabbil alemin okunması gereken standarttır bunu latinceden yeni çözüyormuş gibi harfleri tek tek ayırarak ellll hamm dü lillahii Rabbil A lemiiiiiiin diye okuduğumuz zaman güya Kur'an'ın kıraati böyle dişlerimizden boğazımızdan sıka sıka getiriyormuşuz gibi bir iş yaparız. Fakat Bu namazdan yer. Bu çocuğun ya da yeni Kur'an okuyanın öğrenmesi için uygulanabilecek metottur. Kur'an böyle okunmaz zaten. Kuran okumanın da zaten böyle bir usulü yoktur. bunun için vesveseden uzak duracağız kıraatte bile vesvese karşımıza çıkabilir mesela kıble işte diyelim açık bir alanda kıbleyi tam tespit edemediğimiz dışarda bir alanda kıbleyi %98 tespit ettik. Şimdi kalkıpta bu kıble 2 milim 3 milim sağa mıydı sola mıydı diye uğraşmayız bu vesveseye dönüşür. namazımızı helak eder. Huşuyu kökten kaldır… kıbleyi %90 tespit ettiysen zaten cetvel koyup

%100 tespit etmek camiyi kurarken gerekli onun dışında abartmak gerekli değil. mesela namazda huşuyu engelleyen şeylerden biri eller göbekte bağlanıyor. Farklı Bak içtihadlar var işte göbek altında göbek üstünde diye hanefi mezhebinde göbek altında bağlanıyor şimdi sol el göbeğe konur sağ el onun üstüne konur sağ elin üç parmakları bileğe kuşatılır bilezik gibi yapılır diğer üç parmakta kolun üstüne konur. Bu bu kadar şimdi bunu titiz yapacağım diye bu erkekler için tabi bayanlar göğüs hizasına koyarlar ve böyle sıkmalarıda gerekmez. Şimdi erkekler bunu böyle yapacağım diye elini yapıştırıp kelepçelenmiş gibi tutuyor iyice karnına bastırıyor bu vesvese onunla meşgul olmak huşu giderir. şimdi huşuyu sağlayan şeylerden söz ediyoruz burada en önemli hususlardan bir tanesi namaz edeplerine mescitten abdeste kadar namaz edeplerine dikkat etmek huşu nedenlerindendir. Mesela namaza geç kalsa bile Müslüman koşarak camiye gitmesini istemiyor Peygamber efendimiz neden ? koşarak camiye giden namazın 2. rekatına yetişecek normal gidende üçüncü dördüncü rekata gidecek. Şimdi Müslüman bir rekatını fazla yakalamak için cemaati yakalamak için koşuyor. 200 metreyi koşarak 200 metre sporcu bile koşsa namaza Allahu ekber diye durduğunda Kalbi küt küt diye atacak o namazın sonuna kadar nefes zorluğu Çekeceği için subhaneRabbiyelazim derken bile içini doldurarak diyemeyecek boğula boğula tesbihat yapacak o yüzden efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem ne buyuruyor ? namaza koşarak gelmeyin ! Vakarınızla sekinetinizle gelin yakalayabildiğiniz kadarını yakalarsınız rekatlerin imamla yakalayamadığınızıda tamamlarsınız buyuruyor. Peygamber nezaketi peygamber rahmeti ümmetine aleyhisselatu vesselam. Bu sebeple camiye giriş çıkışa camide tahiyyetül mescide varıncaya kadar her şey o adabın bütünü namazda huşu sağlamak içindir. Buna dikkat etmek lazım. namazda huşu sağlayam nedenlerden biri de camilerin bilhassa kıble duvarlarında tezyinatın saat dolap takvim vb öteberinin bulunmamasıdır. Mümin beyaz bir kireç renginden başka bir şey görmemelidir halılar desenli olması halinde duvarlarda Çiniler motifler ilanlar duyurular saatler sıcaklığı gösteren termometreler bu tip şeylerin hepsi namaza alı koyucu namazda huşu kaybettirici şeyler. Cami çok güzel olmuş olabilir namazın çok güzel olup olmadığına Allahü Teala bakıyor. kıyamet günü güzel camiler ile cennete girilmeyecek güzel namazlarla cennete girilecek ! bu güzel namaz caminin dekoru arttıkça hoparlör sayısı arttıkça müezzinlerin dekoratif çıkışları arttıkça camide namazın Ahengi bozuluyor demektir. Müezzinin dekoratif çıkışları notalı notalı ses düzeni Eğer müminin secdesinden daha ahenkli görünüyorsa o namazda sıkıntı var. Namazın huşusu açısından sıkıntı var yoksa namaz bozuluyor demek değil. Allah'la iletişime geçme açısından rabbimin huzurundaydım şimdi Ayakkabılarımı giydim camiden çıkıyorum diyebileceğimiz bir namaz açısından. Bunun için fıkıh ölçüleriyle camilerin mihrabına bakan duvarların yani kıbleye dönük olan duvarlarında hiçbir şeyin olmaması esastır. ama Kıyamet alametlerinden biri de hadisi şeriflerden öğreniyoruz. Camilerin tezyinatlı yani süslü dekorlu avizesi 1 fakir müslümana ev alacak fiyatta Cami bittikten sonra duvarlarına yapılan süs yatırımı 100 müslümanın daire sahibi olmasını sağlayacak çapta. aynı insanlara mahalledeki evsiz yüz müslümana ev alalım desen sahip çıkan olmuyor ama caminin çinileri eksik kaldı diyorsun çıkıp insanlar o çinileri yapıyorlar bu bir yandan Tabii güzel tarafı var görünüyor Nedir o ? E camilerimiz güzel gözüksün. Camilerimiz kime güzel görünecek ? Bize mi ? Allah'a mı ? Allah'a güzel görünmesi esas ise Allah oradaki secdelere bakıyor. Sen Ne kadar yaparsan yap camini güzel kainattan güzel mi yapıp Allahü teâlâya göstericem. caminin imarı camilerin ihya ve imar edilmesi zikirledir namazladır fıkıh okumak Hadis i Şerif okumakladır. Bir cami de keşke yağmur yağmayacak kadar bir çatısı olsun ama her namazdan önce ve sonra bir ilim meclisi kurulsun orda. İmam Efendi namazdan önce gençlere namazdan sonra ihtiyarlara fıkıh dersi yapsın. keşke öyle olsun camilerimizde badanasız bile olsun. ashab-ı kiramın namaz kıldığı Mescidi Keşke hatıra olarak saklasalardı da görseydij namaz Namaz nasıl kılınıyorMuş ve nerede kullanıyormuş ? çamurun içinde nasıl namaz kılarlarmış ? Allah onlardan razı olsun yani camilerin dolayısı ile evlerin Mescitleştirilmiş bölümlerinin kıble tarafında en azından gözü meşgul edecek Kalbe sinyal verecek şeyler bulunmamalıdır özellikle neden çünkü bu hususta çok sıkıntılıyız. Zaten hani derler ya pamuk ipliği ile bağlıyız namaza şöyle pamuk ipliği ile bağlıyız. Bir de karşıdaki duvarı dın dın diye öten saatle süslendi mi

bitti işte her saat tak tak yaptıysa vay halimize bir de telefon çalıyorsa zaten Namaz gitti tabi cep telefonu kullanmak açısından İleride inşallah telefon fıkhı diye bir ders yapacağız orada da göreceğiz bunu. Camide telefon çaldı namaz bozuldu bozulmadı bu çok basit bir konu telefon kul hakkıdır gece gürültü yapıp çocuğu uyandırmakla Rabb'inin önünde huzur içerisinde namaz kılan Bir Müslümanın namazını uyandırmak namazını bozmak en azından kul hakkıdır. Cep telefonu bu asrın afetlerinden birisi olarak bari camilerde bizi rahat bıraksa diyoruz ama ne yazık ki olmuyor bu sebeple camide veya Evde namaz kılarken kalbi meşgul edecek şeyleri uzak tutmak lazım mesela buna fıkıhta enteresan iki örnek var birincisi idrarı veya büyük abdesti sıkışmış birisi abdesti var fakat sıkışmış idrarı sıkışmış namaz vakti de geldi Ne yapacak ? cevap tuvalete gidecek rahatlayacak abdesti alacak gelecek. Ee o arada cemaat namazı kıldı bitti. Biz namazı Rabbimizin huzurunda yok olmak erimek kendimizi cennette Sırat geçerken mizanda tartılırken görecek namaz kılmamız gerekiyor Halbuki idrarı sıkışmış birisi bir sağ ayağının bir sol ayağının üstünde o ayeti yarım oku tesbihleri çabuk yap diye kılacağı namaz nerede namaz olacak ? onun için abdestini yeniden alsın gelsin huzurla namaz kılsın. Namaz huzur işi 2. örnek fıkıh kitaplarında yemek meselesidir. normal öğle namazını camide kılıp gelip evde yemek yiyecek müslüman mesela ama bugün çok acıktı kahvaltı yapmadı bir sebepte namaza duracak o arada burnu mutfakta kalıyor yemeklerin kokusunu bir türlü atamıyor burnundan bu Müslümana da ne deniyor ? hadisi şeriflerden bunu alıyoruz sünnet olan otur yemeğini ye afiyet olsun sonra Rabbini hamd et ama sünnete uygun ye ama geç şimdi otur namazı eda et. neden ? Çünkü o yemek arzusu midendeyken aklın mutfaktayken nasıl namaz kılacaksın ? Mesela Ramazandayken nasıl uygularız bunu ? Ramazan orucunu konuşurken bu da gelecek inşallah Ramazan'ı Şerif'te mesela iftarımızı yapıp namaz mı kılalım ? namazı kılıp iftar mı yapalım ? Keşke şöyle bir sistem oluşturabilsek Ezan okunuyor mahallenin Müslümanları camide İmamla beraber hurma su vs ile iftar ediyorlar hemen namazı kılıyorlar Kadınlarda evde sofrayı kurmaya başlıyorlar erkekler geliyorlar iftara yemeğe oturuyorlar. Malesef bunu yapamıyoruz ama şunu yapmak lazım akşam yemeğini ikiye bölmeliyiz daha uygun. iftar edelim orucu açıp elhamdulıllah orucu açtım demek. Güzel bir su hurma veya çorba hafif birşey yenir namaz kılınır tekrar gelinip sofraya oturulur fakat o sofrada bir insan doyasıya çatlarcasına yiyemez çünkü o tatlı onun iştahını kesecektir Ramazan ayını iftar ayı yapmaktan da kurtarmış oluruz. Ramazanı şerif Normalde sahur ayı olması gerekiyor biz onu iftar ayına gönüştürdük. Konumuz namaz namazı bu şekilde huşu yollarını kolaylaştıran şeyleri konuşuyoruz. Burada namazda huşu sağlayan meselelerden biriside kıyafet meselesidir. namazda bedeni rahatsız eden dar elbiseler kemer vs beden rahatsız olunca beyinde bundan rahatsız oluyor. burada namazda gözün pozisyonuda namazda huşu sağlamak açısından önemli. Namazda secde mahallinin dışında bir yere bakmamak esastır. Çümkü baktıkça beyin her gördüğünü düşünmeye başlar Bu da huşuyu kaybeder ve önemli bir husus namazın başlamasından önce istiazenin yani namaza başlamadan “euzubillahimineşşeytanirracim” demenin ne anlama geldiğini idrak etmek gerekiyor. Ey Rabbim şu melun şeytandan beni koru deyip mesela Kur'an okumaya başladık. Bir insanın aklının Allah'a sığınma arzusu var bir de okunacak dualardan biri gibi görüp öylesine düz euzu besmele çekmek var. Namazın önemli huşu sebeplerinden biriside Allahu tealanın rahmetinden ümit var Olmaktır bu rahmetinden ümitvar olmakla şunu kastediyoruz “ Ben namaz kılıyorum benim kıldığım namazı ile Ebu Bekir radıyallahu anhın namazı nerede. Bizimkisi onların yanında jimnastik… demek Allah'ın rahmetinden Umut kesmektir. Evet belki ben Ebu Bekir seğilim Benim adım Ebubekir değildir belki ben Ebru bekiri geçemem ama Ebubekir olmak için namaz kılıyorum işte. ona rahmet eden Rabbim Olaki banada rahmet eder… Öbür türlü biz kim namaz kim demek edebiyattır. Sen kim namaz kimse niye seccadenin başına geçtin ? Baştan sen bir defa bu olayı basit görüyorsun.
İhyau Ulumiddinin namaz bölümünü okuyup öyle namaza geçmek lazım ama abartarak değil.
Bir başka husus namazda okuduğumuz tesbihatın anlamını bilmektede çok fayda var. Allahu Ekber ! Allah en büyüktür ! SubhaneRabbiyelAzim ! Şu en büyük Rabbimi tesbih ederim ! bunları elbette bilmek

namazın önemli destekçileridir. Sabah namazında secde suresi okumak sünnettir. Cuma günlerinin sabah namazında secde suresi birinci rekatta okunur. insan sureside ikinci rekatta okunur sünnettir. Allah'ın dinine şeriatına en halis şekilde yapışacağımız günler inşaallah gelir.

NAMAZIN YERİ (Fıkıh Okumaları)

Namaz fikhin en onemli konularindan biridir zira namaz din demektir, namaz Allah'in riazsini kazanmak icin birinci derecede bir ibadettir.kiyamet gunu kulun ilk hesap verecegi seydir. namaz hesabi kolay olan diger hesaplarinda da kolaylik gorecektir. namazla iligili muhasebesi Rabbinin huzurunda yapamayan ya da o, muhasebenin hakkini veremeyen digerlerinde de sikinti cekecektir, bu nedenle de namaz bilinmedikce, namazin onemini anlamadikca dinimiz islamda anlasilamamis dersek mubalaaga yapmis olmayiz. cunku din nmaz demektir, cunku musluman namaz kilan insandir. namazin onemini, degerini ozellikle anlamamiza yardim eden bir ayet var, taha suresinin 132. ayetine baktigimizda rabbimiz namazi insanin ailesine emretmesini emrediyor, sonra da namaza sabretmek gerektigini tembihliyor. bu da gisteriyor ki namaz gorunurde iki rekat, birer dakikadan iki dakikada kilinabilecek bir ibadet yapilabilecek bir is. ama bu iki dakika seytanin da kiskirtmasiyla iki saatlik bir yuku, tas tasimaktan daha zor gelebilir insana. bu sebeple gerek namaz kilmak ve gerek insanin sorumlu oldugu ailesi cocugu talebesi kimse onlara namazi kildirmasi sabirla, sabrederek, direnerek vesonunu degerini akibetini bilerek gayret etmesi halinde basarilabilecek bir seydir. namaz kolay degil, seytan zorlastirdigi, nefsin zevklerine karsi zorluk getiridgi icin zor yoksa ogle ikindi namazlari bes dakika. butunu gunluk namaza ayrilmasi gereken zorunlu farz olan vakit yaklasik yarim saattir. abdestleriyla beraber yarim saat tuttugunu kabul edelim. namaz kendinde, o rekatlerden cok disiplin getirdigi icin, uykuya icmeye gezmeye, insanin hayatina disiplin getirdigi icin, programli bir insan olarak yasatmak istedigi icin namaz zordur, yoksa egilip kalkmak kimse icin zor degil, cocuk icin zor degil. fakat namaz disiplin istiyor, vakit disiplini, mide disiplini, gunluk programli duzenli bir hayat istiyor. obur turlu namaz namaz olmuyor. bu nedenle biz namazi buyuk bir ibadet olarak goruyoruz bu namaz disiplini iccerisinde Allahu teaalanin huzuruna gidilebilecegini aksi taktirde namaz olmadan ya d anamazda sikinti varken Allah'in huzurunda iyi bir mumin olarak durulamayacagini iyi biliyoruz boyle iman ediyoruz. namazin derinliklerine, kilinisina ve sartlarina gelmeden bir sorunun da cevabini bulmamiz gerekir. ne olur musluman namaz kilmasa? kafir namaz kilmasa hicbir sey olmaz. zaten kafir namazla mukellef degildir. cunku butun ibadetler gibi namazin da ilk sarti musluman olmak, akil balig olmaktir. deliye bebege ve kafire namaz farz degildir. musluman namaz kilarsa rabbinin kulu olacak, ve rizasini kazanacak. namaz kilmazsa musluman ne olur? sorusunu iki kisma ayirabiliriz. musluman iman etmedigi icin gereksiz gordugu icin namaz kilmazsa ne olur? kafir olur. namaz konusunda tereddutu olan su mezhepte, bu mezhepte bu alime gire te'vil edilecek hicbir acik kapi yoktur, namaz kilmayan ve kilmayisini da norùal goren, kilmasmda olur diyen kafirdir. umariz ve boyle dileriz ki boyle bir musluman yeryuzunde yoktur. namaz kilmayan coktur suphesiz nihayetinde bir gaflet, tembellik, kilifiyla kiliflandirilabilecek hatadri diye dusunuyoruz. zira musluman namaz konusunda ciddi bir sekilde dinden cikma tehlikesi yasar bu kadar basit goruyorsa. ashabi kiram namaz konusundaki titiz tutumlari ki onlar resulullah sav efendimiz'in egitiminden gecip boyle ogrendiler. onlar yani bu ayrimi yapmadan niye kilmiyor, inkar ettiginden mi tembelliginden mi isin coklugundann mi? boyle bir ayrim yapmadan nmaz kilmayanin kafir olacagini dusunuyorlardi. daha sonraki fukahanin namazin terkedilmesiyle ilgili topladiklari hukumler, ortaya kouyduklari içtihatlar incelendiginde sunu soyleyebiliriz; namazi eger kafir olacak sekilde kilmiyorsa birisi sorun yok, yani inkar ediyorsa, yasadigi cagda namaza gerek olmadigi gibi cilgin tehliklei bir sozdeb bahesdiyorsa neuzubillah boyle bir insanin dininin olmadigina cok rahat soyleyebiliriz. hayir genel olrak muslumanlar arasinda cok yaygin olan

tembellikten ihmalden kildim kilarim kilicam gibi ileriye savsaklama tutumlarindan dolayi yahut da iste isim uygun degil evim uygun degil yogunum zihnim kalabalik gibi nedenlerle kilmayanlarin durumu nedir, hukmu nedir? buna fikihta hukum adini veriyoruz. fkihta bir seye hukum vermek demek onunla ilgili karar demek. kilmasi gerektigine inandigi halde bir sebeple kilmayan bir musluman bir defa kebair gunahlardan birisini islemektedir. kebair gunah neye diyoruz? tovbe edip kendisini temislemedigi surece o sekilde olurse kesin cehenneme girecegi gunah demektir. bir normal gunahlar var bir de kebair yani agir buyuk gunahlar var. namaz kilmamak bu kebair gunahlarin en buyuklerinden birisidir. bunun icin muslumanlar kebair gunahlarin yani buyuk agir gunahlarin en basinda gelenlerden birisi olan namaz kilmamanin hukmu karari hakkinda cok ciddi bilgi sahibi olmalidirlar. bizim izinden gittigimiz dort buyuk fikih mezhebi ekolu vardir. bu fikih ekolleri resulullah sav efendimiz'den gelen bilgileri derleyip toplamis, cesmeler gibidir. kovamizi doldurup suyumuzu aliriz. bu mezheplerin namaz kilmayanin, inkar edenin degil, hukmu hakkindaki sozlerini toparladigimizda, iki gorusle karsilasiyoruz. 1- namaz kilmayan hapsedilmeli, islam toplumunda yasamasina izin verilmemelidir. cunku namaz kilmamak ciddi bir baskaldiridir Allah tealaya. bir isyandir bu. bu isyan bir bereketsizlik nedenidir, hayirsizlik nedenidir. ve bunun icinde elini kolunu sallayarak yuruyen birisinin namaz kilmayarak afet ustune afettir. bunu hapsedin ta tevbe edip namaz kilincaya kadar. hanefi mezhebinin gorusu budur. diger uc imamin gorusu ise; namaz kilmayan birisinin musluamnlarin arasinda su icmesi, yemek yemesi caiz degildir. mahkemeye sevk edilir, idam edilmesi gerekir demislerdir, Allah hepsine rahmet eylesin. simidi tabi bizim yasadigimiz zamanda muslumanlarin evine gelen misafire bile, ezan okundu biz camiye gidip namaz kilicaz demeye utandiklari bir zaman oldugu icin, yani namaz kilmanin ar edilecek bir durum haline gelen bir zamanda yasdigimiz icin bu enteresan gelebilir bize.ama dunde bugunde yarin da Allah'indir. Allah bu hukmu vermistir. namazsiz insan muslumanlarin arasinda musluman olarak dolasmasin istiyor Allah. bereketsizliktir, hayirsizliktir namaz kilmayanin bulunmasi. ama mesela ben namaz kilicam, ogle ezani geciyor, namazi durdurabilir misiniz? demek bile neredeyse suc haline geldi. namaz kilmak utanilacak sey oldu.

ihtiyarların, emeklilerin hacca gidince namaz kalacakları var sayılıyorda hele gencin delikanlının hanımefendinin namaz vaktinde hayatı durdurup şimdi Rabbimin huzurunda durma vaktidir, iş vakti değildir diyebilmesi hoş karşılanmıyor. bu şüphesiz ne kadar müslüman olduğumuzu Allah'a ne kadar kul olduğumuzu gösteriyor. eğer bizim kullauğumuz sadece Allah için yaşıyorum gerisi boş diye ciddi bir şekilde inanan bir kul olsaydık bizi secdede görmek isteyen rüku yaptığımızı görmek isteyen Allah'ın en büyük emri olan namaza karşı bu gevşeklik içerisinde olmayacaktık. eve tfukahamız iyimser olarak namaz kılmayanın

hapsedilmesini söylemişlerdir, o hapiste keyifli bir hapis hayatı değil, ekmek elden su gölden tarzında devletin jontrolünde yaşanan bir hapis hayatı değil.ağır şartlarda hücre hayatı

diyebileceğimiz bir hapis hayatı uygun görülmüştür. namaz kılmayan için. ne yazık ki şimdi bu, isa aleyhisselama ki onların isa'sına Allah'ın gönderdiği isa'ya değil, tapınan isa Allah'ın oğludur diyen ve böylece en büyük şirke düşen hristiyanların avrupasını idial edindiğimiz onların insan hakkı diye ihlâs ettikleri kurt kavgasından ortaya çıkmış insan hakları anlaşmasına aykırıdır şüphesiz.

oruç tuttun tutmadın, namaz kıldın kılmadın, zina ettin etmedin avrupalının böyle bir derdi olmaz. ne kadar zina edersen o kadar meşhur olursun onlar için. yeter ki zinan yasal olsun, nasıl yasal? dağa kaçırarak zina etmek çok büyük bir suç o zaman. ama anlaşmalı zina o hak, hukuk devletin himayesinde. masraflar da devletten zaten. bu rezil anlayış müslümanların sınırlarına bile yanaşmamalıydı. ne yazık ki müslümanlar da o sebeple bu sebeple müslümanlarda öyle bir rezil telakkiye ışık yakabilmişlerdir. Allah'tan artımızı mağrifetimizi niyaz ederiz. bu halimiz kıyamet alametlerinden başka bir şey değildir. namaz kılmayasın islam toplumunda yeri yoktur. vardır hapishanelerdedir o, hücre dene hapis hayatında ancak yaşayabilir. namaz kılmayan. şimdi namaz kılanlar seccade serecek yer bulamadıkları için bu sözler bize garip geliyor. ama hüküm, mülk Allahındır. bir gün bunun bedelinin hesabı sorulduğunda insanlar

büyük netamet içerisinde olacaklar. Allah aklımızı fikrimizi toplamayı bize müesser kılsın. zira kıyamet günün kafirler cehenneme atıldıklarında onlara "ne işiniz var sizin bu büyük ateşte, bu ebedî ateşte niçin kalacaksiniz ne suç işlediniz denildiğinde melekler ya da soruyu soracaklar, ne buyuruyor kuranı kerim; "biz namaz koşanlardan değildik." diyecekler. halbuki kafirlere namaz farz değil ki, biz kâfirdik iman etmezdik demeleri lazım ama onair biz namaz kılanlardan değildik diyecekler. namaz kılmamak kâfir demek. başka bit şey gerek yok, ha biz kâfirdik dedin mi melekler anlayacaktı, sen kâfirdin müştiktin, haindin, zındıktın, vatan düşmanıydın daha başka birşey saymaya gerek yok. bir insan yerde yatıyor, ne olmuş buna dendiğinde ölmüş diyorlar. ölmüş dedikten sonra, kalbi atmıyor, beyin fonksiyonu durmuş, solunumu durmuş vs. gibi şeyler söylemeye gerek var mı? ölmüş kelimesi her şeyi anlatıyor. ölmüş. işte müşrikler kafirler zındıklar cehenneme ebedi kalmak için girdiklerinde niye siz buraya geldiniz suçunuz neydi denecek diyor kuranı kerim. biz namaz kila,lardan degildik. adam oldurduk, cinayet yaptik, cocuk katliami yaptik kurtaj yaptirdik, hicbirini soylemeye gerek yok bir daha. isa Allah'in ogludur dedik, meryem icin soyle dedik, uzeyir Allahin ogludur dedik. biz yahudiydik peygamber oldurduk dedik hicbirine gerek yok. biz namaz kilanlardan degildik diyecekler. namaz kilmamak demek, isa Allah'in ogludur, cocuk oldurmek, alkol demektir. cunku namazsizlik demek Allah'a baskaldirmanin, seni yaratanin rabbini tanimamani en buyuk gostergesi ayni sekilde gunde bes kere rabbini hatirlayip secde etmek demekte bunlarin tam aksi demek. mu'min demek. onun icin bir insan mu'min olarak secde edip ruku ettigi zaman gunde bes defa biiznillahi teala nasil namaz kilmayan isa Allah'in ogludur hasa diyen kadar vahim bir sucu temsil ediyor ve namazsizlik onu simgeliyorsa, namazda biiznillahi teala cennet adami olmayi simgeliyor. ondan sonra alkol vs. onlar biiznillahi teala kolay. namaz kilana allahu teala kapilarini acar.yollarini gosterir. onun gonlune ilhamlar verir. yuz ton icki icmis olsa bile, olmeden once Allahu teala ona tovbe ettirir, rabbine oyle gider. yeter ki sabah namazina kalkan yatsi namazina kilan bir mu'min olarak yasasin. evet, namaz kilmamamanin hukùunu konusuyoruz. dedik ki namaz kilmamak, inkardan, onemsememekten, bsait gormekten caga uygun gormemekten kaynaklaniyorsa yapacak hicbir sey yok. tum kapilar kapandi, bu olu. olu ile ilgili soze gerek yok, bu adam kafir neuzubillah. tabi kafir derken bir ayrim yapalim, iki turlu kafir var. birincisi temelde hic iman etmemis insan. onun adi kafir zaten. bir de musluman olmus, bir zaman namaz kilmis, sonra zengin olunca modern bir aileleriyle evlenip modern bir yuva sahibi olunca, veya filan yere is icin gidipte kafirlerin hayatini gorup imrenince, luks bes yildizli otellerde kafirlerin birbirlerine karsi sulu tavirlarini gorup oarada da uzun sure toplantiya katildigi icin filan tatil beldesindeki tatillere katilip namazsiz ezansiz semtlerde ev kiralayip orada kalipta Allah kilitledigi icin imandan ve ibadetten soyulupta sonra dini mesela namaz ne geregi var diyerek yok sayan kafir degil, o murteddir. o dinine hiyanet etmis, dininden cikmis biridir murteddir. murted kafirden beterdir. murtedin de islam toplumunda onurlu bir hayat hakki yoktur. dine hiyanet vatana hiyanetten basit gorulecek bir hata degildir cunku. o sebeple hic namaz, niyaz, ahiret, melek, kader gibi seylerle baglantisi olmadan herhangi bir sekilde kafir olarak dogup neuzubillah o sekilde yasayan birisi icin biz baska sey soyluyoruz. msuluamn bir ailede dogup ya da bir sebeple kaptigi mikroplar sebeiyle kalbi kilitlenen ve kalbi olen boylece mesela namaza ne gerek var onun yerine ben onu, bunu yapiyorum diyen, demeye curret eden insan murteddir. dinden cikmis dini satmis bir insandir. onun hukmu apayri. kim buarada namaz kilmiyor, namzsiz kimdir sorusuna evap vermemiz lazim. cunku mesela bir gun uyanamayip saatini ayarlamayi unutan, sabah namazini kilamayan bir musluman sozune ettigimiz namaz kilmayan insan hukmunde midir? hayir, bir-iki kere namaz kacirmis olmak, saate yanlis bakip muhabbete dalipta eyvah bu halde namaz gecti diye namaz endisesi tasiyip namaz kaciran bir insan namazsiz degildir. namazsiz kimdir? herkes kendisi bilir aslinda. namaza dair bir heyecan, bir kosusturma yoksa bir insanda o insan namazsizdir. ama bunun dabir kurali olmasi lazim. 72 saat yani uc gun hic namaz kilmayan yasamak, namazi hatirlamamak, namzsizlik gostergesdir. bu nednele uc gun hic seccade basi gormeyen birisine namaz hatirlatilmalidir. namazsiz insan kogusturmasina tabi tutulacak insandir. yani uc gunu de bir musluamn aslinda namazsiz yasayamaz. ama bugun sabahi, ogleyi kilmadi, ikindiyi de kilmadi, aksam

zaten kaynadi arada, yatsiyi da kilmadi hemen bunu mahkemeye sevk edipiste bugun namaz kilmadigi tespit edildi diyemeyiz. cunku bir gun, ikinvi gun hatta ucuncu gun indanin filan mazeretinden, su dalginligindan geirdigi bir travmadan vs. gibi bir nedenle kilmayabilecegini dusunebilriz. ama uc gunden sonra risk yani bu konudaki hukmun riski karsimiza cikar. bu konuda muslumanlarin halifesiz yani fikih kurallarinin mahkemelerde konusulmadigi toplumlarda, yani seriat hukumlerinin kanun olarak tenfiz edilmedigi, uygulanmadigi toplumlarda bu konularda karar verme hakki kimsede yoktur. hickimse filancanin 72 saattir namz kilmadigini tespit ettim binaenaleyh bu konuda hukum veriyorum deme hakki yoktur, ailenin de, anne babalarin da boyle bir hakki yoktur. eslerin de birbirleri hakkinda boyle bir haklari, yetkisi yoktur. yani namaz kilmayanlar iligili hukmun iki boyutu var. bir; melekler bu adam hakkinda ne yaziyorlar, bunu konustuk. bizim bu konustugumuz melekler ne yaziyor, bu adamin Allah katindaki hukmu nedir, kim deniyor buna, buna namzsiz deniliyor, uc gundur namaz kilmadigi tespit edildi. Allah'in bu konudaki, bu adam bu kadin hakkinda, bu namz kilmayan insan hakkindaki hukmu muslumanlarin gezdigi sokaklar degil, orada bir hapishanedir. veyahutta idamdir der Allah hukum budur. eger omer bin hattab'in basimizda oldugu bir toplum olsaydik biz, ya d ahalifenin ayete gore, hadise gire hukum verdigi bir toplum olsaydik biz o zaman devlet cikip bu karari verecekti, filanca namzsizligindan dolayi iste suraya hapse atilmistir diyecekti. ama su anda muslumanlar boyle bir imkana sahip degildirler zaten namzsizlikta bassizliktan da bu kdar buyuk bir kol dal budak salabilmistir. hatta namzin namzsizliktan daha buyuk bir suc olabildigi yerler takdir edilebiliyorsa filan yerde namz kilinir mi hic, filan toplantida namz kilinir mi hic, filanca hic isini birakip namaza gidebilir mi? denebiliyorsa eger bunun da temelinde sorun yatmaktadir. hangi sorun? namzla ilgili bu hukmu uygulayacak makamin olmayisidir. peki biz muslumanlar olarak seriatimizin hukmunu ogrendik. namaz kilmayanin hukmu budur dedik, e bunu uygulayacak mercii de yok diyoruz. peki biz muslumanlar olarak ne yaoacagiz da dinimizin bu konudaki hukmunu gecerli hale getiricez? evet, bu seriatimizin koydugu bu kural, basimiz yok, temsilcimiz yok, dinimiz kanun gucunde bir yetkiye sahip degil diye ucuk mu kaacak, havada mi kalacak? hayir, muslumanlar birbirilerinin bedenleri uzerine din kurali uygulayamazlar. namaz icinde boyle, mesela hirsizin kolu kesilir, ielride bunu fikih kurali olarak gorecegiz, onemli olarak. ama bu kolu ancak halife keser, musluamnalrin devletinin basinda olan keser yoksa camide musluamnlar toplanip hirsizlik yapana namazdan sonra kol kesme cezasi uygulamazlar. muslumanlarin devletinin omayisi, basinin olmayisi, bir suru alanda Allah'in hukmunun uygulanmayisi anlamina geliyor. boyle bir gerekcenin sebebi olarak karsimizda duruyor. simdi biz muslumanalr olrak Allah'in hukmunu ogrendik, namaz kilmayan en azindan omrunun geri kalan kismini veya namaza basladim diye imza atacagi zamana kadar olan kismini hapishaneden gecirmeli dedik. peki namaz kilmayan esine ne yapacak musluman? onu evinde kilitleyip hapse mi atacak? namaz kilmayan balig ogluna bir musluman ne yapacak evin bodrumuna mi kilitleyecek? veyahut da muslumanlar filan namaz kilmayan ne yapacaklar? kesin kurali koyuyoruz. hicbir mezhepte hicbir alimin ictihadinda devlete ait yetkiyi kullanmak ferde bireye verilmez. boyle bir sey yoktur. ceza tatbikinde sadece muslumanlarin bsindaki halife yani devlet yetkilidir. anne babalar esler ogretmenler bu seriatin getirdikleri cezalarin infazlarinda yetkili degildirler, boyle bir sey yaparmarsa suclu durumuna duserler. cunku bu bir mahkemeyi adaletin tahakkukunu gerektirmektedir. bu kararlarin hepsini zaten mahkeme tescil edecek. mahkemenin kararina bianen bu tip seyler uygulanabilir. bu sebeple anneler babalar ogretmenler esler birbirlerine boyle cezalar uygulayamazlar. bu kesin bir kanundur, ama durum muslumanlarin halifesinin olmayisi, devletinin olmayisi, seriatlarinin olmayisi kanun olarak uygulanmayisi, namazsizlarin, namazi onemsemeyenlerin elini kolunu serbest dolasmalarinin, hatta onlarin namaz kilanlardan daha etkin, daha muessir konumda olmalarini garanti etmis olmak icin midir? hayir. 1- mesela aileden baslayalim, anne baba namaz kilmayan cocugunu hapse sevk etmeyecektir herhalde, zaten boyle bir hakki da yok. bunu yapmasi normal islam devletinde bil olsa yetkili oldugu bir is degildir zira namaz kilmayan bir cocugu mahkemeye sevk ettiginde devlet, anne babada o mahkemeye gidecek. bu cocuk su yasa kadar yeterli namaz suuru gormus mudur gibi bir sorgulamaya tabi tutulacaktir.

kendisinin de yargilanacagi bir mahkemede konusacaktir, dolayisiyla namaz kilmayan cocuga beddua etmek, horlamak, cezalandirmak, anne babanin henuz yapabilecegi bir is degildir. yani ne olacak? mesela mahkemeye omer bin hattab'in yasadigi donemde bir mahkmeye bir delikanlinin namaz kilmadigi icin sevk edildigi dusunelim. o mahkemeye annesi babasi cagirilacak. mesela hakim diyecek ki; anne baba ezan okundugunde, cocuk 2-3 yasindayken, hemen siz abdeste gittiniz, hemen misafiri evde birakip namaza gittiniz, cocuk sizi namaz konusunda titiz, namaz dyeince hayat durur, namaz deyice ekonomik menfaat falan goze gecirilmez dukkan kapanir, her sey biter seklinde gordu mu bu cocuk siz? yoksa siz sadece namaz farzdir mi dediniz bu cocuga? yani namazin farz oldugunu ogretmek baska bir sey namazin farz olduguna egitmek baska bir sey. ogretmek uc gunluk is. namaz zekat oruc hepsi uc gunde bir cocuga ogretilebilir. ama namazin agirligi, azameti, ciddiyeti bri egitim meselesidir. cocuk ta gozunu acip kundaktan ciktigi gun bile annenin ezan okunurken bile mum kesildigini en sevimli misafirlerin, en candan arkadaslarin, ezani duyunca muhabbeti birakip hemen seccadeye kapandiklarini gormelidirler. ve hatta ve hatta bilhassa anneler cocuklarinin dikkatle onu izledigi zamanlarda aybasi olupta namaz kilmamalari gerektigi gunlerde bile aman cocuk niye namaz kilmiyor annem bunu anlamaz da ara sira kilinmiyormus zannederler diye guya abdest alip namaz kiliyormus gibi namaz rolleri yaprak seccadeyi seriyor, cocukta namaza durdu zannediyor, obur odaya gidiyor, o da namaz kilmayi birakiyor, namaz kilmiyordu zaten, niyet etmiyor. bunu bile dusunup dusunmedigi sorulur bir anneye. bu cocuk 6 yasinda, bu anne ara sira kiliyor ara sira kilmiyor, demk ki nmaz ara sira kilinir ara sira kilinmaz demesin diye boyle bir rol dahi yapip yapmadigi anneye babaya sorulmadn o cocugun namaz kilmadigiyla ilgili namaz sucu isleyip islemedigi iligili kara verilmez. mesela anne baba acisindan boyle. esler arasinda, e es namaz kilmiyor, bu konuda koca ya da kdin kuplere biniyor anadolu deyimiyle, nasil namaz bunun esi? bri dakika dah aonce cok guzel namaz kilar, namaz konusunda ihmali olmaz bir es olarak mi aldin da namazi birakti, yoksa namaz kilan bir evden kiz istemeye geldigi icin o da namazi camide kilip geldik simdi ya da kayinpeder adayiyla beraber hemen cemaate durdurlar, bir iki namaz kildi diye siz de namaz kiliyor bu delikanli diye kiz aldiniz verdiniz, bunlar hep sroulacak seyler. uc gunluk namaz takibi mi yapildi evlenmeden once yoksa cocukluktan itibaren onun namaz takvimi, tahlili yapilarak mi bu evlilige evet dendi. esi namaz kilmiyor deyip atmak kolay. esi namaz kilmiyor diye bir kara veremeyiz. evde anne baba olarak cocuk olarak cocuk olarka bir yurtta mudur olarak, medresede hoca olarak insanlarin namaz kilmamalari konusundaki kararlarimzida once kendimizi sorusturmak, ne kadar etkin olduk demek mecburiyetindeyiz. ogrenmekle egitilmis olmak baska bir sey. tipki bir aracin direksiyonu, vites kolu, gaz pedali fren pedalini bir dakikada ogrenir insan. motoruda bir satte ogrenir. ama soforluk icin yuzlerce km egzersiz yapmak gerekir. aylar sonra insan sofor oluyor. sofor olmak icin aylarca sokaklarda araba surmek gerekiyor. namazin ogretilmesi bir satte ogretilir, ama namaz zevki, secdeye gidince butun derteleri unutma hazzi aylar seneler surebilir. cocuklarimizi ogretmekle egitmenin hangisi olduguna dikkat etmemiz gerekiyor. bu egitmede sadece nasihat etmek vaaz etmek, bir hocaefendiye goturup elini opturmek duzeyinde degil, daha ileriki seylere egitim diyoruz. kurani kerim sabret diyor, uc gunluk mucadeleye sabir denmez. sabir 950 senelik nuh aleyhisselam'in yaptigina sabir deniliyor. bir anne bir baba, bir ogretmen, bi es veya insanlara bu konuda nasihat eden birisi on bes gundur anlatiyorm artik dayanamayacagim dedigi zaman nuh aleyhisselam kis kis guler onun onunde. on bes gun sabretsen ne olur sabretmezsen ne olur? ameliyatin dikis tutmasini mi bekliyorsun on bes gun sabrettim diyeceksin. 950'nin altina koyup, Allah niye nuh aleyhisselam'i bin yildan elli yil eksik olarak anlatiyor bize? sabrin doruk kaynama noktasini gosteriyor. bir musluman esiyle, cocuguyla, arkadsiyla, namz veya din konusunda ahlak konusunda ugrasiyor, her gun sabah aksam soyluyor. sabir derecem ne kadar diye olcmek icin, mesela 45dri ugrasiyorum diyecek esiyle. 950 yazacak altina 45 yazacak, cizgi cekip eksi koyacak, 950'den 45'i cikaracak, kac kaldiysa o kadar daha suresi kladi demektir. abir bu demek. boyle uc defa tembihleyip, latina tokat yapistirmak, beddua etmek sabir degil, seytana alet olmaktir o! resulullah sav amcasina yalvarip yakarmada on bir sene sabretti. o on bir seneyi bsariyla sonuclanmadi. biz

seriatimizin bu konudki hukmunun agirligi konusunda yanlis yaparsak seytana yardim etmis oluruz. namaz agir. namaza sabret, sabirsiz olmaz bu is, ailene namzi emret ve sabret. yani sabretmezsen namaz konusundaki tembihlerin ise yaramaz demektir, hele gerginlesip uflayip puflamak, kac aydir tembih ediyorum hala bir sabah namazina kaldiramadim diye ozellikle hata yapmak seytana yardim etmektir. bu sefer namaz kilmadigi icin senin gozunde sikintili olan cocuk es kimse artik sana karsi senin baskindan dolayi onunda iki seceek gorecek seytanin onunde. bir; ya cek git bununla bir arda durma diyecek, sen adam kaybettin. iki; yalan soyle, abdest aldim de, seccadenin basina gec, bir ekat kil, alti rekat kildim de diye seytan ona hileler ogretecek. namaz buyuk bir suctu ondan dah asagi kalmaz yalan egitimi yapmis oldun. unutmuyoruz, Allah esinize, cocuklariniza namazi emredin, namz kildirin diye tembih ediyor, ama seytani da binlerce sene oncesinden uzerimize saldi, namaz kilmamak icin, naazi zor gostermek icin gerekli seyleri de ona yaptiriyor. neden? kim bir mucadele vererek, gosyasi akitarak, sabirla on sene otuz sene sekesen sene dokus yuz sene dokuz yuz elli sene sbrederek bu isi becerecek onu gormek istiyor Allah. obur turlu, kil kil, yat yat, boyle sadece hayvanlar gibi otunu ver istedigin kadar sut veriyor tarzinda bir haytaimiz olsaydi karsilinda cennet olur muydu bunun. hayvanlar neden cennete girmeyecek? niye girsin ki? on kilo ot yiyip uc kilosunu sut vermisti, dunyada otunu yemis, sutunu icmis, isi de bitmisti. ama insan oyle degil ki? on kilo ot yiyip karsiliginda uc kilo sut vermiyor ki? bir insan buyuk mucadelelerle seytanla, seytanin yuruyen iki ayakli temscilcileriyle bir omur boyu mucadele eediyor insan da o bir omur boyu mucadelenin karsiligi da ebedi cennet oluyor. aksi takdirde, oyle ot yiyip sut veren tarzda Allah namaz kil diyor, seytan yok engel yok, kalktin namaz kiliyorsun ,oruc tutuyorsun ne giybet var ne bir sey var, oruc tutunca hersey kilitleniyor. boyle olsaydi hayat o zaman karsigili cennet olmazdi. toprak olup gidiyor olmamiz lazimdi.muthis bir mucadele, ciddi bir savas yapiyoruz, seytan binlerce yillik buyuk tecrubesiyle karsimiza cikiyor, bizimle ugrasiyor, cocuklarimizla, eslerimizle, komsularimizla ugrasiyor, bu arada bu buyuk savasin arasinda da ezani duyar duymaz secdeye kpaninca mu'min iste bu dagin altindan kendiliginden fiskiran buyuk bir maden gibi buyuk bir basari ve buyuk bir puan oluyor mu'minin lehinde. demek ki namaz konusunda sabredecegiz. namazsizlik buyuk bir afet. Allah'in lanetini ceken bir suc. muslumanlarin toplumunda yasamak hakkini kaldiran bir suc, zindanlar idamlar gerektiren bir suc. lakin ortada buyuk bir gercek var, nedir o? artik namaz suc neredeyse. yani mesela namazin degerinin en kdar basit anlasildigina ornek icin; bir delikanli bir evde kiz istediginde onun meziyeti olarak namazini kilar bu yasta deniliyor. bir musluman namaz kilmaz mi ki delikanli kiz isteyecegi zaman onun namaz kildigi oculecek bir sey olarak anlatiliyor. namaz bir arti meziyet degil ki. elbette muslumanin kizini istemeye geliyorsun elbette sen zaten namaz kilmiyorsan bu kapiyi nasil calarsin? demek ki biz namazi gence yakistirmiyoruz aslinda, geregi yok dah liseye gidiyor diyoruz, kilinca arti bir puan. avrupada egitim gormus gibi anlatiyoruz. bu aslinda iyi bir isaret degil, bunu anne babanin utanarak soyelmesi lazim. subhanllah, sen namaz kilmasa bunu bizim kapimiza zaten getiremezdin ki? diyor olmamiz lazim. dedik ki; namazla ilgili sozune ettigimiz bu hukumler ancak halifenin, muslumanlarin kuranini kanun olarak uygulayan bir devlet sisteminin doneminde verilebilir cezalardir. muslumanlar bireysel olarak devletin kuranla hukmetmedigi zaman ve mekanlarda bu tip cezalari infaz edemezler. boye bir haklari yoktur. kesinlikle buyuk bir suctur, Allah katinda da suctur, kimsenin kimsenin bedeninde bir ceza uygulama hakki olmaz. ama musumanlar Allah'in nazarinda hapishanede olmasi gerekn bir tuccarla alisveris yapmazlar. cuma saatinde acik oldugunu gordukleri bir dukkandan ticaret yapmazlar. gidip onun dukkaninin camlarini kirmaya hicbir sekilde haklari yok. tazmin edip onun camlarinin parasini vermeleri gerekir. sen musluamn degil misin neden cuma vaktinde dukkanin acik diye protesto etmeye haklari yok ama cuma saatinde acik olan dukkani da tescil ederler, bu mu'minlerin alisveris yapmamamsi gerekn bir yerdir derler. aile iliskilerinde buna dikkat edilir. ve msuluamn bir ev sahibi evini kiraya verecegi zaman evvela namaz kilmayan ev vermem diye dusunur. sonra bakar ki ev yillarca bos kaldi. namaz kilana 3'e kiray verir, namaz kilmayana 4'e kiraya verir. dukkanini kiraya verirken boyle, ortak yaparken boyle, muslumanlar namazsizligi kelepur yedirmezler birbirlerine. bunun adina emri bil maruf nehyi anil

munker deriz, gemizmizin su almamasi icin gayret sarf etmek deriz ama her halukarda muslumanlar namaz kilmayani da ustundeki duzgun kiyafeti yuzunden namaz kilanlar gibi kabul ederlerse bu sessizligin bedelini Allah sorar. cunku bu muslumanlarin namazsizliga prim vermeleridir. namazsizi mudafaa etmeleridir, gizli bir mudafaadir bu. bu namazsizligi tesviktir ama bulunduklari konumlarda veya bulunduklari ulkelerin yasalarin nezdinde suclu duruma dusup bu nedenle hapishaneye girecek ya da maddi tazminat odeyecek bir konumda da bunu yapmamalari gerekir. zaman ve mekani kollamak zorundayiz. kim kime bu manavdan alisveris yapacaksin oburue gidemezsin gibi bir kural koyuyor ki? namaz kilani ararim. hic kilmayan sadece bir cuma namazi kilan gore cok kotu. sabah namazina camiye gelen karsisinda da bir kere cumaya giden kotu tercihimi yaparim. nasil azinlikta olan filan etnik gruplar birbirilerini destekleyince bir devletin gucunu sarsacak kadar guclu oluyorlarsa ayni sekilde muslumanlarda namazlarini ihya etsinler. namzlilari korusunlar, birbirlerini tutsunlar, etnik bir grup gibi olsunlar, namazi tesvik bakimindan ama hicbir sey yokmus gibi namaz kilmayanlarin bulundugu bir apartmanda sirf o apartmanin kirasi bes lira daha ucuzdur diye, ev tutarsa bir musluman sonradan cocuklarina namaz konusunda egitim verdigini, nmazi ogrettigini iddia ederse hicbir melegi buna inandiramaz. meleklerin inamadigi seylere biz inanirsak kendi kendimizi kandirmis oluruz. bir musluman gerek namaz bakimindan gerek coluk cocugunun iffeti,tesetturu bakimindan hangi semtte ev tuttugundan nerede oturduguna dikkat etmez mi? cevap hazir tabi, ne deneek? e zaten herkes namaz kilmiyor, herkes boyle dusundugu icin namaz kilmiyor. tesetturlu kadinlar baska bir semtte oturmak istemiyorlar, pahali kira veriyorlar ama yuzde yirmisi en azindan tesetturlu olan sitelerde, semtlerde oturuyorlar gibi bir dusunce yayilsin, o zaman muslumanlar guc haline gelmis olurlar namaz icinde ayni sey gecerli. mesela neden camilere yakin evlerin kirasi daha yakin olmuyor? eger ciddi bir sekilde muslumanlar acmiden uzaklastikca burada oturmamin geregi yok, cocuklar namaza gelmezler diye duscunecek olsalar yuzde kaci bilmem musluman olan bir ulkede bu arz talep meselesinden dolayi camilerin etrafindaki bos arsalar, evler kapis kapis gitmez mi? burada kiralar daha fazla diye? nasil metro duragina yakin veya bir ticaret merkezine yakin evler niye daha fazla kira ediyor?insanalr cunku bunu onemsiyorlar. bir suru insan cuma namazlarinda, bayram namazlarinda camide yer bulamiyor, sokaklarda namaz kiliniyor. e bu kdar namaz kilan bir kitlenin bulundugu bir toplumda namaz arz talebi olusturabilseydik biz, ki vazifemiz budur, seytanin propagandasina, binbir hilesine karsi yapmamiz gereken bir mucadeleydi bu, bunu yapabilseydik Allah'in izniyle namazsizlik ar edilir ve kimsenin onune cikmaya yuz birakmawz bir hata olarak anlasilacakti, nerde kaldi ki simdi neredeyse namaz kilanlardanim demek utanilacak bir sey haline gelmistir.

NAMAZ VE CEMAAT (Fıkıh Okumaları)

Namazla ilgili herhangi bir söz gündeme gelecek olsa akla ilk defa Minare Cami gelir bu minarenin ve caminin hatırlattığı değerin adıda cemaattir. Bu nedenle namaz fıkhına başlamadan önce bu namaz denen ibadetin Camide ibadet olduğu cemaatle yapıldığı zaman namazın hayat bulduğu gerçeğini kesinlikle konuşmamız gerekir camileri olmayan Diyar'ın minareleri ezan okunmayan toprakların namaz ruhunu ihya ettiğini söylemek çok zor din namaz üzerinden dindir. namazda cemaatle olduğu zaman namazdır. onun için Resulullah'ın Sallallahu Aleyhi ve Sellem Efendimizde yesribe hicret ettiğinde hemen Cami arsası ile meşgul oldu müslümanlarda o günden bugüne kadar bir semtte yerleşirken önce o semtin camisiyle ilgilendiler önce evlerinin çatısından önce camilerinin minarelerini yükselttiler Anadolu'da küçük bir gezi yapanlar görürler ki harabe köy evlerinin bulunduğu yerlerde sanat eseri Minareler camiler vardır yani İnsanlar kendi evlerini yatak odalarını misafir odalarını yapmadan köylerinin camilerini yapmışlar. Buna hamd ediyoruz Elhamdülillah diyoruz bunu yapan Millette Müslüman millet olduğunu

İnşallah ispat etmiştir melekler onları o şekilde tescil etmiştir. Tekrar sözümüzün başına dönersek şunu söyleyebiliriz ki İslam namaz dinidir. namazda cemaat ibadetidir. tek başına veya işyerinde kılınan namazda namazdır ama Biraz sonra göreceğimiz gibi namazda ahenk ancak cemaatle cami ile mescitlerle mümkündür i.
Cemaat her ne kadar namazın farzı değilsede Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin gerek sevap vaad ederek ve gerekse örnek olarak cemaat cami mescid diye üzerinde durmasından yola çıkarak diyoruz ki Allahın kullarından istediği namazın ağır şartlarından biriside cemaattir. Camiler ne kadar dolu olurlarsa o kadar Müslümanlar dinlerini ispat etmiş olurlar camilerde boşalma oldukça ya da camiler yeteri kadar dolu olmadıkça Müslümanlık iddiamızı belgelemekde zorlanır Müslümanların Onur'u camilerdir. Müslümanlar camiler ile İzzet bulmaktadırlar aynı zamanda Yani biz Müslümanlık iddiamızı camilerde bulunarak ispat etmeye mecburuz.
Camilerde imamların durduğu yerin imamın namaz kıldırdığı yerin adı mihraptır. Mihrap Kuranı Kerim'de geçen bir kelimedir. Harp organize edilen yer demektir harp kelimesinden geliyor yer gösteriyor Mihrap kelimesi yer ve zaman ayarlaması üzerinden kullanılır şimdi mihrap harp idare edilen organize edilen aletin yerin zamanın adı ne ilgisi var namazda mihrabın harbin ? Namaz cemaatle eda edilirken Şeytana ve Allah'a karşı cephe oluşturan bloklara karşı yapılmış disiplinli bir savaşın adıdır cemaatle namaz biz Camilerde namaz kılarken aynı şekilde nefislerimizi dizginliyoruz. Müslümanlar arasında mesafe seviye farkı olmadığını her Müslümanın bir tarağın dişleri gibi değil olduğunu Allah'ın huzurunda bir ortamında bulunduğumuzu ispat ediyoruz fakirimiz zenginimiz hastamız hepimiz aynı safta bulunuyoruz. Camilerde Şeytana Karşı Allah'a kulluğu engellemek isteyen bloklara karşı büyük bir mücadele içerisindeyiz biz bu mücadele bir savaş türüdür hak ve batılın savaş türüdür Müslüman savaşta safları arasındadır bu safın başında duranda önderimiz imamımız da Resulullah sallallahu aleyhi ve sellemdir. o yüzden de mihrap adı verilmiştir imamın durduğu yere. Cemaatle namazı konuşurken unutmamamız gereken bir husus var cemaatle namaz Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizin tavsiyede bulunduğu büyük sevaplar vaad ettiği bir ibadettir. 27 derece fark ediyor camide cemaatle kılınan namaz normal evde kılınan işyerinde kılınan namaza göre 27 derece vadediyor hadisi şeriflere baktığımız zaman şeytandan korunma oranında şeytandan korunma oranının da daha çok olduğun Allahü Teala'nın camideki namazı kılan Müslümanın şeytandan korumasının daha kolay olduğunu daha çok bu konuda vaad ettiğini biliyoruz Cemaatle kılınan namazın münafık damgası Yemekten de insanı koruduğunu bilhassa yatsı ve sabah namazlarının Bir Müslümanın münafık olmadan yaşayacağına dair belge olduğunu da Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in hadisi şeriflerinden öğreniyoruz Mesela sabah namazını camide kılanın akşama kadar yatsıya kadar yatsı namazını camide kılmanın sabaha kadar Allah'ın koruması altında olduğuna dair hadisi şerifler var. hani meşhur cennette girmeden önce Mahşer yerinde ki beklemede 7 kişi Allah'ın arşının gölgesinde bekleyeceğini anlatan hadisi şerif var Mahşer sıkıntısı çekmeyecek 7 kişi var Adil idareci bunlardan bir tanesi de kimdir kalbi mescidlere kilitlenmiş adam. Cami ve mescid kelimeleri fıkıhta aynı şeyi yansıtıyor. Bizim kültürümüzde ise cami minaresi olana mescidse binanın altında vs olan namaz kılmak için arılmış yere deniyor. Namaz kılsın veya kılmasın camide ibadet halinde olduğunu bilmek zorundadır müslüman. Bu sebeple camide cep telefonu ile görüşmek. camide Allahı zikir olmayacak Allah nazarında değeri olmayacak bir işle meşgul olmamak gerekir. Hanefi mezhebine göre camiye gidilmeden cemaatsizde olsa Allah bu namazı kabul eder. Fakat eğer diğer mezheplere ki bu iki bilgi arasında kaynaklar var deliller var yani hanefi mezhebi böyle diyor onu kafadan atıyor demek değil böyle bir şey ortaya koyuyorsa ellerinde ayetten hadisten belgeler var ama aynı şekilde ezanın duyulduğu bir yerde caminin dışında namaz olmaz diyen görüşte var hanbeli mezhebinin tabii olduğu görüş budur. Bu da kesinlikle yabana atılır bir görüş asla değildir Burada da ayetler var hadisler var O zaman nasıl bir yol takip edebiliriz ?
1.)namaz Allah'ın en büyük emridir.
2.)namaz cemaatle kılınır.kaliteli bir namaz budur

3.) müslüman belli özürlülerle camiye gitmeden de namazını Eda edebilir
4.)Özürsüz bir şekilde de olsa namaz kılan büyük bir Ecir ve büyük bir İslami sosyallik imkânını kaybetmiş olsa bile namazı namazdır.
5.)Müslümanın camide namaz kılmaması bir genelleme haline gelmemelidir yani hiç Camiye gitmeden namaz kılan Bir Müslüman Müslümanların şehadeti gibi müslüman olduğuna münafık olmadığına şehadeti gibi kıymeti kaybetmektedir buna rağmen Müslüman camiye gitmiyor diye dinden çıkmış olmaz büyük bir nimet kaybetmiş olur.
Camiye gitmeden gitmeme günahına girmeden (günah olduğunu söyleyen ekole göre) özürler nelerdir ?
1.)güvenlik sorunu olan terör sorunu olan. yırtıcı hayvan köpek sorunuda olabilir. cami ile köy arasındaki hayvanlardan çekindiği için bir Müslüman evinde kılabilir.
2.) Hastalık
3.) Şiddetli yağmur fırtına gibi afetler.
4.) çok Aç aklı yemekte olan bir adam yemek yiyecek cemaate yetişmeye çalışmasına gerek yok. Peygamberimizin emri böyle. buhari'de ve müslim'de rivayet edilen bir hadis-i şerifte buyuruluyor ki "sizden biriniz ezan vakti geldiğinde yemeğini yemeden namaza çıkmasın." Burada kastedilen aklı yemeğe kitlenmiş çok acıkmış kişilerdir.
Camiler mescidler Allah katında çok değerlidir.
Camilerin mescidlerin en şereflisi içinde kabe'nin bulunduğu Mescid-i Haramdır. İkincisi Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin içinde kabrinin bulunduğu mesciddir. Üçüncüsü Beytül Makdisdeki Mescid-i Aksamızdır. Dördüncüsüde Kuba mescididir. İlk günden takva üzere kurulmuş bir mesciddir. Kuranı Kerimde bizzat böyle geçer. Cami Rabbimizin katında çok önemlidir. Cami ile ilgilenmek de dolayısıyla bir ibadettir.

EZAN (Fıkıh Okumaları)

Ezan Namaz ile Özdeş hale gelmiş bütün Müslümanların kulaklarının aşina olduğu ibadetlerden biridir. Ezan sünnet bir ibadettir ancak terkedilmesi Halinde bu terk önemsememekten kaynaklanan bir cinayet oluraa farz hükmünde olur farz gibi vebal olur. Ama ezan namazın namazla olan bağlantısının düzeyi sünnet düzeyindedir. Ezan namazın farzları gibi bir farz düzeyinde değildir ezan Elhamdülillah minarelerden duyulduğu için bir tür kifai bir bir mahallede camide duyuluyor orada yaşayan Müslümanlar namazlarını yeniden ezan okumadan kılabiliyorlar bu sebeple Biz ezan okunan elhamdulıllah bütün teknolojik yapılaşmalara rağmen elhamdulıllah yaşadığımız toprakların tamamına yakın hatta içinde bir iki hanenin bulunduğu köylerinde bile Allahuekber ile başlayan ezanımız sabahın ilk vakitlerinde namazla ilgisi olan ve olmayan herkesin kulağına Anadolu deyimiyle bir kurşun gibi dökülmektedir şimdi bu nedenle bir hususu daha hatırlatmak istiyoruz ezan İslam'ın sünnetlerindendir yani Simge değerinde bağlantısı olan ibadetlerdenr her müslüman veya Bütün Müslüman toplumlar namazla bağlantıları olsun veya olmasın ezan diye bir kavram muhakkak bilirler ancak Türkiye'de yaşayan Müslümanların ezan konusun da bir başka hassasiyetleri daha var zira bu topraklar 20 yıla yakın zaman Allahu Ekber diyen müezzinlerini kaybetmişlerdir 20 yıla yakın zaman Ümmeti Muhammed'in simgesi olan ezan topraklarımızdan men edilmiştir 3 kişinin 5 kişinin katili bir caniye yapılan muamele Bir köyde Allahu Ekber diyerek yüksek sesle ya da komşusunun duyacağı bir sesle ezan okuyanlara yapılmıştır hapsedilmiş insanlar Sürgün edilmiş götürüldükleri yerin neresi olduğu bilinmeden kaybolup gitmişlerdir. bu aziz millet yani hilafet milleti hilafetini ümmeti Muhammed'in başı olma kabiliyetini kaybettikten kısa bir zaman sonra ümmetin simgesi ezanını da kaybetti bir nesil neredeyse Allahu ekber sesini duymadan yetiştiler hala o bereketsiz Zifiri Karanlık günlerin nesli olarak zaman yetişenler o zaman ki o hain

sistemin yetiştirdiği nesil bu topraklarda imansızlık ve hayırsızlık bereketsizliğin tarlası olarak iş yapmaya çalışmaktadırlar Allah bu ümmete rahmeti gereği İçimizden o hain nesli izale buyursun. Bunu tüm hasretimiz ve bütün derin Yürekten Gelen duygularımızla rabbimizden niyaz ederiz Çünkü Zira onlar yeniden bir hükümranlık yakalayacak olsalar tüm hile ve dolanbazlıklarıyla herhalde yapacakları ilk iş bu sefer minareleri de kökünden yıkmak olur. Kimse o dönemler geçti gelan dememelidiri. Neden ? Çünkü endelüse bir kısmı tabiinden olan bereketli mübarek insanların hamlesiyle gayretiyle Allah'ın kurdurduğu islam devleti endülüs devleti 8 asır sonra yıkıldı Ezanlar değil Minareler değil kitaplar bile imha oldu tek bir tane 1 kişilik Müslüman nesil bile kalmadı orada. yani İslam bir yere geldi mi bir daha gitmez ezan bir dönem sustu ama artık susmaz gibi avuntular Bunlar çok kolay avuntular nerede endülüsün sesleri ? nerede İmam Buhari nin buharaları Nerede o tasavvuf erbabınıyetiştiren medreseler ? olmaz diye bir şey yok kıymetini bilmeyen toplumdan Allah dinini çeker alır ezanında susturur musafında kaldırır hacda gider öyle gitmez diye bir şey yok her müslüman aman benim zamanımda gider Aman giderse ne yaparım diye endişe etmeli ve her ezan dinlerken adeta İnşallah bu ezan kıyamete kadar devam edecek diye bir heyecen ve aşk içinde olmalıdır Ezanın fıkhına gelince ezanı okuyan çok değildir Neden Çünkü okunan bir semtte namaz kılan Müslüman camiye gidiyordur mescide gidiyordur müezzinlik diye bir meslek vardır. Müezzinlik ezanı duyuran kimse demektir. Müezzinler en büyüğü piride Efendimiz Aleyhisselatu vesselamın müezzini Bilal radıyallahu anhdır. O ilk müezzin olmuştur Mekke'nin fethindr ezan okuma hazzını Allah ona lütfetmiştir. Müezzinlikmesleği erkek mesleğidir. Kadın evde namaz kılarken kendi ikametini ezanını okur. Ama şehirde köyde camilerin minarelerine çıkıp okumaları Ümmeti Muhammed'in kültüründe yoktur. Zira kadınların hem meşguliyetleri cemaatle namaza mükellef olmayışları Hem de sesinin mahremlik doğuruyor olması ezanla mükellef olmamalarını Gerektiriyor. Ezanın görev olarak müslümana yüklenmesi namazın vaktiyle ilgilidir. Şöyle durduk yere Allah rızası için bir ezan okuyalım denecek bir ibadet değildir. Ezan vakti ilan etmek için meşru olmuş bir ibadet olduğundan Vakti gelmeden Ezan okunmaz

Ezan tazim saygı ister. ezan ayak ayak üstüne atılmış bir vaziyetteyken dinlenmez ezan saygısızlığın yapılamayacağı bir ibadettir. Zira ezan içerik olarak çok büyük sözler arz etmektedir. Allah En büyüktürden daha bir söz yok. Bu saygının en büyük göstergesi “hadi gel namaza” diye seslenen ezana hemen peki geliyorum diye icabet etmektir. İkincisi fiziki saygıdır. Mesela örnek müslüman tam tuvalete girecekken ezan başladıysa beklemeli tuvalete girmemelidir. Evet belki ezan okunurken yatmak haram değildir fakat halini hemen düzeltmek saygıdandır. Mesela ezan okunurken Kuran okuyan birisi hemen susup ezanı dinlemelidir. 3 ezan okuyan müezzinin sözlerini tekrar etmek şeklinde yapılan bir saygısır ezanın sünnetidir bu. bunu özellikle konuşacağız. Ezan müekked sünnetlerdendir. Sünnetin müekked olup olmaması ne anlama gelir ? Peygamber efendimizin süreklilik tarzında yaptığı ve sıkı bir şekilde tavsiye ettiği sünnetlere müekked sünnet denir Bunlar farz değildir vacip değildir ama peygamber Aleyhisselama ittiba etmenin çok nafile sevabı kazanmanın en kestirme yoludur. ezan müekked sünnettir. aynı şekil öğle namazının sünneti sabah namazının farzından önce kılınan 2 rekat sünnet müekked sünnetlerdir. Müekked olmayan sünnet ise gayri müekked sünnetler Peygamber efendimiz ve ashabın ara ara terk ettiği sünnetlerdir. Sadece beş vakit namaz için ve beraberindeki 5 vakitten biri olan cuma namazı için ezan vardır. diğer Sünnet namazları için yağmur güneş ay tutulması namazları cenaze ve bayram namazları gibi ibadetler ya da namazlar için ezan yoktur. ezan dediğimiz gibi beş vakit Namazda sünnet bir de aile fıkhında göreceğiz Yenidoğan çocuğun kulağına ezan okuması sünnettir bunun dışında ezanın ibadet olarak sünnet olduğu bir yer yok ezanın büyüklüğü bir yandan namazı simgelenmesinden kaynaklanıyor. Namaz Allah'ın Vahdaniyetini Peygamber sallallahu aleyhi ve sellemin peygamberliğini namazı ve kurtuluşun gerçek yolunu açıklıyor. 4 büyük iman hakikatını ezan ortaya koyuyor. Günde beş vakit bu hakikatleri duyan insanla duymayan insan hatta bu hakikatlerin değdiği betonlar ile değmeyen betonlar arasında bile çok fark vardır. Bunun için mümin ezan duyulmayan yere göre gerekirse iki kat para vererek ezana en yakın yerde bir apartman tercih etmelidir.Bu Allahın izni ile

kıyamet günü onun lehine bir şahitliktir. apartmanların bile şehadet ettiği mümin olmaktır biiznillahi teala ve dediğimiz gibi Hanımlar kendi başlarında iken kendi kendilerine ezan okurlar kamet getirirler lakin dışarda bunu yapmazlar Çünkü onların sesi mahremiyet üzerine kuruludur. Kadının bedeni avret olduğu gibi seside lüzumsuz olan yerlerde avret hükmündedir. E peki bir radyoda bir televizyonda çıkıp program yaparlar mı ? Eh işte burada müminin Kalbine sormak lazım müftüye değil. Hadisi şerifte bir de kalbine sor deniyor. Şeriat ümmeti Muhammed'in kültürüne bir damga koymuş nedir o ? minarelere Kadınları çıkarmayın demiş. O kadın ne yapacak minarede ? Allahu Ekber diyecek. Onu yaptırmıyor şeriat ama tesettürlü bir kadın sesi Güzeldir diye milyonlarca insanın önünde haber okutturuluyor televizyonlarda program sunuyor sağlık programı sunuyor vesaire evet burada kalbe sormak gereken bir fetva bunu müftü bilemez.ezan gibi yine namazla bağlı bir ibadet daha var onada ikamet denir. İkamet ezanın aynısı ama bir fark var o da şu kadı kametissalah “Haydi namaz başladı” şeklinde bir ilavesi var. İkamette aynı ezan gibi sünnettir. namazın farzının başlangıcına sünnettir. Ezan namazın vaktinin geldiğini namaz kılınması gerektiğini umumen hatırlatıyor ikamet ise namaza geçildiğini farza başlandığını haber verir. burada bizim ezanla ikametle ilgili sünnetler var. İkamet farzı ikame etmek yani oturan cemaati farza kaldırma anlamında ikamet deniyor. Eğer camide imam cemaatin önünde duruyorsa hayyalesselah derken kamette müezzin cemaat kalkar hazırlanmaya başlar. İmam arkadan gelecekse kamet bitse bile imam beklenir. Ezanı mümeyyiz akıllı müslüman bir çocuk okur daha küçüğüne okutulmaz. ezan kesinlikle Arapçadır çünkü ezan dindir. Din ise ancak kendi emrettiği koyduğu kalıplar üzerinden ilerler Başka bir dilden ezan olmaz ve vakti girmeden de ezan okumak caiz değildir. Takvimde yazan imsak sabah namazının başlangıcı güneş ise sabah namazı vaktinin bitişini gösterir. Ezan mümkün olduğunca yüksek gür sesle okunması sünnettir ve ezan seri hızlı okunmaz. Allahu ekber Allahu Allah Allahu ekber şeklinde cümlelerin arasını açarak okumak sünnettir. İkamette ise seri okumak sünnettir. kıbleye dönmekte sünnettir. Müezzin olacak kimse devletten yetki belgesini aldı devlet olarak müezzinlik yapabilir fakat fıkıh olarak biz müezzinde erkeklik başında olmak baliğ olmak salih muttaki müminlerden olmak namaz fıkhı ezan fıkhıbilgisi bilmek sünneti bilmek namaz vakitlerinin sadece takvimde yazıldığı Gibi Değil orijinal olarak Güneş'le nasıl ayarlandığını bilmek ve bu hususta tecrübe sahibi olmak diye şartları vardır fıkıh kitaplarında yine ezan okuyanın baş parmağını kulağına koyup ezan okuması da sünnetlerdendir. Ezanın ayakta okunmasıda sünnettir. Buna da dikkat edilmeli ezanda fıkıh deyimiyle telhin şiddetle mekruhtur. Telhin ezanı Arapça gramerini bozarak okumak demektir mesela ekber yerine akbar demek anlamıda bozduğundan ezan sakıncalıdır. Müezzinin bir de maaş makam derdi var. Maaş haram değil elbette ama müezzin Allahın rızasını ve insanların kalbine haşyet verip onları camiye çağırmayı esas almalı. Müezzinler uyuşuk makamla ezan okurken Allahdan haya etmelidirler. Bir insanın sesi güzel değilse müezzin olmamalı. Namazdan soğutmak büyük bir vebaldir. Nafile namazlar ve bayram namazları için ezan ve kamet gerekmez. Ancak kazaya kalan namazlar için ezan ve kamet gerekir. Bu şu şekilde yapılır kazayı kılacak mümin olduğu yerde hemen ezan ve kametini okur. Birden fazla namazı aynı anda kaza edecekse sadece bir ezan ve kamet okuması yeterlidir. Ezanın önemli sünnetlerinden biriside ezanı dinleyen kimse Ezan`ı dinleyen müslüman, müezzinin okuduğu ezanı tekrar eder ve böylece o da ezan okunmuş olur. "Hayya ala`ssalâh" ve "Hayya alalfelâh" cümlelerinde "lâ havle velâ kuvvete illâ billâh (Allah`tan başka hiçbir güç ve kuvvet kaynağı yoktur)" der. Sabah ezan`ında müezzinin "essalâtü hayrün mine`n-nevm" cümlesine "sadakte ve berirte (doğru söylüyorsun)" diye karşılık vermesi sünnettir. Câbir radıyallahu anh'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: Kim ezanı işittiği zaman şu duayı okursa, kıyamet gününde o kimseye şefâatim vâcip olur." (Buhârî, Ezân 8, Tefsîru sûre(17), 11. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Salât 37; Tirmizî, Mevâkît 43; Nesâî, Ezân 38; İbni Mâce, Ezân 4)

"Allahumme rabbe hâzihî'd-da'veti't-tâmmeh ve's-salâti'l kâimeh, âti Muhammeden'il vesîlete ve'l-fadîlete ve'b'ashu mekamen Mahmûden ellezi veadteh. İnneke la tuhliful mîâd.

Bu duânın meâli şöyledir:

"Allâh'ım! Ey bu tam dâvetin, yâni mübârek ezânın ve kılınmak üzere bulunan namazın mukaddes Rabbi. Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.)'e vesîleyi ve fazîleti ihsan et ve O'nu, kendisine va'd buyurmuş olduğun Makâm-ı Muhmûd'a eriştir. Şüphe yok ki, sen va'dinden dönmezsin."

ÇOCUK VE NAMAZ (Fıkıh Okumaları)

Namaz fıkhına girmeden önce namazın inceliklerini ve namazın Bir Müslüman olarak Bizim akidemizdeki umudumuzdaki yerini bir kere daha hatırlamamız da fayda var. Namaz dindir dinin ta kendisidir namaz kâfirlerle Müminler arasındaki farktır. namaz Allahü Teala'nın huzurunda miraca yükselmektir. Bu nedenle Biz namazı sadece miraçta farz kılınmış bir ibadet görmenin ötesine geçip namazı müminin günlük miracı olarak görüyoruz. nasıl Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimiz miraca yükseldi ise Onun bir benzeri de müminin secdeye varması ile gerçekleşir. Abdest alıp namaz kılan mümin Rabbinin huzurunda miraca yükselmiş olur namazı bu şekilde görüyoruz görmemiz gerekiyor ve namaz budur. Namaz olmadıkça da islam yoktur ağaç dikmekle Hayır kurumları ile ilgilenmekle yol yaptırmak köy çeşmesi yaptırmakla iyi Müslümanlık olunmaz iyi Müslümanlık namazla belirlenir. ne kadar Ezana icabet eden hayyelesselah davetiyesine kulak asan birisiyse o kadar mümin kalitesini ispat etmiş olur. Salih mümin vasfına kavuşmuş olur bunu bu şekilde tespit ediyoruz namaz İslam'ın ilk gününden itibaren farz değildi. Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizin bi'setinin 10. senesinden sonraki dönemde miraçta farz kılındı ümmeti Muhammed'in bütün kaynakları ile sabit olan en mühim ibadetidir . Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem İslam'ı öğretmiş islamın başında da namazı öğretmiş bu fani alemden gitmiştir. Buna bu şekilde iman ediyoruz namazın şartlarına ayrıntılarına adım adım gireceğiz ama önce bir iki tespit yapmamızda fayda var. namaz %100 bedenle icra edilebilen bir ibadettir. Bu yüzden %100 bedenle yapıldığından namazı vekâleten kıldırmak Yani ben kılamayacağım sen benim yerime kıl diye vekalet vermek hiçbir şekilde mümkün değildir. zekat öyle değil Mesela ben götüremiyorum zekâtımı götür diyebilir mümin. Hanımının zekâtını hanımıyla istişare ederek eşi verebilir ama namazda herkes bedeni olan herkes kendisi namaz kılacak namaz rükusu Yapacak secde yapacak öbür türlü Namaz ibadetinin yerine getirmiş olmak mümkün değildir. Mümin Allah'a teslim olmuş Allah'ın emrini yerine getirmeyi taahhüt etmiş insandır. Mümin bir daha kalkıp romatizmasına iyi gelecek diye namaz kılamaz böyle namaz olmaz zaten. işte vakit disiplini olsun istikrarlı olsun diye namaz böyle ibadet olmaz asla buna namaz denmez namaz daha farklı duygularla ve yegane gayesi Allah'ın rızasını kazanmak olan bir gaye ile yapılırsa ibadettir namazdır evet biz ibadetleri yaparken mesela namazı yerine getirirken filan özelliğimiz de mesela vakit disiplinimizde mesela sıhhatimizde bundan yararlanacak desek bunda bir sıkıntı olmaz. ama o niyetle ibadet yapılmaz yani kolesterol yükselmesin diye Müslüman cemaate gitse bundan ne sevap kazanacak ? Namaz bütün ibadetlerde olduğu gibi müslümana emredilen bir ibadettir müslüman namaz kılar. İslama girmedikçe kimseye bir namaz emri yok. ikinci olarakta mükellef olmak yani âkil olmak yani akıllı olmak diye bir şartıda vardır olarak özellikle 24 saatten fazla akli melekesini kullanamayan insan namaza karşı sorumluluğu kalkmış insandır. 24 saat aklını kaybeden birisi yani akılsızlık oranı 24 Saati aşan birisi için namaz sorumluluğu yok demektir. bir de buluğ çağına girmiş olmak şartı var namazın kılınabilmesi için değil namazın farz olabilmesi için. buluğ çağına gelmeden öncede çocukların namaza alışmaları gerekiyor bu da peygamber aleyhisselatu vesselam efendimizin emridir. 7 yaşından itibaren çocuk seccade başına geçmeli 7 yaşından önceki çocuklar eğilip Kalkarlar Yani onların 7 yaşından önceki çocukların namaz ciddiyetiyle namaz kılmaları

camiye gidip cemaate uymaları gibi şeyleri beklemek biraz abartıdır. Ama 7 yaşına kadar da bunun ısındırılması gerekiyor mu ? gerekiyor. Yalnız Küçük bir ayrıntı konumuz bu konu değil Ama özellikle tekrarını da fayda var o bakımdan zikredelim. şimdi anne ve baba özellikle çocuğunun namaz terbiyesiyle yetişmesinden sorumlu şüphesiz anne ve baba çocuğunun namazıyla ne zamandan itibaren ilgilenmeliler ? Doğduğundan itibaren bunu dert edinmeliler. Doğmadan önce bunu Hayal etmeliler annelik babalık düzeyi bunu gerektiriyor ama şimdi anne ve babanın dikkat etmesi gereken bir husus var Çocuğun namaza hazırlanması namaz eğitimine ısındırılması öyle talimat vererek çocuğa 1 2 hediye alarak onu 1-2 gezmeye götürerek Başarılı olabilecek düzeyde bir iş değildir namaz çok büyük ibadet çok zor çok zor… Kuranı Kerim "ailene namazı emret namaz konusunda da sabret" diyor sabırsız olacak bir şey değil Çünkü. Burada anne babaları ilgilendiren veya annelik babalık durumunda olan kimseleri ilgilendiren çok önemli bir husus şimdi çocuklara namazın farzlarını sünnetlerini dualarını öğretmek çok kolaydır. bir günde çocuk bunları kavrayabilir yani iyi zekalı çocuk 1 günde bütün namazları öğrenir ama namaz kılacak çocuk haline getirmek çok zor öyle değil yani çocuk Fatiha'yı ezberledi rükuyu babasından güzel yaptı bu İş bitmedi bu iş başlıyor henüz başlıyor sabah namazına zevkle kalkabilmek. yatsı namazını zevkle kılabilmek oynarken yatsı Ezanını duyunca namaza koşabilmek namaz kılmak budur. Buna namaz deniyor. Bunu becerebildiği zaman anne ve babalar çocuklarını namaza hazırlamış namaz eğitimi vermiş duruma gelirler bunun için biz şöyle bir kural tespit edelim. namazı öğretmek başka şey namaza eğitmek başka şey namazı eğitmek uzun zaman ister epey bir zaman ister ve anneler babalar çocuklarının namaza alıştırmalarında kesinlikle 1 aylıkken 1 günlükken bile plan proje yapmalıdırlar bu hesaba kitaba alınmalıdır Aksi takdirde bu başarı oranı git gide zorlaşır bunun. Ama şunu unutmamalıdır anneler babalar veya eğitimciler bir atımlık barutu iyi kullanmak lazım. Şimdi çocuğu 10 yaşına kadar iyi bir şekilde namaz eğitimine dahil tuttuk ama o arada bütün barutumuzu da tükettik. hediyeler tehditler ikramlar bağırmalar çağırmalar nasihatler yalvarmalar üzülmeler kızmalar derken barut bitti bu çocuk özellikle buluğ çağına geldiğinde akil olduğunda erkekse akile olduğunda baliğa olduğunda kızsa asıl şeytan O zaman bu çocuğun karşısına çıkıp kılma anlamında telkinatta bulunacak.oynarken çocuk hadi camiye gidiyorum sen de gel deyip camiye götürmek 7 yaşında 8 yaşında bir çocuğu bir de oyun olduğu için zaten çok kolay ama çocuk baliğ olduğunda gözünü dünyaya açtığında arkadaşlarıyla oturup hesap kitap yaptığın da oturup çocuk kendisine Hayat geleceği tasavvur etmeye başladığında oturup çocuk kendisi için kendisi için planlar projeler yapıp ağır işler hafif işler diye ayrım yapmaya başladığında yüzü sivilcelendiği zamanlarda çocuğa söz söyleyecek mecal bırakması lazım anne babanın kendisinde. bütün pilini tüketmemelisin. Çünkü Asıl sorun o zaman başlıyor şeytan asıl çocuk akil baliğ olunca kılmaması yönünde ona baskı yapacak anne ve baba 6 yaşındayken çocuk 8 yaşındayken pillerini tüketirlese bu taktik hatası olur enerjilerini tehditlerini ödüllerini bitirdin. Bisikleti aldın 6 yaşındayken aldın geziyi 8 yaşında va'ad ettin 9 yaşında bütün tehditlerini yaptın. 10 yaşında Fırtınalar estirirdin çocuk 15 yaşına geldi delikanlı oldu Ne yapacaksın şimdi ? bisiklet almıştın al bitti. şöyle ederim böyle ederim demiştin bitti Şimdi ne yapacaksın ? Şimdi oturup ağlayacaksın ya da beddua edeceksin ikiside doğru değil. oturup ağlamak Çare Değil beddua etmeye hakkın yok Onun için ilgilenmemek vurdumduymazlık gibi bir tavırla bütün enerjini 8 yaşına kadar 10 yaşına kadar bitirmek arasında mutedil bir çizgi koymak lazım anneler babalar biri ilgilenen öbürüde arkadan destekleyen 6 ay sonra görevi değiştiren bu tip roller biçmelidirler kendilerine. burada çok önemli bir örnek vermek istiyorum. peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in çocukların namaza hazırlanmaları ile ilgili bir hususu dikkatimize koyuyor buyuruyor ki 7 yaşındayken 7 yaşında çocuklarınıza namazı tembih etmeye başlayayın. 10 yaşında da eğer hala namaz kılmıyorlarsa onları çocuk ne kadar dövülecekse artık dövebilirsiniz buyuruyor. şimdi anne baba kimse bu hadisi şerifi önüne koysun. demek ki fiili eğitim 7 yaşında başlıyor. 10 yaşında surat ekşitmeler azarlamalar devreye giriyor ama şöyle bir yağlı ama dedikten sonra sevgili Peygamberimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem bunu nerede söylüyor Medine söylüyor. Medine neresi ? Bilal'in mikrofonsuz hoparlörsüz okuduğu ezanı her yere ulaşıyor insanlar namaz deyince hayatı durduruyorlar namaz

kılmayan birisine münafık deniyor Medine'den dışlanıyor değil kız almak kız vermek münafığa namaz kılmayana onun geçtiği sokaktan insanlar geçmiyorlar. münafıklar kalbinde iman olmayanlar bile mescide gidip namaz kılma ihtiyacı hissediyorlar. böyle bir şehirde yani çocuk doğuyor annesinden annesinin göğsünden dudaklarını çıkarıyor namaz kılan birini görüyor. namazı Hayat olarak görüyor. namazı Başka çaresi olmayan onsuz Medine'de kalmanın mümkün olmadığı bir iş olarak görüyor. böyle bir ortamda bu ortamda Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Efendimiz ne diyor 7 yaşında başlayın 10 yaşında Tokat'a sıra gelsin diyor. Kaç yıl sonra Bilal'in Ezan okuduğu Medine'de anne babaya çocuğu azarlama Hakkı veriliyor ? 4 yıl sonra… Medine şartlarında Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin yaşadığı bilalin ezan okuduğu münafıkların bile sbah namazına gitmezsek bizi linç ederler diye düşündüğü bir şehirde 4 yılda çocuk namaz kıvamı alması gerekiyor bunu bir kenara koyarlım. yaşadığımız şehirde insanların cuma namazına gitmek için patronlarından amirlerinden izin alamadıkları namaz vakti geldi şu otobüs biraz Dursun diyemedikleri ve namaz kılmamanın suç olmadığı hatta kılmanın filan yerde suç olduğu bir şehirde misafir geldiği için annesinin namaza hazırlanmadığını çocuğun gördüğü bir yerde senelerce öğretmenim deyip ondan Hayat öğreniyorum dediği öğretmenini bir kere namazda görmediği bir ortamda Çocuklar kaç senede Tokat vurulacak hale gelebilirler ? Bu sorunun cevabı namazın ve çocuğun birleştiği yerin neresi olduğunu gösteriyor. Eğer Bilal'in ezan okuduğu Medine'de bir çocuğun Tokat vurulacak azarlanacak hale gelmesi 4 yıl sürüyorsa Biz hoparlörlerden çıkan ezan sesini Kulakların duymadığı insanların namazı kılarız acelesi yok dedikleri bir şehirde kaç yılda namaz için azarlama seviyesine götürebiliriz ? herhalde baba öğretmen her hoca bu konuda kendisi bir tahminde bulunmalıdır ama bu şu gevşekliğe tol açar mı ? nedir o gevşeklik ? Eh bu Medine'de bu kadar zorduysa bizim yaşadığımız şehirde 40 senede ancak olur değil uzanmak yatmak hakkımıdır bu ? Yoksa bu Medine'de bile Peygamber Aleyhisselam'ın Medinesinde bile ancak 4 yılda kıvama geliyorsa bizim şehrimizde 4 yıl çok zor çok az bir zaman bizim daha fazla gayret etmemiz lazım mı ? Dememiz gerekir. bu cevabı da herkes kendi imanıyla kendi kültürü ile ya da namaza karşı ciddiyetiyle kendisi tespit etmelidir bunu. Bunu filan kitapta şu kadar yazıyordu demeye gerek yok kalpte Ne yazıyor ? namaza karşı ciddiyette imanda ne yazıyor ? ona bakarak herkes karar etmelidir. Evet bizim bu asırda namaz engelimiz yani namaza karşı oluşan engeller çok ciddi boyutlara ulaşmıştır. şimdi hep çocuklar okula giderse öğretmen namaz kıldırmazsa diye endişe ediyoruz işte fabrikada iş yerinde devlet dairesinde Asker ocağında namaz kılınabilir mi diye endişe ediyoruz. ama hayat olarak karşımıza çıkan zevklerden eğlencelerden ne kadar namaza vakit kalıyor bunu asıl düşünmemiz lazım. çocuğun futbol Tutkusu ona namazı engel olarak koyacak mı ? internetinden televizyonundan engel cihazlar namaza alıkoyuyor mu koymuyor mu ? Bir cep telefonu namaza mani mi değil mi ? pikniğimiz gezimiz tatilimiz eğlencemiz otobüs durağında bekleyişimiz Namaza ne kadar engel oluşturuyor ? çocuk ve namazın birleştiği yerde bu sorular çok önemli yani engel sadece Asker ocağında namaz kılıp kılamamak değil hastalanan çocuk nasıl namaz kılacak değil asıl mübah olarak düşündüğümüz Helal olarak mübah olarak önümüzde durduğunu düşündüğümüz bir cep telefonunu da çocuğun namazı açısından sıkıntı olabilir bu Çok önemli bizim misafirliklerimiz ziyaretlerimiz namaza engel olabilir hatta ve hatta ne yazık ki bunu da konuşmak anmak zorundayız yaptığımız iftar programı Ramazan'da akşam namazını kaçırmamıza neden olabilir mi acaba ? Yani iftara gidiyoruz İftardan geliyoruz diye akşam namazını kaçırmış olabilir miyiz Ramazan günü gibi bir günde… bu asırda Biz namazı kılmanın namazı ikame etmeyi demiyorum ikame düzeyinde hakkını vermek miraç düzeyinde kılmaktan bahsediyorum. Namaz dinin direğidir ve kıyamete kadar namaz Kolay Olmayacak namazlar için mümin sıkıntı çekecek büyükler için bubu böyle konuşuyoruz .bunu hiç büyüklerin üstüne yıkmadan çocuklar için düşünmemiz gerek.benim Özellikle burada vurgulamakta fayda gördüğüm bir şey var namazı çocuklarımıza camilerde imamın efendilerimize götürüp öğretmekten önceki hedefimiz çocuklarımızın gözünde namazlı insanları örnek insan haline getirme görevidir çok açık ve net bir şekilde söylemek de fayda vardır çocuğun 3 halası varsa halalarından bir tanesi namaz kılıyorsa İkisi de namaz kılmıyorsa ve bizimde çocuğumuzun namazı diye

bir derdimiz gerçekten varsa ahirette Allah onu bizden soracak diye düşünüyorsak o zaman namaz kılan halayla çocuğu daha fazla buluşturacağız namaz kılmayan halayı silip atamayız sılai rahimimiz var Ama 2. sınıf hala olduğunu da hissettiririz. bunu nasıl yaparız ? mesela namaz kılmayan halayı muhakkak ziyarete geleceğiz namaz saati olmayan bir saatte randevuleşeceğiz. öğle namazını evimizde ya da yatsı namazını evimizde çocuğumuzla kılacağız namaz saati geldi halde o halanın hala seccade sermeyen hala olduğunu o çocuğumuz görmemesi gerekiyor diye düşüneceğiz. Çocuğun gözünde halasının namaz kılmadığını şeytanın onun gözüne bir gerekçe olarak gösterdiğini Uzun zaman sonra biz anlarız. çocuk da Kendisinin namaza karşı gevşekliği nedenlerinden birisinin halası olduğunu yıllar sonra anlayacak O çocuk bu sebeple namazlı bir çevre oluşturmak namaz kılanları sempatik hale getirmek namaz kılmayanlara düşman hale getirmesek bile akraba arasında söylüyorum. Biz bunu beceremezsek çocuğumuza namazı değil namaza ahkamınınnbulunduğu bütün fıkıh kitapları çocuk namazın şartlarını baştan sona 3 defa sayabilir bu ne kadar çocuğu namaz aşinalığı olan bir çocuk haline getir ? çok zayıf bir ihtimal. namazın şartlarını bilmek hiç kimseyi namaza sempatik hale getirmez. bu sebeple namaz konusunda çocuğa Vereceğimiz en büyük destek namazlı bir çevre desteğidir. Bu çevrenin en önemlisi de anne babanın kendisidir bir büyük ağabeyidir yani abladır. Ya da çocuğumuz üçüncü çocuksa mesela öncekilerin namazlılığı namazsızlığı çocuklar için çok önemli bir etken çocuklar açısından iyi bir fırsat doğrusu. çocuklarımızın namazları ile ilgili bir başka husus çocuklarımız buluğ çağına gelmeden namaza alıştırılacaklar buluğ çağında da disiplinli bir şekilde kontrollü bir şekilde namazları sağlanacak biiznillahi teala çocuk 25 yaşlarına kadar namazla ilgili olarak devam ettikten sonra Allah'ın lütfu ile bu çocuk namazdan kolay kolay kopmaz ama hele bir 25 yaşlarına kadar yahutta evlenip bir iki sene namazlı evlilik yaşadıktan sonra çocuk namaza hayat boyu devam eder biiznillahi teala. Burada bir başka hususta annelerin babaların namaz konusunda teşviki tehditten çok kullanmalarıdır. Ancak bu teşvikten her namaz başı bir çikolata almayı kastetmiyorum. niye kastetmiyorum ? çikolata biter sonunda ya koz olmaktan hediye unsuru olmaktan çıkınca çikolata ne yapacak anne baba o zaman ? hep çikolata ödül olarak kullanılmaz sürekli çikolata sürekli çikolata biter çikolatanın da gücü var nihayetinde. yani teşvik olarak asıl kastımız biz müminiz Allah bize Cennet lutfedecek cennetin hakkı namazdır bu anlamı dolaylı bir şekilde sürekli dillendiren teşvike teşvik diyoruz. Aksi takdirde Cehennemle sürekli tehdit edersek namaz çok önemli kılmayan cehennemde yanacak sürekli cehennem cehennem şeytanın şöyle bir taktiği var bir zaman sonra sürekli bu tip tehditleri dinleye dinleyen böyle uyarılanları ikna ediyor diyor ki nasıl olsa sen yanacaksın bari bu dünyada yanma diyor bu manayı çağrıştırıyor şeytan bu nedenle 5 defa Cennet eksenli teşvik Bir defa da cehennemden korkutma Bir defasında da ziyafet. Mesela Aile içerisinde çocuğun namaz kıldığı akşam namazını kıldığı 3. yıl dönümü ziyafeti diye Mesela bir ziyafet oluşturulabilir. Bu ziyafete çocuğun namazı ile ilgilenen onu teşvik eden Aile büyüklerinden de kimseler davet edilerek namaz ortamı oluşturulabilir. işte Küçük kardeşimizin ilk abdest alışının birinci haftası kutlaması gibi birşey yapılabilir bu her ailenin kendi standartlarında olur.bunlarda da abartıya gitmek bunları da aşırı hale getirmek anne babanın hatasıdır. Yani çocukları hediyeden doymuş ikramdan doymuş alakadan sevgiden Doymuş hale getirip komik duruma düşmemek lazım anne babalar bu tip hatalarla bazen komik duruma düşüyorlar bir önemli işin gündeme gelmesini istiyorum burada namaz ve dayak anne babanın elinde birleşsin mi birleşirse ne olur ? şimdi hadisi şerif 10 yaşından itibaren dövebilirsiniz çocuğu diyor ama hiçbir sahabi Peygamberin önünde çocuk dövmemiş namazı becerttikleri için Tamam şimdi biz iki şeye devam edeceğiz birincisi gerçekten çocuk namaz kılmadığı kılmıyor diye mi çocuğu dövüyoruz çok ince tekrar söylüyorum gerçekten namaz kılmıyor diyemi dövüyoruz yoksa 100 kere tembih ettim hala bu çocuk beni dinlemiyor diye mi namaz kılmadığını bahane edip çocuğu dövüyoruz. Böyle Keskin bir çizginin birinde Allah için dövmek var öbüründe haram olan dövmek var baba olarak anne olarak sözümü dinlemiyor kıldıramıyorum diye dövdüğün an haram işlemiş olursun. Zira senin yaptığın şey psikolojik tatmindir. İntikamdır çocuğa intikam için vurmak haramdır böyle bir hadis olmadığı gibi böyle yasaklar var Bu çizgiyi nasıl ayırt edeceğiz ? Haaa işte burada istişare devreye

girecek anne ve baba çocuğun namazı ile ilgili eğitim konusunda tıkanmış olabilirler. Muhakkak itibar ettikleri ilmine takvasına alakasına güvenlikleri 1-2-3 birkaç kişiyle istişare etmeliler. Herkes tokatın sırası geldi dediğinde çocuk dövülecek. İkincisi dövmek nedir hadisi şeridlerde ? 3 tokatla çocuğun poposuna üç tokat vurmaktır. O tokatlada çocukla elim arasındaki mesafe en fazla 30 40 santim olacak gerilip vurmak da haramdır çocukla kaldırdığın elin arasında 30 santim bir cetvel kadar olan mesafeyi açtı mı hızlı vurursun. hızlı vurdun mu rahatlarsın. Halbuki çocuğa tokat ona karşı müsamahanın bitmek üzere olduğunu hissettirmek için olur ve ayrıca oturup birinci tokatın etki edip etmediğini test etme asla çocuğun üzerine ikinci bir Tokatı değdirmemek gerekir. Yaşlı anneler babalar geçmişlerini düşünüp kendinden küçüklerine nasihat etmeliler Tokat kime fayda vermiş kim tokatla hizaya gelmiş Tokat sayesinde teheccüde kalkar hale gelmiştir. Sert annelerin babaların Sert Hocaefendilerin ellerindeki çocuklar namaz ehli olarak mı büyümüştürler o annelerden sert babalardan hırçın hocaefendilerden kurtulduktan sonra namazsız bir hayata mı geçmişlerdir. geçmiş pozisyonlardan bizden öncekilerin hatalarından ve doğrularından istifade etmemiz lazım. Evet çocuk dayaktan kurtulmak için abdest alıp namaza geliyor olabilir namaz aşkı dayakla öğretilmez. bir başka çocuk ve namaz hususunda önemli husus anne baba çocuk yetiştiren Hoca Efendi mürebbi kamp görevlisi mürebbi bilecek şu fani Alemde Çocuk eğitirken en büyük silahımız en büyük desteğimiz Rabbimizin Üzerimizdeki yardımının süreceği en büyük silahımız aracımız sabırdır. Sabrı tükenen veya az sabırla yola çıkan çocuk eğitemez çocuğa namaz kıldıramaz o nefret ettirir. Soğutturur. bir anne bir baba 1-2 3 yıl geçti için Kaşlarını çatmayacak. 10 yıl ona bir günkü kadar gelecek. Bir hocaefendi namaz terbiyesi veren namaz için eğiten bir görevli 10 defa dedim hala ayaklarını topuklarına kadar yıkayamıyor demeyecek. 1000 defa demeye razı olacak. 3000 defa demeye razı olacak sabır tek silahtır. Bu sabır silahına karşı yeni gelişmiş eğitim silahlarından örnek verelim. mesela namazı video ile öğretmek çok güzel çizilmiş çocuk resimleri ile donanmış namaz ilmihali hazırlamak bunlar yararlı şeyler yararsız diyemeyiz ama hiçbir şekilde bunlar namaz öğretmezler kimse bunlara güvenmesin. çocuk namazsızlığı milyarlarca resim karesinden görüyor zaten. Fuhuşundan kumarından Sporuna kadar her şey canlı denecek kadar Hareketli bir şekilde gözünün önünde o çocuğun namaz ilmihalinin böyle ne kadar renkli olaa neye yarayacak. Evet çocuklarımızı eğiten insanlar kesinlikle teknolojik imkanlardan da istifade etmeliler bunu söylemiyorum söylediğim nedir ? sakın anneler babalar öğretmenler yani çocuklarımıza namaz öğreten olarak hoca efendiler bu tip şeylere Güvenmesinler. bu tip şeylere güvenip şahsi görevlerimizi ihmal etmeyeceğiz çocuklara karşı. Ama bunları yardımcı araç olarak kullanacağız. asıl araç asıl renkli sesli ilmuhal annenin babanın kendisidir annenin babanın sabrıdır. Sabredecek 5 kere 20 kere 2000 kere 7000 kere diyecek bir daha abdest alayım Bak yavrum diyecek bir abdest daha gösterecek çocuk ilgilenmiyor olacak onun yanında ağlamayacak gidecek seccadesinin yanı başında ağlayacak ve duadan asla elimiz boş çıkmayacağız. ey Rabbimiz çocuklarımızı gözümüzün Aydınlığı olacak Çocuklar yap diye dua edeceğiz gözümüzü güldürecek yüzümüzü güldürecek çocuklar ver bize ya Rabbi diyeceğiz. anne baba çok büyük bir sabırla yoğun bir dua ile bu büyük Yükü Ağır yükü kaldırabilirler Bunun dışında anne baba yapayalnızdır şeytan binlerce senedir insanları Allah'a kulluktan uzaklaştırmak için uğraşıyor Hiçbir anne baba kendisini yegane yetkili zannetmesin şeytan daha güçlü daha donanımlı Allah yardım edecek Biz gayret edeceğiz sabredeceğiz çocuklarımız namaz ehli olacaklar.

NAMAZ VE VAKİT (Fıkıh Okumaları)

En önemli ibadetlerden biri hatta ibadetlerin en birinci derecede olan namazı konuşmak için vakit konusunun da bilinmesi gerekiyor namazın ön şartlarından biri de vakittir bilhassa farz namazlar açısından vakit 1. derecede önemli bir konudur bunun için Beş vakit namaz deyimi kullanılır Beş vakit namaz beş namaz değil 5 vakitte kılınan namaz hiçbir namaz kendi vakti dışındaki bir vakitte kılınamaz. yerine zamanında getirilmiş bir ibadet olarak İlla namaz vaktinde kılınacak yani vaktinde kılınacak İki anlamda söylüyoruz birincisi Onun için tayin edilmiş vakit saat kaçsa o saatte başlayacak ve onun vakti çıkmadan kılınmış olacak. Ama 2 saat arasında yani başlangıç ve bitiş arasında ne zaman kılınırsa namaz namazdır. Yani saat 13'te öğle namazının vakti başlıyor 17'de de bitiyor diyorsak 13 ile 17 arasında ne zaman kılınıyorsa o namaz namazdır Namaz ibadetinin vakit ile bağlantısı farz namazlarda özellikle çok önemli. Nafile namazlarında bir miktar olabilir olmazlık bakımından vakitle bağlantısı vardır ama biz her halükarda vakit ve namaz kelimesinin çok fazla iç içe olduğunu bilmiş olalım. Kuranı Kerim "namaz müminlere vakitlendirilmiş bir ibadet olarak emredilmiştir" diyor kuranımız. Burada vakit kelimesi gündeme gelince namazın şartlarına adabına genel olarak kılınış konularına girmeden önce namaz vaktinin birleştiği yerde kesiştiği yerde birkaç konuyu gündeme getirmek gerekiyor diğer konulara geçildiğinde kolay anlaşılmış olsun. birincisi namazların cem edilmesi meselesidir namazı cem etmek şu demektir namazın vakit olarak 5 tane Vakti 5 namazımız var bizim. vakit olarak namaz sabah öğlen ikindi akşam yatsı olarak namazımız var bizim. sabah namazı kendi vaktinin dışında bir vakitte hiçbir şekilde zaten kılınmıyor. Öğle ile ikindinin akşamlada yatsının birleştirilerek kılınmasına dolayısıyla bir günde 3 vakit namaz kılınmasına yine 5 vakit yine ama öğle ile ikindi akşam ile yatsıyı birleştirerek kılma şekline namazı cem etmek denir. Cem toplamak demek namazı bir araya getirmek. normal şartlarda insan Evinde otururken işinde çalışırken böyle bir cem etmek diye bir şart yok veya müsamaha yok yolculukta ve olağanüstü durumlarda Yani insanın ummadığı tehlikeli şeyler anlamında kullanıyorum olağanüstü durumlarda ve yolculuk ahkamı esnasında namazı cem etmek Hanefi mezhebi dışındaki üç mezhepte vardır caizdir. Hadisi şeriflerde de zikredilmiştir Hanefi mezhebindeki Biz burada Hanefi mezhebini esas alıyoruz biz. Bir de muasır meseleler diye bir başlık altında namazı cem etme meselesini özellikle müstakil bir ders olarak Ayriyeten göreceğiz ama şimdi sadece namaz ve vakit kelimesinin kesiştiği yerde hükümler adı altında başlıklarını inceliyoruz Hanefi mezhebinin esas alındığı fıkıh kurallarında cem etmek Yani öğle ile ikindiyi akşamla yatsıyı birleştirmek Sadece hacdaki hacılar için arefe günü Vakfe esnasında birleştirilerek müzdelife'de de akşamla yatsı birleştirilerek namaz Cem edilebilir Bunun dışında namazı cem etmek yani öğle ile ikindiyi birleştirmek akşam da birleştirmek Hanefi mezhebinde caiz değildir namazlar 5 vakit olarak kılınmalıdır kılınırlar. ancak burada küçük bir usul bilgisi olarak zikredelim. şimdi Hanefi mezhebinde namazları cem etmek yoktur Haccın dışında diye bir kuraldan zikrettik. E hanefi mezhebindekiler bu görüşü nereye dayandırıyorlar ? Kuranı Kerim'deki namazların vakitlendirilmiş olarak Müslümanlara farz edildiğine dair ayetin muhtevasına bunu dayandırıyorlar. Diğer 3 eimmei selase dediğimiz 3 imamımız onlar da kendiliklerinden böyle uygun gördük dedikleri Yok onlarda hadislerden ve ashabı kiramın uygulamalarını inceleyerek böyle bir görüşe kani oluyorlar şunu diyemeyiz Bu ne demek oluyor niye farklı düşünülüyor diyemeyiz Zira fıkıh budur zaten budur yani derinlemesine yarıp incelemek içini tahlil edebilmektir fıkıh yeri geldiğinde bu mesele İnşallah tahsilatı ile görüşülecek. namaz vakitleri ile ilgili bir başka Meselede namazın müstehap olan vakti vardır. Fıkıhta müstehap farz gibi vacip gibi kesin bağlayıcı olmayan tavsiye edilen sevabı da bol olacağı söylenen şey demektir. şu müstehaptır dediğinde fakih bu farzdır demiyorum vaciptir demiyorum ama bunu yaparsan daha çok sevap kazanırsın demek istiyorum diye izah etmiş olur müstehap kelimesi bu manadadır. bir tür sünnet kelimesi de buna benzer bir manada kullanılabilir namazların müstehap olan vakitleri ilk giriş vakitleridir bilhassa daha sonra namazı geciktirip sünnetleriyle kılma imkanını kaybedecek böyle zor durumda olan ya da namazı kazaya bırakmak riskinde olanlar için bu müstehaplık oranıda daha fazladır daha dikkatli

bir şekilde namaz ilk vaktinde kılınmalıdır sabah namazının dediğimiz gibi Fecri Sadıkdan güneşin doğumuna kadar kadar olan ortalama Anadolu'da bu Vakit bir buçuk saat kadardır. yani bu Asya'nın bu Bölgesi'nde bir buçuk saate yakın bir vakitte Tabii bu yaz kış şartlarına göre 3 5 dakika ileri geri gider gelir.Hanefi mezhebinde sabah namazını güneşe güneşin doğumuna en yakın vakitte kılmak müstehaptır. Buna da isfar denir fıkıhta. isfar müstehaptır yani isfar demek mesela 04.30 da sabah namazının ilk vaktinin girdiğini kabul edelim 06 da da Güneş Doğuyor 06 ya En Yakın vakitte sabah namazını kılmak daha Müstehaptır diğer müçtehidlere göre ise ilk Vakit daha eftaldir sabah namazı için söylüyorum ama bizim için kural nedir ? Camiye gidenler hangi o vakitte camide kılınıyorsa o vakitte kılmak eftaldir. Çünkü bu erken geç vakit tartışmasından bin defa da önemli olan şey cemaatle namazı Eda edilmesidir. İsfar cemaati biraz daha fazla camiye toplamak mantığına dayalı Türkiye'de yıllardan beri kanun son 30. dakikada cemaatin sabah namazını kılması şeklinde camilerdeki bir uygulama olarak var ama Müslüman Sabah namazının vakti ilk girdiğinde kadındır camiye gitmeyecek hasta erkekdir camiye gidemeyecek sabah namazının ilk vakti fecr-i Sadık imsak vakti O zaman sabah namazının makbul olması için şartlar oluşmuş demektir son 3 dakikada da kısa sabah namazıdır ilk 3 dakikada da kılsa sabah namazıdır. öğle namazı için bilhassa sıcak zamanlarda öğle namazının 20-25 dakika geciktirilmesi sünnetdir. Ama burada da tekrar vurguluyoruz Diyoruz ki cemaat camide ne zaman başlıyorsa en uygun En bereketli en güzel vakit odur ikindi namazı için aynı şeyleri söyleyebiliriz yani ikindi namazında da mesela Hanefi mezhebinin fukahasına göre ikindi namazının vaktinin de biraz daha öteye namazını kılmak efdal. Yarım saat 1 saat sonra kılmak gibi amma velakin camide cemaat ne zamansa en efdal vakit odur. Çünkü cemaat bunların hepsinin üstünde bir önemli kavramdır akşam namazı akşam namazı vakti geldiyse hemen ikamet ile beraber farza durmak en afdel ibadetlerden bir tanesidir. özellikle yatsı namazının vaktinin geniş olması hasebiyle yani imsak vaktine kadar kılınabilecek bir namaz olduğundan dolayı cemaat ne zaman kılıyorsa o zaman kılmak efdaldir. Uyanamama gibi tehlikeler olacaksa en iyisi yatsınında vaktinde kılınmasıdır. Vitir namazı Aslında müstakil bir namazdır. 6. vakit namazı değildir ama yatsının vakti içinde kılındığı için bizde Hanefi mezhebinin uygulandığı yerlerde Vitir namazı ile yatsı namazı bitişik kılınır. Vitir imsaktan önceki bir zamanda kılınması gereken bir namazdır gitgide Hani insanlar yatsıyı kılıp yattıktan sonra gece 2'de de kalkıp vitri kılmak veya üçte kalkıp vitri kılmak zor hale geldiği için vitir de vacip namaz olduğu için nasıl olsa aynı vakitte aynı şartlarda kılınıyor diye yatsıyla beraber kılınır. Ama vitir yatsıdan ayrı bir namazdır. Niyet ederken “niyet ettim Allah rızası için yatsının vitrini kılmaya” demeyiz neye niyet ederiz ? Sadece vitir namazı kılmaya niyet ediyoruz. Namaz ve vaktin birleştiği yerde bir konu daha var o da şudur: Bazı vakitlerde namaz kılmak caiz değil bazı vakitlerde de namaz kılmak mekruhtur bu mekruhlukta şiddetli bir mekruhtur. Sabah namazından sonra ki Güneşin doğduğu andan itibaren Güneş bembeyaz yükselinceye kadar bu ortalama 30 dakika ile 40 dakikaya yakın bir mesafe Ekvator bölgesine yaklaştıkça da mesafe kısalır bu muayyen bir vakit değil güneşin yükselmesi ile ilgili alakalı. güneşin doğum anı ve güneşin batımı ve Güneş'in o şehirde en tepede olduğu an bu Üç vakitte namaz kılmak caiz değildir. namaz kılsanda kabul olmaz o saatte. Haramdır. birincisi güneşin doğduğundan itibaren 40 dakika bu 40 dakika vakit namaz kılmanın caiz olmadığı vaktidir Güneş tam tepede olduğu Öğle namazına 40 dakika kala bir de Akşam namazının vaktine 40 dakika kala. Bu üç 40 dakikada namaz kılmak haramdır deriz caiz değil Bunun tek bir istisnası fukahanın ictihadına göre ikindi namazını o günün ikindi namazını kılmamış olan kişi bir dakikada kalsa akşam namazına ikindinin farzını kılmalıdır. neden haram olmakla beraber ikindiyi kaçırma haramı binlerce defalarca daha ağır bir haramdır. o yüzden en ağır harama düşmektense Bu haram işlenerekde olsa ikindi namazı muhakkak kılınır. Bu güneşin doğum batım tepede olma vakitleri bulunduğumuz şehirlere göre değişiklik gösterir. Bir husus daha Sabah namazından sonra namaz kılmak mekruhtur ama o bu mektuhluk değildir. Mesela Şimdi 06.00 da Sabah namazının vakti bitiyor yani güneş doğuyor diyelim bu yasak olan vakit 06 ile 06.40 arasındaki vakittir. Biz sabah namazını 05.30 da kıldıysak güneşin doğmasına sabah namazının vaktinin bitimine yaklaşık 30 dakika var demektir bu 30 dakikalık zamanda namaz kılmanın mekruh olduğu

zamandır ama o Öbür mekruh yani o sabah namazının vaktinden sonraki güneşin doğmasından sonraki haram olan vakit değildir. demek ki iki türlü yasak vakit var. Birincisi 3 tane kılınması haram olan vakit var ikincisi kerahatli vakti var yani kılmamak uygun. Bu üç vakitte namaz kılınmasının haram olmasının sebebi İslamın güneşe tapan mecusiler gibi olmaya karşı aldığı tedbirdir. Müslüman Allah'ın şeriati'nin Neyi neden yasakladığını bilir Bu hikmetlerden istifade eder 3 vakti tekrar ediyorum bu vakitlerde özellikle söylüyorum kılınan namaz Yok namazdır. Sadece akşam ezanına 2 dakika bile kalmış olsa 3 dakika kalmış olsa bile ikindi namazını kılmak gerekir Evet burada bir de namazın mekruh olduğu vakitler var. Namaz kılmak caiz olsada mekruh ayıplanan bir iş yapmış oluyor müslüman. Bu mekruh vakitler: 1.)Sabah namazının vakti girdi yani sabah namazının farzına kadar sadece 2 rekat farzının sünneti kılınır. sabah namazını farzını kıldıktan sonrada güneş doğana kadar ve Güneş doğduktan sonra da 40 dakika başka bir namaz kılınmaz. İmsaktan önce kıl istediğin kadar çok kıl kılabilirsen. Ama sabah namazı vakti girdi sadece ve sadece Sabah namazının iki rekat sünnetiyle iki rekat farzını kılarsın başka kılamazsın. bu konuda hadisi şerif Ebu Davud'un rivayet ettiği hadisi şerif var. Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem iki rekat sünnetten başka namaz kılınmaması için uyarmıştır. Burada kaza namazı kılınır mı diye bir soru sorulabilir ? Yani kaza namazı kılınsa sünnet namaz gibi olmaz ama her halukarda o vakitte başka namaz kılmamak talimatına uymak gerekiyor. Üçüncü mekruh vakit ikindi namazından sonra Akşam namazına kadar olan vakittir zaten akşam namazından 40 dakika öncesi haram dedik zaten. İkindi namazı vakti girdiğinde de sadece ikindinin sünnetiyle farzını kılarız başka nafile kaza kılamayız mekruhdur. Hanefi mezhebini esas alarak söylüyorum akşam ezanı okunduktan sonra akşam farzını kılmadan nafile namaz kılmak yok mekruhtur. Beşinci mekruh vakit Cuma günü Hatip hutbe okumak için minbere çıkmaya başladıktan sonra Cuma saatine kadar bir daha Cuma farzı kılınana kadar nafile kılmak mekruhtur. Geç kalan oturup hatibin hutbesini dinleyecek bir de normal namazlarda müezzin ikamete başladıktan sonra sünnete durmak yoktur. Sabah namazının sünneti bundan müstesnadır. Sabah namazının sünneti müezzin ikamet getiriyor olsa bile hatta Eğer imam farza başlamış olsa bile selam vermeden önce imama yetişeceğimize biz inanıyorsak mesele biliyoruz ki İmam 2 sayfa zammı sure okur bu imamı tanıyorum ben İmam da yeni başladı Ben iki rekat sünneti rahat kılar İmama yetişirim diyorsa sünneti hemen orada arka bir yerde cemaatin olduğu safta değil arkada cemaatin namazda durmadığı bir yerde kılıp imama uyarız. Sabah namazının sünneti neredeyse farz gibi bir sünnettir. Rasulullah aleyhisselatu vesselam efendimizin çok ısrarlı tavsiyesi var. O yüzden fukaha sünnet namazlarından bahsederken sabah hariç diye cümle kullananlar hep genelde. burada bir maddeye daha ilave edelim. farz namazı kılmak için vakit sıkıştı ise nasıl olabilir bu ? Öğlenin farz namazı 4 rekat şöyle sünnete uygun kılmak ile 5 dakika kılınır Şimdi öğlen 10 rekat kılıyor sünnetleri ile beraber biz öğleyi bir nedenle şu bu sebeple son vaktine sıkıştırdık. Geldik ki 7 dakikamız var . 7 dakika sonra namazımızın vakti bitmiş olacak. Bu durumda Eğer sünnetleri kıldığımız için bir vaktin farzı kazaya kalacaksa o sünnetleri kılmak mekruhtur. O sünnetleri kılmamak sünnettir o zaman. Yani mesela sabah namazına uyanmış vaktin çıkmasına beş dakika kalmış birisinin sünneti kılmadan hemen farzı yetiştirmesi gerekir. Bir de açlıktan karnı guruldayan çok aç olan birisinin önce yemeği yemesi gerek. Yoksa aklı yemekteyken kıldığı namaz mekruhtur. bir başka örneği de bunun aşırı tuvalet sıkıştırması varken namaz kılmak mekruhtur. Allahu tealanın huzurunda huşu ile namaz kılmaya engel olan hangi pozisyon varsa o pozisyonu önlemeden namaz kılmakta mekruhtur diyor fukaha. mesela anne çocuğu ağlarken namaza durmamalı ya da tam namaza duracak çocuğunun ütünün yanında olduğunu hatırlıyor Biraz sonra çocuğu ütüye takılıp yanabilir O namaza durmamalı anne hemen gidip o pozisyonu gidermeli Ondan sonra namaz durmalı. Aman şu namazı kaçırmayayım demesi mekruhtur. Peki sabah namazı vaktinde sünnet ve farzdan sonra nafile kılmak mekruh dedik. O halde bu mekruh vakitte ne yapabiliriz ? Eğer zikir ehliyse zikir için en mübarek vakittir. Eğer Hafız bir insansa cüzünü okumak hafızlığını takviye etmek için en uygun saattir. Talebe ise ilmihal okuyacaksa tefsir okuyacaksa en uygun saat. Allah'ı zikir olan işle meşgul olmak için en uygun saatler Bunlar. sabah namazından sonra güneş doğup işrak vakti gelinceye kadar seccadenin

başında oturmak ve nafile namaz hariç ibadetlerle meşgul olmak ciddi güzel ibadetlerdendir. Bu konuda çok güzel sahih hadisi şerifler vardır. Mümkünse o saati gafletle geçirmemek lazım

NAMAZIN ŞARTLARI (Fıkıh Okumaları)

Namazın şartlarından konuşacağız bir ibadetin şartları Vardır rükünleri vardır Biz halk seviyesinde hepsine farz diyoruz Namazın Farzı şu kadar diyoruz ama fıkıh bilgisine dönüştüğü zaman şartlar var rükünler var. şartlar ve rükünler ayrımı şuradan kaynaklanıyor; bir şeyin şartı onun oluşması için gereken zemin demek bir şeyin bulunması için gerekli belgeler demek dolayısı ile şartlar o söz edilen işin dışında kalır rukunler ise onun içindedir namazın şartları demek namazdan önce halledilmesi gereken şeyler demek namazın rükünleri ise namazı ayakta tutan iç organları gibi bir deyim demek rükün ve şart ikisinin ortak adı olan farz namaza uyarlandığında mesela namazın farzları dendiğinde başka türlü Namaz'ın kabul olmayacağı şeylerdir. Abdest namazın ön şartlarındandır Bu şu anlama geliyor başka türlü namaza başlamak bile mümkün değil şartları yerinde olmadığı için. Eğer şartlar yoksa oluşmamışsa o ibadette ortaya çıkmayacak demektir. Her ibadetin kendine göre şartları vardır. Namazın dışında oluşan şartları yani namazın dış farzları;
1.)temizlik bu temizlik abdest ve Gusül ihtiyacının giderilmesidir. pislikten kastımız necasetten kastımız namaza mani olan insan hayvan dışkısı ve mekanında zikretmiştik taharet konusunda bir de alkol gibi domuz derisi gibi köpek derisi gibi Pis olan şeylerin namaz mahalinden ve bedenden arındırılması demektir. üç şeyde temizlik istiyoruz bedenin temizliği elbisenin temizliği mekanın temizliği necasetten. yani namazda ayaklarımızı koyduğumuz dizlerimizi koyduğumuz Elimizi alnımızı koyduğumuz yerin temiz olması esastır. Toz,Toprak bir pislik değildir çamur pislik değildir necaset olan şeyler pisliktir dolayısıyla bir tarlada namaz kılmak için tarlayı süpürmek gerekmiyor çamur pis değil ama tarlada hayvan pisliklerinin bulunduğu alnımıza onların değeceği dizlerimizi onun üzerine koyduğumuz zaman o pislikleri değecek pozisyonda namaz kılmak caiz değildir. Mesela bir mermerin üzerinde görünür pislik yoksa namaz kılınır. Kaldırımda namaza duracağımız yerde görünür pislik yoksa seccade halı olmasa bile namaz kılınır. mekan temizliği ile kasıt budur en kirli yere en pis yere temiz bir seccade veya tahta parçası koyduğumuz zaman bizim alnımız bu tahta parçasına veya seccadeye değiyorsa pisliğin o seccadenin altında kalması sakıncalı değildir. elbisede de aynı şey geçerli elbisede de temizlik gerekli. Taharet bahsinde görmüştük. Bedende de aynı temizlik geçerli. burada hanımların aksine bir husus beyan etmemiz gerekiyor. Şimdi Hanımlar Allah'tan laboratuvar cihazları bulunduramıyorlar evlerinde herhalde imkanları olsa mutfak kurarken banyo kurarken Bir de oraya laboratuvar kurdurturlar acele çamaşır makinesinden çıkan çamaşırda kim kalmış mıdır diye En iyisi mikroskopla incelerler yıkadıkları gömlekleri felan herhalde. Şüphesiz bu cihad diye ilim diye günlük yetiştirmesi gereken zikir ve virdi olmayan kadınlar için geçerlidir. Yani mikroskopla incelesen zaten idrardan çıkan buharla pislik senin vücuduna yapılmışdır. İnsan olarak içimiz necasetle dolu zaten. Bu sebeple vesvese yapmak ince deteya girmek yanlıştır şeriatımız bizden bunu istemiyor. Alenen gözle görülür bir pislik varsa bunun önlemini almamız yeterlidir. Aksi takdirde bu vesvesedir şeytanın ağır tuzaklarından birisidir. Böyle inca detaylı çamaşır suyuyla güya titiz olacağım diye 10 dakikada yapacağı temizliği 2 saate çıkartıyor böylece nice cihad sevabı getirecek nafile ibadetleri kaçırıyor. Neredeyse çocuğun bezleri çocuktan daha değerli hale geldi. Çocuğun bezlerini iç çamaşırlarını ütüleyen bir anlayış mümin anlayışı olamaz. Çünkü müminin çok önemli bir görevi var bu dünyada Allah'ın rızasını kazanacak ameller yapmak zorunda Mümin Cihad etmek zorunda Mümin kardeşleri ile ilgilenmek zorunda e bu kadar yoğun işleri olan bir mümin çocuk bezini bile ütülemeye vakit Ayıramaz bu Vakit israfıdır ! enerji israfıdır ! Himmet israfıdır ! Asıl yapılacak

şeylerin yerine basit işlerle meşgul olmaktır ! Elbette mümin ter kokusuyla idrar kokusuyla da çocuğunu sokağa salmaz ikisinin arasında bir denge oluşturmak gerekiyor…
2.) Avretin örtülmesi. Avret bakılması haram olan yer demek. Türkçede ki avrat kelimesi de büyük ihtimalle buradan alıntıdır yani Müslüman bir erkeğin nikahlandığı hanımı her halükarda başkaları için görülmesi sakıncalı olduğundan avret avretim benim başkasının görmesi yasak olan varlığım anlamında kabaca avrat diye dillendirilmiştir. erkeklerde ve kadınlarda avretin mahalli hacmi farklıdır. erkeklerin avreti göbek deliği ile diz kapağına kadar olan 50 60 santimlik bölümdür buna Erkek avreti denir diz kapağı da diz kapağı yani eğilen bükümün aşağısına kadar olan kısmıda avrettir. kadının avreti ise namazının şartlarından biri avretin örtülmesidir dedik. bir erkeğin avret yerinin konuştuk kadının avreti ise yüzü abdestte yıkadığı bölümü yüzde abdestte neresi yıkanıyorsa oraya yüz diyoruz. Sonra elleri kolları değil elleri kol insanın omuzundan parmaklarının ucuna kadar olan şeye kol denir. el ise saat taktığımız zaman bükümlü olan bilek kısmına kadardır. Eller avret değildir. ellerin üstü ile altıda bu konuda aynı bir de kadının ayakları avret değildir. dizi değil diz kadının veya erkeğin büküldüğünde otururken büküldüğünde baldırından aşağı doğru olan bölüm buna toptan ayak diyoruz. Diz ortadan aşağıya kadar kısmı Bir de ayakkabı giydiğimiz bölüm var. Yazlık ayakkabının giyildiği yer vardır. Bu saydığımız üç yer kadında avret değildir. bir bayan çorapsız namaza durabilir mi ? Hay hay durabilir. namazda eldiven giymesi gerekir mi ? Hayır. namazda başörtüsünü burnuna kadar kapatması gerekir mi ? hayır. çenesinin tam altına kadar kapattığı zaman örtmüş demektir bir erkek diz kapağını örten şortla atletle namaza durur mu ? Evet durabilir. Peki hiç öyle omuzu açık Allah'ın huzuruna çıkılır mı ? Bu ayrı o ayrı bir mesele. edep konusu başka onu da konuşacağız ama şartları oluşur da o şartlarla ibadet için kıbleye dönülür mü o ayrı bir mesele. Biz şu anda şartları konuşuyoruz ikisi arasında çok fark var bu farkı neden dillendiriyoruz şundan dolayı mesela kirli necis bir pantolonla mı namaza dursun böyle uzun bir pijamayla donla mı namaza dursun. cevap kirli pantolonla namaza durmasın böyle uzun pijamayla dursun deriz. Bu erkek içindi. Kadında ise setri avret çol önemli. burada avrat kelimesi yani örtülmesi gereken bakılması caiz olmayan yer Mahal vücuta kelimesi gündeme geldiğinde şeriat açısından iki türlü avretten söz edebileceğimizi gündeme getirelim. birincisi galiz avret vardır. Bir de hafif avret vardır. Galiz ağır avret demek. hafif avrette normal erkek veya kadın için avret mahallinde olup daha hafif hükmü olan demek. Galiz ağır avret erkeklik kadınlık organı ile kalçalardır. hem erkeğin hem kadının cinsel organı ve kalçalar ağır avrettir. Bunun dışında kalan avretse ağır avrettir. Bunun dışında kalan inceliği niye getirdik ? şundan dolayı namazda açılacak olsa bu avretler namaz kılarken mesela hüküm ne olur ? Namazda kadının kolunun açılmasıyla ağır avretinin açılması arasında fark vardır. şöyle bir fark var büyük avret ağır avretten necasette ki ölçü gibi avuç içi kadar bir kısım açılmış olsa namaza engel kabul ederiz bunu. Namaz direk bozulur. hafif avrette ise açılan organın dörtte biri kadarı açılmadıkça namaza engel olmaz. mesela kol bacak diz açılsa Mesela çocuk takıldı ya da Secdeden kalkarken eteği takıldı dizi açıldı namaz kıldığı yerde rüzgar vardı rüzgar başından örtüyü attı burada ne kadar açıldığı önemli. Bu başın dörtte biri kadar açıldıysa Açıldı diyoruz. bu açılmada namazı bozması için bir rüknun dörtte biri kadarını Veya en azından yarısını kapatıyor olması lazım. Mesela bir rükun ne kadardır ? Tekbir getirip Fatiha okuyup zammı sure okuyup eğilmeye kadar olan bölüm 1 rükundur. Bu rükunde açılan yeri hemen toparlarsak namaza bir zararı yok. Ama başı açık kaldı Fatiha'yı okudu Zammı sureye geçti hala başı açık o zaman namazda setri avret engeli çıktı demektir. Namaz olmadı demektir. Burada bir meselemiz setri avret örtmek ise bilhassa kadının bu erkek için de geçerli elbisenin lastik gibi vücuda yapışması halinde setri avret gerçekleşmiş olur mu ? Bu Asrın sorunlarından birisi bu şöyle diyelim ismini Ben tekrar edemeyeceğim hanımların böyle giydiği aşağıdan çorap mı külotlu çorap Bütün böyle bir ismi var yani pijama ama karınca Dolaşamaz deri ile kumaş arasında %100 yapışmış durumda deriye. Bununla namaz kılınmaz çünkü şeriat bunu tesettür kabul etmiyor Çünkü kadının sadece derisinin görünmesi değil vücudunun şeklinin de görünmesi bacağının kalınlığı baldırlarının kalınlığı belli oluyorsa bu tesettür değildir (buna bacağın inceliğini kalınlığını belli eden pantolonda dahil) bu Bilakis daha çok dikkat

çekmektir. aynı şekilde erkek bütün organlarını ayrıntılarına kadar teşhir edecek bir kıyafetle vücuduna yapışmış böyle bir pantolon gibi mesela pantolonda dar olabilir ama mesela pantolonunda nihayetinde kapattığı ve topladığı bir bölümü var. Üzerine sanki yokmuş gibi yapışmış gibi bir giysiyle erkek de namaza durabilir mi ? Tesettür değildir bu diyen fukahaya göre gerçekleşmiş olmaz. Bunun en idaeli kadınların kendilerine ferace gibi namaz kıyafeti ihdas etmeleridir.erkeklerde buna dikkat etseler çok güzel olur.

3. şart niyettir. namazda diğer ibadetler gibi niyetledir. Namazda niyetsiz asla namaz olmaz özellikle farz namazlar için niyet kanundur. nafileler ise öyle değildir Nafilelerde buna işrak namazı Evvabin namazı da Duha namazı da Öğlenin sünneti de akşamın sünnetide hepsi dahil. Farz namazlar ve kazaya kalmış farz vacip namazında namaza niyet edilerek şu namaza diye karar verilerek öğle ise öğle ikindi ise ikindi yatsıysa yatsı Bayramsa Bayram niyetsiz Muteber olmaz ama nafile namaz niyeti karar vermedende namaz kılmak için kıbleye döndüm Allahu ekber desem öğlenin sünnetidir. Duha namazıdır işrak namazıdır niyetinin tayinine gerek yoktur ama farzlarda vacipler de ne yaptığını bilecek müslüman çok önemli.niyet kalbin kararının adıdır. Dilin söylediğinin adı değildir. Niyet kalp ile olur. Dille söylemek şart değildir. Biz çocukluktan itibaren namaz eğitimi görürken niyeti sözel olarak bize eğitim olarak gösterirler bizde öyle yaparız yapmamızda gerekiyor ne yaptığımızı göstermek için namaz öğretenler “niyet ettim Allah rızası için sabah namazını kılmaya” diye sözlü söyletirler bizde niyeti sözlü söylemek olarak algılarız. Kalple niyet ettikten sonra bunu dille bu niyeti söylemeyide Hanefi fukahası Müstehab olarak kabul etmişlerdir. niye ? Kalbe yardımcı olsun diye. niyetle ilgili çok önemli bir husus da imamla namaz kılınırken imamla yani namazı imamın peşinde kılan kişinin imamla niyetlerinin paralel olması gerekir imam öğle namazına niyet ediyor bu da ikindi namazına niyet ediyor.

4.şart namazın şartı kıbleye yönelme şartıdır kıble diye neye diyoruz ? Haremi şerifte namaz kılarken kabeyi kastediyoruz. Mekkenin dışında namaz kılarken Mekkenin yönünü kastediyoruz. namazın önemli şartlarından biri olarak kıbleyi konuşuyoruz. Burada bilhassa kendi mülkünde içinde oturan kiracı ev sahibi olan Müslümanlar konumuzda çok alakalı olduğundan değil ama müslümanca yaşamanın gereklerinden biri olarak söylüyoruz. bir Kıblegah gibi birşey yapmalıdırlar evlerind. Nasıl olmalıdır bu ? Evin en geniş odasında kartonpiyer veyahutta Öyle Bir Şeyle şöyle bir kıblenin yönünü gösteren Sembol yapmalıdırlar. bu bizim evimizin namazlı bir ev olduğunu gösterir. Allah'ın izniyle de biz çıksak bile oradan bizden sonra gelenlere kıbleyi göstermiş oluruz. Bu duvara motiflede yapılabilir kartonpiyerleri Yapılabilir oraya gelince bizim evimizin kıblesi olabilir orası bu bizim namaza himmetimizi namaz heyecan ve Aşkımızı gösterir namazın şartlarından dış farzlarından

5.vakittir. vakitsiz namaz kılınamaz.Bunu önceki derslerimizde işlemiştik.

6 .şart Yani 6. şartı derken namazın içine girebilmek için olan 6. kural iftitah tekbiridir yani Allahu Ekber diyerek namaza başlamaktır. namaza başka türlü başlamak mümkün değildir. İlla Allahuekber denmesi gerekir. Allahuekber dedikten sonrada namazın içine girmiş oluyoruz. Bu namazın içine girişimiz ile beraber namazın rükünleri yani farzlar dediğimiz bölümü başlayacak. İnce bir fıkıh bilgisi olarak bunu yazabiliriz. Namazda pekçok kez Allahu Ekber deniliyor. Ama bunların hiçbiri namazın şartlarından değil. Sadece abdest alıp namaza başlamadan namaza başlayacağımız zamanki Allahu ekber iftitah tekbiridir Tahrime de denir buna.

NAMAZIN RÜKÜNLERİ (Fıkıh Okumaları)

Fıkhımızın fıkıh bilgisinin ibadet bölümünden taharet konusundan sonra en önemli konu olarak namaz konuşulur Çünkü namaz Müslümanın en yoğun yaptığı ibadettir. Müslümanın 24 saati içinde en az beş defa karşılaşacağı bir ibadettir. namazı ele alırken namazın genel konuları işte namazın önemi namazın Allah katındaki değeri peygamber aleyhissalâtü vesselâm ashab-ı kiramın daha sonraki Ümmeti Muhammed'e Önder olan şahsiyetlerin namaza verdiklerileri değer toplumun Müslüman toplumunun içinde Müslüman bir mahallede Müslüman bir ikametgahda namazın yeri namazların evlerdeki yeri namazın Çağlar'ın getirdiği sıkıntılara karşı korunma mücadelesi bu konular namazdan önce sıralanmış konulardır namazın önemi vurgulanıyor şimdi namazın kendi içindeki yapısını çözmeye anlamaya çalışacağız. Dedik ki bir namazın öncesi olan bölümü vardır buna namazın şartları diyoruz bir de namazın kendisini ayakta tutan bölümleri vardır bunada namazın rükünleri ya da farzları diyoruz. Birşeyin şartları veya rükunleri diye ayrılması dışarıdan oluşum süreci ve İçerdeki işleyiş süreci olarak da adlandırılabilir. Peki neden namazın şartları ve rükunleri diye bir ayrım yapılıyor ? Şundan dolayı eğer bir namazın şartları ortada yoksa mesela kıbleye yönelmediyse veyahut abdest gusül oluşmadıysa başka bir sonuç namazın içindeki farzlardan bir tanesinde sıkıntı varsa başka bir sonuç ortaya çıkar. Birisi namazda bir arızanın adıdır. Mesela namazın içindeki namazın hükümlerinden bir tanesinde sıkıntı olması namazı içinde bir arızadır diğeri ise henüz namaz ortamına girilmediğini gösterecek kadar ağır bir şarttır.
Namazın birinci ruknü: tekrar bu rükun kelimesini açalım namazın parçalarının birincisi ayakta durmak kıyamdır. İki Kuran okumak üçüncü rükude dördüncü secdede beş son oturuş denen bir oturuştan okuşmaktadır. Bu sayılanlara fıkıh ilminde rükünler denir.
Namazın birinci rüknü kıyamdır. Kıyam kelimesi ayakta durmak manasındadır Kıyam kelimesi namazda ayakta durmak manasındadır ama İslam terbiyesinde ya da hadisi şeriflerde gece ibadeti manasına da gelir. Namazda ayakta durmaya da kıyam denir. Kıyam namazın farzlarındandır yani rüknüdür. Bir müslüman herhangi bir özrü olmadan namazını ayakta kılmazsa o namaz namaz değildir. Bir şeyin namazın rükünlerinden olması ile namazın sünnetlerinden olması arasında çok fark var. Çünkü rükun olmadıkça namaz olmaz. Rükun birşeyin köşesi yani direğinin durduğu yer demek. Mesela hacda rüknü yemani diye geçiyor yemani köşesi demek. Rüknü yani o ibadeti ayakta turan ibadet demek. Kıyam namazı ayakta tutan direklerdendir. Bütün ibadetlerde rükün kelimesi karşımıza çıktığında anlayacağız ki bunu çektiğimiz zaman o ibadet gitti bozuldu demektir. Kıyam iftitah tekbirinde rükuya gidene kadar olan süreyi ayakta geçirmektir. Nafile namazlarda (farz ve vacip olmayan namazlarda) kıyam farz değildir.Bu şu demektir özürlü veya Özürsüz bir sıkıntı olsun veya olmasın Müslüman öğlenin sünnetini oturarak kılabilir. Yatsıda çok yoruldu farzları ve vitri ayakta kılar sünnetleri oturarak kılmadında herhangi bir sakınca yoktur. Elbette ayakta kılmak efdal olandır yani sevabı daha çok olandır ama müslüman nafile namazı oturarak kılsa o namazı kabul olur. Farz namazlara gelince kıyam farzdır rükundur namazı ayakta tutan şeydir özürsüz bir şekilde müslüman namazı ayakta olmayacak şekilde kılamaz. Sandalyeye veya yere oturarak farzları özürsüzken kılamaz. Müslüman mesela farz ibadetleri ayakta kılarken başı dönüyor mesela rükne gidemiyor beli ağrıyor mesela secdeye gidemiyor tansiyonu düşüyor nedeni ne olursa olsun müslüman namazı ayakta kılarken sorun yaşayacaksa Allahu teala onu ayakta namaz kılmaktan muaf tutar. Sandalyeye oturarak,koltuğa oturarak ya da çömelerek yan tarafa yatarak sırt üstü yatarak nasıl rahat edecekse hasta müslüman öyle kılar namazını. Bu şu demek hasta müslüman namaz kılacağı zaman hastalığına hastalık katması gerekmiyor tansiyon hastasıdır secdeye gidince başı dönüyor bir daha kalkamıyor dakikalarca söyle beklemesi gerekiyor başka hastalık aramasına gerek yok bu özür hali için yeterlidir. Hastalığı zorlamak yok dinimizde ama şımarmakta yok. Ümran bin Hüseyn radıyallahu anh diyor ki basur hastasıymış. Efendimiz sallallahu aleyhi ve Sellem'e gelmiş basur olduğunu söylemiş yani ayakta duramıyor Rukiye gidemiyor makatının üstüne oturamaz. Efendimiz aleyhisselatu vesselam ona buyurmuş ki: “Ayakta namaz kıl. Gücün yetmiyorsa oturarak namaz kıl.

Onada gücün yetmiyorsa yan tarafına yatarak kıl. Buradan ne anlaşılıyor ? demek ki bir merhale izleme söz konusu. Namazı bırakmak yok. İnsanın başını oynatacak kadar takati varsa namazı bırakmak gene yok. Kıyam ile ilgili 2 önemli kural koyduk birincisi nafilelerde kıyam rüknü kalkabiliyor buna Allah izin veriyor. İkincisi farzlarda da ayakta durmakta zorluk çeken ayakta durmaya en yakın pozisyon hangisiyse onu seçer. Namazın en önemi ikinci şartıda kıraattir. Kıraat okumak demektir. Kıraathanede okuma yeri demek. Malesef şeytan insanların ömür ve sıhhatlerini heder edecekleri yeri taa asırlardan beri Kıraathane olarak isimlendirtmiş. sonra bunun adı kahve diye anlamında kahvehane olmuş. İkiside tuzak. Bunların en güzel ismi ömür çürütme merkezleri diye olması gerekiyor. Sıhhat yitirme merkezleri. Namazın en önemli ikinci rüknü kıraattir. tek başına kılarken tek başına kılanın cemaatle kılarken cemaatin temsizlici olan cemaatin özü olan imamın kıraati şarttır. nasıl ayakta namaz kılmak birinci rükundü namaz da kıraatte ikinci rükün şarttır. Peki ne kadar kıraat etmeli ? En az üç kısa ayet. Veya üç kısa ayet kadar bir uzun ayet namazın kıraatinin yerine gelmesinin şartıdır. Bu ölçüye örnek İhlas suresi kadar okumak diyelim. Bu kadar okumadıkça namaz olmaz. Hanefi mezhebine göre tarif budur. Diğer fıkıh bilgilerinide kattığımız zaman namazda fatiha özellikle okunması bu Namazın rüknüdür. fatihasız Namaz yoktur hanefi fıkhında ise fatiha gene gerekli ama hanefilere göre fatiha okumak vaciptir. müslüman namazsız Müslüman olamıyor. namazda da kıraat yani Kurandan okuma farzı var. Dolayısıyla müslümanın Kuran bilmesi müslümanlığı İle bağlantılı hale geliyor çünkü namazsız islam yok kıraatsizde namaz yok. buradaki dengeyi nasıl bulacağız ? namaz kılacak kadar namazdaki kıraat hükmü yerine gelecek kadar Kuran bilmek her müminim diyene farzı ayndır. Farzı ayn ne demek her müslümanın hiçbir şekilde ben bundan muafım bana gerek yok diyemeyeceği farzdır. Müslümanın bir namazının kılınmasını yeterli hale getirecek kadar Kur'an bilmesi farzı ayndır. Kuran bilmeden müslümanlık yok. Kuranı Kerimden Fatiha suresini artı ilave olarak üç ayet zammı sure dediğimiz bölümü okuyacak kadar yani bir Fatiha suresi artı İhlas Suresi kadar bir satır daha Kurandan ezberlemekte vaciptir. Kuranı Kerimin tamamını ezberlemek ise farzı kifayedir. İki türlü farz var. Farzı ayn la ilahe illallah diyen herkesin görevi. Farzı kifaye ise herkesin görevi değil. Farzı kifaye Müslümanların ihtiyacı kadar olan şeyi ortaya çıkardıklarında yerini bulur. Mesela cenaze namazı. Bir Müslüman öldü. hiç kimse bunun cenazesini kılmazsa vebale girer Bütün Müslümanlar. Üç kişi birleşip cenaze namazını kılsa bütün müslümanlardan sorumluluk kalkmış olur. ölçüleri özellikle vurgulayarak söylüyorum Hanefi mezhebine göre bir kuralda imamın peşinde namaz kılan imamla beraber niyet edip tam namazını kılarken imama uyan kişiye kıraat rüknü yoktur. Kıraat tek başına namaz kılanın üzerine farzdır. Veya cemaatle kılarken sadece imamın üzerinde kıraat vardır. Bu şart şafii mezhebine göre öyle değildir. Şafii mezhebinde imamlada tek de kılsa kişi fatihayı okumadan namazı namaz değildir. Hanefi mezhebine göre okumayı vacip düzeyinde görmüşler. Bunuda "Kuran okunurken susun" ayeti kerimesine göre normalde de bu böyle geçerlidir. İmam okurken arkasında duran için namazda da geçerlidir diye bunu böyle yorumlamışlar. Fıkhın bir noktasınıda asla dikkatimden kaçmaması gereken bir hususu vurgulayalım ki inşallah istifademizin oranı yüksek olur. şimdi bir şeye dikkat edelim. peygamber Aleyhisselam Efendimiz buyuruyor ki fatihasız kılınan herhangi bir namaz eksiktir. diyor. Buna rağmen Ebu Hanife rahimehullah ve talebeleri "Kuran okunurken susun onu dinleyin. ola ki merhamet görürsünüz" ayetinden kendilerine hüküm çıkarmışlar. Demişler ki Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bu hadisi şerifi münferit kılan için söylemiş. Zira Allahu teala susun Kur'an okunurken buyuruyor. bu sebeple imam Kuran okurken Fatihayı bile okuyamazsın demişlerdir. Bu böyle ise eğer Allah'ın Kur'an'daki yüzlerce hüküm ayetini yok sayan karşısında bilmem hangi kültürden rakip hatta onları ezen yok sayan yani ayetleri yok sayan kurallar koyan anlayış nasıl Müslümanın benimsediği bir anlayış olabilir ? Fıkıh sadece namazın farzlarını Öğrenmek değil incelik çıkarmalık bir ilimdir. Namazda Fatihayı bile okuyamıyoruz Yani kim İmama uyan şahıs fatihayı bile okuyamıyor niye ? İmam Efendi Kuran okuyor diye. Şimdi Müslüman oturup buradan kendisine bir incelik çıkararak Allah'ın kitabını tamamen çıkaran bir anlayış. Allah'ın ayetlerini mezarlıkta okunan ne dediğine bakılmayan anlayış. nasıl Müslümanın bencil bir anlayışı olabilir. Nasıl müslüman ekonomik

menfaatlerini toplumdaki sosyal ilişkilerini dikkate alarak böyle bir cinayeti benimsemese bile ona sessiz olabilir. Bu bizim asla Kabul edemeyeceğimiz Müslüman olarak içimize sindiremeyeciğimiz sıkıntıdır bunu kabul edemeyiz. Rabbimizin kitabının ayetlerinin cep telefonlarında melodi gibi kullanılmasını kabul edemeyiz Çünkü Allah Kuran'ı dinleyinde demiyor kulak kesilin Kur'ana diyor. Kulağını Kur'ana vermek demek çok dikkatli dinle demek değil ne dediğini bak yap demek. İnsan onun için dikkatli dinler. haber bülteni dinlenir gibi Kur'an dinlenmez. şimdi namazın üçüncü rüknune geçelim rükudur. Rüku müslümanın 90 derecelik açı oluşturacak şekilde belimi bükmesidir. 90 derece açı olacak şey tam eğilme ile eğinilir. Sahabe tarif ediyorlar Peygamberimizin sırtıma tas koysan dökülmezdi diyorlar. Sadece hanımlar için fiziki yapılarıma hamilelik vb durumlarına dikkat ederek hanımalr rükuda bu derece eğilmeyebilirler diye kural getirmişlerdir. Bu hanımların yaratılış tarzlarından dolayı zorluk çekmemeleri için geçirilmiş bir kolaylıktır. Bu Otururken de hanımlar için geçerlidir oturuşlarında da var ya Otururken de Hanımlar bu inceliğe dikkat edebilirler. Rüku namazın şartlarındandır. 90 derecelik kıvama gelecek şekilde ruku yapmak kudreti olanı içindir. Ruku yapmak hastalığından dolayı yapamayan kişiye tam yapamıyorsa yarım eğilerek yaptırılan bir iştir. Ayakta kılamayan veya oturarak namaz kılan için rüku başı ve sırtı hafif eğerek yapılır. Eğer secdeyede gitmesi mümkün değilse ruku yaptığı hareketten biraz daha aşağı eğerek de secde yapacak ima ile. Ama bir özrü yoksa oturarak nafile namaz kılıyorsa kişi secdesini tam yapması gerekir. Dördüncü iç rüknu yapısı secdelerdir. İki secdeyide yapmak namazın rüknudur. Özellikle alın ve burun iki diz kapağının ve ellerin yere konması gerekiyor. Yine burada özrü olanlar için mesela burnunda özrü olan burnunu yere koymayacak. Ayakların ikisini yerden kaldırmak namazı bozar. Ayakların bir tanesini yerden kaldırmak mekruhdur. Yine alnı yani saç olmayan yeri alın kısmını yere koymamak namazı bozar. Beşinci rükun son oturuştur. İki rekatlı namazda ikinci oturuş son oturuştur. Dört rekatlı namazda dördüncü oturuş son oturuştur. Burada mesela öğlenin farzını kılarken ikinci rekatta oturmak gerekiyor. Bu oturmayı unutsa kişi sonra kalksa rükun olmadığı için o namazı bozulmaz. Sehiv secdesi yapar ama son oturuşta mesela yine öğlenin farzının son dördüncü rekatta oturuşunda oturmayıp yanlışlıkla ayağa kalkarsa hemen dönüp geri oturması gerekiyor eğer bunuda yapmazsa ayağa kalktıktan sonra rükuya secdeye giderse beşinci rekatı kılmış olacağından namazı bozulmuş oldu. Çünkü son oturuş rüknu farzı yapmamış oldu. Böylece namazın rükunlerini konuştuk.

Şimdi önceki derslerden birikenleri sayalım. İftitah tekbiri yani Allahu Ekber demeyi namazın giriş şartlarından saymıştık. Ezanda da önemli ikametinde maddesi ve namazda intikaller dediğimiz rükuya secdeye geçişlerde bunların hepsinde Allahu Ekber lafzı var. Allahu Ekber Allah en büyüktür anlamına geliyor. Arapça ilavesi bir harf ilavesiyle değişen bir ifadedir. Mesela Allahu ekber sözüyle Allahu aakbar sözü arasında çok fark var. Allahu Ekber (e) sesi ile okunduğunda "Allah en büyüktür" demekken aakbar denildiğinde "Allah en büyük müdür ? " anlamına geliyor. Ya da Aallahu ekber diye uzatmak bununda anlamı bozulur. Aallahu Ekber dendiği zamanda Allah mı en büyüktür ? Manasına geliyor. Buna dikkat etmek lazım.

Bir başka meselemiz namaz temiz bedenle temiz mekanda kılınır demiştik. Gözle görülür bir pislik yoksa biz o mekanda namaz kılarız seccade şart değildir. Ashabı Kiram çamurların içinde namaz kıldı. Buna rağmen kirli necis bir yere de halı seccade tahta parçası serersek namazımız olmuş olur.

Kadının sesi avret mi ? Kadının sesi avret değildir. Fakat kadının incelterek hoş hale getirerek kibarlaştırarak konuştuğu sesi avrettir.

Kıble meselesinde de %100 mekkeyi isabet ettirmesi zordur bir müslümanın. Bu sebeple Kâbe'nin bulunduğu noktadan 45 derece sağa ve sola sapmalar kıbleden (Kâbe'ye yönelmeden) sapma sayılmaz!.. Sapma derecesi 45 dereceden daha fazla olursa "kıbleye yönelme" şartı aksamış olur." (İSAM - 232) işte bu sebeple evlerimizde kıble tarafını doğru olarak tespit ettiysek %100 kabe tarafını tutturdum mu diye vesveseye düşmeyeceğiz. Bir de kıbleye yönelme imkanı olmayan hasta veyahutta başka bir engelden kıbleye yönelemeyen kişi ayaklarının ucuna bakarak namaz kılar. Kıbleyi araştırdım tespit etmeye çalıştım doğru sandım namaza durdum namazı kıldıktan sonra bir anladım ki kıbleyi yanlış yer

zannetmişim namazı kıbleye göre kılmamışım. Artık o namazı tekrar kılmama gerek yok namazım olmuştur. Ama eğer hiç araştırmadan rastgele Allahu ekber deyip namaza durduysam namaz bittikten sonra durduğum kıblenin yanlış olduğunu anladıysam öğrendiysem namazım batıl olmuş olur en baştan yeniden kılmam gerekir. Bir de kıbleyi buldum sanıp namaza durduk namaz içerisindeyken güvenilir birisi gelip hafif sağa dön dediyse namaz içerisinde hafif sağa döneceğiz.

NAMAZIN VACİPLERİ (Fıkıh Okumaları)

Namazın vaciplerini konuşurken vacip kelimesine bir giriş yapmamız gerekir. Vacip; hanefi fukahasınon kitaplarında farzdan sonrakıı ifadesi için kullanılır. Hanefi mezhebi'nin dışındaki fukaha, ulemanın kitaplarındakiler vacip, hanefi mezhebindeki farz kelimesi için kullanılır. Burada daha iyi anlamamız için şu ayrıntıya girebiliriz. Hanefi fukahasında Allah'ın emirlerinin ayrıntısı var. bir farz düzeyinde var bir de vacip düzeyinde var. bu diğer ulemanın dilinde sadece vacip olarak geçer. anlaşılması için rakam vererek konuşalım, sadece örnek olsun diye. Hanefi mezhebin de farz yüz'ü temsil ediyor, rakam olarak. vacip 90'ı temsil eder. Hanefi mezhebi'nin dışındaki mezheplerin fıkıh kitaplarını okuduğumuz zaman vacip yüz'ü temsil eder. yüz rakamı temsil eder yani hanefi mezhebi'nin kitaplarındaki farz kelimesi neyi anlatıyorsa Hanefi mezhebi dışındaki fıkıh kitaplarında vacip kelimesi onu anlatır. dolayısıyla okuduğumuz kitabın müellifi hangi mezheptendir, bunu bilerek okursak daha iyi bir bilgi veyahut da daha kaliteli bir usülle öğrenmiş oluruz. şimdi meselâ imam gazali'nim fıkıhi bir meseleyi anlattığı bir kitabından okuyacak olursak orada bu vaciptir dediğinde Hanefi mezhebindeki farzı kastettiğini bileceğiz. Hanefi ulemasına ait bir kitaptan okuduğumuzda ise, urada bu farzdır dediğinde diğer ulemanın vaciptir dediğini anlamış olacağız. aynı şekilde vaciptir dediğinde de bir hanefi alimi, farz kastetmediğini, vacipten bir puan düşük olan hükmü kastettiğini, tabi emreden, yapılması için talimat veren hükümler bunlar. emreden hükümler hanefi fıkhına bakıldığında ya farzdır, ya vaciptir ya sünnettir ya da müstehaptır. farz ile vacip arasında ne fark var onu göreceğiz. dedik ki namazın farzları var vacipleri var, farzlarını saydık işte, dedik ki; iftitah tekbiri, kıyam, kıraat. dışarıdan farz olarak setr-i avret, kıbleye yönelmek. şimdi namazın vaciplerinden söz ediyoruz. vacip; Allah'ın kuluna emrettiği şeye demektir. farzda Allah'ın kuluna emrettiği şey demektir. sünnet; dediğimizde de Allah'ın kuluna emrettiği şey demektir. bu üçü de Allah'ın kuluna "bunu yap" dediği şey demek olduğuna göre aralarında fark var mı? var tabi. sünnette, Allah yap der. yaparsa Rabbi ona sevap yazar, yapmazsa ona günah yazmaz. buna sünnet diyoruz. bir de vaciptir de; Allah yap diyor, yapmazsa suç kabul ediyor, yaparsa sevap verecek. buna vacip deniyor. farzda da aynı şey geçerli. şu kadar ki, farz bir hükmün yani bir şeye farz dedik, öbürüne vacip dedik. A farzdır dedik. B vaciptir dedik. 1- ikisinde de yapan sevap kazanıyor. 2- ikisinde de yapmayan günah elde ediyor. farzı da bağını de terk eden günaha giriyor. 3. noktada farz ve vacip ayrılır. nedir o nokta? farzı inkar etse bir insan, "yok öyle bir farz" dese dindar çıkar, islam'ı gider dini gider. vaciptir ise; bağını kabul etmeyene dinden çıkmaz. farzda vacibin ayrıldıkları tek nokta budur. meselâ sabah namazı farzdır, kılan sevap kazanır, kılmayan günah kazanır. inkâr eden, yok sabah namazı diyen kâfir olur. bitr namazı vaciptir, kılan sevap kazanır, kılmayan günah girer, inkar eden kâfir olmaz. demek ki fazla vacibin kesiştiği nokta neresi, farzda inkar eden kâfir oluyor, vacipte kâfir olmuyor. ne demek kâfir olmuypr? iyi bir iş yapmıyor elbette, yani kâfir olmuyor o kadar. ama farz olan bir şeyi, "bu farzdır" denen bir şeyi maazallah inkar etse bir insan, kökten dinden çıkar. farzda vacip arasındaki temel fark budur. peki bu fark nereden kaynaklanıyor? birinin, yani farzın insanı kâfir yapması diğerinin (vacip) yapmaması nereden kaynaklanıyor?

Bir defa, farzın da vacibin de kaynağı Allah'ın kitabıdır, peygamber'inin sünnet'idir. zaten fakihler kendi kendilerine bir şey farz ya da vacip diyemezler. onu ya kuran'a dayandırırlar, (farzdır ya da vaciptir derken) ya da sünnet' e dayandırırlar, farzdır vaciptir derler. ya da kuran ve sünnet'e kıyas ederek,

benzeterek, bu bunun gibidir derler, farzdır vaciptir diye karar verirler. fukaha yani alimler kendi kendilerine farz-vacip deme hakkına sahip değil, hiçkimse sahip değildir.
mü'minlere sadece Allah emreder, başka hiç kimse emredemez. kimse bir şey yasaklayamaz. emretmek, yasak koymak; Allah'ın hakkıdır. mü'minler fukahadan neyin nerde olduğunu öğrenmiş oluyorlar. şimdi meselemize tekrar geri dönelim. farzı inkar eden kâfirdik dedik, vacibi inkar eden kâfir değildir dedik. halbuki farzda da vacipte de yapan sevap kazanıyordu, yapmayan günah kazanıyordu. buna rağmen inkar eden nedir sorusu sorulduğunda arasında bu fark çıkıyor. ikisininde, farzın da vacibinde belirleyen kaynağı kuranımızdır. resulullah sav efendimiz'in sünnet'idir. madem böyledir, neden vacibin inkar edeni kâfir olmuyor? cevap; çünkü farzın kaynağı olan kuran ayeti veya farzın kaynağı olan sünnet yani hadisi şerif açık bir şekilde Allah'ın bunun yapılmasını emrettiğini gösteren bir kaynaktır. sabah namazı diye bir namazın kılınması gerektiğini açık bir şekilde Allah emretmiştir. şöyle bir tereddüt oluşmaz; peygamber efendimiz sav sabah namazı diyor ama bu 6 rekat mıdır, 2 rekat mıdır yani dediği bu sabah namazı 5''te midir, 6'da mı, 11'de midir, net anlaşılmıyor diyelim. demiş böyle bir şey ama anlaşılmıyor.sabah namazı için böyle bir şey yok. çok açık seçik bir şekilde güneş doğmadan önce iki rekat sabah namazı kılacaksınız, Allah bunu emrediyor diyor. fıkıh dilinde buna kat'i gelip deniliyor. kat'i; delaleti yani göstermesi bakımından, emrin içeriğini göstermesi bakımından bu delil, kaynak kat'i'dir. tereddüt getirmiyor. Allah'ın alkolü yasakladığı kat'i bir şekilde sabittir. alkol: elma suyuna mi deniliyordu, armut suyuna mi, sarhoş edene mi, acıtana mi deniyordu, uykusuzluk verene mi deniyordu diye bir tereddüt yok. çok açık bit şekilde Allah sarhoşluk veren şeyi yasaklamıştır, bu net anlaşılıyor. net anlaşılan hükme farz diyoruz. (ama vacipte farzda, ikiside kur'an'dan ya da hadisten alınmadır. farzda çok bir şekilde ne dediği anlaşılıyor Allah'ın. vacibe ait ayet ya da hadise gelince bu netlik bit miktar bozuluyor. nasıl bozuluyor? yine elimizdeki kuran ayeti, hadisi şerif (Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem' in sözü) ama bunu ayrıntısına girdiğimizde Allah bu hükmü kapalı bırakmış. meselâ bunun örneği, kurban ibadetidir. "rabbin için namaz kıl, ve boğazlama yap." kevser suresinde geçiyor. bu boğazlama eğer kurban bayramının birinci günündeki, veya ikinci, üçüncü günündeki kesilen hayvanları boğazlamadı kastediyorsa, o zaman kurban kesmek farz bir ibadettir. eğer başka şeyler de kastetme ihtimali de varsa, meselâ hacda da kurban kesiliyor. haç kurbanını mı, adak kurbanını mı, akika kurbanını mı, kurban bayramının birinci gününü mü kastediyor, başka zamanlardakini mi kastediyor? ayette sadece "kurban kes" ifadesi yer alıyor. bu "kurban kes" ifadesi, net bir şekilde kurban bayramı gününde kurban kesmeyi anlatmıyor. e kurban kes de diyor Allah teala. emir belli, emretmiş Allah. dolayısoyla bir mü'mibin kurban kesmesi lazım. ama ne zaman? nerede? nasıl? kim? keseceği konusunda Allah açıklama yapmamış. demek ki alkolü yasaklarken, sabah namazını emrederken Allah net bir uslüp kullanmış. hiç kimseye tereddüt bırakmadan anlaşılır yapmış bunu, bir hikmetinden dolayı. kendi bildiği bir hikmetten dolayı, kurbanı o şekilde açıklamamış olabilir. sadece "kurban kes" demiş. bu 'kurban kes' kelimesi peygamber aleyhisselam'ın kendisine mi söylenmiş yoksa bütün ümmete mi söylenmiş?, onda da açıklık yok. işte bu net bir bilgi olmayınca bu elimizde ki kur'an' ın emrini bir kenara koymuyoruz, koyamayız Allah'ın emri bu. bunun yerine Allah kurbanı emretmiştir, bu kurban farz değildir vaciptir diyoruz. neden? biz bunu da farz yerine koysak, sabah namazı gibidir desek, Allah bu kadar açık söylerde bu eğer öyle olacak olsaydı - çünkü sabah namazını inkar eden, aylarca kılmayana kâfir diyoruz biz. sabah namazını gibi kurban ibadeti kabul edersen , o gün bpzuk para bulamadı adam veyahut da borcunu ödeyecekti ödedi para bulamadı kurban kesemedi sabah namazı kılmamış gibi oldu.- kesmiyorum kurban diyene kâfir demen gerekiyor. Allah'ın emrine karşı gelene densin ama Allah bunu sabah namazı gibi tutmamış. biz nasıl bunu sabah namazı seviyesine çıkarırız? aynı şey bayram namazları içinde geçerli. "rabbin için namaz kıl" sabah namazı mıdır, bagram namazı mıdır, açık değil, onun yüzünden bayram namazına vaciptir deniyor. bundan ne anlıyoruz? fakihler, ince düşüncen insanlar oldukları için, çok ince hesap yaptıkları için, hele hele hanefi fıkhında kılı kırk yarmak denecek şekilde (hani atasözümüz var ya. yani kılı oturuyorsun bıçakla kırka yarıyorsun. hiç bir daha bölünür mü? incecik bir şey. bir defa böldün, iki, on, yirmi defa

bölüyorsun kılı. hiç mümkün değil yani. o kadar ince hesap yapmayı yansıtan bir atasözü.), Allah'ın yüzde yüz emretmediği bir şeyi yüzde yüz dersek vebal olur demişler. e emir var ortada yapmasak vebal olur demişler. ne yapmışlar?ortasını bulmuşlar. fıkıh kitaplarında veya usulü fıkıhta vacibin tarifinde denir ki, vacip; Allah'ın kesin bit şekilde yapılmasını emrettiği şeyin adıdır. ancak kuran veya hadisteki, bu vacibin kaynağına ait bilgi farz gibi net olmadığından buna farz değil, vacip denmiştir. bu da farzdan bir puan düşük olması anlamına gelir. vacip sünnetten yüksek, farzdan düşük bir puanın adıdır. usul-ü fıkıh deyimiyle, vacibin kaynağı olan ayet ve hadisin delaleti zannidir. kat-i değildir. farzınki de kat'i'dir. kat-i ile ne kastediyoruz? herkes anlayacak şekilde açık seçiktir farzınki. vacibinkin de açıklık yoktur, ne emredildiğine, nasıl emredildiğine, nerede emredildiği gibi konularda açıklık yoktur. bu sebeple bütün fıkıh konularında bir farz olur, bir vacip olur. sadece abdestin vacipleri yoktur. abdestin ya farzı ya da sünneti vardır. neden? emredilen şeyler, böyle bir tartışma götürecek şeyler değildir abdestte. zanni olan, yani öyle mi dendi böyle mi dendi, şu kadar mı bu kadqr mı dendi denecek bir bölüm yok abdestte. denenler farz ve sünnet dite listelenmiş. namazın vacipleri var, orucun vacipleri var, haccın vacipleri var, ibadetlerin vacipleri var. peki biz müslüman bir insan olarak vacibe nasıl bakacağız? cevap; vacibe din olarak bakacağız. Allah'ın emri olarak bakacağız. yapmamız muhakkak gerekli olan şeyler olarak bakacağız. yapmayanı ayıplayacağız, vacibi terk ettiğinde. ama yapmayana kâfir demeyeceğiz, inkâr edene de kâfir demeyeceğiz. fakat farzda olsaydı bu, inkâr edene kâfir diyecektik. Namazın vacipleri diye bir başlık açtığımızda, namazın vacipleri şu demek; namazda şunu yapan sevap kazanacak, bilerek terk eden günah elde edecek. bu bilerek kelimesini neden kullanıyoruz? unutursun, günaha girmezsin. zaten bu ümmetten unutmanın suçu kaldırılmıştır. vacibi inkar etmesinden dolayı, inkâr edenin kafirliği söz konusu değil. namazdaki vaciplerde birini unutan kişi, sehiv secdesi yapar. bilerek vacibi terk ederse, namazda vacip denen şu işi bilerek terk ederse o namazı yeniden kılar. ama vaciplerden birini bilerek terk eden, tembellikten dolayı üşendi. meselâ fatihayı okuyup vakit geçirmeyeyim diye düşündü, fatihanın hepsini okumadı. halbuki fatihanın tamamını okumak vaciptir. bu kazara olsaydı, unutarak olsaydı, sehiv secdesi yapacaktı namaz sonunda. bilerek yaptığı için sonra namazı tekrar kılması lazım. ama kılmasa da namazı kaza etmesi gerekmez. ne olur? sevabı eksik bir namaz haline gelmiş olur o. elbette hiçbir zaman mümin ibadetiyle oynamaz, çocukken oynar, çok zor durumda kalır vs. böyle bir durumdan olur yoksa mümin maazallah ibadetiyle bu şekilde oynamaz. namazın vacipleri nelerdir?
1. namaz kılan kişinin namazda fatihayı kıyamda iken okumasıdır. ayakta iken fatihayı,okumak namazın vacibidir. şimdi şöyle düşünelim, biz vaciple ilgili bilgi edindik, şu şu demektir. şimdi fatihaya uyarlayalım bunu. fajih dedi ki namazın vaciplerinin birincisi fatihayı okumaktır dedi. vacip için, yapanı sevap kazanır, yapmayanı da günah elde eder, inkâr edene de kâfir denmez demiştik. şimdi fakih bize dedi ki, fatihayı namazda okumak namazın vacibidir. bu hükmü uyarlayalım. demek ki fatihayı okuyan namazın sevabını kazanacak, okumayan günaha girecek. ben okumuyorum fatihayı, fil suresini okuyacağım diyen de kâfir olmaz. böylece bir hükme vacip denmesinin ayrıntısı bizi nereye götürmüş oluyor onu öğrenmiş olduk. şimdi biz fıkhı hanefi mezhebi kitaplarından okuyoruz ama ümmeti muhammedin bilgisi demek, bir de şafi var, maliki, hanbeli fıkhı var. e onları da haşa inkâr etmek, yok saymak gibi edep dışı bir hareket yapmayız. ama bizim takatimiz sadece hanefi fıkhı öğrenmeye yettiği için hanefi mezhebinden yola çıkarak fıkhımızı Allah'ın yardımı ve inayetiyle okuyabiliriz. şimdi bu hanefi fıkhında göre fatihayı namazın vacibidir dedik. vaciplerinden biridir dedik. diğer mezheplerde namazın farzlarındandır. ama elbetteki diğer fukahanın da elinde bir tutanağı var, hadisi şerifler var, çok ciddi bir şekilde fatihayışaret ediyor. imamı azam ve taltalebelerinin de elinde delilleri var. fıkıh bu zaten. kim şunu dedi, kim bunu dedi diye, uzun uzun araştırıyor ve tartışılıyor, herkes bir kanaate varıyor. hanefi uleması fatihayı okumayı emreden ayet ya da hadisler ne varsa, onların karşısında başka bir kaynak daha buldular. ikisini karşılaştırınca baktılar ki, fatihanın farz olmaması gerekiyor, basite de indirilmemesi gerekiyor. ortadaki hüküm nedir, vaciptir diye kanaat getirmişler. demek ki namazın birinci vacibi, fatihayı sure-i celilesini okumaktır. het rekatında.

2. zammı sure diypruz biz türkçe' de. zam;ilâve yapmak demek. maaşa zam deniyor ya. sure de kurandaki sure. zammı sure; süre ilavesi yapmak demek. neye yapılacak bu ilave? fatiha sure-i celilesine ilave yapılacak. ikinci vacibi namazın, fatihayı kısa bir sure veya 3 ayet , kısa ayet hangisi olursa. meselâ kısa sure derken, ihlas kevser süresi olur. 3 kısa ayet dediğimzüde yine kevser suresindeki ayetler gibi 3 kısa ayet, buna zammı sure de diyoruz. fatiha ayrı bir şey zammı sure ayrı bir şey. zammı sure zaten farz namazların birinci ve ikinci rekatında gerekiyor sadece. diğer namazların her rekatında gerekiyor. namazın sünnetleri bölümünde bu ayrıca göreceğiz.

3. bu kıraat dediğimiz, fatiha suresinin ve zammı suresinin okunması, birinci ve ikinci rekâtlarda olur. 3. ve 4. rekâtlarda olsa namazın vacibi terk edilmiş olur. bu neyi gösteriyor? 3. veya 4. rekâtlarda, 4 rekatlıysa namaz kıraatin hükmünün değişeceğini gösteriyor. namazın sünnetlerinde onu göreceğiz.
4. 5 vakit nmazın, öğle ve ikindisi gizli okunan namazdır. sabah, akşam yatsı, bayram ve cuma namazları da sesli namazlardır. buradaki sesten kasıt, imamla kalındığında cemaatla kılındığında fatiha ve zammı surelerin gizli veya sesli okunması demektir. sesli okumak; yanındaki duyacak kadar ses çıkarmak demek. sessiz okumak, kendin duyacağın kadar sesli okumak demektir. yani sessiz okumak demek;kendi kendine duyacağın kadar ses çıkarmak demektir. hepten böyle içinden geçilir gibi okumak sessiz okumak değildir. e namazda eğer öğle ve ikinci değilse sessiz okumak vacip, sabah akşam yatsı bayram ve cuma namazıysa sesli okumak vaciptir.
bu sesli veya sessiz cemaatle kılınan namaz için geçerlidir.
6. namazın farz gibi ağır şartlarından birisi, tadili erkandır. tadili erkan, bazı fakihlere göre namazın farzlarındandır. bu neyş gösteriyor? yani bazı fukahanın bunu namazın farzı oalrak görmesi meselye daha ciddi olarak bakılmasını sağlıyor. çünkü bu eğer namazın vardıysa inkar edeni kâfir sayacağız. vacibiyse günahkar diyeceğiz. niye yapmıyorsun diye ayıplayacağız ama kâfirdin dmeyeceğiz. her halükarda tadili erkan namazın çok önemli bir vacibidir. tadili erkan, rükudan kalkınca secdeye gitmeden beklemek demek, iki secde arasında beklemek demek. yani, rükudan kalkar kalkmaz secdeye yuvarlanmamak, iki secdeyi birbirine yapıştırmamak. buna tadili erkan deniliyor. bunun ölçüsü var. semiallallahu limen hamideh dediğimiz zaman, bu semia kelimesindeki س harfi rükudan kalkmaya başlarken söylediğimiz şey. semiallahu limen hamideh derken ayakta olmuş oluyoruz. rabbena velekel hamd, üç kelime söylecek kadar ayakta dimdik bekliyoruz. semiallahu limen hamideh derken kalkıyoruz, hamideh ayakta söylüyoruz. arakat adanalı fatihayı okuyormuş gibi dimdik beklerken *rabbena velekel hamd* diyecek kadar beklemek vaciptir. çünkü oradaki tadili erkandır. tabi sünnete uyacak olursak, bunu biraz daha uzatıp hamden kesiran tayyiban mübareken fih demek lazım orada. ortalama 5 saniye ile 10 saniye arası kadar rükudan kalkınca beklemek vaciptir. en az 5 saniye diyeyim ben, rabbena velekel hamd'i söyleme süreci olarak, yani bunu saniye ile anlarız diye söyleyeyim. biraz daha uzun olsa hamden kaçıran tayyiban mübareken fih sünnete uymuş olur. çok daha fazlası da kerahat olur. yani dakikalarca beklemek tadili erkana uygun olmaz. secde ettikten sonra, birinci secdede allahu ekber deyip kalktığımızda allahu ekber deyip oturuyoruz . oturmasa yine bir 5 saniye beklemek gerekiyor. o 5 saniyede ğufraneke rabbena. ğufranek de diyebiliriz. efendimizin zikri bu. iki secde arasında oturuyoruz, şöyle tahiyyata oturmuş gibi, o arada bir ğufraneke diyoruz, yine bir 5 saniye gibi geçmiş oluyor vakit, ikinci secdeye gidiyoruz. bian tadili erkan deniliyor. tadili erkanın nedne farz olduğuna dair bir olay var. efendimiz sav bir gün mescidde otururlarken, bir sahabi geliyor. efendimiz as ashabıyla oturuyorlar. adam geliyor, mescide selam namazı kılması gerekiyor normalde. adam iki rekat namazı kılıp, gelip efendimiz sav' in yanına geliyor oturmak için. selamun aleyküm ya resulallah diyor, tabi sünnete uygun iş yapmış oluyor. efendimiz onun selamını almadan, "dön, namazını kıl, öyle gel." demiş. adamda herhalde bir rekatı eksik kıldım deyip geri gidip aynı namazı kılıp gelmiş, selâm vermiş efendimiz'e. efendimiz yine "dön, namazını kılmadın, namazını kıl gel." demiş. adma bakmış ki, hatayı tespit edemiyor, efendimiz'e ; "ya resulallah, yemin olsun bundan

başka namaz bilmiyorum, hatamı öğret, ona göre kılayım." demiş. efendimiz; "bak namaza başladın rükuya gittin ya, rükudan kalktın ya dimdik bir doğrul şöyle. bir doğrul, bir bekle ve ondan sonra secdeye git. secdeden kalkınca da, şöyle bir bekle, öbür secdeye öyle git." diye tarif etmiş tadili erkanı. şimdi tadili erkan farzdır diyen fakihler "git namaz kılmadın sen" ifadesinden ne anlamışlar? çünkü kılmadığındaki kusuru abdestin toktı dememiş, tadili erkan yapmadın demiş. demek ki bu namazı yok edecek kadar ağır bir hata, tadili erkansız kılmak. diğerleri de demişler ki, bu bu şekilde yani o adama namaz kılmak için belki öğretildi. diğer şartlarında aleyhisselam efendimiz bunu saymıyor, o zatınki çok hızlıydı herhalde belki onun için tehdit niyetiyle söylenmiş ola bilir diye vaciptir demişler. ama vacipte olsa,. nihayet bu Allah'ın emri, namazın tadili erkansız kılınması namazı yok yapacak kadar büyük bir suç. tekrar ediyoruz. tadili erkan rükudan kalkınca semiallahu limen hamideh yolda diyoruz, ayağa kalkınca duruyoruz. rabbena ve lekel hamden kaçıran tayyiban mübareken fih deyip allahu ekber deyip secdeye gidiyoruz. secdeden allahu ekber diye kalkıyoruz, ikinci secdeye gştmedne ettehiyyatu'yu okumak için oturmuş gibi oturuyoruz, en azından ğufranek diyoruz. 3 sn 5 saniye geçiyor, allahu ekber deyip secdeye tekrar gidiyoruz. bu namazın vaciplerinden bir vaciptir.

7. 4 rekâtlı namazların birinci oturuşu da namazın vaciplerindendir. peki son oturuş nedir? onu farzlarından saymıştık, 4 rekâtlının ikinci oturuşu. 2 rekâtlı namazında birinci oturuşu son oturuşu olduğu için o zaten farzıdır namazın otomatik olarak. dolayısıyla onu gerektiğini zaman, namaz da gider. ama 4 rekâtlı bir namazın 2. rekatındaki birinci oturuşu unutarak kılmayan sehiv secdesi yapar. sehiv secdesi unutursa namazına bir zararı yok. temebllikten de kalksa namazı iade eder. namazı iade etmesede yine namaz kılmış olur. çünkü o birinci oturuş, 4 veya 3 rekâtlı namazın birinci oturuşu namazın farzlarından değildir. vaciplerinden olmasının bu ayrıntısı oluyor.

8. birinci veya ikinci oturuşta ettehiyattu dediğimiz teşehhüd duası dediğimiz duayı okumak vaciptir.

9. burnu alınla beraber secdeye koymak, namazın vaciplerindendir. burun kelimesi buraya nereden ilave edildi. zaten secde alın üzerine yapılıyordu, bu bir farz. burnu vacip olarak koyuyoruz. burnunu değdirmeden sevde yapmış olsa birisi, vacip hatası yapmış olur. bunu unuttuğunda sehiv secdesi gerekiyor. 4 rekâtlı veya 3 rekâtlı namazın, yani 2 oturuşlu namazın, -namazlarda ya bir oturuş vardır 2 rekatlıysa. 2 rekâttan fazlaysa o namazda mutlaka birden fazla oturuş/teşehhüd vardır. teşehhüd de ettehiyyatu bittikten sonra, - yani teşehhüd duası bittikten sonra gecikmeden 3. rekâta kalkmakta vaciptir.bu gecikmeyle kasıt ne? ettehiyyatu'yu okuduk, 4. rekat olsaydı salli barik okumaya devam edecektik. peşinde 3. rekâtımız olduğu için salli barik okumuyoruz. salli barik oluşan 3. rekat gecikir. "..ve eşhedu2 enne muhammeden abdugu ve resuluh allahu ekber" dedik, hemen 3. rekâta kalkmak lazım. burada bir gecikme, 3. rekatı geciktirme olduğu zaman sehiv secdesi gerekir. neden gerekiyor sehiv secdesi?çünkü bindi oturuştan sonra 3. rekatı geciktirmemek vacipti.
unutarak "allahumme sallı ala muhammedin ve alâ ali muhammed, kemâ salleyte ibrahim ve alâ ali ibrahim" dedin 3. rekatı gecitirdiğin için hemen allahu ekber deyip kalkacaksın ama 3. rekâta kalkacaksın, 4. rekattan sonra yani son oturuştan sonra sehiv secdesi yapacaksın. neden? çünkü 3. rekâtı geciktirmemek gerekiyor. bunun bir istisnası var. aslı iki rekat olan namazların, nafile namazlar, teravih namazı meselâ, aslı 2 rekattır. ikindiden veya yatsıdan sonra kılınan sünnetler iki rekattır. onlar sallı barik ile kılınır, çünkü onlar zaten iki rekât. 3. rekâta kalktığımızda, sallı barikten sonra kalktığımızda subhaneke duasıyla başlıyoruz.

10. namazı bitirebilmek için "esselamu aleykum ve rahmetullah" demekte namazın vaciplerindendir. yani "esselamu aleykum ve rahmetullah" deyip ama selâm dedin ama "esselâm" desende vacip yerini bulmuştur. her halükarda selamla namazdan çıkmak, namazın vaciplerindendir.

11. vitr namazında, 3. rekatta kunut yapmak da namazın vaciplerindendir. 3. rekatta elleri rükudan önce kaldırıp kunut duasını okumak namazın vaciplerindendir, ebu hanife'nin mezhebine göre.

12. 2 rekâtlık bayram namazlarında, birinci rekatta 3, ikinci rekâtta 3 olmak üzere altı yatana fazladan tekbir getirilir. birinci rekatta imam sübhaneke'yi okuduktan sonra, 3 defa allahu ekber der. ikinci rekâtta, fatiha ve zammı sureden sonra rükıya gitmeden yine 3 defa allahu ekber der rükuya öyle gider. böylece bayram namazında, bayramın farkı olarak 6 tekbir alınmış olur. bu tekbirler de namazın vaciplerindendir.

13. namazın başlangıcındaki iftitah tekbiri'nin allahu-ekber şeklinde söylenmesi de namazın vaciplerindendir. ama iftitah yani Allahu sözüyle başlamak namazın farzıydı. bildiğimiz tekbir, allahu ekber şeklinde tekbir getirilmesi namazın vaciplerindendir.

14. namazın sesli veya sessizliğinden bahsetmiştik. cuma, bayram, teravih namazı ramazanda , cemaatle kılınan vitr namazı, akşam, yatsı, sabah namazlarında açık okumak vaciptir. öğlen ve ikinci namazlarında da, gizli okumak vaciptir. dolayısıyla sesli okuması halinde ne yapabilir?diyelim ki öğlen sesli okudu zammı sureyi, sehiv secdesini gerektirir.

Tek başına namaz kılan, imam gibi sesli okur mu yatsıda? veya ikindiyi sessiz mi okur?
*bu konularda tek başına namaz kılan serbestir. 8
Mesela yatsı namazını evde kılarken insan, sesli okusa camide cemaatle okur gibi serbestir. öyle sesli de olur sessiz de olur. cemaatle kılıyorsa zaten sesli okuması gerekir.

ne konuştuk;
farz ve vacip Allah'ın emretmesi bakımından aynıdır. şu kadar ki farzı emrederkenki uslubu, vacibi emrederkenki üslubuna göre daha açık olduğu için, ona işareti kesin hüküm manasında farz denmiş, kat'i'dir denmiş. ama vacipte bu işaret sanki biraz daha zor gibi anlaşılıyor olduğundan ona da zanni; yani tartışmalı, dalalete işaret ettiğim hüküm, tartışma götürebilir bakımından zanni denmiştir. müslüman için ikiside aynıdır. Allah Teala'dan sevap kazanmak isteyen bir müslüman, sünnet, farz, müstehap, vacip ayırmaz. bunalır, sıkışır, zor alakır, yapamayacak olursa, önceliği farzlara verir. farzlarsan eksiği olmasın diye yoğun gayret gösterir. farzlardan sonra daha rahat bir pozisyon bulunca vaciplere yoğunlaşır. vaciplerden bir yoğunluk fırsatı kalırsa sünnetlere geçer. yani hedefinde müslümanın, farz vacip sünnet müstehap mendup diye ayırmamak vardır. hepsini yapmak vardır. meselâ, tıpkı bir ev, sonra o evin içindeki ayrıntılar, sonra daha küçük ayrıntılar dediği gibi yaşayan insanların müminde önce farzları kurtarır. sonra vacipler, sünnet, müstehaplar, edenler hepsine riayet etmek için gayret eder. namazımızda böyle. bir defa namazın farzlarına çok titiziz. farz olmadı mı namaz yok gibi bakacağız. sonra namazın vaciplerine çok titizlik göstereceğiz. sonra sünnetlerine, ederlerine titizlik göstereceğiz. elbette hepsini yapmak en büyük hedefimiz olacak, resulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kıldığının kopyasını yapmaya çalışacağız. beceremezsek, farzlardan değil ta aşağıdakilerden tavizimiz olsun. yani mümkünse farzı can damarı gibi göreceğiz inşâallah. velhamdulillahi rabbil alemin.

NAMAZIN EDEPLERİ (Fıkıh Okumaları)

Namaz ahkamı ile ilgili derslerimizden farzlardan vaciplerden sonra sünnetleri konuştuk. Bir de namazın edepleri diye bir başlık vardır fıkıh kitaplarında namazın edepleri. edep kelimesini Türkçe'de Biz edep kelimesi ile ilgili bir kavram olarak kullanırız. Bu daha çok ahlakı yansıtır ahlaklı edepli insan diyoruz. Fıkıhta ise edep kelimesi Resulullah sallallahu aleyhi ve sellemin hafif tuttuğu sünnet anlamına gelmektedir. Hafif tuttuğu sünnet ne demek ? sabah namazının sünnetini neredeyse farz gibi tutuyor hiç kaçırmıyor. Yolculukta hasta vs yoğun tutuyor. Öbür taraftan bazı sünnetler görüyoruz sahabe bunlarla ilgili bilgi verirken bir defa iki defa yaptığını söylüyor 3 defa 4 defa yaptığını söylüyor bir yoğunluk yok hadisi şerifler bize o olayı intikal ettiren O uygulamayı intikal ettiren bilgiler bir yoğunluk göstermiyor. hafif tutuyor. Bu sebeple fukaha bu tip uygulamalarını Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizin böyle çok yoğun yapmadığı uygulamalarını bir şeyi edebi olarak anımsatıyorlar bize. Edep dolayısıyla ahlaki bir konu demek değil Bu da bir tür sünnet namazın edepleri filanca şey namazın edebidir kelimesi yani namazın farzı değil vacibi değil müekked bir sünneti de değil ama namazın görüntüsüne ait bir uygulama Dolayısıyla bu Namazın edebindendir Namaz Edeplerindendir deriz. Bundan rahat anlaşılıyor ki farz yapılmadığı zaman namaz olmuyor. vacip yapılmadığı zaman namazda sehiv secdesi gereken eksiklik var demek. Sünnet yapılmadığı zaman ecir eksikliği var demektir. edeplerden birisi yapılmadığında da namazda belki farzlar vacipler gibi hatta sünnetler gibi bir eksiklik Yoksa da namazın özü olan huşu zarar görüyor. Çünkü namazın edeplerinin asıl maksadı namazda huşu sağlamaktır. İdeal olarak namaz kılan bir müslümanın edebinden sünnetinden vacibinden farzından hiçbirini eksiltmeden namaz kılması esastır ama en önce farzları korumak sonra vacipleri sonra sünnetleri sonra da edepleri korumak gerekir deriz. İki uç yanlış. Namazda edepleri farz gibi kabul etmek yanlış edepleri yok saymak da yanlış. Namazın ruhu huşudur. Edepler namazın huşusuna yardım eden etkenlerdir. Huşuya Allahı görüyormuşcasına ibadet etmektir demiştik. Aişe validemizin yiğeni Abdullah İbni Zübeyr radıyallahu anh. Kabenin etrafını sel suları basmışken fark etmemişti secdede öyle huşulu namaz kılıyordu Rabbiyle beraberdi insanlar boğulacak diye korkmuştu ama o namazdayken seli fark etmemişti. Bu hal namazın huşu halidir Allah ile başbaşa olma lezzetlerini tatma halidir. Peki bu noktaya her müslüman gelebilir mi ? Elbette her müslüman ilk namaza başladığında gelmez ama Hedef böyle bir namaz kılmak için çalışmak olmalıdır. Rabbimi ne güzel anlatıyor: Müminler felaha ermişlerdir. Onlar namazlarını huşu içerisinde kılarlar.” (Müminûn suresi, 23/1-2)

Demek ki namazda Tepe'deki hedef huşu halinde namaz kılmaktır. Namazda cep telefonunun çaldığını bile anlamayacak müslüman. O zaman huşu ile namaz kılıyor demektir. Huşusuz namaz evet diğer şartları tamsa Allah katında kabul olmuş bir namazdır inşaallah. Huşusuz namaz kılanın namazı bozulur demiyoruz. Ama Huşu ile namaz kılan kulluk mertebesinin en üst boyutundadır diyoruz. Hasan Basri rahimehullah mesela öyle güzel huşulu kılarmış gibi sanki cennet cehenneme gidip girip gelmiş gibi olurmuş. İbnul Cevzi rahimehullah kitabında bahsediyor Hasan Basri rahimehullah çarşıya inermiş bir ihtiyacı için. Herkes işi gücü bırakıp onu izlermiş. Ona bakar bakmaz Hasan Basri hiç konuşmadığı halde Allahı hatırlarlar gözyaşı akıtıp Allaha tövbe ederlermiş. Çünkü Hasan Basri namazı yaşayan bir insan olmuş. Bir müslümanda şimdi birinci seviyede namaz kılmaya başlar sonra biraz ilerler Kuranla zikirle hemhal olur sonra Hacca umreye gider derecesi 7 olur sonra Birgün Hasan Basri olabilir Allahın izniyle. Yeter ki hedefi bu olsun. İşte bu hedef içinde namazın edepleride gerekli.

Namazın 1.edebi namazın uç organları hareket ettirmemektir. Uç organ dediğimiz şeyler eller ve ayaklardır. Kaşınmamalı. Eşarbıyla oynamamalı Efendimiz aleyhisselatu vesselamdan gelen bir hadisi şerif var: namazda sakalı ile oynayan birini gördüğünde:“Bunun kalbi huşû duysaydı, âzâları (organları) da huşû içinde olurdu” demiştir. (Abdurrazzâk, Musannef, II, 266-267)“

Yani bu adam normalde elini hareket ettiriyor ama kalpte de pürüz var o esnada huşu yok. Namazın ikinci edebi namaz kılarken ayakta secde edeceği yere rukuda ayaklarının üstüne otururken kucağına

selam verirken omuzuna bakmak gerekiyor. Bu da edeplerinden namazın. 3.edep esneme ve öksürmeleri mümkün olduğu kadar engellemeye çalışmaktır. Bir müslüman istesede dikkat etse de esnemeyi engelleyemeyebilir bu durumda da Müslüman eğer zor bir durumda değilse sol elini ağzına koyar. sol elini ağzına koyar ki En azından esneme sesi çıkarmasın %100 esnemeyi boş salıvermiş olmasın. burada efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemden edilen bir hadis-i Şerif bize destek oluyor efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem namazda namazda bilhassa esnemenin şeytan kaynaklı olduğunu söylüyor.
4.edep ise namazın içindeki tesbihatın namaz tesbihati rükuda ve secdedeki tesbihattır. Subhanerabbiyel azim subhanerabbiyel ala bunları 3 defa yapmak sünnettir. üçten fazla 3-5-7 şeklinde yapmak namazın edeplerindendir. Burada namaz edepleri diye başlık açılınca namaz ve cemaat kelimesi de düşünülmesi gerekiyor. namazın cemaatle oluştuğu ortamda dikkat edilmesi gereken edeplerde var. Bunların bir bölümü imamla ilgili bir bölümüde cemaatle ilgili edeplerdir. cemaatle ilgili dikkat edilecek edeplerin en önemlisi imamın cemaatin şartlarına dikkat ederek namaz kıldırmasıdır. şimdi cemaatin şartları ne demek ? Hasta,yaşlı,çocuklu,işi gücü olan insanları düşünmek gerekir. Duruma göre zammı sureleri uzun veya kısa tutmalıdır. Ebû Hüreyre radıyallahu anh'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:"Sizden biriniz, insanlara namaz kıldırdığı zaman, hafif tutsun. Çünkü onların arasında zayıf, hasta ve yaşlılar vardır. Herhangi biriniz kendi başına namaz kıldığında ise dilediği kadar uzatsın." Buhârî, İlim 28, Ezân 62; Müslim, Salât 183-186. Ayrıca bk. Tirmizî, Salât 61; Nesâî, İmâmet 35; İbni Mâce, İkâme 48, 49 burada özellikle aklımızda olması gerekiyor namazı hafif tutmak zevklerimize namaz uydurmak asla değildir. Caiz olacak şekilde tadili erkana uygun kıldırmak gerekir. Bu imamın uyacağı birinci edepti. İmamın uyması gereken ikinci edepte namazın birinci rekatlarını ikinci rekatlerinden biraz daha uzun tutmak gerekir. Buna da dikkat etmekte fayda var Özellikle imamın dediğimiz gibi uzatmalarda kısaltmalarda arkasında namaz kılanların şartlarına dikkat etmesi gerekiyor. İmamlık edeplerinden bir taneside imamın farz kıldığı yerde sünnete devam etmemesidir. Farzı nerde kıldıysa sağına sola beş on santim çekilip öyle kılar. Aynı şekilde selam verir vermez imamın yerinden kalkmadan Bir miktar beklemesi Yani selam verdiktem sonra mihrabında beklemesi edeplerindendir bir başka imamlık edebi namazı bitirince cemaatin direk yüzüne değil biraz yan dönmesi lazım. Bir de dua ederken bizi bizi diyerek toplu dua etmesi lazım. Namazın huşusunu bozacak dikkat dağıtan unsurlarıda namaza girmeden halledip namaza durmak namazın edeplerindendir

NAMAZ TESBİHATI (Fıkıh Okumaları)

Namazla ilgili konulardan birisi de namazlardan sonra ki zikirler konusudur. namazlar dediğimizde farz namazları kastediyoruz. hadisi şeriflerde ki namazdan sonra Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle yapardı cümlesinde geçen namazdan kastedilen hep farz namazlardır. Mesela namazdan sonra istiğfar ederdi cümlesi farz namazlardan sonra estağfırullah derdi şeklinde anlaşılmalıdır. Namazlardan sonraki zikirlerde belli başlı bir maksat var. Evet farz namaz iftitah tekbiri ile başlar Selam ile biter. Buna rağmen zikir tavsiye ediyor sünnet istiğfar tavsiye ediyor. namaz İnsanın işi meşgalesi eğlencesi ticareti değil. Neden namazdan sonra istiğfar zikir tesbihat tavsiye ediliyor ? Elbette burada bir mantık var bu mantık çözüldüğü zaman zikrin yani özellikle namazdan sonra ki zikrin niçin yapıldığı daha iyi anlaşılmış olur. Bir kere Müslüman ucb ile namaz kılmaz ucb ile Hiçbir ibadeti yapmaz. Ucb;insanın yaptığı ibadeti kendi kendine beğenip adeta kendi kendine bravo çok güzel oldu demesidir. buna ucb denir ki kalp hastalıklarında birisi budur yani manevi olarak kalbi çökerten hastalıklardan birisidir ucb hastalığı. bir kere Mümin müthiş namaz oldu şeklinde ibadet yapmaz. ne kadar güzel kaliteli ibadet yaptığını düşünse bile Allahu Teala için daha muhteşem ibadet yapılması gerektiğini bilir. Tabi müminin ibadetim kabul

olmadı diye umutsuzda olmaz ama Büyük bir umutla beraber büyük bir edebide olur. Zikirle mümin namazıyla beraber bir çok ecir kazanabilir. Bu sebeple namazlardan sonra istiğfar zikir gibi aslında namazdan olmayan Ama namazı daha kabul edilir hale getirmek için yapılan sünnet işlerde vardır. Zikir istiğfar müminin derecesini yükseltir. Bir mümin ne kadar zikir ederse derdi sıkıntısı o kadar azalır. Bize intikal eden sahih zikirlerden şunları sayabiliriz;
1.)Hz. Sevbân (radıyallâhu anh) anlatıyor:

"Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) selam verip (namazdan çıkınca) üç kere istiğfarda bulunup:

"Allahümme ente'sselâm ve minke'sselâm tebârekte ve teâleyte yâ ze'lcelâli ve'l-ikrâm. (Allah'ım sen selamsın. Selamet de sendendir. Ey celâl ve ikrâm sâhibi sen münezzehsin, sen yücesin)" derdi." [Müslim, Mesâcid 135, (591); Tirmizî, Salât 224, (300); Ebû Dâvud, Salât 360 (1513); Nesâî, Sehv 80, (3, 68).]

Ama bir şeyin sünnet olması onu bir kişiye yaptırmakla gerçekleşmez namazda müezzinin yapmasıyla diğer imama bağlı namaz kılanların yapması gerekmeyecek tek şey ikamettir. Bunun dışında cemaatle kılınan namazlarda muhakkak herkes tarafından yapılması gerekir namazdan sonra ihlas ve muavvizeteyn yani felak ve nas surelerinin okunması sünnettir. Otururken Ya da acelesi varsa yolda kalkıp giderken Ayetel Kürsi İhlas Felak Nas surelerini okumak sünnettir. Namazdan sonra 33 defa Sübhanallah 33 defa Elhamdülillah 33 defa Allahu ekber 34. olarak da lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh lehü'l mülkü ve lehü'l hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr. (Allah'tan başka ilah yoktur, O tektir, O'nun ortağı yoktur, mülk O'nundur, hamd O'na aittir. O, herşeye kâdirdir) bu şekilde demek namazdan sonra ki yaygın müekked sünnetlerindendir aleyhissalatu vesselam Efendimizin. bunları tekrar etmiştik. başka namazdan sonra tavsiye edilen sünnetler de vardır. Ama en çok tekrar edilen sünnetler bunlardır. burada fıkıh bilgisi olarak şunları Bilmemiz gerekiyor Bu saydığımız zikirleri camide cemaatle kılınan namazda cemaatle bir ilgisi esasen yoktur. Yani bunlar ve 33 defa Sübhanallah tekrar edilmesi bunları bir müezzinin imamın yardımcısının hatırlatıp yaptırması araştırılmış bilgiye sahip değilim büyük ihtimalle Selçuklular döneminde Osmanlıların ilk döneminde başlanmış topluca yaptırılması tavsiye edilmiş işlerdendir dolayısı ile sünnet esaslı değildir hangisi ama bunları bir kişinin talimatla yapması yoktur. Peki o zaman bu tesbihatın cemaatle tekrar edilmesi bidattir. ashab-ı kiramın din olarak ibadet olarak yapmadığı bir şey her halükarda bidattir. Peki bu bidat nasıl değerlendirilecektir. şimdi bu şekilde bir değerlendirme yapabiliriz Bu namazdan sonra ki şu zikirlerin unutulup gidecek hali söz konusuysa bu bidat hoş bakılabilecek veya bidat olarak isimlendirilmemesi uygun olacak bir tutum olmuş olur. Emin Saraç hocamdan Ebul Hasan en Nedvi rahmetullahi aleyhin Türkiyeye yaptığı bir ziyarette Fatih camiinde kılınan bir namazdan sonra ki Hocam dedi ki Allah Osmanlılara rahmet eylesin ne kadar tertip düzen yapmışlar da Tesbihatı unutturmamışlar bu kadar küfür şirk baskılar oldu ezan yasaklandı ama bu tesbihler unutulmadı Allah Osmanlılara rahmet etsin dediğini Ebul Hasen En Nedvinin rahmetullahi aleyh Emin Saraç hocanın bizzat kendisinden dinlemiştim. Fakat şu şekilde olursa bu bidat tam tam bidat olur o zaman. mesela Bir müslüman namaz kılmıyor. Biz Elbette ne yapıyoruz Namaz niye kılmıyorsun diyoruz. Çünkü Münker bir iş yapıyor. cehennem azabını gerektirecek iş yapıyor namaz kılmayana tepki gösteriyoruz eğer cemaat topluca tesbihat yaparken birisi bunu yapmayıp terk ediyorsa bu zındık kafir bu herhalde diye tepki gösteriliyorsa Bu şu anlama geliyor Demek ki biz topluca Tesbihat yapmayı namaz haline getirdik. Halbuki namazı Resulullah Sallallahu vesellem şekillendirmişti. onun şekillendirdiği namazda cemaatle toplu bu şekilde Tesbihatı beraber yapma diye bir kural yoktu. şimdi bir Müslüman'ın çıkıp bunu bir kural gibi ilave etmesi yanlış bir şeydir. Bir grup alim bu caizdir sünnet unutulmasın demiş bir grup alim bu bidattir demiş. Bu da bir ictihaddır. burada önemli olan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem efendimizin sünnetinin ihya edilmesidir. Dikkat edilmesi gereken başka hususlar da var. Bu zikirlerin sayılarına,üzerlerine ilave katılamaz sünnette neyse odur değştirilemez.

Ayetel Kürsi okunur fakat ayetel kürsi okunmazsa bu sünnet tesbihler çekilemez demeyiz. Ayetel Kürsi başka zikirler başka sünnettir. Bir de dua edep ve adaplarına uyarak bu tesbihlerden sonra dua etmek de sünnettir. Her ibadetten sonra mümin dua etse sünnettir güzeldir. burada noktalayalım tesbihat bölümünü noktalayalım.

NAMAZI BOZAN ŞEYLER (Fıkıh Okumaları)

Namazın ibadet olarak değerini yitirmesi veya yok hale gelmesine namazın bozulması diyoruz Türkçede yani namazı namaz kılarken iftitah tekbirinden sonra namazı kılarken namazı bozan şeyler bir tür namaz gene devam ediyordur ama fıkıh kuralları gereği namaz yoktur artık. Zahiren namaz var gibiysede aslen o namaz bozulmuştur. Buna fıkıh kavramı olarak namazın fasid olması denir. müfsid ise bozan şey demektir. Birşeyin fesadı yani dini açıdan bozulması o işin yok hükmünde olmasıdır. Namazın müfsitleri yani namazı bozan şeyler nelerdir bunu konuşacağız ama bir kelime daha var bunuda izah edelim. Bir de batıl olmak kelimesi de var. Namazın batıl olması ve namazın ifsad olması. Hanefi fıkhında Aralarında fark olan kelimelerdir bunlar. Batıl bir şeyin kökten olmaması demek ifsad ise sonradan bozulması demek. Şimdi namazı bozan şeyler nelerdir ? şimdi namazda farklı hatalar olabilir bunlardan bir kısmı namazı kökten kaldırıyor bir kısmı namazda ufak bir tamirat gerektiriyor ilerde bunu sehiv secdesi olarak değerlendireceğiz. Bir kısmı namazın değerini düşürür buna namazın mekruh olan şeyleri diyoruz. Bunları ana kurallar olarak sayabiliriz yoksa fıkıh kitaplarında 68e yakın namazı bozan şeyler sayılabilir. biz bunları şu şekilde özetleyebiliriz;

1.) namazın şartlarından biri kaybolduğu zaman namazın içinde namaz fasit olmuştur. namazın şartı neydi demiştik ki taharet kıbleye yönelmek setri avret bunları saymıştık. namazın şartları var namazın mesela kıble şartı dalgınlıkla kıbleden dönse bir kişi namaza düzgün başlamış sonra Namazda kıbleden göğsünü çevirmiş. bu namaz bozulmuştur neden ? namazdan önce ana şartlarından birisi neydi kıbleye yönelmekti. Mesela avretin örtülmesi namazın şartlarındandır. O şart bir ara kalktığında otomatik bir tür elektrik gibi olacağından cihaz çalışmayacağım böyle konuşalım mesela Eğer namazda setri avret konuşalım bir insanın avreti açılıyor bu şüphesiz hemen namazı bozmuyor ama zaman limiti olarak bazı fakihler zaman veriyor mesela 3 kere subhanallah diyecek bir zaman kadar avret açılırsa ana şartlardan birisi olan setri avret namazda kaybolduğu için namazda fasittir o namaz bozulmuştur diyoruz aynı şekilde namazın rükünlerinden birisi kaldırıldığı zamanda namaz bozulmuş olur. secde namazın rükünlerinden birisidir rüku namazın rükünlerinden birisidir. Rüku yapmadan secdeye inen birisine rükünlerinden birisi olmadığı için namaz bozuldu diyoruz. namazı bozan genel ölçülerden biri de bilerek unutarak dalgınlıkla cahillikle nasıl olursa olsun bir söz konuşulması halinde dünya sözü konuşması halinde namaz bozulur. namaz içinde Kur'an tesbihat ve sünnet olarak yapılan dualar dışında namazın içinde dünya kelamı namazı bozar velev ki bu dünya sözü Arapça olmuş olsun. Namazın içinde Ya rabbi oğlum hasta şifa ver dese bile arapça namazı bozulmuş olur. Bir başka namazı bozan şey Yemek ve içmektir. yemek içmek namazı bozar. Fındık kadar büyüklükte bir yiyeceği insan yuttuğu zaman namazı bozulur Evet dışarıdan alınması şart değil. Namazda gülmek. namazda Güleninde namazı bozulur. Bu gülmeden kasıt tebessüm değil sesli gülmektir. Namazda günübirlik “Ya Rabbi yola çıkıcam beni koru” gibi sözlerden olma dualar namazı bozar. Kuran ayetlerinden ve hadisi şeriflerden olan dualar namazı bozmaz. Namazın içinde iftitah tekbirinden selam verinceye kadar namazda Elin çok hareket etmesi namazı bozar. elin hareketine çok farklı örnekler verilir fıkıh kitaplarında işte Mesela bir rükun içinde kıyamdayken 3 defa elini kaldırıp hareket ettirmek sağı solu düzeltip kaşımak böyle anlayan olur ya da şöyle bir ölçüde veriliyor Dışarıdan bakıldığında bu namaz kılmıyor denecek şekilde yoğun hareket namazı bozar deniyor veya iki elle yapılan hareket namazı bozar deniyor. bunların hepsini doğru kabul

edelim öyle ama şöyle bir endişede çıkabilir ortaya namazın ruhu olan huşuyu engelleyen olduktan sonra hareketin azını çoğunu ayarlamaya gerek yok ama her halükarda bilmemiz gereken şudur özürsüz bir şekilde ellerle yapılan hareket çokluğu namaza zarar verir. Bu zarar eğer çıkarıp cep telefonuna numara yazmak gibi ya da telefon çalınca onu çıkarıp meşgule almak gibi bir hareketse o hareketin namazı bozma ihtimali çok yüksek. Filan alim demiş ki denebilir herkesin takvası huşu kendi ile ölçülecek. camide telefonu çalan Müslüman ne yapmalı ? bir defa Müslüman camide müslümanları rahatsız edecek kendi namazında ki Ahengi de bozacak şekilde bir cihazı camiye sokmamalıdır. buna sessize almak mı denir ne denirse artık. 2. olarak bilhassa bir müslümanın oturup dinlemesi caiz olmayacak müzikli zil seslerini zil sesi olacak şekilde telefonlarına koymamalı bu bir terbiye meselesi. Bir müslüman müzikli sesleri telefonuna ses cihazı olarak koyabilir mi ? Aynı cihazın müziksiz bildirim ayarlanma özellikleride var. öyle kullanırsın müslümanın bir miktar ince düşünmesi gerekiyor. her halükarda camiye girdiğinde telefonunun zili çalarsa Müslüman bilmeli ki 3 tane 2 tane veya 1 tane Müslümanın namazının dikkatinin dağılmasına sebep olursa kıyamet günü vay haline ! Müslümanın camideki ayakkabısını çalacak olsan birkaç gün sonra ona ayakkabı alsan helallik sağlanır. namazı zaten zoraki Huşu ile kılınıyor öyle bir durumda Müslümanın namazının manende olsa ifsadına sebep olmak bir cinayettir ! Namazın bozulmasına neden olan şeylerden biri de mushafa bakarak Kur'an okumaktır Zammı sureyi mushafa bakarak okumak namazı bozucu şeylerdendir. Mushaf Allahın kelamı olan Kuranın yazılı olduğu kağıt demek. bir başka namazı bozan şey namazda göğsün kıbleden dönmesidir. göğsün kıbleden dönmesi şu anlama geliyor yüz sadece sağa dönse sola dönse yüz çevrildiği için namaz bozulmuyor. göğüs kıbleden dönecek şekilde olursa namaz bozulur bu dönmede %5 %10 gibi hafif derecede olursa bu namazı bozmaz. Namazda üff gibi ses yapmak uflayıp puflamak suni sahte öksürük gibi ses yapmak, Allah korkusunun dışında bir sebeple yani okunan ayetlerin etkisi dışında bir sebeple ağlamak ağlamayıda böyle ses çıkarır şeklinde yapmak namazı bozar. duygusal bir şekilde olmak içinden içinden ağlamak gözün bu duygudan dolayı hafif yaşarması namazı bozmuyor demek ki. namazı bozan şeylerden biri özellikle namazın şartlarından zikrettiğimiz vakit örneklerinden birisidir bu. sabah namazını kılarken güneşin doğması namazı bozar Neden Çünkü namaz için sabah namazı için ayrılmış vakit bitmiştir vakti şartı gittikten sonra da namaz yok demektir. aynı şekilde öğle namazını kılarken ikindi vakti girmiş olsa aynı şey geçerlidir namaz bozulmuş olur yani namazın vakti çıkınca namazdan söz edemeyiz. bir başka husus namazda Kur'an ayetlerinden okurken yanlış okumaktır. yanlış iki türlü olur birincisi mesela elhamdülillahi rabbil alemin Errahmânir'rahim bu böyle okunacak iken aradan bir ayeti attı. Atladı diğer ayete geçti bu bir yanlıştır ama mana değişmediği için namazı bozmaz. aynı ayeti iki üç kere okudu namazı bozmaz. Namazı bozan anlamı insanı bilerek söyleyeceği zaman kafir yapan şeylerdir. bunu tekrar ediyorum öyle bir yanlış okuyor ki bilerek yanlış okuduğu bölümünü kasten söylese kafir olur insan. Ama bilerek değilde hatalı olarak haşa Allah her şeyi yaratandır ayetini Allah herşeyi yaratan değildir olarak mesela yanlışlıkla okusa kafir olmaz ama namazı bozulur. bunların dışında talim bilmediği için tecvit bilmediği için yaptığı hatalar namazı bozmaz ama öğrenme durumu olup da tembelliğinden öğrenmeyen Bir İnsan elbette bundan belli bir Vebal alır. Kuranı Kerimi güzel okumayı öğrenmelidir müslüman. Ama Vebal altına girmek başka şey o namazın olup olmaması başka bir şeydir. Ama insan Kuran öğrenmeye çalışıyor yinede telaffuzunu başka dili öğrenirken değiştiremiyor olabilir,yaşlı olabilir,hoca bulamamıştır,ülkede yasak vardır Allah'ın rahmetine güvenerek Allah katında affını umabiliriz. Bir önemli meselemiz daha var şimdi bu önemli mesele çok ciddi bir şekilde herkesin önem vermesi gereken çapta bir mesele. erkeklerle kadınlar aynı namazı kılarken arada bir engel veya bir saf kadar mesafe bulunmadan yan yana namaz kılarsa namaz bozulmuş olur. kadınla erkek yanyana namaz kıldıklarında namaz bozulur. buradaki yan yanalık Mesela arada bir duvar perde var yan yana değil Arada bir saf kadar yaklaşık 150 santimdir Bi saf kadar mesafe var yan yana değil buna muhazat deniyor. Peltek ze ile muhazat. kadınla yan yana olmak demek fıkıhta önemli konulardan biridir Bunun üzerinde niye vurgulama yaptık Çünkü bayram namazı Cuma namazları gibi veya bir törenden dolayı Kalabalık olan

namazlarda teravihlerde mesela hanımlarda camilere geldiklerinde ki gelebilirler gelebilirler camide kendilerine tahsis edilmiş yerlerde namaz kılmalıdırlar.

Namazı Bozmayan Şeyler

Dışardan anlaşılan söylenilen şeyi duymak namazı bozmaz.
Tebessüm etmek namazı bozmaz. Tebessüm ses çıkarmadan dudakları germektir.
Allah korkusundan cennet cehennemden etkilenmekten dolayı ağlamak namazı bozmaz.
Bir elle üstünü başını zaruri durumda hızlıca düzeltmek namazı bozmaz.
Esnemek namazı bozmaz.
Namaz kılanın önünden geçmek namazı bozmaz. Namazı kılacak kişi kimseyi günaha sokmamak için herkesin önünden geçebileceği yerde orta yerde namaz kılmamalı. Önüne sütre denen bir engel koyması gerekir.
İnsanın gözünün gördüğü şeyler namazı bozmaz.
İnsanın aklından geçen şeyler namazı bozmaz.
Ama bunlar namazın sevabını azaltır.

NAMAZIN MEKRUHLARI (Fıkıh Okumaları)

Dinimizin Müslümanlığımızın en büyük ibadeti olan namazı konuşurken namazın dışında hazırlanılması gereken şartları var içinde namazı ayakta tutan bir tanesi gidince namazın gittiği rükun dediğimiz farzları var namazın farz olmayan rükün olmayan vacip dediğimiz görevleri var namazın sünnet görevleri dediğimiz görevleri var müstehap görevleri var ve namaz bir ibadet olarak bir kere başlayınca bir daha bozulmaz diyemiyoruz namazı bozan ve geçersiz hale getirip ifsat eden müfsitleri var ve namazın mekruhları var mekruh kelimesi kavram olarak sevimsiz demektir. Türkçe'deki kerih görmek çirkin görmek,kerhen bir iş yapmak yani sevmeden razı olmadan bir iş yapmak demek. Fıkıh ilminde ise mekruh haram olmayan ama çirkin görülen şey demektir bunu bazı fakihlerin ifadesiyle şeriatın yapılmamasını tavsiye ettiği işler olarakta adlandırabiliriz. Hanefi mezhebi dikkate alınarak yazılan fıkıh kitaplarında mekruh iki gruba ayrılır. Tahrimeb mekruhlar var ve tenzihen mekruhlar var. Hanefi mezhebinde ki bu ayrım genelde sadece Hanefi mezhebine mahsustur. Bir fıkıh kitapında haram denecek şeyler yani Allah teâlâ'nın kesinlikle yasakladığı kulunun yapmasına asla razı olmadığı şeyler işte alkol kullanmak vb. şeylere haram diyoruz. Bir de Allahu tealanın haram gibi ağır tutmadığı ama kullarının da yapmasından hoşlanmadığı işler var bunlar insanın bazen ahlakı ile işlerdir bazen Oruçluyken yapılmaması istenen şeylerdir Bazen namazda iken yapılmaması gereken şeylerdir. bazen konuşurken ağızdan çıkmaması gereken şeylerdir. ama bütün mekruhların hepsinin ortak paydası hiçbir mekruhun haram olmayışıdır mekruh haram değildir demek değildir bir kere günah olarak mekruh haramdan daha aşağı duruyor. ikincisi harama gösterilmesi gereken tepki mesela alkole faize %100 Bütün Müslümanların göstermesi gereken bir tepkidir mekruhta hoş olmayan yapılmaması gereken şeyler olmakla beraber mesela bir mekruh için savaş açmak gerekmez. Mekruh ahlaki bir konu ise öğüt nasihat ile düzeltilir. ibadetlerde bir mekruh ise ibadetlerde yapılmaması ısrarla tavsiye edilir ama haram için aynı şey söz konusu değildir haram ağırdır. Haram hududullahdır. Haram Allah'ın sınırlarıdır. Haram helalin sınır kapısıdır. Harama girildiği an helalden çıkılmış olur. Ama mekruh öyle değildir. Peki bu ifadelerden mekruhlar önemsenmeyebilir diye bir kabalık yahut da esneklik veya laubalilik üretebilir miyiz ? üretemeyiz Neden ? sünnetler ve farzlar bağlantısında da konuşulduğu gibi bir kere mekruhlar da esneklik laubalilik Her şeyden önce bir Harama kayış haramıda ezip geçme sürecini başlatabilir. yani her ne kadar mekruh haram değilse de lokmalanmış haram olabilir mümin ilke olarak bir defa haram mekruh ne varsa bunlardan ictinab eder kaçınır. Demek ki mekruh; müslümanın elinden dilinden yapılması çirkin görülen

davranışın adıdır. namazın mekruhları ise ne demektir ? namazın mekruhları yapıldığı zaman namazı kaldırmayan bu bitti namaz bozuldu dedirtmeyen ama namazın kalitesine huşusuna namazın ruhuna derece zaafiyetine getirin bir sıkıntı demektir fazlaca mekruhlar kitaplarda zikrediliyor sırayla bunların Bize şu anda lazım olacaklarından söz edeceğiz ama vurgulanması gereken nokta şudur fıkıh kitabında namazın mekruhlarındandır diye bir kayıt konduğu zaman o namazın Bozanlarındandır diye anlayamayız bunu. Namazın mekruhlarındandır demek yaparsan namazın sevabı azalır demektir.
Hanefi mezhebine göre mekruh; tahrimen mekruh ve tenzihen mekruh olmak üzere iki kısma ayrılır.

Tahrimen mekruh; harama yakın olan mekruhtur. Vacip olan bir şeyi terketmek gibi. Tahrimen mekruh olan bir şeyi işlememek sevaptır, işleyenin ise azaba uğrama ihtimali vardır.

Tenzihen mekruh; helâle yakın olan mekruhtur. Namazın sünnet ve adabını terk etmek gibi. Tenzihen mekruh olan bir şeyi terkedene sevap, yapana da azab yoktur, kınama vardır.
Namazın Mekruhları:
1.)namazın vaciplerinden bir vacibi terk etmek tahrimen mekruhtur. Şüphesiz kasten olursa bu bile bile olursa bu namazı iade etmek gerekir. ama hata ile yapılırsa sehiv secdesi ile kurtarılır. 2.)Namazın sünnetlerinden birisini de terk etmek mekruhtur terk edilen sünnetin boyutuna göre tahrimen veyahut tenzihen diye değerlendirilir. 3.)Ruku ve Secde yaparken sübhnane rabbiyel azim Sübhane rabbiyel ala demek gerek yani Tesbihat diyoruz biz buna rükuda tesbih yerine Kur'an okumak mekruhtur.
4.) Kuranı Kerimi elimizdeki mushafın tertibi dışında okumak mekruhtur tertipten kastedilen surelerin diziliş sırasıdır. Fil suresi önce Kureyş Suresi sonra geliyor maun suresi sonra Kevser Suresi sonra Dolayısıyla Kuranı Kerimi bu dizilişe dikkat ederek okumak lazım.
5.) namazda özürsüz sağ sola kafayı çevirip bakmak mekruhtur.
6.) elbise ile oynamak namazı bozmaz ama çok oynamak dışarıdan bakan namaz kılmıyor sandığı uzun elbiseyle oynamak ise namazı bozar demiştik.
7.) tuvalet sıkışıklığı varken namaza durmak mekruhtur. Bu sıkışıklıktan maksad ayakta duramayacak kadar sıkışık olmaktır. Şu da var ki vakit geçecek namazı kaçırma noktası varsa namaz son ana bırakıldıysa tuvaleti olsada namaza durmak gerekir. Bir haramı işlemektense mekruhu işlemeye razı geliriz. Namazı kaçıramayız.
8.) Namazda gözleri kapatmak mekruhtur ancak Mesela açık bir alanda namaz kılınıyor ya da Kabe'de tavaf edenleri namaz kılıyor bir durumda gözünü secde mahalline baksan bile meşguliyet verici bir şey var orada huşuyu engelliyor Açıkgöz o esnada göz kapatılabilir ama gözü kapatıp namaz kılmak mekruhtur aynı şekilde gözü böyle dikip yukarıya Semaya doğru kaldırıp bakarak kılmak mekruhtur.
9.) Cemaatle namaz kılarken önde bir kişilik yer bulunduğu halde arkada tek başına namaz kılmak veyahut öndeki Safda boşluk varken arkada saf tutup namaz kılmak namazın mekruhlarındandır ama Cemaatle namaz sevabı ve namaz yine geçerlidir. arka safta namaz kılmak mekruhtur bunun istisnası var nedir ön saf dolu arkada bir kişi de namaz kılıyor saf tek kişilik olmasın diye ön saftan bir kişilik boş bırakıp arkaya gelip arkadakini iki kişi yapmak gerekiyor o zaman mekruh değil önde boş olması Çünkü ön taraftaki boşluğu doldursak arkadaki bir kişi tek kalacak safta tek kılmak yanlış olduğundan Böyle bir uygulama var.
10.) secde esnasında da dahil olmak üzere ellerin ve ayak parmaklarının yönünün kıbleye dönük olması gerekiyor. böyle sağa sola açılmaları yanlıştır namazın içerisinde el bağlarken elleri böğrüne koymak Yani iki eli birleştirerek böyle birbirlerinin içine koymak böyle Kelebek gibi yapmak elleri ya da mesela elini Koltuğunun altına koymak mekruhtur.
11.) Namazda esnemek mekruhtur.
12.) erkeklerin namaz kılarken yüzlerini burunlarını kapatacak şekilde bir örtüyle namaz kılmaları mekruhtur. kadınlar için bu mekruh yoktur.

13.resim bulunan bir yerde canlı hayvan insan resmi bulunan bir yerde özellikle resim kıbleye karşı ise orada namaz kılmak mekruhtur. 14.)kabirlerin üstünde çöplüklerde moloz yığınlarının olduğu yerlerde banyoda Yani insanın günlük hayatında oturup yemeğini yiyeceği çayını içeceği kadar hoş görünmeyecek yerlerde namaz kılmak mekruhtur.
15.) namazda Parmak çıtlatmak mekruhtur Çünkü bu tembellik işaretidir. Hadisi şerifte bunun yapılmaması tembih edilmiştir.
16.) namazın en önemli tahrimen mekruhlarından birisi Tadili Erkan'a riayet edilmemesidir. Tadili erkan namazın hızlı hızlı kılınmamasıdır. Burada dersimizin yandan bir konusunu ele alalım. şimdi tatil erken En azından vaciptir dedik. Terkide tahrimen mekruhtur dedik.
Müslümanlar bir camide Teravih namazını kılmaları sünnettir. terk edilmesi bu derece değildir müslümanlar camilerde kadın erkek yoğun izdihamlı bir şekilde Seri hızlı teravih namazları kılıp sünnet kazanacağım diye 20 defa 20 de secdede 40 defa 40 tahrimen mekruh yapmaları kazançlı Bir iş midir ? Elbette böyle bir kazanç Olmaz böyle bir namaz olmaz zaten deriz 17.) ikinci rekattaki zammı surenin 1. rekattan fazla olması da mekruhtur. namazlarda uzunluk bakımından 1. rekat daha uzun ikinci rekat ondan biraz daha kısa olacak şekilde bir düzen olmalı. 18.) Özürsüz bir şekilde namazda bağdaş kurarak oturmak.
19.) Kişinin kendi üzerinde elbisesinde resim varkende namaz kılması mekruhtur. Nufus cüzdanındaki resimleri kastetmiyoruz. Bir de burada bir husus üzerinde Kabe,Mescidi aksa,cami motifleri olan seccade ile namaz kılınır mı ? Bu seccadelerle namaz kılmak namazı bozmaz ama üzerinde cami,kabe gibi değerlerimizin olduğu seccadelere ayak basmamız uygun değildir. Müslüman ince düşünmelidir.
20.) namazlarla ilgili bir başka kerahat pijamayla namaz kılmaktır. Erkekler için bilhassa. bayanlar için konu biraz daha farklı olduğundan tesettür gereği bayanları biraz ayrı tutuyoruz. Pijama çok ince vücudun şeklini almış bir pijama ise zaten ne kadar setri avret oluşuyor ayrı bir konu ama Prensip olarak pijama insanların önüne çıkılır bir kıyafet değildir insanlar pijama ile misafir karşılanmıyor o zaman Allahü Teala'nın huzuruna çıkarkende bayan olsun erkek olsun pijama ile çıkmamak gerekiyor. caiz mi Caiz namaz kılıp pijama ile namaz kılınır yeterki avret denen bölgeyi örtmüş olsun. İş elbisesi ile de üzerinde necaset yoksa namaz kılınır ama mekruhdur. Fakat patronu kızan,vakti olmayanlar için bir de hayvan bakıcısı gibi gün boyu necasetten kaçması mümkün olmayanlar için zaruriyet söz konusu olduğundan necasette olsa üstünde iş elbisesiyle namazı kılsın namazı kazaya kalmasın deriz. Ama bunun dışında kalanlar için Allah azze ve celle “Namazda ziynetinizi takının (Araf, 7/31)” buyuruyor. Ziynetten kasıt bilezik değil herhalde. Yani güzel kıyafetlerinizi giyinin buyuruyor Allahu Teala. Camilere ise iş elbesisiyle hatta kokan çoraplarla bile girilmemelidir.
21.) Erkeklerin başı açık namaz kılması mekruhtur ama1. madde olarak şunu Zikredelim takke namazın farzlarından filan değildir namaz kıyafetleri arasında takke yoktur Peki fukaha özellikle hanefi fukahası takkesiz namazı niye mekruh görmüşlerdir burada ince bir fıkıh ayrıntısı var bu fıkıh ayrıntısını anladığımız zaman fıkıh dersi yaptığımız ortaya çıkar. Normalde takkesiz namaz mekruhtur der kapatırız konuyu fakat fakih böyle demez takkesiz namaz mekruh Olabilir Neden ? Çünkü biraz önce Rabbimizin emrini duyduk. Her namaz pozisyonunda ziynetinize sahip olun. Müslüman erkek sokakta Müslüman tipi olarak başı örtülü Gezer. Kasket foter takmaz Sarık Sarar başında takkesi olur müslümanın günlük kıyafetinde takke başörtüsü vardır normal Müslüman toplumunda bu erkeğin tabii kıyafetidir. başı örtülü olmak. kadın için başörtüsü erkek için takke sarık. namaza geldiğinde Müslüman Normal tabii şimdi biz bunu anlamakta zorluk çekiyoruz Sayın fıkıh talebeleri biz bunu anlamakta zorluk çekiyoruz nasıl bir cümle diyeceksin çünkü neden ? kel bir millet haline getirildik biz. kadınlarının da başın açılmasında zarar yok oldu ve erkeklerin Zaten başı açık. normal İslam toplumu olan bir yerde mesela bir Osmanlı yalısında oturulduğunda kapı çalınacak olsa erkek başını örtmeden kapıyı açmaz erkek takke takar öyle açar başına neden çünkü baş açıklığı pijama gibi bir yer başı açık olmuş pijamalı pozisyon demek. Bu sebeple toplum İslam toplumu erkeği takkeli görmek istiyorsa o erkek namaza geldiğinde

bilinçli bir şekilde başını açsa Tıpkı atletle gecelik atletiyle camiye gelen birisi gibi olmuş olacak. toplum takkeyi İslam heybetinden görüyor bu sebeple bazı fukaha çok ağır sözler de söylemişlerdir. Ama mesela bazı toplumlarda baş örtmek adet değil mesela eski mağripte baş açık gezilebiliyor Dolayısıyla Maliki mezhebinde bu böyle değil Çünkü onlar diyor toplum gezmeye kabul ediyor. İslam toplumu böyle olduğuna göre namazda baş açık kılınabilir demişlerdir. Peki şimdi biz takke konusuna nasıl bakacağız ?
A.) takkesiz namazda Hiçbir sıkıntı yoktur. Ama eğer bu bir kültür mücadelesi sonucu olarak Müslümanların başından takkesi çehresinden yüzünden de sakalı tıraşlanıp alındıysa şuurlu Bir müslüman İslamı kendisine dert edinmiş bir müslüman ve bir kültür erozyonuna karşı yıkılmadan durmaya çalışan bir müslüman takke ile namaz kılmalıdır. Fıkhi boyutun yanında kültürel olarak da biz meselelere bakmalıyız. Emperyalist güçler bu sarıktan rahatsız oldularsa biz namazın destekçisi olarak o sarığı takıp sahip çıkmalıyız. Boşuna bu ümmetin ecdadı bir sarık için can vermediler.
22.) insanın yüzüne karşı bakarak namaz kılmak mekruhtur
23.camilerde imamların namaz kıldırdığı yerin şöyle bir 30 santimden daha yüksek olması halinde namaz mekruhtur.
24.) iki elle erkeklerin elbiselerinin pantolanlarının dizlerini yukarı çekmeleri mekruhtur. İki elle elbiseyi düzeltmek ameli kesirdir yani çok iştir namazı bozar diyen alimler olsada bu görüş yaygın değildir mekruhtur deriz ama dikkatte etmemiz lazım.
25.) Sütreyi terk etmekte mekruhtur. daha önceki derslerde geçmişti önü açık bir yerde namaz kılanın önüne şöyle bir çanta gibi içi dolu bir poşet gibi bir şey koyması sütre deniyor.
Namaz kılarken bir özür bulunmaksızın yere, direğe, duvara veya asaya dayanmak mekruhtur.

26.) Namazda bir kere sağa, bir kere de sola doğru meyil etmek mekruhtur. Çünkü böyle bir hareket, abestir ve huşuya (kalp huzuruna) aykırıdır.

27.) Namazda özürsüz yere birbiri peşine olmamak üzere birkaç adım yürümek mekruhtur. Fakat, görülen bir yılanı, bir akrebi öldürmek gibi bir özür sebebi ile atılacak birkaç adım, mekruh değildir. Bununla beraber bunları öldürmek, biraz yürümeye ve birkaç kere çarpmaya muhtaç olursa, bununla namaz bozulur. Ancak bu halde namazı bozmak için şer'an ruhsat vardır. Çünkü herhangi bir zararı gidermek için namazı bozmak caizdir. Meselâ bir kimseyi ölümden veya bir malı (hatta kıymeti 3,2 gr. gümüş miktarında olsa bile) zayi olmaktan kurtarmak için namaz bozulabilir. Bu mal namaz kılana ait olsun olmasın, müsavidir.

27.) Namazda bit veya pire tutmak, öldürmek ve kovalamak mekruhtur. Karınca ve pire sinek gibi bir şeyin ısırmasından rahatsız olan namaz kılan bir kimsenin, bunları yalnızca tutup atması mekruh değildir.

28.)Namazda güzel bir şeyi koklamak veya tükürüğü atmak veya elbise ile bir veya iki kere yelpazelenmek veya namazdan evvel veya namaz içinde bir erkek için kolları dirseklere doğru toplamak mekruhtur.

29.) Namazda kıyam, rukû ve secde hallerinde elleri bir özür bulunmaksızın sünnet olan uzuvlar üzerine koymamak mekruhtur. Kıyamda elleri yanlara salıvermek gibi.

30.) Namazda daha dizleri yere koymadan elleri yere koymak ve secdeden kalkarken dizleri ellerden evvel kaldırmak mekruhtur. Ancak bir özürden dolayı olursa, mekruh olmaz.

31.) Namazda yanları yere koyup, butları, incikleri yukarıya dikmek mekruhtur.

32.) Erkeklerin secde ederken kollarını tamamı ile yere döşemeleri mekruhtur.

33.) Rukû veya secde ederken iftitah tekbirinde olduğu gibi elleri yukarıya kaldırmak mekruhtur.

34.) Namazda gerinmek veya esnemek ve el ile ağzı kapamak mekruhtur. Çünkü gerinmek, bir gaflet ve tembellik eseridir. Esnemek de bir gevşeklik-uyuşukluk nişanesidir. Ancak esneme halinde ağzı kapamaya gücü yetmezse, o halde namaz içinde sağ elin arkası ile, namaz dışında da sol elin arkası ile ağız kapatılmalıdır.

35.) Namazda bir zaruret bulunmaksızın isteyerek öksürmek mekruhtur. Öksürüğü mümkün olduğu kadar gidermek, edebe riayet bakımından pek güzeldir.

36.) Namazda sesi işitilmeyecek derecede üfürmek mekruhtur. Bu halde en az iki harften ibaret bir ses işitilecek olursa, namaz bozulur.

37.). Namaz içinde, verilen selâmı el veya baş işareti ile almak mekruhtur.

38.) Namazda okumaya mâni olmayacak miktarda ağıza altın, gümüş, inci gibi erimez bir şey almak mekruhtur. Bunlar okumaya mâni olursa, namaz bozulur. Nitekim eriyen şeyler de böyledir.

39.) Namazda dişlerin arasında nohut tanesinden küçük bulunan bir yemek parçasını yutmak mekruhtur. Nohut tanesinden büyük olursa, namazı bozar. Nohut miktarı da en sahih olan görüşe göre namazı bozar.

40). Mübah bir yemek hazır olduğu halde namaza başlamak mekruhtur. Ancak vaktin çıkmasından korkulursa, o zaman mekruh olmaz. Bu yemeğe gerek iştah duyulsun duyulmasın, müsavidir.

41.) Namazda daha selâm vermeden terleri veya yüze dokunmuş olan toprakları silmek mekruhtur. Ancak bu silmek, bir zararı gidermek veya bir faydayı elde etmek için olursa, o zaman mekruh olmaz. Göze girip zahmet veren bir teri gidermek gibi.

42.). Rukû halinde sünnet üzere olan şekle muhalif bir sûrette başı yukarı tutmak veya aşağıya indirmek ve imamdan evvel rukûya veya secdeye gitmek ve ondan evvel rükûdan veya secdeden baş kaldırmak mekruhtur. Fakat imam daha rukû veya secdeye gitmeden ona uyan, rukûya veya secdeye gidip başını kaldırsa namazı bozulur. Ancak daha imam selâm vermeden bu rükûyü veya secdeyi imam ile veya ondan sonra iade ederse, o zaman bozulmaz.

43.). Rükûda veya secdede tesbihleri terketmek veya üçten az okumak mekruhtur.

44.). Kıyamdan rükûya, rükûdan secdeye, secdeden kıyama intikal hallerinde meşru olan tekbirleri, zikirleri bu intikal hallerinden sonra okumak mekruhtur. Kıyamdan rükûya vardıktan sonra "ALLAH'ü ekber" demek ve rükûdan kıyama tam döndükten sonra “SemiALLAH'ü limen hamideh" demek gibi. Bu şekilde bu zikirlerin mahalli kaçırılmış olur.

45.) Kırda namaz kılarken çakıl taşlarını eliyle düzeltmek mekruhtur. Ancak üzerine secde etmek mümkün olmazsa, bu halde bir iki defa düzeltmek caiz olur.

46.) Başkasının yerinde rızası olmaksızın kılınan namaz mekruhtur. Bir görüşe göre böyle bir yer, bir müslümana ait olup ekilmemiş ise, üzerinde namaz kılmak da mekruh değildir.

47.) Bir kimse, başkasına ait bir yer ile, topluma ait yoldan bir yer üzerinde namaz kılmak mecburiyetinde kalsa bakılır, eğer şahsa ait yer, ekilmiş veya bir gayrimüslime ait bulunmuş ise, o yol üzerinde kılması daha iyidir. Gayrimüslimin bu namaza razı olmayacağı malûmdur.

48.) . Namazı, zihni meşgul edecek, kalp huzurunu bozacak şeylerin mevcut bulunduğu bir yerde kılmak mekruhtur. Süs eşyaları, oyun, oyuncak ve benzeri şeylerin bulunduğu yer gibi. Hattâ mescitlerde çalınmaları muhtemel ise, ayakkabılarını arka tarafa bırakmak da huzuru bozacağından mekruh sayılmıştır.

49.) Yanmakta olan sobaya, ocağa ve ateş dolu mangala karşı namaz kılmak mekruhtur. Muma, kandile, lâmbaya karşı namaz kılmak ise, mekruh değildir. Aynı şekilde asılı bulunan Mushaf-ı şerif'e veya bir kılıca karşı namaz kılmak da mekruh değildir. Çünkü bunlara hiçbir kimse tarafından tapılmamıştır.

50.) Bir insanın yüzüne karşı arada birşey olmaksızın namaz kılmak mekruhtur. Fakat bir insanın arkasına karşı namaz kılmak mekruh değildir. Ancak bu insanın, konuşmasından dolayı şaşırmak muhtemel olursa, o zaman mekruh olur.

51.) Temiz olmayan şeylere karşı ve temiz olmayan şeyler yakınında namaz kılmak mekruhtur. Bunlar namaz hakkındaki hürmete aykırıdır. Kabristanda, yol ortasında, hamamda, hayvan boğazlanan yerlerde namaz kılmak da böyledir. Ancak kabristanda veya hamam gibi bir yerde namaz için bir yer tayin edilmiş olursa, o zaman mekruh olmaz.

52.) Namazda bir ihtiyaç bulunmaksızın bir çocuğu veya kendisini meşgul edecek herhangi bir şeyi yüklenmek mekruhtur.

53.) Namazda bir özür sebebiyle olmaksızın elbiseyi giyinmeyip omuzlar üzerine alarak etrafını salıvermek mekruhtur.

54.) Namazda elleri çıkaracak bir aralık bırakmaksızın ihram gibi bir şeyin içine bürünmüş bulunmak mekruhtur.

55.) Erkeklerin secde ederken yere değmesin diye bütün saçlarını arka taraflarına bir kurdele veya benzeri bir şey ile toplamış bulunmaları mekruhtur.

56). Erkeklerin uzatmış oldukları saçlarını kadınlar gibi toplayıp başlarının üzerinde bağlamış veya başlarının etrafına sarmış oldukları halde namaz kılmaları mekruhtur. Böyle bir şeyin namaz içinde kasden yapılması ise, ameli kesir (çok hareket) olacağından namazı bozar.

57.) Namaz içinde az bir hareket ile üzerinden bir elbiseyi çıkarmak veya başındaki sarığı açmak veya böyle bir şeyi giyinmek veya başına sarmak mekruhtur. Fakat böyle bir şey, fazla bir hareket ile yapılırsa, namaz bozulur. Namazda elbise ile veya bedenden bir şey ile boş yere oynamak da mekruhtur.

58.)Namazda başın etrafına mendil gibi bir şey bağlayıp tepesini açık bırakmak mekruhtur.

59.) Namazda tekâsülden, tehâvünden dolayı başı açık bulundurmak mekruhtur. Tekâsülden maksat, baş örtmeyi bir ağırlık saymaktır. Tehâvünden maksat da namazda baş örtmeyi mühim bir şey saymamaktır. Halbuki bu bir sünnettir. Böyle olmayıp da bir özürden dolayı olursa, başın açık bulunması mekruh değildir. Sadece sıcaktan veya hafifletmeden dolayı başı açık bırakmak ise, mekruh görülmüştür. Bu, bir özür sayılmaz.

Bir de namazda "tezellül (tevazu) ve huşu (ALLAH korkusu, saygısı) maksadı ile başı açık bırakmakta bir sakınca yoktur" denilmiştir. Bununla beraber deniliyor ki "tezellül ve huşu, kalbî bir şeydir. O halde kalben tezellül ve huşuda bulunup başı örtmek daha iyidir." Gerçi "tezellül ve huşu maksadıyla başı açık bırakmak kalbdeki tezellül ve huşûnun bir dış alâmetidir. Bu sebeple güzeldir." diyenler de vardır. Şu kadar var ki, namaza başlarken sadece tezellül ve huşu maksadıyla başlarını açık bırakacak uyanık şahıslar pek az bulunur.

Şunu da ilâve edelim ki, biz namazlarımızı Resul-ü Ekrem (S.A.V) Efendimiz'in kılmış olduğu şekilde kılmakla memuruz. Nitekim:

"Benim nasıl namaz kıldığımı gördüyseniz, namazınızı o şekilde kılınız." (Buhari; Ezan:18; No:605; 1/226)

hadis-i şerifi bunu ifade etmektedir. Nebiyy-i Zişan Efendimiz ise namazlarını mübarek başları örtülü olarak kılmışlardır. Bu bir âdet işi değildir. Bilakis namazda Peygamberimizin fiilî sünnetlerine uymak ve başkalarına benzemekten sakınmak meselesidir. İhramda başların açık bulunması başka bir hikmete bağlıdır. O bir mahşer hayatından numunedir. Namaz buna kıyas edilemez. İbadetlerde kıyas yapılmaz. Artık şüphe yok ki hakiki bir özür bulunmadıkça namazda başı güzel ve secdeye mâni olmayan bir başlık ile örtmek daha faziletlidir. Hattâ secde esnasında baştan düşen başlığı başa tekrar koymak daha faziletli görülmüştür. Ancak başa tekrar konulması, çok hareketin yapılmasına sebep olursa, o zaman konulmaz.

Bu hususstaki mekruhluk ve daha faziletli olma durumu erkeklere göredir. Kadınlara göre ise, başlarının namazda örtülü olması mutlaka lâzımdır. Açık bulunması namazlarını bozar, sahih olmasına mâni olur.

Bu mesele, dinî kitaplarımızın bir çoğunda ve mesela el-Bahru'r-Râik ile Reddü'l-Muhtar'da geniş bir şekilde yazılmıştır.

60.) Namaz kılanın başı üstünde veya kendisine yakın olarak ön tarafında veya kendisine yakın olmasa da sağ veya sol tarafından hizasındaki duvar veya tavan üzerine yapılmış veya asılmış heykel veya canlı bir varlığın resminin bulunması mekruhtur. Arka tarafında bulunması da tercih edilen görüşe göre mekruhtur. Fakat bunun mekruh olması nispeten azdır.

61.)Namaz kılanın ayakları altında veya oturduğu yerde bulunan veya karşıdan uzuvları seçilemeyecek derecede küçük olan veya başları kesilmiş veya yüzleri büsbütün silinmiş veya bir ip ile örülüp bozulmuş değiştirilmiş olan bir resmin bulunması, namaz bakımından bir mekruh olmayı gerektirmez.

62.)Aynı şekilde kese, cüzdan gibi şeyler içindeki paralar üzerinde küçükçe bulunan resimler veya bir uzuvda döğme şeklinde resmi yapılıp elbise ile örtülen veya yüzük kaşına nakşedilip belirsiz bir halde duran resimler, namazın mekruh olmasını gerektirmez.

63.) Canlı bir varlığa ait olmayan resimlerde de bir mekruhluk yoktur. Ağaç, bina, ay, güneş resimleri bu kısımdandır. Çünkü bunların resimlerine tapınılmamıştır. Ancak namaz kılanın zihnini meşgul edecek bir şekilde bulunurlarsa, o zaman mekruh olur.

Bir de kuştan daha küçük olan resim veya bir yerde bulunduğu halde ayaktan bakılınca uzuvları belli olmayan resim, namaz kılanın yanında bulunsa, mekruh olmaz.

CEMAAT VE NAMAZ 1 (Fıkıh Okumaları)

Fıkıh denilince en çok namaz akla geliyor. Çünkü fıkıh büyük bölümüyle ibadetleri ele alıyor. İbadetin de başını namaz çekiyor. Namaz konuşulunca da cami ve cemaatin de konuşulması gerekiyor. Çünkü cemaatle namaz kılmak ve dolaylı bir şekilde cami, mescid İslam'ı simgeleyecek çapta ciddi bir şekilde İslam'ın emirlerinden birisidir. Bu nedenle fıkıh konuşulurken cami, cemaat, imamlık, müezzinlik, imama uymak, saf tutmak gibi konular muhakkak konuşulur, konuşulması gerekir. Aksi takdirde eksik bir fıkıh bilgisi olmuş olur. Cemaatle namaz kılmak Kur'an-ı Kerim, Sünnet ve İcma ile sabittir. Yani İslam'ın en büyük ibadetlerinden olan namaz, cemaatle kılınır dendiğinde Kur'an buna işaret etmiştir. Hadis-i şeriflerde çok yoğun bir şekilde buna işaret vardır. Aynı zamanda ümmetin cemaatle namaz kılınacağı konusunda icması vardır. İcma bulunduğuna göre zaten mesele şu şekilde anlaşılmaktadır: Ümmet-i Muhammed cemaat ümmetidir. Cemaat ümmeti olması namazları cemaatle kılmayı da barındıran bir yapının adıdır.
Cemaatle namaz kılmanın hükmüne gelince; mesele bir Müslüman öğle ezanı okunduğunda bulunduğu yerde kendi başına namaz kılması namaz görevini yerine getirmesi demek oluyor. Aynı Müslüman camiye, mescide veya bulunduğu yerde üç beş Müslüman ile birleşerek namaz kılmasına da cemaatle namaz kılmak diyoruz.

Cemaatle Namaz Kılmanın Hükmü Nedir?
Hanefi mezhebinde namazı cemaatle kılmak için müekked sünnet denmiştir. Müekked sünnet Rasulullah (ﷺ)'in çok yoğun bir şekilde yaptığı, yapılmasını emir buyurduğu şeylere söylendiğine göre anlaşılan şudur ki; cemaatle namaz kılmak Rasulullah (ﷺ)'in üzerinde ısrarla durduğu, yapılmasını emir buyurduğu, yapılmamasını da kınadığı şeylerden birisidir. Hatta bunu vacibtir diyen görüş de vardır. Farz düzeyinde gören ulema da bilhassa diğer mezheplerde özellikle Hanbelî mezhebi çevresinde cemaatle namaz kılınması farzdır diyen de olmuştur. Bu farzdır kelimesi bize neyi çağrıştırıyor? Kıyam, kıraat, rükû, sücud nedir namazda, farzdır. Cemaatle kılınması nedir, farzdır. Aynı kavram kullanıldığına göre namazın vakti gelince cemaatle kılınması rükû gibi, secde gibi bir emirdir şeklinde anlayabiliriz. Ama genel hüküm bilhassa Hanefi mezhebi çevresinde cemaatle namaz kılınması müekked bir sünnet şeklindedir. Bundan iki bölüm çıkış yapılabilir. Bunlardan birincisi bu hüküm erkekler içindir. Bayanlar için namazın daha efdali evlerinde rahat kılacakları namazdır. Bir de özürlü için namaz cemaatle kılınır diye bir kayıt yoktur. Cemaatle namaz kılmak ya da namazı cemaatle kılmak bir kere yirmi beş derece daha fazla sevap kazanmak demektir. Bazı rivayetlerde bu yirmi yedi derece. Yani bir namazdan bir derece kazanılıyorsa, cemaatle kılınması halinde bu namaz yirmi yedi dereceye kadar sevabı artabiliyor. Bu da büyük bir kazanç. Aynı şekilde Rasulullah (ﷺ)'in hadis-i şeriflerinden cemaatle namaz kılmanın günahlara mağfiret olacağını öğreniyoruz. Bilhassa mesela ardı ardına öğleyi cemaatle kılıp ikindiyi de cemaatle kılması halinde iki namaz arasındaki günahların mağfiret olacağına dair sahih hadis-i şerifler var. Yine Rasulullah (ﷺ)'in hadis-i şeriflerinde çok net bir şekilde anlıyoruz ki cemaatle namaz kılmak özellikle iftitah tekbirini imamla beraber alacak düzeyde (yani ezanla beraber hemen camide olmak anlamına geliyor bu.) böyle bir uygulamanın münafıklıktan beraat olacağını da Rasulullah (ﷺ) Efendimiz haber

vermektedir. Bir şeyde münafıklıktan beraat ne demek oluyor? Yani münafıklık her Müslümanın tedbir alması gereken ve kaçınması gereken bir tehlikedir. Cemaatle namaz kılmak, iftitah tekbirini cemaatle kılacak şekilde dikkatli olmak bu münafıklık tehlikesinden korunmuşluğu beraberinde getirmektedir. Kadınlar camiye gidemez diye bir kural yoktur. Özür sahipleri camiye gidemezler diye bir kural yoktur. Gitmemeleri halinde veballeri yoktur. Bu, bu demektir. Eğer bayanlar namaza gidiyorlarsa burada bir incelik var; bayanlar ne kadar namazın arka saflarında olurlarsa o kadar sevapları artıyor. Erkekler de ne kadar ön saflarda olurlarsa o kadar sevapları artıyor. Bu da farklı bir hüküm olarak namazda önümüze durmaktadır.

Cemaatle namaz kılmanın çok önemli ayrıntılarından ya da dikkat edilmesi gereken hususlarından birisi de yatsı ve sabah namazının camide cemaatle kılınmasının geceyi ihya etmek denen ibadeti gerçekleştirdiği bilgisidir. Müslim'in rivayet ettiği hadis-i şerifte Rasulullah (ﷺ) buyuruyor ki: "Kim yatsı namazını cemaatle kılarsa gecenin yarısını ihya etmiş gibidir. Kim de sabah namazını cemaatle kılarsa o da gecenin diğer yarısını ihya etmiş sayılacağı için bütün geceyi ihya etmiş gibidir." Binaleyh filan mübarek gecede, bu geceyi ihya etmek için ne yapılması gerekir sorusuna Rasulullah (ﷺ)'in verdiği bir cevaptır bu. Neymiş yapılacak şey? Yatsı ve sabah namazını cemaatle kılmak. Şu gecede şu kadar iş bu kadar iş, geceye mahsus işler sahih sünnette zaten yoktur. Yani bir gecenin özel ibadeti yoktur. Ama herhangi bir gecenin ihya edilmesi yatsı ve sabah namazının cemaatle kılınması ile mümkündür. Bunu niye zikrediyorum? Cemaatle namaz kılmak dediğimiz şey sadece bir namaz ibadetinin basit bir ilavesi gibi görülmemesi gerekmeli. Bilakasi bu mü'min için çok büyük bir kazanç sebebidir diye düşünülmelidir. Şüphesiz ALLAH Teala'nın namazı cemaatle emretmesinde Peygamberinin (ﷺ) cemaatle namazı çok kavii tutmasında büyük hikmetler var. Bu muhakkak takdir edilir. Yani Müslümanların günde beş defa bir araya gelmeleri, birbirlerinin dertlerine vakıf olmaları, ibadette birbirlerine destek olmaları , bir tertip düzen sahibi olmaları, Müslümanların arandığında bulunacağı bir adres olarak caminin sivrilmesi bunlar çok önemli şeyler. Ama herhalükarda mü'minler namazda tanışacaklar, zengin ile fakir birarada bulunacak, tek adam kalbi gibi kalpleri olacak yani bir kişilik düşünceye sahip olacaklar gibi sebeplerden dolayı Müslümanlar camide namaz kılmaya sahip çıkmalıdır. ALLAH emretmiştir, Peygamberi emretmiştir, İslam namaz dinidir, namaz cemaati gerektiriyor. Bunun yanında şu şu sebepler de vardır denebilir. Müslüman düşünür ki Rasulullah (ﷺ) Efendimiz namazı camiye gelip kılmayanlar için "şöyle yerine bir vekil bırakayım da namazı o kıldırsın. Ben de gideyim şu cemaate gelmeyenlerin evlerini yakayım geçiyor içimden" buyurmuş. Bu müslüman için yeterli. Yani Rasulullah (ﷺ) evlerini yakayım içindekilerle beraber şeklinde düşündükten sonra cemaatle namaz ne demektir biz bunu anlamış, idrak etmiş oluruz. Bunun için fukaha şöyle bir kayıt koymuşlar; bir yöre halkı, bir kasaba halkı topluca namazlara camiye gitmiyor olsalar, yani cemaati topluca terk etseler nasıl oluyor bu. Aylar geçiyor camiye kimse uğramıyor. Cami kapalı kalıyor. Bir yöre bu şekilde toplu direniş gösterseler o yörenin sorumlusu o yöre halkına anons yapar, şu güne kadar caminize gelmeniz gerekiyordu. En azından üç kişi beş kişi on kişi gelir camide namaz kılarlarsa o dosya kapanır. Hayır, herkes gelmemeye devam edip camiye gelmezlerse fıkhen o yörenin İslam'ın simgelerinden birini protesto ettiğinden dolayı savaş bölgesi ilan edilmesi gerekiyor. Bir yerin savaş bölgesi ilan edilmesi ne demek? Orda herkesin savaş konusu, çocuklar hariç silahsız ihtiyarlar hariç orada herkes savaş suçlusudur. Ya savaşılacak öldürülecekler ya da tutuklanıp hapsedilecekler veya esir edilecekler. Çünkü namaza, ezana ve cemaate karşı toplu direniş, protesto İslam'ı kabul etmemek gibi büyük bir sorun. Onlar kendi kendilerine biz Müslümanız diyebilir. Ama caminin topluca protesto edilmesi savaş suçudur. Bunun bu şekilde tespit edebiliriz. Bu bu kadar önemli tutulduğuna göre cami ve cemaat ya da mescid. Özellikle sık sık kullanacağımızdan dolayı tekrar söyleyelim. Bizim Türkçe örfümüzde cami ve mescid aynı şeyi ifade ediyor. Esasen cami, Cuma ve Bayram namazı kılınacak kadar büyük olan ibadet yeri, namaz kılma yeri demektir. Mescid de genel olarak her türlü namazın kılındığı yer demektir.

Bir de musalla var. Musalla bayram namazlarının kılındığı yerdir. Çünkü bayram kadın, erkek, çocuk herkesin geleceği büyük bir yer olacağından camilerde olmaz. Müslümanlar rahat toplansınlar diye büyük havaalanı gibi bir yer musalla olarak tayin edilmiştir. Tabi bu şimdi Müslümanlar olarak malesef elde edemediğimiz nimetlerden birisidir. Cuma'lar hepimizin birarada olduğu büyük şehrin buluştuğu bir ibadet zemini ve fırsatı olması gerekirken ne yazıkki şimdi küçücük köy camilerinde üç kişiyle beş kişiyle Cuma namazı kılınmaktadır. Esasen Cuma da Bayram da toplu yapılan ibadetlerdir. İnşaAllah tekrardan o izzetli hali görmeyi ALLAH bizi muvaffak kılar.

Cemaate Gitmemeye Özür Sayılabilecek Şeyler Nelerdir?

1. Şiddetli yağmur, şiddetli soğuk cemaate gitmeye karşı özür sayılabilir. Rasulullah (ﷺ)'in yağmurlu zamanlarda ve soğuk zamanlarda bu şekilde bir uygulama yapılabileceğini, isteyenin evinde kılabileceğine dair hadis-i şerifleri vardır.
2. Zalim korkusundan dolayı. Terör endişesiyle camiye gitmemeye izin verilebilir. Terör endişesinden şunu kastediyoruz; bilhassa yatsı namazlarında karanlık basınca hem bilinen bir terör hareketi olabilir veya mesela yönetim İslami kafalı insanların elinde değildir. Bir zamanlar Tunus'ta doksanlı yıllarda olmuş yaşanmış olaylara baktığımızda sabah vaktinde camide bulunan Müslümanlar topluca fişlenmişler. O zamanki zalim, despot devlet sabah namazını camide kılacak düzeyde şuurlu bir insanın devlet için her an tehlikeli olabileceğini düşünmüş. Bunda haksız da değillerdi. Çünkü bütün onların despot, zalimligine rağmen sabah namazını camide kılacak kadar şuurlu Müslüman elbette bir gün cihadı da aklına getirir, zalimin yönetimini kabul etmez, temiz bir kafaya sahiptir bu diye düşünmüşlerdir. El Hakk, haksız da değillerdi. Yani bir zulüm endişesi de camiye gitmemek için özür sayılabilir.
Burda zulüm kelimesinin yanında onunla direkt bağlantılı olmayan başka bir başlık da açabiliriz. Mesela yırtıcı hayvan korkusu, köpek korkusu. Köy yerinde yabani hayvan korkusu da yatsı namazına gitmeye engel olabilir. Ama bu engel nasıl olur? Köyde aydınlatma yoktur veyahut da kurtlar köye inecek kadar kar olmuştur vs. gibi yani aslında normal tarlaya akşama kadar çalışmaya giden birisi tarladan daha yakın bir mesafede camiye gidemez mi, gidemeyeceği durumlar olabilir. Caizdir.
3. Hastalık hali. Bilhassa hastalığını bulaştırma tehlikesi olan veya zafiyet geçirdiği için başkalarının nefesinden mikrop kapma ihtimali olan bir Müslüman camiye gitmeyebilir. Bu gitmediği için de vebale girmez. Hatta ve hatta normal zamanlarda o camiye devam eden birisi olduğu için o doktor tavsiyesiyle halkın içine çıkma diye tavsiye edilen birisi olduğu için camiye gitmese bile melekler onun camideymiş gibi sevabını yazarlar. Bu kurala hasta bakan da dahildir. Yani ağır hasta, ateşli hastası olan birisi camiye gidip yarım saat vakit ayırdığında ateşin yükselme tehlikesi vardır. Serumun çıkma tehlikesi vardır. Hasta artık korkuyordur, yalnız duramiyordur, iğnesi yapılacaktır, sık sık tansiyonun kontrol edilmesi gerekiyordur. Hastalık bu. Ne halde olursa olsun hasta bakan da hasta hükmündedir. Rasulullah (ﷺ) Efendimiz de hasta olduğu zamanlar camiye çıkmamıştı. Ondan da bunu delil olarak yapabiliriz. Yatalak hasta gibi olan ama hasta olmayanlar da var. Mesela özürlü. Tekerlekli sandalyesi var, onunla yaşıyor. Yani görünürde hasta değil ama hasta gibi çaresiz. Mesela ama(gözü görmeyen insanlar) bunlar da namaza gidip gitmemek bakımından özürlü hükmündedirler. Asla Namaz Kılmamaya Özür Yok. Yani bu saydığımız özürler camiye gitmemek için özürdür. Hiçbir şekilde camiye gitmeme özrünü namaz kılmama özrü olarak kabul edemeyiz.
4. Tuvalet sıkışıklığı söz konusu olan birisi de camiye gitmeyebilir. Bu sıkışıklık sürekli bir özür olabilir. O anda aniden bir sıkışma da olabilir. Herhalükarda camiye her an kendisini mağdur hissedecek şekilde abdesti sıkışmış birisi namaza gitmeyebilir.
5. Bilhassa Ramazan-ı Şeriflerin akşam namazı için uygulanan bir hüküm var; aç bir insan cemaate gitmesi halinde yarım saat camiye gidip geldiği halinde tansiyonu düşecek, nabzı düşecek kadar aç olan birisinin de yemek yemesi daha evladır.

6. Camiye giderken ALLAH Teala ziynetinizi yani en güzel hoş kıyafetlerinizi takının buyurduğu için camiye koku olan sarımsak gibi, soğan gibi şeyler sürülerek camiye gitmek de mekruhtur. Hadis-i şerifte böyle soğan, sarımsak yiyen mescidimize gelmesin şeklinde uyarı vardır. Bu da camiye gitmemeyi gerektirecek özür değil gitmemeyi emrettirecek bir durumdur. Ağzı kokan için bunu söylüyoruz. Burada bir parantez açalım: Sarımsak ve soğan bilhassa sarımsak, hadis-i şeriflerde kokusundan dolayı nefretle zikrediliyor ama aynı düzeyde sahih hadislerde şifa kaynağı olarak da takdim ediliyor. Sarımsak şifa kaynağıdır. Şimdi bundan da anlaşılıyor ki sarımsak ve soğan yememek diye bir emir yok. Sarımsak ve soğan yenebilir. Yasak olan; sarımsak ve soğanın kokusunu ikinci insanlara rahatsızlık verecek şekilde bulundurmaktir. Bir Müslüman camiye sarımsak kokusuyla, soğan kokusuyla gitmemelidir. Ama bu onun sarımsak ve soğan yemesinin yasak olduğunu göstermiyor. Bilakis sarımsak şifa kaynağıdır diye ikazlar da var hadis-i şeriflerde. Yemeği bile sünnet, şifa olan nebevi tavsiyeler olarak düşünebiliriz.
Burada parantez içerisinde bir tefekkür konusu da açmamız lazım: hadis-i şeriflerin bir kısmında şifa kaynağı olarak gösterilen bir bitkinin ikinci Müslümani rahatsızlık veriyor diye yenmesi halinde camiye gelmeyi men eden hükümden biz Müslüman olarak adı ne olursa olsun sigara veya onun gibi şeyleri kullananların sürekli ağızları koktuğu için sürekli ALLAH'ın evlerinden men edildiklerini düşünmemiz gerekiyor. Bu çok hassas bir şey. Yani bir Müslüman sigara tiryakisi ise 365 gün 24 saat kokuyor demektir. 365 gün 24 saat ALLAH'ın evlerine girmesi yasak birisinin ne hakla hangi umutla ALLAH'ın rahmetinden istifade edeceğini zannedebilir ki.. Bunun bir de tıp boyutu var. İnsan sağlığı açısından da sıkıntılı olan bir şey. Bir de din açısından bu şekilde men edildikten sonra artık düşünmek lazım, tefekkür etmek lazım. Sigara haram olsa ne olacak, mekruh olsa ne olacak, hiçbir şey olmasa ne olacak. Camiye girmeye yasak. Sigara gibi bir başka husus da ağır koku meselesidir. Yani koku insana hoş ve cazibe vermek için sürülmelidir. Eğer bir koku yan taraftaki yani onun yanında bulunan insanın genzini patlatacak kadar ağır olursa o koku da sarımsak kokusudur. Hacı kokusu diye isim vermekle o koku mübarekleşmiyor ki. Koku ağır olmamalıdır. Ve koku ile ilgili küçük bir not da: koku insanın üzerindeki kiri örtmek için de sürülmemelidir. Neden ağır koku kullanılıyor? Çok ağır ter kokusu olanlar, hafif bir gül yağı sürseler o kaybolup gidiyor zaten. Ter kokusunu, temizlenmemiş dişlerin ağız kokusunu ancak zift gibi ağır kokular örtebileceğinden o koku kullanılıyor. Aslında ağır koku bir çeşit temizlenmemeyi kirliliği örtbas etmek için, kamuflaj etmek için kullanılmış da olabilir. Bu hususta da dikkat etmekte fayda var.

Cami ve cemaatten konuşurken akla gelecek ilk isim imam kelimesidir. Çünkü cami bir imamın etrafında ya da bir imamın arkasında kılınan namazın yapıldığı yerdir. Bu nedenle cemaat kelimesi cemaatten önce imamın kimliğini konuşturmayı gerektirmektedir. Biz yaşadığımız diyarda imam kelimesini devletin namaz kıldırma görevlisinin adı olarak anlıyoruz. Devlet namaz kılan vatandaşlarının namaz kılması için birisine maaş veriyor, ona da biz imam adını veriyoruz. Bu bir anlamda doğru. Ama asıl olan devlet tayin etse de etmese de namazı kıldıran kişinin adı imamdır. Biz İslam dininde iki türlü imam biliriz. Birincisi, bütün mü'minlerin siyasetteki temsilcisinin adı imamdır. Bütün mü'minler ona bağlıdırlar. Ümmet-i Muhammed'in dünyasıyla ilgili genel görüşleri onlar belirlerler. Yani imam belirlerler. Diğer uluslarla ilişkileri o imam tayin eder. Dini; haccından Ramazan'ina kadar herhalükarda dinin ahkamını yürütürler. Buna halife de denir. Mü'minlerin emiri de denir. Ama genel olarak hadis-i şeriflerde, fıkıh kitaplarında imam deyince akla gelen bu siyasi liderdir. Tabiki siyasi lider derken parti başkanı veya filan yöredeki, ülkedeki filan şekilde göreve gelmiş kişiyi kastetmiyoruz. Mü'minlerden olan ve mü'minlerin başı olan kişiye imam diyoruz. İkincisi ise, mü'minlerin bir grubunun önüne geçip onlara namaz kıldıran kişi buna da imam denmektedir. Demek ki imamın bir siyasi boyutta anlamı var, bir de üç kişinin beş kişinin namaz kılacağı yerde namaz kıldıran kişi şeklinde bir anlamı var.
Bir namaz kıldırıcının belli şartlara sahip olması halinde namaz kıldırması caizdir. Aksi takdirde herkes sarık sarmakla cübbe giymekle camide veya başka bir yerde Müslümanların namazını kıldırma hakkına sahip olmaz. Şüphesiz birinci şart İslam şartıdır. Yani Müslüman olması gerekir. Aynı şekilde akıllı olması

gerekir. Yani aklından sorunu olan birisi Müslümanların önüne geçip namaz kıldıramaz. Bu iki şart yani akıl ve İslam şartı bir üçüncü şartla birleşir. Genel olarak teklifin yani Müslümana bir emir yüklenmesinin temel ayağı olan üçüncü şart gündeme gelir. İslam, akıl, büluğ. Baliğ olmayan da imam olamaz. Çünkü baliğ olan baliğ olmayana imam olacak olsa yani çocuk birisi (henüz buluğ çağına ermemiş anlamında) buluğ çağına ermişlerin önüne geçecek olsa burada şu sıkıntı olur: çocuğa namaz farz değildir. Çocuk namazı nafile olarak kılar. Sevap kazanıyor o ayrı bir konu. Mükellef değil, nafile kılıyor. Halbuki arkasında ona cemaat olacak büyükler, baliğ kimseler o namazı farz olarak kılmaktadırlar. Farz bir namazın nafile bir namaza bağlanması mümkün değildir. O yüzden de çocuğun namaz kıldırması kendisi gibi çocuklara caizdir ama büyüklere caiz değildir. Bu o çocuğun namazının kabullüğü açısından değil, onun kıldırdığı namazın diğer büyüklerin namazının önüne geçilmesinin caiz olmamasından kaynaklanıyor. Aynı şekilde bir başka şart da (namaz imamı olabilme şartlarından diğeri) erkek olmak da namaz kıldırabilmenin şartlarındandır. Ama bayanlar bayanlara namaz kıldırabilirler. Bayanlara bayan imam olabilir. Erkek ise hem erkeklere hem bayanlara imam olabilir. O yüzden genel olarak konuşulduğunda imam erkeklerden olur diyoruz. Bayanlardan da imam olur ama bu ancak kendisi gibi bayanlara namaz kıldırabilir. Burada Hanefi mezhebini esas alarak bir ayrıntı getirelim. Bayanların imam olması eğer erkekler için ise o namazı batıl yapar. Bayan bayanlara imamlık yapacaksa kerahetle beraber bu caizdir. Şu kadar ki normalde imam safın önüne geçer. Safın önünde olmazsa namazı yani imamlığı geçerli olmaz. Ama imam kadın olduğu zaman safın ortasında durur. Yani cemaatiyle aynı hizada durur. Ayrı bir mihrap gibi ayrı bir yere geçmez kadın. Mesela kadın beş on tane kadına fıkıh dersi öğretirken talim maksadıyla onlar görsünler namaz nasıl kılınıyor diye cemaate ısınsınlar diye bir maksatla cemaate imamlık yaparsa bunda hiçbir sakınca yok. Demekki kadının imam olması konusunda üç bölümlü bir hüküm var.

- Erkeklere imam olacaksa bu caiz değil.
- Kadınlara imam olacaksa kerahetle beraber caizdir.
- Maksat kadınlara namazı öğretmek, teşvik etmek ise kerahet olmadan kadının imam olması caizdir.

İmamın caiz olması için gereken şartlardan birisi de özür sahibi olmamaktır. Özür sahibiyle şunu kastediyoruz; sürekli burnu kanayan bir insan özür sahibidir. O da abdestli bir insandır ama abdesti özür kurallarına göre alınmış bir abdest olduğundan, özürsüz insanların önüne geçip namaz kıldırması caiz değildir. Kendisi gibi özürlü birine namaz kıldırabilir.

Namazın şartlarından birisini kaybeden birisi zaten namaz kılamayacağı için namaz imamı olması da mümkün değildir. Yani setr-i avret sıkıntısı olan birisi namaz kıldırması mümkün değildir.

İmamlık için aranan şartlardan birisi de Kur'an kiraatinde kalitedir. Kur'an kıraatinde kaliteyle şunu kastediyoruz: Fatiha suresi ve sonra okunan zannı sure en azından bu ikisi talim ve tecvid kaidelerine uygun olarak okuyabilen birisi imam olmalıdır. Eğer cemaatin içinde daha iyi bilen birisi yoksa tecvidi iyi olmayan birisi imam olabilir. Ama tecvidi ve kıraati düzgün birisi var iken talim sıkıntısı olan birisinin imamlığında sıhhat bozulur.

İmam ile cemaat arasında bir niyet bağlantısı olması gerekir. Ki imam cemaate namaz kıldırmış, cemaat de imamla beraber cemaatte namaz kılmış olsunlar. Burdaki imama ve cemaate bağlanan niyet bağlantısı uydum imamıza, döndüm kıbleye böyle edebiyatı gerektiren birşey değil. Kastedilen şudur; bir Müslüman mesela üç saflık cemaatte sadece o safların birinde bulunup ayakta kıraat, Fatiha yaptığı için cemaate uymuş olmaz. O safta öndeki imama bağlı bir öğle namazı için mesela bulunduğunu müdrik olarak durmalıdır ki buna niyet diyoruz cemaatle namaz kılmış olsun. Niyet bu demek. Yoksa imam gidip hepsine, hepinizi cemaatliğime kabul ettim sizin için niyet ettim falan gibi bir ilan yapması cemaatin de işte filancanın oğlu filancaya imam kabul ettim böyle bir açıklama yapması değil. İbadetlerde niyet kalpteki şuurun adıdır. Şu caminin şu safında niye ayakta duruyorsun sorusuna öndeki imamla beraber öğleyi kılıyorum diyorsa o camide cemaatle namaz kılmaya niyet etmiş demektir. Bu bağlantı muhakkak

bulunmalıdır. Aynı şekilde namaz kılan imamın ya kendisini ya sesini duyacak bir yerde olmalıdır. İmamla fiziki bağlantı koptuğu yerde veya imamın sesine bir yolla ulaşılmadığı bir durumda namaz olmaz. Yani cemaatle namaz olmaz. Cemaat olmamış olur. Burada teknolojik bir imkan olarak ses yükselticiler, hoparlörler cemaatin imama bağlılığını sağlar mı? Sağlıyor. Şimdi böyle namazlar kılınıyor. Aksi takdirde camilerde üçte bir insanın namaz kılma imkanı var. Belki üçte ikisi caminin kenarında, yolda, camiden bahçe duvarının arkasından ancak öyle namaz kılabiliyor. Bilhassa Cuma ve Bayram namazlarında kalabalık oluyor. Yani imamın ya kendisi görülecek ya da imamın sesi veya sesine ulaştıran cihaz olmalı. Aksi takdirde cemaat ile imam arasında bir bağlantıdan söz edemeyiz. Bu bağlantı olmayınca da ortada cemaatle namaz olmaz.
Yine cemaatle namaz kılmanın kurallarından birisi de imamla beraber namaz kılmak imamın peşinden gitmek demektir. Yani imam rükua gidince cemaatte olan da rükûda olacak. İmamdan önce olmayacak. İmam rükudan kalkınca gitmiş olmayacak. İmamla cemaat arasında bir bütünlük olacak. Bu bütünlük birisi tarafından yani imamdan önce rükûdan kalkma imamdan önce secdeden kalkma şeklinde bozulduğu zaman cemaatin de varlık nedeni bozulmuş olur. İmamın önde olması gerekiyor. En az bir ayak boyu imam önde olmalıdır. Yani bir ayak yaklaşık 30 cm veya 40 cm oluyor. İmam bu şekilde önde olacak.
Bir başka husus cemaat ile imam arasında farz nafile ayrımı olduğu zaman imam kesinlikle farz kılıyor olmalı. İmamın farz olması nafile olması ne demek? İmam farz kılarken cemaatten birisi ona uyabilir mi? Uyar. Peki cemaatten birisi başka bir namaz kılıyorsa olabilir mi? Mesela imam öğle namazı kılıyor, arkasındaki ikindinin farzını kılıyor. Bu namaz olmaz. İmam öğleye niyet etti, cemaat olacak kişi veya kişiler de öğleye niyet eder. İmamdan farklı bir namaza niyet ederse imamın namazı namaz olur ama cemaatinki nafile yerine geçer. Borcu düşmez. İmam nafile namaz kılıyor, gelin siz de öğleyi kılmadınız benim peşimden öğleyi kılın diyor farz kılan nafile kılana bağlanıyor, olmaz. Ama imam öğleyi kılıyor, biz de namaz kılmıştık seninle dört rekat daha kılalım diyorlar bu olur. İmam önde olduğu için onunki kuvvet bakımından üstün olmalı. Kuvvetten farz, vacib, sünnet türünden olan delil sünnetini kastediyoruz. İmamla müezzin arasında kadınlar safı olmamalıdır. Kadınlar safı olması halinde cemaat bağlantısı kesilir. Şöyle örneklendirelim: imam duruyor arkasında erkekler var onun arkasında bir kısım daha erkek var onun arkasında kadınlar var. Ondan sonra yine erkekler var, yine erkekler var. Aradaki kadın safı imamla bağlantıyı keser. Kadınlar açısından değil, kadınların arkasında kalan erkekler açısından.
Eğer imamla cemaat arasında cemaatin namazında bir sorun varsa mesela cemaatten birisinin abdesti bozulduysa o gidecek abdestini alacak namazını yeniden kılacak. Ama imamda bir sorun varsa imamın namazına zarar gelince onun peşinde namaz kılanların hepsinin namazı bitmiş olur. Çünkü cemaatin namazı imama bağlı ama imamın namazı cemaate bağlı değil. Bu iki açıdan karşımıza yeni bir hüküm çıkarıyor. Birincisi, sonradan anlaşıldı ki imamın namazında fıkıh açısından bir sorun var. İmam bunu bildi bilmedi önemli değil. Bizim namazımız boşa gitmiş demektir. Fıkıh açısından da şu sorun olabilir; imam ayağını yıkamayı unutmuştur, abdesti eksiktir mesela. Birinci boyutu bu. İkinci boyutu, ki malesef bu husus gözden kaçmış durumdadır. İmam bid'at ehlidir. Müslümanların arasında ama bid'at ehlidir. Bid'at ehli demek amelinde veya akidesinde sorun olan adam demektir. Eğer bu amelde bir bid'at ise yani imanı tehlikeye düşürecek bir anlayış söz konusu değilse namaz iade etmek gerekmeyebilir. Ama imam sakallı da olsa laikliğin bir hayat sistemi olduğunu kabul ediyor. ALLAH'ın dininden en büyük ibadet namazı kıldırıyor, ama laikliği de benimsiyor. Bunu insanların kafasını bilmek mümkün değildir tabiki. Biliyoruzdur ki bu camide namaz kıldıran adam Müslümanların sisteminin laiklik olmasında sakınca görmüyordur o camide namaz kılmayız. Veya arkasında namazı kıldık, namazdan sonra kalktı ve anlattığı konu da laikliği ALLAH'ın şeriatı dışında bir sistemi de Müslümanların benimseyebilecegini ifade eden bir görüş ortaya koydu. Küfürdür. Namaz imamı olabilir bu, camide görevli olabilir. Bizim namazımız olmamıştır. Biz üç gündür onun arkasında namaz kılıyoruz, dördüncü gün kalktı dedi ki bu asırda iki evlilik caiz değildir. Kur'an'da böyle ayet var. O ayetin zamanı geçti dedi. Biz o günden sonra onun arkasında

namaz kılmayız. Ölse cenazesini kılmayız. Çünkü Yahudi ile bunun bir farkı yok ki. Yahudi de zaten ALLAH vardır diyen ayetlere itiraz etmiyor ki belli başlı ayetlere itiraz ediyor. Bu da velev ki Kur'an'ın tek bir ayetinin tek bir kelimesini inkar etme düzeyinde olsun küfre batmıştır ALLAH muhafaza bunun İslam ile alakası yoktur. Bu namazın batıl olduğunu gösteriyor.
İmamın akidesi açısından değil de abdesti açısından bir sıkıntı gibi bir nedenle de namazın şartlarından, rükünlerinden birisinden dolayı da imamın namazı boş olması halinde, batıl olması halinde bizim o namazı yeniden kılmamız gerekmektedir.
Namazı teyemmüm alarak kıldıran bir imamın arkasında abdest almış birisi namaz kılabilir mi? Kılabilir. Hiçbir sakıncası yoktur.
Mest giyen bir imamın arkasında normal ayaklarını yıkamış birisi namaz kılabilir mi? Kılabilir.
Koluna sargı yapıldığı için sargının üzerine mesh etmiş birisinin arkasında herhangi bir arızası olmayan birisi namaz kılabilir mi? Kılabilir.
Biraz önce dediğimiz gibi nafile namaz kılan birisi farz kılan birisinin arkasında namaz kılabilir mi? Kılabilir.
Yaşlı olduğu için veya ayağı ağrıdığı için oturarak namaz kılan birisinin arkasında sağlam birisi namaz kılabilir mi? Kılabilir.
Aynı şekilde seferi olan birisi imam olacak olsa seferi olmayanlar ona cemaat olurlar mı? Olurlar. Seferi olan ikinci rekatında selam verir. Seferi olmayanlar da kalkar üç ve dördüncü rekatları tamamlarlar. Tersi olur mu bunun? Tersi de olur. Yani misafir iki rekat kılacak mukim yani misafir olmayan dört rekat kılacak. İki rekat kılan dört rekat kılana uyar. Üçüncü ve dördüncü rekatlarda tam olana uyar. Tam olana uyduğu için tam tamamlar.
İmamlık ve cemaatle ilgili önemli bir husus da cemaat ile imam arasında bir karıştan fazla bir mesafe farkı olmamalıdır. Ama kat olarak mesela caminin ikinci katında veya caminin bir alt katında cemaatin imama uymasında herhangi bir sakınca yoktur.
Camide veya başka bir yerde namazı kıldıran imam kim olmalıdır? Eğer caminin bir görevlisi söz konusu olduysa görevli görevlidir, bitti. Ama bir yerde görevli kim olsun yahut da biz burada namazımızı cemaatle kılacağız. Öne kim geçsin, imam kim olsun sorusunun bir alternatifi var. Yani imamın vasıfları var.

İmam Olma Kriterleri
1. Fıkıh bilgisi. Namaz fıkhını, ayrıntılarını kim en iyi biliyorsa onun imam olması gerekir.
2. En iyi Kur'an okuma.
3. En çok ezber bilme.
4. En çok hadis bilme.
5. Yaş olarak en önde olma, en yaşlı olma.
6. Ahlakı en mütevazi.
7. Sesi daha güzel olan.

İki kişinin de doğal olarak imam olma hakkı vardır. Birisi evinde misafirlere namaz kıldırırken ev sahibi doğal imamdır. Siyasi lider de Müslümanların lideri bulunduğu yerde mihrabın sahibidir. Bu iki hak sahibi eğer imamliklarini yani nezaketen siz buyrun diye başkasına takdim ediyorlarsa bir sıkıntı yok. Ama ev sahibi evinde imamdır, siyasi lider bulunduğu yerde imamdır. Aynı şekilde bir caminin resmi lideri varsa onun önüne geçmek caiz değildir. İslam kargaşa istemeyen bir dindir. Bu bir kargaşa nedeni olacağından buna müsaade edilmemektedir.

CEMAAT VE NAMAZ 2 (Fıkıh Okumaları)

Camiye giden bir Müslüman veya namaz kılınan bir yere giden bir Müslüman imamın namaza niyetlendiğini, iftitah tekbirini aldığını görünce imama uyar. Sadece sabah namazının sünnetinde durum böyle değildir. Sabah namazının sünnetinde durum şöyledir; cemaate gelir, bakır ki imam tekbir almış. Yani cemaat namaza başlamış. Eğer sünneti kılarsam imama yetişemeyeceğim namaz bitmiş olacak. Hayır ben sünneti kılana kadar imam namazı bitirmez. Çünkü imamı tanıyor. İmam uzun uzun ayetler okur o zaman sabah namazının sünnetini kılar. Bu durum sadece sabah namazının sünneti için geçerlidir. Sabah namazı dışındaki öğle, ikindi ve yatsı namazlarında cemaate gelen imam ALLAH Ekber deyip iftitah tekbiri aldığını görünce sünnetle meşgul olmaz. Çünkü cemaatle kılmanın önemi öğlenin sünnetinden daha önemlidir. Hele ikindinin sünnetinden kat ve kat, yatsının sünnetinden kat kat daha önemlidir. Anlaşılması için örnek olarak zikredebiliriz. Yatsı namazını cemaatle kılmak on ise eğer yatsının ilk sünnetini kılmak birdir. Aralarında büyük fark var. Sünnetle meşgul olup iftitah tekbirini kaçırmak ya da bir rekâtı imamla kaçırmaya değmez. Sadece öğle namazının sünneti çok önemlidir. Sabah namazınınki kadar olmasa da önemlidir.

Bir Müslüman sünnet namazları kaçırmamak gibi bir prensip sahibi muhakkak olmalıdır. Sünnet namazı kaçırmak diye bir şey yok ama mesela öğlenin sünnetini kılmaya uğraşırken bu arada ikindi vakti girecek. Öğle namazının dört rekât sünneti var, dört rekât farzı var, ikindi namazının girmesine de on dakika kalmış. On dakika demek kıl payı ikindi namazı vakti girecek öğle vakti çıkacak. Şimdi dört rekât sünnet kılsa bir kimse dört rekât sünnet ortalama 5-6 dk demek. Bu öğle vaktinin çıkıp çıkmamasının riske girdiği andır. Bu durumda sünneti terk etmek vacibtir. Sünnet önemli, sünnetleri terk etmeyiniz diyemeyiz. Çünkü sünnetin terk edilmesiyle namazın vakit sıkışıklığından dolayı kazaya kalması arasındaki mesafe ölçüldüğünde namazın kazaya kalması dağ gibi bir sorun sünneti terk etmek ise öyle değil. Sünnetlerin terki için başka bir şey yaparız. Sünnetler birbirlerinin yerine kaimdir. Yani öğlenin dört rekât sünnetini farzdan önce kılamadın, farzdan sonra kılsa o onun yerine kaim olur. Tabiî ki vaktinde kılınanın ecri daha farklı olur. Öncelikli ve önemli listemiz olmalıdır. Hepsi ALLAH'ın emri olduğu için gözümüzde önemlidir. Bazı önemliler bir de öncelikli ilavesi taşırlar. Mesela insan vücudunu düşünürüz. İnsanın gereksiz ve canını acıtmaz bir yeri yoktur. Tırnağın kenarındaki küçücük bir deri parçası kalksa o da insanın içini cızlatır, ağrı yapar. Gözü ağırsa, kulağı ağırsa, dişi ağırsa hepsi cana tak ettirir. Ama hiçbiri kalp krizi gibi değildir. Kalp de canla ilgili, tırnak da canla ilgili ama insanın tırnak kesmesi ile kalp krizi geçirmesi hiç aynı olmaz. Biri öncelikli önemlidir. Namazlara da böyle bakacağız, bütün şeriatımızı yaşayış tarzımızı da bu şekilde belirleyeceğiz. Müslüman olarak ALLAH'ın farzlarından bir farzın terk edilmesiyle sünnetlerden bir sünnetin terk edilmesi arasında fark var. Biri daha kolay kapatılacak bir durumdur, farza gelince farz büyük bir ceza gerektiren bir durumdur. Bu sebeple bu ayrıntıya dikkat edeceğiz.

Önümüzde imamlığında sıkıntı bulunan kimseler diye bir başlık açmamız gereken durum var. Mü'minin önüne geçip namaz kıldıran, cemaatin imamı olan kimse bir defa en azından kâfir değildir. Zaten kâfirin arkasında namaz olmaz. Bu kâfir Müslüman olmayan Hıristiyan, Yahudi, müşrik, laik böyle bir şey de olabilir. Öte yandan Müslümanların arasında namaz kılıyor, hacca gidiyor ama itikadında sıkıntı var. Ali bin Ebi Talib peygamberdir, diyor mesela. Bunun arkasında kesinlikle namaz kılamayız. Mü'minlerin anası, analarımızdan daha anamız Aişe (r.anha)'ya dil uzatıyor. Ne arkasında namaz kılarız ne de musalla taşına konduğunda namazını kılarız. Bunun ötesinde bilgisi olduğu halde yani ne demiştik, yeterli fıkıh bilgisi namaz bilgisi olan imamlığa layıktır. Ama buna rağmen bazı insanların bilgisine rağmen namaz için mü'minin önüne geçme hakkı sıkıntılı olabilir. Bu sıkıntıyı mekruh diye isimlendirebiliriz. Mekruh tahrimen de olabilir tenzihen de olabilir. Sıkıntının büyüklüğüne veya küçüklüğüne göre değişebilir.

Bir fasıkın imamlığını inceleyelim. Fasık, şeriatın haram dediği şeyleri yapan insan demektir. Bu faiz yemekten, içki, zulüm vb. durumlar. Bazı alimler küçük günahları inatla yapana da bu hükmü vermişlerdir. Şöyle küçük günah üç defa, beş defa yapıldığında küçüktür. Küçüğü 100 defa bir araya getirdin mi yüzle

çarptın mı küçük olmaz ki o. 100 tane 100 gr küçücük değildir artık. Onun için fasık özellikle büyük günahlar faiz gibi, zina gibi kumar gibi büyük günahları işleyen insanın adıdır. Ama daha titiz bir ifadeyle küçük günahları da ısrarla işleyenin adıdır.

Peki fasıktan namaz kıldıran imam olur mu?
Cevap: Olur. Çünkü fasıklık ehli sünnetin anlayışında dinden çıkarmaz. Dinden çıkmadıkça da bir insanın namaz kılmasında bir sakınca yoktur. Kıldırmasında da bir sakınca yoktur. Elbette Müslümanlar fasık olmayan bir imam olmayan kimsenin arkasında namaz kılmalıdırlar ama bu her zaman mümkün olmayabilir. Semt imamı, mahalle imamı böyle sıkıntılı biridir. Gidecek bir cami de yoktur. Mecburen namaz onun peşinden kılınabilir. Çok şiddetli bir şekilde faiz yiyor belli, bu kadar aleni bir günah işliyorsa mü'min yine camiyi terk etmez, o namazı da fırsat buldukça iade edebilir. Yani yeniden kılar, o namazı tehlikeye girmesin düşüncesiyle.

Bid'atçi bir imamın arkasında namaz kılınabilir mi?
Cevap: Bid'atleri d eikiye ayırıyoruz. Dinde itikadı kökten kaldıracak düzeyde ağır bid'atler var. Bir de amelde yani insanı itikad açısından kafir yapmayacak bid'atler var. Mesela akşam namazını niye üç rekat kılıyoruz ki artık dört rekat olsun dese insan bu tehlikeli bir bid'attir. Dinde çok büyük bir bid'attir. Bu sahih, sarih hadis-i şeriflele sabit olan rekatla oynamaktır, bu imani bir meseledir. Böyle bir uygulama yapamayız. Ama mesela bir uygulama düşünelim; sabah namazından sonra oturup Mülk suresini okuyup camiden çıkacağız diye bir sistem geliştirilmiş. Mülk suresi Kur'an-ı Kerim'in en mübarek surelerinden biridir. Rasulullah (ﷺ) 'keşke ümmetin bunun kıymetini bilseydi' dediği tavsiyesi vardır. Mülk suresi okunmalıdır ama sabah namazının faziletlerinden, sabah namazının ilavelerinden biri olarak böyle bir şey söylemiş midir? Söylememiştir Efendimiz (ﷺ). Fukahamız böyle bir tavsiyede bulunmamışlardır. Kim bunu yaparsa bu bir bid'attir. Sanki sabah namazına ilave yapmış gibidir. Ama sabah namazının rekat sayısına ilave yapmakla aynı değil bu. Biri itikada sıkıntıdır, imanda sıkıntı oluşturur. Rasulullah (ﷺ) Efendimiz sanki eksik bırakmış da biz tamamlıyormuşuz gibi olur. Öbürü de amelde bid'attir. İtikadda bid'at yapan birisinin arkasında namaz kılmayız. İtikada sıkıntısı var. Ama öbür türlü imam namazdan sonra Mülk suresini okuyor, tesbih çekiyor, tesbihde şöyle ilaveler yapıyor gibi şeylerle camiye, imamı terk etmeyiz. Arkasında namaz kılınır.

Bir başka mesele namazı çok uzun uzatan ve namazdan nefret ettirecek kadar cemaatin durumunu düşünmeden namaz kıldıran imamın durumu nedir?
Onun da imamlık yapması mekruhtur. Çünkü Rasulullah (ﷺ) meşhur hadisinde namazı uzatan sahabiye hitaben; "bu namazı kılanlar arasında zayıflar, çok yaşlılar, ihtiyacı olanlar, hastalar olur. Ne yapıyorsunuz siz? İnsanları nefret ettirmeyin." diye ikazı vardır. Yani Rasulullah (ﷺ) Efendimiz'in sünnetinden daha fazla uzun rükûlar, uzun secdeler, uzun kıraatler yapmak mekruhtur. Bunu yapan imam da makbul imam değildir. Fıkıhtaki kural; imam cemaatle kılarken arkasındakilerin işi gücü olacağını, idrarını tutamayanın bulunacağını, hasta olacağını, acil randevusu olan kimse olacağını hesap ederek namaz kıldıracak. Kendisi kılarken birinci rekâtta on beş cüz, öbür rekâtta d aon beş cüz sabaha kadar Kur'an'ı hatmetsin hiçbir zararı yok. Mesela tesbihatı yaparken üç defadan fazla Sübhane Rabbiyel Azim, üç defadan fazla da Sübhane Rabbiyel A'la dememek lazım. İmam münferid iken istediği kadar diyebilir.

Burada imam kelimesini sık sık kullanıyoruz. Önceki derslerde de geçmişti. Bir kere daha hatırlatalım. İmam kelimesi bu dinde daha geniş çatıyla bakıldığında üç büyük manaya gelmektedir. Esasen bir ümmetin imamı var. Fiziki bir imam. Bir de cami imamı var. Bir de mesela İmam Ebu Hanife diyoruz rahmetullahi aleyh. Bir ümmetin aslında bir siyasi konumu yok, siyasi lider değil ve bir caminin imamı değil ama kafaların imamı, önder insan demek. Ümmetin imamıdır. Buhari imamdır diyoruz. Ahmel bin

Hanbel cihadda imamdır. Yani ümmetin fikri önderi demek. Binaleyh imam kelimesi Ümmet-i Muhammed içinde çok ciddi anlamlar ihtiva eden bir kelimedir. Camide imam olan veya üç tane mü'minin önüne geçip imam olan bu ince hassasiyeti düşünerek namaz kıldırmalıdır ki o imam kelimesinin içi doldurulmuş olsun. İmam ümmetini düşünen insandır. Velev ki bir kişi olsun. Arkasındaki kişilerin sorumluluğunu idrak ederek ALLAH için bir iş yapmalıdır. Bu sebeple arkasındakilerin özel durumlarını düşünmeyen insanların namazı kıldırmasında kerahet vardır denmiştir. Ama arkadaki cemaati düşünecem diye onlar maça yetişecek diye ya da gezmeye gidecekler diye sünnetin dışında laubali bir namaz kıldırmak mekruh değil başka vasıflar kazandırır. ALLAH muhafaza buyursun.

Camide veya başka bir yerde, evde namaz kılarken imamla cemaat arasındaki oturum nasıl olmalıdır? İmam mihrap denen yerde olur, evde veya başka bir yerde ise imam önde olur. Eğer cemaat bir kişi ise imamın arkasında sağ tarafında durur. İki kişi oldukları zaman imamın arkasında saf olurlar. İmamlar aynı hizada durmak veya imamın önüne geçmek namazda engeldir, namazı geçersiz hale getirebilir. Eğer cemaat imamdan başka erkek ve bir kadından oluşuyorsa imamın arkasına sağ tarafına erkek geçer, ikinci bir saf olarak da kadın saf tutar. Çünkü erkekle kadının aynı safta namaz kılmaları caiz değildir. Eğer cemaat erkekler, çocuklar, kadınlar yani karma bir cemaat ise; imam bir saf, arkasında erkekler bir saf, ondan sonra çocuklar bir saf, ondan sonra kadınlar bir saf tutar. Tabi çocuk, cemaat ve namaz deyince bir notu hiç unutmuyoruz:
Çocuk kesinlikle mümeyyiz çocuktur. Mümeyyiz olmayan çocuğun cami ve cemaatle ilgili bağlantısı bu anlamda verilen bilgilere dahil değildir. Çocuk ve mümeyyiz kelimesiyle şunu kastediyoruz: mümeyyiz; mesela camide burnunu karıştırmamasını, idrarını kaçırmaması gerektiğini anlayacak çocuk demektir. Bu beş yaşından önce olmaz. Beş yaşından sonraki çocuğun da kapasitesine göre olur. Bazı çocuklar yedi yaşında büyük insanlar gibi düşünürler. Mesela mümeyyiz çocuğa örnek verelim: amcalarının, dedelerinin bulunduğu bir ortamda şımarmaması gerektiğini ama oraya babası geldiğinde babasının onu koruyacağı için şımaracağını anlayan çocuk mümeyyiz çocuktur, akıllı çocuktur. Mesela kandırılarak elindeki para alınamayan çocuk mümeyyiz çocuktur. Biz buna illa yaş vereceksek en az beş yaşından sonra normalde yedi yaşından sonra. Diyelim ki köy çocuğu için bu yedi yaştır, şehir şartlarında büyümüş çocuk için beş yaştır. Ama beş yaşından aşağı çocuk mümeyyiz değildir. Onu camiye getirmekte sıkıntı vardır. Çünkü otur deyince oturmaz, camiye gitmeden tuvalete git yavrum camide sıkışmayasın dediğinde niye öyle dediğini anlamaz. Yani cami ve çocuk konuştuğumuzda mümeyyiz çocuğu konuşuyoruz. Mümeyyiz çocuk çok önemli. Mümeyyiz çocuğun yaşı yok. Çok kurnaz, zeki bir çocuk dört yaşında da belki mümeyyiz olabilir. On yaşında bir çocuk da hala büyüklerin yanında nasıl oturulacağını, camide namaz kılıyor bu insanlar namaz kılınırken oynanmayacağını anlamayacak durumda da olabilir. Demekki mümeyyizlik yaştan çok konumla ilgili. Yavrum namaza gidiyoruz namazda hiçbir şekilde konuşulmaz böyle davranılır dendiğinde bunu anlayan çocuk mümeyyiz çocuktur. O camiye gelebilir, işte bu çocuk kadınların önündeki safı oluşturuyor. Çocuklar camiye getirildiğinde eğer beş altı tane çocuk varsa camide bunları dikkat yerleştirmek lazım. Çünkü bir namaz iki rekâtsa, üç rekatsa çocuk oynamak için çevresine ısınmadan o namaz bitiyor zaten. Ama mesela teravih namazına yahut da yatsı namazı gibi uzun bir namaza altı yedi yaşında iki tane çocuk getirildiğinde bunlar da yan yana konduğunda ne olacaktır? Dördüncü rekâta gelmeden onlar camiyi bir oyun alanına çevireceklerdir. Bunu çocukların babaları düşünmeli, caminin imamı düşünmeli. Yedi yaşından itibaren camilerin en büyük imamı olan, baş imam olan Rasulullah (ﷺ) Efendimiz çocukları camiye getirmeyi emretmiştir. O çiş yapan torunlarını bile camiye getirmiş, sırtında namaz kıldırtmıştır. O günlerde Hasan, Hüseyin küçük torunları çişlerini bile tutamıyorlardı, getiriyordu. Dolayısıyla çocuk camiden kovulmaz. Bunu yapan peygamberine muhalefet edecek bir iş yapmıştır. Böyle bir durumda çocukların biri safın sağına öbürü safın soluna öbürü ortasına dağıtılıp çocuklar oynamasın. On yaşından büyük mümeyyiz çocuk varsa onlara müstakil saf yaparız. Ama küçük çocuklara saf yaparsak eğer o saf artık neye döner atletizm yapmaya mı,

ihtiyarların sırtına zıplamaya mı bu oradaki aslında çocukların böyle yapması da yine camiden kovulmalarının sebebi değildir. Çünkü Rasulullah (ﷺ) böyle yapan çocukları camiden kovmadı. Hatta ve hatta meşhur hadis-i şerifi biliyoruz. Secdeden epey bir zaman kalkmayınca ashabı kiram korktular kalkıp da secdeden peygambere bir bakayım geçti içimden diyen sahabiler oldu. Namazdan sonra demişler ki 'Ya Rasulullah, çok uzun oldu bu secde. Bir şey oldu diye Sana çok endişelendik.' 'Hayır bir şey olmadı. Gördüğünüz gibi çocuk secdede omzuma çıktı, çocuğun neşesini bozmayayım diye secdeden kalkmadım.' Böyle bir merhamet okyanusu olan Peygamberin ümmetinden bir ihtiyar çocuk camide gürültü yaptı diye onu kovamaz. Cep telefonu olanları camiden kovuyor muyuz? Caminin mihrabının kenarındaki saat tak tak diye çalışıyor. Koca saat, zilleri çalıyor. Kimse bunu buradan kaldırın demiyor. Bir çocuk belki de hayatı boyunca camiden soğuyup bir daha camiye gelmeyecek böyle bir gaflet böyle bir ihanet Rasulullah (ﷺ)'in camisinde olmaz. Demek ki çocuklar için camideki konumu bu şekilde ayarlıyoruz.
Cami deyince tabi cemaat akla geldi. Cemaat imamdan sonra bir kişi demektir. Yani her zaman iki kişi cemaattir. Şu kadar ki Cuma namazı için cemaatin daha fazla olması lazım. Bunu kırk kişiye kadar çıkaran da var. Yani öyle bir kişi bir kişi daha birleşip cemaat yapamazlar. Cuma namazında en az bir on kişi olması lazım ki ona Cuma namazı densin. Ama her halükarda normal durumlarda imamdan sonra bir kişi oldu mu o cemaattir. Yukarısının sayısı yok zaten. On binler de yüz binler de olabilir.
Camiler, cemaat veya saftan konuşurken imamın arkasına saf yapıldığında hemen imamın tam arkasına saf yapılır. Ondan sonra çoğalırken sağdan çoğalma olur. Sonra gelen sağa geçer. Sağ dolunca sola geçer. Bu teyamün dediğimiz sağdan yön alma sünnetlerden bir sünnettir. Camiye gelen önce sağ tarafı tercih etmeli. Sağ dolunca sol tarafa geçmeli.
Bir başka cemaat- namaz birleşiminde ortaya çıkan şey; ön safta boş yer varken arka safta namaz olmaz. Bu olmaz kelimesi batıl diyen âlim de var. Hele kerahet kesinlikle var.
Saflar dik ve düz olmalıdır. Cetvelle çizilmiş gibi olmalıdır. Ve kesinlikle bu halının üstüne ya da namaz kılınan yere ip gererek, çizgiler çizerek olmamalıdır. Bu kalitesizliği gösteriyor. Yani Müslümanlar bir caminin içerisinde bir saf olamıyorlar, ALLAH'ın mücahid kulları olarak nasıl isim bulacak kendilerine? Mü'minler saf eğitimi görmelidirler. Bu namaz kıldıran imamın ciddi görevidir. Rasulullah (ﷺ) Efendimiz saflar düzelmeden namaza durmazdı. İmam geçip şöyle cetvelle dizilmiş gibi bakmalı ve ayak uçlarıyla saf düzeltilmez. Çünkü omuzların bitişmesi gerekiyor. Ayağı numara olan biriyle 40 numara olan birini parmak uçlarından saf yaptığın zaman arada üç dört santim omuz farkı olur. Biri öne çıkmış gibi olur. Omuzların birleşmesi namazda nasıl sağlanabilir? Topukların birleşmesiyle sağlanabilir. Dolayısıyla safın düzgünlüğünü parmak uçlarından değil topukların hizasından ölçeceğiz ki saf düzgün olsun. Öbür türlü sıra düzgün olur. inşaALLAH bu fark anlaşılmıştır.
Saflarda boşluk çok önemli. Çünkü saflarda boşluk olması halinde araya şeytanın gireceğini söyler. Şeytan girecek o da namaz kılacak diye değil. Şeytanın namazda Müslümanların arasına girmesi demek kalplerine vesvese vermesi demek. Vesvese verir, namazını ifsat eder. Demek ki namazdaki ciddiyet göstergelerinden biri omuzların birbirine bitişik olması. Bu bitişiklik şüphesiz birbirini ezmek gibi değil. Şöyle yazlıkta çay içer gibi de namaz kılınmamalı. Mümkün olduğu kadar saflar düzgün olmalı. İmamın önemli görevlerinden birisi safların düzeltilmesini sağlamaktır.
Aynı şekilde ön saf dolmuş tek başına arkada namaz kılmakta da kerahet vardır. Mümkün oldukça tek kalmamaya da uğraşmak lazım. Ama yalnız kalan birisi ön saftaki birisini çağırıp gel senle burada namaz kılalım der.
Namazda yürümek ve geri geri gitmek namazı bozmaz. Namazı göğsü kıbleden çevirmek bozar. Diyelim ki ön safta yer boşaldı namazda mekruh olmasın diye yürünerek ön safa gidilebilir. İki saf öne yürünür. Arkada tek kalan Müslümanın ecri eksik olmasın diye ona destek vermek üzere arkaya gidilir. Bunlar namaza zarar veren şeyler değildir. Ama göğüs kıble yönünden döndüğü zaman namaz için tehlike olur. Müslümanın namaz terbiyesini konuşuyoruz. Müslüman bütün bunları yaparken Rabbimin emri ve bu şekilde bana sevap yazacak diye yapar. Bu da müstehapmış şeklinde hafife alan birisi zamanla caminin,

cemaatin tamamını da hafife alır. Camide mü'minler mihrap denen bir yerde imamı tutup namaz kılıyorlar. Mihrap harb kelimesinden geliyor. Yani orada Ümmet-i Muhammed şeytana karşı harb yapıyorlar. Harbin başına da bir imam, bir önder getirip önderi mihrap denen savaş yapılan yerde mihraba getirip orada namaz kılıyorlar. Dolayısıyla bu önemli. Bu önemsiz değil diye bir ayrım yapmazlar. Farz ise sıkıntı namazı iade ederler, müstehab ise bir daha o hatayı tekrar etmemek üzere samimi bir karar alırlar. Mü'minler bu şekilde namazı, camiyi, cemaati ciddiye almaları gerekir.
Burada bir iki mesele daha var. Müslüman cemaati ne zaman idrak etmiş olur? Cemaatle namaz kılanın üç ismi var. Müdrik, lahik ve mesbuk.
Müslüman namazı iftitah tekbirinden veya birinci rekâtından itibaren diyelim sonuna kadar imamla beraber kılabilirse buna müdrik denir. Normalde namaz bu zaten. İmamla beraber başlıyoruz veya rükuya gitmeden ona yetişiyoruz buna müdrik diyoruz.
Lahik; namazın bir kısmını veya tamamını imamla kılamayan kimse demektir. Örneğin; camiye gelmiş, caminin arkasında imamın namaza durmasını bekliyor. İmam bu arada rükua gitmiş. Bunlar imamın rükû tekbirini duymamışlar. Sonra secdeye gidince bir gürültü duymuşlar camide. Bakmışlar ki imam secdeye gitti bunlar hala Fatiha'dan sonra zannı sure okunuyor zannediyorlar. Bu lahiktir. Yani namazın içinde bir kesit bunlar için yok. Bir sebeple namazın içindeki bir bölümü imamdan kaçıran yani imamla takip edemeyene lahik diyoruz. Bu imam selam verdikten sonra kalkıp o kılamadığı bölümü kılar. Yani biz imamdan bir bölümü kaçırdık diye namaz bozuldu yeniden kılalım demiyoruz. Çünkü o cemaatle kılınan namaz o kadar önemli ki yamayla, destekle o namazı tamamlamak lazım.
Mesbuk; namaza imamdan bir rekât sonra veya iki rekât sonra başlayan insan demek. Yani namaza geç kalan demek. Lahik ile mesbuk arasındaki fark; lahik vaktinde namaza imamla beraber başlamış o arada bir bölüm kaçırmış. Mesbuk ise namazın üçüncü rekâtına yetişen adamdır. Mesela imamla sadece dördüncü rekatı kıldı. İmam selam verdikten sonra kalkar, bir, iki, üçüncü rekat olarak onu kılar.
Bir cemaatte sevap yakalamak için, cemaat sevabını elde etmek için Müslümanın imamla beraber herhangi bir bölüme katılması yeterlidir. Yeter ki imam Esselamun Aleykum ve Rahmetullah demesin. İmam Esselamu dediği an, imamın cemaatle ilgili namazı bittiği için o esnada yetişen namaza yetişememiş olur. Dört rekatlık öğle namazında da, iki rekatlık sabah namazında da durum böyledir.
İmamlık haddi zatında bir meslek değildir. Camilerdeki imamlar ashab-ı kiramdan çok zaman sonra bir meslek olarak o işi yaptılar. Bu yüzden müçtehitlerin çok büyük bölümüne göre imamlıktan ücret almak haramdır. Mesela eve geldik hadi namaz kılalım. Beşe kıldırırım bu namazı diye böyle mobilya yapar gibi bir fiyatla namaz kıldırılmaz, haramdır. İnsanların namaz kıldırma konusunda seçenekleri zayıfladığı zamanlarda işte herkes işine gücüne gidince camide ezan okuyacak kimse kalmıyor. O zaman bir müezzin zaruretten ve yoğun ihtiyaçtan dolayı bir müezzin bir imam olsun ona maaş verelim dense, o maaş helaldir. Yoksa biz beş kişi yolculuktayız, namaz kılacağız. Bu yolculuk boyunca namazları ben kıldırıyorum, biletleri de siz benim adıma alırsınız dese mesela. Bu ücretli namaz olmuş olur. Bu haramdır. Buna caizdir diyen bir fakih yoktur.

Esasen imamların bir becerilebilse de özellikle imamlar bunu Peygamber (ﷺ)'in vekaleti, O'nun adına kıyamete kadar, O'nun şerefi adını yükseltme görevi olarak şu namazı bir kıldırabilseler o namaz işte; "Kötülüklerden ve çirkinliklerden alıkoyan" bir namaz olur.

Evet öbür namaz da namaz ama maaşını bilen, maaşından başka bir işle ilgilenmeyen namaz kıldırma memuru düzeyindeki bir imamın ne bereketi elde edilecek?
Bu nedenle imam bir defa şuna iman edecek; ALLAH en çok sevdiği ve adına şu kadar din gönderdiği Muhammed (ﷺ)'e şeref olarak secdenin birinci imamı olmayı lütfetti. Secde, rükû, namaz Muhammed (ﷺ)'in imametiyle başladı. Beni ALLAH bütün acziyetimle O'ndan asırlar sonra geldiğim halde, 15 asır sonra geldiğim halde Muhammed (ﷺ)'in mihrabının filan semtteki vekili yaptı. Bu lütuf olarak, nimet

olarak bana yeter deyip bu kıvamda mü'minlerin önüne geçip namaz kıldırmalı. Bu kıvamı yakalayan birisi elbette aç kalsın, çoluk çocuğu sefil olsun denmez. Mü'minlerin ona bir maaş takdir etmeleri normaldir. Bunu fukaha caiz görmüştür. Buna haram diyen yoktur. Ama her halükarda bu şuuru yakalayamayan kıyamet günü çok pişman olacaktır. Peygamberin vekili olup laik düzenin standartlarını kullanmak abes. Zaruretler gereği laik düzenin maaşından geçinilebilen bir imam olunabilir, ama mü'min asıl kimin memuru olduğunu, namaz kıldırma memur değil Rasulullah (ﷺ) 'in vekili olduğunu idrak ettiği zaman o imamdır. İşte onun arkasında Kâbe ile direkt iletişim kurulmuş, çok ciddi bir bağ kurulur. Böyle bir imamın namazında bereket var, böyle bir imam arkasında yirmi tane insan kim bilir yirmi milyar da meleğin bulunduğu bir imamdır. Buna rağmen biz ehli sünnet itikadını takip ettiğimiz için, ona iman ettiğimiz için ölçü olarak kebair günah işlemiş olsa da sakal kesmiş olsa da sigara içmiş olsa da mü'min olduğu sürece imamlığı caizdir deriz. Özellikle Cuma ve bayram namazlarında bu kuralı biraz daha esnek tutarız. Ama sabah namazı gibi günlük beş vakit namazda acaba fasıkın sakalını kesenin arkasında namaz olur mu diye fukaha arasında tereddüt var. Elhamdulillah olmaz diye bir ittifak olmadığı için sakalını da kesmiş olsa imam, arkasında namaz kılıyoruz. Keşke imamlarımız da bu şekilde takva olsalar …
Bunun için dualar etmemiz lazım. Bunun için imamları teşvik etmemiz lazım. Bu teşvik imama da cesaret vermeli. Ama her halükarda tercih yapma imkanı bulunan mesela namaza başladığında dünyayla ilişkisini kesip titreyen bir imam var, ne yapacağım kıyamet günü bu insanların namazını benden soracak diyen var, bir de çabucak kılıp maça yetişmek için neredeyse Fatiha'yı bile yarısını okuyacak giden bir imam var. Adları imam olabilir ama biri başka bunların.

Önemli bir meselemiz var. Mezhep farklılığı imamlık-cemaatlik arasında bir engel oluşturur mu?
Bu ümmetin mezhebi yoktur, Rasulullah(ﷺ) 'i vardır. Biz Hıristiyanlık gibi Protestanlık, Ortodoks bilmem şu diye dönen bir ümmet değiliz. Mezhebimiz yoktur. Rasulullah'ımız vardır. Bir de Rasulullah (ﷺ)'in biricik talebeleri vardır. İbni Mesud'ları, İbni Abbas'ları, İbni Ömer'leri vardır. Enes bin Malik'leri vardır. Onların ekolleri vardır. Biri şu biri bu demiştir. Bizi bulvara çıkaracakları zaman şu caddeden git demişlerdir. Bunun adı aslında mezhep değildir. Bu ALLAH'ın dinini kolaylaştırmak için renklendirdiği harita gibi önümüze koyduğu yollarıdır. Dolayısıyla Ebu Hanife mezhep adı değildir. İmam Şafii mezhep adı değildir. Ahmed bin Hanbel, Malik bin Enes mezhep adı değildir. Onlar ashab-ı kiramın talebelerinin talebeleridirler. Farklı bir din, farklı bir anlayışları yoktur. Hepsinin derdi ALLAH, Rasulullah ve cennettir. Bu sebeple Müslümanlar olarak biz, Ahmed bin Hanbel'in mezhebine göre hareket eden bir imamın arkasında kıldığımız namazı yeniden mi kılacağız dediğimiz zaman biz Hıristiyanlığın etkisinden kurtulamamışızdır. Herhangi bir kimse bir okuldan mezun olduğunda sen hangi sınıfta okuyordun? A sınıfında. Olmaz B sınıfındakiler o okuldan mezun oldu diyebiliyor muyuz? Okul okuldur. Onun ki Ahmet öğretmen diğerinki Mehmet öğretmen. Öğretmen farkı diplomayı etkilemiyor da mezhep dediğimiz ki her biri öğretmen. Malik bin Enes öğretmendir. Ebu Hanife rahmetullahi aleyh öğretmendir. Öğretmen farkı, din farkı değildir. Bunlar içtihatlarını ALLAH için yapmışlardır. Bütün içtihatları ALLAH'a daha yakın olmak içindir. Cennete daha iyi, garantili şartlarda girebilmek içindir. Hepsi mübarek insanlardır. ALLAH onlara rahmet eylesin. Himmetler, gayretleri dinin bugüne kadar elimize ulaşmasına vesile olmuştur. Keşke yaşıyor olsalar da kapılarında bekçi olsak. Onlar gibi biz de kıyamete kadar anılıyor olsaydık.
Bu ümmetin mezhebi yoktur. Bu ümmetin Ebu Hanife'si vardır. Bu ümmetin İmam Şafii'si vardır. Ahmed bin Hanbel'i vardır. Malik bin Enes gibi Rasulullah hayranı olanı vardır.
İmam a mezhebinden cemaat de b mezhebinden olduğunu sayalım:
- eğer imam arkasındaki cemaatin başka müçtehitlerin içtihatlarına da bağlı olacağını düşünüyorsa mesela Şafiilerinde namaza geldiği bir camide veya büyük bir şehrin merkezi camisinde namaz kıldırıyorsa abdestin namazına kadar o mezhebin de ayrıntılarına dikkat ederek namaz kıldırıyorsa böyle bir imam hangi mezhepten olursa olsun onun kıldırdığı namazın arkasında namazın hiçbir sıkıntısı yoktur.

ALLAH kabul etsin. İmam fıkıh farklılıklarına dikkat eden bir imam ise ashab-ı kiramın mesleğinden bir imamdır, ALLAH ondan razı olsun.
- eğer imam kendi mezhebine göre şart olmayan ama namaz kılan cemaatin mezhebine göre şart olan bir şeyi terk ediyorsa bu durumda da namaz sakıncalı değildir.
- eğer imamın mezhebinde farz namaz kılan cemaatin mezhebinde farz değilse imam o farzı terk ediyor. Bu namaz sahih değil. Mezhep farkı nedeniyle. Çünkü bir defa imam kendi mezhebindeki bir emri yerine getirmiyor ki imamın namazı çürük.

CEMAAT VE NAMAZ 3 (Fıkıh Okumaları)

İmamın Sevilmeyen Bir İmam Olması Durumunda Ortaya Çıkan Fıkhi Hükümler

Bir imam sevilmediği bir yerde imamlık yapmamalıdır. Fakihler bunun mekruh olduğunu söylemişlerdir. Şüphesiz bu sevilmemenin nedeni sakallı olduğu için, ehli sünnet akidesine sahip olduğu için gibi nedenlerle ise sevilmemek mübarek bir sevilmemektir. Ama zalim bir tip olduğu için, fasıklarla beraber bulunan birisi olduğu için, zulmeden birisi olduğu için gibi nedenlerle olursa bu durumda böyle bir imamın imamlık yapması mekruhtur. Eğer böyle bir kişi Müslümanların geç şurda namaz kıldır demesiyle bir imamlık yapıyorsa bunu yapmamalıdır. Ama bizim özel bir durumumu var, laik bir devlet, standartlarını kendisinin belirlediği ölçülerde Müslümanların namaz kılması için camilere imamlar göndermekte, o imamların da maaşlarını vermektedir. Devlet laik bir devlet olduğu halde Müslümanların namazını kıldıracak imamlara maaş verince kendi standartlarını ölçü olarak kullanmaktadır. Mesela diyanet işleri başkanlığı imamların genel koordine merkezi olarak hiçbir zaman fıkıh ayrıntılarını, fıkıhtaki bilgileri esas alarak imamlara bir yönerge hazırlamamaktadır. İmamlar dört mezhep veya kırk mezhebe göre de hoş görülmeyen bir iş yapmış olsa da adı memurdur, memurluk standartlarında ilgi görmekte veya ayıplanma ile karşılaşmaktadır. Bu nedenle laik bir ülkede Müslümanların laik bir devletten maaş alan bir imamın arkasında namaz kılmaları durumunda o imamın faziletini, o imamın takvasını, o imamın fıkıh kitaplarındaki ölçülere riayet etmesini beklemeleri de çok tabii değildir şüphesiz. Şimdi durum böyle olunca Müslümanlar olarak biz imamların ne olursa olsun yeter ki camimiz boş kalmasın mantığıyla imamların arkasında caizdir değildir mi diyebileceğimiz şüpheli namazlar kılamayız. Her ne kadar laik bir devlet, laikliği baz alarak Müslümanların camilerine imamlar tayin ediyor olsa da nihayetinde o laik devletin kendine göre vatandaşlara tanıdığı vatandaşlık hakları da var. Vatandaş zaten oyu sayesinde kullanacağı oy sayesinde aslında bir puttur. Eğer vatandaşlık hakkı güçlü bir haktır. Laiklik veya demokrasi gibi isimler Müslümanları rencide ederken bir taraftan da Müslümanların eline silahlar da vermektir. Müslümanlar bir imamın camideki mesela en basit örneği sigara içtiği için yeni yetişen çocuklara kötü örnek olduğundan dolayı bir imamı o camiden uzaklaştırmasını bilmelidirler. Evet şeriatımız sigara içmeyi kerih görmektedir en iyimser ifadeyle. Binaleyh kerih bir iş yapan imamı alın buradan diye bir herhalde dilekçe verseler bu zaten laikliğe karşı işlenmiş cinayet olur. Yani nasıl fıkıh kitaplarının hoş görmediği bir şeyi bir memur için ayıp sayarsınız. Böyle bir vatandaş belki de hapis cezası, belki de o imam ondan tazminat davası alır ama aynı üç tane vatandaş bir dilekçeye devlet memuru olduğu halde küçük çocukların göreceği yerde sigara içip sağlığa zararlı bir işi örneklendirdiği için bu memurun mahallemizden alınmasını arz ederiz diye bir dilekçe yazsalar bu dilekçe batılın kullanacağı üsluplarla hakkı istemek gibi bir tarz olmuş olur. Böylece Müslümanlar takip etmeleri halinde laikliği kendi silahlarıyla vurup kontrol altına alma hakkına da sahip olurlar. Bunu beceremeyen Müslümanların sigara içen, kötü örnek olan camide futboldan bahseden, çocuklarla ezan okunurken caminin kenarında top oynayan böylece namazın değerinin düşmesine neden olan birisiyle İmam-ı Azam'ın fıkhına göre yaşamıyor olabilirler. Ama onu memur eden gücün, sultanın üzerinde o oyunun kurallarına göre bir

sistem kurabilirler. Her halükarda Müslümanlar hoşlanmadıkları, tavrından razı olmadıkları imamların arkasında zoraki namaz kılmamalıdırlar. Bu önemli bir husustur. Hadis-i şeriflerde bile önemli bir konu olarak bu zikredilmiştir.

Kadınların Erkeklere İmam Olma Meselesi

Müslüman bir kadının Müslüman erkeklere namaz kıldırması caiz midir? Dört mezhebin fukahasının ittifakı ile farz veya nafile bir namazda kadının erkeklere imam olması caiz görülmemiştir. Böyle bir caizlik yoktur. Sadece bir tek kişilik bir görüşte kadının teravih namazını erkeklerin de bulunduğu bir cemaate kıldırması caizdir diyen görüş olmuştur. Mesela bu Ahmed bin Hanbel'in mezhebinde nakledilen bir görüştür. Ama Ahmed bin Hanbel'in mezhebinde bu değildir. Sadece böyle bir içtihat yapılmıştır o kadar. Müslüman kadın erkeklerin önüne geçip namaz kıldırabilir mi? Hayır. Böyle bir namaz caiz değildir. Peki erkek sadece kadınlara namaz kıldırabilir mi ya da erkeğin kadınlara namaz kıldırmasının durumu nedir? Burada birinci durum yani imam erkek kadınlar da cemaat durumu var. Birinci durum camide veya mescidde namaz kılınıyordur, erkekler de vardır kadınlar da vardır. Bu ashab-ı kiram döneminde de caizdir. Diğer ulemanın nezdinde de caiz değildir diye bir şey yoktur. Kadınların camilere gidip mahremiyet ölçülerine dikkat ederek camilerde erkeklerle beraber namaz kılmaları kesinlikle yasak değildir. Sadece genç bayanların gündüz namazlarına yani erkeklerin gözünde görülebilecekleri, izlenebilecekleri namazlara gitmelerini Ebu Hanife rahmetullahi aleyh kerih görmüştür. Evlerinde kılmalarını tavsiye etmiştir. Ama namazın caiz olması, namazın kılınabilirliği açısından kadınların erkeklerle mescidlerde mahremiyetlerini koruyorlarsa namaz kılmalarında sakınca yoktur. İkinci durum; erkek imam arkada kadınlar var, bu kadınların içinde de mahremlerinden birisi var. Şöyle tasarlayalım: bir erkek on tane kadına namaz kıldırıyor veya üç tane kadına namaz kıldırıyor. Kadınların içinde bir tanesi onun hanımı, annesi, teyzesi gibi mahremiyet sorunu olmayan bir kadın var. Böyle bir gruba namaz kıldırabilir mi? Bu da caizdir. Üçüncü pozisyon şöyle tasarlayalım: bir erkek imam tek bir kadına namaz kıldırıyor. Ve bu kadın da yabancısı, mahremi değil. Yani hanımı değil, teyzesi değil, annesi değil. Evlenmesi caiz olacak bir kadına tek başına bir erkek namaz kıldırıyor. Burada halvet pozisyonu bulunduğu için bu namaz caiz değildir. Bunun dışında kalabalık bir kadın grubuna beraberinde o kadınların onun içinde yakınları da yok mesela bir camide elli tane hanım var. Bir erkek onlara yine mahremiyet ölçülerine dikkat ederek namaz kıldırıyor. Sadece kadınların bulunduğu bir namaz caiz midir? Bu hususta mekruh görülmüştür. Bu mekruhiyeti fukahanın büyük bölümüne aittir. Fakat kerih değildir diyen görüş de vardır. Ama namaz caizdir, haram değildir. Tek kadınla kıldırıldığındaki haramlık burada yoktur. Özellikle bunu da belirtmiş olalım.

Başka bir meselemiz özellikle Hanefi mezhebi açısından imamın kadınları da ihtiva eden bir niyet taşıması önemli görülmüştür. Yani bir tür imam ben sadece erkeklere kıldırıyorum deyip hanımlara niyet etmemiş olsa arkada hanımların namazı olmaz bu içtihada göre. Bu Hanefi ulemasının içtihadıdır. Bu sebeple büyük camilerde, şehir camilerinde namaz kıldıran imamların kim arkamda cemaat olacaksa onun imamıyım şeklinde düşünüp niyet ederek namaz kılmaları gerekiyor. Aksi takdirde hanımların namazlarının tehlikeye girmesi mümkündür. Ama namaz kılan cemaatten birisinin imama niyet etmesi yani imamla kılmaya niyet etmesi her halükarda şarttır. İmama niyet etmeden namaza duran birisinin kıldığı namaz münferid namazdır, cemaatle namaz değildir artık. Çünkü imama niyet etmeden yani ben imama bağlanmaya niyet ediyorum demeden kılınan bir namaz bir tür boş namazdır. O boş namaz ancak ne olabilir, münferid nafile bir namaz olabilir. Niyet sözlü bir iş değildir. Niyeti şu şekilde düşünebiliriz: burada şuanda niye duruyorsun ya da rükudan kalkınca dur sen ne yapıyordun şimdi dendiğinde birisine o da konuşup öğlen namazının farzını şimdi imamla kılıyorum diyeceği hissiyata niyet diyoruz biz. Bu sözlü bir şekilde niyet ettim öğle namazının farzını kılmaya uydum imama şeklinde söylenirse bu söyleme bir farz, vacib değeri taşımamakla beraber sakıncası yok. Mühim olan kul ibadet ederken o ibadetin

beyninde oluşturduğu ağırlığı korumaktır, sağlamaktır. Kafa nereye kilitlenmiş, öğle namazına mı ikindi namazına mı münferid kılmaya mı cemaatle kılmaya mı bunu belirleyen bir anlayış aslında niyettir. Bunu sağlayanın biiznillah niyeti tamamdır.
Mümeyyiz çocukların cemaatte gerek camilerde gerek evlerde saftan bir parça olmaları caizdir. Bunda bir sakınca yoktur. Yani özellikle mümeyyiz çocuklar diye kayıt koyuyoruz. Mümeyyiz çocuk dedik ki yani aklı başında, namaz ciddiyetini anlayacak çocuk demektir. Onlar safta bulunabilirler. Saf eğer iki saf olacaksa ve pozisyon uygunsa çocuklar erkeklerden sonraki safa getirilebilirler. Bu onların namazdaki vakarı taşımaları bakımından daha faydalı görülmüştür. Sünnette de bu şekilde bize öğretilmiştir.

Kadın namazda erkeklerin safında dururbut bu namazın hükmü nedir?

Hanefi mezhebinin ve Hanbeli mezhebindeki bir grup fukahanın görüşü şudur: kadın eğer erkeklerin safında namaza dururbu o kadının namazı caizdir. Ama imamla namaz kılarken yani kadın münferid bir namaz kılıyor sünnetini kılıyor mesela öyle anlatalım. Sünneti kılıyor, sünneti kılarken kadının namazı caiz, bir sıkıntı yok. Farz için imama uyulduğunda imamın kadını da ihtiva eden niyetiyle beraber o farz namaz kılınırken kadının sağında, solunda ve arkasındakilerin namazı bozulmuş olur. Kadının cemaatle namaz kılarken imama bağlanıldığı esnada erkeklerle aynı safı kullanmasındaki sıkıntıdır sıkıntımız. Yanındaki, sağındaki, solundaki kişilerin ve kadının arkasına düşen kişilerin namazı bozulmuş olur. Böyle bir hüküm vardır. Bu hüküm için belki sadece zaruretten Mekke-i Mükerreme'deki durum istisna edilebilir. Orada diğer fukahanın içtihadı ile amel edilebilir. Çünkü Mekke-i Mükerreme'de ne kadar tedbir alınırsa alınsın maalesef önlenememektedir. Mekanın yuvarlak bir mekan olması sebebiyle hanımlara gerek tavaftan dolayı gerekse say'dan dolayı oradaki özel şartlardan dolayı Müslümanların bu konuda ALLAH'ın rahmetine sığınıp mağfiretine sığınıp oradaki namazlarının inşaALLAH makbul olduğuna dua etmeleri gerekiyor. Yani orada ciddi bir şekilde gayret de edilmiş olsa şöyle bir pozisyon var; şimdi tavaf için veyahut da ordan koridordan geçmek için yürüyen üç tane beş tane kadın ezan okunuyor, kamet getirilir getirilmez herkes ayağa kalkıyor. Ayağa kalkınca ee kadıncağızlar yüzlerce binlerce erkeğin arasından dalıp geriye gidemiyorlar. Orada bulundukları boşlukta namazlarını kılıyorlar. Yani bu önceden tedbirler alınıyor olsa da olmasa da vuku buluyor. Bunu sadece oraya mahsus oranın olağanüstü şartlarına izdihamlarına mahsus bir uygulama olarak görecektir fukaha. Yoksa normal camilerde hanımlar erkeklerin safında bulunmamalıdırlar. Ölçümüz budur. Tabiki bu bir saflar arası mesela birinci saf erkek safı, ikinci saf üçüncü saf kadın safı dördüncü saf tekrar erkek safı böyle bir karışıklık hayli hayli olmayacağını da tahmin etmiş oluruz. Buradan yine kadınlarla ilgili başka bir meseleye geçelim.

Kadınlar kendi aralarında cemaatle namaz kılabilirler mi?

Kadınlardan oluşmuş bir cemaat olabilir mi ya da buna kadınlar camisi diye bir cami oluşturup sadece kadınların gittiği imamı kadınlardan olan bir cami kurulabilir mi diye bir soru sorarsak; böyle bir kadınlar camisi diye bir cami ihdası bu ümmete yoktur. Yani caminin kadınlar, erkekler, çocuklar diye ayrılması yoktur. Bu bid'at olur. Çünkü Rasulullah (ﷺ) zamanında kadınlar camiye gelmişlerdir, Mescid-i Nebi'ye gelmişlerdir. Oradaki şerefle şereflenmişlerdir ama siz filan yerde bir cami yapın dememişler Aleyhisselam Efendimiz. bilakis camiye çok yoğun gelmelerine karşı da 'evet biliyorum hoşunuza gidiyor, sevap kazanmak istiyorsunuz ama eviniz sizin için daha iyidir' diye tavsiyede bulunmuştur. Bu camiye gitmelerini yasaklama değil, kadınlara acıma merhamet etme bakımındna konmuş bir kuraldır. Kadınların cemaatle namaz kılmalarını yani kadınlar ezan okununca hususi cemaat oluşturuyorlar. Bunu haramdır, yasaktır diye bir kural şeklinde belirtmemiştir Hanefi uleması ama hoş görmemişlerdir. Bu namaz caizdir. Eğer imam olacaksa bir tanesi cemaatin ortasında bulunsun, yani ileriye geçmesin erkek imam gibi. O

namaz caizdir demişlerdir ama Hanefi fukahasının fıkıhtaki sözlerinden anlaşılıyor ki bu çok da böyle cemaatin teşviki, bereketi gibi ifadelerle anılmamıştır. Yani herkes kendisi kılsa daha makbuldür gibi düşünülmüştür. Şafii mezhebinde ise hatta Hanbeli mezhebinde de bu iki mezhepte ise hoş görülmüştür. Kadınlar da aralarında cemaat yapsınlar demişlerdir. Ama müstakil bir cami oluşturmak düzeyinde asla değildir.

Namazda imam Kur'an okurken cemaat okuyacak mı okumayacak mı?

Burada Hanefi mezhebimizin görüşü imam Kur'an okurken kesinlikle cemaat bir şey okuyamaz. Okunan Kur'an'ı dinlemek farzdır. Dolayısıyla cemaat namaz kılarken Fatiha okumaz. Zannı sureleri zaten okumaz. Çünkü bu tartışma daha çok Fatiha üzerindedir. Burada biz bu meseleyi Hanefi mezhebine bağlı olarak dinimizi yaşadığımız için imamla namaz kılarken Fatiha vb. Kur'an ayetleri okunmaz. Onun dışında zaten herkes kendisi tesbihatını yapıyor diyebiliyoruz. Ama şunu da bilmemiz gerekiyor: Hanefi mezhebi tabi olunulan dört mezhepten bir tanesidir. Bu görüşte de Hanefi mezhebinin yabana atılmayacak delilleri vardır. Kur'an ayetlerinden, hadis-i şeriflerden deliller vardır. Ama diğer fukaha (ALLAH hepsine rahmet eylesin, hepsinden razı olsun)onlar da güçlü delillerle çıkmışlardır bu yola. Yani Fatiha'nın her rekâtta okunmasını emreden hadis-i şerifler de vardır. Burada herkes tabi olduğu imamının içtihadıyla hareket eder. Bundan dolayı da ne namaza bir kusur gelir ne mü'minler arasında ihtilafa neden olacak, tartışmaya neden olacak meseledir bu. Bu şekilde herkes hak gördüğü veya doğruluğuna itikad ettiği imamın içtihadıyla amel ederek Rabbinin rızasına kavuşur. Mesela Şafiilerin yoğun olduğu bir camide namaz kılan bir Hanefi cemaatten birisi, yani imamla beraber herkes bir şeyler mırıldanıyor, ne yapıyor bunlar diye böyle bir şaşırıp tereddüt etmemelidir. İmam Malik'in içtihadı da bu ikisinin ortasında bir içtihaddır. O da demiştir ki imam sesli okuyorsa cemaat okumasın, imam sessiz okuyorsa cemaat okuyabilir demişlerdir.
ALLAH dostu İmam Rabbani hep imamlık yaparmış, hep namaz kıldıran olurmuş. Nedeni de çok enteresan. Koyu bir Hanefi, İmam-ı Azam'ın mezhebine bağlı. Cemaat olarak namaz kılsa, Ebu Hanife'nin mezhebine bağlı olacak Fatiha'yı okuyamayacak. Öbür taraftan İmam Şafii'ye de hayran , onun içtihadını da doğru görüyor. Ortasını nasıl bulmuş? En iyisi namazı ben kıldırırım, cemaat olmam dolayısıyla herhangi bir mezheple amel etmekten dolayı da içimde bir burukluk olmaz diye düşünmüş rahmetullahi aleyh.
Bunlar tabi bize göre fantezi şeyler. Ne yazık ki bizler bu kadar ayrıntısına giremiyoruz. Keşke vaktinde abdesti düzgün namazlar kılsak da namazı huşu içerisinde kılabilelim de hangisi olursa olsun diyecek hale geldik maalesef ..

Bir me'mun (namaz kılarken imama bağlanan birisi) sehiv secde gerektirecek bir iş yapsa sehiv secdesi gerekir mi?

İmam yapsa sehiv secdesi gerekecek. Onda tereddüt yok. Cevap olarak diyoruz ki; me'mun herhangi bir şekilde sehiv secde yapmaz. Onun sehiv secde gerektirecek işleri imama bağlı zaten. İmam namaz kıldırırken hata yapacak olsa o sehiv secde yapar. Elhamdulillah cemaatle namaz kılmanın rahmetlerinden birisi budur. Ne yaparsan yap toplu kaynadığı için ALLAH imamın namazını kabul edip orda üç kişinin namazını kabul edip cemaatin içinden iki kişiyi çıkarıp bunları beğenmediğini demeyeceğini söz veriyor. Hadis-i şerif sahihtir.
Cemaat ve namaz büyük bir kavram, büyük bir kazanç. Küçük bir hata bu kazancı kaybettirir mi diye bir endişeyle fukaha kılı kırk yararak düşünmüşlerdir.

Namaz cemaatle kılınmış olmak için ne kadar cemaati yakalamış olmak gerekir?

Yani hangi noktada imama niyet edip bağlanırsak da bir Müslüman o namazı imamla kılmış olur? Burada fukaha arasında Cuma namazı ile diğer namazların ayrıldığını görüyoruz. Ama Ebu Hanife rahmetullahi aleyh ve talebelerinin görüşüne göre imam selam vermeden önce ALLAH Ekber deyip namaza giderken namazı yakalamıştır. Cuma namazını yakalamıştır. Bu Ebu Hanife ve talebelerinin görüşüdür.
Cemaat genel olarak nasıl yakalanır? Yine cemaatte de yani bu Cuma namazını özellikle ayırdık. Çünkü Cuma namazında bir miktar başka türlü selam verilir, hutbeyi de dinlemek şarttır diyen görüş de var. Ama biz Hanefi mezhebinin bu konudaki görüşünü esas alıyoruz. Mesela hutbeyi dinlemeyenin Cuma namazını kılmış olması mümkündür. Çünkü farzdan önce hutbe okunuyor sonra farz kılınıyor. Hutbeyi de Cuma'nın şartlarından gören bir fıkıh anlayışı da var. Ama herhangi bir namaz sabah, öğlen, ikindi namazı imam selam vermeden önce ALLAH Ekber iftitah tekbiri aldı mı imamı yakaladın, o cemaati yakaladın. Cemaat dört rekatlık namazın dördüncü rekatındaydı imam selam vermedi ya tekbir aldın mı bu bile yeterli.

Rekât nasıl yakalanıyor?
Rekât da rükû ile yakalanıyor. Mesela dört rekâtlık veya iki rekâtlık bir namazın neresinde yetişirsen o rekâtı yakalamış oluyorum? İmam rükûdan semiallahu limen hamide demeden önce ALLAH Ekber deyip iftitah tekbiri alıp rükûda eğildin mi o esnada imam kalkmamış ise o rekâtı yakaladık demektir. O rekâtı yakalamamız ne anlama geliyor? Biz o rekâtı yakaladıysak imam birinci rekâtın rükûsunu yapıyorsa biz de birinci rekâtı kıldık demektir. İmamı üçüncü rekâtın rükûunda yakaladıysak diğer iki rekâtı kılamadık demektir. Dördüncü rekâtın rükûundan imam semiallahu limen hamide deyip kalınca ben biz iftitah tekbiri aldıysak dördüncü rekâtı da kaçırdık demektir. Çünkü rükû kaçırdın mı rekâtı da kaçırmış olursun.

Cemaatle imam arasında safların mesafesinde ne kadar bir aralık bulunursa cemaat ve imam arasında sorun olmaz?
Buradaki ölçümüz şu;
İmamla cemaat arasında safta bir saftan fazla fark olmamalı. Saflar arasında mesafe takribi 150 cm olmalı. İmamla cemaat arasında da bundan büyük mesafe olmamalı. Fakat bir caminin duvarları arasında ne kadar yer varsa bunun hepsi namazın bütünlüğü için yeterlidir. Mesela bin metrekare bir cami düşünelim. İmam en önde duruyor. İmamın ta 35 metre gerisinde de iki kişi safta duruyor. Bu namaz caizdir. Kerahetle beraber caizdir. Çünkü arada belki yirmi tane saf var.
Caminin duvarı dışına taşınca cami doldu da dolan caminin arkasında bir saf olduysa bir mesele yok. Ama cami dolmadan caminin duvarlarının dışındaki bir yerden namaza uyuyorsak o namaz muteber değildir. Caminin duvarla çevrili alanlarının bütünü tek parça hükmündedir. Ama saflar arasında 150 cm den büyük bir mesafe olursa, saf ölçüsü ikiye üçe katlanırsa burada kerahet söz konusudur.

Son yıllarda bizim ülkemizde seslendirilen bir teori ortaya atıldı: Müslüman yeryüzünün neresinde bulunursa bulunsun Kâbe'yi canlı yayında izliyorsa orada namaz kılan imama uyabilir diye bir görüş belirtildi. Bir kısmı da vakit onun vaktine uygunsa uyabilir diyorlar. Mesela senin bulunduğun şehirde tam ezan saati o arada tam Mekke'de de ezan saati. Kâbe'de de canlı yayında namaz veriliyor sen de burada ALLAH Ekber deyip kıbleye dönüyorsun. Bağlantın ne? Televizyon. Bunun fıkıh olarak caiz midir değil midir sormadan önce akıl olarak caiz midir diye sormak lazım. Akıl var mantık var. Namaz gibi büyük bir ibadeti cemaat gibi muhteşem bir sevabı böyle eften püften usullerle harcamak ne kadar akla uygundur ki dine o kadar uygun olsun. Yani bunun bir fıkıh meselesi olarak incelenmesi bile abestir. Kıldığın bütün camiler Kâbe'dir. İhlâsla kıldığın bütün camiler Kâbe'nin şubesidir.

Gemide, uçakta, trende herhangi bir araçta cemaatle namaz kılmanın hükmü?
Namaz kılınabilen her yerde cemaatle namaz kılmak caizdir. Hiçbir sıkıntısı yoktur. Yeter ki orada namaz kılmak caiz olsun. Gemide namaz kılmak caizdir. Cemaatle kılınması da caizdir. Gemi çok çalkantılı ise oturarak da kılınabilir. Eğer mümkünse kıble yönünü tespit edip gemide kıbleye dönülüp namaz kılınır. Gemi orada fark etmeden kıbleden dönsün önemli değil.
Araba, tren ve uçakta namaz kılma meselesine gelince; öncelikle ölçü olarak frene bas dur burada denecek yerde, denilecek imkânı olan bir araçta namaz kılmamak lazım. Araba frene bas istasyonda dur cihazıdır. Tren öyle bir cihaz değil, uçak öyle bir cihaz değil.

SEFERİLİK HÜKÜMLERİ (Fıkıh Okumaları)

Namaz ve orucu birinci dereceden etkileyen fıkhi konulardan biriside seferilik meselesidir.
Seferilik yolculuk ve seyahat da diyebileceğimiz insanlık tarihi kadar eski bir meseledir.
Şeriatımız insanın yaşantısını A'dan Z'ye düzenleyen bir şeriat olduğundan yolculuk meselesinide ihmal edecek değildi.

Seferiliğinde (yolculuğunda) farz (Hac ibadeti gibi), sünnet (bir dostun diğerini Allah için ziyaret etmesi gibi),mekruh (müzikli bir arabada yolculuk etmek gibi), haram (bir kadının tek başına 90 km aşan bir yere yolculuğu gibi) hükümleride olur.

Ebu Umame (Radiyallahu Anh) şöyle dedi:
Bir adam, ya Rasulallah! Bana seyahat için izin ver, dedi.
Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:
"Kuşkusuz ki, benim ümmetimin seyahati, Allah-u Teâlâ'nın yolunda cihaddır."
Ebu Davud 2486

Bu durum bizi şuna sevk ediyor; Bu ümmet cihad ümmetidir. Bu cihad ümmeti oluşu gezmeyi,akraba ziyaretini,müze gezisini engellemez ancak buralara bir müslüman gittiği zaman o gidişini cihad mantığıyla gezer demektir.

Cihad mantığıyla gezmek ise ne demektir ?

1.) Gittiği yerde nefsine esir olmaz.
2.) Gittiği yerde münafıklarla beraber olmaz
3.) Gittiği yerde ve giderken kafirlere alet olmaz.
4.) Gittiği yerde haremlik selamlığa dikkat eder
5.) Gittiği yerde yiyecek içeceğe dikkat eder.
6.)Gittiği yerde çocuklarının nefislerinin azacağı işlere karşı olur.
7.) Gittiği yerde dinini emri bil maruf eder.
8.) Gittiği yerde saliha dostları ziyaret eder.
9.) Geziye gittiği firmayı müslümanlardan seçer

Seferilik mübah bir iştir.

Buhari başta olmak üzere sahih hadisi şeriflerde kadının üç günlük mesafede yolculuğa tek başına çıkması yasaklanmıştır.

Hz. Peygamber, “Hiçbir erkek yabancı bir kadınla yalnız kalmasın. Hiçbir kadın da beraberinde mahremi (kendisine nikâh düşmeyen yakını) bulunmaksızın sakın yolculuk etmesin.” buyurmuştu. Bunun üzerine bir adam ayağa kalkarak, “Yâ Resûlallah! Ben şöyle şöyle bir gazveye katılacaktım. Eşim de hac yapmak üzere yola çıkmaya niyetlendi. Bu durumda (ne yapayım)?” deyince Peygamberimiz, “Sen de eşinle beraber hacca git.” Buhârî, Cihâd, 140.

Ebû Said el-Hudrî’nin rivayetine göre Resulullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:
“Allah’a ve âhiret gününe iman eden bir kadının beraberinde babası veya oğlu yahut kocası veya kardeşi yahut nikâhı haram olan biri olmaksızın üç gün veya daha fazla süren bir yolculuğa çıkması helâl değildir.” Müslim, Hacc: 423.

Kadının seferilik mesafesi olan bir yere tek başına gitmesi haramdır. Bu haramlığın kalkması mahremi olanlarla yolculuk etmesine bağlıdır. Kocası,babası,abisi,kardeşi vs. Mümeyyiz bir çocukta olsa bu geçerli olur haramlık kalkar. Uçaklada gitse bir kadın bu hüküm böyledir. Peki kadın bu durumda farz olan hacca gidebilir mi ? Hanefi mezhebine göre bir kadın kendisine farz olsa bile tek başına Hacca gitmesi dahi haramdır.
İmam Şafiinin başını çektiği ikinci bir ekolde ise kadın, saliha bir kadın gurubu ile hacca gidebilir demişlerdir. Burada hadisi şeriflerin zahirine uygun olan Hanefi mezhebinin görüşüdür.

Yusuf Karadavi de burada bir illet var yani nedeni gerekçesi var bu yasağın diyor. İşte o dönemlerde develerin olması,yol güvenliğinin az olması gibi... Yusuf Karadavi hoca bir ictihad yapıyor ve diyor ki şimdi uçaklarda böyle sıkıntı yoktur diyor. Biz burada büyük ulemanın yaptığı ictihadları ve dayandıkları açık hadisi şerifleri atıp tek bu ictihada bakamayız ama bir kadının acil bir cenaze için uçakla gitmesi gereken bir durumu veyahutta Hac da ağır hasta uçakla yuvasına dönmesi gibi durumlarda da Yusuf Karadavi hocanın ictihadı gibi ictihadlarla amel ederiz. Kadın ölsün beklesin kocası gelinceye kadar demeyiz. Zaten Yusuf Karadavi hocada fuzuli gezme için değil bu tip zaruri durumlar için ictihad yapıyor.

Seferilik namaz ve orucu belli bir hükme sokan hükümde taşıyor.

Seferilik ayet ve hadislerle sabittir. Yeryüzünde sefere çıktığınız vakit kâfirlerin size saldırmasından korkarsanız, namazı kısaltmanızdan ötürü size bir günah yoktur.” {Nisâ, 4/101.}

Peki bu yolculuğun süresi ne kadardır ?
90 Km ile yol giden seferi sayılır. 3 günde gitmesi şart değildir. 1 saatte bile tamamlanmış olabilir bu yol. Önemli olan 90 km olmasıdır.

Bu yolculuk ruhsatı şehir sınırına geldiğimiz zaman başlar. Arabaya bindim mesela İstanbuldan yola çıkıyorum. Bir levhada İstanbul yazısının üstü kırmızı çizgiyle çizilmiş İstanbul bitti diyorsa işte orada benim seferiliğim başlar. Yani devletin çizdiği şehir sınır levhalarını ölçü alırız.

Misafir arapçada yolcu hükmünde olan kişiye denir. Misafirin aksi Mukimdir. Bir insan ya mukimdir ya da misafir. Mukim: İbadetlerini ve diğer görevlerini normal şartlarda yapan insan demek misafir ise ruhsatları kullanan insan demek.

Bir insanın ruhsat kullanabildiği misafirliği ne zaman biter ?

1.) Dönüp tekrar evine ne zaman gelirse (mesela istanbuldan gitmişti tekrar dönüp istanbul levhasını gördüğünde misafirliği biter mukim olur.)

2.) Gittiği yerde 15 gün kalmaya karar verdiği an orada misafirliği bitti onu. Tekrar gittiği şehirden 16. gün dönüyor olsa bile dönerken yol esnasında yine seferi sayılır. Hanefi fıkhına göre bir insanın yaşadığı yer üç isimle anılıyor.
1.) Vatan-i Asli;Doğduğu büyüdüğü atalarının olduğu, kendi yaşadığı yer demektir.
2.) İkamet vatanı;Bir müslümanın 15 günden fazla kaldığı veya kalmaya karar verdiği yer demektir.
3.)Geçici bulunduğu misafir bulunduğu yer; Bir müslümanın 15 günden az kalmaya karar verdiği ve kaldığı yer demektir.

Mesela bir insan Ankaralı. İstanbula memur olmuş emekli olana kadar orada yaşamaya karar vermiş. Sonra bir de Denizliye birgün 10 günlüğüne tatile gitmiş. Ankara bu adamın vatanı aslisi, İstanbul ikamet vatanı,Denizli misafir olduğu yerdir. Bir insanın kendisine ait mülkü olduğu yer o insanın vatanı olur. Vatani Asli ile İkamet vatanının hükmü aynıdır.

Seferi olan bir kimse, bulunduğu yerde on beş gün ikamete niyet etmeyip, bugün yarın çıkıp gideyim derken uzun bir müddet orada oturacak olsa, yine seferilikten çıkmış olmaz, hattâ bir beldeye gidip muayyen bir işi yapmak, ve daha sonra oradan çıkmak niyetinde bulunan kimse de bununla mukim olmuş olmaz. Ancak o işin on beş günden önce yapılamayacağını bilmiş olursa, o takdirde ikamete niyet etmese de mukim sayılır.

Sünnete uygun olması için seferiliğe yalnız çıkılmamalı,bir grupla çıkıldığındada bir kişi o grubun başı olmalı.

Bir müslüman için namaz vakti girince farz olur ama sorumluluğu vaktin sonunda başlar. Mesela öğle namazı vakti girdi müslümanın namaz sorumluluğu son 10 dakikadadır. Dolayısıyla bir müslüman namaz vakti girsede namazını kılmadan yolculuğa çıksa vebale girmiş olmaz fakat vaktin sonunda namazını kılmadan yola çıksa vebale girmiş olur.

Bir müslüman cuma günü yola çıksa cuma namazını kılmayabilir terk etmekte serbesttir.
Ama tabi takva gereği kılıp yola çıksa daha iyidir.

Yolculuk esnasında fukaha derki kesinlikle farz namaz sabit bir yerde kılınacak ama namazı kazaya bırakmaktansa sıkışmış bir müslüman nerede ne kadar kılabiliyorsa orada o şekilde namazını kılar. İmkan yoksa arabada uçakta gemide bu şekilde otururak vs namazını kılabilir.

Seferilikte orucu sonra kaza etmek üzere tutmayız dört rekatlı farz namazlarıda iki rekat olarak kısaltarak kılarız. Peki bu namazları kısaltarak iki rekat kılmak şart mı tercihe mi bağlı ? Buna fıkıh lisanında ruhsat mı azimet mi ? deriz. Azimet bir emrin ilk emredildiği şeklinde yapılmasına denir. Ruhsat ise bir emrin Allahu teala tarafından kolaylaştırılmış şekline denir. Dört rekatlı namazların seferilikte iki rekat olarak kılınması hanefi mezhebinde azimet olarak değerlendirilmiştir. Dolayısıyla müslüman yolculukta bu farzı iki değil dört rekat kılmış olsa hoş olmayan bir iş yapmış olur.
Burada öbür ulemamız hayır bu bir ruhsattır dediğinden şaşırıpta dört rekat kılan vebale girmiş olmaz.

Müslümanın yolculukta zammı sureleri kısa okuması namaz tesbihatlarını (3 kere olmak suretiyle) kısa yapması sünnettir.

Yolculuk veya yağmur mazeretiyle iki vakit namazını bir vakitte kılmak caiz değildir. Yalnız Arafat'ta öğle ile ikindi, Müzdelife'de de akşam ile yatsı namazlarını birleştirip bir vakitte cemaatle kılmak caiz bulunmuştur.

(Diğer üç mezhep imamına göre dinen geçerli bir mazeret sebebiyle öğle ve ikindi veya akşam ile yatsı namazlarını öne almak veya tehir etmek suretiyle bir vakitte birleştirip kılmak caizdir. Meselâ öğle namazı ile ikindi namazı öğle vaktinde kılınabileceği gibi ikindi vaktinde de kılınabilir.)

(Burada Nureddin Hocanın fetva meclisi isimli sitesinden bir cevabını uygun olduğu için paylaşmak istedim.)

Namazların cem edilmesi meselesi mükemmel bir fıkıh meselesidir. Neden mezhepler var, neden farklı gibi duran ibadetler yapıyoruz sorularının iyi bir cevabı olarak bu meseleyi anlayabilirsiniz.
Kolay anlayabilmeniz için size şöyle bir sıralama yapalım, meseleyi rahat anlayın. Bu ilkeleri de gayet önemli kurallar olarak arşivleyebilirsiniz:
a- Dinimiz İslam ile alakalı bir alanda, yani kendimizi Müslüman olarak gördüğümüz sürece ve dinimizle alakalı bir meseleyi konuştuğumuz sürece ebediyyen, Kur'an ve Sünnet'in yok sayılacağı bir sözü kimse söyleyemez. Hiç kimse söyleyemez. Ne bir kâfir böyle bir söz söyleyebilir ne de bu ümmetin büyüklerinden bir alim veya müçtehit söyleyebilir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hadisi varken değil Ebu Hanife, ümmetin en büyüğü Ebu Bekir radıyallahu anh bile konuşamaz! Biz, Muhammed aleyhisselam'a iman ettik. Bir peygambere iman etmekle bir yazarın düşüncelerini beğenmek arasındaki farkın hassasiyetidir bu. Evet, tekrar tekit ederek yazıyorum: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sözü üzerine söz kimse söyleyemez. Söyleyenin sözü de kendisi de yok hükmünde olur.
b- Verdiğiniz örnekte veya benzeri konularda ne yapacağımızı ele almadan önce sizin ifadenizdeki bir hatayı düzeltelim. 'Buharî'nin önüne geçmek'ten söz ediyorsunuz. Bu yanlıştır. Biz, Buharî'yi söz söyleyen biri olarak görmüyoruz. Buharî, söz söyleyen değil söz nakleden biridir. Siz kastetmediniz ama bundan sanki Buharî de bir söz söylemiş gibi anlaşılıyor. Bunu düzeltelim.
c- Mesela namazların cem edilmesi meselesinde -ki siz bunu örnek veriyorsunuz- Ebu Hanife'nin -Allah ona rahmetler etsin- hadislere rağmen veya hadisleri beğenmeyip kendi görüşünü ileri sürmesi şeklinde bir sonuç yoktur. Böyle bir şey olsa idi biz Ebu Hanife'yi (a) maddesindeki mantıkla değerlendirir ve tereddütsüz reddederdik. Hiç tereddüt etmez reddederdik! Böyle bir şey yoktur. Ancak ilimden nasibi olmayanlar ve Kur'an'ı, hadisleri yüzeysel olarak anlayanlar ya da anladığını zannedenler böyle bir iddiada bulunabilirler. Namazların cem edilmesi meselesi örneğinden devam edersek meseleyi Ebu Hanife rahmetullahi aleyh'in o hadisleri yok sayıyor gibi görünen perspektifinden de bakarak şöyle anlayabiliriz:
– Namazı emreden, namaza ayrıntılar getiren âyetler vardır. Bu âyetlerden biri de, namazın muayyen vakitlerde kılınacağını vurgulayan âyettir. Bu âyet, bir ayet olarak bağlayıcı ve sınırlayıcıdır.
– Peygamber aleyhisselam'ın on yıldan fazla bir zaman, kıldığı namazla ilgili ashab tarafından bize nakledilen yoğun bir bilgi birikimi de vardır. Bu bilgilerden bir bölümü de, namazın farklı zamanlarda ve mekânlarda bizzat Peygamber aleyhisselam tarafından cem edildiği şeklindedir.
– Âyetin emri ile Peygamber aleyhisselam'ın pratiği arasında bir çelişki olması düşünülemeyeceğine göre 'vakitleri belirlenmiş olarak namaz kılma' emri ile 'vakitleri zaman zaman birleştirme pratiği' arasında 'belirli zamanlar için özel bir durum' dememiz gerekmektedir. Bu özel durum da bizzat Peygamber aleyhisselam'ın zamanına ve şahsına ait olabilir. Bu perspektif üzerinden bakan Ebu Hanife rahmetullahi aleyh, âyet bu şekilde gayet açık bir emir vermiş iken 'namazlar cem edilemez!' demiştir.

– Ebu Hanife'nin geldiği bu sonuç, mükemmel bir içtihat örneğidir. Benim burada zikrettiğim birkaç satır, kesinlikle Ebu Hanife rahmetullahi aleyh'in beynindeki içtihat sürecinin gayet basit bir cüzüdür. Yüzlerce nassın karşılaştırılması sonucunda ortaya çıkmış bir içtihattır bu. Biz bu içtihadı, Buharî'deki veya başka bir yerdeki hadisi yok sayma olarak göremeyiz. Hadislerin ve âyetlerin anlaşılması için verilmiş bir uğraşı olarak görmeliyiz. Bu içtihad, gayet mükemmeldir ve Ebu Hanife'yi imam olarak görenin uygulaması gereken bir içtihattır.
d- Diğer imamlar ise durumu şöyle değerlendirmişlerdir:
Kur'an, namazları vaktinde kılmayı emrederken, Kur'an'ın müfessiri olan Peygamber aleyhisselam efendimiz ise belli şartlarda ve mekânlarda namazların bazılarını birleştirerek kılmıştır. Bu da sabit bir bilgidir. Buna göre de o şartların oluştuğu her durumda namazların 'cem edilerek kılınması' konusunda bir sıkıntı yoktur. İmamların önemli bir bölümü de bu kanaate varmışlardır. Ebu Hanife'nin girdiği ayrıntıya girmemişlerdir.
e- Bugünkü ve yarınki Müslüman nesiller ne yapmalıdırlar?
Cevabımız gayet basit ve nettir:
1- Kur'an'ımız, kitabımız ve kanunumuzdur.
2- Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem örneğimiz ve önderimizdir.
3- Kur'an ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem eksenli bir hayat, alternatifsiz hayatımızdır.
4- Ebu Hanife rahmetullahi aleyh'in bu konudaki içtihadı, fıkhın azametini ortaya koyan büyük bir fıkıh ameliyesidir. Fıkıh inceliklerine göre yapılacak bir değerlendirmede bunu içtihat olarak bilip amel edenler kesinlikle Şeriat haricinde bir iş yapmış olmazlar. Bilakis namazın azametine, Kur'an'ımızın tatbikine sadık kalmış olurlar.
5- Ebu Hanife'nin 'namazlar hac dışında cem edilemez' içtihadı, tatbik edilebilir bir doğru olmakla beraber 'alternatifi batıl olan bir doğru' değildir. Namazların cem edilmesine kapı açan naslar sabittir ve sarihtir. Buna göre de, namazlarını cem eden bir mü'min, eğer cem etmeye dair ittifak edilmiş bulunan şartlara dikkat ederek cem ediyorsa yüzde yüz ibadet içindedir, kıldığı namazların eksikliğinden veya kıymetsizliğinden asla söz edilemez.
6- Birilerinin bu durumu, namazla oynama ya da namazları üstünkörü geçiştirme maksadı ile kullanması ise gündem yapılamaz. Abdesti olmadan namaz kılmaya yeltenen birine ne yapılabilirse böyle bir laubaliliğe yeltenene de o yapılabilir, deriz.
7- Bilhassa yolculuk şartlarında cem ederek namaz kılma durumu bir zorunluluk olabilir.
– 'Kılamasam da cem de etmem' şeklinde ifade edilebilecek bir tutum basitliktir.
– 'Cem et gitsin' düzeyi de çok düşük bir düzeydir.
– Fıkıh ise muhteşemdir.
– Kalpler de Allah'ın nazargâhıdır. Namazlarımızı birbirimiz için değil de Rabbimiz için kıldığımıza göre mesele yok demektir.

Namaz nasıl cem edilir ?
Buna göre, dinen yolcu sayılan bir kimse, erkek veya kadın öğle ile ikindiyi; akşamla yatsı namazlarını birleştirerek kılabilir. Öğle namazını ikindi ile birlikte ikindi vaktinde; akşam namazını yatsı ile birlikte yatsı vaktinde kılarsa, ilk namazları geciktirmiş olduğundan "cem'-i te'hir" yapmış olur. Fakat ikindiyi öğle ile birlikte öğle vaktinde, yatsıyı da akşamla birlikte akşam namazı vaktinde kılarsa, ikinci namazları öne alıp kıldığından böylece "cem'i takdim" yapmış olur. Duruma göre her ikisini de yapabilir.
Vasıta yürüyüş halinde ise, öğle ve akşam namazlarının vakti içinde, öğle namazını ikindiye ve akşam namazını yatsıya te'hir etmek; istirahat halinde ise ikindi namazını öğle vaktinde, yatsı namazını da akşam vaktinde birlikte kılmak daha faziletlidir.
Gerek cem'-i tehir yaparken, gerekse cem'-i takdim ederken birtakım şartlara riayet etmek gerektir. Meselâ cem'-i takdimle kılacağı zaman namazlardaki sıraya uyması gerekir. İkindi namazını öğle vaktinde,

yatsı namazını da akşam vaktinde kılacağı zaman önce öğleyi, sonra ikindiyi; akşam ile yatsı namazlarında ise önce akşamı, sonra yatsıyı kılmalıdır. Aksi halde her iki namaz da fâsit olacağından iade etmesi gerekir.
İkinci şart da, meselâ, öğle namazını kılarken içinden, "Bundan sonra ikindi namazını cem'i takdim ederek kılacağım" diye niyet etmelidir. Bu niyeti namazın içinde selâm verinceye kadar getirmesi lâzımdır.
Üçüncü bir şart, cem'-i takdim edilerek kılınacak namazlar arasında iki rekât namaz kılacak kadar bir fasıla verilmemesi lâzımdır. Aralarında bu miktardan fazla bir zaman olursa ikinci namazı kendi vaktinde kılmak gerekir.
Son şart da, ikinci namazı kılmaya başlayıncaya kadar yolculuğun devam etmesi şarttır. İkinci namaza başlamadan evvel ikamet edeceği beldeye varırsa, artık bu namazı kendi vakti içinde kılması lâzım gelir.
Bu şartlar cem'-i takdim içindir. Cem'-i te'hir için ise sadece iki şart vardır. Bunlardan birisi; birinci namazı ikinci namazın vaktine te'hir edeceğine dair niyet etmelidir. Meselâ öğle ile ikindiyi birarada kılacaksa, öğle namazını ikindi namazının vaktinde kılacağından, öğle namazının vakti çıkmadan bu namazı ikindi vakti girince kılacağına dair niyet etmesi lâzımdır. Vaktinde niyet getirmeden te'hir ederse, bu namaz kazaya kalmış olacağı gibi, ayrıca namazı geciktirdiği için de günahkâr olur.
İkinci bir şart da, yolculuğun her iki namazı kılıncaya kadar devam etmiş olması lâzımdır. Birinci ve ikinci namazı kılarken ikamet edeceği yere varırsa birinci namazı kazaya kalmış olur ve ayrıca mes'ul duruma da düşer.
Cem'-i te'hirde sıraya riayet etmek şart değildir. Meselâ, ikindi namazını öğle namazından ve yatsı namazını da akşam namazından önce kılabilir.
Cem'i takdim ederek öğle ile ikindi namazlarını kılmaya niyetlenen kimse, sünnetleri kılacağı zaman önce öğle namazının ilk sünnetini, sonra da her iki namazın farzlarını kılar. Akabinde de öğle namazının son sünnetini, peşinden de ikindi namazının sünnetini kılar. Cem'-i te'hirde ise öğle namazının son sünneti ile ikindi namazının sünnetini ikindi namazından önce kılar. Akşam ve yatsı namazları için de durum aynıdır.
Şâfiî mezhebine mensup olan bir Müslümanın yolculuk ânında dört rekâtlı farz namazları ikişer rekât kılması câizdir. Kısaltmayıp dört de kılabilir. Ancak dört rekâtlı namazı iki rekât kılacağına dair namaza dururken niyet etmelidir. Yani kısaltacağını bilerek kılmalıdır. Böyle bir namazı yalnız başına kılabileceği gibi, cemaatle de kılabilir. Her ikisi de caizdir.
Şartlarına uyduğu takdirde Hanefi mezhebine mensup bir Müslüman da bu mesele de Şâfiîyi taklit ederek, seferî iken namazlarını kısaltarak cem'-i takdim veya cem'-i te'hir sûretiyle kılabilir. Bu şekilde kılarken Şâfiî mezhebine göre abdesti bozacak bir hareketi bulunmamalıdır.
Şafi Mezehebine göre namazları birleştirmenin şartları ve nasıl yapılacağı konusunda detaylı bilgi:
Öğle vaktinde öğle namazını ikindi namazıyla; akşam vaktinde de akşam namazını yatsı namazıyla birlikte kılmaya "cem'-i takdîm" denir. Öğle namazını ikindi vaktinde ikindi namazıyla, akşam namazını da yatsı vaktinde yatsı namazıyla birlikte kılmaya ise "cem'-i te'hîr" denir.
Sabah namazına gelince, bunun hiçbir durumda başka bir vaktin namazıyla birleştirilerek bir arada kılınması sahih olmaz.

Bir namaz kazaya seferi iken kalmışsa seferilik bitse bile öyle kaza edilir. Bir namaz mukim iken kazaya kalmışsa seferi de olsam dört rekat olarak tam kaza kılarım.

Sünnet namazlar bunun içinde farz namazlarla beraber kılınan sünnet namazlarda dahil seferi iken kısaltılmaz. Dört ise tam kılınır. Fakat seferi iken müslüman sünnetleri illa kılmak zorunda değildir. Vaktin varsa,seferi iken zor durumda değilsen sünnetleride kılsan iyi olur. Fakat seferi iken sünneti kılmasada edepsiz olarak değerlendirilmez.

Mukim seferi olana, seferi olan da vakit içinde mukime uyabilir. Şöyle ki bir mukimin vakit içinde olsun olmasın, seferi olan kimseye uyması sahihtir. Seferi olan kimse iki rekatı müteakip selâm verince, mukim

kalkar. En sahih olan görüşe göre kıraatte bulunmaksızın namazını tamamlar, sehiv secdesi de yapmaz. Çünkü bu mukim, bir "lâhik" demektir. İmam olan seferinin cemaate hitaben namazdan evvel veya sonra "Siz namazınızı tamamlayınız, ben seferiyim" demesi müstehaptır.

Seferi olana gelince, bu da ancak vakit içinde mukime uyabilir. Bu halde dört rekatlı bir farz namazını mukim gibi tam olarak kılar. İmama vakit içinde uymakla farz namazı iki rekattan dört rekata dönmüş olur. Fakat vaktin haricinde, yani kendisinin seferi iken kazaya kalmış dört rekatlı bir namazında mukime uyması sahih olmaz. Çünkü böyle kazaya kalmış namazı, evvelce iki rekat olarak kesinleşmiştir.

Bir bayan evlenip ayrıldığı memleketine gittiği zaman (90 km'den uzak ve 15 günden az konaklama) seferi olur, dört rekatlı farz namazları iki rekat olarak kılar.
Çünkü vatan-ı aslî kendi misli ile değişmiş, bozulmuş olur. Kişinin evlenip yerleştiği yer, onun vatan-ı aslisi olmuştur.
Sefer ve ikamet hallerinde uyan değil, uyulanın niyeti geçerlidir. Bu nedenle kadın seferilik hususunda kocasına tabidir. Kadın, kocasının seferi olduğu yerde seferi, kocasının mukim olduğu yerde de mukim olur.

Kişi, doğup büyüdüğü eve doğru yola çıkarsa, yol boyunca seferidir.
Kişi hala babasından nafakalanıyorsa, babaevine vardığı anda seferiliği biter ve namazlarını normal olarak kılar.

Yok eğer kendi kazancını tamamen babasından bağımsız olarak kazanıyorsa, artık o ev kendi evi değildir ve o evde 15 günden az kalacak ise namazlarını seferi olarak kılmalıdır.

İBADETLERDE KAZA 1 (Fıkıh Okumaları)

İbadetlerde Kaza
Kazaya ait hükümler üzerinde konuşacağız. Özellikle de namazın kazasını bilhassa kastediyoruz ama ana başlık ibadetlerin kaza edilmesi.
İbadetler vakit açısından iki gruba ayrılabilirler; 1.) Başı ve dibi belli olan vakitte yapılan ibadetler. Namaz Oruç Hac gibi.
2.)Bir de başı dibi muayyen (belli) olmayan vakitlerde yapılan ibadetler vardır. Bu ibadetler mesela zikir,cihad gibi ibadetlerdir. Belli bir başlangıç vakti bitiş vakti yoktur.
Namaz özellikle vakit konusunda en çok konuşulması gereken ibadetlerdendir. Namaz ibadetinin vakit ile bağlantısı diğerlerinden çok daha fazladır.
Bu giriş konusu usulü fıkıh konusudur. Usulü fıkıh okurken bu karşımıza çıkar.
Bir ibadetin eğer vakitle yapılması emredildiyse o ibadetin vakitte yapılmasına Eda' denir (sonunda hemze var)
Eğer bir sebeple vaktinde yapılamamış ise o ibadetin daha sonra başka vakitte yapılmasına da kaza denir. (arapça dat harfiyle kada diye kalın okunur) Türkçede kaza kelimesi bu kökten gelme bir kelime ama aynı manada kullanılmıyor.
Bu kaza meselesini iki başlıkta işleyeceğiz. Meselenin bir fıkhi boyutu var bir de akide boyutu var. Eğer mümin bir tembellik sonucu veya dalgınlık sonucu ibadeti vaktinden sonraya bırakmışsa buna kaza diyoruz ama mümin bilerek isteyerek namazını kazaya bırakmışsa bu çok büyük bir vebaldir ciddi bir tövbeyi gerektirir. Sonra o namazıda kaza edecek.
İnattan inkardan dolayı namazı kazaya bırakan kişi ise zaten mürteddir dinden çıkar.

Kazaya benzer ama kaza olmayan bir terim daha var o da iadedir. (İade aslen ayn harfi ile okunur ama biz türkçede okunuşu kolay diye i ve a ile yazarak iade diye okuyoruz)
İbadetin iade edilmesi şudur; henüz vakti çıkmadan bir ibadette eksiklik görürsek vakti henüz çıkmadığı için kaza etmeyeceğiz iade edeceğiz. Namaz kılındı sonra bakıldı ki mesela abdestte kusur varmış sonradan farkettik vakitte çıkmamış iade etmesi gerekir.
Bir sorundan dolayı namaz kazaya kalır mı ? Kalır tabiki. İnsan sorunlarıyla insandır,mümindir. Müminin farkı kendisinin değerini düşüren bu eksikleri disiplin altına almasındadır. O eksikliklere esir olmuyor. Uykusunu yemesini içmesini mesela sünnet usulü uygun hale disiplinli hale getirmeli mümin.
Biz mümin insanı sorunsuz melek olarak görmeyiz.
Kazayı üç bölümde düşünebiliriz.
1.) Farzı,vacibi kaldıran özürler:
A.) Çocukluk ibadet sorumluluğunu kaldırır. Bu konu hakkında hadisi şerif vardır. Buluğ çağı ile biter. Hiçbir buluğ alameti göremeyenlerin Buluğ çağı 15 yaşında kesinlikle başlar.
B.) Akıllı olmak. Deli olan veya aklını kullanamayanlara aklı bir gidip bir gelenlere sorumluluk yoktur. (Mesela alzheimer hastaları)
C.) Sarhoşluk ve uykuda farzı ortadan kaldırır. Unutmuş olmakta özür çeşitleridir. Fakat bu özürler o farzı ebediyen kaldırmıyor. Farzı kaldıran sebep bitince farzda geri yerine gelir.

2.) Farz görevi yapmaya engel olan özürler vardır. Farzı kaldırmıyor ama şu anda yapamazsın diyor.Bunlar :
A.) Hayız ve nifas halleri.

3.) ibadette gecikmeye neden olan özürler:
A.) Hastalık
B.) Yolculuk hali
C.) Zorlama hali
D.) Hamilelik (baygınlık geçirecek kadar zor ağır veya kendisine ve bebeğine zarar gelme durumu varsa müslüman güvenilir doktor uyarıyorsa bu hamile hanım orucunu sonra kaza eder hamile iken oruç tutmaz. Kefaret vermesine gerek yoktur.) Kadın Allah'ın ona verdiği bu ruhsatı kullanmazda sıkıntıya düşerse vebale girer. Kadının dikkat etmesi gerekir. Bu ruhsatı kullanmazsa kendisine bebeğine zarar geleceğini bile bile orucunu tutarsa sonrada bebeği düşerse cinayet işlemiş olur.

Namaz vaktinden önce uyuyan ve gerekli önlemlerine almasına rağmen namaz vakti uyanamayan birisi için namazı geçirmesine günah yoktur kaza etmesi yeterlidir.

Namaz vakti girdikten sonra uyuyan ve sonra uyanamayıp namazını kaçıran ise günah işlemiştir tövbe edip kaza namazını öylece kılması gerekir. Tövbesinin kabulu içinde çok dua etmesi gerekir. Çünkü bu ihmalkar davrandı.

Yeri gelmişken bahsedelim namaz için saat telefon kurulan ne alarm varsa onu yattığın odanın en ucuna koymalı kişi. Yastığının başına o alarmı koymamalı. Bu psikolojik bir tedbirdir.

Resûl-i Kibriyâ Efendimiz, ashab-ı kiramla Medine'ye yaklaşmıştı. Sabah namazı vaktine de fazla bir zaman kalmamıştı. Mücahidler bütün gece yol aldıkları için, bir nebze istirahat etmek maksadıyla Peygamber Efendimizin emriyle bir yerde konakladılar.
Resûl-i Ekrem Efendimiz, "Sabah namazı vaktimizi kim bekleyecek, belki uyuyabiliriz." diye ashab-ı kirama sordu. Hz. Bilâl ayağa kalkıp, "Ben beklerim yâ Resûlallah" dedi.

Bunun üzerine Resûl-i Ekrem Efendimizle mücahidler uyudular.
O sırada Hz. Bilâl de namaza durdu. Uzun müddet namaz kıldı. Sonra çökmüş devesine yaslanarak sabah namazı vaktini gözlemeye başladı. Bu arada uykuya daldı. Mücahidlerin "İnnâ lillahi ve innâ ileyhi Râciun" demeleriyle ancak uyanabildi. Güneş doğmuş ve her taraf aydınlanmıştı.
Resûl-i Ekrem Efendimiz telaşla,
"Ey Bilâl! Nedir bu yaptığın bize?" diyerek sitem etti. Hz. Bilâl,
"Anam babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Senin ruhunu tutan Kudret, benim de ruhumu tuttu bırakmadı." deyince, Resûl-i Ekrem Efendimiz gülümseyerek,
"Doğru söyledin." buyurdu.1
Sahabîlerin uyuya kaldıkları vadiden çıkılınca, Peygamberimiz (s.a.v.), "Burası şeytanların eyleştiği bir vadidir." buyurdu ve abdest alınmasını emretti. Efendimiz de abdest aldıktan sonra Hz. Bilâl'e, "Ey Bilâl! Ezanı oku" diye emretti. (Buradan kaza namazı içinde ezan okunabileceğini öğrendik)
Ezan okununca Müslümanlar toplandı. Peygamber Efendimiz onlara, "Sabah namazının sünnetini kılınız." buyurdu.
Sünnet kılındıktan sonra Peygamber Efendimiz (a.s.m.), "Ey Bilâl! Kâmet getir" dedi.
Hz. Bilâl kâmet getirdi. Peygamber Efendimiz (a.s.m.) imam olup namazı kıldırdıktan sonra, ashab-ı kirama döndü ve şöyle buyurdu:
"Herhangi biriniz, uyur veya unutuverir de namazını geçirirse, onu vaktinde kıldığı şekilde kılsın, kazâ etsin."2
Fahr-i Kâinat Efendimiz, bütün bu olup bitenlerden sonra mücahidlerle birlikte tekrar Medine'ye doğru yol aldı. Uhud Dağı görününce, "Biz Uhud'u severiz, Uhud da bizi." buyurdu.
Ordusuyla Medine'ye girerken de şöyle duâ etti:
"Yâ Rabbi! Senden başka Ma'bud yoktur, yalnız Sen varsın. Senin ortağın yoktur. Bütün mülk senindir. Bütün hamd de Senindir."
"Allah'ım! Biz Sana yöneldik, günahlarımızdan tövbe ediyoruz. Biz ancak Rabbimize ibadet, Rabbimize secde, Rabbimize hamd ederiz."
"Rabbimiz va'dinde sadıktır; kulu Muhammed'e nusret etmiştir, yalnız başına bütün düşman topluluklarını hezimete uğratıp sindirmiştir."3*
Dipnotlar:
1. Sîre, 3:355. 2. Sîre, 3:355; Zaadü'l-Mead, 2:163. 3. Tabakât, 8:123-124.
* Peygamber Efendimiz (a.s.m), herhangi bir gazadan veya hacdan veya bir umreden döndüklerinde bir dağ başına çıkınca, yahut düz, yüksek bir sahaya varınca üç defa tekbir getirdikten sonra hep bu duayı yapardı.
Buhari ve Müslimde geçen sahih bir hadisi şeriftir.

Bilmiyordum diye bir bahane olamaz. Bilmiyordum diye bir ibadeti kazaya bırakmak o ibadeti kazaya bırakmaktan daha büyük bir suçtur.

İnsanlara dinlerini öğretmek ile ilgili sorumluluğu olanlar bunu sadece dersine gelen kişilere öğreterek bu sorumluluktan kurtulabilirler mi ?

Mahallesindeki her kapıyı çalıp en azından bir kere Allahın hükümlerini hatırlatıp emri bil maruf yapmak görevi midir değil midir ?

Bu konu her müminin vicdanına kalmış bir konudur ama ezanın okunduğu,müslümanların olduğu bir islam diyarında cahillik cehalet özür değildir. Ezanın müslümanların olmadığı bir diyarda imkanı olmayan birisi için cahillik bilmiyordum demek ancak mazeret olabilir.

Fakat bu fıkhi hüküm için geçerlidir. Allah'ı bilip bilmeme Allah'a iman konusunda ise özür yoktur çünkü her ruh kalp akıl Allah'ı bulacak bilecek kudrette yaratılmıştır.

Bir müslüman üzerine farz olan ibadeti unutursa vakit geçtikten sonra hatırlarsa üzerine günah yoktur sadece ibadetin kazasını yerine getirmesi gereklidir.

İBADETLERDE KAZA 2 (Fıkıh Okumaları)

Namazı özür nedeniyle kılmayan kaza eder.

Namazı bilerek kılmayan müslümanın durumu nedir ?

Hanefi,maliki,şafii mezhebine göre bu müslüman kafir değildir hâlâ müslümandır ama müslümanların sokaklarında dolaşmayacak kadar hapsedilmesi gerekecek kadar ağır bir suçtur. Hanbeli mezhebinin ağırlıklı görüşüne görede bile bile sürekli namazını terk eden bir müslüman kafir olmuştur dinden çıkmıştır mürted muamelesi gördüğü için öldürülmesi gerekir.

Bilerek kılmadığı namazları bir müslüman daha sonra kaza edebilir mi ?

4 büyük mezheb İmamına göre hangi nedenle olursa olsun kılmadığı namazları müslüman kaza eder. İbn Hazm ve İbni Teymiyye'ye göre bilerek terk edilmiş namaz için kaza yoktur demişlerdir.

İbn Hazm ve İbni Teymiyyenin böyle demesinin sebebi namazı terk etme hususunda bir gevşekliğin önüne geçilme arzusudur. Bu büyük suçu bir ömür gözyaşı akıtarak nafile namazlar kılarak Rablerinden özür dileyerek affettirmeye çalışsınlar diye ictihad yapıyor bu iki imam.

Zekatın bitiş vakti saatli olarak belirli olmadığından zekatın kazası değil zekatın geciktirilmesi diye bir ifade kullanırız.

Bir namazı vaktinde kılmaya "eda" vaktinden sonra kılmaya da "kaza" denir. Vaktinde kılınan ve kılınacak olan bir namaza "vaktiyye" veya "salât-ı hâzıra" denildiği gibi vaktinde kılınmamış olan bir namaza da "faite" denilir. Çoğulu "Fevait"dir.

Vaktinde kılınmamış olan beş vakit farz namazların kazası farzdır. Vitir namazının kazası da vaciptir. Sünnetlere gelince, bir sabah namazının farzıyla beraber sünneti kaçırılmış olunca o günün güneşin doğmasından sonra istiva (kaba kuşluk) vaktine kadar bu sünnet, farz ile beraber kaza edilir. Güneşin doğuşundan evvel, istivadan sonra kaza edilemez. İmam Muhammed'e göre bu sünnet, yalnız olarak kaçırılmış olsa, yine güneşin doğuşundan (kerahet vaktinden) sonra istiva zamanına kadar kaza edilir.

Not : Sabah namazının sünnetini kılamadan farzını imamla beraber cemaatle veya tek başına kılan kimse farzdan sonra, vakit de olsa güneşin doğuşuna kadar bu sünneti kılamaz. Çünkü sabah namazının farzı kılındıktan sonra güneşin doğuşuna kadarki zaman içerisinde nafile namaz kılmak mekruhtur. Sadece kaza namazı kılınabilir. Kılınmayan bu sabah namazının sünneti işrak veya kuşluk vaktinde kılınabilir. Öğleden sonra ise kesinlikle kılınamaz.

Bir de öğle namazının ilk sünneti, cemaatle farza yetişmek için terkedilecek olsa, farzdan sonra son iki rekattan evvel kaza edilir. Fetva bu şekildedir. Ta ki vakti içinde iki defa tehir edilmiş olmasın. Bununla beraber son iki rekattan sonra da kaza edilebilir, namazın tertibi iki defa değişmemesi için bunu daha iyi görenler de vardır.

Cuma namazının ilk dört rekat sünneti hakkında da bu öne alma ve tehir etme hükmü geçerlidir. Terk edilen diğer sünnetlerin kazası lâzım gelmez. Fakat başlanıldıktan sonra her nasılsa terkedilen bir sünnet (herhangi bir nafile) namazının kazası icap eder.

Meselâ öğlenin son sünnetine başlanılmış iken cenaze namazını kaçırmamak için bu sünnet terk edilmiş olsa, bunu daha sonra kaza lâzım gelir.

Bir namazı özürsüz yere kazaya bırakmak büyük bir günahtır. Bu namaz, kaza edilmekle yerine getirilmiş olur. Fakat bunun tehirinden dolayı meydana gelen günahın affı için tevbe ve istiğfar lâzımdır. Herhangi bir bahane ile bir namazı tehire, kazaya bırakmaktan son derece sakınmalıdır. Çünkü bunun günahı pek büyüktür. İnsan, gerek Mabuduna ve gerek insanlara olan borçlarını biran evvel ödemeye çalışmalıdır, hayatın müddeti malûm! Borçlarını ödemeden ahirete gidenlerin hallerine ne kadar acınsa azdır.

Tenbih: Kazaya kalan birden fazla, meselâ altmış, yetmiş senelik namazların muayyen bir günde, meselâ Ramazan-ı şerif'in son cumasında kılınacak bir günlük namaz ile kaza edilmiş, affedilmiş olacağı hakkındaki sözlerin hiçbir dini kıymeti yoktur. Bu hususta nakledilen bir hadîs, muhaddis (hadis alimleri)nin, meseleyi iyice inceleyen âlimlerimizin beyanlarına göre mevzu (uydurma)dır, aslı yoktur, icma-ı ümmete muhaliftir. Çünkü böyle herhangi bir ibadet, senelerce kaçırılmış olan farzların, vaciplerin yerine geçemez. Böyle bir iddia, farzların, vaciblerin terkedilmesine, boş verilmesine sebep olacağından akla, dine, hikmete aykırıdır. Kusurlu olmak, kolaylaştırmaya sebep olamaz. Bu, usulce bir esastır. Bununla beraber bu hadîsi nakledenler, muhaddislerden değildirler, bu hadisi, hadiste kaynak olan eserlerden birine dayandırmış değildirler. Artık bu naklin ne kıymeti olabilir!

Kazaya kalan bir namazın kılınması, bizim için gereklidir. Biz bunu yerine getirmekle mükellefiz. Bunu yapmaz isek azaba müstehak oluruz. Şu kadar var ki, kazaya kalmış olan bir namazı Hak Teâlâ Hazretleri dilerse affeder ve dilerse affetmez, ve herhangi bir ibadet vesilesiyle sahibine bir çok sevaplar da verebilir. Kimse bu hususlara karışamaz ve kesin bir şekilde hüküm veremez. Yukarıdaki iddia, kazası kesin olarak gereken bir namazın mâkûl bir misliyle kaza edilmesi hakkındaki farziyeti inkâr demektir ki asla caiz olamaz. Bu mesele hakkında Aliyyü'l-karî Merhum'un, ve diğer alimlerin tetkikleri vardır.

Bir kimsenin namazı kazaya kalınca bakılır; eğer o kimse, sahib-i tertip ise bu kaza namazı ile vakit namazları arasında tertibe riayet lâzımdır. Sahib-i tertip değilse bu namazı kaza etmeden diğer namazlarını kılabilir.

Bir kimsenin tertip sahibi sayılması için en az altı vakit namazı kazaya kalmamış olmalıdır. Altı vakit namazı kazaya kaldı mı, sahib-i tertip olmak vasfını kaybeder. Artık onun ne kaza namazları arasında, ne de kaza namazlarıyla vakit namazları arasında tertibe riayet etmesi icap etmez.

Kazaya kalan namazlar, "hadîse ve kadîme = yeni ve eski" adıyla iki kısımdır. "Hadîse" olanlar, yani yakın bir zamanda kaçırılmış bulunanlar, altı vakte ulaşınca ittifakla tertibe riayet etmenin lüzumunu düşürür. "Kadîme" olan, yani evvelce kaçırılmış bulunan namazlara gelince bunlar da altı vakte ulaşmış ise, kendisi ile fetva verilen görüşe göre tertibe riayetin lüzumunu düşürür.

Meselâ bir kimse vaktiyle bir ay namaz kılmayıp daha sonra bunları kaza etmeksizin vakit namazlarını muntazaman kılmaya başlamış iken, tekrar bir vakit namazını kazaya bırakacak olsa, bu son namazını hatırladığı halde kaza etmeden bunu müteakip olan vakit namazlarını eda edebilir. Böyle bir kimse geçirmiş olduğu namazları tamamen kaza etmedikçe sahib-i tertip vasfını kazanamaz. En sahih olan görüş budur.

Sahib-i tertip olan bir şahıs, bir farz namazını veya İmam-ı A'zam'a göre vacip olan vitir namazını özürsüz yere veya hayız ve nifas gibi namazı düşürecek bir mahiyette olmayan bir özür sebebiyle vaktinde kılmamış olsa, bu namazı, ilk vakit namazından evvel kaza etmesi icap eder. Çünkü gerek kaçırılan namazların arasında ve gerek bunlar ile vakit namazlarının arasında tertibe riayet, esasen şarttır. Ancak kazaya kalan namaz, unutulup daha sonra hatıra gelmiş olursa veya vakit darlaşmış veya kaçırılan namazlar çok olup sahibi, sahib-i tertip olmaktan çıkmış bulunursa o zaman tertibe riayet şart değildir.

Meselâ tertip sahibi olan bir kimse, her nasılsa uykuya dalıp bugünkü günün sabah namazını kılamamış bulunsa bu sabah namazını bugünkü öğle namazından evvel kaza etmesi lâzım gelir. Bunu hatırladığı halde kaza etmeksizin öğle namazını kılsa, bu namaz İmam Muhammed'e göre geçersiz olur. İmam Ebu Yusuf'a göre farz olmaktan çıkar, nafile olur. İmam-ı A'zam'a göre ise geçici olarak sahih olmaz. Şöyle ki bundan sonra o sabah namazını kaza etmeden beş vakit namazını daha eda edecek olursa bu altı vaktin hepsi de sahih olmuş olur. Fakat böyle beş vakit namazını daha kılmadan o sabah namazını kaza ederse arada kılmış olduğu vakit namazları geçersiz olup yeniden kılınmaları lâzım gelir.

Aynı şekilde böyle bir kimse, sabah namazını kaçırmış olduğu halde bunu unutup öğle namazını kılacak olsa, bu öğle namazı sahih olmuş olur.

Aynı şekilde bir şahıs, kazaya kalmış olan yatsı namazını fecir (şafak)tan sonra hatırlayıp, vakit ise yalnız sabah namazını kılmaya müsait bulunsa, sabah namazını eda eder, yatsı namazını daha evvel kaza etmemesi, bu sabah namazının sahih olmasına mani olmaz. Ancak kaçırdığı namazı hatırladığı halde vakit namazını pek uzatıp da, bu yüzden vaktin daralmasına sebebiyet vermiş olursa, o halde vakit namazı caiz olmaz.

Faiteler (kazaya kalmış namazlar) birden fazla olup da vakit bunlardan yalnız bir kısmıyla vakit namazına müsait bulunsa, en sahih olan görüşe göre tertibe riayet lüzumu düşer.

Aynı şekilde bir kimsenin vitirden başka altı vakitten fazla veya altı vakit namazları kazaya kalmış olsa, bunları kaza etmeden vakit namazlarını eda etmesi sahih olur. Çünkü bu halde tertibe riayet edilmesinde külfet vardır.

Faiteler, vitirden başka altı vakit olunca çok, altıdan noksan olunca az sayılır.

(İmam Şafiî'ye göre kazaya kalan namazlar ile vakit namazları arasında tertip şart değildir. Bilakis müstehabdır.)

Bir kimse, bir günlük namazlarından birini kaçırmış olduğu halde bunu bir türlü tayin edemezse bir günlük namazını yeniden kılar. Çünkü bununla kazaya kalan namaz, yakinen kılınmış olur. Diğerleri de birer nafile sayılır.

İki üç veya daha fazla günlerde birer vakit namazı kaçırılmış olduğu halde bunların hangi namazlar olduğu tayin edilemediği takdirde de o kadar günün bütün namazları yeniden kılınır.

Kazaya kalan namazlar birden fazla olunca bunlara, tayin edilerek niyet edilmesi lâzım gelmez. Çünkü bunda külfet vardır. Bilakis kazaya kalmış olan, meselâ ilk veya son sabah namazını veya öğle namazını kılmaya niyet edilmesi yeterli olur.

Bir kimse, ne kadar namazı kazaya kaldığını bilmese kuvvetli olan görüşüne göre hareket eder. Eğer görüşü yok ise üzerinde kaza namazı kalmadığına kanaat edinceye kadar kaza namazı kılar.

Bir kimse, bir namazı kılıp kılmadığında şüphe etse, vakti henüz çıkmamış ise yeniden kılar, vakti çıktıktan sonra şüphe etse, üzerine bir şey lâzım gelmez. Çünkü farzın sebebi olan vakit çıkmıştır. Bir müslümanın namazını vaktinde kılmış olması ise bir asıldır.

Gayrimüslim bir ülkede müslüman olup da cehaleti sebebiyle namazlarını kılmamış olan kimse, daha sonra İslâm yurduna gelip dinî vazifelerini öğrense o namazları kaza etmesi lâzım gelmez. Fakat İslâm diyarında bulunup müslüman olan kimse, bu hususta mazur değildir. Müslüman olduğu tarihten itibaren namazlarını kılmakla mükellef olur. Çünkü İslâm yurdunda cehalet, bir mazeret teşkil etmez, herkes dinî vazifelerini ehlinden sorup öğrenebilir.

Bir kimse, kaza namazını kılarken cemaatle vakit namazına başlanacak olsa, namazını tamamlamadıkça cemaate iştirak etmez. Hatta sahib-i tertip olmasa bile.

Aynı olan kaza namazları, usulü dairesinde cemaat ile de kılınabilir.

Kaza namazlarının evde kılınması daha iyidir. Çünkü günahları örtüp teşhir etmemek lâzımdır. Böyle teşhir, hakka karşı bir cüret sayılır ve başkaları için kötü bir numûne teşkil edebilir.

Bir kadın, meselâ "Yarınki gün şu kadar namaz kılayım veya oruç tutayım" diye niyet ettiği halde o gün âdet görmeğe başlasa o namazı veya orucu temiz olacağı günlerde kaza eder.

Kaza namazlarının muayyen vakitleri yoktur. Üç kerahet vaktinden başka istenilen her vakitte kaza namazı kılınabilir.

Meselâ kazaya kalmış bir öğle namazı, akşamdan sonra, bir akşam namazı da öğleden evvel veya sonra kılınabılir.

Kaza namazlarını bir an önce kılmak, nafile namaz kılmaktan daha önemlidir, daha iyidir. Fakat farz namazların müekkede olsun olmasın sünnetleri bundan müstesnadır. Yani bu sünnetleri terkederek bunların yerine kazaya niyet edilmesi daha iyi değildir. Bilâkis bu sünnetlere niyet edilmesi daha iyidir. Hattâ kuşluk, tesbih namazları gibi haklarında hadis-i şerif bulunan nafile namazlar da böyledir. Bunlara da böyle nafile olarak niyet etmek daha iyidir. Çünkü bu sünnetler, farz namazlarını tamamlar, bunların telâfisi mümkün değildir, kaza namazlarının ise muayyen vakitleri olmadığı için telâfileri mümkündür.

Bununla beraber namazları kazaya bırakmak bir günahtır. Bu günahtan mümkün mertebe kurtulmak için sünnetleri feda etmek münasip olamaz. Böyle bir günahı işleyen kimsenin fazla ibadette bulunarak ilâhî affa sığınması icab ederken, hakkında Peygamber Efendimiz (S.A.V)'in şefaatini kazanmasına vesile olacak bir kısım mübarek sünnetleri, nafileleri terketmesi nasıl uygun olabilir? Hem bir kısım vakit namazlarını kazaya bırakmak, hem de diğer bir kısım vakit namazlarını tamamlayan, kemale erdiren sünnetlerden ayırmak, iki kat kusur olmaz mı? Bunun aksine olan bazı nakiller muteber değildir, kendisi ile fetva verilen görüşe muhaliftir.

Hem sünnetleri, hem de kaza namazlarını kılmaya müsait vakit bulamadıklarını iddia edenler bulunursa, bunlar insaflı bir iddiada bulunmuş sayılamazlar. Boş yere en kıymetli vakitlerini zayi eden insanlar, bilmem böyle bir iddiaya ne yüzle cüret edebilirler?

SECDELER (Fıkıh Okumaları)

Vitir namazı vacip namazlardandır. Sünnet namazlar gibi tek kılınır. Bir tek Ramazan ayında cemaat ile kılınır.

Kılınışı şöyledir: Önce niyet edilerek namaza durulur. Birinci ve ikinci rek`atlar aynen sabahın sünnetinde tarif ettiğimiz şekilde kılınır. İkinci rek`atın sonunda oturulur, Tehıyyât okunarak üçüncü rek`ata kalkılır. Üçüncü rek`atta Besmele çekilip Fâtiha ve zamm-ı sûre okunur. Bundan sonra rükû`a eğilmeyerek eller kulaklara kaldırılıp tekbir alınır. Ve tekrar eller bağlanıp, kunut duaları okunur. Kunut duaları bittikten sonra rükû` ve secdeye gidilir. Secdeden sonra oturularak Tehıyyât, salâvat ve dualar okunarak selâm verilir.

* Kunut duasını bilmeyen kimse, Rabbenâ âtinâ fi`d-dünyâ haseneten ve fi`l-âhireti haseneten ve kınâ azâbe`n-nâr âyetini okuyabilir. Üç kere Allahümme`ğfirlî de diyebilir. Üç kere Yâ Rab demesi de câizdir.

* Vitir namazı sadece Ramazanda cemaatle kılınır. İmam olan zât namazı cehrî (sesli) kıldırır; kunut ise gizli okunur. Ramazan dışında vitri cemaatle kılmak mekruhtur.

Kunut duaları:

* Kunut 1 Duası – Arapça Yazılışı

اَللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَعِينُكَ وَ نَسْتَغْفِرُكَ وَ نَسْتَهْدِيكَ ﴿ وَ نُؤْمِنُ بِكَ وَ نَتُوبُ اِلَيْكَ ﴾ ﴿ وَ نَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ وَنُثْنِي عَلَيْكَ ٱلْخَيْرَ كُلَّهُ نَشْكُرُكَ وَ لاَ نَكْفُرُكَ ﴾ ﴿ وَ نَخْلَعُ وَ نَتْرُكُ مَنْ يَفْجُرُكَ

* Kunut 1 Duası Okunuşu
“Allâhumme innâ nesteînuke ve nestağfiruke ve nestehdik. Ve nu’minu bike ve netûbu ileyk. Ve netevekkelu aleyke ve nusni aleykel-hayra kullehu neşkuruke ve lâ nekfuruke ve nahleu ve netruku men yefcuruk.”
* Kunut 1 Duası ve Anlamı
“Allahım! Senden yardım isteriz, günahlarımızı bağışlamanı isteriz, razı olduğun şeylere hidayet etmeni isteriz. Sana inanırız, sana tevbe ederiz. Sana güveniriz. Bize verdiğin bütün nimetleri bilerek seni hayır ile överiz. Sana şükrederiz. Hiçbir nimetini inkar etmez ve onları başkasından bilmeyiz. Nimetlerini inkar eden ve sana karşı geleni bırakırız.”

* Kunut 2 Duası – Arapça Yazılışı
اَللّٰهُمَّ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ لَكَ نُصَلّٖى وَ نَسْجُدُ ﴾﴿ وَ اِلَيْكَ نَسعٰى وَ نَحْفِدُ ﴾﴿ نَرْجُو رَحْمَتَكَ وَ نَخْشٰى عَذَابَكَ ﴾﴿ اِنَّ عَذَابَكَ بِالْكُفَّارِ مُلْحِقٌ
* Kunut 2 Duası Okunuşu
“Allâhumme iyyâke na’budu ve leke nusalli ve nescudu ve ileyke nes’a ve nahfidu nercû rahmeteke ve nahşâ azâbeke inne azâbeke bilkuffâri mulhık.”
* Kunut 2 Duası ve Anlamı
“Allahım! Biz yalnız sana kulluk ederiz. Namazı yalnız senin için kılarız, ancak sana secde ederiz. Yalnız sana koşar ve sana yaklaştıracak şeyleri kazanmaya çalışırız. İbadetlerini sevinçle yaparız. Rahmetinin devamını ve çoğalmasını dileriz. Azabından korkarız, şüphesiz senin azabın kafirlere ve inançsızlara ulaşır.”

-Günün en son namazı olarak düşünürsen vitir namazını bu kunut duaları uyumadan önce Rabbimizle yaptığımız çok güzel bir ahitleşmedir esasında.

Yatsı kılınmadan vitir kılınmaz. Vitir yatsıdan ayrı ve esasen gece kılınan bir namazdır. Gece kalkamamaktan korkan uykudan dolayı vitiri kaçırmaktan korkan kişilerin yatsının hemen peşine vitir namazlarını kılmaları daha güzeldir.

Vitir namazlarında Fatihadan sonra birinci rekatta A`lâ Suresini okumak,ikinci rekatta Kafirun,üçüncü rekattada ihlas suresini okumak sünnettir. Fakat şart değildir dileyenler Fatihadan sonra başka sureleride okuyabilirler.

Kunut duası unutulurda okunmazsa sehiv secdesi gerekir. Seferi ikende nafileler gibi kişinin üstünden düşmez. Kılması gerekir ve üç tam rekat olarak kılınır.

SEHİV SECDELERİ İLE ALAKALI MESELELER

Sehv yanılmak demektir.

Sehiv secdeleri herhangi bir namazın vaciplerinden birini yanılarak terk veya tehirden dolayı (Farzın tehiri vacibin terki demektir) o namazın sonunda yapılması icap eden iki secde ile “Ettehiyyatü'den ve "Allâhümme salli… ve bârik" ile duadan ibaretir. Şöyle ki, son ka'de(oturuş)da yalnız “Ettehiyyatü” okunduktan sonra iki tarafa selam verilir, daha sonra “ALLAH'ü ekber” denilerek secdeye varılıp üç kere “Sübhane rabbiye’l-ala” okunur, daha sonra “ALLAH'ü ekber” denilerek kalkılır, bir tesbih miktarı oturduktan sonra tekrar “ALLAH'ü ekber” diyerek ikinci secdeye varılır, yine üç defa “Sübhane rabbiyel'ala” okunduktan sonra “ALLAH'ü ekber” denilerek kalkılır, oturularak “Ettehiyyatü” ve

“Allâhümme salli… ve bârik” ile “Rabbena Atina” duası okunup evvela sağ tarafa sonrada sol tarafa selam verilir.

Yalnız sağ tarafa selam verildikten sonra sehiv secdelerinin yapılması daha faziletlidir, ihtiyata uygundur. Nitekim cemaatle kılınan namazlarda cemaatin yanlışlıkla dağılmasına meydan vermemek için, yalnız sağ tarafa selamdan sonra sehiv secdesinin yapılması gerekli görülmüştür.

Sehiv secdeleri vaciptir. Malum olduğu üzere gerek farz ve gerek vacip veya sünnet olan herhangi bir namazın kıraat, rukû, sücud gibi farzları; Fatiha, zamm-ı sûre, tertibe riayet gibi vacipleri; ka'de (oturuşlarda) Allâhümme salli… ve bârik okunması gibi sünnetleri vardır. Bu sebeple bunlara riayet lazımdır ki, bir namaz mükemmel olmuş olsun.

Şimdi farz olsun olmasın herhangi bir namazda bir farzın kasten veya yanılarak terk edilmesi, o namazın iadesini icap eder, bu büyük noksanı telafi için sehiv secdeleri kâfi değildir.

Bir vacibin kasten terk veya tehiri ise bir günahtır, bundan dolayı sehiv secdeleri lazım gelmezse de, böyle bir namazı iade etmek uygundur. Bir vacibin yanılarak terk edilmesi veya tehir edilmesi ise sehiv secdelerini icap eder. Bu sûretle o noksan düzeltilmiş ve telafi edilmiş olur. Bir sünnetin kasten veya yanılarak terki ise sehiv secdelerini icap etmez, fakat kasten terk edilmesi, bir kusurdur, sevaptan, faziletten mahrumiyete sebebiyet verir.

(Sehiv secdeleri, Malikiler'e göre sünnettir. Şafiiler'e göre de sünnettir, şu kadar var ki imam, sehiv secdelerinde bulunursa buna uymak cemaat için vacip olur.)

Hanbelîler'e göre bazen vacip, bazen sünnet, bazen de mübah olur. Meselâ namazın terkedilen bir sünnetinden dolayı yapılacak sehiv secdeleri mübahtır.

Sehiv secdeleri İmam Şafiî ile İmam Ahmed'e göre iki tarafa daha selam verilmeden yapılmalıdır, İmam Mâlik'e göre yanılma, bir fazlalık sebebiyle ise sehiv secdeleri selâmdan sonra, bir noksan veya bir noksan ile fazlalık sebebiyle ise selâmdan evvel yapılmalıdır. Bu, biraz daha faziletli olma meselesidir. Yoksa hepsi de caizdir.)

Bir namazın tam bir rüknünü, bir farzını öne almak veya tehir etmek, sehiv secdelerini icap eder. Çünkü bu öne alma ve tehir vacibi terk etmek kısmındandır. Kıyamda "Sübhaneke"den sonra henüz kıraatta bulunmadan rükûya gidilip, daha sonra hatırlanarak kıyama dönmekle kıraat farzının yerine getirilmesi gibi. Bu halde evvelki rukû muteber olmaz, kıraatten sonra yeniden rukû yapılır. Böyle kıyama dönmekle kıraat, daha sonra rukû bulunmadığı takdirde namaz bozulur. Çünkü böyle her rekatta rukû gibi tekrar edilmeyen rukûnlar arasında tertibe riayet edilmesi farzdır.

Namazın rekatlarından birindeki iki secdeden biri, yanılarak terk edilip ondan sonraki rekatın veya ka'de (oturuş)un sonunda hatırlansa, bunun tehire uğramasından dolayı namazı iade lâzım gelmez. Bilakis hemen o secde kaza edilir. Eğer son ka'dede iken hatırlansa, bu secde yapılır. Daha sonra son ka'de tekrar edilir, ondan sonra da sehiv secdeleri yapılır. Bu halde son rekatta beş secde ile üç ka'de bulunmuş olur. Çünkü her rekatta iki secde vardır. Böyle tekrar edilen bir rüknün kısmen tehir edilmesi, farzı terk kısmından olmadığı için iadeyi icap etmez.

Fakat bir rekattaki iki secdeden ikisi de yanılarak öne alınmış olsa, meselâ evvelâ iki secde daha sonra rukû yapılmış bulunsa bu halde farz olan tertibe riayet için tekrar rükûya, daha sonra secdelere gidilir, bu tekrar ve iadeden dolayı da namazın sonunda sehiv secdeleri yapılır.

Herhangi bir namazın bir rüknünü tekrar etmek, sehiv secdelerini gerektirir. Bir rekatta iki defa rukû veya üç defa secde yapılması gibi. Birinci ve ikinci rekatlarda Fatiha'nın peşpeşe tekrar okunması, rükûda veya secdede veya teşehhüd yerinde Kur'an okunması da böyledir.

Fakat üçüncü veya dördüncü rekatlarda Fatiha'nın iki defa okunması veya bunlarda Fatiha ile beraber başka bir sûrenin de okunması, yahut yalnız başka bir sûrenin okunması sehiv secdelerini icap etmez. Çünkü bu takdirde bir vacip terk veya tehir edilmiş ve Kur'an meşru olan yerinin dışında okunmuş olmaz. Şu kadar var ki, bu halde bu rekatlar evvelki rekatlardan daha uzatılmış ve cemaata ağırlık verilmiş olursa mekruh olmaktan uzak olamaz.

Bir vacibi yanılarak terk etmek sehiv secdelerini icap eder. Birinci ka'deyi veya vitirde kunutu veya bayram namazlarında zait tekbirleri, yahut birinci veya ikinci ka'delerde tahiyyatı okumayı terk etmek gibi.

Vitir namazında rükûdan sonra kunut duasının unutulduğu hatırlansa, artık okumak üzere kıyama dönülmez, rükûdan sonra okunması da lâzım gelmez. Çünkü yeri kaçırılmıştır. Rukû halinde hatırlandığı takdirde de okunması icap etmez. Sahih olan rivayet böyledir. Bununla beraber okunsun okunmasın, her iki takdirde de sehiv secdeleri lâzım gelir. Kunut tekbirini unutup almamak, bir görüşe göre sehiv secdesini icap eder, bir görüşe göre icap etmez.

Bir vacibin yanılarak tehir edilmesi de sehiv secdelerini gerektirir. Birinci veya üçüncü rekattan sonra biraz oturulması, dördüncü rekattan sonra beşinci rekat için ayağa kalkılması, sabah namazının ikinci rekatından sonra üçüncü bir rekata ve akşam namazının üçüncü rekatından sonra dördüncü bir rekata kalkılması gibi.

Birinci ka'de (oturuş)da teşehhüt miktarından fazla oturulup üçüncü rekata kıyamın te'hir edilmesi de böyledir.

Bir vacibin vasfını değiştirmek, sehiv secdesini gerektirir. İmamın aşikare okunacak âyetleri gizlice veya gizlice okunacak ayetleri aşikare okuması gibi. Bunun sınırı, namaz sahih olacak miktar okunmasıdır. Fatiha'yı şerîfenin ilk âyetlerini okumak bu kısımdandır.

Bununla beraber yalnız kısa bir âyet miktarı okunması da İmam-ı A'zam'a göre bu hükümdedir. İmameyn'e göre ise bu hükümde değildir.

Aşikare okumanın aşağı mertebesi, başkasının işiteceği miktardır, gizlice "hafiyyen" okunmanın en aşağı mertebesi de yalnız okuyanın işiteceği miktardır.

Sessizce okunacak yerde Fatiha'nın çoğu bir yanılma neticesi aşikare okunsa geri kalan kısmı yine sessizce okunur.

Bilâkis aşikare okunacak bir namazda Fatiha kısmen gizlice okunup da daha sonra aşikare okunacağı hatırlansa, Fatiha yeni baştan aşikare okunur. Ta ki bir rekatta aşikare okumak ile sessizce okumak bir arada bulunmuş olmasın. Fakat diğer bir görüşe göre bu yeniden okunmaz, yalnız geri kalan kısmı aşikare okunur.

Tek başına namaz kılanın aşikare veya gizlice okumasından dolayı Zahirürrivaye'ye göre sehiv secdesi lâzım gelmez. Şu kadar var ki, gizlice okunacak yerde, meselâ öğle namazında alenen okunması kasıtlı olursa bir günah sayılır.

Tek başına namaz kılanın gündüzün kılınan nafile namazlarında âşikare kıraatte bulunması mekruhtur.

İmam, meselâ sabah namazında Fatiha'yı şerifeyi yanılarak gizlice okuyup sonra hatırlasa, ilave edeceği sûreyi alenen okur, Fatiha'yı iade etmez.

Cemaat halinde aşikare kıraat edilecek bir namaza başlamış ve Fatiha'yı gizlice okumuş olan bir şahsa başkası gelip uysa, o şahıs imam olmayı arzu ederse sûreyi alenen okur, arzu etmezse alenen okuması lâzım gelmez.

Farz bir namazda ikinci rekattan sonra oturulmayıp da üçüncü rekata yanılarak kıyam için hareket edilince bakılır; eğer ka'deye yakın ise oturulur, sehiv secdesi lâzım gelmez. Fakat kıyama yakın ise kalkılır, daha sonra sehiv secdeleri yapılır. Çünkü bu halde vacip olan birinci ka'de terk edilmiş bulunur.

Bununla beraber Zahirürrivaye'ye göre namaz kılan, henüz tam kıyama doğrulmamış ise ka'deye döner, vacibi terk etmez, imam tam doğrulup kalktıktan sonra ka'deye dönerse namazı bozulur. Zira bu takdirde farz olan kıyam bozulmuş, namazın tertibi büsbütün değiştirilmiş olur. Diğer bir görüşe göre bu halde namazı bozulmaz, kendisi günah işlemiş olur, sehiv secdeleri icap eder.

Sünnetlerde ikinci rekatı müteakip oturulup "tahiyyat" okunmadığı üçüncü rekatta hatırlansa bakılır. Eğer bu üçüncü rekatın secdesi daha yapılmamış ise oturmaya dönülür. Yapılmış ise dönülmez. Diğer bir

görüşe göre secde yapılmış olsun olmasın, artık oturmaya dönülmez, her iki takdirde de sehiv secdeleri lazım gelir.

Dört rekatlı farzlarda ikinci ka'deye oturulmaksızın beşinci rekata kalkılacak olsa, henüz beşinci rekat için secde edilmedikçe ka'deye dönülür, teşehhütten sonra selâm verilip sehiv secdeleri yapılır. Çünkü farz olan bir ka'de tehir edilmiş, bu tehir ise vacibi terk sayılmıştır. Fakat beşinci rekat için secde yapılmış olursa, bu namaz nafileye dönmüş bulunur. Artık buna bir rekat daha ilâve edilir, tam altı rekatlı bir nafile namaz kılınmış sayılır. Bu halde en sahih olan görüşe göre sehiv secdeleri lâzım gelmez. Bu mesele, İmam-ı A'zam ile İmam Ebû Yusuf'a göredir. İmam Muhammed'e göre beşinci rekatın secdesinden baş kaldırılınca, namaz tamamen bâtıl olmuş olur.

Dört rekatlı bir farz namazın son ka'desinde selâm verilmeden yanılarak ayağa kalkılsa hemen ka'deye dönülüp selam verilir ve sehiv secdeleri yapılır. Fakat beşinci rekat için secdeye varılmış olunca, buna bir rekat daha ilâve edilir. Bu halde evvelki dört rekat ile farz tamam olmuş olur. Diğer iki rekat da nafile sayılır ve istihsanen (Açık olan kıyası bırakıp insanların ihtiyacına daha uygun olanı almaktır. İstihsan, Fıkıh Usulü'nde bir delildir.) sehiv secdeleri de yapılır.

Akşam namazında ikinci ka'deden sonra bir dördüncü rekata, sabah namazında da ka'deden sonra bir üçüncü rekata kıyam edilmesi de bu hükümdedir.

Bu sebeple bunlara ilâve edilen ikişer rekat da nafile olmuş olur. Bunlar, tam bir kasıtla beraber yapılmadığı için vakit itibarıyla mekruh sayılmaz. Tercih edilen de budur.

Dört veya üç rekatlı farz ve vitir namazlarında birinci ka'dede teşehhütten sonra yanılarak "ALLAH'ümme salli ala Muhammedin ve ala âli Muhammed" denilmesi ve İmam-ı A'zam'dan bir rivayete göre bu teşehhütten sonra bir harf bile ziyade edilmesi, sehiv secdelerini icap eder. Fakat son ka'delerde teşehhütten sonra Kur'an okunması, dua edilmesi, sehiv secdelerini icap etmez. Çünkü bu ka'de, dua ve sena mahallidir. Kur'an ise dua ve senayı toplayıcıdır.

Namazda zikirlerin, dualaların ve teşehhüdün, yani tahîyyatın aşikâre okunması da sehiv secdelerini icap etmez.

Farz namazların son üçüncü ve dördüncü rekatlarında kasten sükût edilip Fatiha veya başka bir sûre veya bir miktar âyeti celile okunmaması, bir hatadır, sehiv secdelerini icap etmez. Fakat yanılarak sükût edilip Fatiha'yı şerife veya diğer bir sûre okunmaması, sehiv secdelerini icap eder.

İmam Ebû Yusuf'a göre her iki takdirde de sehiv secdeleri lâzım gelir.

Namaz içinde bir rükün eda edilecek kadar tefekküre dalınsa, meselâ; îftitah tekbirini aldım mı, almadım mı diye o kadar düşünülse de sonra tekbir alındığı hatırlansa veya alınmamış olması sanılarak tekrar bir tekbir daha alınsa, sehiv secdeleri lâzım gelir.

Aynı şekilde üç rekat mı, dört rekat mı kılındığında tereddüt edilerek düşünülse veya Fatiha okunduktan sonra hangi sûrenin okunacağı tefekkür edilse, yine sehiv secdeleri icap eder. Çünkü bu hallerde vacip tehir edilmiş olur.

Bir rüknü veya bir vacibi eda etme esnasında meydana gelecek bir tefekkür, bir düşünce ise sehiv secdelerini gerektirmez. Tam bir kalb huzuru ile namaz kılmak, öyle herkese kolay ve nasip olacak bir fazilet değildir.

Bir kimse, kıldığı bir namazın rekatlarında şüphe etse, bakılır; eğer bu şüphe, ömründe başına ilk defa gelmiş ise o namazı yeniden kılar. Fakat birkaç defa gelmiş ise araştırır, kanaatine göre hüküm verir, namazı yeniden kılmaya lüzum görülmez. Araştırma hususunda kalbin şahitliği kâfidir.

Meselâ sabah namazını kılarken bir rekat mı kıldım, iki rekat mı diye şüphe edip de bir rekat kılmış olduğuna kalben hüküm verse, buna ihtiyaten bir rekat daha ilâve eder, bu hususta tereddüdünden, düşüncesinden dolayı da sehiv secdelerini yapar. Bilakis iki rekat kılmış olduğuna hüküm ettiği takdirde oturur, teşehhütten ve selâmdan sonra sehiv secdelerini yapar. Hiç birine karar vermediği takdirde de az olanı alır, çünkü az, kesin olandır. Bu halde bir rekat daha kılar. Şu kadar var ki, bu

takdirde tereddüt ettiği rekatın sonunda oturur, daha sonra kalkıp o bir rekatı kılar. Zira evvelce iki rekat kılmış olması muhtemeldir. Bu takdirde de namazın sonunda sehiv secdelerini yapar.

Dört rekatlı bir namaza başlamış olan kimse, kıldığı rekatın birinci rekat mı, ikinci rekat mı olduğunda şüphe edip bir tarafı tercih edemezse, kendisini bir rekat kılmış sayar ve her bir rekatın sonunda ihtiyaten bir kerre teşehhüt miktarı oturur, bu sûretle dört defa ka'de yapılmış olur. Çünkü birinci sayılan rekatın ikinci ve üçüncü sayılan rekatın dördüncü rekat olması ihtimal dahilindedir.

Bir kimse kıldığı rekatın ikinci rekat mı, üçüncü rekat mı olduğunda tereddüt etse, (sahih olan görüşe göre) bu rekatın sonunda oturmaz. Bir tarafı tercih edemezse, bunu ikinci rekat sayar, geri kalan rekatları da tamamlar. Bundan akşam namazı ile vitir namazı müstesnadır. Bu tereddüt, bunlardan birinde vaki olursa, oturmak lâzım gelir. Çünkü tereddüt edilen rekatın üçüncü rekat olması muhtemeldir. Bu halde teşehhütten sonra bir rekat daha ilâve edilir. Zira tereddüt edilen rekatın, ikinci rekat olması muhtemeldir. Bunların sonunda da sehiv secdeleri yapılır.

Dört rekatlı namazlarda kılınan rekatın dördüncü rekat mı, beşinci rekat mı olduğunda ve sabah namazında kılınan rekatın ikinci rekat mı, üçüncü rekat mı olduğunda, akşam ile vitir namazlarında da kılınan rekatın üçüncü rekat mı, dördüncü rekat mı olduğunda şüphe edilse, sonunda oturulur, teşehhütten sonra kalkılıp bir rekat daha kılınır. Çünkü bu rekatların üçüncü, dördüncü veya beşinci rekat olması muhtemeldir. O halde ilâve edilen birer rekat ile fazla olan miktar, nafile olmuş olur. Sonunda da sehiv secdeleri yapılır. Bu şüphe, kıyam veya rukû veya rükûdan kıyam halinde olduğuna göredir.

İlk secde yapıldıktan sonra (şüphelenme vâki) olursa, ittifakla namaz bâtıl olur. Çünkü şüphe edilen rekatın fazla olup son ka'de (oturuş)'un terk edilmiş bulunması muhtemeldir. İlk secde halinde olursa, yalnız İmam Muhammed'e göre namaz bâtıl olmaz.

Namazda Fatiha'dan evvel başka bir sûre, hatta bir harf bile olsa, yanılarak okunsa, iade edilerek evvelâ Fatiha'yı şerife, sonra da o sûre okunur. Namazın sonunda da sehiv secdeleri yapılır. Bu tertip noksanı, rukû halinde bile hatırlansa, kıyama dönmekle iadesi gerekli kılınır. Böyle bir yanılma, çoğunlukla olmaz. Bu sebeple bunun az miktarı da af olmaz. Fakat bir namazda okunan bir sûrenin altındaki sûre de okunulmak istenilirken üstündeki sûre okunsa, bundan dolayı sehiv secdeleri lâzım gelmez.

Bir kimse namazda Fatiha okuyup okumadığında şüphe etse, bakılır: Eğer henüz başka sûre okumamış ise Fatihayı okur, fakat başka sûre okumuş ise, artık Fatihayı okumaz. Çünkü sûrenin Fatihadan sonra okunması bellidir. Bununla beraber bu hususta bir görüş ve kanaati var ise, ona göre amel eder.

Bir kimse ilk rekatlarda birer sûre okuyup da Fatihayı okumamış bulunduğunu secdeye vardıktan sonra hatırlasa, son rekatlarda Fatiha'yı iade etmez. Çünkü son rekatlarda zaten Fatiha okunacaktır. Bir rekatta iki Fatiha okunması ise meşru değildir. Yalnız Hasan ibn-i Zeyyad'a göre son rekatlarda Fatiha kaza edilir.

Dört veya üç rekatlı farz namazların ilk iki rekatında Fatiha'dan sonra birer sûre (birer miktar ayet-i celile) ilave edilmemiş olsa, bu sûre üçüncü ve dördüncü rekatlarda Fatihadan sonra okunur ve bu namaz, cemaatle kılınan bir akşam veya yatsı namazı ise, üçüncü ve dördüncü rekatlarda hem Fatiha, hem de okunacak sûre aşikare okunur. Çünkü bir kıyamdaki kıraat, birdir. Bunun bazısı gizlice, bazısı aşikare okunamaz. Yalnız sûrenin aşikare okunacağı görüşünde olanlar da vardır. İmam Ebu Yusuf'a göre ise, ikisi de gizlice okunur. Çünkü son rekatlarda gizlice okumak sünnettir. İmam Ebû Yusuf'tan bir rivayete göre de artık son rekatlarda bu sûre okunmaz, zira bunun yeri kaçırılmıştır. Bununla beraber yukarıda anlatılan bütün durumlarda sehiv secdeleri yapılır.

İmamın yanılması, kendi hakkında asaleten, cemaat hakkında da imama uymaları sebebi ile sehiv secdelerini icap eder. Cemaatten birinin imama uymuş olduğu halindeki yanılması ise, ne kendisi, ne de imam hakkında sehiv secdelerini icap etmez.

Sehiv secdesi halinde bulunan bir imama uymak sahihtir. Gerek sehiv secdelerinin herhangi birinde ve gerek teşehhüdünde olsun müsavidir.

İmama ikinci sehiv secdesinde uyan kimseye birinci secdeyi ve sehiv secdelerinden sonraki teşehhüdde uyan kimseye de her iki secdeyi kaza etmek lâzım gelmez.

Mesbuk (imama birinci rekattan sonra uyan kimse), imam ile beraber sehiv secdelerini yapar, hatta imamın yanılması mesbukun uymasından evvel vaki olmuş olsa bile. Çünkü imama tabidir.

Mesbuk, henüz imamı selâm vermeden ayağa kalkıp kıraatta ve hatta rükûda bulunduktan sonra imamı selâm verip sehiv secdelerine varacak olsa, mesbuk da hemen bu secdelere iştirak eder. Evvelce yaptığı kıraatı ve rükûsu aradan kalkar. Bunları yeniden kalkıp yapar.

Bununla beraber mesbuk, bu secdelerde imamına uymasa, namazı bozulmaz. Namazını bitirince bu sehiv secdelerini kendi başına yapar.

Aynı şekilde mesbuk, secdeye vardıktan sonra imamı sehiv secdelerini yapacak olsa, imamına tabi olmaz, namazını bitirir, sonra sehiv secdelerini yapar. Şayet bu halde imamına uysa, namazı bozulur.

Mesbukun imamdan sonra kendi başına kılacağı rekatlardan birinde yanılması, hakkında sehiv secdelerini icap eder. Hatta evvelce imam ile beraber de sehiv secdelerinde bulunmuş olsa bile. Çünkü bu hususta tek başına namaz kılan kimse olmuştur.

Mesbuk, imam ile beraber yanılarak selâm verse, kendisine sehiv secdeleri lâzım gelmez. Fakat imamın selâmından sonra selâm verecek olsa, lâzım gelir. Çünkü birinci halde henüz imama uymuş, ikinci halde ise tek başına namaz kılan kimsedir. İmama uyana ise, kendi yanılmasından dolayı secde lâzım gelmez.

Sehiv secdeleri, bir namazda yanılmaların birden fazla olması sebebiyle tekrar edilmez. Bu sebeple bir kimse, bir namaz içinde iki-üç defa yanılsa, gaflette bulunsa, bunlar için namazın sonunda yalnız bir defa sehiv secdelerinde bulunması yeterli olur ve sehiv secdelerindeki bir yanılma da başkaca sehiv secdelerini icap etmez.

Sehiv secdeleri, kasten veya yanılarak terk edilse, namaza aykırı bir hal olmadıkça, meselâ konuşulmadıkça yine yapılabilir. Fakat teşehhütten sonra gülmek, söz söylemek gibi namaza aykırı bir hal olursa veya vakit sehiv secdelerine yetmezse, sehiv secdeleri düşer. Sabah namazında selamı müteakip güneşin doğması, ikindi namazında güneşin değişmesi (kerahet vaktinin girmesi) gibi.

Bir imam, sehiv secdelerini terkedecek olsa, cemaat da terk eder. Nitekim Cuma ve Bayram namazlarında fazla izdihamdan dolayı bir karışıklığa meydan vermemek için bu secdeler terk edilmektedir.

Sehiv secdelerindeki iki secde ile tahiyyat ve selam vaciptir. Tahiyyattan sonra "ALLAH'ümme salli… ve barik…" ile dua okunması ve bu secdelerdeki tekbirler ve secde halindeki tesbihler ve iki secde arasındaki celse (oturma) da sünnettir.

Bir kimse, namazını tam kıldığını kesin olarak bildiği halde, âdil bir kimse eksik kıldığını haber verse buna aldırış etmez. Fakat iki âdil kimse haber verirse, onların haberlerine itibar etmesi lâzım gelir. Çünkü bu haber, dinen muteber bir şahitlik ölçüsündedir. Böyle bir haber ise, bir çok hususlarda muteberdir, bağlayıcıdır. İmam ile cemaat, ihtilâf ettikleri takdirde imam, kesin kanaati var ise, cemaatin sözüyle amel etmez. Yoksa amel eder.

TİLÂVET SECDESİ İLE ALAKALI MESELELER

Kur'an-ı Kerim'in sûrelerinde on dört secde âyeti vardır ki, bunlardan birini okuyan veya işiten her mükellef için bir secde lazım gelir. Şöyle ki, tilâvet secdesi niyetiyle eller kaldırılmaksızın "ALLAHü Ekber" denilerek secdeye varılır, secdede üç kerre "Sübhane rabbiyel a'lâ" veya bir kere: "Sübhane rabbinâ in kane va'dü rabbinâ le mef'ula" (Rabbimizi bütün noksanlıklardan tenzih ederiz, beri kılarız. Rabbimizin va'di mutlaka yerine getirilir." (İsra Suresi: 108) denilir. Daha sonra "ALLAH'ü Ekber" denilerek secdeden kalkılır.

Tilâvet secdesinin rüknü ALLAH'ü Teâlâ'ya tazim, tevazu ve secdeden kaçınanlara muhalefet için alnı yere koymaktır. Fakat namaz halinde rukû ve hasta için îmâ da aynı maksadı taşımış olduğundan bu, secde yerine geçer. Nitekim aşağıda izah edilecektir.

Tilâvet secdesine ayaktan inilmesi ve bu secdeden kalkarken ayağa kadar kalkılması ve böyle ayağa kalkarken: "Gufraneke Rabbena ve ileyke'l-masîr = Ey Rabbimiz! Senin mağfiretini istiyoruz. Dönüş ancak sanadır." (Bakara Suresi: 285) denilmesi müstehaptır. Bu secdeye inilirken ve bundan kalkılırken alınan tekbirler de müstehaptır. Asıl secde ise vaciptir. Bu secdede teşehhüt ve selâm yoktur. (Diğer üç mezhep imamına göre tilavet secdesi sünnettir.)

Tilâvet secdesini yapacak kimsenin hadesten ve necasetten temiz, avret yerleri örtülü, kıbleye yönelmiş olması şarttır.

Tilâvet secdesi, secde ayetini okuyan bir mükellef için vacip olduğu gibi, bunu dinleyen bir mükellef için de vaciptir. İster dinlemeyi kastetmiş olsun, ister olmasın. Bu secdeyi yapan, sevaba erer, yapmayan da bir vacibi terk etmiş olacağından günaha girer.

Bülûğ çağına yaklaşmış bir çocuğun, cünübün, hayızlı ile loğusanın veya bir sarhoşun veya bir gayrimüslimin okuyacağı bir secde ayetini işiten her mükellefe tilavet secdesi vacip olur. Çünkü bunların bu okuyuşları sahih bir okumadır. Müslüman olan bir cünüb veya sarhoş da okuyacağı veya işiteceği bir secde âyetinden dolayı, secde ile mükellef olur. Temizlik ve uyanıklık (sahv) halinde bu secdeyi yapmaları lâzım gelir.

Fakat hayızlı ve loğusa bulunan bir kadına ne okuyacağı ve ne de işiteceği bir secde âyetinden dolayı tilâvet secdesi vacip olmaz. Çünkü bunlar bu halde namaz ile mükellef değillerdir.

Uyuyanın, delinin okuyacakları secde ayetlerinden dolayı işitenlere, en sahih olan görüşe göre tilâvet secdesi lâzım gelmez. Nitekim kendileri de bu secde ile mükellef olmazlar. Zira bunların okumaları ve işitmeleri bir kasıt ve ayırım ile beraber olmamıştır. Fakat daha sahih görülen bir görüşe göre kendisine secde âyetini okuduğu haber verilse, uyuyana tilâvet secdesi vâcip olur. İhtiyata uygun olan da budur.

Eğitilmiş kuşlardan veya yankıdan veya sesleri aksettiren CD - kasetçalar ve benzeri ses kayıt cihazı gibi bir aletten işitilen bir secde âyetiyle de tilâvet secdesi vacip olmaz. Fakat diğer sahih görülen bir görüşe göre kuşlardan işitilen secde âyetinden dolayı tilâvet secdesi lâzım gelir. Zira işitilen Kelâmullah'tır, ihtiyata uygun olan da budur.

Radyoya gelince bu, yankı olmaktan ziyade nâkil sayılmaktadır. Kasıtlı olarak okunan şeylerin hemen aynısını nakletmektedir, bundan işitilen sesler, yankı gibi sadece bir yansımadan ibaret değildir. Bunun için radyo vasıtası ile işitilen bir secde âyeti celilesinden dolayı secde edilmesi vacip olsa gerektir. Vacip olmasa bile secde edilmesinde bir mahzur olmadığından her halükarda secde edilmesi ihtiyata uygun, Kur-an-ı Azîm'e karşı hürmet ve tazimi ifade etmektedir.

NOT: Günümüzde radyo veya televizyondan verilen Kur'an-ı Kerim yayınları ek-seriyetle banttan, yani CD, kaset ve benzeri ses kayıt cihazlarından yapılmaktadır. Bu sebeple dinlenilen secde ayetlerinden dolayı tilavet secdesini yapmak vacip olmaz. Ancak "canlı yayın" yapıldığı ifade edilirse, o zaman vacip olur.

(Şafiiler'e göre okuyuşun meşru ve kasıtlı olması şarttır. Bu sebeple cünübün kıraatı veya rukû halindeki bir kıraat, meşru olmadığı için bundan dolayı ne okuyana ve ne de dinleyene tilâvet secdesi sünnet olmaz. Aynı şekilde yanılarak vuku bulan veya eğitilmiş kuşlardan veya bir aletten işitilen bir okuyuştan dolayı da kasıtlı olmadığı için secde edilmesi sünnet değildir.)

Tilâvet secdesi, secde ayetinin hece hece okunmasıyla veya sadece yazılması ile veya teleffuz edilmeksizin sadece yazısına bakılması ile tilâvet secdesi lâzım gelmez. Çünkü bu hallerde okuma bulunmuş olmaz.

Bir secde ayetinin secdeyi gösteren kelimesiyle bunun başından veya sonundan bir kelime daha beraber okunsa veya dinlense sahih olan görüşe göre secde lâzım gelir. Diğer bir görüşe göre, secde âyetinin ekserisi okunmadıkça secde vacip olmaz.

Secde âyetini işitmeyen mükellefe, tilâvet secdesi vacip olmaz. Hatta okunduğu mecliste hazır bulunmuş olsa bile.

Bir secde âyeti, olduğu gibi Arapça okunursa, her işiten mükellefe bunun secde âyeti olduğu haber verilince secde etmesi, ittifakla vacip olur. Fakat bir secde âyetinin meselâ Farsça tercümesi okunacak olsa, bunu işittiği halde anlamayan kimseye, sadece haber verilmekle tilâvet secdesi vacip olmaz. Bu, İmameyn'e göredir. İmam-ı A'zam'a göre bunun bir secde âyeti tercümesi olduğu haber verilirse tilâvet secdesi vacip olur. İmam-ı A'zam'ın bu hususta İmameyn'in görüşüne döndüğü rivayet olunuyor. İtimat da bunun üzerinedir. Fakat bu secde âyetinin tercümesini okuyana secde etmesi ittifakla ihtiyaten vacip olur. Bunu anlasın anlamasın müsavidir.

Bir secde âyeti, hakîkaten veya hükmen aynı olan bir mecliste tekrar tekrar okunsa, bir kere secde edilmesi yeterli olur. Fakat başka başka secde âyetleri okunursa veya meclis hakikaten veya hükmen değişirse, her okunan âyet için başka bir secde lâzım gelir.

Muayyen bir yerde, meselâ bir mescîdde iki defa okunan bir secde âyetinin meclisi hakikaten bir bulunmuş olur. Örfen bir mekân sayılan yerlerin bölümleri arasındaki birlik de hükmen birlik sayılır. Meclisin hakikaten değişmesi de bir odadan diğer bir odaya geçmek gibidir. Hükmen değişmek ise mescid gibi ve bir oda gibi bir yerde secde âyeti okunduktan sonra orada başka bir şeye başlamakla meydana gelir. Secde âyeti okunduktan sonra üç kelime kadar konuşulması veya üç adım kadar yürünülmesi veya birşeyden üç lokma yenilmesi veya bir sudan üç yudum içilmesi gibi.

Meclisin değişmesi, okuyucuya göre kendisinin meclisi değiştirmesi ile, dinleyiciye göre de onun meclisi değiştirmesiyle meydana gelir. En sahih olan budur. Bu sebeple bir meclis, bir şahsa göre bir olduğu halde diğer şahsa göre değişmiş olabilir.

Tilavet secdesi hususunda gemi, bir oda gibidir. Yürümekte bulunan araba veya hayvan üzerinde ise meclîs daima değişmiş sayılır. Bu sebeple araba veya hayvan üzerinde namaz halinde olmaksızın tekrarlanan bir secde âyetinden dolayı tekrarlanma miktarınca tilâvet secdesi vacip olur.

Tilâvet secdesi için okuyanın öne alınması, dinleyenlerin de onun arkasında saf tutmaları ve ondan evvel secdeye varmayıp secdeden kalkmamaları müstehaptır. Bununla beraber buna muhalif olarak bulundukları yerde secdeye varmaları ve secdeden daha evvel kalkmaları da mekruh değildir. Çünkü hepsi de tek başına sayılır.

Tilâvet secdesi için niyet, şarttır. Fakat tayin, şart değildir. Bu sebeple bir kaç secde âyetini okumuş veya dinlemiş olan bir kimse, bunların sayısınca ve tilavet secdesi niyetiyle secde eder, fakat hangi secdenin hangi secde âyetine ait olduğunu tayine muhtaç olmaz. Bu secdeye namaz içinde yalnız kalben niyet edilir. Namaz dışında ise dil ile de niyet edilmesi sünnettir.

Tilâvet secdesinin edasının vacip olması, fevri değildir. Yani secde âyeti okunur okunmaz hemen secde edilmesi, lâzım gelmez. Bu secde uzun bir müddet sonra da yapılabilir, yine eda olur, kaza sayılmaz. Tercih edilen görüş budur. Şu kadar var ki, bir zaruret bulunmadıkça tehir edilmesi tenzihen mekruhtur. Namaz içinde ise hemen yapılması vaciptir. Çünkü bu, namazdan bir kısım olmuştur. Namaz dışında kaza olunamaz. Bunu secde âyeti okunduktan sonra üç âyetten sonraya bırakmamak lâzım gelir. Nitekim bu mesele aşağıdaki meselelerden açıklığa kavuşacaktır. İmam Ebû Yusuf'a göre tilâvet secdesinin, namazın dışında da hemen yapılması vaciptir.

Secde âyeti okununca hemen secde edilmesi mümkün olmadığı takdirde okuyan veya dinleyenlerin: "Semi’na ve eta’na gufraneke Rabbena ve ileyke’l-masîr. = Ey Rabbimiz! Senin emrini işittik ve itaat ettik, senin mağfiretini istiyoruz. Dönüş ancak sanadır." (Bakara Suresi: 285) demeleri müstehaptır.

Secde âyeti, namazda kıyam halinde okununca bakılır; eğer bundan sonra üç âyetten fazla okunmazsa yapılacak rukû veya sücud ile bu tilâvet secdesi de yerine getirilmiş olur. Gerek buna niyet edilmiş olsun ve gerek olmasın. Fakat tercih edilen görüşe göre rukû şeklinde yapılacak olan tilâvet secdesine niyet edilmesi lâzımdır. Fakat üç âyetten fazla okunacak ise bu secde âyetinden dolayı hemen ayrıca rukû veya secde edilmesi icap eder. Secde edilmesi daha faziletlidir. Namazın rukû

ve secdeleriyle bu secde düşmez. Yalnız üç âyet okunacağı takdirde ise ihtilaf vardır. Tercih edilen, bununla secdenin derhal yapılması gerekli olmaz. Namazın rukû ve secdeleriyle bu secde eda edilmiş olur.

Secde âyetini namaz içinde okuyan kimse, dilerse okuyacağı âyetlerin miktarına bakmaksızın derhal "ALLAH'ü ekber" diye tilâvet secdesine varır. Tilavet secdesi niyetiyle yalnız rükûya varması da kâfidir. Daha sonra tekrar ayağa kalkar, bir kaç âyet daha okur, ondan sonra namazın rükûsuna, secdelerine gider, namazına devam eder. Eğer bir sûreyi bitirmiş ise, diğer bir sûreden bir kaç âyet okur. Çünkü tilâvet secdesinden kalkar kalkmaz böyle bir kaç âyet okumadan namazın rukû ve secdelerine gidilmesi mekruhtur.

Namazın dışında ise yalnız rukû etmek sûretiyle tilâvet secdesi eda edilmiş olmaz. Çünkü tilâvet secdesi, hususi bir tazimdir, bir emre sarılma nişanesidir. Bunlar namaz içindeki rukû ile de yapılmış olursa da namazın dışındaki rukû ile yapılmış olamaz.

Cemaatle namaz kılındığı takdirde imam olan zat, yukarıdaki meselede beyan olunduğu üzere öyle rukû ile tilâvet secdesine niyet etmemelidir. Çünkü cemaat, bunun farkında olamayacakları için, böyle bir niyette bulunmamış olurlar. Bu sebeple tilâvet secdesi, onlardan düşmez. O halde imamın selâmından sonra cemaatin tilâvet secdesi yapıp, daha sonra tekrar teşehhütte bulunmaları lâzım gelir. Bunu ise herkes yapamaz.

Secde âyeti bir namazda tekrar edilse de, en sahih olan görüşe göre yalnız bir tilâvet secdesi lâzım gelir. Bu tekrarlanma, ister bir rekatta ve ister başka başka rekatlarda bulunsun müsavidir. Çünkü meclis birdir.

Bu mesele, İmam Ebû Yusuf'a göredir. İmam Muhammed'e göre başka başka rekatlarda tekrar edilirse tilâvet secdesi de tekrarlanır, meclis değişmiş sayılır.

İmam, secde âyetini okuyup secdeye varmakla cemaat, imamın rükûya ve secdeye vardığını sanarak rükûya, secdeye varsalar, bununla namazları bozulmaz. Fakat bir secde daha yapsalar bozulur.

İmamın; Cuma ve Bayram namazları gibi büyük cemaatlerle kılınan namazlarda ve gizlice kıraat olunacak namazlarda secde âyetini okuması mekruhtur. Çünkü cemaatin şaşırmasına sebebiyet verebilir. Ancak secde ayeti, kıraatın sonuna, meselâ okunan surenin sonuna tesadüf ederse, o zaman namazın secdeleriyle tilâvet secdesi de eda edilmiş, sakıncalı görülen husus bertaraf olmuş olur. Bu halde imama lâyık olan, bu namazın rükusu ile tilâvet secdesine niyet etmemektir. Ta ki vacip olan bu secde, namazın secdeleriyle bütün cemaat tarafından da eda edilmiş olsun.

Mesbuk (imama birinci rekattan sonra uyan kimse), ayağa kalktıktan sonra, imam tilâvet secdesini hatırlayarak yapacak olsa, bakılır; eğer mesbuk, henüz secdeye varmamış ise tilâvet secdesi için imama uyar, secdeye varır, daha sonra ayağa kalkarak kalan namazını tamamlar, eğer imama uymazsa, namazı bozulur. Fakat secdeye varmış ise, artık imama uymaz. Şayet uyarsa namazı bozulur.

Seferi olan kimseye uyan bir mukim, onun yapacağı tilâvet secdesine iştirak eder. Sonra kalkıp namazını tamamlar. Şayet kendi başına kılacağı rekatlarda da bir secde âyeti okuyacak olursa, bundan dolayı da ayrıca secde etmesi lâzım gelir.

Bir kimse namaz kılarken rükû, secde veya ka'de (oturma) halinde secde âyetini okusa veya imama uymuş olduğu halde onun arkasında secde âyetini okusa, ne kendisine ne de imamına, ne de bu imama uyan diğer cemaate tilâvet secdesi vacip olmaz. Çünkü namaz kılanlar, bu halde Kur'an okumaktan men edilmişlerdir. Bunların kıraatı hükümsüzdür. Fakat bu okumayı cemaatin dışından duyanlara tilâvet secdesi lâzım gelir. Bunlar, gerek başka bir namazda tek başına veya cemaatle bir halde bulunmuş olsunlar ve gerek olmasınlar. Zira bunlar, o yasaklama ve engelleme dışında bulunmuş olurlar.

Namaz içinde okunan secde âyetinden dolayı namaz bitirildikten sonra secde edilemez. Çünkü bu secde yukarıda da işaret olunduğu üzere namazın bir kısmı olmuştur. Artık ondan ayrılamaz. Fakat namazda bulunan kimse, namazda bulunmayan bir kimsenin okuduğu secde âyetini işitecek

olsa, namazını kıldıktan sonra secde eder. Daha namazda iken secde etmesi yeterli olmaz. Bununla beraber secde etse, namazı bozulmaz.

Nitekim namazda okunan bir secde âyetini, o namazda olmayıp işiten bir mükellef için de namaz dışında secde etmek lâzım gelir. Şu kadar var ki bu mükellef, o secde âyetini okuyan kimseye uyar. Onunla beraber bu secdeyi yaparsa bu vacibi yerine getirmiş olur. Şayet o secde yapıldıktan sonra o rekatta uyarsa, bu secdeyi o imam ile beraber hükmen yapmış sayılır. Artık ne namazın içinde, ne de dışında ayrıca tilâvet secdesinde bulunması icab etmez.

Hasta veya bir arabaya veya hayvana binmiş olduğu halde secde âyetini okuyan veya dinleyen bir mükellefin ima sûretiyle tilâvet secdesinde bulunması caizdir. Fakat bir mükellefin binmiş olmadığı halde, okuduğu veya dinlediği bir secde âyetinden dolayı bir özrü bulunmadıkça, binmiş olduğu halde ima ile secde etmesi caiz olmaz.

Secde âyetini, hazır olanlar secde için hazırlıklı iseler aşikare okumak, hazırlıklı değilseler gizlice okumak müstahaptır. Bunda cemaata karşı bir şefkat vardır.

Bir sûreyi celile okunup da içindeki secde âyetinin bırakılması mekruhtur. Çünkü bu secdeden bir nevi kaçınmak demektir. Yalnız secde âyetinin okunup da sûredeki diğer âyetlerin okunmaması ise mekruh değildir. Fakat müstehap olan (daha faziletli kabul edilmek ve tercih edilmek düşüncesini gidermek için) secde âyetiyle beraber bir veya birkaç âyetin de okunmasıdır.

On dört secde âyetini bir mecliste okuyup her biri için okudukça ayrıca bir secde yapan veya hepsini okuduktan sonra tamamına birden on dört secdede bulunan kimsenin dünyevî ve uhrevî mühim işlerine, kendisine hüzün ve keder verecek hususlarda ALLAH Teâlâ'nın kendisine kafi geleceği rivayet olunmuştur.

Namazı bozan şeyler, tilâvet secdesini de bozar. Daha tilâvet secdesinden kalkmadan abdest bozucu herhangi bir şeyin vaki olması veya konuşma veya kahkaha ile gülme gibi. Şu kadar var ki, bu secdedeki kahkaha ile abdest bozulmuş olmaz. Ve kadınların erkeklerle aynı hizada bulunması da bu secdeyi bozmaz.

ŞÜKÜR SECDESİ

Şükür secdesi; yani bir nimetin elde edilmesinden veya bir bela ve musibetin bertaraf olmasından ve benzerlerinden dolayı kıbleye yönelerek ve tekbir alarak secdeye varmaktan, hamd ile tesbih ve şükürden sonra yine tekbir ile secdeden kalkmaktan ibarettir ki, tilâvet secdesi gibidir. Ancak şükür secdesi, müstehaptır. Resulü Ekrem (S.A.V) Efendimiz ile Ashab-ı Güzin'den birçokları şükür secdesinde bulunmuşlardır. Mesela Nebiyyi Zişan Efendimiz, Ebu Cehil'in başını kesilmiş görünce, beş defa şükür secdesine varmışlardı.

Bir nimetin yüz göstermesi, bir musibetin yok olması gibi bir sebep bulunmaksızın yapılacak şükür secdeleri, ne yapılması sünnet bir ibadettir, ne de mekruhtur. Fakat namaz bittikten sonra bu şekilde secde yapılması mekruhtur. Çünkü bunu da namazın vaciplerinden veya sünnetlerinden sanacak kimseler bulunabilir. Böyle bir inanışa sebep olabilecek her mubah ise, mekruh olmaktan uzak olamaz.

Ebu Yusuf ve İmam Muhammede göre müstehaptır.

NAFİLE SÜNNET NAMAZLAR (Fıkıh Okumaları)

"Farz namazlardan önce kılınan sünnetler, şeytanın hevesini, desiselerini ve vesveselerini kesmektedir." Şeytan: "Bu adam farz olmayan namazı bile bırakmadı; hiç farz namazı bırakır mı!" diyerek hevesi kırılır.

Farzlardan sonra kılınan sünnetler ise namazlarımızdaki eksik ve kusurları tamamlamak içindir. (bk. İbn Abidin, Reddü'l-Muhtar, 2/12-13) Bu nedenle gerek farzdan önce gerekse farzdan sonra olan sünnet namazları da kılma konusunda çok dikkatli olmalıyız.

Diğer taraftan, sünnete uymak, kâinatın yaratılışına sebep olan Resul-i Ekrem Efendimizi hatıra getirmek, ona olan bağlılığımızı göstermek demektir. Çünkü Allah'ın emirlerini yerine getirmek bir mü'mine nasıl bir huzur veriyorsa, Resulullaha (a.s.m.) uymak, sünnetlerini işlemeye çalışmak da o derece hayatı mânâlandırır, aydınlatır. Zaten Allah'a olan en güzel itaat ve sevgi, Onun Habibinin gösterdiği yolu takip etmekle mümkündür. Böylece, bilhassa ibadetlerde Peygamberimiz'in gösterdiği şekilde hareket etmek, hem Allah'a olan sevgi ve yakınlığımızın derecesini gösterecek, hem de ibadetlerimizin mânâ ve feyzini arttıracaktır.

Nafile, zorunlu olmaksızın yapılan ibadet demektir. Farz veya vacib namazlar dışında kalan ve Resûlullah (a.s.m)'ın kıldığına dair rivayet bulunan namazlar anlamına gelir. Bunlar da sünnet olan nâfileler ve mendup olan nafileler olmak üzere ikiye ayrılır. Sünnet olan nâfile, Allah elçisinin yapmaya devam ettiği ve ancak nâdir olarak yapmadığı kuvvetli işlerdir. Kimi zaman bu işleri yapmamasının sebebi insanlara farz olmadığını göstermektir. Mendup olan nâfile ise, Hz. Peygamber'in bazan yapıp, bazan yapmadığı, kuvvetli olmayan sünnetlerdir. Menduba müstehap da denir.

Fıkıh usûlünde nâfile, sünnet, tatavvu, müstehap ve ihsan terimleri "mendup"la eş anlamda kullanılır.

Müekked olan sünnetler: Beş vakit namaza ve cuma namazına bağlı olarak kılınan namazların bir bölümü müekked sünnettir. Bir hadiste bu nitelikteki sünnetler şöyle belirlenmiştir:

"Her kim bir gün ve gecede, farz namazlar dışında on iki rekat namaz kılarsa, Allah Teâlâ ona cennette bir ev bina edecektir. Bunlar şu namazlardır: Sabah namazından önce iki rekat, öğleden önce dört rekat, öğleden sonra iki rekat, akşamdan sonra iki rekat ve yatsıdan sonra iki rekat." (Tirmizi; Salât, 189; Nesâî, Kıyâmül-Leyl, 66; İbn Mâce, İkâme, 100)
Gayri Müekked Sünnetler: Hz. Peygamber'in kesintisiz devam etmediği ve bazan terkettiği sünnetler olup bunlara mendup da denir. Bu namazlar şunlardır:

Hanefilere göre, yatsı namazından önce ve ikindi namazından önce kılınan dört rekat namaz müekked olmayan (mendup) sünnetlerdendir. Yatsı namazından önce ve sonra tek bir selam ile kılınan dört rekatlık nafile namaz sünneti gayr-i müekkeddir. Yatsının son sünnetinin iki rekat olarak kılınması ise müekket sünnettir.

1. İkindi namazından önce tek selamla kılınan dört rekat namaz. Resulullah (s.a.s) bu namaz hakkında şöyle buyurmuştur: "İkindi namazından önce dört rekat namaz kılan kimseye Allah rahmet etsin" (Tirmizî, Salât, 301).

2. Yatsı namazından önce kılınan dört rekat namaz. Hz. Âişe (r.anha)'den şöyle dediği nakledilmiştir:

"Hz. Peygamber, yatsıdan önce dört rekat namaz kılardı." (Zeylaî, Nasbur Raye, II/145 vd.eş-Şevkânî, Neylü'l-evtar, III/18).
Namaz kılan kişi dilerse yatsıdan sonra iki rekat sünneti müekkede ile de iktifa edebilir. Bu içtihadın dayanağı daha önce geçen

"Her kim gündüz ve gece on iki rekat namaz kılarsa kendisi için cennette bir ev bina edilir." hadisidir.
Beş vakit namazdan önce ve sonra kıldığımız sünnetler, Peygamberimiz (asm)'den rivayet edilen ve onun kılmış olduğu namazlardır. Sünnetin umumî olarak bir derecesi olduğu gibi, vakit namazlarının sünnetlerinin de bir derecelenmesi vardır. Meselâ bunlardan sabah namazının sünneti vacip derecesinde bir hususiyete sahiptir.

“Sabah namazının iki rekât sünneti dünyadan ve dünyada var olan şeylerden daha hayırlıdır.” (Müslim, Misâfirîn, 96, 97; Tirmizî, Salât, 190)
meâlindeki hadis-i şerif bu mânâyı ifade etmektedir. Sabah namazının sünnetinden sonra fazilet bakımından öğlenin ilk ve son sünneti, akşamın sünneti ile yatsının son sünneti gelir. Bunlar müekked sünnetlerdir. İkindinin sünneti ile yatsının ilk sünneti ise gayr-ı müekked sünnetlerdir.

Bu sünnetlerin kılınmasını teşvik eden Peygamber Efendimiz (a.s.m.) bazılarının terki halinde de ikaz edici beyanlarda bulunmuşlardır. Meselâ, sabah namazının sünneti hakkında,

"Sizi atlılar kovalasa bile, yine de sabah namazının sünnetini bırakmayın." (Ebû Dâvûd, Tatavvu 3; Ahmed b. Hanbel, Müsned, II/405)
tarzında ikazda bulunmaktadır.

“İkindi namazının farzından önce dört rekât kılan kimseye Allah merhamet etsin.”

“Kim ikindi namazının farzından önce dört rekât kılarsa ona cehennem ateşi dokunmaz.”

"Allah, ikindinin farzından önce dört rekat kılan kimsenin bedenini cehenneme koymaz."[bk. et-Tergîb ve’t-Terhîb, (Beyrut: İhyaü’t-Türâsi’l-Arabî, 1388-1968), 1:396-406] gibi müjdeler de vardır.
Diğer taraftan sünnetleri bilerek ve sürekli terk etmenin Peygamber Efendimiz (asm)'in şefaatinden mahrum kalma gibi bir durum da söz konusu olabilir. Nitekim -hadis kaynaklarında bulamadığımız ancak fıkıh kitaplarında geçen- bir hadiste şöyle buyurulmuştur:

“Öğle namazının farzından önce dört rekât sünneti terk eden kimse şefaatime nail olmaz.” (bk. İbn Abidin, a.g.e., II/14)
Buradaki "şefaatten mahrum kalma"nın manası iki şekilde anlaşılmıştır: Biri, Müslümanları sünnetleri terk etmektekten ve ihmalkarlıktan sakındırmak için bir uyarıdır. Diğeri ise, bu sünnetleri kılanların Allah katındaki derecelerinin artmasını sağlamak anlamındadır. Yoksa Peygamber Efendimiz (asm)'in büyük şefaati bütün ümmetinedir.

Bu hadisler gösteriyor ki, farz namazlarla beraber sünnet namazlar da kılınmak suretiyle, bütün ibadetlerin özü, özeti ve hülâsası gibi olan namaz gibi bir kulluk vazifesi edâ edilmiş olur.

Namazlardan önce ve sonraki bu sünnetler kılınmadığı zaman, namazın farziyetine bir eksiklik gelir mi? Sadece farz kılınmakla o vaktin namazı kılınmış olur mu?

Vaktin farzlarını kılan kimse, esas itibariyle üzerindeki borcu ödemiş, vazifesini yerine getirmiş olur. Ancak, vakit namazlarında mevcut olan sünnetlerin içlerinde bazıları vacip derecesinde sünnettir.

Bu ve benzeri hadislere göre, ikindi ve yatsı namazından önce dörder rekât kılmak menduptur. Sevabı ve fazileti yüksek bir ibadettir. İmam Muhammed, ikindiden önce ve yatsıdan sonra kılınan sünnetlerde iki rekâtla dört rekât arasında serbest kalmıştır. Yani ikindi namazının sünneti iki rekât olarak da kılınabilir. Fakat Hanefi mezhebinin diğer imamları dört kılmayı efdal görmüşlerdir.

"Muhît" isimli fıkıh kitabında yer aldığına göre Peygamber Efendimiz (asm), ikindinin sünneti ile yatsının ilk dört rekât sünnetini bazen kılmamışlardır. Bazen dört kılmış, bazen iki kılmış, bazen da terk etmiş, hiç kılmamışlardır. Buna göre sevabı hatırı için her zaman kılmak mümkündür.

Beş vakitteki farz namazların sünnetlerinden başka bir takım nafile namazlar daha vardır ki, bunlara "Tatavvu' namazı" denilir. Bunlar müstehap, mendub namazlardır. Bunlar, ALLAH Tealâ'ya manen yakınlığa sebep olurlar, her birinin kendisine mahsus bir takım faziletleri, sevapları vardır. Başlıcaları şunlardır:

1. Tehiyyetü'l-mescid:

Bu, bir müstehap namazdır. Şöyle ki, bir mescidi şerife sadece ziyaret veya bir şey öğretmek ve öğrenmek gibi bir maksat için giren bir müslüman, orada nafile olarak iki rekat namaz kılar. Bir günde bir kaç defa girilse bir defasında böyle bir namaz kılınması kâfidir. Bununla mescidin sahibi olan ALLAH Teâlâ hakkında lâzım gelen tahiyye, yani tazim yerine getirilmiş olur.

Tehiyyetü'l-mescid, bir mescide, bir cami-i şerife girilince daha oturmadan kılınmalıdır, daha faziletli olan budur. Oturulduktan sonra da kılınabilir. Bir mescide girip de meşguliyetinden veya mekruh vakit olması gibi bir sebepten dolayı Tehiyyetü'l-mescid'i yapamayacak bir müslümanın: "Sübhanellâhi ve'l-hamdü lillahi ve la ilahe ilallâhü vellahü ekber" demesi de müstehap görülmüştür.

Bir mescitte herhangi bir namazı kılmak veya bir mescide farzı eda ve imama uyma niyetiyle girmek de tehiyyetü'l-mescid yerine geçer.

2. Abdesti veya guslü müteakip namaz:

Şöyle ki abdest alındıktan veya gusül yapıldıktan sonra vakit müsait ise daha yaşlık kuruyacak kadar bir müddet geçmeden iki rekat namaz kılınması mendupdur. Bu, abdest veya gusül nimetine nail olmanın bir şükran ifadesidir. Böyle bir taharete nâil olmak için manen temiz bir itikada, maddeten de temiz bir suya sahip olmak, hem de özürsüz vücut sağlığını bulundurmak lâzımdır. Artık bu şartları bulunduran bir insanın yaratıcısına şükür için iki rekat namaz kılması pek güzel olmaz mı? Bununla beraber abdesti veya guslü müteakip herhangi bir farz veya sünnet namazın kılınması ile de bu şükran vazifesi yapılmış olur.

3. Duha-Kuşluk namazı:

Şöyle ki, güneş doğup bir miktar yükseldikten sonra istiva (kaba kuşluk) vaktine kadar iki veya dört veya sekiz veya oniki rekat namaz kılınır ki, menduptur. Bu, Resulü Ekrem (S.A.V.) Efendimiz'in mübarek fıiliyle sabittir. Bunun sekiz rekat kılınması daha faziletlidir. Bunun tercih edilen vakti, gündüzün dörtte biri geçtikten sonradır.

4. Teheccüt namazı = Salât-ı leyl:

Şöyle ki, yatsı namazından sonra daha uyumadan veya bir miktar uyuduktan sonra kılınacak nafile bir namaza "Salât-ı leyl- Gece namazı" denir ki, sevabı pek çoktur. Bir miktar uyuduktan sonra kalkılıp kılınırsa "Teheccüt" adını alır. Resulü Ekrem (S.A.V) Efendimiz, teheccüt namazına devam buyururlardı. Bu gece namazı iki rekattan sekiz rekata kadardır. Her iki rekatta bir selâm verilmesi daha faziletlidir.

Bir hadîs-i şerifte: "Her kim geceleyin uyanır, eşini de uyandırır da iki rekat namaz kılarlarsa, ALLAH Teâlâ'yı çok zikir eden erkekler ile kadınlardan yazılırlar." buyrulmuştur. (İbn-i Hibban; Salat:33; No: 2568; 6/308. Ebu Davud; Salat:308; No:1309; 1/418. İbn-i Mace; İkameti's-salat:175; No:1335; 1/423. Hakim el-Müstedrek; Salat-ı tatavvu'; 1/316)

Hak Teâlâ Hazretlerini çok zikreden erkekler ile kadınlara ise ALLAH Teâlâ'nın büyük bir mağfiret, büyük bir mükâfat hazırlamış olduğu: "ALLAH'ı çok zikreden erkekler ve kadınlar var ya! İşte ALLAH, onlar için büyük bir mağfiret ve çok büyük bir mükafat hazırlamıştır." Ayet-i kerimesiyle müjdelenmektedir. (Ahzab suresi: 35)

Bir kimse, daima kıldığı bir teheccüt namazını özürsüz yere terk etmemelidir. Çünkü bir hadis-i şerifte: "Amellerin ALLAH Tealâ'ca en sevimlisi, en devamlısıdır, hatta az olsa bile." buyrulmuştur. (Buhari; Rikak:18; No:6099; 5/2373. Müslim; Salatü'l-Müsafirin:30; No:216; 1/541)
Yolculuk namazı:

Şöyle ki, bir müslüman bir yola gideceği veya bir yoldan geldiği zaman iki rekat namaz kılmalıdır. Bu menduptur. Giderken evde, gelirken mescitde kılmak daha faziletlidir. Peygamber Efendimiz (S.A.V), seferden gündüzün kuşluk vakti dönerler, Mescid-i Saadet'e gider, iki rekat namaz kılar, orada bir müddet otururlardı. (Sallâllahü tealâ aleyhi vesellem).

10. Tesbih namazı:

Şöyle ki, bu her rekatında yetmiş beş defa "Sübhânellahi velhamdülillahi vela ilâhe illallâhü vellâhü ekber" diye tekbir alınan dört rekatlı bir namazdır. ALLAH Teâlâ'nın rızası için nafile namaza niyet edilerek "ALLAH'ü ekber" diye namaza başlanır, Sübhaneke'den sonra 15 kere "SübhanALLAH'i velhamdülillah…" okunur. Sonra "Euzü" ile "Besmele-i şerife" ve "Fatiha" ile bir sûre-i celile okunup tekrar (10) kere "SübhanALLAH'i..." okunur. Akabinde rükûya varılır, üç kere "Sübhane Rabbîyel azîm"den sonra 10 defa "SübhanALLAH..." okunarak rükûdan "SemiALLAH'ü limen hamideh, Rebbena velekelhamd" denilerek kalkılır, yine 10 defa "SübhanALLAH'i…" okunur, daha sonra secdeye varılıp üç defa "Sübhane rabbiyel â'la"dan sonra 10 kere Sübhanellah…" okunur. Secdeden tekbir ile kalkılır, celse (oturma) halinde yine 10 kere "Sübhanellahi…" okunur, ikinci secdeye tekbir ile varılıp üç defa "Sübhane rabbiyel â'lâ"dan sonra yine 10 kere "SübhanALLAH'i…" okunur ki, bu zait tesbihlerin toplamı 75 etmiş olur.

Daha sonra ikinci rekata kalkılır, yine evvelâ 15 kere "SübhanALLAH'i…" okunur, sonra yine birinci rekattaki şekilde hareket edilerek ka'de (oturuş)a varılır. "Tahîyyat" ve "ALLAH'ümme salli… ve barik" okunur. Zait tesbihlerin toplamı (150) etmiş olur. Daha sonra selâm vermeden veya selâmı müteakip ayağa kalkılır. Üçüncü, dördüncü rekatlar da tam bu tarif dairesinde kılınır ve böylece her rekatta yetmiş beş "SübhanALLAH'i…" okunmuş olur ki, toplamı (300) eder.

Bu tesbih namazında yanılma vuku bulsa, sehiv secdelerinde artık bu tesbihler okunmaz.

Tesbih namazının da sevabı pek çoktur. Bu namaz, her vakit kılınabilir, hiç olmazsa haftada veya ayda bir defa, bu da olmazsa ömürde bir defa kılmalıdır.

11. Tevbe namazı:

Şöyle ki; bir müslüman, insanlık hali bir günah işlese, bundan pişman olup derhal tevbe etmesi lâzım gelir. İşte böyle bir kimsenin işlediği günahtan tevbe için güzelce abdest aldıktan sonra kırsal bir yere çıkıp iki rekat namaz kılması ve o günahtan dolayı ALLAH'u Teâlâ'dan af dilemesi menduptur. Böyle günah işleyip de sonra kalbinde pişmanlık duyguları beliren, bu günahı bir daha işlememeye azmedip Hak Tealâ'dan bağışlanmasını dileyen bir müminin mağfirete nail olacağı bir hadis-i şerifte beyan buyrulmuştur.

12. Hacet namazı:

Şöyle ki uhrevî veya dünyevî bir ihtiyacı olan kimse, güzelce abdest alır, yatsı namazından sonra iki veya dört rekat ve bir görüşe göre on iki rekat namaz kılar, sonra Hak Teâlâ Hazretlerine hamd-ü senada, Resulü Ekrem (S.A.V) Efendimiz'e salât-ü selâmda bulunur. Daha sonra hacet duasını okuyup ihtiyacının yerine getirilmesini ALLAH Tealâ'dan niyaz eder

Hacet namazının birinci rekatında Fatiha-i şerife'den sonra üç kere Âyet'el-kürsî, diğer üç rekatında da birer Fatiha ile birer defa ihlâs, Felak ve Nas sûreleri okunması hakkında bir hadîs-i şerif vardır. Hacet duası şudur:

"ALLAH'ümme innî es'elüke tevfika ehlil'hüda ve a'mâle ehli'l-yakîn ve münasahate ehli't-tevbeti ve azme ehli's-sabri ve cidde ehli'l-haşyeti ve talebe ehli'r-rağbeti ve taabbüde ehli'l-verei' ve irfane ehli'l-ilmi hatta ehafüke. ALLAH'ümme innî es'elüke mehafeten tehcizuni an ma'siyetike hatta a'mele bi taâtike a'melen estehikku bihi rızâke ve hatta ünasihake bi't-tevbeti havfen minke ve hatta uhlisa leke'nnasihate
hübben leke ve hatta etevekkele aleyke fil umuri hüsne zannin bike Sübhane halıkin-nuri."

"Ya ilâhî!. Ben senden hidayet ehlinin muvaffakiyetini, yakîn er-babının amellerini, tevbekârların ihlasını, sabırlı zatların azmini, haşyet (korku) sahiplerinin ciddiyetini, rağbet erbabının niyazını, takva ehlinin ibadete çalışmalarını ve ilim sahiplerinin irfanını dilerim. Ta ki senden hakkıyla haşyet (korku) üzere bulunayım. Yarabbi! Ben senden öyle bir havf ve haşyet (korku) ya nail olmak isterim ki, beni sana isyanda bu-lunmaktan men etsin. Ta ki senin itaatine öyle bir iş işleyeyim ki onunla senin rızana lâyık olayım, ve ta ki, senden korkmaktan dolayı sana halis bir şekilde tevbe edeyim, ta ki sana muhabbetten dolayı senin için hayır severliğimi ihlaslı bir şekilde yapayım ve tâ ki her işte sana güzel zan-nımdan dolayı sadece senin zatına tevekkül edeyim, ey nuru yaratan ALLAH'ım! Seni tesbih ve takdis ederim"

der. Sonra ihtiyacını zikreder.

13. İstihare namazı:

Şöyle ki, hakkında bir şeyin hayırlı olup olmadığına dair manevî bir işarete nail olmak isteyen kimse, yatacağı zaman iki rekat namaz kılar, ilk rekatında "Kâfirun sûresi"ni, ikinci rekatında da "İhlâs sûresi"ni okur, sonunda da istihare duasını okur, sonra da abdestli olarak kıbleye yönelerek yatar, rüyada beyaz veya yeşil görülmesi hayra, siyah veya kırmızı görülmesi de şerre delâlet eder. Bu şekilde istihare namazının yedi gece yapılması ve kalbe ilk doğana bakılması da bir hadis-i şerîf ile beyan buyrulmuştur.

Resulü Ekrem, (S.A.V) Efendimiz, Ashab-ı Kiram'ına istihareyi öğretirlerdi. İstihare namazını kılma imkanı bulunmayınca yalnız duası ile yetinilir. Esasında meşru ve hayırlı olan bir şey hakkında yapılacak istihare, onun istenilen vakitte yapılıp yapılmaması için yapılabilir. Yoksa bizzat o şey hakkında yapılmaz. Muayyen bir senede hac yapılıp yapılmaması veya haramda ısrarlı olan bir kişinin, bir haramdan men edilip edilmemesi gibi. İstihare duası, Resulü Ekrem (S.A.V) Efendimiz'den şu şekilde rivayet olunmuştur:

"ALLAH'ümme inni estehîruke bi ilmike ve estakdirüke bi kudretike ve es'elüke min fazlike'l-azim, fe inneke takdirü ve la akdirü ve ta'lemü ve la a'lemü ve ente allamü'l-guyûb. ALLAH'ümme, in künte ta'lemü
enne hâze'l- emre hayrün li fi dini, ve meâşi ve akıbeti emri ve acili emri ve âcilihi fakdirhü li ve yessir hü li
sümme bârik lî fihi. Ve inkünte ta'lemü enne hazel'emre şerrün li fî dîni ve meâşi ve akıbeti emri ve acili emri
ve âcilihi fasrifhü anni vasrifni anhü fakdir liye'l-hayre haysü kâne sümme ardînî bihi.

"Ya İlâhi! Sen bildiğin için, senden hakkımda hayırlısını bana bildirmeni dilerim. Ve kudretin yettiği için ben senden kuvvet ve takat isterim ve hayra ermemi senin büyük, fazıl ve kereminden niyaz eylerim, çünkü sen her şeye kadirsin. Ben ise kadir değilim, ve sen her şeyi bilirsin, halbuki ben bilemem, sen gayıpları da tamamen bilirsin. Ya Rabbi! Sen bilirsin, eğer bu iş; benim dinim, yaşayışım, işimin akibeti, dünyam ve ahiretim hakkında hayırlı ise, bunu bana nasip ve müyesser eyle. Sonra bunda benim için feyiz ve bereket meydana getir. Ve eğer bu iş; benim dinim, hayatım, işimin akibeti hakkında ve dünyevî uhrevî hususlarımda benim için bir şer ise, bunu benden çevir, beni de bundan çevir. -Bunun için gönlümde bir meyil bırakma- ve benim için hayır nerede ise nasip ve kolay kıl, sonra da beni bu mukadder hayır ile hoşnut buyur. Ey Kerim olan yaratıcım! (Buhari; Tatavvu:1; No:1109; 1/391, Ebu Davud; Salat:366; No:1538; 1/481)

14. Katil namazı:

Şöyle ki, her nasılsa kısasa, ölüme mahkûm olan bir müslüman, bu cezanın tatbikinden evvel iki rekat nafile namaz kılarak tevbe ve istiğfar etmeli, bir takım hayırlı dualarda bulunmalıdır. Bu namaz, onun hakkında ALLAH'ü Teâlâ'nın rahmetine nail olmasına vesile olabileceği için güzel görülmüştür.

15. İstiska namazı:

Şöyle ki, yağmurlar kesildiği zaman, müslümanlar yağmur duasına çıkar, Kerîm olan yaratıcımızdan yağmur yağdırmasını niyaz ederler. İmam-ı A'zam'a göre istiskadan maksat yalnız duadır, istiğfardır, bunda cemaatle namaz sünnet değildir, bilakis caizdir, insanlar isterlerse ayrı ayrı namaz kılabilirler. Fakat imameyne göre istiska için veliyülemrin veya vekilinin cuma namazı gibi âşikâre kıraatle iki rekat namaz kıldırması menduptur. Bu namazı müteakip bayramlarda olduğu gibi iki hutbe okunur, Hatîb, minbere çıkmaz, yerde durur; kılıç, ok, veya asâ gibi bir şeye dayanır, öylece hutbelerini okur.

Üç gün birbiri peşine istiska duasına çıkılması güzel görülmüştür. Yağmur yağması gecikirse, eski elbiseler giyinilerek ve başlar öne eğilerek tevazulu bir halde yayan olarak sahraya çıkılır, evvelce tevbeler yenilenir, fakirlere sadakalar verilir, haksız yere alınmış şeyler var ise sahiplerine geri verilir, müslümanlar için mağfiret istenilir. Ve İmam Muhammed'e göre hatip, hutbe esnasında elbisesini dört köşeli ise aşağısını yukarıya, yukarısını da aşağıya, değirmi ise sağını sol tarafına, solunu da sağ tarafına getirir ve kaba kaftan ise içini dışarıya, dışını da içeriye getirir, o şekilde giyer. Bu, sıkıntılı halin değişmesi için bir hayır umma nişanesidir. Fakat cemaat, elbiselerini böyle tersine giyinmezler.

Müslümanlar, yanlarına çocuklarını, ehli hayvanlar ile onların yavrularını beraber alırlar. Çocukları yavruları bir müddet analarından uzaklaştırırlar, bu hazin tarzda zayıflara, ihtiyarlara dualar ettirerek kendileri de "âmîn" derler.

Kısacası hüzünlü, tevazulu, kalp yumuşaklığı ve ALLAH korkusuyla dolu bir vaziyet ile ALLAH Tealâ'nın rahmet ve yardımı niyaz edilir. Daha sahraya çıkmadan yağmurlar yağmaya başlarsa bunun şükranesi olmak için de yine sahraya çıkarlar ki, bu da menduptur.

Yağmurlar, lüzumundan çok yağmaya başlayınca da bunun kesilmesi, başka taraflara dönmesi için dua edilmesinde bir sakınca yoktur. Yağmur yağarken "ALLAH'ümme sayyiben nâfi'an" yâni Ya Rabbi! Bunu hakkımızda faydalı bir yağmur kıl! denir. Lüzumundan fazla yağınca da: "ALLAH'ümme havaleyna ve la aleyna" yani Ya Rabbi! Bunu zarar vermeyecek yerlere yağdır, bizim üzerimize yağdırma! diye dua edilir.

Dua eden, dilerse ellerini yukarıya kaldırır, dilerse iki şehadet parmağıyla işaret eder. Her duada ellerin iç yüzünü semaya doğru tutmak sünnettir.

İşte bu istiska da gafil beşeriyet için bir uyanma dersi demektir. Her vakit sonsuz rahmetlerine, yardımlarına nail olup durmakta bulunduğumuz Kerîm, Rahîm olan ALLAH'ımızı hiç bir an unutmamak ve her vesile ile ona muhtaç olduğumuzu anlayarak azametli dergâhına yönelmek, niyazda bulunmak, bizim için bir kulluk borcudur.

Bir kere düşünelim, vakit vakit bulutlardan topraklarımıza yağan o faydalı yağmurlar kesilse, bunun neticesi olarak da ırmaklar kurusa, su kanalları bomboş kalarak yıkılıp gitse, acaba bu suları bize kim temin edebilecektir?

Kaynaklarından daima fışkırıp duran, hayatımıza hizmet eden o tatlı, berrak suları, Hak Tealâ yerlerin dibine geçirse, acaba bunları bize kim getirebilecektir. İşte:

"De ki: Haber veriniz bakalım, eğer suyunuz -bir sabah- çekilip yerlerin altına gitmiş bulunsa, size öyle akıp giden -kolaylıkla elde edilen- bu suyu -ALLAH Teâlâ'dan başka- kim getirebilecektir?"

(Mülk Suresi: 30) âyet-i kerimesi de dikkatlerimizi bu noktaya çekip duruyor. Artık insanlık için gaflet, Cenab-ı Hakk'a ihtiyaç duymama, nankörlük asla caiz olamaz.

Resul-ü Ekrem (S.A.V)'den bize nakledilegelen yağmur duası şudur:

"ALLAH'ümme! eskına gaysen mugisen henien merien gadekan mücellilen seyhan âmmen tabeka,

ALLAH'ümme! Eskına'l-gayse ve la tec'alna mine'l-kanitîn. ALLAH'ümme! inne bi'l-bilâdi ve'l-ıbâdi ve'l-halki mine'l-le'vaî ve'd-danki mâ la neşkû illâ ileyke. ALLAH'ümme! enbit lena'z-zer'a ve edirre lena'd-dar'a ve eskina min berekâti's-semai ve enbit lena min berekâti'l-arz. ALLAH'ümme! İnna nestağfirüke inneke künte gaffara, fe ersili's-semae aleyna midrarâ."

Ya Rabbi! Bize yardım eden, içimize sinen bol, faydalı, her tarafı kaplayan, her tarafa akıp giden, her tarafı sulayan umumî bir yağmur ihsan buyur.
İlâhi! Bizi yağmurla sula, bizi ümitlerini kesmiş kimselerden etme! Ey Rabbimiz! Kullarda, beldelerde ve diğer yaratılmış şeylerde öyle bir güçlük, öyle bir darlık var ki, senden başkasına arzedemeyiz. Ey Yüce Yaratıcımız! Bizim için ekinleri bitir, bizim için memeleri sütle doldur, bizi göğün bereketlerinden sula, bize yeryüzünün bereketlerinden yetiştir. Ey Kerim Ma'bud'umuz! Biz senden mağfiret dileriz. Şüphe yok ki sen çok mağfiret edicisin. Artık bize gökten bol bol yağmurlar yağdır. Ey Gafur, Rahîm Rabbimiz!"

(Kitabü'l-Ümm; İstiska; 1/417)

16. Küsûf namazı:

Şöyle ki, güneş tutulduğu zaman cuma namazını kıldıran imam, ezansız ve ikametsiz olarak en az iki rekat namaz kıldırır ve her rekatta fazla miktar ve İmam-ı A'zam'a göre gizlice, İmameyne göre de aşikare kıraatta bulunur. Meselâ her rekatta Bakara sure-i celilesi kadar okur ve diğer namazlar gibi her rekatında bir kere rükû, iki defa secde eder, namazdan sonra da güneş açılıncaya kadar kıbleye doğru ayakta veya insanlara karşı oturarak dua eder. Cemaat da "âmin" der. Böyle bir imam bulunmazsa, insanlar bu namazı kendi evlerinde tek başlarına kılarlar.

Küsûf namazını büyük bir camide kılmak, mescitlerde kılmaktan daha faziletlidir. Sahrada da kılınabilir.

Küsûf namazlarında İmam-ı A'zam'a, İmam Malik ile İmam Ahmed'e göre hutbe okunmaz. Çünkü Resulü Ekrem (S.A.V) Efendimiz, küsûf hâdisesinden dolayı namaz kılınmasını, dua edilmesini, sadaka verilmesini tavsiye buyurmuş, hutbe okunmasını emretmemiştir. İmam Şafiî ile İbn-i Hacer'e ve bir kısım muhaddis (hadis alimlerine) göre ise, namazdan sonra hutbe okunması müstehaptır.

17. Husuf namazı:

Şöyle ki, ay tutulduğu zaman müslümanların evlerinde teker teker bir halde ve küsuf namazı gibi aşikare veya gizli kıraatla iki veya dört rekat namaz kılmaları mendup, güzel görülmüştür. Bu namazın camide cemaatle kılınması, İmam-ı A'zam'a göre sünnet değildir, fakat caizdir.

İmam Şafiî ile İmam Ahmed ve diğer bazı ehli hadis de cemaatle kılınması görüşündedirler. İmam Malik'e göre ise cemaatle kılınamaz. İnsanların geceleyin her taraftan toplanıp bunu cemaatle kılmaları güçtür.

Şiddetli rüzgâr, fazla karanlık, geceleyin fazla ışıklık, yer sarsıntıları, umumî hastalıklar gibi korkunç hâdiseler zamanında da küsûf ve husuf namazları gibi namaz kılınması, güzel görülmüştür.

Bu gibi geçici olaylar, hadiseler, hepsi ALLAH Teâlâ'nın kudretine, hikmetine, azametine delâlet eden birer emsalsiz şaheserdir.

"Oysa biz, (kudretimize delalet eden) mucizeleri, olağanüstü hadiseleri ancak (inkarcıları) korkutmak için göndeririz." (İsra Suresi: 59)

Ayet-i celîlesi ifadesince bu gibi alâmetler, insanları korkutmak için, insanları isyanlardan kurtarıp itaat, tevbe ve istiğfar etmeye çekmek için vakit vakit meydana getirilen kudret alametleridir. Bunları gören kabiliyetli bir kimsenin ruhunda bir korku ve heyecan meydana gelir, gözlerinin önünde Hak Tealâ'nın celâl ve azameti belirmeye başlar. Artık o kimse Yüce Yaratıcı'mızın bu kainatı ne kadar muntazam ve mükemmel bir şekilde yaratmış olduğunu anlar, daima o büyük yaratanın koruma ve himayesine muhtaç bulunduğunu idrâk eder, bu anlayış ile O Ezeli Yaratıcı'sına döner, O'na tazim için namaz kılar, O'nun korumasına, yardımına nâil olmak için dua eder, gafletten uyanır, uyanık bir ruha sahip olmak için çalışmış olur.

Güneş ve Ay tutulmasının ne gibi muntazam kanunlar dairesinde meydana geldiği malûmdur. Mütefekkir bir insan için bu kanunları böyle düzenli, mükemmel bir tarzda meydana getirmiş olan Yüce Yaratıcı'yı düşünmek en yüksek bir vazifedir.

Güneş ve Ay tutulması ile aydınlık nimeti, karanlığa dönüşüyor, iki parlak kürenin simasını yoğun bir karanlık kaplıyor, bu hal devam edecek olsa, hayatî varlığımızda kim bilir ne fecî değişiklikler meydana gelir. Halbuki Alîm ve Hakîm olan kainatın yaratıcısının koymuş olduğu tabiat kanunları buna müsaade etmiyor. Bu korkunç hüzün verici hal, az sonra yok oluyor. O iki kudret meşalesi, yine olanca parlaklığı ile ışıklarını, nurlarını etrafa saçıp durmaya başlıyor. Artık bundan dolayı Kerîm ve Rahîm olan Yaratıcımıza binlerce, yüzbinlerce şükür etsek yine kulluk vazifemizi yerine getirmiş olamayız.

Hiçbir kimsenin doğmasından veya ölmesinden dolayı ay ile güneşin tutulmayacağını Resulü Ekrem (S.A.V) Efendimiz beyan buyurmuşlardır. Şöyle ki, Peygamber Efendimizin (S.A.V) muhterem oğulları İbrahim, bir buçuk yaşında iken hicretin onuncu senesinde vefat etmiş, onun vefatı gününde güneş tutulmuştu. İnsanlar, bu masum çocuğun vefatından dolayı güneşin tutulmuş olduğunu konuşunca Peygamber Efendimiz (S.A.V), güneş tutulmasının hikmetini beyan etmek üzere:

"Güneş ile Ay, şüphe yok ki bir kimsenin ne ölmesinden ve ne de doğmasından dolayı tutulmaz. Bunların tutulduğunu gördüğünüz zaman namaz kılınız ve ALLAH'ü Azimüşşan'a dua ediniz." (Buhari; Küsuf:2; No:997; 1/354. Müslim; Küsuf:5; No:911; 2/628. Nesâi; Küsuf:1; No:1459; 3/124. A.b. Hanbel; No:17753; 4/253.) diye buyurmuştur.

Diğer bir hadis-i şerifte de: "Bunlar ALLAH Tealâ'nın âyetlerinden iki âyettir, iki kudret ve hikmet alâmetidir." (Buhari; Küsuf:13; No:1008; 1/359. Müslim; Küsuf:5; No:991; 2/628. Nesâi; Küsuf:21; No:1497; 3/150.) diye buyrulmuştur.

Resulü Ekrem (S.A.V) Efendimiz'in mübarek dilleri daima böyle hakikatlara tercüman olmuş, insanları yanlış düşüncelerden, inanışlardan men etmiştir. İslâmiyetin tertemiz sahası, akla hikmete uygun olmayan inançlardan, hareketlerden her şekilde uzak bulunmuştur. Artık böyle ulvî bir peygambere, mukaddes bir dine nâil olmamızdan dolayı ne kadar şükran secdelerine kapansak yine az değil midir? (Sallallâhü Tealâ aleyhi vessellem)

*Nafile namazlardan teravih-Husuf-Küsuf namazları hariç diğer namazlar cemaat ile kılınmazlar. Kılınırlarsa bidat olurlar.

CUMA GÜNÜ FIKHI (Fıkıh Okumaları)

Allahın mülkünde taa ilk baştan beri Allah bir düzen kurmuştur. Bir işleyiş tarzı var bu dünyanın. Bu düzende yıl,ay,gün diye ayrımlar yapıyoruz. Aylar sistemi Kuranı Kerimde dahi var.

Taa Adem aleyhisselamdan beri bağlantılı olan günlerden biri olan cuma günü en mübarek gündür. Bu cuma günü müslümanlar için haftalık bayram düzeyinde bir gündür.

Cuma günü içinde cuma namazı olduğu için değil, cuma namazı cuma gününde olduğu için mübarektir şeklinde anlamamız lazım.

Cuma gününün mübarekliği cuma namazından ibaret değildir.

Gündüz başka şey gün başka şeydir. Gün 24 saate denir. Ve gün akşam namazı okunduğunda başlar. (Mesela bugün pazartesi ve akşam ezanı okundu. Akşam ezanı okunduğunda salı günü başlamış oldu.) Bu bilgiyi cuma gününün tam olarak ne zaman başladığını doğru anlamak için paylaştık. Demek ki İslama göre perşembe günü akşam ezanı okunduğunda cuma günü başlamış oluyor.

Cumanın önemini anlamak için Kuranı Kerimde Cuma Suresi diye müstakil bir sure olduğunu tefekkür etmemiz bile yeterlidir.

Cuma günü bayram düzeyinde bir gündür ama cuma günü tatil edilmesi gereken bir gündür. Hele hele hristiyanlar pazar günü,yahudiler cumartesi günü tatil yapıyor bizde cuma günü tatil yapalım demek akidevi bir problem dahi oluşturur. Çünkü hristiyan ve yahudilerin o günleri tatil ilan etme sebepleri haşa "Allah dünyayı 6 günde yarattı sonra yoruldu 7. Günde de tatil yaptı demeleri sebebiyledir. Biz de cuma gününü onlar gibi tatil yapalım dersek onlara benzeme tehlikesiyle karşılaşırız. Ama böyle düşünmeden cuma günü namaza rahat gidilsin diye tatil yapılsa sıkıntı olmaz.

Cuma gününü cuma günü yapan meziyetler:

İmam Suyutinin Cuma günü meziyetleri isimli kitabında 100'den fazla meziyetten bahsediliyor.

İbnul Kayyım El Cevziyyenin de zadul mead isimli kitabında cuma ile ilgili çok bilgi var.

Cuma günü Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem efendimize özellikle salavat getirme günüdür. En azından 10 kere salavat getirmeliyiz.

Evs İbni Evs'ten -radıyallahu anh- rivayet edildiğine göre Resûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:
"Günlerinizin en faziletlisi cuma günüdür. Bu sebeple o gün bana çokça salât ü selâm getiriniz; zira sizin salât ü selâmlarınız bana sunulur." (Ebû Dâvûd, Salât 201, Vitir 26)

Misal cuma akşamları hadis dersleri yapıp salavat getirmeyi prensip hale getirebiliriz. Mesela cuma günü yatmadan salavat getireceğiz diye prensip hale getirebiliriz.

Namaz dinin zirvesidir namazlar içerisinde de cuma namazı çok ayrı üstün bir yerdedir.

Ebû Abdullah Selmân'dan el-Fârisî -radıyallahu anh- rivayet edildiğine göre, Resûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:
"Bir kimse cuma günü gusül abdesti alır, elinden geldiği kadar temizlenir, ya kendi özel kokusundan veya evinde bulunan güzel kokudan sürünür ve evinden çıkar, iki kişinin arasına girmez, sonra üzerine farz olan namazı kılar, imam hutbe okurken susup onu dinlerse, o cuma ile öteki cuma arasındaki günahları bağışlanır." (Buhârî, Cum'a 6, 19)

Hz. Ali -radıyallâhu anh- Kûfe'de hutbe verirken, Allâh Rasûlü'nden -sallâllâhu aleyhi ve sellem- işittiğini bildirerek şöyle buyurmuştur:
"Cuma günü olunca şeytan erkenden çarşı ve pazara bayraklarıyla gider, insanlara bin bir engel çıkararak mânî olmaya, (en azından) onları Cuma'ya geciktirmeye çalışır. Melekler de erkenden gidip mescidin kapılarına dururlar. Gelenleri; birinci saatte gelenler, ikinci saatte gelenler diye yazarlar. Bu hâl, imam (hutbeye) çıkıncaya kadar devâm eder. Kişi mescidde, imamı görüp dinleyebileceği bir yere oturur, can kulağıyla dinler ve konuşmazsa, kendisine iki kat sevap vardır. Kişi uzakta kalır ve imamı dinleyemeyeceği bir yere oturur, sessiz durur ve konuşmazsa bir sevap alır. Eğer, imamı görüp dinleyebileceği bir yere oturur, fakat boş konuşma yapar, sessiz kalmazsa, ona iki vebâl yazılır…" (Ebû Dâvûd, Salât, 209/1051)

Cumaya erken gitmeye çalışmalıdır. Cuma günü hutbe dinlerken konuşan birisine sus bile demek cuma sevabının tehlikeye girmesine yol açabilir. Dikkat edilmelidir.

Semüre'den -radıyallahu anh- rivayet edildiğine göre Resûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:
"Her kim cuma günü abdest alırsa ne iyi eder; hele boy abdesti alırsa, o daha iyidir." (Ebû Dâvûd, Tahâret 128; Tirmizî, Cuma 5)

Cuma günü tırnak kesmekte sünnettir.
Ebû Hüreyre'den -radıyallahu anh- rivayet edildiğine göre Resûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:
"Peygamberlerin sünneti (fıtrat) beştir – yahut beş şey fıtrat gereğidir- :Sünnet olmak, kasıkları tıraş etmek, tırnakları kesmek, koltuk altını temizlemek, bıyıkları kırpmak." (Buhârî, Libâs 51, 62, 64; Müslim, Tahâret 49, 50.)

Cuma gününün 24 saatinin herhangi bir diliminde Kehf suresi okumakta sünnettir. Deccalin şerrinden koruyacağı rivayet edilir.

Cuma gününde icabet saati diye bir vakit vardır. Bu saatin hangi saat olduğu açık olarak bildirilmiyor. Fakat cuma namazının kılındığı vakitler bu duanın kabul edildiği vakitler olduğunun ihtimali yüksek buna dair işaretler var. Bilhassa İmamın hutbede olduğu saatlerde.

Cuma günü sadaka vermek sünnettir.
Ebû Zer'den -radıyallahu anh- rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

“Her birinizin her bir eklemi için günde bir sadaka vermesi gerekir. İşte bu sebeple her tesbih bir sadaka, her hamd bir sadaka, her tehlîl (lâ ilâhe illallah demek) bir sadaka, her tekbîr bir sadaka, iyiliği tavsiye etmek sadaka, kötülükten sakındırmak sadakadır. Kuşluk vakti kılınan iki rekat namaz bunların yerini tutar.” (Müslim, Müsâfirîn 84, Zekât 56)

Cuma günü Kabir ziyareti yapmak sünnettir.
Resûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:
“Kabirleri ziyaret etmek isteyen ziyaret etsin. Çünkü kabir ziyareti bize âhireti hatırlatır.” (Tirmizî, Cenâiz 60)

Ebû Hüreyre’den -radıyallahu anh- rivayet edildiğine göre Resûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:
“Bir kimse güzelce abdest alarak cuma namazına gelir, hutbeyi ses çıkarmadan dinlerse, iki cuma arasındaki ve fazla olarak üç günlük daha günahları bağışlanır. Kim hutbe okunurken çakıl taşlarıyla oynarsa, boş ve mânasız bir iş yapmış olur.” (Müslim, Cuma 27. Ayrıca bk. Müslim, Cuma 26)

Bu hadisi şeriften cuma hutbesini dinlerken telefonla uğraşanların hatasını iyi anlamamız gerekir.

Sadece tek başına cuma günü oruç tutmak mekruhtur. Perşembe Cuma veyahut Cuma cumartesi şeklinde oruç tutmak gerekir.

Cenâb-ı Hak buyuruyor:
“Ey iman edenler! Cuma günü namaza çağırıldığı (ezan okunduğu) zaman, hemen Allah’ı anmaya koşun ve alış verişi bırakın. Eğer bilmiş olsanız, elbette bu, sizin için daha hayırlıdır. Namaz kılınınca artık yeryüzüne dağılın ve Allah’ın lütfundan isteyin. Allah’ı çok zikredin; umulur ki kurtuluşa erersiniz.” (Cum’a, 9-10)

CUMA NAMAZI (Fıkıh Okumaları)

Cum'a günü öğlen namazı vakti içinde bir hutbeden sonra cemaatle ve cehren kılınan iki rekat farz-ı ayn namaz.

Cuma namazının vakti, tam öğle namazının vaktidir. Cuma namazı için minarelerde ezan okunur, camiye gidilince evvelâ tam öğle namazının sünneti gibi dört rekat Cuma'nın ilk sünneti kılınır, daha sonra cami-i şerif içinde bir ezan daha okunup minberde cemaate karşı bir hutbe okunur, bu hutbeyi müteakip ikamet alınarak Cuma'nın iki rekat farzı cemaatle aşikare okuyuşla eda olunur. Bu farzdan sonra da yine öğlenin ilk dört rekat sünneti gibi Cuma'nın son dört rekat sünneti kılınır, bundan sonra da "Zuhri âhir" adıyla dört rekat daha namaz kılınır ki, buna dair ileride malûmat verilecektir. Bunu müteakip de "vaktin sünneti" niyeti ile tam sabah namazının sünneti gibi iki rekat namaz daha kılınır.

Cum'a Arapça bir isim olup, "toplanma, bir araya gelme, toplu dostluk" anlamlarına gelir. Sözlükte cumua ve cumea şeklinde de okunur. Bir terim olarak perşembe günü ile cumartesi arasındaki günün adı olduğu gibi, aynı gün öğle vaktinde kılınan iki rekat farz namazın da adıdır. Cum'a gününe, müslümanların ibadet için mescidde toplanmaları sebebiyle bu isim verilmiştir (Zebidî, Tâcu'l-Arüs, V, 306; Kurtubî, el-Câmi'li Ahkâmi'l-Kur'ân, XVIII, 97, 98).

Hafta günlerine İslâm'dan önce verilen isimler şimdiki isimler olmayıp cum'a gününe "yevmu'l-arube" denirdi (Kurtubî, Tefsir, XVIII, 99). Süheylî'ye göre bu isim süryânîce olup "rahmet" manasına gelmektedir. Cum'a'dan sonraki günler de "şeyar: cumartesi", "evvel: pazar", "ehven: pazartesi", "cebar: salı", "debar: çarşamba", "mûnes: perşembe" idi. Araplar'da günlerin bu eski isimlerinin ne zaman değiştirildiği konusunda şu bilgiler vardır; Arûbe yerine cum'a adını veren, bir rivayete göre Hz. Peygamber'in (s.a.s.) dedelerinden Ka'b İbn Lüeyy'dir. İbn Sîrîn'den gelen bir başka rivayete göre de bu ad cum'a namazı henüz farz kılınmadan evvel Medine'de bulunan müslümanlar tarafından verilmiştir. İbn Sîrîn'in rivayeti şöyledir: "Hz. Peygamber (s.a.s.) Medine'ye hicret etmeden ve cum'a ayeti nazil olmadan önce Medineliler cum'a namazı kılmışlardı." Ensâr: "Yahudilerin bir günü var, her yedi günde biraraya toplanıyorlar, hristiyanların da öyle. Bizim de bir toplanma günümüz olsun, o günde Allah'ı zikredelim; şükredelim." dediler. Bunun üzerine: "sebt: cumartesi günü yahudilerin, ahad: pazar günü hristiyanların, o halde bunu arube: günü yapalım." demişlerdi. Bu suretle Es'ad İbn Zürâre'nin yanında toplandılar, Es'ad b. Zürâre (r.a.) onlara iki rekat namaz kıldırdı ve vaaz etti. Toplandıkları ana "cum'a" adını verdiler. O da onlara bir koyun kesti, ondan kuşluk ve akşam vakti yediler. Daha sonraları da cum'a ayeti nazil oldu (Cum'a Suresi, 62/9)

İbn Hazm da: "Cum'a ismi, İslâmî olup, İslâm'dan evvelki günlerde kullanılmazdı. Câhiliyye devrinde o güne arube denilirdi. İslâm döneminde o gün namaz için toplanıldığından "cum'a" ismi verilmiştir." der. İbn Huzeyme'nin Selmân-ı Fârisî'den yaptığı bir rivayete göre, bir defa Peygamberimiz (s.a.s.) Selmân'a: "Selmân, sen Cum'ayı ne zannediyorsun?" diye sorunca o da: "Allah ve Rasûlü daha iyi bilir." der. Bunun üzerine Efendimiz (s.a.s.) "Senin atan Âdem (a.s.)'in yaratılışı işte o gün oldu, yani vücudunun bütün parçaları o gün bir araya getirildi." buyurmuştur. Ebu Hüreyre'den rivayet edilen başka bir hadiste de: "Üzerine güneş doğan günlerin en hayırlısı Cum'a günüdür: Âdem (a.s.) o gün yaratıldı, o gün Cennet'e girdi, yine o gün Cennet'ten çıkarıldı. Bir de kıyamet Cum'a günü kopacaktır." buyurulmuştur. (Müslim, Cumua, 5) Diğer bir rivayette de, yukardaki sözlere ilâveten şu cümleler yer almıştır: "..O gün tövbesi kabul olundu ve o gün vefat etti. Kıyamet de o gün kopacaktır. İns ve Cin'den başka hiçbir mahluk yoktur ki, Cum'a günü tan yeri ağardıktan gün doğuncaya kadar -kıyamet belki bu gün kopar korkusu ile- kulak kabartmasın. Bir de o günün içinde öyle bir saat vardır ki, hiçbir müslüman kul tesadüfen o esnada namaz kılıp Allah'tan bir hacetini dilemez ki, onu Allah O'na vermesin. "

İbn Hacer'e göre Cum'a Mekke'de farz olmuştur. Fakat müslümanların azlığı ve açıktan namaz kılacak derecede güçlü olmamaları nedeniyle Mekke'de Cum'a kılmak mümkün olmamıştır. Ancak şartlar tahakkuk etmeden Cum'anın farz kılınması garip görünmektedir. Bu nedenle diğer âlimler, Mekke'de Cum'a için sadece izin verilmiş olabileceği kanaatindedirler. İbn Abbas'ın şu rivayeti de bu görüşü desteklemektedir: "Rasûlullah (s.a.s.), hicret etmeden önce Cum'a namazının kılınması için izin verilmiştir. Fakat Mekke'de Cum'a kıldırmaya gücü olmadı. Onun için, daha önce Medine'deki müslümanlara İslâm'ı öğretmek için gönderilmiş olan Mus'ab İbn Umeyr'e mektup yazarak: "Yahudilerin açıktan Zebur okudukları güne bak, siz de kadınlarınızı ve oğullarınızı toplayın da zeval vaktinden sonra Allah'a iki rekat (namaz) ile takarrub edin." Bu emir üzerine Mus'ab, Medine'de ilk Cum'a kıldıran kişi olmuştur. Bu görevi Peygamber Medine'ye gelinceye kadar sürdürmüştür." (Suyûtî, ed-Dürru'l-Mensûr, VI, 218, Dâre Kutnî'den naklen: İbn Sa'd, Tabakat, III, 118). Mus'ab (r.a.)'ın Cum'a namazı kıldırdığı ilk cemaatin sayısı, oniki idi.

İbn Hacer'in Cum'a namazının Mekke'de farz kılındığı halde, orada kılınmayışını sayı azlığına bağlanmasının geçerli olabilmesi ihtimali uzaktır. Çünkü Cum'a namazının kılınabilmesi için kırk kişinin varlığı gerekecek olsa bile, bu sayıda müslüman o tarihlerde bir araya rahatlıkla gelebilirdi. Ancak Cum'a namazının açık kılınması gereği ve Rasûlullah ile müslümanların o sıralarda gizlenmiş bulunmaları

nedeniyle kılamamış olmaları düşünülebilir. Kanaatimize göre bu, sıradan bir izin olarak da değerlendirilemez. Çünkü Yüce Allah'ın ve Rasûlü'nün izinleri bile emir gibi uyulması gerekli hükümlerdir. Özellikle bu konu ibadetlerle ilgili olursa emir durumu daha güçlüdür. Bu konuda cihada izin veren (el-Hacc, 22/39) ayetini gözönünde bulundurabiliriz.

Diğer taraftan Cum'a namazının farziyetini bildiren ayet (Cumâ, 62/9-11) bilindiği gibi Medine'de ve Hicret'ten sonraki yıllarda nazil olmuştur. Bu durum ise bizlere abdestin farziyeti ile ilgili ayetin nüzulünü hatırlatmaktadır. Namaz için abdest almak bilindiği gibi peygamberliğin ilk dönemlerinde farz kılındığı halde, ilgili âyet daha sonraları Medine'de nazil olmuştur. Demek oluyor ki bazı hükümler teşrî edilirken, ilgili olan âyet, daha sonra inmiş olabilir. Bu, hükmü pekiştirmek için olabildiği gibi, nüzül için gerektirici bir münasebete kadar bekletilmesi ve böylece daha etkileyici bir hal alması hikmetine de dayalı olabilir.

Cum'a'yı ilk kıldıranların Es'ad İbn Zürâre ile Mus'ab İbn Umeyr oldukları hakkındaki rivâyetlerin arasını birleştirmek gerekirse; Mus'ab'ın, Medine'nin merkezinde ve Peygamber'in (s.a.s.) emri üzerine Cum'a namazı kıldırdığı; Es'ad'ın ise Medine yakınında bir yerde ve Peygamber'in (s.a.s.) emri gelmeden kıldırdığı söylenebilir. Hz. Peygamber (s.a.s.)'in kıldırdığı ilk Cum'a namazı, Ranuna' denilen yerde Sâlim İbn Avf mescidindedir. Hz. Peygamber (s.a.s.) Medine'ye hicret buyurduğunda ilk olarak Kuba'da Amr İbn Avfoğullarına misafir oldu. Orada pazartesi, salı, çarşamba ve perşembe günleri kalıp, Kuba Mescidi*nin temelini attı; sonra Cum'a günü Medine'ye gitmek için yola çıktı. Benu Sâlim yurduna gelince Cum'a namazı vakti girmişti. Orada hutbe okuyup ilk defa Cum'a namazını kıldırdı. Bu, Hz. Peygamber'in kıldırdığı ilk Cum'a namazıdır. Cum'a'yı farz kılan âyet bundan önce nâzil olmuştur. Medine haricinde ilk Cum'a namazı kılınan yer de Bahreyn'de "Cevâsa" da Abdi Kays Mescidi'dir.

İslâm'da Cum'a gününün dünyanın başlangıcına, sonuna ve âhirete kadar uzanan bir yeri ve değeri vardır. Diğer semâvi dinlerde de Cum'a gününe dikkat çekilmiş, fakat onlar bunu terkederek başka günlere yönelmişlerdir. Ebû Hüreyre'den Allah Rasûlû'nün şöyle dediği nakledilmiştir: "Bizler, bizden önce kitap verilenlere göre en sonuncusuyuz. Kıyâmette ise en öne geçeceğiz. Onlar, Allah'ın kendilerine farz kıldığı bu Cum'a gününde ihtilafa düştüler. Allah onu bize gösterdi. Diğer insanlar bu konuda bize uyuyorlar. Ertesi gün yahudilerin, daha ertesi gün ise hristiyanlarındır. " (Buhârî, Cum'a, 1; Müslim, Cum'a hadis no: 856. Müslim'in lafzı az farklıdır).

Yine Ebû Hüreyre'den şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Rasûlullah (s.a.s.)'a Cum'a gününe niçin bu adın verildiği sorulduğu zaman şöyle cevap vermiştir: "Babanız Âdem'in yaratılışı o günde oldu. Kıyâmet o günde kopacak, yeniden dirilme ve insanların hesap için yakalanması o günde olacaktır. Cum'a gününün üç saatinin sonunda öyle bir an vardır ki, o anda dua edenin duası kabul olunur. " (Ahmed b. Hanbel, İstanbul 1981, II, 311)

"Her kim Cum'a günü, cenâbetten gusül eder gibi güzelce gusleder, sonra da ilk saatte yola çıkarsa bir deve kurban etmiş gibi olur. İkinci saatte yola çıkarsa bir sığır kurban etmiş gibi olur. Üçüncü saatte yola çıkarsa bir koç kurban etmiş gibi olur. Dördüncü saatte yola çıkarsa bir tavuk kurban etmiş gibi olur. Beşinci saatte yola çıkarsa bir yumurta tasadduk etmiş gibi olur. İmam Cum'a namazı için iftitah tekbiri alınca melekler hazır olur, okunan Kur'ân-ı dinlerler. " (Müslim, Cumua, 2, hadis no: 850)

Cum'a namazını terk edenler için de hadis-i şeriflerde şu tehditler varid olmuştur: "Birtakım insanlar ya Cum'a namazını terk etmeyi bırakırlar, yahutta Allah onların kalplerini mühürler artık gafillerden olurlar. " (Müslim, Cumua, 12, hadis no: 865)

"Her kim önemsemediği için üç Cum'a yı terk ederse, Allah onun kalbini mühürler. " (Ebû Davûd, Salât 210)

"Bir kimse Cum'a günü gusleder, elinden geldiği kadar temizlenir, yağ veya koku sürünür, sonra mescide gider bulduğu yere oturur ve namazını kılar, hutbeyi dinlerse; geçen Cum'a'dan o Cum'a ya kadar işlemiş olduğu günahları affolunur. " (Buhârî, Cumua, 6)

Cum'a namazının farziyyeti Kitab, Sünnet ve icmâ-i ümmet ile sabittir. Cum'a sûresinin dokuzuncu âyetinde Cenâb-ı Allah şöyle buyurmuştur:

"Ey iman edenler, Cum'a günü namaz için çağrıldığınız zaman, Allah'ı anmağa koşun; alış-verişi bırakın. Eğer bilirseniz bu sizin için daha hayırlıdır. "

İbn Mâce'de mevcut Hz. Câbir (r.a.)'den rivâyet edilen şu hadis, Cum'a'nın farziyyetinin sünnetle delilidir:

"Ey insanlar, ölmeden önce Allah'a tövbe ediniz. (Başka işlerle) meşgul olmadan önce de sâlih ameller işlemeye çalışınız. Allah'ı çokça zikretmek ve gizli ve açık olarak çokça sadaka vermek suretiyle sizin ile Rabbiniz arasındaki bağı güçlendiriniz. (Böyle yaparsanız) hem rızıklanırsınız. hem de (Allah tarafından) hatırınız hoş tutulur. Şunu biliniz ki: Yüce Allah şu bulunduğum makamda, şu günümde, şu ayımda ve şu yılımda sizlere Cum'a'yı farz kılmış bulunuyor. Ve bu kıyâmete kadar böylece devam edecek. Benim hayatımda, ya da benden sonra adaletli yahutta zâlim bir imamı bulunduğu halde, onu hafife alarak yahut ta inkâr ederek kim terkederse; Allah, onun iki yakasını bir araya getirmesin, hiç bir işini mübarek kılmasın. Haberiniz olsun, böyle bir kimsenin ne namazı vardır ne zekâtı, ne haccı, ne orucu ve ne de iyiliği Tâ ki tövbe edinceye kadar. Artık kim tövbe ederse, Allah, onun tövbesini kabul etsin. Şunu da biliniz ki: Hiç bir kadın bir erkeğe imam olmasın. (Okuması düzgün olmayan bir bedevî) Arap, bir muhacirin önüne geçip imam olmasın. Fâcir bir kimse de, kılıcından ya da copundan korktuğu bir zorbanın kendisini zorlaması hali dışında da mü'min bir kimseye imam olmasın. " (İbn Mâce, Sünen, İstanbul 1401, I, 343, Hadis no: 1081).

Hz. Peygamber'in Benu Sâlim yurdunda kıldırdığı ilk Cum'a namazında cemaatin kırk veya yüz kişi olduğu söylenir. Bu mescide sonradan "Mescid-i Cum'a" adı verilmiştir. Cum'a âyetinin Mekke'de nâzil olduğu da ihtimal dahilindedir. Peygamber (s.a.s.) Cum'a hutbesi için bir hurma kütüğü edinmiş, ensârdan bir kadının aynı zamanda marangoz olan kölesinin ılgın ağacından yaptığı üç ayaklı minber, mescide konuncaya kadar onun üzerinde Cum'a hutbelerini okumuştur. Yeni minber gelip de Peygamber (s.a.s.) hutbe için üzerine çıkınca eski hurma kütüğünden deve iniltisi gibi bir ses çıkmış, Peygamber de inerek elini üzerine koyunca susmuştur. Bu hâdise Hz. Peygamber'in bir mucizesi olarak "Cizu'n-nahle" adıyla meşhur olmuştur.

Peygamber (s.a.s.) camiye girince, cemaata selam verir; minbere çıkınca, onlara döner ve ikinci bir selamdan sonra otururdu. Bu oturuşa "Celsetu'l-istiraha" denir. Bilâl ezan okumağa başlar; bitirince, Peygamber (s.a.s.) kalkarak hamd ve senâdan sonra, vaaz ve nasihatı muhtevî bir hutbe okurdu. Bir müddet oturduktan sonra tekrar kalkıp, ikinci hutbeyi de okur ve minberden inerdi. Kamet getirildikten sonra iki rek'at olarak Cum'a namazını kıldırırdı. Cum'a namazının ilk rek'atında ekseriyetle Cumu'a sûresini ve ikinci rek'atta da Münâfıkun sûresini yüksek sesle okurdu. Cemaat en fazla Cum'a namazında toplandığı için, Cumu'a sûresini okumakla, onlara cum'a'nın âdâb ve erkânını öğretmiş ve Münâfıkûn sûresini okumakla da, münâfıklardan sakınmaları lüzumunu ihtar etmiş oluyordu. Sonraları ilk rek'atta A'lâ ve ikincide de Câşiye sûrelerini okuduğu rivâyet edilmiştir.

Halife Hz. Ebû Bekir ve sonra Hz. Ömer (r.a.) zamanında bu şekilde Cum'a namazı kılındı ise de; Halife Hz. Osman (r.a.) zamanında şehrin nüfusunun arttığı ve halkın câmiden uzak yerlerde ikâmet ettiği gözönünde tutularak, namaz vaktinin geldiğini ilân için mescidin dışında bir ezan okutturulmağa başlandı. Bu ezan Zavra'da okunuyordu. Hz. Osman'ın okuttuğu bu ezan (dış ezan) diğer memleketlerde de okunmağa başlandı. Kendisinden seksen sene sonra Hişam b. Abdu'l-Melik de bu dış ezanın hariçte, mesela Medine'nin Zavra'sı gibi şehrin ortasında okunacak yerde, camiin minaresinde okunmasını emretti.

Böylece kitap, sünnet ve icmai ümmet ile sabit olan Cum'a namazı gücü yeten ve şartları kendinde bulunan her mükellef müslümana farz-ı ayındır. İki rek'at olan Cum'a namazını herhangi bir sebepten kılamamış olanlar, öğle namazını dört rek'at olarak kılarlar. Bütün namazlarda şart olan İslâm, akıl, büluğ, tahâret şartlarından başka Cum'a namazının farziyet ve edâsının şartları vardır.

Cum'a Namazının Farz Olmasının Şartları

Cum'a namazı; namaz, oruç, hac, zekât kelimeleri gibi, fıkıh usulü açısından "kapalı anlatım (mücmel)" özelliği olan bir terimdir. Bu yüzden onun kılınış şekil ve şartları âyet, hadis ve sahabe açıklamalarına ihtiyaç gösterir. Çünkü Allah elçisi "Namazı benim kıldığım gibi kılınız" (Buhârî, Ezan, 18; Edeb, 27) buyurmuştur.

Câbir b. Abdullah'ın naklettiği bir hadiste şartlar şöyle belirlenmişti:

"Allah'a ve âhiret gününe inananlara Cum'a namazı farzdır. Ancak yolcu, köle, çocuk, kadın ve hastalar bundan müstesnadır" (Ebû Dâvud, I, 644, H. No: 1067; Dârakutnî, II, 3; Bağavî, Şerhu's-Sünne, I, 225) Bu istisnaların dışında kalan her müslüman erkek bu namazla yükümlü demektir. Buna göre şartlar şöyledir:

A) Erkek olmak: Cum'a namazı kadınlara farz değildir. Ancak namazı cemaatle kılarlarsa bu yeterli olup, öğle namazını kılmaları gerekmez (es-Serahsî, II, 22, 23; İbn Abidin, Reddü'l-Muhtâr, I, 591, 851-852).

B) Hür olmak: Hürriyetten yoksun bulunan esir ve kölelerle, ceza evindeki hükümlülere, Cum'a günü öğle namazını kılmaları yeterlidir. Cum'a namazı farz değildir. Ancak anlaşmalı (mükâteb) kölelerle, kısmen azad edilmiş kölelere farzdır. Kendisine Cum'a namazı farz olmayan köle esir veya mahkumlar her ne sûretle olursa olsun, Cum'a'yı kılmış olsalar, sahih olur.

C) Mukîm olmak: Yolcuya Cum'a namazı farz değildir. Çünkü o, yolda ve gittiği yerlerde genel olarak güçlüklerle karşılaşır. Eşyasını koyacak yer bulamaz veya yol arkadaşlarını kaybedebilir. Bu sebeple ona bazı kolaylıklar getirilmiştir.

D) Hasta olmamak veya bazı özürler bulunmamak: Namaza gidince hastalığının artmasından veya uzamasından korkan kimselere Cum'a farz olmaz. Yine, hasta bakıcı, aciz ihtiyar, gözü görmeyen, ayaksız, kötürüm ve müslümanlar Cum'a'yı kılarken onların güvenliğini sağlamakla görevli olan emniyet nöbetçisi gibi özrü bulunanlar, vakit bulunca öğle namazı kılmakla yetinirler. Ancak bu kimseler cemaatle Cum'a namazına katılırlarsa yeterli olur (es-Serahsî, II, 22, 23; İbnü'l-Humam, Fethu'l-Kadir, I, 417)

Ayrıca, düşman korkusu, şiddetli yağmur ve çamur, ağır bir hastaya bakma gibi özürler de Cum'a namazını kılmamayı mübah kılan özürlerdir. Körün, elinden tutup camiye götürecek kimsesi olursa,

Cum'a'yı kılması İmam Ebu Yusuf ve Muhammed'e göre farz olur. Üzerlerine Cum'a namazı kılması farı olmayan müslüman kimseler, Cum'a'yı kılmaya imkan bularak kılsalar, vaktin farzını eda etmiş olurlar, artık o günün öğle namazını kılmaları gerekmez. Cum'a namazı kılmaları farz olmayan kimseler, bulundukları bölgede Cum'a namazı kılınıyor ise, öğle namazını cemaatle değil, yalnız başlarına kılarlar. Bulundukları bölgede Cum'a namazı kılınmıyor ise, öğle namazlarını cemaatle kılabilirler.

Cum'a namazının sahih olması için gerekli şartlar (edasının şartları)

Kılınan bir Cum'a namazının geçerli olması için aşağıdaki şartların bulunması gerekir:

A) Cum'a Kılınacak Yerin Şehir veya Şehir Hükmünde Olması

Bu şart, bazı nakillere ve sahabe uygulamalarına dayanır. Hz. Ali'den şöyle dediği nakledilmiştir: "Cum'a namazı, teşrik tekbirleri, Ramazan ve Kurban Bayramı namazları, yalnız kalabalık şehir veya kasabalarda eda edilir. İbn Hazm (ö. 456/1063) bu naklin sağlam olduğunu ortaya koymuş, Abdurrezzak aynı hadisi Ebû Abdirrahman es-Sülemî aracılığı ile Hz. Ali'den rivâyet etmiştir. Hz. Ali'nin sözü İslâm hukukçularınca bu konuda yeterli bir delil sayılmıştır.(Abdurrezzak, el-Musannef, III,167-168, H. No: 5175, 5177; İbn Ebi Şeybe bunu Abbad b. el-Avvâm'dan, benzerini Hasan el-Basrî, İbn Sîrîn ve İbrahim en-Nehâî'den nakletmiştir; İbnu'l-Hümam, a.g.e., I, 409).

Bu konuda rivâyet edilen nakillerde geçen "kalabalık şehir" sözü İslâm hukukçularınca şöyle tarif edilmiştir:

Ebû Hanife (ö. 150/767)'ye göre valisi, hâkimi, sokak, çarşı ve mahalleleri olan yerleşim merkezleri "kalabalık şehir" niteliğindedir. Ebû Yusuf (ö. 182/798), halkı en büyük mescide sığmayacak kadar kalabalık olan yerleri şehir sayarken İmam Muhammed (ö. 189/805), yöneticilerin şehir olarak kabul ettikleri yerleri şehir kabul eder.

İmam Şâfiî (ö. 204/819) ve Ahmed İbn Hanbel (ö. 241/855) bu konuda nüfus sayısı kriterini getirir. Onlara göre, kırk adet akıllı, ergin, hür ve mukîm erkeğin yaz kış başka beldeye göç etmeksizin oturdukları yerleşim merkezleri şehir sayılır ve kendilerine Cum'a namazı farz olur (es-Serahsî, a.g.e. II, 24, 25; el-Kâsânî, I, 259; el-Cezerî, Kitabü'l-Fıkh ale'l-Mezâhibi'l-Erbaa, Mısır (t.y.) I, 378, 379; Abdurrahman el-Mavsılî, el-İhtiyâr, Kahire (t.y.) I, 81).

İmam Mâlik (ö. 179/795)'e göre, mescidi ve çarşısı olan her yerleşim merkezi şehir sayılır. Köy ve şehir kelimeleri eş anlamlıdır. Nüfuz az olsun çok olsun hüküm değişmez. Cum'a namazının küçük yerleşim merkezlerinde de kılınabileceğini söyleyenlerin dayandığı deliller şunlardır:

1) Ebû Hüreyre (ö. 58/677), Bahreyn'de görevli iken Hz. Ömer'e Cum'a namazının durumunu sormuş, Hz. Ömer kendisine; "Nerede olursanız olunuz, Cum'a namazını kılınız" şeklinde cevap vermiştir.

2) Ömer b. Abdülazîz (ö. 101/720), komutanı Adiy b. Adiy'e yazdığı mektupta, (ahalisi) "çadırda yaşamayan herhangi bir köye gelince: orasının halkına Cum'a namazı kıldıracak bir görevli tayin et" demiştir.

3) İmam Mâlik, ashâb-ı kirâmın Mekke ile Medine arasında su başlarında Cum'a namazını kıldıklarını nakleder ve o yörelerde herhangi bir şehir bulunmadığını belirtir (es-Serahsî, a.g.e., II, 23, Ahmed Naim, Tecrid-i Sarih Terc. ve Şerhi, III, 45, 46).

4) İbn Abbas, Medine'deki Peygamber mescidinden sonra ilk Cum'a namazının Bahreyn'de "Cuvâsâ" denilen bir köy (karye) de kılındığını söylemiştir (Buhârî, Cum'a, II, (I. s. 215); Bağavî, a.g.e., IV, 218; İbnü'l-Hümâm, a.g.e., I, 409)

Cum'a namazının büyük yerleşim merkezlerinde kılınacağı görüşünde olan İslâm hukukçuları yukarıdaki delilleri şöyle değerlendirmişlerdir:

1) Hz. Ömer'in sözü, ashâb-ı kirâm arasında çöllerde ve sahralarda Cum'a namazı kılınamayacağı bilindiği için, "hangi şehirde bulunursanız bulunun, Cum'a namazı kılın" şeklinde anlaşılmıştır.

2) Ömer b. Abdülaziz'in sözü, kişisel bir görüş olduğu için delil sayılmamıştır.

3) Kendilerinde Cum'a kılındığı bildirilen "Eyle", Bahr-ı Kulzüm üzerinde önemli bir iskele, "Cuvasâ" da Bahreyn'de Abdulkays'a ait bir kaledir. Buraları "köy (karye)" olsalar bile, devletçe tayin edilen yöneticileri ve zabıta kuvvetleri bulunduğu için şehir hükmünde sayılırlar (Ahmed Naim, a.g.e., III, 46). İbn Abbas'ın sözünde, Cüvâsâ için, "köy" denilmesi, o devirlerde buranın "şehir" sayılmasına engel değildir. Çünkü onların dilinde karye kelimesi şehir anlamında da kullanılıyordu. Kur'ân-ı Kerîm'de de bu anlamda kullanılmıştır. Bu Kur'ân, iki köyden ulu bir adama indirilmeli değil miydi?" (Zuhruf, 43/31). Âyetteki "iki köy (karye)" den maksat Mekke ile Tâif'dir. Diğer yandan Mekke şehrine "Ümmü'l-Kura (köylerin anası)" adı verilmiştir (Şürâ, 42/7). Mekke'nin şehir olduğunda şüphe yoktur. Cuvâsa da bir kale olduğuna göre: hâkimi, yöneticisi ve âlimi vardır. Bu yüzden es-Serahsî (ö. 490/1097), Cuvâsâ için eş anlamlısı olan "şehir (mısr)" kelimesini kullanır (es-Serahsî, a.g.e, II, 23) Abdurrezzak, Hz. Ali'nin Basra, Kûfe, Medine, Bahreyn, Mısır, Şam, Cezire ve belki Yemen'le Yemâme'yi şehir (mısr) kabul ettiğini belirtir (Abdurrezzak, a.g.e., III, 167)

Ebû Bekir el-Cassâs (ö. 370/980), "Eğer Cum'a, köylerde câiz olsaydı, şehir hakkında olduğu gibi, insanların ihtiyacı yüzünden, bu da tevatüren nakledilirdi" der ve Hasan'dan, Haccac'ın şehirlerde Cum'a'yı terkedip, köylerde ikâme ettiğini nakleder. (el-Cassâs, Akhâmu'l-Kur'ân V, 237, 238)

İbn Ömer (ö. 74/693), "Şehire yakın olan yerler, şehir hükmündedir" derken, Enes b. Mâlik (ö. 91/717), Irak'ta bulunduğu sırada Basra'ya dört fersah uzaklıktaki bir yerde ikâmet eder ve Cum'a namazına kimi zaman gelirken kimi zaman da gelmezdi. Bu durum onların Cum'a'yı yalnız şehir merkezlerinde câiz gördüklerine delâlet eder. (el-Cassâs, aynı yer)

Uygulama örnekleri:

a) Allah elçisi hayatta bulunduğu sürece, Cum'a namazı yalnız Medine şehir merkezinde kılınmış ve çevrede bulunanlar da namaz için merkeze gelmişlerdir.

Hz. Âişe (ö. 57/676)'den, şöyle dediği nakledilmiştir: "Müslümanlar Hz. Peygamber devrinde Medine'ye Cum'a namazı için yakın menzil ve avâlilerden nöbetleşe gelirlerdi" Menzil, Medine çevresindeki bağ-bahçe evi de mektir. Avâlî ise, Medine civarında, Necid tarafında, Medine'ye yaklaşık 2-8 mil uzaklıktaki küçük yerleşim merkezleridir. Ashâb-ı Kirâm bu yerlerden nöbetleşe Cum'a namazına geldiklerine göre

kendilerine Cum'a namazı farz değildi. Aksi halde kendi yörelerinde Cum'a namazını cemaatle kılmaları veya hepsinin Medine'ye gelmesi gerekirdi. Diğer yandan Allah elçisinin Kubalılar'a, Medine'de Cum'a namazında hazır bulunmalarını emrettiği nakledilir. Kuba, o devirde Medine'ye iki mil uzaklıktadır.

b) Hulefâ-i râşidîn döneminde bir takım ülkeler fethedilince, Cum'a'lar yalnız şehir merkezlerinde kılınmıştır. Bu uygulama, onların "şehir (büyük yerleşim merkezi)" olmayı Cum'a'nın sıhhat şartı saydıklarını gösterir. Öğle namazı farz olduğu için, onun Cum'a namazı sebebiyle terkedilmesi kesin bir nass (âyet-hadis) ile mümkün olabilir. Kesin nass ise, Cum'a'nın şehir merkezlerinde kılınması şeklinde gelmiştir. Cum'a İslâmî prensip ve emirin en büyüklerindendir. Bu da en iyi, şehirlerde gerçekleşir. (es-Serahsî, a.g.e., II, 23; el-Kâsânî, a.g.e., I, 259; İbnü'l-Hümâm, a.g.e., II, 51)

Kaynaklarda verilen bu bilgiler ışığında konuyu aşağıdaki şekilde netleştirmek mümkündür.

a) Şehir ve kasabalar:

Valisi, müftüsü, İslâmî hükümleri icra edecek ve hadleri infâz edecek güce sahip hâkimi (kadı) ile güvenliği sağlayacak zabıtası bulunan her yerleşim merkezi "şehir"dir. Sonraki İslâm hukukçularının eserlerinde" yolları, köyleri, çarşı ve pazarları bulunma" özelliği üzerinde durulmamıştır. Çünkü bir şehir veya kasabada bu özellikler zaten vardır. Böyle bir kasabanın gerek mescidinde ve gerekse "musallâ (namazgâh)" denen yerlerinde Cum'a namazı kılınabilir. Bunda görüş birliği vardır (İbn Âbidin, a.g.e., I, 546, 547 vd.) Bu tarife göre, vilâyet ve kaza merkezleri şehir sayılır. Bunların durumu, şehir olduklarında şüphe bulunmayan Mekke ile Medine'nin durumuna benzer.

b) Şehir hükmünde olan yerler:

En büyük mescidi, Cum'a namazı ile yükümlü olanları almayacak kadar kalabalık olan yerleşim merkezleri de "şehir" hükmündedir. Bu, Ebû Yûsuf'un şehir tarifine uygundur. Sonraki İslâm hukukçularının çoğu, bu görüşü izlemişlerdir. Bu yerler resmi bir görevli bulununca, İmam Muhammed'in şehir tarifine de uygun düşer (es-Serahsî, a.g.e., II, 23, 24; el-Kâsânî, a.g.e., 259, 260; el-Mavsılî, a.g.e., I, 81; el-Cezirî, a.g.e., I, 378, 379). Bu ölçüye göre, nâhiye merkezleri ile pek çok büyük köyler de şehir hükmünde olur.

B) Devletin İzninin Bulunması

Cum'a namazının sahih olması için "devlet temsilcisinin izni" problemi de İslâm hukukçularınca tartışılmıştır. Bu iznin gerekli olduğunu söyleyenler olduğu gibi aksini savunanlar da bulunmuştur. Biz aşağıda her iki görüşü ve delillerini vererek, konuyu değerlendirmeye çalışacağız.

1) Hanefilerin görüşü:

Hanefi hukukçularına göre, Cum'a namazı için izin gereklidir. Dayandıkları delil Câbir b. Abdullah ve İbn Ömer'den nakledilen ve yukarıda da daha uzun bir şekilde kaydettiğimiz şu hadistir: "Kim Cum'a namazını ben hayatta iken veya benden sonra adaletli ve câir (zâlim) bir imamı (önderi varken, onu küçümseyerek veya inkâr ederek terkederse Allah iki yakasını bir araya getirmesin ve işini bitirmesin" (İbn Mâce, İkâme, 78) İbn Mâce bu hadisin senedinde bulunan Ali b. Zeyd ve Abdullah b. Muhammed el-Adevî sebebiyle isnâdı zayıf sayar. Heysemî, hadisin benzerini naklettikten sonra şöyle der: Bu hadisi Taberanî, el-Evsat'ında nakletmiştir. Oradaki senedde Musa b. Atıyye el-Bâhilî vardır. O'nun biyografisini bulamadım. Geri kalan râviler güvenilir. (Mecmau'z-Zevâid, II, 169, 170) Bu hadiste, Cum'a'nın farzolması

için adaletli veya adaletsiz bir yöneticinin bulunması öngörülmüştür. Cum'a namazı büyük cemaatle kılınacağı ve hutbede topluma hitap edileceği için onun toplum düzeni ile yakından ilgisi vardır. Devletten izin alma şartı aranmazsa fitne çıkabilir. Cum'a kıldırmak ve hutbe okumak bir şeref vesilesi sayılarak rekabet doğabilir. Bazı kimselerin çekişme ve ihtirasları cemaatin namazını engelleyebilir. Camide bulunan her grubun namaz kıldırmak istemesi, Cum'a'dan beklenen faydayı yok eder. Bir grup kılarak, diğerleri çekilse yine amaca ulaşılmaz. Kısaca hikmet ve toplum psikolojisi bakımından da Cum'a'nın İslâm devletinin kontrolünde kılınması gereklidir.

Ancak yöneticiler Cum'a'ya ilgisiz kalır ve önemli bir sebep olmaksızın müslümanları namaz kılmaktan alıkoymak isterse, onların bir imamın arkasında toplanarak Cum'a namazı kılmaları mümkündür. İmam Muhammed, bu konuda şu delili zikreder: Hz. Osman, Medine'de kuşatma altında iken, dışarıda bulunan sahabiler Hz. Ali'nin arkasında toplanmış ve o da Cum'a namazını kıldırmıştır. (el-Kâsânî, a.g.e., I, 261; el-Fetâvâ'l-Hindiyye, I,146; İbn Âbidin, a.g.e., I, 540) Bilmen, bunun dâru'l-harpte mümkün ve câiz olduğunu belirtir (Bilmen, Ömer Nasuhi, Büyük İslâm İlmihali, İstanbul 1985, s. 162)

Devlet başkanı veya valilerin bizzat Cum'a namazı kıldırmaları gerekli midir?. İbnü'l-Münzir şöyle der: "Öteden beri Cum'a namazını, devlet başkanı veya onun emriyle kıldıracak bir kimsenin kıldırması şeklinde uygulama yapılmıştır. Bunlar bulunmazsa, halk öğle namazı kılar" (Ahmed Naîm Tecrid-i Sarih Tercümesi, III, s. 48)

Burada şunu belirtelim ki, yukarıda kaydettiğimiz hadisten imam ya da müslümanların halifesi yoksa, Cum'a namazı kılınamaz, diye bir hüküm çıkarmak mümkün değildir. Bu hadisin ilgili bölümlerinin anlattığı, "ister adil, isterse de zâlim olsun bir imamın varlığına rağmen" Cum'a terk edilecek olursa, belirtilen tehditlerle karşı karşıya kalınacağından ibarettir. Çünkü hadis, "imam yoksa Cum'a namazı kılamazsınız" demiyor, olduğu halde kılınmazsa, son derece tehlikeli tehditlerde bulunuyor. İmamın yokluğu halinde kılınmayacak olursa o takdirde bu hadisten, olsa olsa tehditlerin daha hafif olacağı sonucuna varılabilir. O da en müsamahalı bir istidlâl olur.

İçtihada dayalı olarak ileri sürülmüş gerekçelerin dışında, Cum'a namazının kılınması için şart kabul edilen ve eda şartları arasında sayılan imamın varlığı şartının nakli bir delili yoktur. Ayrıca bu şart, yalnızca Hanefî mezhebinde öngörülmüş bir şarttır. Dolayısıyla terki halinde terettüp edeceği bildirilen bir takım tehditlere maruz kalmamak için, en azından ihtiyaten böyle bir şartı öngörmeyen diğer mezhep imamlarının görüşlerine uyularak kılınması gerekir. Diğer taraftan kaynaklarda hadis diye belirtilen: "Dört şey vardır ki, veliyyul emirlere aittir: Cihad'tan elde edilen ganimetlerin paylaştırılması zekât'ın toplanması, hudut (şer'i cezaların tatbiki) ve Cum'a'ları kıldırmak." ifadeleri ise hadis değildir. Fethu'l-Kadir'de (II, 412) bunun İmam Hasan el-Basrî'ye ait bir söz olduğu belirtilmiştir. Son asır alimlerinden Seyyid Sâbık da "Fıkhu's-Sünne" adlı esrinde (1, 306) bunun aynı şekilde Hasan'ü'l Basrî'ye ait bir söz olduğunu kaydetmektedir. O halde böyle bir şartın öngörülmesi için dayanak teşkil edebilecek nakli bir detil elde mevcut değildir. Bu konuda ileri sürülen bu şartın sebebi, yalnızca karışıklık çıkma ihtimaline dayalı bulunmaktadır.

Veliyyü'l-Emr yoksa

Veliyyü'l-Emr ve izn-i sultânî diye belirtilen hususun gerçekleşebilmesi için, müslümanların başında en azından zâlim de olsa- bir yöneticinin bulunması zorunludur. Başa geçmiş bulunan yöneticinin, İslâm'ı kabul etmesi ise onun, müslümanların veliyyü'l-emr'i olarak görülmesinin asgarî şartıdır.

Şunu da belirtelim ki, bu durumu şu anda bir vakıa olarak yaşıyan bizleri, İslâm fakihleri de düşünmüş ve böyle bir durum halinde müslümanların ne şekilde davranabileceklerini, daha doğrusu davranması gerektiğini belirtmişlerdir. Şimdi bu konuda onların neler söylediklerine kısaca bir göz atalım:

Bu konuda İbn Nüceym der ki:

"Şayet hiç bir şekilde kadı veya ölmüş olan halifenin (yerine geçmiş) halifesi yoksa, âmme de bir kişinin (Cumu'a namazını kıldırmak üzere) öne geçirilmesi üzerinde ictimâ edecek olsalar, zaruret dolayısıyla caizdir." (İbn Nuceym, el-Bahrü'r-Râik, II, I55).

Buradaki: "zaruret dolayısıyla caizdir" ifadesi üzerinde kısaca duralım: Anlaşılıyor ki, Cum'a namazı, herhangi bir şartının eksik olması dolayısıyla terk edilmesi tavsiye edilen bir durum değildir. Aksine bu gibi durumlarda -bu şartların gerçekleşme imkânı bulunmadığından- zaruret hükümleri ile amel etmek söz konusudur. Buna göre her halükarda cuma namzı kılmak gerekir. Eğer bazı şartlar eksik olursa kılınmasa da dememiş. Nüceym gibi eşsiz fıkıh çalışmaları olan bir âlim: "Zaruret dolayısıyla caizdir" gibi bir ifade kullanmaz, "Cum'a namazı sâkıt olur" demesi gerekirdi.

KADIN VE CUMA NAMAZI (Fıkıh Okumaları)

Cuma namazının kadınlar açısından farziyeti

1.) Cuma namazı müslümanlara farzı ayn olan bir ibadettir. Yani her müslümana Allah bunu emretmiştir demektir.

2.) Şari'nin yani Allah ve Rasulü kimi istisna tutmuşsa o istisna tuttuğu cuma namazını kılmayabilir. Allah ve Rasulünün yani şarinin bir emrini herhangi bir müctehid veyahut başka birisi değiştiremez bu konu hakkında konuşamaz. Bir hükmü Allah ve Resulü koymuşsa o hükme ait istisnayıda Allah ve Resulü koyar.

Cuma namazı; namaz, oruç, hac, zekât kelimeleri gibi, fıkıh usulü açısından "kapalı anlatım (mücmel)" özelliği olan bir terimdir. Bu yüzden onun kılınış şekil ve şartları âyet, hadis ve sahabe açıklamalarına ihtiyaç gösterir.

Câbir b. Abdullah'ın naklettiği bir hadiste şartlar şöyle belirlenmişti:
"Allah'a ve âhiret gününe inananlara cuma namazı farzdır. Ancak yolcu, köle, çocuk, kadın ve hastalar bundan müstesnadır." (Ebû Dâvud, I, 644, H. No: 1067; Dârakutnî, II, 3; Bağavî, Şerhu's-Sünne, I, 225)
Bu istisnaların dışında kalan her Müslüman erkek bu namazla yükümlü demektir. Buna göre şartlar şöyledir:
A) Erkek olmak: Cuma namazı kadınlara farz değildir. Ancak namazı cemaatle kılarlarsa bu yeterli olup, öğle namazını kılmaları gerekmez. (es-Serahsî, II, 22, 23; İbn Abidin, Reddü'l-Muhtâr, I, 591, 851-852).

Vakıa, cuma ve bayram namazları ile yükümlü olmadıkları halde, kadınlar isterlerse bu namazlara katılabilirler. Bu takdirde, kendisine cuma namazı farz olmayan (mesela dinen misafir sayılan) bir kişinin cuma namazını kıldığında o günkü öğle namazını kılmasına gerek olmadığı gibi, cuma namazına katılan kadınların da ayrıca öğle namazını kılmaları gerekmez. Nitekim günümüzde beş vakit namazda ve özellikle teravihte olduğu gibi, gerek Asr-ı saadette, gerek sonraki dönemlerde kadınlardan çok sayıda cuma ve bayram namazlarına katılanlar olmuştur. Ancak ne Hz. Peygamber (s.a.v) döneminde ne de

müteakip asırlarda beş vakit namazla mükellef kadınların tamamının cuma ve bayram namazlarına katıldığı sabit değildir. Günümüzde de isteyen hanımların cami adabına uyarak camilerin kendilerine ayrılan bölümlerinde, cuma ve bayram namazı kılmalarında hiçbir sakınca yoktur.

İmam Şafii yaşlı kadınların cumaya gitmelerini müstehap görmüşlerdir.

3.)Alimler arasında kadına cumanın farz olmadığına dair ümmetin icma vardır. Mezhepler arasında ihtilaf yoktur.

4.)Kadınların fıtrat gereği hadisi şerifte buyrulduğu gibi evinin ortası namazgahıdır. Çünkü çocuğu vardır,ev işi daha çoktur bu sebeple cumanın kadına farz olmaması rahmettir.

Bu ümmet hata ve dalalet üzerine icma etmez. Ashabı Kiramdan beri asırlarca kadınların cuma namazının farz olmadığı hususunda icma edilmiştir. Resulullah Aleyhissalatu vesselamdan böyle öğrenmişlerdir.

Kadın cumayı kılacaksa mahremiyet kurallarına dikkat edilmelidir. Şimdi camilerde cumalara erkeklere bile yer olmuyor ki kadınlarada yer olsun. Kadınlar kendilerine uygun camiler bulduklarında mahremiyete dikkat ederek kılsınlar haram değildir cuma kılmaları.

BAYRAM VE NAMAZLARI (Fıkıh Okumaları)

Bayram namazları ümmet-i Muhammed'e mahsustur. İki bayramımız, iki de bayram namazımız vardır.

Müminler olarak bizim bayramımız, ahiretteki mutluluğumuzun dünyadaki işaretidir.

Bayramlarımız Ramazan'ı şerifin sonunda ve Zilhicce'nin onuncu günündedir.

Bayram namazları hüküm olarak vaciptir. Kime Cuma namazı farz ise bayram namazı da o kimseye vaciptir. Yani bayram namazı, Cuma namazının şartlarını taşır. Rekat sayısı da aynıdır, sadece kılınışı farklıdır.

Cuma namazının vücubunun ve sıhhatinin şartları bayram namazı için de geçerlidir. Sadece hutbe cuma için şart iken bayram namazı için sünnettir.

Bayram namazının vakti; sabah kerahat vakti çıktıktan sonra başlar ve öğle namazının vakti girinceye kadardır. Öğleden sonra bayram namazı kılınmaz. Bayramın ikinci günü de bayram namazı kılınır. Asıl olan yani sünnet olan, bayram namazının musallada kılınmasıdır. Musalla; yani bayram namazı için özel olarak ayrılmış büyük yer.

Bayram namazında hutbe, bayram namazından sonradır.

Bayram namazının birinci rekatında 3, ikinci rekatında 3 olmak üzere toplam 6 defa tekbir getirilir.
Hem imam hem cemaat tekbir getirir.
İlk önce namaza niyet edilir. İstifdah (subhaneke...) okunur, sonra imam üç defa "Allahuekber" diye tekbir alır. Eller her tekbirde kaldırılır ve indirilir. Sonra Fatiha ve zamm-ı sure okunur, rüku ve secde yapılır ve ikinci rekata başlanır. İkinci rekatta Fatiha ve zammı sure okunduktan sonra rükuya gitmeden

önce aynı şekilde 3 defa tekbir alınır. Sonra normal namaz kılar gibi namaz bitirilir. Sabah namazı gibi kılınır, fakat altı tekbir farkı vardır.

Namazdan sonra hutbe vardır, iki bölümdür. Yani iki hutbe olarak okunur.

Bayram namazı hutbesinde tekbir getirmek sünnettir, müstehaktır. İmam birinci hutbede 9 kere, ikinci hutbede 7 kere tekbir getirir.

Bayram günü gusletmek, temiz ve güzel giyinmek, misvak kullanmak sünnettir.

Ramazan'ın sonundaki bayram namazına gitmeden önce, kişinin üç tane hurma yemesi, hurma yoksa tatlı yemesi sünnettir.
Kurban bayramında ise kurban kestikten sonra bir şey yemesi sünnettir.

Bayram namazına -varsa- giderken ve gelirken farklı yol kullanmak sünnettir.

Bayram gecesinden bayram namazına girinceye kadar özellikle yoldayken tekbir getirmek; "Allahuekber Allahuekber la illallahu Allahu Ekber Allahu ekber velillahilhamd" demek sünnettir.

Kadınların da bayram namazlarına gitmeleri caizdir, sünnettir, o coşkuyu yaşamaları lazımdır. Tabi erkekleri namaz açısından sıkıntıya düşürmeyeceklerse.

"Takabbel Allahu minna ve mink", yani "Allah sizinkini de bizimkini de kabul etsin" diyerek bayram namazından sonra müslümanlar tebrikleşirler.

Yarın bayram olacak geceyi nafile ibadetlerle ihya etmek iyidir, fakat bu geceye mahsus bir ibadet yoktur.

Kurban bayramında "teşrig tekbirleri" vardır. Arefe günü sabah namazından başlar, bayramın dördüncü günü ikindi namazında biter.

KUSUF- HUSUF- İSTİSKA (Fıkıh Okumaları)

Güneş tutulması, ay tutulması ve yağmur duası namazları.

Müslümanlar, güneş tutulması ve ay tutulması olaylarının her ne kadar coğrafyaya bağlı olduğunu biliyor olsalar da, Allah'ın mülkünde Allah'ın dikkatini çekmek istediği işler olarak görürler ve namaz kılarlar.

Rasulullah (sav) zamanında da bu namazlar kılındı.

Bunlar kusuf ve husuf namazları için geçerlidir:
Bu namazlar, Allah'ın azametini, dünyanın faniliğini, ahireti hatırlamamız açısından kıldığımız namazlardır.
Müekked sünnettir.
Herhangi iki rekatlık nafile olarak kıldığımız namazlar gibi kılınır.
Tek tek veya cemaatle kılınır. Cemaatle kılınırsa imam sesli kıraat yapmaz.
Bu namaz için ezan okunmaz, minarelerden namaz için haber verilir.
Namazdan sonra imamın hutbe irad etmesi müstehaptır.

İstiska, su istemek demektir.
Buna biz Türkçe'mizde "yağmur duası" deriz.
Sahih hadislere göre Rasulullah (sav) Efendimiz de yağmur duası yapmıştır.
Özellikle ziraat için, içme suyu için,... yağmur duası yapmak müekked sünnettir.
Kulun teberru' halini yani boynu bükük ve muhtaç halini, Allah'a göstermesi de bir kulluk halidir.

Hanefi mezhebine göre yağmur için dua ile yetinmek de caizdir. İki rekat namaz kılmak da vardır.
Namaz kılınacaksa; imam sabah namazı gibi kıraati açık yapar. Namazdan sonra hutbe verir. Hutbeyi verirken kendisi kıbleye döner, sırtını cemaate verir, dua eder ve Allah'tan mağfiret talep eder.
Bu dua için çöllere, tepelere çıkmak da müstehaptır. Yani kulun kendini aciz göstermesi, muhtaç olduğunu göstererek Allah'a yalvarması müstehaptır.
Hatta kedileri, tavukları, köpekleri de beraberinde götürmek, yaşlıları ve çocukları, bebekleri götürmek de müstehaptır.
Yağmur duasından önce küsler barışır ve bundan rahmet umarlar.

Yağmur duasına çıkıp orada iki rekat namaz kılmak, yağmur yağmasa bile bu vesileyle rahmet ummak sünneti yaşatmak olur.

CENAZE AHKAMI (Fıkıh Okumaları)

Namazla ilgili fıkıh kitaplarının son konusu genelde cenaze ile alakalıdır. Çünkü cenaze namazıda olan bir konudur.

Şehitlikte bu konuya girdiği için bu bölümde işlenir.

Cenaze farzı kifayedir. yani birkaç müslümanın bu görevi yerine getirmesiyle diğer müslümanların üzerinden sorumluluğu kalkan bir ibadettir. Mesela bir köyde bir müslüman ölse tüm köye sorumluluk düşer. Sonra o köyden 3-5 kişi cenaze namazını kılsa bütün köyden sorumluluk kalkar artır.

Müslümanın cenazesi ile nasıl ilgilenmemiz gerekir ?

Ölüm döşeğinde can çekişme durumunda olan kimseyi -kendine zorluk olmazsa- yüzü Kıbleye karşı gelmek üzere sağ tarafa çevirmek sünnettir. Başını biraz yükselterek sırtı üstüne yatırmak da caizdir.

Hasta can çekişiyorken ve gerçekten mümin birisi ise ona yardımcı olmak, yakınları için bir gereklilik ve ayrıca da sevaptır. Onun için yanında "kelime-i şehadet" getirmek ve söylemesine yardımcı olmak sünnettir. Buna telkin denir. Çünkü Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuşlardır:

"-Ölülerinize, Lâ ilâhe illallah "ı telkin ediniz. Zira ölüm halinde onu söyleyen (bir mümin)'i bu kelime Cehennem'den kurtarır. " "Son sözü Lâ ilâhe illallah olan kimse Cennet'e girer. " (Müslim, Cenâiz, 1-2; Ebû Davud, Cenâiz, 16)

Hastanın yanında şehadet getirilir ki o da hatırlayıp şehadet getirsin. Yoksa ısrar ile sen de yap denilmez. Zira o anda zor bir durumdadır. Ona zorluk çıkarmamalıdır. Bir defa da söylese yeter. Bu telkini, hastayı sevenlerden biri yapmalıdır. Maksat hastada isteksizlik uyandırmamaktır.

Sekerat halinde olan müslümanın yanında Yasin Suresi okumak sünnettir.

Hasta vefat edince ağzı kapatılır. Bir bez ile çenesi başından bağlanır. Gözleri yumulur. Eller yanlarına getirilir. Bunu yaparken şu dua okunabilir:

"Bismillâhi ve alâ milleti rasülillâh. Allahümme yessir aleyhi emrahu ve sehhil aleyhi mâ ba'dehû ve es'id bi likaike vec'al mâ harace ileyhi hayran mimâ harace anhu. "

Manası: "Allah'ın ismiyle ve Rasûlullah'ın milleti (dini) üzerinde olsun. Allah'ım, onun işini kolaylaştır, bundan sonrasını ona kolay eyle, onu seni görmekle mutlu eyle. Dünyadan kendisi için çıkanı, kendisinin çıktığı şeylerden hayırlı eyle."

Sonra ölünün üstüne bir örtü çekilir. Öldükten sonra yıkanıncaya kadar yanında Kur'an okumak mekruhtur. Çünkü ölü burada bür tür cünüplük halinde gibidir . Öldüğü iyice anlaşılınca hemen yıkanır.

Cenaze'nin Yıkanması

Bu da farzı kifayedir.

Cenazenin yıkanmasından gömülmesine kadar, yapılan işlemlere "teçhiz" (hazırlamak) denir. İslâm'da, ölen kimsenin en kısa zamanda yıkanması, kefenlenmesi ve cenaze namazının kılınarak toprağa verilmesi gerekir. Bu konuda acele davranmak müstehabtır. Ölü şöyle yıkanır:

Yıkanacak ölü teneşir veya yüksekçe bir yere sırt üstü konur ve diziyle göbek arası bir örtü ile örtülür. Teneşir, ölülerin yıkanması için yapılmış, sedire benzer yüksekçe bir tahta masadır: Erkek ölüleri erkekler, kadın ölüleri de kadınlar yıkar. Ölüyü yıkayan kişiye birisi su dökerek yardımcı olur. Ölüyü yıkamak, ona gusül abdesti aldırmaktır. Boy abdesti* almasını bilen herkes ölüyü yıkayabilir; ölü yıkamanın gerektirdiği ayrı bir bilgi ve dua yoktur.

Yıkayacak kişi eline bir bez sardıktan sonra, ölünün avret yerini yıkayıp temizler. Bundan sonra ölüye bir abdest aldırır. Abdest aldırırken ağzına, burnuna su vermez, parmaklarıyla mesheder. Yüzünü, kollarını yıkar, başını mesheder ve ayaklarını yıkar.

Bundan sonra ölünün üzerine su dökülür, başı ile bedeni sabunlu su ile temizce yıkanır, sonra sol tarafına çevrilerek sağ tarafı yıkanır. Bundan sonra sağ tarafına çevrilerek,sol tarafı iyice yıkanır. Her âzâyı yıkarken üç defadan az yıkamamak sünnettir. Suyun zor ulaşacağı organlar yıkanırken ovularak yıkanmalıdır. Bundan sonra yıkayan kimse cenazeyi oturtur gibi kaldırıp, kendisine doğru yaslayarak karnını ovalar; altından bir şey çıkarsa, sadece orasını yıkayıp temizler, tekrar abdest aldırmaz ve yeniden bütün vücudu yıkamaz. Böylece yıkama işlemi biten bir ölü havlu veya benzeri şeylerle kurulanır ve kefenlenir. Sonra başına, yüzüne ve sakalına güzel kokular sürülür, secde yerlerine kâfûr dökülür. Yıkanırken ölünün saç ve tırnakları kesilmez. Ölünün kapalı bir yerde yıkanması daha iyidir. Ölüyü, kendisine en yakın bir kimse veya ahlâki iyi olan ve cenaze yıkamasını iyi bilen birinin yıkaması gerekir. Kadın kocasını yıkayabilir. Fakat, yıkayacak hiçbir kadın bulunmamak gibi bir mecburiyet olmadıkça erkek, ölmüş karısını yıkayamaz.

Şişmiş olup dağılmak üzere bulunan ve dokunulması mümkün olmayan bir ölünün üzerine sadece su dökülmesi yeterlidir. Yıkayan, cenazeyi yıkamaya niyet ederek besmele çeker. Yıkama bitince: "Gufrâneke yâ Rahmân" yani, "Ey merhametli Allah'ım bağışlamanı dilerim" der.

Müslüman ölünün vücudunun bir parçası bulunması halinde, onu yıkamak konusunda âlimler arasında görüş ayrılıkları vardır. İmam Şâfiî, Ahmed b. Hanbel ve İbn Hazm, "yıkanır, kefenlenir ve üzerine namaz kılınır" demişlerdir. İmam Şâfiî: "Bir kuş, Cemel vakasında Mekke'ye bir el getirip attı. Parmağındaki yüzüğünden Mekkeliler onu tanıdılar. Bu eti yıkayarak namaz kıldılar. Olay sahabenin huzurunda olmuştur" demektedir. Ahmed İbn Hanbel der ki:

"Ebû Eyyûb, vücudun bir ayağı varken, Ömer ise bir kemiği varken üzerlerine namaz kılmışlardır." İbn Hazm: "Müslüman ölüsünden bulunan her şey üzerine namaz kılınır; şehit değilse yıkanır, kefenlenir." demiştir. Bulunan parça üzerine namaz kılmaya niyet edilir. Namaz ise hepsine, yani ceset ve ruhu üzerine kılınır. İmam Ebû Hanife ve İmam Mâlik'e göre; "Eğer yarıdan çoğu bulunursa yıkanır ve namazı kılınır; eğer bulunmazsa yıkanmaz ve namazı kılınmaz."

4 aylıktan yukarıya olan ceninlerin ve en azından bağırması gibi canlılık emaresi gösteren bebeklerin cenazesi kılınır. 2 aylık gibi çok küçük olan bebeklerin cenazesi kılınmaz.

Şehid'in Yıkanması

Savaş alanında kâfirler tarafından öldürülen şehitler cünüp bile olsalar yıkanmaz, sadece kefen olmayan uygun bir elbiseyle kefenlenir. Elbise eksik gelirse tamamlanır. Sünnet kefeni üzere fazla gelen elbise ise çıkarılır. Kanları ile gömülür. Kanlardan hiç bir şey yıkanmaz. Zira Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Şehitleri yıkamayınız. Çünkü her yara ve her kan damlası kıyamet günü etrafa misk kokusu yayar. " Rasûlullah (s.a.s.), Uhud şehitlerini kanlarıyla defnetmeyi emretti. Onları yıkamadılar ve namaz kılmadılar. İmam Şâfiî şöyle demiştir: "Şehitleri yıkamamanın ve namazlarını kılmamanın nedeni, yaraları ile Allah'a kavuşmaları içindir." Kanlarının kokusu, misk kokusu olunca Allah'ın onlara olan bu ikramı, onları bu namazdan müstağni kılmıştır. Bu durum, yaralar içinde savaşan ve düşmanın geri dönmesinden korkan, bir an önce ailelerine kavuşmayı, ailelerinin de onlara kavuşmasını arzulayan müslümanlara kolaylık sağlamıştır. Şehitlerin namazlarını kılmamaktaki hikmet şudur: Namaz ölülere kılınır. Şehitler ise diridir. Veya namaz bir şefaattir. Şehitlerin de buna ihtiyacı yoktur. Kâfirler tarafından öldürülmeyen fakat cihat sırasında vefat edenler hakkında şehit* sözü kullanılmıştır.

Ancak bunlar yıkanır ve namazları kılınır. Rasûlullah (s.a.s.), hayatta iken, bunlardan ölenleri yıkamış; müslümanlar da daha sonra şehid düşen Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali (r. anhum)'yi yıkamışlardır.

Eğer su bulunmazsa ölüye teyemmüm verdirilir. Allah'û Teâlâ şöyle buyuruyor: " Eğer su bulamazsanız teyemmüm ediniz." (en-Nisâ, 4/43; el-Mâide, 5/6). Rasûlullah (s.a.s.) "Yeryüzü bana mescid ve temiz kılındı." (Buhârî, Teyemmüm 1, Salat 56; Müslim, Mesâcid, 3; Ebû Dâvud Salat, 24). buyurmuştur. Eğer ölü yıkandığı zaman dağılma tehlikesi varsa yine teyemmüm verdirilir. Yabancı erkekler arasında ölen kadın ile yabancı kadınlar arasında ölen erkeğe de teyemmüm verdirilir. Ebû Dâvud ve Beyhâki'nin de Mekhûl'den rivayet ettiği hadise göre; Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kadın, kendisi ile beraber başka kadın olmadığı halde erkekler arasında ölürse; erkek de kendisi ile beraber başka erkek olmadığı halde, kadınlar arasında ölürse, her ikisine de teyemmüm ettirilir ve gömülürler. Her iki durumda da su bulunmamış sayılır. "

Cenazenin Kefenlenmesi Ölü, yıkandıktan sonra, kefenin ıslanmaması için kurulanır.

Kefen üç çeşittir: 1- Erkeğe göre, "kamis", boyun kökünden ayaklara kadar olur. Yen ve yakası olmaz. Etrafı uygulanmaz. 2- "İzar" ile "Lifâfe", baştan ayağa kadar uzun olur. Lifâfe en üste geleceği ve baş ve ayak uçlarından düğümleneceği için izardan daha uzun tutulur.

Kadında baş örtüsü ile göğüs örtüsü fazla olacağından kadında sünnet olan kefen beş kattır. 3-Yeterli sayılan kefendir ki erkeğe göre izar ile lifâfe'den ibaret olmak üzere iki kat, kadına göre ise bir de baş örtüsü ile üç kattır. Ancak zarurete binaen kadın ve erkek için "setre"; yeterli ne bulunursa ona sarılacak şeydir. Nitekim sahabeden bir kısmı zarûretden dolayı sahip oldukları elbiseleriyle kefenlenip defnolunmuşlardır.

Malın azlığı ve varislerin çokluğu söz konusu olunca ikinci kefenleme; mal çok varisler az ise birinci tür kefenleme yapmak sünnettir. Kefen-i zarûret ise hiçbir malı olmayan için düşünülebilir. Zarûret olmadıkça tek kefene sarılmaz. Kefenin beyaz pamuklu bezden olması daha faziletlidir. Yenisi veya yıkanmış olmasında fark yoktur. Kefenler, içine ölü sarılmadan önce tütsülenir. Ancak beşten fazla tütsülenmez.

Kadının saçları örgü edilerek göğsü üstünde toplanır. Onun üzerine başörtüsü yüzüyle beraber örtülür.

Cenaze Namazı

Gusledilmiş, yıkanmış, temizlenmiş, musalla taşına konulmuş müslüman bir ölü için müslümanların, abdestli ve Kıble tarafına yönelerek kıldıkları bir namaz ve ölü için yapılan bir duadır. Cenaze namazı farz-ı kifâyedir. Yani bir beldede bir kısım müslümanların bu namazı kılmalarıyla, diğerlerinin üzerinden yükümlülük kalkar. Cenaze namazı hiç kılınmazsa, o beldedeki bütün müslümanlar sorumlu ve günahkâr olur.

Cenaze namazının şartı niyettir. Bu niyette, ölünün erkek veya kadın, küçük erkek veya kız çocuğu olduğu belirtilir. İmam olan kimse; Allah Teâlâ'nın rızası için hazır olan cenaze namazını kılmaya ve o cenaze için dua etmeye niyet ederek, namaza başlar. Ayrıca imamlığa niyet etmesi gerekmez. Cemaatten her biri de Allah rızası için o cenaze namazını kılmaya ve onun için duaya ve imama uymaya niyet eder. Ölü, erkek ise: "şu hazır erkek için", kadın ise; "şu hazır kadın için" diye niyet edilir. Çocuklar için de bu şekilde niyet edilir. Cemaatten biri, cenazenin erkek mi, kadın mı olduğunu bilmezse, "üzerine imamın namaz kılacağı ölüye, imam ile beraber namaz kılmaya ve dua etmeye" niyet eder.

Cenaze namazının rüknü tekbirler ve kıyâm'dır. Bu namazda rukû ve secdeler bulunmadığı gibi Kur'an okumak ve teşehhüd de yoktur. Şartları altıdır: Ölünün müslüman olması, kendisinin ve konulduğu yerin temiz olması, cemaatin önünde bulunması, vücut azalarının çoğunun veya başıyla beraber yarısının mevcut olması, arz üzerine konulmuş olması, namaz kılacak kimsenin özürsüz olarak bir şeye binmiş veya oturmuş olmaması. Cenaze namazında cemaat şart değildir. Yalnız bir müslüman erkek yahut bir müslüman kadının kılması ile farz yerine getirilmiş olur. Cenaze namazının sünnetleri dörttür.

1-İmam cenazenin göğsü hizasına durur. Bu namazda erkek, kadın, büyük ve küçük arasında fark yoktur

2-Birinci tekbirden sonra "sübhâneke allâhümme" duasının "ve celle senâüke" kısmı ile birlikte okunması lâzımdır. Dua kasdıyla fatiha okunması da caizdir. İbn Abbâs cenaze namazında Fâtiha okumuş ve "bunun

sünnet olduğunu" bildirmiştir. (Buhârî, Cenâiz, Kıraetu Fâtihati'l-Kitab). İmam Şâfiî'ye göre Fâtiha okumak farzdır.

3- İkinci tekbirden sonra, Peygamber (s.a.s.)'e salât getirmek: "Allâhümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed, Kemâ salleyte alâ İbrâhîme ve alâ âli İbrâhîme inneke hamîdun mecîd." Sonra "bârik" duâsı okunur.

4- Üçüncü tekbirden sonra ölüye, kendi nefsine ve müslümanlara dua etmek. Duânın ahirete ait olmasından başka bir şart yoktur. Fakat Hz. Peygamber'den nakledilen duâları yapmak daha güzeldir. Bu duâ da şudur:

"Allâhumma'ğfirlî hayyina ve meyyitinâ veşâhidinâ ve gâibinâ ve zekerinâ ve unsânâ ve sağîrinâ ve kebîrinâ. Allâhumme men ahyeytehû minnâ fe ahyihî ale'lislâm ve men tevef feytehü minnâ feteveffehû ale'l-imân ve hussa hâza'l-meyyite birravhi ve'rrâhati ve'f-mağfireti ve'r-rıdvân. Allâhümme in kâne muhsinen fezid fî ihsânihî ve in kâne musîen fetecâvez anhu ve lakkıhi'l-emne ve'l-büşrâ ve'lkerâmete ve'z-zülfâ bi rahmetike yâ erhame'r-râhimîn."

Manası: "Allah'ım, dirimizi, ölümüzü, burada olanımızı, olmayanımızı, erkeğimizi, kadınımızı, küçüğümüzü, büyüğümüzü bağışla. Allah'ım, bizden yaşattığını İslâm üzerine yaşat; öldürdüğünü iman üzerine öldür. Bu ölüye de sevinç, rahat, mağfiret ve rıza ihsan eyle. Allah'ım, eğer (bu kimse) iyi idiyse iyiliğini artır, eğer kötü idiyse kötülüklerinden geç. Onu güven, müjde, ikram ve rahmetine yaklaştır. Ey merhametlilerin en merhametlisi."

Eğer cenaze kadınsa, "ve hussa dan sonraki zamirler müennes okunur." Hâzihi'l-meyite... in kânet muhsineten fe-zid fr-ihsânihâ ve in kânet musîeten fe-tecâvez an seyyiâtihâ ve lakkîhâ'l-emne... " gibi.

Duâyı bilmeyen kimse, sadece "Allâhümmağfirlî ve lehû ve li'lmü'minîne ve'l-mü'minât (Allâhım, beni, onu ve bütün inananları bağışla" der. Akıl hastası ve küçük çocuklar için istiğfar edilmez. Çünkü onların günahı yoktur. Onlara Feteveffehû ale'l-imân "dan sonra şu duâ ilâve edilir. "Allâhümme'c'alhu lenâ feratan ve'c'alhulenâ ecran ve zuhran ve'c'alhu lenâ şâfian müşeffean" Manası: "Allah'ım, onu bize ecir; mükâfat, ahiretimiz için yararlı kıl, onu bize âhirette sözü geçen bir şefaatçı eyle."

Bu duâlardan sonra imam dördüncü tekbiri alır, sonra önce sağ tarafa, sonra da sol tarafa sesli olarak, cemaat ise gizlice selâm vererek namaza son vermiş olurlar. Bu vacip olan selâm ile ölüye, cemaate ve imama selâm verilmesine niyet edilir. Cenaze namazının başına yetişmeyen kimse hemen iftitah tekbirini alıp imama uyar ve diğer tekbirleri imamla beraber almaya devam eder. İmam selâm verdikten sonra geçirdiği tekbirleri birbiri ardınca kaza eder, bu tekbirler esnasında herhangi bir dua okunmaz. Birkaç cenaze varsa hepsine ayrı ayrı namaz kılma daha iyidir. En erken getirilenin namazı önce kılınır. Hepsi birlikte gelmiş ise halk nazarında daha faziletli olanın ki önce kılınır. Hepsine bir tek namaz kılmak da yeterli olur. Bu takdirde cenazeler, geniş bir sıra halinde dizilir ve imam bunlardan birisinin göğsü karşısında durarak namaz kıldırır. Yahut cenazeler tek sıra hâlinde kıbleye doğru uzunlamasına da konulabilir.

Namaz kılmak mekruh olan üç vakitte, yani; güneş doğarken, tam tepedeyken ve batarken cenaze namazı kılınmaz. Ancak, bu vakitlerde kılınmışsa kazası da gerekmez. Kabristanda ve cami içinde cenaze namazı kılınmaz, ancak; imam ve cemaatin bir kısmı cami dışında, bir kısmı da cami içinde olarak kılmalarında bir mahzur yoktur. Namazı bozan şeyler cenaze namazını da bozar.

Sağ doğup ölen çocuğun adı konulur, yıkanıp kefenlenir ve namazı kılınır. Ölü doğan çocuğun adı konulur, yıkanıp bir bezle sarılır ve cenaze namazı kılınmadan defnedilir. Ölen gebe kadının karnındaki çocuk hareket ederse, kadının karnı yarılarak çocuk alınır. Kasden ve zulmen ana veya babasını öldürenlerin, öldürülmüş eşkıya ve yol kesicilerin namazları kılınmaz.

Cenazede cemaat şartı olmamakla birlikte, cemaat sayısı ne kadar çok olursa, sevap da çoğalır. Hz. Âişe, Rasûlullah (s.a.s.)'ın şöyle dediğini nakletmiştir: "Bir cenazenin namazını yüz müslüman kılarak hepsi ona şefaat dilerse, kendilerine o kimse hakkında şefaate izin verilir. " (Müslim Cenâiz, 58).

İbn Abbas (r.a.), Rasûlullah'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: "Bir müslüman öldüğü zaman, cenazesini, Allah'a hiç bir şeyi ortak koşmayan kırk kişi tutup kaparsa, Allah kendilerine o kimse hakkında şefaate izin verir. " (Müslim, Cenâiz, 59).

Namaz kılınıncaya kadar cenazede hazır olan kimseye bir kırat, gömülünceye kadar hazır bulunana da iki kırat sevap vardır. " İki kırat nedir?" diye sorulunca, Hz. Peygamber (s.a.s.) "İki büyük dağ gibi" diye cevap verir, yani iki büyük dağ kadar sevap verilir. (Müslim, Cenâiz, 52).

"Cenaze defninde acele ediniz. Eğer bu ölü iyi bir kişi ise, bu bir iyiliktir. Onu (bir an evvel kabirdeki) hayır ve sevabına ulaştırmış olursunuz. Eğer bu cenaze iyi bir kişi değilse, bu da bir ferdir. Bir an evvel omuzlarınızdan atmış olursunuz. " (Buhârî, Cenâiz, 52).

"Ey mü'minler! Siz ölüyü teşyî ediyorsunuz. Onun önünde, arkasında sağında, solunda yürüyünüz. "

Yukarıda naklettiğimiz hadislerden de anlaşılacağı gibi, cenazeyi bekletmeden en kısa zamanda toprağa vermek gerekir. Ölü hakkında iyi ve kötü şahitliği Cenâb-ı Allah kabul eder. Bu münasebetle ölüleri hayırla anmak sünnettir. Bir müslümanın cenazesinde bulunmak herkese farz-ı ayın değilse de; mümkün mertebe çok sayıda cemaatin bulunması ölü için rahmet ve bağışlanma vesilesidir. Ayrıca cenazeye katılan müslümana da çok büyük bir sevap vardır.

Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, "Peygamber (s.a.s.), Necâşî'nin vefat haberini öldüğü gün vermiş, ashabını namazgâha çıkartarak saf bağlatmış ve dört defa tekbir almıştır." (Buhârî, Müslim),

Burada Necaşi, Habeş imparatoru Ashama olup, Hicret'in dokuzuncu yılında vefat etmiş ve Allah Rasûlü Medine-i Münevvere'de onun için ashabıyla, gıyabında cenaze namazı kılmıştır. Bu uygulama, zaruret sebebiyle vukû bulmuştur. Hanefî ve Mâlikilere göre gâibin cenaze namazını kılmak mutlak olarak caiz değildir.

Hanefilere ve bazı fâkîhlere göre ölüm haberini hısım ve akrabaya, eşe dosta bildirmek caizdir. Günümüzde bu duyuru, müezzinlerin "salâh" okuyuşları ile yapılmaktadır.

Cenazenin Taşınması ve Defni

Cenazeyi kabre kadar taşımak bir mümine yapılacak en son hizmetlerdendir. Bu taşıma aynı zamanda bir ibadettir. Bilhassa namaz kılınan yerlerde, mezarlıkla namaz kılınan yerin yakınlığı durumlarında cenazeyi vasıta ile taşımak bu ibadeti terk etmek olur.

Sünnet üzere, cenazeyi tabutun dört tarafından dört kişi tutarak taşır. Tabutun dört tarafından onar adım taşımak müstehaptır. Daha çok taşımanın sevabı da çoktur. Önce cenaze sağ ön tarafından, sonra sağ arka tarafından taşınır. Sonra sol tarafına geçilerek sol ön ve sol arka tarafından omuzlanır. Böylece her tarafından onar adım olmak üzere kırk adım taşınmış olur. cenazeyi acele götürmek de müstehaptır. Zira o iyi bir kişi ise kabirde karşılaşacağı iyi hâle bir an önce kavuşturulmuş olur. Kötü bir kişi ise bir an önce şerrinden ve yükünden kurtulmuş olunur.

Cenazeyi takip edenler, yolda lüzumsuz lâkırdı etmezler. Yüksek sesle konuşmazlar. Hatta yüksek sesle zikretmez ve Kur'an okumazlar. Ölümü ve ahireti düşünürler. Susmak sünnettir. Ölümden ibret almaya çalışmalıdır müslümanlar.

Cenazeye peşinden kadınların gitmesi tahrimen mekruhtur.

Cenaze kabre konacağında, kabre inen bir kaç kişi cenazeyi alarak yüzü kıbleye karşı, başı batıya gelmek üzere sağ yanına yatırırlar. Bu esnada: "Bismillahi ve ala milleti Rasûlillahi" (Allah'ın adı ile ve Rasûlullah'ın milleti (dini) üzere derler. Kefenin bürgüsünün baş ve ayak tarafındaki bağları çözerler. Kadını kabre mahreminin indirmesi evlâdır.

Cenazenin arkasına, cesedi toprağın sıkıştırmasından koruyacak taş, tahta gibi şeyler dizilir. Sonra kabir, toprakla doldurulup örtülür. Bu arada kabir başında Kur'an'dan bazı sûrelerin okunması mümkündür. Bu arada salih bir kişi kalkıp ölünün baş tarafında ve yüzü hizasında durup ölünün anasının adı ve ölünün adı ile üç defa "Yâ filan oğlu -kızı- filân" der ve aşağıdaki telkinatı yapar: "Ey filân oğlu -kızı- filân... Dünyada iken Allah'tan başka ilâh yoktur, Muhammed Allah'ın elçisidir, Cennet haktır, Cehennem de haktır, öldükten sonra dirilmek de haktır. Şüphesiz kıyamet günü gelecektir. Allah, kabirde olanları diriltecektir" diye yaptığın şahitliği hatırla. Sen, Rab olarak Allah'a din olarak İslâm'a, Rasûl olarak Muhammed'e önder olarak Kur'an'a, kıble olarak Kâbe'ye, kardeşlerin olarak müminlere razı olmuştun. De ki:

"Allah'tan başka ilâh yoktur, ona dayandım O, ulu arşın sahibidir." Ey Allah'ın kulu de ki, "Allah'tan başka ilâh yoktur. De ki, Rabbim Allah'tır, dinim İslâm'dır, Rasûlüm Muhammed (s.a.s.)'dir. Yâ Rabbi onu yalnız bırakma. Sen, mülk verenlerin en hayırlısısın."

Kadınların cenazelerinde mahremleri olmalı. Müslüman Kadınların kabre varıncaya kadar setri avret şuuru vardır. Gömülürken vucudu bel kalınlığı vs belli olmasın diye kabrin üzerine bir çarşaf gerip gömmek sünnettir.

Bir mezara çok kimse konabilir sakınca yoktur. Müslümanların Allah dostlarının olduğu mezarı seçmesi caizdir.

Ölmüş birinin cenazesini öpmek caizdir.

Müslüman zaruret olmadıkça kıyamete kadar kabirleri açmaz. Müslümanların mezarlarını süslü yapmak ,koca bina yapmak,hele hele resim koymak caiz değildir. Sadece isimli bir mezar taşı konulabilir.

Erkeklerin kabir ziyareti sünnettir. Kadınlarınkisi ise serbesttir.

Ziyaret için kabristana giden kimse, önce mezarlığın girişinde kabir halkına gizlice selâm verir:
اَلسَّلامُ عَلَيْكُمْ دَارَ قَوْمٍ مُؤْمِنينَ وَاِنَّا اِنْ شَاءَ اللّهُ بِكُمْ لاَ

حِقُونَ der.

Kabir başında Kuran okumak müstehap diye kaynaklarımızda vardır. Ancak bunu ticaret haline getirmemeliyiz.

Taziye ölenin geride kalanlarına baş sağlığı dilemesidir. Bu sünnetimizde vardır. Sabır tavsiye edilir. Bu taziyenin edeplerinden biriside onlara yemek götürüp bu acılı günlerinde yemekle meşgul olmamalarını sağlamaktır.

Cenaze evinde yemek yemeye gitmek bu ümmette yoktur. Ölünün ruhu için yemek yedirilmez. Ölünün ruhu için fakir fukara doyurulur.

Taziyenin defalarca yapılması mekruhtur. 3 günden sonra taziye yapmak mekruhtur. Fakat uzaktan gelenler için 15 güne kadar müsade verilmiştir.

Bir müslümanın arkasında 3 günden fazla matem tutmak tahrimen mekruhtur. Sadece kadın kocası ölünce 4 ay 10 gün matem anlamında bir tedbir alır. Bu Kuranla sabittir. İşte süslenmez yiyip içmez fazla vs...

İntihar edenin durumu çok kritiktir. Büyük bir veballe ahirete gittiğinden cenazesinin kılınmayacağı söylenmiş ise de kılınabilir, cinnet geçirdiği için öyle büyük bir suç işlediği varsayımı üzerinden namazının kılınabileceği söylenmiştir.

Cenaze nakli kanunen zaruriyet yoksa caiz değildir.

İBADETLERDE VEKALET (Fıkıh Okumaları)

Bu konuyu konuşmadan önce ibadetlerin yapılmasında 2 önemli boyuta dikkat etmemiz gerekiyor vekaletle ibadet neden yapılıyor bunu anlamak için.

İbadetle birinci maksat müslümanın Allaha kul olan insanın kendisini cehennemden kurtaracak yaratılış gayesini gerçekleştirecek işler yapmasıdır.

İbadetin bir boyutu daha var o da şudur; yeryüzünün Allaha kullukla şenlendirilmesi gayeside önemli bir gayedir. Bunun için bir müslüman öğlen vakti ezan okunduğunda namaz kıldığında kendisini kurtacak bir iş yapmış demektir ama aynı zamanda bir müslüman yeryüzünde Allahın rızasını kazanmak insanı yaratmak maksadını gerçekleştirmek için yeryüzü bütününü şenlendiren büyük bir iş yapmıştır.

Bir kişi öğle namazını kılmadığı zaman diyelim kılan 100 kişi varsa o 100 kişiden bir eksiklik artı yeryüzündeki secde eden kitle sayısının bir kişi azalması şeklinde yansır. Bunun için bir müslümanın yerine vekaletle ibadet yapmak sadece onu kurtarmak değildir. Yeryüzünde şeytanın azalmasını istediği kulluk taat işlerinin vekil tayin ederek de olsa şeytanın hoşlanmadığı bir iş yapılmış olur. İbadetlerde vekaletin mantığı budur. Esas olan ibadeti insanın kendisinin yapmasıdır.

Vekâlet İslâmiyetin caiz gördüğü bir akittir. Bu akdin meşrûiyeti kitap, sünnet ve icma ile sabittir. Nisa sûresinin 35. ve Kehf sûresinin 19. âyetleri vekâletin meşruyetinin Kur'ân'daki delilidir. Hz. Peygamber

(s.a.s)'in kurban almak için Hakîm b. Hizâm'ı ve zekat toplamaları için bir takım memurları vekil tayin etmesi de Sünnetten delildir. Ayrıca vekâletin caiz olduğunda İslâm uleması ittifak halindedir (İbn Kudâme, V, 79). Ayrıca akıl da bu akdin meşru olmasını gerektirir. Çünkü herkes her işini bizzat kendisi yapamayabilir. Dolayısıyla o işi yâptırmak için bir başkasına yetki vermek ihtiyacındadır.
İslam hukukunun meşru gördüğü diğer ahitlerde olduğu gibi vekaletin rüknü de icap ve kabuldür. İcap ve kabul müvekkilin, "Seni şu malı satman için vekil tayin ettim"; vekilin de "kabul ettim" demesi gibi sarahaten olabileği gibi, birisi tarafından açıkça söylenerek sarahaten, diğerinin de susması ile delâlet yoluyla olabilir.
Vekâlet akdinde kullanılan lafızlar şunlardır: Tevkil, izin, tefvîz, emir, rıza, dilemek (meşiyet), irade, vesayet ve teslîttır (bkz. Ali Haydar, a.g.e., III, 794, 795).
Vekâletin Caiz Olup Olmadığı Konular
Vekâlet, bir kimsenin bizzat kendisinin yapabileceği her türlü muamelede caizdir. Yani kişi kendi yapabileceği meşru bir muamelede bir başkasını vekil tayin edebilir (el-Merğınanî, el-Hidâye, III,136). Buna göre, alım satım, havale, rehin, daman, kefalet, şirket, vedia, mudarabe, müzaraa, müsakat, icare, ceâle, karz, sulh, vasiyet, hibe, vakıf, sadaka, fesh, ibra, nikah, talak gibi konularda vekâlet caizdir. Ama herkes için alabilmesi mübah olan, dağdan ot ve odun toplamak, denizden balık tutmak, dağda av avlamak gibi konularda vekâlet caiz değildir.
Hakları istemede ve mahkemede savunmada vekâlet caizdir. Fakat şahitlikte, yeminde, adakta caiz değildir. Zina haddi gibi Allah hakkı olan hadlerin istifasında da vekâlet caizdir (İbn Kudâme, a.g.e., V, 203 vd). Ancak bu konularda vekâletin cevazı mutlak değildir. Bir takım kayıt ve şartlara bağlıdır. Bu şartlar vekâletin sıhhat şartları başlığı altında ele alınacaktır.
İbadetlerin ifası konusunda vekâletin caiz olup olmayacağı, ibadetin cinsine göre değişir. Bilindiği gibi ibadetler, bedenî, malî ve hem bedenî hem malî olmak üzere üç çeşittir.
İman konusunda vekalet caiz değildir.
Namaz, oruç gibi sırf bedenî olan ibadetlerde vekâlet caiz değildir. Zekât vermek, kurban kesmek gibi sırf malî olan ibadetlerde vekâlet caizdir. Yani bir kimse malının zekâtını bizzat kendisi verebileceği gibi bir başkası eliyle de verebilir. Hac gibi hem bedenî hem de malî olan ibadetlerde ise vekâletin cevazı, müvekkilin durumuna bağlıdır. Müvekkil bu ibadeti bizzat kendisi yapamayacak derecede müzmin hasta veya yaşlı ise yerine başkasını gönderebilir. Aksi takdirde bizzat kendisinin hacca gitmesi gerekir. Bu kayıt farz hac ile ilgilidir. Nafile olan hacda mutlak olarak vekâlet caizdir (İbn Kudame, a.g.e., V, 202 vd).
Hacda şeytan taşlamaya vekalet caiz demiştir şafii ve hanbeli mezhebi.
Maliki ve Hanefi fukahasına göre ölen birisinin adına oruç tutulmayacağı kanaatına varmışlardır şafi mezhebine göre caizdir denmiştir. Fakat biz Hanefi mezhebini esas alıyoruz.
Kendisi hac yapmamış üzerinde hac borcu olan birisinin başkası hakkında vekaleten hac yapması uygun değildir.
Hanefi ulemasına göre Kuran öğretmek hariç diğer ibadetler üzerinden para kazanmak caiz değildir denmiştir. Burada Kuran öğretmek başka şey Kuran okumak başka şeydir. Bir yerde Kuran okumak için para almak caiz değildir.
Bir müslüman öldüğünde geride kalan akrabalarına düşen görevler;
1.) Hemen borçları ödenmeli. Yahutta alacaklılardan defnetmek için izin almalıdır.
2.) Cenazenin defin işleriyle ilgilenilir.
3.) Genel komşuluk hakları helallik alma gibi konular ile ilgilidir.
4.)Vasiyet bıraktıysa vasiyetiyle ilgilenilir.
5.)En son miras bölünür.

Hanefi ve Hanbeli ulemasının ittifak ettikleri konu şudur; Hangi iş ibadet niyetiyle yapıldığında ondan sevap kazanılıyorsa bir müslüman onu yaptığı zaman ölmüş bir mümine onun sevabını bağışlayabilir.

Şüphesiz bunlar garanti değildir bunu Allah bilir. Ama bu bir umuttur.

Kur'an ve Sünnet'te ISKAT örneği yoktur. İlk müctehidlerin ictihadlarında da yok. Sadece 2. Dönem müctehidlerinden itibaren Hanefi kitaplarında şöyle birşey var deniyor ki her namaz için bir fitre miktarı kadar birşey verilirse namaz yerine inşaallah kabul olunur deniyor.
Önce denmiş ki işte bir insan 70 senedir namaz kılıyor ölümünden 4 gün önce namaz kılmayı bıraktı kılamadı ona kefaret olur mu ? Ee işte olur demişler. Bu böyle kaynaklara geçmiş. Sonraki dönemlerde ise bunu ömür boyu namaz kılmamışlarada uygulamışlar. Sonra mesela 80 yıl namaz kılmamış bir adamın namaz borcunu 15 yaşından itibaren hesaplamışlar verilecek fitrenin miktarı bir çuval para külçe külçe altın olarak çıkıyor. E bu parayı vermeye güç yetmiyor. Hile bulmuşlar buna da adına devir demişler. Biz aslında toplamı 1 milyon lira tutuyor bunun. 1 milyon lirayı nasıl verelim fakire fukaraya. 1 veya 2-3 fakir çağıralım o 1 milyon lirayı vermeyelim de mesela 1000 lira verelim fakire. 1000 lirayı bin kere fakire verip geri alalım. Verip geri alalım böylece 1 milyon vermiş gibi olalım. İşte aslı sünnete hadise ayete dayanmazsa bir şeyin böyle tiyatrosuda olur sonra. Sadece gülünç bu. Buna inanmak bile aklı zorlar. Böyle birşey şeriatımızda olamaz.
Bunun adına devir yapmak diyorlar anadoluda ama bunun asıl adı tiyatro. Bununla ne namaz düşer ne başka şey. Haşa Allahı mı kandırıyorsunuz fakire verir gibi yapıp geri aldım diyorsunuz. Bu iş günaha girmeye bile sebep olur.

Hanefi ulemasının kitaplarında geçen bu uygulama, o kitaplarda da hararetle tavsiye edilen bir şey değildir. Zira ISKAT, düşürmek demektir. Yani kulun namaz ve benzeri borçlarını düşürmek anlamına kullanılmaktadır. İslam dininin özüne ters düşebilecek bir uygulama olarak bunu delillendirmek de zordur.

NİYET 1 (Fıkıh Okumaları)

Fıkıh çok büyük oranda ibadetleri anlatmaktadır. İbadetlerdede herşeyden çok önce niyet gelir.
Endülüslü Alim Abdullah İbn Ebi Cemre rahmetullahi aleyhin çok dikkat çeken bir tespiti var diyor ki; "isterdim ki fukahanın bir bölümü hiç bir işle meşgul olmasın sadece niyeti anlatsınlar insanlara. Niyetsiz hiçbirşey olmayacağını anlatan dersler yapsınlar. Çünkü insanların aslında en büyük sorunu niyet meselesidir." diyor rahmetullahi aleyh.
Kendiside hadis ilminde meşhur değerli bir alimdir.

Niyet konusunda katedilmesi gereken çok önemli meseleler var. Şu meşhur "Ameller ancak niyetlere göredir. Herkes ancak niyetinin karşılığını alır" Hadisine bakıldığında mesele gayet iyi anlaşılıyor zaten. Başta Ebu Davud Ahmed bin Hanbel İmam Şafii gibi muhaddis ve fukahanın çok büyük bir bölümü bu hadisi şerifi çok ciddi bir şekilde tahlil ediyorlar. Bunlardan en önemli tespitlerden bir tanesi: "ameller ancak niyetlere göredir hadisi dörtte birdir." diyorlar. Yani bütün İslam dört parça olsa bir tanesi bu hadistir diyorlar. Sadece bu açıdan bile baksak demek ki niyet ciddi bir şekilde bizim için önemli yer tutması lazım. Bir niyet etme fıkhı bilmemiz lazım. Niyet etmeninde bir fıkhı bir inceliği muhakkak vardır. Bu sebeple niyetle ilgili geniş bir ders yapmakta fayda gördük.

Niyet bir alemdir. Niyeti oluşturmadan önce müslüman çok iş yaptığını zanneder ama aslında hiçbir işe muvaffak olamaz çünkü kullar olarak biz dış görüntülere büyüklüğe küçüklüğe bakabiliriz ama Allah azze ve celle sadece kalplere bakıyor.

Niyette ihlas şarttır.

İnsanın kalbine hükmü birden bire olmaz. İstediği gibi yön veremez. Mesela bir mümin gelip ben artık ömer bin hattabın kalbi gibi bir kalple niyet alacağım dese bu hemen anında olmaz. Peki mümin ne yapabilir ? Kalbin etrafını giriş çıkışlarını düzenleyebilir. Salih insanlarla bir arada duran bir kalple fasık insanlarla bir arada duran kalp arasında çok fark var. Salih insanlarla otura otura salihlerden olma ihtimali taşır mümin.

Zayıf bir bilgiyle ihlas peşinde koşmak başka şey iyi bir bilgiyle ihlas peşinde koşmak arasında çok fark var.

Bizim niyetlerimi biz hemen bugün düzeltemeyebiliriz ama niyetlerimiz düzelsin diye bugünden itibaren Allahın kitabının ahkamını daha iyi öğrenmeye başlayabiliriz. Efendimizin ve Sahabe efendilerimizin hayatını daha iyi okuruz. Salihlerle daha çok bir arada otururuz. Yoksa kalp bir günde asla düzelmez.

Niyet şeriatın işi var veya yok saymadaki ölçüsüdür. Bir işi niyet etmek karar vermek o işi yapmak veya yapmamak anlamına gelir. Mesela oruçlu bir mümin unutarak tıka basa yemek yese orucu bozulmuyor. Niye ? Çünkü bozmaya niyeti yoktu o yüzden yok sayıyor şeriat bu durumu.

Mesela rejim yapıyor birisi. Akşama kadar aç dursa bundan sevap kazanmaz. Fakat oruç tutsa Allah rızası için sevap olur. Ya da Peygamberim az yiyordu bende az yiyeyim sünnettir dese bu da sevap olur. İşte niyet çok önemlidir.

Müslüman niyeti ile ulaştığı yere ameli ile ulaşamaz. Mesela bir şehidin şehit olması niyeti sebebiyledir. Ameli olarak ise belki orduya onu ölmesi zarardı. Mesele burada niyetti müthiş bir makama ulaştı.

Bir müslüman Allahın huzurunda titiz bir abdestle titiz güzel bir namaz kılmak için seccadenin başına varsa uzaktanda bir fıkıh alimi onu izlese belki 20 tane kusur bulacak onda. Büyük ihtimalle zaten namazlarımız teraziye konsa borçlu çıkar mümin. Ama tüm bunların ötesinde mümin o dağlar gibi büyük niyetiyle 2 sayfa Kuran oku 2 rekat namaz kılar onunla Allah'a öyle bir yükselir ki o yükselişi sadece namaz kılarak ebediyen ulaşamazdı. Bunun için müminin niyetiyle ulaştığı şey ameliyle ulaştığı şeyden çok daha fazladır.

Müslimin rivayet ettiği bir hadisi şerifte ne buyruluyordu: Mümin samimi bir şekilde Allahtan şehitlik istiyorsa yatağında ölse bile şehittir buyruluyor.

Talebelikte hocalıkta işin ucunda Allahın rızası olan herşey böyledir. Nasıl ? Talebe İmamı Azam İmam Şafii olmak için ilim yoluna çıkmıştır imam değil müezzin bile olamamıştır. Dışardan bakanlara göre yazık beş sene on sene boşa harcadı diye görülür ama Allaha göre böyle mi ? Hayır ! O kazandığını kazanır niyeti sayesinde biiznillah.

Bir müminin imanı sonsuzdur sonsuz imanla yaşadığı için 100 sene 200 sene namaz kılarak ahirete gittiği halde ebedi sonsuz cennette kalıyor. Aynı şekilde kafir 100 senelik zina içki ile ahirete gitsede ebedi cehennemde kalıyor. Çünkü o kafir milyar senede yaşasaydı gavurluğundan vazgeçmemek vardır niyetinde. Demek ki niyet ebedi cennet veyahut ebedi cehennemin sebebidir.

Niyet bir ameli isabet ettirmeden de sevap kazanmaya müsait olmak demektir. Ashabı Kiramdan Ebû Yezîd Man İbni Yezîd İbni Ahnes -radıyallahu anh- (Man -radıyallahu anh- de, babası Yezîd -radıyallahu anh- de, dedesi Ahnes -radıyallahu anh- de sahâbîdir) şöyle dedi:

Babam Yezîd sadaka vermek üzere yanına birkaç dinar aldı ve onları Mescid-i Nebevî de oturan birinin yanına koydu. Ben Mescid'e uğrayarak paraları aldım ve babama götürdüm.
Babam:
– Vallâhi ben onları sen alasın diye bırakmamıştım deyince, Resûlullah'ın -sallallahu aleyhi ve sellem- yanına giderek durumu arzettim.
Bunun üzerine Hz. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:
– "Yezîd! Sen niyet ettiğin sadaka sevabını kazandın. Man! Aldığın para da senindir." (Buhârî, Zekât 15. Ayrıca bk. Dârîmî, Zekât 14; Ahmed İbni Hanbel, Müsned, III, 470)

Niyet sayesinde müslüman hiç kazanılmayacak şeyleri kazanabilir. Kazandığı şeyleride niyet eksikliği yüzünden kaybedebilir. Amellerimiz bedense niyet onun ruhudur. Nasıl ruhsuz beden söz konusu değilse niyetsizde amel söz konusu değildir.

İhlas niyetteki kalitenin adıdır. Müslümanın Allah için birşey yapmasına ihlas deniyor. İhlas bizim Allaha karşı samimiyet sınavımızın adı.

Müminin dünyada olupta cennetteymiş gibi hissetmesi istenebilir mi ? Bu İmam Şatibinin deyimiyle bu kaldırılamaz birşeyin istenilmesidir insandan. Oysa Allah yeme içme şehvet duyguları varken insandan kulluk yapmasını istemiştir. Sınav bu demektir.

Bir kere Ashabı Kiram böyle yaşamadılar. Biz kulluğu insanlıktan çıkarak değil insan olarak yapacağız. Böylece insanın şehvetini eşiyle tatmin etmesi bile niyeti sayesinde ibadete dönüşecek.

Efendimiz Aleyhisselatu vesselam putperestlerede sizin dininiz size benim dinim bana dedi. Artık kadınlara ebediyen yanaşmayacağım,yiyip içmeyeceğim,uyumayacağım diyen sahabelerede aynı şekilde benden değilsiniz dedi. Rasulullah aleyhisselatu vesselam dünya ile ahiret arasındaki dengedir. Karunu anlatan Ayetleri o okumuştur insanlara. sonunda ne var o ayetlerin "dünyadan da nasibini unutma." Buyurdu Allahu teala. Seninde bir evin araban eşin olsun. Yazlık evin bile olabilir. Kureyş suresinden öğreniyoruz. Yazın bir yerde kışın bir yerde oturmak ayıp değildir.

Müslümanlar Allahı ve Peygamberi dinler yollarına devam ederler. Bir dönem müslümanlar felsefeye daldılar ne yazık ki etkisinden de hala çıkıp kurtulamadılar. Tasavvufu tasavvuf felsefesi üzerinden yaşamak isteyenler Allahın rızasını istiyoruz derken ne edeyim ya cenneti Allahın cemali yeter diye bir felsefe yaptılar. Allah senden razı oldu cehennemde yansanda olur demeye getirdiler. Bu en iyimser ifadeyle kaş yaparken göz çıkarmaktır. Neden bir defa Allah "muttakiler için hazırlanmış olan cennete koşun diyor." Yani Allah ve Peygamberi cennete koşun diyor insanlar ise cennetin ne luzumu var diye boş laf yapıyor. Evet Allahın rızası çok büyüktür ama cenneti küçük görmek yoktur. Hatta ve hatta Allah için sefil bir hayat yaşamaz mümin.

Niyet ve ihlas konusunun zıttı riya yani Allah için yapılan bir işi insanlar bilsin diye yapmandır. Bu riya küçük şirk olarak adlandırılıyor. Allahu teala ibadetlerinde ortak istemiyor. Riya ameli sıfırlıyor. Burada da bir abartı ortaya çıkartıyor şeytan. Mümin riyaya gireceğim diye ibadetleri terk etmeye başlıyor. Müslüman Allahtan korkup riyaya düşmemek için çabalar. Sıfır riya hedeftir bu şekilde ibadet yapmak insanlar yokmuş gibi olmak hedeftir ama bu olmazsada en azından riyayı en aza düşürmeye çalışırız. Bir müslüman hasta olunca intihar etmez tedavi olmaya çalışır. Riyaya girdim diye ibadeti terk etmek olmaz tedavi etmeye çalışılır.

NİYET 2 (Fıkıh Okumaları)

Bir niyete gelinceye kadar zihinde ya da kalpte 6 merhale var. Niyet bu merhalelerin sonucu olarak oluşuyor. Mesela ekmek dediğimiz şey yemek masamıza gelinceye kadar toprak tohum yağmur hasat değirmen gibi türlü işlemlerden geçip geliyor. Niyette hemen kendiliğinden oluşmuyor. Niyetten önce kademeler var. Bu kademeler;

1.) Bilgi kademesidir. Bir müslüman namazın farz olduğuna dair bilgi sahibi ki namaz kılmaya niyet ediyor

2.) Müslüman namazın farz olduğunu biliyor ama bu niyet için yeterli değil bir de hedefi var müslümanın. O hedef Allahın rızasını kazanmak niyetidir.

3.)Etken bir şey olması lazım. Yani müminin bilgisi var hedefi var fakat bişeyin onu dürtmesi lazım. Bu da ya Allahtan korku veyahut Allah sevgisi gibi bir nedendir.

Bu kademeler birbirinden koparılmaz şeylerdir.

4.)Bir insanın arzusu da isteğide yani meyli olmalı. İnsanda bilgi hedef olur etkende hazırdır şu anda öyle bişey istemiyordur.

5.)İrade isteme arzusu olacak. Gayesinin peşinden gitmek için plan yapan düşünce kurabilen bir irade bulunacak.

İşte bunlardan sonra müslüman ibadetine mesela namaza hususi niyet eder. Özellikle fukahamız niyeti tarif ederken ve şartlarından konuşurken niyetin kalple ilgili olduğunu söylemişlerdir.

İnsanın kalple niyet etmesi deyince kalple beraber dört kelimenin daha bağlantısı dikkatimizi çekecek.

1.)Akıl
2.)Nefis
3.)Beyin
4.)Göğüs

Niyetin şartları
1.) İslamdır. Müslüman olmayanın niyeti geçerli sayılmaz
2.) Mümeyyiz olmalıdır. İyiyi kötüyü anlayabilecek,kadın erkek ayrımı yapabilecek durumda olmaktır. Fukaha aşağı yukarı 7 yaş demiştir bu dönemin yaşına.
3.)Neye niyet edildiği bilinmelidir.
4.)Niyet edildiği zaman o niyete aykırı bir düşünce peşinden gelmemesi lazım. Mesela namaza niyet ediyor kıbleye dönmek farzdı. Aklından niyetinden kıbleye ters dönücem diye düşündü. Niyeti bozulduğundan namazıda bozuldu. Mümeyyiz olmayan çocuğun ibadet farz olmaz üstüne ama sevapları yazılır gene o ibadetlerin.

Hanefilere ve bir rivayette İmam Mâlik'e göre abdest ve gusülde niyet farz değil sünnettir. Delil; abdest ayetinde; Ey iman edenler! Namaza kalkacağınız zaman yüzlerinizi ve dirseklerinizle birlikte ellerinizi yıkayın. Başınıza meshedin. Her iki topuğunuzla birlikte ayaklarınızı da (yıkayın)" (el-Mâide, 5/6)

buyurularak abdestin dört farzı belirlenmiş, niyetten söz edilmemiştir. Hadislerde de niyetten söz edilmemiştir. Diğer yandan necâsetten taharet ve setr-i avret gibi namazın diğer şartlarında da, niyetin şart olmayışına kıyas yapılmıştır.

İmam Şâfiî, Ahmed b. Hanbel ve başka görüşünde İmam Mâlik'e göre ise abdestte niyet farzdır. Delil; "Ameller niyetlere göredir" hadisi ile namaz ve teyemmümde niyetin farz oluşuna kıyastır. Ayrıca ibadette ihlâsın gerçekleşmesi ve abdestin namaz için emredilmiş olması onların dayandığı delillerdendir (el-Kâsânî, el-Bedâyî', I,17; İbn Âbidîn, Reddül-Muhtâr, I, 98-100; el-Meydânî, el-Lübâb, I,16; İbn Rüşd, Bidâyetül-Müctehid, I, 21; İbn Kudâme, el-Muğnî, I, 110 vd.).

Teyemmüm abdestinde niyet farzdır. Abdestin yerini alan yeni bir temizlik türü olduğu için niyetsiz olarak geçerli olmaz. İmam Züfer'e göre, teyemmümde niyet farz değildir (en-Nisâ', 4/43; eş-Şevkânî, Neylül-Evtâr, I, 258; Zeylaî, Nasbu'r-Râye, I, 48).

Namaz konusunda niyet namazın şartlarından olup, Allah rızası için ihlâsla namaz kılmayı dilemek ve hangi namazın kılınacağını bilmekten ibarettir. İbâdetin âdetten ayrılması ve ihlâsın gerçekleşmesi için niyet bir farzdır. Bu da ibadeti yalnız Allah'a tahsis etmeyi gerektirir. Ayette şöyle buyurulur: "Oysa onlar, yalnız dini kendisine tahsis ederek... Allah'a ibadet etmekle emrolundular" (el-Beyyine, 98/5). Ameller niyetlere göredir" hadisi de başka bir delildir. Niyet kalbe ait olmakla birlikte dil ile de söylenmesi daha uygundur. Bu müstehaptır. Çünkü burada dil kalbe yardımcı olur. "Niyet ettim bu günkü öğle namazının farzını kılmaya" demek gibi. Farz namazın veya vitir, tilâvet secdesi, adak ve bayram namazları gibi vacib bir namazın niyetinde bu namaz cinsinin belirtilmesi gerekir. Nitekim kaza namazlarında da hem vaktin hem de "ilk veya son kazaya kalan" şeklinde günün belirlenmesi gerekir. Meselâ; "Bugünkü Cuma namazının farzına veya kurban bayramı namazına niyet ettim" demek gibi. Genel olarak "farz namaza" diye niyet etmek yeterli değildir. Nâfile namazlarda; "Niyet ettim şu vaktin ilk veya son sünnetini kılmaya" diye niyet edilir. Bununla birlikte nafilelerde mutlak niyet de yeterlidir. Müekked veya gayri müekked sünnet olduğunu veya rekat sayısını tayin etmek gerekmez". Yalnız teravih namazı için, "Teravih namazını veya vaktin sünnetini kılmaya niyet ettim" denilmesi ihtiyata daha uygundur. Diğer yandan namazlarda niyet ile tekbir arasına, namaza aykırı bir fasıla girmeksizin, niyetin namaza bitişik olması gerekir. Bu fasıla namazda yapılması uygun olmayan yeme, içme, konuşma gibi işlerdir. Fakat arada abdest almak, ön safa namaz için yürümek gibi namaza ait bir fasıla olursa bunun zararı bulunmaz (ez-Zühaylî, el-Fıkhul-İslâmî ve Edilletuh, I, 611; Ömer Nasuhi Bilmen, Büyük İslâm İlmihali, İstanbul 1959, s. 156 vd.; "Namaz" maddesi).

Namazda imama uyanın imama uydum diye niyet etmesi lazım. Burada bir ayrıntıyı tespit etmemiz gerekiyor. Özellikle Hanefi fukahasının uygulaması. İmam kadın cemaat varsa kadın cemaatinde kendisine uyduğuna onların imamı olduğuna niyet etmesi lazım. Aksi takdirde kadınlar açısından sıkıntı çıkar.

Yine namazda mesela teravih namazına niyet eden birisi selam verdikten sonra bir sonraki namaza kalkmadan önce konuşsa,su içse dünyalık bir iş yapsa tekrar mesela teravihin 13. Rekatına başlayacak olsa yeniden niyet alması gerekir.

Oruç ister farz, ister kaza veya nafile olsun bütün çeşitlerinde niyet şarttır. İbâdeti âdetten ayırmak için namazda olduğu gibi oruçta da niyet gerekir. Oruç zimmette borç olan bir oruç ise buna geceden niyet edilmesi ve belirlenmesi gerekir. Ramazan orucunun kazası, bozulan nafile orucun kazası ve keffâret oruçları gibi. Bu çeşit oruçlara niyetin geceleyin veya en geç ikinci fecrin başlangıcında yapılması şarttır.

Çünkü bu oruçlar için İslâm'ın belirlediği bir gün yoktur. Bu yüzden bunu oruç yükümlüsünün niyetiyle belirlemesi gerekir. Diğer yandan akşamdan böyle bir oruca karar verilmiş veya bunun için sahura kalkılmış olması da niyet yerine geçer. Bazı oruçlara ise geceden niyetlenmek şart değildir. Ramazan orucu, zamanı belli adak orucu, bütün nâfile oruçlar bu niteliktedir. Bu gibi oruçlara akşam güneşin batışından, ertesi gün, gündüzün yarısından öncesine kadar niyet edilebilir. Fakat güneşin batmasından önce veya tam istivâ zamanında yahut öğleden sonra akşama kadar hiçbir oruca niyet edilemez. Bu konuda mukîm ile yolcu veya hasta ile sağlam kimse arasında bir fark yoktur (el-Kâsânî, el-Bedâyi ; II, 85; İbnül-Hümâm, Fethul-Kadir, II, 43-50, 62; eş-Şürünbülâlî, Merâkil-Felâh, s. 106; el-Meydânî, el-Lübâb, I, 163).

Hz. Peygamber (s.a.s) bir gün Hz. Âişe'ye şöyle buyurmuştur: "Yanınızda öğle yemeği var mıdır?" Hz. Âişe; "Hayır" diye cevap verince, Allah Elçisi: "O halde ben oruç tutuyorum" buyurdu. (Bu hadisi Dârekutnî rivâyet etmiş "İsnadı sahihtir" demiştir).

Mâlikîlere göre her çeşit oruca, geçerli olması için güneşin batması ile fecrin doğuşu arasında niyetlenmiş olmak şarttır. Şâfiîler'e göre ise yalnız nafile oruçlara zevalden önceye kadar niyet edilebilir. Diğer oruçlara ise geceden niyet etmek şarttır (İbn Rüşd, Bidâyetül-Müctehid Mısır t.y., I, 284; ez-Zühaylî, a.g.e., II, 619, 620; eş-Şirbînî, Muğnîl-Muhtac, I, 423 vd.)

Niyetin hac ibadetine etkisi haccın çeşidini belirlemede görülür. İfrad, Temettu' veya Kıran haccı yapacak kimse mikatta ihrama girerken buna uygun olarak niyet eder. İhrama girerken mücerred hac için niyet edilmişse, umre yapılmaksızın yalnız hac ibadetini ifa etmekle yetinilir. İhramda kalış Akabe cemresini yapıncaya kadar devam eder. Akabe cemresinden sonra isterse nafile olarak kurban keser, sonra traş olur ve ihramdan çıkar. Temettü haccı ise; hac aylarında, önce umre niyetiyle ihrama girip umreden sonra ihramdan çıkılması, sonra yeniden hac için ihrama girilmesi suretiyle yapılan hac türüdür. Aynı hac mevsimi içinde umre yaptıktan sonra ihramdan çıkmadan yapılan hacca da "Kıran haccı" denir. Temettu ve Kıran haccı yapanlara şükür kurbanı kesmek vacib olur (el-Kâsânî, a.g.e., II,167; İbnül-Hümâm, a.g.e., II,199 vd., 214, 288-294; ef-Meydânî, a.g.e., I, 192 vd.; ez-Zeylaî, Nasbu'r-Râye, III, 99, 113).

Kurban ibadetinde de niyetin önemi büyüktür. Çünkü bayram günü sırf fakirlere dağıtmak amacıyla bazı hayvanlar kesilip dağıtılsa, kurban niyeti olmadıkça sadece sadaka ecri alınabilir. "Besmele" kasten terkedilerek hayvanın kesilmesi halinde, etini yemek veya fakirlere yedirmek haramdır. Kurbanda, Yüce Allah'a ulaşan et veya deriler değil; niyet, ihlâs ve takvâdır. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulur: Onların ne etleri, ne kanları hiç bir zaman Allah'a ulaşmaz. Fakat sizden O'na yalnız takva ulaşır" (el-Hacc, 22/37). Kurban'da niyetin şart olması, onu âdet gereği hayvan kesmekten ayırmak içindir. Bu konuda delil yine Ameller niyetlere göredir" hadisidir (Buhârî, Bedül-Vahy, 1; Müslim, İmâre, 155).

İtikâf yapacak olan kimsenin buna niyet etmesi gerekir. Niyetsiz yapılacak bir itikaf geçerli olmaz. Adanan bir itikâfta, ayrıca bunun dil ile de ifade edilmesi gerekir (İbn Âbidîn, a.g.e., İstanbul 1984, II, 440 vd.; ez-Zebîdî, Tecrîd-i Sarih Tercümesi, VI, 323 vd.; Mehmed Zihni, Nimet-i İslâm, İstanbul 1328, s. 98 vd.; ez-Zühaylî, a.g.e., II, 700 vd.).

Zekâtta da, diğer ibadetlerde olduğu gibi niyet şarttır. "Ameller niyetlere göredir" hadisi burada da delildir. Nafile sadakadan zekâtı ayıran, niyettir. Zekatı yoksula verirken veya bu amaçla ayırırken zekât olduğuna kalben niyet edilmesi yeterlidir. Dil ile söyleme şart değildir. Bir kimse bir malı yoksula niyetsiz olarak verse, sonradan zekâta niyetlense, eğer bu mal henüz yoksulun elinde mevcutsa niyet geçerli olur. Zekâtta vekilin değil, mal sahibinin niyeti geçerlidir. Mal sahibinin, malını yoksula verirken "Bunu niçin

veriyorsun?" gibi bir soruya düşünmeksizin "zekât olarak veriyorum" diyebilecek bir halde bulunması niyet yerine geçer. Zekâta niyet etmeksizin malının tamamını tasadduk eden kimseden zekât borcu düşer (el-Kâsânî, a.g.e., II, 40; İbnül-Hümâm, a.g.e., I, 493; İbn Âbidîn, a.g.e., II, 4, 14-15; el-Meydânî, el-Lübâb, I, 140 vd.).

Niyet, cenaze namazının şartıdır. Bu niyette ölünün erkek veya kadın, küçük erkek veya kız çocuğu olduğu belirtilir. İmam olan kimse, Allah Teâlâ'nın rızası için hazır olan cenaze namazını kılmaya ve o cenaze için dua etmeye niyet ederek namaza başlar. Ayrıca imamlığa niyet etmesi gerekmez. Cemaatten her biri de Allah rızası için o cenaze namazını kılmaya ve onun için duaya ve imama uymaya niyet eder. Ölü erkek ise: "Şu hazır erkek cenaze için", "Şu hazır kadın cenaze için" diye niyet edilir. Çocuklar için de bu şekilde niyet edilir. Cemaatten biri sağırlığı veya sonradan yetişmesi gibi başka bir sebepten ötürü cenazenin erkek mi kadın mı olduğunu anlayamasa; "Üzerine imamın namaz kılacağı ölüye, imam ile birlikte namaz kılmaya ve dua etmeye" diye niyet eder (İbn Abidîn, a.g.e., I, 811; eş-Şirbînî, Muğnîl-Muhtâc, I, 344; eş-Şîrâzî, el-Mühezzeb, I,132; İbn Rüşd Bidâyetül-Müctehid, I, 235; ez-Zühaylî, a.g.e., II, 399 vd.).

Mübahlar niyetle ibadete dönüşür. Mesela işe gidip para kazanmak mübah bir iştir. Ne sevap ne helaldir. Kul para kazanayım infak ederim, Allah rızası için çocuklarıma eşime bu parayla bakarım kimseye muhtaç etmem Allah bana sevap yazsın derse bu çalıştığı işe gitmesi ibadete dönüşür.

Bir insanın evlenmesi mübah bir iştir. Harama düşmeyim iffetimi koruyayım diye evlense sevaba dönüşür.

Aynı şekilde Allah rızası için hanımını alıp mağzaya götürsen onun sevdiği şeylerden alsan,yedirsen bu sevaba dönüşür. Buharinin rivayet ettiği hadisi şerifte “Allah rızası için hanımının ağzına koyduğun şeyde bile sana sevap vardır” buyruluyor hadisi şerifte.

Niyetler haramı asla helale dönüştürmez. Mesela ortamı bozmayım diye hehe deyip gıybet dinlemek gıybet haramını helalleştirmez.
Mesela bir erkek güzel bir kıza bakıp Allahın yaratma sanatını tefekkür ediyorum kötü niyetim yok diyemez. Haram haramdır.

Bizim Allah için yapacağımız işlerimiz dünyevi bir gaye ile yapılınca bozuluyor mu ?

Süte su katınca süt o hâlâ. Eğer süte sütün rengini bozacak kadar su katılıyorsa o süt değildir artık. Ancak süt kaldırıyorsa o suyu yani sütün kıvamı fazla değişmemişse eh idare eder deriz. Allah için yapılan ibadetler ne kadar riya,ticaret,gösteriş kaldırır ?

Mesela cenaze namazına hava soğuk diye gidesi yok adamın. Ama akrabalar ayıplar laf söz olur diye cenaze namazına gidiyor. İşte bu adamın sütü bozuldu tamamen su oldu. İhlas gitti... Bütün ibadetler için bu kuralı kullanabiliriz. İbadetler Allah rızası için olmalıdır. İbadetlere katılan Katık oranı kadar sorun var demektir.

Eğer sütümüz tamamen bozulmadıysa kaynatır onu kurtarırız. Kaynam tövbe ve istiğfardır. İbadetleri bu süzgeçten geçirirsek tamamen bozulmadığı sürece kurtuluş umudumuz vardır inşaallah.

MENDUB (Fıkıh Okumaları)

Fıkıh hükümlerini belirtirken kullandığımız hüküm ölçülerinden biriside mendub kelimesidir.

Farz vacip olmayan yapınca sevap kazanılan terk edince günah olmayan şeylere mendub denir.

Mendub kelimesinin açılımı bu açılımda bazı kavramlarla yakınlığını göreceğiz. Mesela sünnet ve müstehap kelimesine yakınlığını göreceğiz.

Sünnet kullanılınca iki şeyi yansıtır. Birincisi Efendimiz aleyhisselatu vesselamın bıraktığı büyük mirasına sünnet diyoruz. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemden gelsin veya Kurandan anlaşılsın bağlayıcılık açısından farz vacip gibi olmayan hüküm anlamında da sünnet diyoruz.

Mendûb, Fıkıh usulü terimi olarak mendûb, Şâri'in (Allah ve Rasülünün) yapılmasını kesin olmayan bir ifade ile istediği davranışlardır.

Buna göre yine kesin olmayan bir ifade ile yapılmaması istenen davranışların (mekruhların) terki de mendûbdur. Esasen mendûb, Hz. Muhammed'in (sallallahu aleyhi ve sellem) bazen yapıp bazen terkettiği iştir.

Mendûbun hükmü: Terkeden günaha girmez ve cezaya çarptırılmaz; işleyen, Allah katında övgüye lâyık görülür ve kendisine sevap yazılır. Bununla birlikte, dikkat edilmesi gerekli nokta şudur: Bir ferdin, bütün mendûbları veya bir mendûbu sürekli olarak terki caiz olmadığı gibi, toplum olarak bir mendûbun veya topluca mendubların terki de yasak ve günahtır.

Fıkıh usulü terimi olarak mendûbun çatısı altında yer alan terimler şunlardır: Sünnet-i müekkede, sünnet i gayr-ı müekkede, müstehab, nâfile, tetavvu', ihsân, fazilet, edeb.

Fıkıh kitaplarında, mendûb terimi daha çok, önem derecesi itibariyle "sünnet"ten sonra gelen "müstehab"ın eşanlamlısı olarak kullanılır.

Mesela erkeklerin sakallı olmaları Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin sünnetindendir. Müslüman erkek tipi sakallı tiptir. Ama hüküm olarak sakal vaciptir farzdır. Peygamber Aleyhisselama kültür olarak isnat edilmesi başka şey ki buna sünnet diyoruz hüküm olarak farz vacip olması başka şeydir.

İkinci bir örnekle daha iyi anlayalım. Misvak kullanmak bize yine Resulullah Aleyhisselatu vesselamdan ve ashabından gelen bir mirastır kültürdür. Hüküm olarak farz vacip değildir ama sünnettir.

Özetle bişeyin hükmü ayrı Peygamberimizin kültürü olması,yaşam tarzı olması ayrı bişeydir. Yani Peygamberimizin sallallahu aleyhi vesellem yaptığı herşey farz vacip demek değildir.

İmam Nevevi şafii mezhebindendir ona göre kitabını okuduğumuz zaman mendup müstehap sünnet kelimelerini aynı anlamda kullandığını görürüz. Tatavvu ise çok nadir bu anlamda bazı fıkıh kitaplarında geçmiş kullanılmıştır.

Hanefi ulemasına göre genel bir ayrım vardır. Resulullah aleyhisselatu vesselamın terk etmeden yaptığı şeylere sünnet ara sıra yaptığı şeylere ise müstehap denir. İnsanın Allahu teala emretmeden yaptığı şeylere ise tatavvu yani nafile denir.

Fukaha nasıl bir konuyu farz veya vacip diye nitelendiriyorlar ?
Mesela İbni Mesudun Tirmizide rivayet ettiği hadisi şerifte Rasulullah aleyhisselatu vesselam buyuruyor ki: "Ayakta iken idrar yapmak sıkıntıdır." Şimdi burada Peygamber aleyhisselatu vesselam efendimiz böyle bir müslümanı ince uyardıysa o müslüman için yeterlidir bir daha ayakta idrarını yapmaz. İlla Peygamberimizin ayakların yanar şöyle olur böyle olur diye şiddetli tehdit etmesine gerek yoktur. Neden ? çünkü Peygamberimizin birşeyi istememesi bizim için yeterli bir sebeptir. Fukahaya dönüyoruz oturarak bevletmeye mendub sünnet diyorlar. Neden ? Çünkü Peygamberimiz sallallahu aleyhi vesellem böyle bir kural koymuştur ama Buharinin rivayet ettiği bir hadisi şerifte de çok sıkıştığı bir zamanda da bir kabilenin çöplük gibi bir yerinde ayakta bevletmiş belkide orada üstüne çöp pislik bulaşmasın diye yorumlar var. Bu şekilde bevlettiğini görende Huzeyfe radıyallahu anhdır.

İşte demek ki fukaha bir hadisi okuyup hemen haram helal diye hüküm vermiyor. Bir hadis okuyup o hadisle ilgili on binlerce hadisi okuyup bakıyor onun karşıtı olan birşey var mı ? Ondan sonra haramsa haram farz ise farz diyorlar.

İkinci örnek abdestte başlarken besmele çekmek sünnettir dedik. Tirmizinin rivayet ettiği hadisi şerifte Rasulullah aleyhisselatu vesselam buyuruyor ki: "Kim abdest alır o abdestte besmele çekerse o abdestin temizliği bütün bedeni içindir. Kim abdest alırda besmele çekmezse sadece organlarını yıkamış olur" Bir başka hadis buyruluyor ki "Herhangi bir iş besmelesiz başlarsa o sakat bir iştir."

Bu hadisi şeriflerde abdeste besmelesiz başlarsan sevabının eksik olacağı ortaya çıkıyor ama Peygamber Efendimiz abdesti yoktur abdesti bozulmuştur demediği için abdesti kabul olmuş oluyor besmelesiz başlayanın. İşte alimler buradan şöyle bir sonuç çıkartıyor: abdestte besmele tavsiye etmiştir.

Görüldüğü gibi fukaha durup dururken bu farz bu mendup dememişler.

Bir örnek daha abdest alırken boynun mesh edilmesi sadece hanefi mezhebinde ve hanbeli mezhebinin bazı fakihlerinde mendubtur diye geçiyor. Diğer mezheblerde buna mekruh diyenlerde var. Neden ? Bir kere boynu meshetmeyi emreden hadisi şerif sahih bir hadis değildir zayıflığında da sıkıntı olan hadistir. Bu hadisi şerifi Molla Aliyyül Kari mevzuatında zikrediyor. Böyle olunca hanefi uleması da Rasulullahın tavsiyesi vardır farz vacip şart değildir müstehaptır yapılsın demişlerdir.

Bir başka örnek ezan meselesi. Fukahanın büyük bölümüne göre ezan sünnettir. Peki neden fukaha Peygamber emri olan hadise neden farz demediler ? Bir bedevi Rasulullah sallallahu aleyhi ve selleme geldi. Peygamberimiz ona namazı tarif etti. Ama o tarifin içinde ezanı anlatmadı. İşte bu sebeple alimler şart değil ama sünnettir dediler bir mahallede bir kişi okusa yeterlidir dendi.

Bir başka örnek namaza başladık namazın sünnetlerinden birisi nedir İSTİFTAHtır yani Sübhanakeyi okumaktır. Sonra da istiaze yani euzu besmele çekmektir. Bunların sünnet olduğunu nereden anladık ?

Çünkü adamın birisi gelmiş mescidde namaz kılmış. Rasulullah aleyhisselatu vesselam efendimiz yanlış kıldın demiş. Adam öğret bana ya Rasulallah deyince Fatihadan başla buyurmuş Peygamber Efendimiz. Biz buradan anlıyoruz ki sübhaneke euzu besmele farz değildir.

Eğer Peygamber efendimiz aleyhisselatu vesselamın sünnetini esas alarak Kuranı anlamazsak Kuran ayetlerinden birçok farz ortaya çıkar müslümanlarda bu farzların altında bocalar.

Bu örneklerden farz vacip başka şey sünnet başka şey bunları anlıyoruz. Fukaha bunları kafasına göre ayırmamıştır.

Mesela ayette buyruluyor ki temizler temizlerle pislerde pislerle evlensin buyruluyor. Ama bakıyoruz ki daha önce zina yapan birisiyle zina yapmamış birisiyle evlenebiliyor ashabı kiramda bunu görüyor. Haa ayet demek ki temiz biri pisle evlense bu haramdır demek değildir. Nereden anlıyoruz bunu ashab böyle bir hüküm vermiyor fukahada anlıyor ki bu mendup tavsiye niteliğinde böyle yaparsanız daha iyi olur niteliğinde bir husustur.

Cumhur fukaha ne demek ? 100 fakihten yoğunluk olarak bir tarafın olduğu görüş demek. Mesela 95 kişi bir görüşteyse o görüşü kabul ederiz. Tabi şunu unutmuyoruz bu sonuçlara ulaşmak asırlar sürdü. Beşinci asra kadar sürdü bu hükümleri çıkarmak. Biz şimdi açıyoruz bir ilmihali bir dakikada bu bilgiye ulaşıyoruz. Tabi en çok amel eden kazanacak.

ZEKAT 1 (Fıkıh Okumaları)

Zekat dinimizin namazdan sonraki ikinci temelidir. Sıralama yapılırken namaz şehadat kelimesinden sonra birinci zekat ikinci oruç üçüncü hac dördüncüdür. Bu aynı zamanda önem sıralaması olarak da anlaşılabilir. Kuranı Kerim sıralamasında da namaza ait yoğunluğun rakipsiz denecek şekilde olduğunu söyleyebiliriz. Namazdan sonraki yoğunluk vurgulama zekatta vardır.

Zekat farz ayn olan ibadetler arasında namazdan sonra ikinci sıradadır. Zekattan sonra da oruç gelir bu sıralamada.

Fıkıh ve hadis kitaplarında zekatı ele nasıl almamız gerektiğine dair önemli bir hususu burada zikredelim. Rasulullah aleyhisselatu vesselam efendimizin vefatından sonra şeytan bir grup yeni müslüman olmuş cahil insanı kandırarak zekat vermeme gibi bir direniş içine girdiler. Ebu Bekir radıyallahu anh ümmetin halifesi olarak onları savaşla tehdit etti. Ashabdan bile Ebu Bekir radıyallahu anhın bu tutumunu ağır görenler aşırı olduğunu düşünenler olmuştur. Bunun üzerine Ebu Bekir radıyallahu anh: “Peygamber Aleyhisselatu vesselam zamanında şu keçinin yuları bile zekat olarak veriliyordu da şimdi onu vermiyorlarsa yine bu orduyu gönderirim.” Buyuruyor. Çünkü Ebu Bekir radıyallahu anh büyük basiretiyle bunun İslamın tuğlalarını söküp islamın içini boşaltma hareketi olduğunu gördü. Demek ki zekat dinimizin namaz gibi ciddi tutulması gereken bir ayettir. Bu meselenin özeti şudur: Allah Kuranı Kerimde namazı zikredip hemen peşine zekatı zikrediyor. Zekatı namazdan ayırmıyor. Demek ki namaza nasıl inanıyorsak zekatada inanmamız gerekir.

Zekatın Fıkhı

Zekatın fıkhı insanın elindeki mal üzerinden döner. Bu mallar;

1.) Tarım ürünleri
2.) Altın gümüş para çek senet ticaret malı
3.)Hayvanlar

Bunların belli nisap dediğimiz ölçüsü vardır. O ölçüye ulaşan malın zekatı verilir.

Zekat müminin Allahu tealanın imtihanını kazanmak için yaptığı bir ibadettir.
Ancak zekatın bir de rakamsal maddi boyutu var. Zekat toplumda fakirlik zenginlik dengesini sağlayan bir maddi ölçüdür aslında. Fakirlerle zenginler arasında ki iletişimi ve dengeyi sağlar zekat.

Zekat zenginler kazanacak sonra o zenginler fakirlerinde geçimini sağlayıp bakacak demek değildir. Zekat sıfır sermayeli bir insana ilk atılım sermayesini verecek,artık evinde aş pişmez açlık sorunu çeken bir aileye hadi açlığınızı giderin tarlaya çıkıp çalışmak için güç toplayın demek için destek olmaktır.

Zekat cihad için yola çıkan mücahitlerede destek olma yoludur.

ZEKAT 2 (Fıkıh Okumaları)

Zekatın Vücubunun Yani Farz olmasının Şartları

Mükellef açısından gerekli olan şartlar:

Zekât verecek olan kişi akıllı, hür, erginlik çağına ermiş, dinen zengin ve Müslüman olmalıdır.

Buna göre; Müslüman olmayanlara, delilere, çocuklara ve hürriyetini kaybetmiş olan köle ve esirlere zengin de olsalar zekat farz değildir.

Zekâtın farz olmasına engel olan akıl hastalığında (delilik) iki hal düşünülebilir:

1- Çocukluktan itibaren deli olanlar: Bunların hastalığı devam ettiği müddetçe mallarına zekât gerekmez. Erginlik çağına geldikten sonra sıhhate kavuşacak olurlarsa, o tarihten itibaren kendilerine zekât farz olur.

2- Erginlik çağına geldikleri zaman akıllı oldukları halde sonradan akıl hastalığına tutulanlar. Bu durumda olanların hastalıkları bir sene aralıksız devam ederse, o sene kendilerine zekât gerekmez. Fakat, sene içerisinde bir iki gün gibi az bir zaman için de olsa sıhhat bulana o senenin zekâtı farz olur. Bu söylenilenler İmam Muhammed'in görüşüdür. İmam Ebû Yusuf'a göre; senenin çoğunu sıhhatli geçirmeyen akıl hastalarına o sene için zekât gerekmez. Bunaklık da; delilik hükmündedir.

Zengin olan çocukların; erginlik çağına geldikleri andan, küçükken akıl hastası olup da erginlik çağına geldikten sonra sıhhat bulanların da sıhhat buldukları andan itibaren bir sene geçince zekât vermeleri gerekir.

Toprak mahsullerinde, hem çocuklara hem de delilere zekât gerekir. Buna; öşür denilir.

Şafiî, Malikî ve Hanbelî mezheplerine göre; hiç bir ayırım yapılmadan çocukların ve akıl hastalarının tüm mallarından zekât gerekir (Merginânî, a.g.e., I, 96; Mevsılî, el-İhtiyar II, 130; el-Cezîrî, Kitabu'l-Fıkıh ale'l-Mezahibi'l-Erbaa, I, 590, 591).

b- Mal açısından gerekli olan şartlar:

1- Mal, mal sahibinin aslî ihtiyaçlarından ve borçlarından fazla olarak, nisab* miktarı veya daha fazla olmalıdır. Bu nisab miktarı altınla ölçülür ve 81 gram altın kadar mal diye ölçülür.
İlla altının olması gerekmez 81 gram altına eş değer malında olabilir.

Aslî ihtiyaç; kişinin ve ailesinin ihtiyaçları olan mal, eşya ve aletlerdir (bk. "Havâic-i Asliyye" mad).

2- Mal, hakîkaten veya hükmen artıcı olmalıdır.

Hakîkaten artıcı olmasından maksat; malın, ticaret veya üreme yoluyla çoğalıcı olmasıdır. Buna göre; her türlü ticaret malı, nesli, sütü ve tüyü alınmak üzere kırlarda otlatılan erkek ve dişi hayvanlar hakîkaten artıcıdır. Bu şekilde hayvanlara; saime * denilir.

Malın hükmen artıcı olması; sahibinin veya sahibinin vekili elinde bulunması suretiyle artırılmaya elverişli olmasıdır. Altın, gümüş ve paralar bu kabildendir.

3- Malın üzerinden bir yıl geçmiş olmalıdır. Buna; Havelân-ı Havl veya Havl-i Havelân denilir (bk. "Havelan-ı Havl" mad). Yıl olarak kameri ayı hesaplarız 354 gün deriz 1 yıla.

Nisâb miktarı mala sahip olan bir kimseye; o mala sahip olduktan itibaren bir sene geçtikten sonra zekât vermesi farz olur. Nisâbın, hem senenin başında hem de sonunda mevcut olması gerekir. Arada azalıp çoğalmasına itibar edilmez. Zekât verirken malın, sene başındaki veya sene ortasındaki değil, sene sonundaki değerine itibar edilir. Mesela; sene başında 500.000 lirası olan bir kimsenin sene ortasında 300.000 liraya düşse fakat sene sonunda 600.000 olsa bu şahıs zekâtını 600.000 lira üzerinden verecektir.

Zekât verilmesi gereken bir mal; üzerinden bir sene geçtikten sonra artacak olsa, artan miktar için üzerinden bir sene geçmedikçe zekât icab etmez. Toprak mahsûllerinin zekâtında; mahsûlün üzerinden bir sene geçmesi şart değildir. Hasadı yapıldıktan sonra zekâtlarının verilmesi gerekir.

Malının üzerinden 354 gün geçen bir müslüman 354. Gün gelir gelmez nisaba ulaşan malının zekatını vermeyebilir. O malın zekatı olan parayı bir kenara ayırır kullanmaz. Mesela 2 ay sonra ablam yanıma gelecek zekatımı ablama vericem diyen birisi malının üzerinden bir yıl geçtiği halde zekat verecek parayı kenara ayırıp iki ay daha kenarda bekletebilir. Sonra ablası gelince bekletmeden hemen verir zekatını.

4- Sahibi, mala tam olarak malik olmalıdır. Bundan maksat; malın, sahibinin elinde olması ve onda bir başkasının hakkının bulunmamasıdır. Buna göre; kadının henüz eline geçmeyen mehrine ve insanın elinde bulunmakla beraber, buna karşılık borcu olan malına zekât gerekmez. Ancak, borcuna mukabil olanı çıktıktan sonra geriye kalan miktar nisâba ulaşırsa o fazlalık için zekât gerekir. Buradâki borçtan maksat; kul borcudur. Keffaret, nezir, hacc, gibi dinî borçlar zekâtın gereğine manî değildir. Eskiden kalma zekât borcu da nisâba manidir. Buna göre; elinde nisâb miktarı malı olan bir kimsenin, eski senelerden kalma zekât borcu olur ve bu borç düşüldüğünde geri kalan miktar nisâbtan aşağı düşerse, o kimseye zekât icabetmez.

Satın alınıp henüz teslim alınmayan mal, borçlu tarafından inkâr edilmeyen, edilse bile isbatı mümkün olan alacaklar ve yolcuların memleketlerinde olan mallarına zekât gerekir.

Bir kimsenin, sahibi olmakla beraber elinden çıkan ve faydalanması ya da bir daha kendisine dönme umudu olmayan (denize düşen, kaybolan mallar; borçlu tarafından inkâr edilip isbatı mümkün olmayan alacaklar) mallardan dolayı zekât icabetmez.

Haram yolla kazanılan malın zekâtı verilmez. Bu malın, varsa sahibine verilmesi, bilinmiyorsa fakirlere dağıtılması gerekir.

Okumayan için kitapların zekatı verilmesi gerekli. Mesela evinde tıp ansiklopedisi var sen de tıptan anlamıyorsun evinde öyle duruyor ilerde çocuk okur belki diye bir bahane olmaz. . O kitabın fiyatıda nisap miktarına ulaşacak kadar değerli sen onun zekatını verecek. Ama mesela bir tefsir kitabı bir müslümanın evinde ihtiyaçtır islami ilmi bir kitabın zekatı gerekmez. Bugün olmasada yarın okuma ihtimali vardır müslümanın o kitapları. Aynı şekilde bir coğrafyacınında coğrafya kitaplarının zekatını vermesi gerekmez çünkü onları kullanıyor. Onlardan zaman zaman faydalanıyor.

Evde lüks arabası var adamın ihtiyacı var o arabaya lükste olsa zekatı gerekmez. Diyelim ki o adam karısınada lüks araba aldı. Karısınında ihtiyacı olduğu için karısı kullanıyorsa onada zekat gerekmez.

ZEKAT 3 (Fıkıh Okumaları)

Bir müslüman zekatını nasıl hesaplayacak ?

Sahibi, mala tam olarak malik olmalıdır. Bundan maksat; malın, sahibinin elinde olması ve onda bir başkasının hakkının bulunmamasıdır. Buna göre; kadının henüz eline geçmeyen mehrine ve insanın elinde bulunmakla beraber, buna karşılık borcu olan malına zekât gerekmez. Ancak, borcuna mukabil olanı çıktıktan sonra geriye kalan miktar nisâba ulaşırsa o fazlalık için zekât gerekir. Buradâki borçtan maksat; kul borcudur. Keffaret, nezir, hacc, gibi dinî borçlar zekâtın gereğine manî değildir. Eskiden kalma zekât borcu da nisâba manidir. Buna göre; elinde nisâb miktarı malı olan bir kimsenin, eski senelerden kalma zekât borcu olur ve bu borç düşüldüğünde geri kalan miktar nisâbtan aşağı düşerse, o kimseye zekât icabetmez.

Altına borç diye imza attığı her ne varsa müslüman o borcu ödemeden zekat veremez. Para kasasında duruyor olsa bile artık o para onu değildir borçlandığı adamındır.

Zekâta Konu Olan Mallar ve Bunların Nisapları

Mallar; açık (zâhire) ve gizli (bâtıne) olmak üzere iki kısma ayrılır (bk. Emvâl-i Zâhira" ve "Emvâl-i Bâtına mad.)

Yılın altı ayından fazlası kırlarda otlayarak beslenen ve ticaret için değil de, eti, sütü, yünü vs. için tutulan (Sâime) hayvanlar, bazı toprak mahsulleri, madenleri, yer altından çıkartılan defineler ve gümrüklerden geçen ticaret malları açık (zâhir) mallardır. Nakit paralar, altın, gümüş ve depolarda ya da mağazalarda

bulunan ticaret malları da gizli (bâtın) mallardandırlar. Bu mallardan her biri belirli ölçülerde zekâta tabîdirler.

Hayvanların Zekatı

Senenin yarıdan çoğunu kırlarda otlayarak geçiren sâime hayvanlar; eti, sütü ve yünü için beslendikleri takdirde özel nisaplarla zekâta tabi olurlar. Bu hayvanlar; koyun, keçi, sığır ve develerdir. Koyun ve keçiler aynı sınıf olarak mütalaa edilirler.

a- Koyunlar ve keçilerin zekatları:

Koyun ve keçilerin nisâbı kırktır. Daha aşağısına zekât gerekmez. Bunlar biribirlerine ilâve edilirler. Erkek ve dişileri arasında fark yoktur.

Sayıları kırktan fazla olan koyun ve keçilerin zekâtları şöyledir:

Bundan sonraki her yüzde bir koyun veya keçi verilir. Bu rakamların arası zekâttan muaftır. Yani 40 koyun için bir koyun verileceği gibi,120 koyun için de bir tek koyun zekât verilir.

b- Sığır ve mandaların zekâtı:

Sığır ve mandalarda zekât otuzdan başla. Bundan sonrası için zekât şu şekilde verilir:

Altmış sığırdan itibaren hesap; ilk nisâb olan otuz üzerine otuz veya kırk ilâvesiyle yapılır. Otuzdan sonraki her kırk için üç yaşına giren bir dana, her otuz için de iki yaşına giren bir buzağı verilir. Meselâ; altmış sığır için iki tane iki yaşına girmiş buzağı, yetmiş sığır için de bir tane iki yaşına girmiş buzağı ve bir tane de üç yaşına girmiş dana verilir. Seksen sığırın zekâtı da; iki tane üç yaşında danadır.

Zekât olarak verilecek hayvanın erkek veya dişi olması arasında fark yoktur.

c- Develerin Zekâtı:

Develerin nisâbı beştir. Deve sayısı beşten yirmi beşe varıncaya kadar her beş için bir koyun zekât verilir. Yirmi beşten sonra zekât; devenin kendi cinsinden verilir. Ancak, sayı arttıkça verilecek devenin yaşı ve sayısı değişir.

Develerin erkekleri ve dişileri zekâta konu olma yönünden aynıdırlar. Ancak, zekâtın dişi develerden verilmesi icab eder.

Yukarıya aldığımız nisâplar; sâime olan hayvanlara aittir. Senenin yarıdan çoğunu kırlarda otlamayıp, ahırlarda veya paralı otlaklarda beslenen hayvanlara; alûfe denilir. Alûfeler ticaret için tutulmadıkları takdirde kendilerine zekât gerekmez. Ticaret için beslenen besi hayvanları, ticaret malı olarak zekâta tabi olurlar.

Atlar, eşekler ve katırlar sâime de olsalar bile, ticaret için bulundurulmadıkları takdirde sayıları ne olursa olsun zekâta tabi değildirler.

Çalıştırılan ve yük taşımak için bulundurulan sığır ve develer de zekâta tabi değildirler. Ticaret için tutulup, altı aydan daha fazla kırlarda otlayarak beslenen hayvanlar da ticaret malı olarak zekâta tabi olurlar. Dolayısıyla bunların sayılarına değil kıymetlerine itibar edilir.

Saime hayvanlar arasında bulunan kör, zayıf ve yaşını doldurmamış hayvanlar da nisaba dahildirler. Ancak bunların kendileri zekât olarak verilemezler. Küçük hayvanlar, aralarında kendi cinslerinden bir tane de olsa büyük hayvan bulunmazsa sayıları ne olursa olsun zekâta tabi değildirler.

Altın, Gümüş ve Nakit Paranın Zekâtı

Altın ve gümüş değeri üzerinden hesaplanmaz gramı üzerinden hesaplanır.

Altın ve gümüş, ister külçe ister mamul olsun, nisâb miktarında olup da üzerinden bir sene geçince %2.5 oranında zekâtlarının verilmesi gerekir.

Hanefîlere göre; ister zinet olarak, ister bir ihtiyaca sarfedilmek üzere bulundurulsun, elde bulunan bütün altın ve gümüşlere zekât gerekir. Şafiîlere göre ise; kadınların ziynetlerine ve erkeklerin gümüş yüzüklerine zekât icabetmez.

Altının nisabı, 20 miskal, gümüşün nisabı da, 200 dirhemdir. Dirhemin, örfî ve şer'î olmak üzere iki ayrı ölçüsü vardır. Ancak, memleketimizde bu gün için bu ölçüler kullanılmadığına göre, nisâbda şer'î dirheme itibar edilmelidir. Buna göre, 20 miskal altının karşılığı; 80.18 gr., 200 dirhem gümüşün karşılığı da; 561.2 gr.dır.

Altın ve gümüşün zekâtlarında kıymetlerine değil, ağırlıklarına itibar edilir.

20 miskal (80.18 gr)'dan fazla olan altın 4 miskal (16.03) gr.'a, 200 dirhem (561, 2 gr)'den fazla olan gümüş de; 40 dirhem (112.22 gr'a) varmadıkça bu fazlalıktan dolayı zekât gerekmez. Ancak bu fazlalık, varsa paraya veya ticaret malına eklenir.

Her birisi nisâba ulaşmayan altın ve gümüş, İmam Azam'a göre kıymetleri, İmameyn'e göre ise miktarları itibariyle biribirlerine eklenirler. Bunlar, paralara veya ticaret mallarının kıymetlerine de eklenirler. Çünkü ticaret malları ve paraların nisâbının aynı cinsten olması şart değildir. Dolayısıyla, bir kimsenin her biri nisâba ulaşmayan altın, gümüş, para ve ticaret malı olsa bunların toplam kıymetleri nisâba ulaşırsa hepsi birden zekâta tabi olurlar.

Elde bulunan nakit paralar veya her an paraya çevrilebilen tahviller, aynen altın ve gümüş gibi zekâta tabidir. Bunların ve ticaret mallarının nisâbı, hem altına hem de gümüşe göre değerlendirilebilir. Bu konuda fakir için daha faydalı olanı esas alınmalıdır. Ancak, günümüzün ekonomik şartları gözönüne alındığında, bu malların nisâbının tayininde altının esas alınmasının daha uygun olduğunu görürüz (Yusuf el-Kardavî, Fıkhu'z-Zekât, Beyrut 1981, I, 265).

Para elde değil de, başkasının zimmetinde alacak olarak bulunursa alacağın çeşidine göre zekât durumlarında farklılıklar olur.

a- Kuvvetli alacakla: Satılan ticaret malının bedeli ve borç olarak verilen paranın karşılığı olan alacaklardır. Bu alacaklar, borçlular tarafından inkâr edilmedikçe, borçlunun zimmetinde kaldıkları sürenin zekâtı alacaklar tahsil edilince ödenir.

b- Orta alacaklar: Ticaret için olmayan bir malın satılması karşılığında olan alacak ve kira bedelleridir. Bu tür alacaklar da zekâta tabi olma yönünden birinci maddedekiler gibidir. Fakat tam nisâb miktarı kadarı tahsil edilmedikçe zekâtlarının hemen verilmesi gerekmez.

c- Zayıf alacaklar: Kadının kocasından alacağı, mehir *, vârisin * elinde kalan vasiyet * bedeli gibi, bir mal karşılığı olmayan alacaklardır. Bu türden olan alacaklarda geçmiş seneler için zekât gerekmez. Tahsil edilip, üzerlerinden bir sene geçtikten sonra zekâtlarının verilmesi gerekir.

Borçlu olan kişi önce borcunu inkâr eder, bir kaç sene sonraki borcunu kabul edip alacaklıya öderse geçmiş senelere ait olan zekâtın ödenmesi gerekmez.

Ticaret Mallarının Zekatı

Cinsi ne olursa olsun, ticaret maksadı ile alınıp satılan tüm mallar nisâba ulaştıkları takdirde % 2.5 oranında zekâta tabidirler. Bu malların nisâbı, kıymetlerinin altın ve gümüş nisâbına ulaşması ile sabit olur.

Ticaret mallarında zekât, elde edilen kâra göre değil, sermaye ve kârın toplamına göredir. Bu durumda, sene başında nisâb miktarına ulaşmış olan ticaret mallarının sene sonundaki kıymetleri esas alınarak zekâtları verilir.

Ticaret malları kendi aralarında birbirlerine eklendikleri gibi, ticaret için olmayan altın, gümüş ve paraya da ilave edilirler. Sene içerisinde bir başka mal ile değiştirilmeleri, malın üzerinden bir sene geçmesi şartını engellemez.

Bir malın, ticaret malı sayılması satın alınırken veya satması için bir kimseye verilirken ticaret maksadıyla olduğuna niyet edilmesine bağlıdır.

Ticaret maksadıyla kırlarda veya ahırlarda beslenen hayvanların zekâtı, kıymetlerine göre % 2.5 nisbetinde verilir.

Sanayici bir adam çorap fabrikası var diyelim satmak için ne kadar çorap varsa elinde piyasa hesabından hesaplar ve nisab miktarına ulaştığında zekatını verir. Yine aynı şekilde yan depoda beş ton çorap yapmak için iplik varsa onlarıda hesaplar. Diyelim ki fabrikatör bu adamın çok zengin ama misal bu sene 100 bin lira açığı var birçok yere para verdi. Zekat vermeyebilir mi ? Vermeyebilir çünkü bu adam 100 bin lira borçlanmış durumda. Fabrikatör olması birşeyi bağlamaz. Borçlu zengin bu.

Toprak Mahsullerinin Zekâtı

Öşüre * tabi arazilerden elde edilen mahsul, İmam Ebû Hanîfe'ye göre; miktar ve cinsine bakılmaksızın belirli oranda zekâta tabidir. Bu oran, sulama masrafı gerektiren arazilerde % 5, gerektirmeyenlerde % 10'dur. Ebû Yûsuf ile Muhammed'e göre, toprak mahsûllerinde zekâtın gerekli olması için, mahsûlün en

az 5 vesk (Irak ekolüne göre yaklaşık bir ton) olması ve ürünün müdahalesiz bir yıl kalabilecek cinsten bulunması gerekir.

Toprak mahsullerinden alınan bu zekâta; öşür denilir.

Çocukların ve delilerin arazilerinden elde edilen mahsûle de zekât gerekir.

Maden ve Definelerin Zekatı

Zekâta konu olmaları yönünden madenler üç çeşittir:

a- Ateşte eriyenler (demir, bakır vb): Bu madenlerin % 20'si zekât olarak devlete aittir. Kalanı madenin bulunduğu arazi sahibinindir. Devlet arazisinde bulunan madenler tamamıyla devlete aittir.

b- Ateşte erimeyenler (mermer, alçı vb): Bu madenlerin aynına zekât gerekmez. Maden, bulunduğu arazinin sahibi varsa ona, yoksa bulana aittir.

c- Sıvı halinde olanlar (petrol vb): Bunlar da, ikinci maddedeki madenler gibidirler.

Ancak, bu madenleri işletenler, madenden ellerine geçen paranın zekâtını verirler.

Define: Önceden toprak altına gömülüp, sonradan başkaları tarafından bulunan mal ve paradır(bk. Define). Bunların zektları da definenin durumuna göre farklılık gösterir.

Define islâmî ise yani bulunan malın üzerinde; Allah, şehadet kelimesi gibi, onun müslümanlara ait olduğuna delalet eden bir işaret bulunursa bu define yitik mal hükmündedir. Biliniyorsa sahibine verilir, bilinmiyorsa, fakirlere dağıtılır (bk. "Lukata" mad). Define cahilî ise yani bulunan malın üzerinde put resmi gibi, kâfirlere ait olduğuna dair bir işaret varsa bunun % 20'si devlete, kalanı içinde bulunduğu arazi sahibine aittir. Arazi sahipsiz ise bulunan mal, bulanın olur. Definenin İslâmî mi yoksa cahilî mi oldu bilinemiyorsa; bir görüşe göre bu mal İslâmî sayılır, diğer bir görüşe göre cahilî sayılır.

Fabrika, Kiralık Bina ve Ticarî Maksatla Kullanılan Taşıt Araçlarının Zekâtı

Müctehid alimlerin yaşadıkları devirlerde, büyük çapta atölye ve fabrikalar, kira elde etmek için yaptırılıp kiraya verilen binalar ve büyük taşıt araçları yoktu. Onun için bu tür malların zekâtları konusunda büyük imamlardan fazla bir şey nakledilmiş değildir. Sadece Ahmed b. Hanbel'den, evini kiraya veren bir kimsenin, kirayı alınca onun zekâtım vermesi gerektiğine dair bir görüş nakledilmiştir (İbn Kudâme, el-Muğnî,III, 29, 47).

Asrımızda fıkıhla uğraşan tanınmış âlimlerinden Muhammed Ebû Zehra, Abdü'l-Vehhab Hallâf ve Abdurrahman Hasen'in 1952'in senesinde Şam'da yaptıkları bir toplantı neticesinde vardıkları sonuca göre: Bu tür malların zekâtları menkul ve gayri menkul oluşlarına göre değişir. Kiraya verilen bina, mağaza ve fabrika gibi gayri menkul (taşınmaz) olanlar araziye benzerler. Yani bunların aynılarından zekât alınmaz. Gelirlerinden toprak mahsûllerinde olduğu gibi % 5 veya % 10 oranında zekât alınır. Eğer masrafları çıkarılmak suretiyle bu malların safi gelirleri tesbit edilebilirse zekât oranı % 10, safi gelir tesbit edilemiyorsa zekât oranı brüt gelirin % 5'i dır.

Otobüs, kamyon ve gemi gibi taşınır nakliye vasıtalarının zekâtları ise; kendi kıymetlerinin % 2.5 dır (Kardavî, a.g.e., I, 476-479). Ancak, Yusuf el-Kardavî, bu tür malların taşınır ve taşınmaz diye bir ayırma tabi tutulmadan birlikte mütalâa edilmesi gerektiğini söyler (Kardavî, a.g.e., I, 480).

Zekat parayla ilgili bir mesele olduğundan binlerce meselesi var. Biz burada birazına değinebiliyoruz.

ZEKAT 4 (Fıkıh Okumaları)

Hayvanlarında zekatı söz konusu dedik.
Hayvanların zekâtı ile ilgili şu kuralları kaydedebiliriz:
1- Altı ay dışarıda otlamayan, ahırda masrafla beslenen hayvanlar için zekât verilmez. Zekât verileceği zaman da üzerlerinden bir yıl geçen hayvanların zekâtı verilir.
2- Sığırlar ve koyunlar için zekât oranları farklıdır.
a- Sığırlarda zekât: En az otuz adet sığır cinsi hayvanın zekatı, iki yaşından gün almış bir erkek veya dişi danadır. Sığırlar kırk tane olunca üç yaşında bir danadır. Altmışta da iki yaşından gün almış iki dana verilir. Mandalar sığır hükmündedir.
b- Koyun ve keçilerde zekât: Kırk koyundan azında zekât yoktur. Altı ay dışarıda otlayan kırk koyunun üzerinden bir yıl geçince bir koyun zekât verilir. Yüz yirmi birden iki yüze kadar iki koyun verilir. İki yüz birden dört yüze kadar üç koyun verilir. Dört yüzde dört koyun olur. Ondan sonra her yüz koyun için bir koyun ilave edilir. Sizin hayvanlarınız tek cinste bu sayıları doldurmuyorsa zekât gerekmez.

İmam Azam Ebû Hanîfe ile İmam Muhammed'e göre, gerek ko-yun ve keçiden, gerek sığırdan henüz bir yaşını doldurmamış olan-lar zekâta tabi değildir; isterse bunların sayısı nisab barajına ulaş-mış veya aşmış olsun. Ancak aralarında bir tane bile olsa bir yaşını doldurmuşu varsa diğerleri buna tabi olarak hepsinin zekâtı gerekir.
İmam Ebu Yusuf'a göre, henüz bir yaşını tamamlamamış hay-vanlardan da -nisaba erişmişse- zekât vermek gerekir. Örneğin kırk oğlak için bir oğlak, kırk kuzu için bir kuzu zekât verilir.
İmam Şafiî'nin de görüş ve içtihadı bu anlamdadır. (Celal Yıldırım, Kanaklarıyla İslam Fıkhı, Uysal Kitabevi: 2/134.)
Hayvanların Zekatı
Senenin yarıdan çoğunu kırlarda otlayarak geçiren sâime hayvanlar; eti, sütü ve yünü için beslendikleri takdirde, özel nisaplarla zekâta tabi olurlar. Bu hayvanlar; koyun, keçi, sığır ve develerdir. Koyun ve keçiler aynı sınıf olarak mütalaa edilirler.
a. Koyunlar ve Keçilerin Zekatları:
Koyun ve keçilerin nisâbı kırktır; daha aşağısına zekât gerekmez. Bunlar biribirlerine ilâve edilirler. Erkek ve dişileri arasında fark yoktur.
Sayıları kırktan fazla olan koyun ve keçilerin zekâtları şöyledir:
Bundan sonraki her yüzde bir koyun veya keçi verilir. Bu rakamların arası zekâttan muaftır. Yani 40 koyun için bir koyun verileceği gibi,120 koyun için de bir tek koyun zekât verilir.
b. Sığır ve Mandaların Zekâtı:
Sığır ve mandalarda zekât otuzdan başlar; bundan sonrası için zekât şu şekilde verilir:
Altmış sığırdan itibaren hesap; ilk nisâb olan otuz üzerine otuz veya kırk ilâvesiyle yapılır. Otuzdan sonraki her kırk için üç yaşına giren bir dana, her otuz için de iki yaşına giren bir buzağı verilir. Meselâ; altmış sığır için iki tane iki yaşına girmiş buzağı, yetmiş sığır için de bir tane iki yaşına girmiş buzağı ve bir tane de üç yaşına girmiş dana verilir. Seksen sığırın zekâtı da; iki tane üç yaşında danadır.
Zekât olarak verilecek hayvanın erkek veya dişi olması arasında fark yoktur.

c. Develerin Zekâtı:
Develerin nisâbı beştir. Deve sayısı beşten yirmi beşe varıncaya kadar her beş için bir koyun zekât verilir. Yirmi beşten sonra zekât; devenin kendi cinsinden verilir. Ancak, sayı arttıkça verilecek devenin yaşı ve sayısı değişir.
Develerin erkekleri ve dişileri zekâta konu olma yönünden aynıdırlar. Ancak, zekâtın dişi develerden verilmesi icab eder.
Yukarıya aldığımız nisâplar; sâime olan (çayıra başıboş salınan) hayvanlara aittir. Senenin yarıdan çoğunu kırlarda otlamayıp, ahırlarda veya paralı otlaklarda beslenen hayvanlara; alûfe denilir. Alûfeler ticaret için tutulmadıkları takdirde kendilerine zekât gerekmez. Ticaret için beslenen besi hayvanları, ticaret malı olarak zekâta tabi olurlar.
Atlar, eşekler ve katırlar sâime de olsalar bile, ticaret için bulundurulmadıkları takdirde sayıları ne olursa olsun zekâta tabi değildirler.
Çalıştırılan ve yük taşımak için bulundurulan sığır ve develer de zekâta tabi değildirler. Ticaret için tutulup, altı aydan daha fazla kırlarda otlayarak beslenen hayvanlar da ticaret malı olarak zekâta tabi olurlar. Dolayısıyla bunların sayılarına değil kıymetlerine itibar edilir.
Saime hayvanlar arasında bulunan kör, zayıf ve yaşını doldurmamış hayvanlar da nisaba dahildirler. Ancak bunların kendileri zekât olarak verilemezler. Küçük hayvanlar, aralarında kendi cinslerinden bir tane de olsa büyük hayvan bulunmazsa sayıları ne olursa olsun zekâta tabi değildirler.

Toprak mahsullerinin zekatı mahsul yetiştiren araziyi sulayan suya göre değişir. Yani arazi yağmur, kar, nehir, çay veya kanal suyu ile sulanıyorsa mahsulün onda biri, hayvan, motor veya satın alınan su ile sulanıyorsa mahsulün yirmide biri zekat veya öşür olarak verilir.

Peygamber (sav) bu hususta şöyle demektedir: "Yağmur, pınar veya akarsu ile sulanan mahsulde onda bir, hayvan gücüyle sulanan mahsulde ise yirmide bir zekat vardır."

Hem yağmur hem motor gibi şeylerde sulanıyorsa Şafii ile Hanefi mezhebleri arasında bu hususta ihtilaf vardır.

Hanefi mezhebine göre ekin motor veya satın alınan su ile yıl boyunca veya yılın çoğu sulanıyorsa yirmide bir öşür -zekat- olarak verilir. Yılın yarısından aşağı adı geçen şeylerle sulanıyorsa onda bir zekat çıkarılır.

Şafii mezhebine göre ise ekin hem yağmur, hem motor veya satın alınan su ile sulanıyorsa mahsulün neşvünemasına göre hesaplanıp zekatı verilir.

Mesela dört defa sulanmaya muhtaç olan ekin iki defa yağmur iki defa motor veya satın alınan su ile sulanıyorsa onbeşte bir, üç defa yağmur bir defa motorla veya satın alınan suyla sulanıyorsa onikibuçukta bir zekat çıkarılır.

Normalde her çiftçi ürününü yetiştirirken tohum, gübre, tarlayı sürme, ekme, biçme, sulama, ayıklama gibi masraflar yapar. Elde ettiği ürünün zekâtını verirken, yapmış olduğu bu masrafları hesaba katmadan brütü üzerinden mi, yoksa masrafları düştükten sonra neti üzerinden mi zekâtı vermesi gerekir? Fakihierin üzerinde ihtilâf ettikleri bu konuyla ilgili olarak İslâm Konferansına bağlı İslâm Fıkıh Kurulu, Cidde'de yapmış olduğu 6. dönem toplantısında almış olduğu 15 nolu kararında özetle şöyle demiştir: Çiftçilerin ürünlerini yetiştirirken yapmış oldukları masrafları düştükten sonra mı yoksa düşmeden mi zekâtlarını vermeleri konusunda üç görüş ileri sürülmüştür:

1. Bütün masraflar düştükten sonra kalan kısmın zekâtı verilecek.
2. Masrafları düşmeden ürünün tamamı zekâta tâbi tutulacak.
3. Toplam ürünün üçte birini düşüp, üçte ikisinin zekâtı verilecek.
Toplantıya katılan üyeler, yapılan müzakereler sonucunda üçüncü görüşü benimseyerek; yapılan masraflara karşılık olarak toplam ürünün üçte biri çıkarıldıktan sonra kalan üçte ikilik kısmın, sulama türüne göre zekâtının verilmesi, yani yağmur suyuyla sulanıyorsa onda birinin, aletle sulanıyorsa yirmide birinin zekât olarak verilmesi gerektiğine karar vermişlerdir.11
Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu da 7 Ağustos 2001 tarihli toplantısında yapılan müzakereler neticesinde; tarımsal ürünlerin zekâtında, elde edilen hâsılattan (gayri safi), ürün için yapılan günümüz tarım şartlarının getirmiş olduğu ekstra masraflar çıkarıldıktan sonra, geriye kalan ürünün nisab miktarına ulaşması halinde, tabii yollarla sulanan arazide 1/10, masraf veya emekle sulanan arazide 1/20 oranında zekât verilmesi gerektiği kararına varmıştır.

Öşür: Ondalık; onda bir; toprak ürünlerinden veya diğer bazı kazançlardan alınan bir tür vergi anlamında bir Islâm hukuku terimi; vergilendirmede kullanılan ve müslüman vergi mükelleflerinden belirli sınıflar için, mahsulden alınan onda veya yirmide bir oranındaki verginin adıdır. Öşür zekat yerine kullanılan bir kelimedir.

Müslüman tapulu arazisinde ziraat yapıyorsa ve bu tapulu arazisinde ziraat yapıyorsa ve bu mahsulde nisab miktarını buluyorsa bir tonsa mesela bunun zekatı verilecek.

Tarım ürünlerinde her bahçenin mahsulü kendi cinsinden nisabı bulursa bir ton olursa zekatı gerekir.

ZEKAT 5 (Fıkıh Okumaları)

Zekatta diğer tüm ibadetler gibi niyet şarttır.
Ve diğer ibadetler gibi Allahın gösterdiği yer ve zamanda olmalıdır.

Zekatta bir veren bir de almaya müstehap olan var.

Zekat kurum hakkı değildir ferd hakkıdır.
Kuranı Kerimde zekat ayeti sadaka kelimesiyle başlıyor. Sadaka zekat manası içinde kullanılır. Demek ki sadakanın iki manası var birincisi zekatın eş anlamlısı ikincisi nafile olarak yapıldığında sadaka olarak geçiyor.

Zekat kimlere verilebilir ?

1 - Bir kimse zekâtını, fakir olan kendi usûl ve fürûuna yani, babasına, dedesine, anasına, ninesine, oğul ve torunlarına veremez. Fakir olan hanıma da zekât düşmez. Çünkü bunlara verilen zekâtın menfaati, kısmen zekât verenin kendisine ait bulunmuş olur. Bir cebinden çıkarıp öbür cebine koymak gibi bir durum ortaya çıkar. Halbuki zekâtın menfaatı, zekât verenin kendisinden tamamen kesilmiş olması ve başkalarını faydalandırması şarttır. İmam-ı Ebû Yûsuf ve İmam-ı Muhammed`e göre, bir kadın zekâtını fakir olan kocasına verebilirse de, İmam-ı A`zam`a göre veremez. Zira hukuken mal ayrılığı prensibi sebebiyle, kadının mal ve zinetleri kadının sayılmakta, dolayısıyla koca fakir iken kadının zengin olması mümkün olmakta ise de, örfen aralarında bir menfaat ortaklığı vardır. Bu bakımdan kadının fakir kocasına zekât vermesi câiz olmaz.

Fakir elinde nisab miktarı malı omayan insana denir şeriatımızda. Çoğuluda fukaradır.
* Damad kayınbabasına, kayınbaba damadına zekât verebilir.
2 - Aslî ihtiyaçlarından başka nisab miktarı bir mala sâhip olan kimseye, zengin sayılacağı için zekât verilmez. Çünkü zekâtın gaye ve hikmeti, fakire yardım ve onun ihtiyaçlarını gidermek, sıkıntılarını yok etmektir. Zekât gibi öşürler, keffâretler, nezirler ve fitreler de zengine verilmez. Bunlar zengine verildiği takdirde müstehakkını bulmamış olacağından makbûl olmaz. Yeniden verilmesi gerekir. Zengine vâcib sadakalardan verilmese de, nafile sadakalar verilebilir. Çünkü bu sadakalar bir hibe mahiyetindedir. Zengine hibe yapılması câiz olduğu gibi, nafile sadaka da câiz olur. Ne var ki bu gibi hibe ve sadakalarda, fakire verilen sadakalardaki sevab ve fazilet yoktur.
3 - Kendisine zekât verilecek kimse zekâtın verildiği vakitte zekâta ehil olmalıdır. Bu ehliyetin sonradan ortadan kalkması, zekâtın sıhhatine mâni olmaz. Meselâ: Senesi dolmadan bir malın zekâtı bir fakire verilse, zekâtını yeniden vermek icab etmez. Sen zengin oldun diye geri de istenemez. Zira zekât verildiği anda, o şahıs zekât almaya müstehak idi.
4 - Bir kimse zekâtını zengin bir adamın küçük çocuğuna veremez. Çünkü bu çocuk babasının malıyla zengin sayılır. Fakat zengin bir kadının fakir ve yetim olan çocuğuna zekât düşer. Çünkü çocuğun nesebi, baba tarafından sabittir. Anasının servetiyle zengin sayılmaz. Bir kimse zekâtını zengin bir şahsın fakir olan babasına veya fakir olan büyük oğluna veya kızına veya o şahsın fakir olan hanımına verebilir. Zira bunlar birbirlerinin servetiyle zengin sayılmazlar.
5 - Zekât gayr-i müslimlere verilmez. Çünkü bu, fakir müslümanların hakkıdır. Yalnız İmam-ı Züfer, zekâtın, İslâm vatandaşlığına girmiş ehl-i kitabdan fakir gayr-i müslimlere (ehl-i zimmeye) verilmesini câiz görmüştür. Çünkü ona göre zekâttan maksad muhtaç olanları ihtiyaçtan kurtarmaktır. Muhtaç durumda olan zimmîlere verilmesiyle de, bu maksad hâsıl olur. Nafile sadakaların zimmîlere verilebileceğinde ise, ittifak vardır.
6 - Zekâtı önce akrabanın fakir olanlarına vermek efdaldir. Çünkü bunda hem zekât sevabı, hem de sıla-i rahim sevabı vardır. Yukarıda da belirttiğimiz gibi usul ve zekât düşmez. Bunun dışında akrabadan zekâta müstehak olan kimselerin tercih sırası şöyledir: Erkek ve kız kardeşler, Bunların evlâdları (yeğenler),Amcalar, halalar ve amca ve halaların evlâdları. Bunlardan sonra diğer uzak akrabalar gelir. Bu gibi akrabalardan sonra, fakir komşulara ve meslektaşlara vermek efdaldir.
7 - Zekât öncelikle malın bulunduğu yerdeki fakirlere verilmelidir. Başka yerdeki fakirlere gönderilmesi mekruhtur. Ancak kendisine zekât gönderilecek o uzak yerdeki kimseler akrabadan iseler, kerahat kalkar, bil`akis onlara zekât gönderilmesi efdal hâle gelir. Bir de zekât sene dolmadan önce ödenecekse, başka bir beldeye gönderilmesinde bir mahzur görülmemiştir. Zekâtın bir başka bölgeye naklinde kerahat olmayan bir başka durum da nakledilen beldenin fakirlerinin daha muhtaç ve fakir olması hâlidir. Veya zekâtın o beldeye naklinde müslümanların daha çok menfaatının olduğu tahmin edilmesidir. Âlim bir fakire zekât vermek, cahil bir fakire vermekten daha fazîletlidir. Bu bakımdan âlim bir zâta veya ilim öğrenmek için çaba gösteren bir talebeye, başka bir beldede de olsa zekât göndermek câiz ve isabetli olur. Borcun ne elemli bir musibet olduğunu hepimiz biliriz. Bu bakımdan bu musibetten kurtulması, borçlarını temizleyerek huzura ermesi için, zekâtın başka bir beldede oturan bir borçluya verilmesinde de fakihler kerahet görmemişlerdir. Bayramlarda akraba çocuklarına, fakir bir müjdeciye verilecek bahşişlerin zekât niyetiyle verilmesi de câizdir.
8 - Dinimize göre zekat yalnızca yoksulların eline muhtaç oldukları nesnelerin verilmesi hizmetini yapan bir yardım kurumu değildir. Sekiz sarf yerinden beşinde (zekatı toplayanlar, müellefe, bir kısım borçlular, yolda kalmışlar, Allah yolunda hizmet edenler), birçok müçtehide göre zekat verilecek şahsın yoksul olması şartı yoktur ve bu beş yere (amaca) yönelik zekat ödemeleri, bu hizmetleri ifa eden kurum, kuruluş ve araçlara da yapılabilir.

Hem yoksullara yardım hem de zekatın diğer sarf yerlerini yaşatma amacıyla kurulmuş dernek ve vakıfların kötü örnekleri olabilir; bunlara göz yummak da, kötü örneği genellemek de zulümdür. İyi niyetli insanlara düşen vazife ilgilenmek, iyi örnekleri desteklemek ve çürük elmaları ayıklamaya çalışmaktır.

Bu devirin fitnelerinden birisiside kredi kartıdır. Ayağını yorganına göre uzatmayıp faizli kredi kartı alıyorlar bu ahmaklıktır. Böyle aptallık etmiş birisinin birikmiş faiz borcunu kredi kartı borçlarını ümmeti muhammedin bereket kaynağı olan zekatla mı ödeyeceğiz ? Hayır ! Çünkü borç bu değil ahmak bu ! Üstelik Allahın zinadan bile daha ağır gördüğü en büyük haramlardan birisi olan insan öldürmekten sonraki en büyük haram olan faize zevkle bulaşmış bu. Müminler birisinin haram bataklığının mikrobunu kırma görevlisi değillerdir. Bu adamı biz borçlu olarak görmüyoruz.

ZEKAT 6 (Fıkıh Okumaları)

Allah yolunda cihad eden Mücahid zengin bile olsa zekat alma hakkına sahiptir.

Zekatı sayılan sekiz zümreye paylaştırmaya hepsine birden vermeye gerek yoktur. Bulunduğunuz beldede hangisi daha muhtaçsa ona verilir zekat.

Cihad sadece tank,tüfekle yapılmıyor. Muvahhid erbabının küfrü yıkmak için yaptığı çalışmalar,hizmetler,talebelerin ve alimlerin küfrü yıkmak için ilim öğrenmesi ve ilmi yayması cihaddır. Dolayısıyla onlarda mücahiddir.

Lakin bu tür meselelerde takvayı takvalı olanı tercih etmemiz gerekir. Silah ve tüfek dışında yapılan bir işe cihad dememiz işin o işin ispat edilmesi gerekir.

Yolcularda zekat alır dedik.
Yolculuğa çıkan, iyilik ve yararlı bir iş için yolculuk yapan ve gittiği yere yardımsız olarak ulaşamayan kimse bu sınıfa girer. Hac, savaş, mendup ziyaretler veya ticaret için yapılan yolculuklar buna örnek gösterilebilir.

Yolculara, kendi beldesinde zengin de olsalar yolculuk sırasında muhtaç düşmüşse, gideceği yere ulaştıracak kadar zekât verilir. Ancak böyle bir yolcunun mümkün olursa zekât yerine borç alması daha hayırlıdır.
Kendi beldesinde malını kaybetmek veya alacaklarını alamamak suretiyle muhtaç duruma düşen kimse de böyle yolcu hükmündedir. Bunlar ihtiyaçları kadar zekât alabilirler daha sonra mallarını elde edince, almış oldukları zekâttan geri kalan miktarı başkalarına tasadduk etmeleri gerekmez.

Zengin olsa bile zekat alabilen üç zümre vardır.
Zekat memurları
Allah yolunda çalışan mücahid
yolcu.

Zekat kimlere verilmez ?
1.)müslüman olmayana verilmez. Müellefe-i Kulûb dediğimiz,kalbi islama ısınmaya yakın olan ve bizimde kalbi islama ısınıp kelimei şehadet getirmesini arzu ettiğimiz gayri müslim kişiler bundan müstesnadır. Bir destek olsun diye zekat verilebilir.

2.)Cami,köprü,yol,okul,medrese,hastahane gibi binaların yapımına zekat verilmez. Mesela Kuran Kursunun yemekhanesine zekat verilemez. Çünkü zekat fakirin bizzat şahsına verilmeyi gerektiriyor buna temlik deniyor. Temlik şahsı mülk sahibi yapmak demektir.
3.)Usûl ve Füru'a zekat verilmez. Usûl, Arapça asl'ın çoğuludur. Asl sözlükte temel, kök, soyluluk ve orijinal anlamlarına gelir. Fıkıh usûlü terimi olarak "asl" delil olarak fıkhın köklerini yani kaynaklarını veya dayandığı delilleri konu olarak ele alan ve bu deliller aracılığı ile hüküm çıkarma metotlarını anlatan bir ilimdir.

Bir miras terimi olarak usûl, miras bırakanın anne veya baba tarafından yukarıya doğru bütün dede ve ninelerini ifade eder. Ölenin babası, onun babası, babasının babasının babası gibi. Veya annesinin annesi... veya babası ile bunların ilânihâye anne ve babaları bu kapsama girer. Miras bırakana araya bir kadın girmeksizin bağlanan erkek hısımları ister neslinden gelinenler, isterse neslinden gelen erkek çocuk ve erkek torunlar olsun "asabe" adını alır. Bu yüzden baba ve babanın ilânihâye babası asabe olduğu gibi, oğul ve ilânihâye oğlun... oğlu asabe grubuna girer. İşte bir kimsenin neslinden gelen oğul, kız, oğlun oğlu veya kızı "fürû" denir. Bunun tekili olan "fer" sözlükte üst, yukarı, dal, bir şeyden çıkan, meydana gelen anlamlarına gelir.

Özetle soyundan geldiği kökleri usul. Kendi soyunun uzantısı olan evlatları torunları fürûdur.

İnsanın dedesine,anneannesine,anne babasına,torununa,oğluna kızına zekat vermesi caiz olmaz. Neden ? Çünkü insan bunlara bakmakla yükümlüdür. Zaten zekata iş düşmeden bunlara bakmak zorundadır.

Bir insanın çocuğu babası zengin diye illa zengin demek değildir. Reşid olmuş bir çocuk artık babasından bağımsız demektir. Eğer muhtaçsa fakirse ona zekat verilebilir. Bunun babası zengin diye onu zekattan men edemez kimse. Fakat zenginin çocuğu küçükse reşid olmamışsa henüz babası ona bakmakla yükümlü olduğu için müslümanlar o çocuğa zekat veremez.

4.) Efendimiz Aleyhisselatu vesselamın soyundan gelenler zekat alamazlar.

5.) Zengin bir adamın karısına zekat verilebilir mi ? Kimse kocası zengin diye zengin sayılmaz. Kimse kimsenin malından dolayı zengin sayılmaz. Zenginin karısına muhtaçsa zekat verilebilir. Fakat zengin koca karısına fakirde olsa zekat veremez. Çünkü bakmakla yükümlüsün. Bir koca nikahtan sonra kadının nafakasından sorumludur. Kaynanaya kaynataya zekat verilebilir. Damada ve bütçesi ayrıysa geline zekat verilebilir. Fakat bu durumda yandan dolaylı yönden kendi oğluna kızına zekat vermiş gibi olma ihtimali vardır. Uzak durmak en iyisi.

ZEKAT 8 (Fıkıh Okumaları)

Zekatla yakın gibi duran bir başka fıkhi mesele fıtır sadakasıdır.

Sadaka-i Fıtır Nedir?
Sadaka-i fıtır (fıtır sadakası) Ramazan ayının sonuna yetişen ve aslî ihtiyaçlarından başka en az nisab miktarı bir mala sâhip bulunan her müslümanın vermesi gereken vâcib bir sadakadır. Buna yalnız fıtra da denir. Bu kelime halk arasında fitre şeklini almıştır.
Fıtır sadakası (fitre), insanın yaradılışına bir şükür olmak üzere sevab kazanmak kasdıyla verdiği sadaka demektir.

Fitre, orucun kabûlüne, ölüm sekeratından ve kabir azâbından kurtuluşa bir vesiledir. Yoksulların ihtiyaçlarını gidermeye, bayram gününün neş'esinden onların da istifade etmelerine bir yardımdır. Bu cihetle fitre, insanî bir hayır ve medeni bir vazifedir.

Fitre Kimlere Vâcibdir?

Fitre vermek için şart olan, müslüman olmak, hür olmak ve aslî ihtiyaçlar dışında nisab miktarı mala sâhip olmaktır. Akıl ve bülûğ fitrede şart değildir. Zengin akıl hastalarının ve çocukların fitreleri, velileri tarafından verilmelidir.

Fitre vâcib olduktan sonra nisab miktarı olan mal telef olsa bile, fitrenin ödenmesi şarttır.

Fitre Ne Zaman Ödenmelidir?

Fitre, Ramazan bayramının birinci günü sabahı, fecrin doğuşundan itibaren vâcib olur. Fitreyi vermenin müstehab olan şekli ise, fecrin doğuşundan itibaren namazdan çıkmadan önce fakirlere verilmesidir. Fakat fitrenin bayramdan birkaç gün, hatta birkaç ay önceden verilmesinde de bir beis yoktur. Böylece fakirlerin bayram ihtiyaçlarını önceden karşılamaları, noksanlarını telâfi etmeleri sağlanmış olur. Zamanında ödenmeyip sonraya kalan fitreler ise, mümkün olan ilk fırsatta ödenmelidir.

Bu görüş İmam Ebû Hanife'nindir. Diğer üç İmama göre, fitre, Ramazanın son akşamı güneşin batmasından itibaren vâcib hâle gelir. Ödemenin bayram namazından sonraya te'hiri de câiz değildir. Ramazan bayramının 1. günü fecrin doğuşundan evvel vefat eden veya fakir düşen kimseye fitre vermek vâcib olmaktan çıkar. Fecrin doğuşundan sonra vefat eden zengine ise, fitre vâcibdir. Mirasından ödenir. Nisab miktarını bulan mal, fitrenin vâcib olmasından sonra, ödenmeden telef olsa fitre sâkıt olmaz.

Kimler Fitre Verir?

Nisab miktarı malı olan bir müslüman, hem kendisi için, hem fakir olan çocukları için, hem de hizmetçisi için fitre verir. Zengin olan çocukların fitreleri, İmam-ı A'zam'a göre o çocuğun malından verilir. İmam-ı Muhammed'e göre ise, onu da babası verir.

Bülûğa girmekle beraber aklî dengesi yerinde olmayan çocukların fitresini de yine babası verir. Henüz doğmayan çocuk için ise, fitre verilmez.

Bir kimse, kendi evinde otursalar bile, babası, anası, dedesi, ninesi için fitre vermekle mükellef değildir. Akrabalar da böyledir. Babaları hayatta olsun olmasın dede, oğlunun fakir çocukları (torunları) için fitre vermekle mükellef değildir.

Bir kimse kendi hanımıyla büyük ve akıllı olan oğlunun fitresini vermekle mükellef değildir. Çünkü bunlar kendilerine sahip ve tek başlarına tasarrufa yetkilidirler. Fakat bunların müsaadesini alarak kocanın veya babanın onlar yerine fitre vermesi câiz olur. Ve bunlar kendi evinde ve idaresi altında iseler izinsiz de verebilir. Fakat aslolan herkesin kendi fitresini kendi malından ödemesidir.

İmam-ı Şâfiî'ye göre kadının fitresini kadın zengin bile olsa kocası öder. Fitre zekât gibi veren tarafından niyet edilmelidir. Ve fakirlere temlik suretiyle verilip fakirin mülkiyetine geçirilmelidir. Fitre verirken verilen şey'in fitre olduğunu belirtmek şart değildir.

Fitreyi aralarında evlilik veya babalık - oğulluk (usul - füru') ilişkileri olanlar birbirlerine veremezler. Meselâ bir kimse fitresini fakir olan kocasına veya babasına veya oğluna veremez.

Fitre Nasıl Ödenir?

Bir kimse fitresini bir fakire verebilir. Fakat bir fitre bölünerek birkaç fakire verilemez. Müteaddit kimseler fitrelerini birleştirip tek bir fakire verebilirler.

Müteaddit fitreler sahiplerinin izniyle karışmış halde fakirlere verilebilir. Her fitreyi ayrı ayrı vermek lüzumu yoktur. Bununla beraber ayrı ayrı verilmesi daha güzel görülmüştür.

Fitreler mükellefin bulunduğu yerin fakirlerine verilmelidir. Başka yerlere gönderilmek mekruhtur.

Fitrenin Miktarı Ne Kadardır?

Zekata göre biraz daha esnektir. Zekattaki şartlar %50 oranında azaltılarak fitreye şart konulmuştur.

Fitre başlıca 4 madde üzerinden verilir:

1 - Buğday veya buğday unundan. Bunun vâcib olan miktarı, yarım sa' (520 dirhem: 1667 gr.) dır.
2 - Arpadan veya arpa unundan. Bunun miktarı ise, bir sa' (1040 dirhem: 3333 gr.) dır.
3 - Her türlü kuru üzümden. Bunun miktarı da bir sa' (3333 gr.) dır.
4 - Kuru hurmadan. Bunun miktarı ise yine 1 sa' (3333 gr.) dır.
Bu 4 gıda maddesinden herhangi birine göre fitre verilebilir. Bu fitreler aynen hurma, buğday, üzüm olarak verilebileceği gibi, kıymetleri para olarak da verilebilir. Hattâ kıymetlerinin para olarak ödenmesi, daha da efdaldir.
Kişinin fitresini verirken kendi malî imkânını ve zenginliğini göz önünde bulundurarak, fitresini bu 4 gıda maddesinden birinin kıymeti üzerinden ödemesi gerekir. Meselâ çok zengin olanlar fitrelerini hurmanın değeri üzerinden ödemelidirler. Çünkü en yüksek fitre miktarı hurmadır. Onun o zenginliğine münasib olan, fitresini hurma üzerinden ödemektir. Artık zenginlik derecesine göre, kuru üzüm, arpa ve buğday olmak üzere fitre ödenecek gıda maddesi değişir. Her yıl Ramazan ayında, müftülükler bu 4 gıda maddesine düşen fitre bedellerini ilân ederler. O bedellere göre fitreyi ödemek mümkündür.
Fitre ile Zekât Zengini Arasında Bir Fark Var mıdır?
Vardır. Zekât verecek zengin için, nisab miktarı tutarında bir mal, bir yıl elde bulunmalıdır. Fitrede ise, bu şart yoktur. Fitrenin verileceği en son gün bile, nisab miktarı mal eline geçse, kendisine derhal fitre vâcib olur.
Zekâtta günümüzde ekseriya nisab ölçüsü olarak altın alınmaktadır. Fitrede ise gümüşün esas alınması iyidir. Fitrenin zekâta göre daha geniş bir kitle tarafından verilmesinin sebebi de budur.
Yaşlılıktan veya hastalıktan dolayı Ramazan orucunu tutamayan kimseden fitre düşmez. Onların da bu vâcibi yerine getirmeleri icabeder.
Fitre, İslâm memleketlerinde yaşayan gayr-ı müslimlere verilebilirse de küfür diyarındaki gayr-i müslimlere verilemez.
Fitrenin rüknü temliktir. Fitreyi fakirin mülkiyetine geçirmeden fitre ödenmiş olmaz.

Akrabaya zekat nasıl veriliyor ?

Akrabalık üçe ayrılır.
Kan bağı,hısım bağı ve süt bağından oluşur.
Yine akrabalık üçe ayrılır bunlar;
Usul:İnsanın atalarıdır. Anne babası Dedesi,dedelerinin dedesi,neneleri vs.
Füru:insanın devam eden soyudur. Torunu,torununun torunları vs.
İnsanın yan dalları. Bunlar insanın amcaları,kardeşleri,hala teyze vb.akrabalarıdır.

İnsan zekatını yan dallara zekat verebilir. Hatta uzağa gitmektense bu akrabaları gözetmek daha makbuldur. Kayınbaba,kaynanası,kayınbiraderine zekat verebilir. Sütten kaynaklanan akrabalığada zekat verilebilir.

Bir müslüman zekatını hesaplayıp deftere ne yazdıysa üzerinden ne kadar zaman geçerse geçsin vereceği zekat o hesapladığı ilk zekattır. Piyasanın değişmesi vs o zekatı etkilemez.

Zekatı hesaplarken bir tüccar ve sanayici sadece ürettiği ham maddeyi hesaplar. Başka bir şeyi hesaplamaz.

Ziraat konusunda ölçümüz şu; topraktan çiftçi ziraat olarak onun zekatı vardır. Bunun nisabı 650 kilo olacak. Bunu da ayırarak yapacağız. Mesela elma ile pırasayı toplayıp 650 kilo hesap edemeyiz elma tek

başına tartılır 650 kilo olması gerekir pırasa tek başına tartılır ayrı olarak 650 kilo olması gerekir. Bütün ziraat ürünleri için bu geçerlidir. Herşeyin kendi cinsi hesaplanır.

Bal zekat olarak tüm peteği vs çıkartılıp 75 kilo geliyorsa eğer onunda %10 oranında zekat verilmesi gerekiyor.

Fidye Nedir?
Tâkatsizliği ve güçsüzlüğü her geçen gün artarak devam eden ve artık düzelmesi ihtimali olmayan düşkün ihtiyarlar ve şifâsız hastalar, farz ve vacib olan oruç borçlarından kurtulmak için, her oruca mukabil bir fidye verirler. Bir fidye - âyet-i kerîmede de belirtildiği gibi - bir fakiri tam bir gün doyurmaktır. Bir günde ise iki öğün vardır.
Fidyeler, yalnız bir fakire verilebileceği gibi, birden fazla fakirlere de verilebilir. Ramazan içinde verilebileceği gibi, evvelinde veya sonunda da verilebilir. Fidyeler fitre miktarıdır. Yani Fakirleri sabah - akşam günde iki öğün doyurmak suretiyle olabileceği gibi, öğünlerin parasını vermek suretiyle de olabilir. Para toptan da verilebilir, her gün ayrı ayrı da...
Oruç tutma gücünde olmayan kimse, fidye verebilecek kadar zengin de değilse, yapacağı iş, Allah'tan afv ve mağfiret dilemektir. Fidye vermek mecburiyeti, onun üzerinden kalkmıştır..

Bir müslüman ödediği vergiyi zekattan düşemez. Vergi başka şey zekat başka şeydir.

Biz zekatımızı afrika gibi muhtaç ülkelerde kuyu açmak için kullanabilir miyiz ?

Bu durumda zekatın maslahattan zaruretten dolayı böyle bir yerde kullanılması caizdir. Temlik şartı bu hususlarda kaldırılabilir.

ORUÇ 1 (Fıkıh Okumaları)

Arapça fıkıh kitaplarında oruç Arapça bir kelime olan “savm (الصوم)” ve “sıyâm (الصيام)” isimleriyle anılır. Sözlükte; ‘kişinin yeme, içme, karı-koca ilişkisi, konuşma, yürüme vs. gibi herhangi bir şeyi terk etmesi, bunlara karşı kendini koruması’ anlamlarına gelir.

Oruç Allahtan karşılığı beklenecek büyük ibadetlerden birisidir. Mesela Ahzab Suresinin 35.ayetini ele aldığımızda

اِنَّ الْمُسْلِمِيْنَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِيْنَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِيْنَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِيْنَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِيْنَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِيْنَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّاۤىِٕمِيْنَ وَالصَّاۤىِٕمَاتِ وَالْحَافِظِيْنَ فُرُوْجَهُمْ وَالْحٰفِظٰتِ وَالذّٰكِرِيْنَ اللّٰهَ كَثِيْرًا وَّالذّٰكِرٰتِ اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ مَّغْفِرَةً وَّاَجْرًا عَظِيْمًا

İnne-lmuslimîne velmuslimâti velmu/minîne velmu/minâti velkânitîne velkânitâti ve-ssâdikîne ve-ssâdikâti ve-ssâbirîne ve-ssâbirâti velḫâşi’îne velḫâşi’âti velmutesaddikîne velmutesaddikâti ve-ssâ-imîne ve-ssâ-imâti velhâfizîne furûcehum velhâfizâti ve-żżâkirîna(A)llâhe keśîran ve-żżâkirâti e’adda(A)llâhu lehum maġfiraten veecran ‘azîmâ(n)

Şüphe yok ki Müslüman erkeklere ve Müslüman kadınlara, inanan erkeklere ve kadınlara, itaat eden erkeklere ve kadınlara, doğru söyleyen erkeklere ve kadınlara, sabreden erkeklere ve kadınlara, korkan

erkeklere ve kadınlara, sadaka veren erkeklere ve kadınlara, oruç tutan erkeklere ve kadınlara, ırzlarını koruyan erkeklere ve kadınlara, Allah'ı çokçok anan erkeklere ve kadınlara; Allah, onlara yarlıganma ve büyük bir mükafat vaadetmiştir.*

Müslümanın özelliklerinden bahsederken Allahu teala oruçtanda bahsediyor. Allahın mağfiretinin ve büyük ecrinin beklendiği büyük bir ibadettir.
Müminler müslümanlar biz kimi zaman ibadetleri rutinleştiririz. Halbuki ibadetler Allahın cennetini hak etmek için yapılan şeylerdir. Oruç maalesef en çok rutinleşen ibadettir. Mümini 11 ay oturtmayacak kadar heyecanladırması gereken bir ibadettir. Orucu aç kalmak ibadeti olarak değil Allahtan rahmet beklediğimiz bir ibadet olarak görmemiz gerekiyor.

Oruç riyanın müdahale edemeyeceği bir ibadet olduğundan ecride çoktur. Oruçluyum demedikçe kimse oruçlu olduğunu bilmez senin. Rabbinle arandaki sır olur oruç. Oruç şeytana karşı bir kalkandır. Nimet nankörlüğüne karşı bir kalkandır.

Efendimiz aleyhisselatu vesselamın bilhassa gençlere tavsiyesi;

Sahâbe-i kiramın en alimlerinden biri olan Abdullah b. Mes'ud (r.a.)'dan şöyle rivayet edilmiştir:
Rasûlüllah (asm.)'le beraberdik, şöyle buyurdu:
"Kimin evlenmeye gücü yeterse evlensin. Çünkü evlenmek, gözü harama bakmaktan daha fazla korur, iffeti de daha fazla muhafaza eder. Evlenmeye gücü yetmeyen kimse ise oruç tutsun. Çünkü oruç insanın şehvetini kırar."(İbni Mâce, Nikâh 1)

Oruç şehvetlere karşı bir kalkandır. Burada dikkat edilmesi gereken bir husus var. Efendimiz aleyhisselatu vesselamın tek bir tavsiyesini alıp,iftarda sahurda tıka basa yememek,abur cuburu tıka basa yememek tavsiyesini yok sayarsak tuttuğumuz oruç şehvetleri kırmaz bilakis daha da arttırır tabiki. Oruç Efendimiz aleyhisselatu vesselam ve ashabı kiram gibi tutulmalıdır.

Oruç konusunda sivrilebilmiş müslümanlar cennetin 8 kapısından birisi olan Er Reyyan kapısından geçecekler. Evet herkes oruçlu amma bazı kulları Allahın herkesten fazla oruç tutuyorlar. İşte bunlar reyyan kapısından geçecekler. Bu birdi.
2.)Bir müslüman oruçluyum diye ağzından dünya kelamı çıkmasın diye uğraşıyor diğeride oruçlu gıybet ediyor. Evet belki ikiside cennete girer ama Reyyan kapısından ancak hak eden geçer.

Müslüman'ın Cennet Konusunda Gevşek Olması
Burada müslüman cennete gireyimde hangi kapısından girersen gireyim diyemez. Bu bir laubaliliğe ve gevşekliğe sebep olur. Reyyan diye ayrı tutulan daha üstün bir kapı varsa ben orayı hedeflemeliyim ki orucum tam oruç olsun. Aksi takdirde reyyanı hedeflemeyen birisinin Ramazanda yalan konuşması daha kolay. Kuran okuması daha zordur Ramazan ayında.

Reyyan Kapısını Hedef Alan Biri Ne Yapmalı? –
Ramazanda yalan konuşmaz. Eline diline gözüne dikkat eder. Zikrine dikkat eder. Ramazanda doyasıya Kuran okur. Sıradan her müslüman orucu ecir kapısı olarak görür bu ibadette kalitenin yakalanması için gereklidir.
Her Müslüman Orucu Kalkan Olarak Görür –

Oruçlunun Duası Daha Makbuldur –

Abdullah İbnu Amr İbni'l As radıyallahu anhüma anlatıyor: "Resulullah aleyhissalatu vesselam buyurdular ki: "Şurası muhakkak ki, oruçlunun iftarını açtığı zaman reddedilmeyen makbul bir duası vardır."

Üç Kişinin Duası Geri Çevrilmez.
1.)Adil İmam. Yani kimseyi akrabasını halkını ayırmadan adaletli olan yöneticidir.
2.)İftarını yapacak vakte kadar oruçlu olan.
3.)Mazlumdur.
Hadis-i Şerifi İbni Mace ve Tirmizi rivayet etmiştir sahihtir.
Oruç Tutana Yardım Edip, İşini Görene Ecir Vardır.

مَنْ فَطَّرَ صَائِمًا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ، غَيْرَ أَنَّهُ لَا يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الصَّائِمِ شَيْئًا] .رواه الترمذي وابن ماجه وصححه الألباني في صحيح الجامع[
"Kim, bir oruçluyu iftar ettirirse, ona oruçlunun sevabının aynısı verilir (onun kadar sevap kazanır). Oruçlunun sevabından da hiçbir şey eksilmez."(Tirmizî; hadis no: 807.İbn-i Mâce; hadis no: 1746. İbn-i Hibbân; 8/216. Elbânî de, 'Sahihu'l-Câmi'; hadis no: 6415'de "hadis sahihtir" demiştir.
Bu husus zenginlerin fors yarışı olmamalı,ihtiyacı olan fakirler bilhassa gözetilmeli.
Orucun Müminin Gözündeki Yeri
Oruç o kadar büyük bir ibadet ki en büyük günahlara bile kefarettir. Nisa Suresi 92. Ayette biz bunu öğreniyoruz.
“İnanan birisinin, bir inanmış kişiyi öldürmesi caiz değildir, ancak yanlışlıkla olursa o başka. Yanlışlıkla bir mümini öldüren, mümin bir köle azat eder, öldürülenin ailesine de kan pahası verir, ancak ailesi, kan pahasını sadaka olarak bağışlarsa vermez. Öldürülen, mümin olmakla beraber size düşman olan bir kavimdense öldüren, mümin bir köle azat eder. Öldürülen, aranızda ahitleşme olan bir kavimdense ailesine kan pahası vermek ve bir mümin azat etmek gerek. Bunları yapamayan, Allah'a tövbe ederek iki ay, birbiri ardınca oruç tutar ve Allah, her şeyi bilir, hüküm ve hikmet sahibidir.”
Orucun Azametini Anlatan En Önemli Belge bu ayeti kerimedir.
Oruç, Keffarettir
Keffaret Orucu Nedir? –

Ramazan ayında bozulan bir gün orucun yerine altmış gün peş peşe oruç tutmaktır. Bu altmış gün cezadır. İlave olarak da bozulmuş gün sayısı kadar oruç tutulacaktır. Böyle bir kefaretin peş peşe olması şarttır. Son günde bile kopma olması hâlinde yeniden başlamak gerekir. Mecburi bir zaman yoktur, ilk fırsatta tutulmalıdır. Kefaret tutulduktan sonra da Allah’tan affını talep etmek gerekir.

Ramazan ayında, hiçbir özür yokken, niyet ederek başlamış olduğu bir orucu, bile bile bozan bir kimsenin kefaret cezâsı olarak iki ay oruç tutması gerekir.
Bir senenin Ramazan'ında veya başka senelerde birden fazla bu şekilde oruç bozan bir kimseye tek kefaret icap eder. Şâyet oruç tutmaya güç yetiremiyorsa altmış fakire yemek yedirir.
Kefaret orucu iki Kamerî ay tutulur. Yani meselâ Rebîülâhir ve Recep ayında iki ay üst üste oruç tutan kimse kefaret borcunu ödemiş olur. Yani burada mutlaka altmış günü bulması gerekmez. Meselâ Rebîülâhir otuz gün, Receb ayı da yirmi dokuz gün çekse toplam elli dokuz gün tutacaktır. Buna bir de kaza ekler, böylece altmış günü bulmuş olur.
Fakat kefaret orucunun ilk gününe ayın birinci günü olarak değil de 5'inde veya 10'unda başlasa, artık bundan sonra aylar kaç çekerse çeksin altmış günü tamamlaması gerekir. Bir de kaza orucu tutarak toplam altmış bir günü bulmuş olur.
Kefaret orucunu hiç kesmeyip ara vermeden iki ay veya altmış gün tutmak gerekir. Meselâ, araya yolculuk, hastalık, Ramazan veya bayram, kadınların lohusalığı gibi bir hâl girer de iki ayı veya altmış

günü doldurmamış olursa, tutulan oruçlar kefaret orucundan sayılmaz, tamamı nafile olacağından yeni baştan tutmaya başlanması gerekir.
Kadınların âdet halleri sıraya mâni değildir. Âdetleri tamamlandıktan sonra gün geçirmeden kaldıkları yerden kefaret orucunu tutmaya devam ederler.
Kaza orucu kefaret orucu ile birlikte hesap edilmez. Yani iki ay üst üste kefaret orucunu tutan kimse kaza orucu olan bir günü ondan ayrı olarak tutar, onun içine katmaz, birlikte hesap etmez. Mesela, Receb'in birinci gününde kefaret orucuna başlayıp, Şaban ayı ile birlikte iki ay üst üste hiç ara vermeden tutan kimse, esas olarak kefaret borcunu tutmuş olur. Kaza orucunu da daha sonra Ramazan'ı müteakip, mesela bayramın ikinci günü veya istediği bir gün tutabilir. Böylece hem kefaret, hem de kaza borcunu tamamlamış sayılır. Recep ve Şaban aylarından birisinin yirmi dokuz gün çekmesinin bir tesiri yoktur. Yani kefaret orucu tamamlanmıştır. (bk. el-Mezahibü'l-Erbaa, I/579)
Şunu da belirtelim ki; Hanbelî mezhebine göre seferîlik gibi meşru bir ma-zeret dolayısıyla kefaret orucuna ara verilirse, bu fasıla, süreklilik şartını ihlâl etmez. Dolayısıyla iki aylık kefaret orucuna kalındığı yerden devam edilir; ye-ni baştan başlamak gerekmez. (Cezîrî, Mezâhib, 1/579)
Şiddetli bir meşakkat, aşırı derecede zorlanma ve benzeri sebeplerden ötürü iki ay süreyle oruç tutmaya güç yetiremeyen kişinin altmış fakire yemek yedirmesi gerekir.
Oruç, Büyük Bir Tövbe Kapısıdır.
Yemin Keffareti Olarak Oruç –

Yemin bozmak olmamalı. Yemin, bizim en ciddi sözümüzdür. Yeminin daha ötesi yoktur. Allah Teâlâ'nın adını bir şey için kullanmaktır. Bu, yemin demektir. Daha ötesi yok. Ama mesela; "Vallahi annemlerin evine gitmeyeceğim." diyen birisinin yaptığı yemin de bozulmalıdır. Neden? Bu yanlış bir yemin oldu. İnsan "Annemin evine gitmeyeceğim." diye yemin etmez. Bu yemini bozacağız ama bunun da bir cezası var. Buna "kefaret" diyoruz. Nedir bu? 10 fakir lokantaya götürülüp veya köfteciye götürülüp doyurulacak veya 10 fakir konfeksiyona götürülüp ona 10 tane gömlek alınacak, pantolon alınacak. Eğer bunları yapamayacaksan başka bir şart var. Ya yeminini bozduğun için 10 fakiri lokantaya götüreceksin veya 10 fakiri götürüp konfeksiyoncudan pantolon alacaksın giydireceksin. Bunları yapamayacak bütçen zayıf derecede sıkıştırıyorsa o zaman 3 gün art arda oruç tutacaksın. O zaman yemininimizi bozmuş olmamızdan tövbe etmiş oluruz.
Oruçta Namazda Olmayan Etki Vardır.
Orucun kendisi bir ecirdir bir de günah temizliyor kefarettir. Ayet ve Hadisi şeriflerdeki vurgulamalara bakarak sıralama yapmış ve demiştik ki önce namaz sonra zekat sonrada oruç geliyor demiştik. Ama mesela şu hatayı yapan 100 rekat namaz kılacak diye bir kefaret çeşidi yoktur ama orucun böyle bir çeşidi vardır. Namaz her daim öndedir oruç namazdan büyük değildir ama orucun bazı etki alanları çok müthiştir.
Oruç Temizleyicidir kazayla insan ölümüne sebep olmanın bile kefaretini oruç ödüyor.
Oruç, Aç Kalmak Değildir. Ruhu dünyanın yüklerinden arındırıp cennet havalarına sokmanın adı oruçtur.
Hangi Oruç, Oruçtur? –
Bakara 183. Ayette Ey iman edenler, sizden öncekilere yazıldığı gibi, oruç, size de yazıldı (farz kılındı). Umulur ki sakınırsınız. Buyuruyor Allahı teala. Bir kenara not alın. Kuranı Kerim de yazıldı sözünü emredildi manasında anlarız.
Eski Ümmetlerde de Oruç Vardır. Umulur ki sakınırsınız buyurdu Allah azze ve celle.
Demek ki Oruç, Takvaya Sevk Eden Bir İbadettir – Takva nedir ? Allahı esas alarak yaşamaktır.
Oruç, Şükreden Mümin Oluşturur. Şükreden mümin demek Allahın verdiği nimetlerin,imanın değerini kıymetini bilen demektir. Kuranı Kerimde Bakara Suresi 185. Ayetin son cümlesinden biz bu hakikati öğreniyoruz.
Oruç, Sadece Açlığa Dayanma, Fakirleri Anlama Değildir.

Oruç, Nefsi Terbiye Etmenin Ana Silahlarından Biri Olmalıdır.
Su içmemeye sabrettiği gibi,Ramazandan sonrada sigarayı içmemeye,harama bakma fırsatı önüne gelse bile bakmama iradesini göstermeli mümin. Her oruç bir nebzede olsa nefis terbiyesi kursu olmalıdır.
Her Tutulan Oruç Bir Adım Öteye Götürmelidir.
"Oruç Eğitimdir" den Kasıt Nedir?
Nefsin emirlerini yerine getirmeme ve ona sabretme hususunda Ramazandan sonraki aylarda da güçlü bir adam profili ortaya çıkarmaktır.
Oruç, İman Eğitimidir. Mümin kimliğimizi oluşturduğumuz bir eğitimdir. Sıcak bir ortamda soğuk suya bin defa ulaşma imkanı olduğu halde Rabbi için sabredip 15 saat 17 saat oruçlu olan bir mümin müthiş bit eğitim görmüştür. Ramazan boyunca her gün 17 saat bu eğitimden geçen bir mümin Ramazandan sonra ufak bir öfkelenmede kötü ve kaba sözler kullanırsa,eşini hemen boşol diye boşarsa,kardeşlerine hakaret eder hale gelirse bu müslümanlar 15-20 sene oruç tutmuş olmanın farkını nasıl ispat etmiş olurlar ?
Oruçtaki Maksat Mide Eğitimi Değildir.
Halbuki orucun maksadı "daha takva ve kıymet bilen mümin yapmaktır" oruçtaki maksat.

ORUÇ 2 8 (Fıkıh Okumaları)

Ramazan ve Oruç Bir araya geldiğinde önce Kuranı Kerim akla gelir dedik sonra da Kadir gecesi akla gelir. Kadir Gecesi çağımız usulleriyle tespit edilmeye çalışılıp tek güne sığdırılmak istenerek heba ediliyor.
Ramazan-ı Şerif'in Özellikleri diye başlık açacağız.
Fıkhımızın İhtiva Ettiği Konular
Fıkıh ramazan kültürümüz,kadir gecesi gibi konuları ihtiva etmez fıkıh kişinin ibadetleri nasıl yapacağını ele alan bir ilim dalıdır. Fakat Oruç o kadar Ramazan,Kuran ve itikafla o kadar iç içe ki bu konulara girmemek yarım bırakmak demek olacak.
Kur'an-ı Kerim ve Ramazan Ayı –
Bakara 185.ayetinden de açıkça anlaşıldığı gibi Ramazanı şerif Kuranı Kerimin indirildiği zamanı ihtiva ettiğinden çok değerlidir.
"Öyle bir ramazan ayı ki o ayda Kuran indirildi" Bakara 185. Ramazana biz Kuran ayı desek yüzde yüz isabet etmiş oluruz.
Ramazan-Kur'an-Oruç-İtikaf Terimleri
Ahmed ibn Hanbelin Müsnedinde rivayet edilen hadisi şerifte diğer ilahi kitaplarında Ramazan ayında indirildiği nakledilyor. Bundan da anlaşılıyor ki Ramazan ayı önce ki ümmetlerlede bağı vardır.
Ramazan Kur'an Ayıdır. Bu sebeple tüm dünyada müslümanlar en çok Kuranı Kerim okurlar. Fakat tek sebep Kuranı Kerimin ramazanda indirilmiş olması değildir. Bir başka sebepte Ramazanda yapılan ibadetlere yazılan sevap daha yoğun bire bin yazılıyor olmasıdır.
Ramazan madem Kuran ayıdır. Peki bu sadece anlamına önem vermeden Kuranı hatmetmek mi demektir ? Eğer Ramazan Kuran ayı ise bizim Kuranla bağımızında okumanın ötesinde iman ve amelle buluşması gerekir. Kuranlı hayat yaşamak diye slogan yapmalıyız.
Ramazan'da İsraf Yapılması. Zaman,nimet,bilgi israfları yapılıyor.
Ramazan'ı Orijinal Haliyle Yaşamak arzumuzu ispat etmeliyiz.
Ramazanla İlgili Üç Husus –
Cennetin kapıları açık
Ramazan'da Cehennemin Kapısının Kapalı.
Şeytanlar kelepçelenmiş durumda
Ramazan cenneti kazanma,cehennemden kurtulma,şeytanın tuzaklarına düşmeme ayıdır. Peki bunlar günlük hayata nasıl yansır ?

Hiç gafletle saat geçirmemek,haramlara düşmemek şeklinde yansır. Evet Ramazanı şerifte cehennemin kapıları kapatılıyor cennetin kapıları açılıyor fakat girmek isteyen için yani bir gayret gösteren için.
Ramazan Bir Fırsattır o fırsatı değerlendiren kullarının işini kolaylaştırır Allahu teala.
Kadir Gecesi
Bin aydan daha hayırlı bir gecedir. Kadir gecesini bir mesajla kutlama yaparak heba ediyor müslümanlar.
Ramazan Sabır ve Terbiye Ayıdır.
Sadece mideye terbiye değildir. Göze,kulağa,dile her türlü organlara ve duygulara bir terbiye kampıdır ramazan.
Oruç Aç Kalmak Değildir.
Ramazan Ayı İle İlgili Hadisler
Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem birgün minbere çıkıyor. Üç defa amin amin amin ! diyor. Aminin manası kabul et Allahım demektir. Daha sonra ashabı kirama açıklama yaparken buyuruyor ki; Cebrail geldi 3 kişinin burnu yere sürtülsün diye beddua etti.
Bunların bir tanesi Ramazana gelipte günahlarından kurtulmayanın burnu sürtülsün.
İkincisi de Sen bir müslümanın yanında anıldığında sana salavat getirmezse burnu yere sürtülsün ve annesinin babasının yanında bulunan (onların hayır duasını alamayan,hizmet etmeyen) bir insan cennetlik olamadıysa burnu yere sürtülsün.
Razaman'da Yapılan Umrenin Sevabı normal umreden daha sevaptır. Efendimiz aleyhisselatu vesselamla birlikte hac yapılmış gibi sevap kazandırıyor.
Ashab-ı Kiram'ın Peygamber efendimizle (sallallahu aleyhi ve sellem) 8 sene Tuttukları Oruçta İki Zafer Vardır.
8 senelik oruçlarında iki tanesini yollarda geçirdiler. Birincisi Bedir gazvesi ikincisi de mekkenin fethidir.
Ramazanı şerif ayı cihat ayıdır aynı zamanda. Ramazanı şerif bir kenarda uzanıp yatarak oruç geçirme ayı değildir.
Razaman Ayında Peygamberimizin Yaptığı Şeyler
1.)Kuranı Kerimi daha çok okurdu Peygamberimiz
2.) Mukabele.
Cebrail aleyhisselamla karşılıklı mukabele yapardılar.
Ramazan İtikâf ayıdır
İtikâf Nerelerde Yapılır ? Erkekler cami ve mescid gibi yerlerde,hanımlar evlerindeki bir odada itikad yaparlar.
Ramazan Ayı İbadet Ayıdır.
Oruç Yemek Disiplinidir. Ramazandan öncekinden daha çok yemeği ramazanda sahur ve iftarda yemek hezeyandır.
Ramazan Ayı Panayır Ayı değildir. Mutfak ayı değildir.

ORUÇ 6 (Fıkıh Okumaları)

Oruç İslamdan önceki ümmetlerde de olan bir ibadetti.

KİMLER ORUÇ TUTMAYABİLİR?

Hiçbir özrü yokken oruç tutmamak veya başladığı orucu bozmak günahtır. Hem de kaza ve (eğer başladığı Ramazan orucunu kasden bozmuşsa) keffaret olarak cezası vardır. Bâzı hallerde ise, oruç tutmamak veya başlanmış orucu bozmak şer`an câiz hâle gelir. Bu haller, şunlardır:

1 - Hastalık: Oruç tuttuğu takdirde hastalığının şiddetlenmesinden veya çok sürmesinden korkan kimsenin sonradan kazâ etmek üzere oruç tutmaması veya başladığı orucu bozması câizdir. Tecrübeleriniz ya da tıbbi bilgi, sizin orucunuzun mümkün olmadığını söylüyorsa oruç tutmayabilirsiniz. Su içtikten sonra yemek yemenin de sakıncası yoktur. Oruçluların ortasında yemek yemeyin, iyileşme ihtimaliniz yoksa her tutamadığınız oruç için fidye verirsiniz. Bu da ilan edilmiş olan FİTRE miktarı kadardır.
Uzman ve oruca düşmanlığı olmayan bir doktor sana oruç tutma diyorsa oruç tutmaz hasta kişi.

2 - Yolculuk: Ramazanda yolculuğa çıkanların oruç tutmayıp sonraya bırakmaları câizdir. Ancak yolda meşakkate, bedenî bir halsizlik ve rahatsızlığa mâruz kalmak söz konusu değilse, oruç tutmak, tutmamaktan efdal. Fakat bu kişinin kendisine kalmış. Kendisini iyi hissediyorsa imkanı ortamı misafir gittiği ev rahatsa orucunu sonra kazaya bırakmayıp o gün tutması daha iyidir tabiki. Fakat yolculukta ayılıp bayılacak,açlıktan kaza yapma ihtimali olan birisininde seferi iken oruç tutmaması daha efdaldir. Gittiğiniz yer seferi olacağınız kadar uzak bir yer ise yani doksan km. mesafede bir yere gidiyorsanız, yol boyunca seferi olacağınız için oruç tutmayabilirsiniz. Gittiğiniz yer, sizin on beş günden az kalacağınız bir yer ise ve sizin evinizin bulunduğu bir yer değilse orada da oruç tutmayabilirsiniz. Her iki durumda da dönünce o günleri kaza edersiniz. Ama her şeye rağmen oruçlu olmayı yeğleseniz iyi olur. Oruçsuzlara destek olmayın, küfrün sayısını artırmayın. Tutmayacaksanız da alenen yemeyin. Yolculuk hâli bitince tutmadığı günleri kaza eder. Oruç tutmasında bir güçlük yoksa yolcunun oruç tutması daha hayırlıdır. Çünkü yolcunun oruç tutmaması sadece bir izindir. Sırf oruç tutmamak için yolculuğa çıkmak, oruç tutmamaya ruhsat oluştursa da iman zayıflığına delalet edeceği için tevessül edilmesi yanlış bir hareket olur.

3 - İkrâh (Tehdit ve Zorlama: Orucunu bozmadığı takdirde dövülmek veya yaralanmak veyahut öldürülmekle tehdit edilen bir kimse de oruç tutmayabilir. Orucu bozmak için ölümle veya vücuduna bir zarar verilmekle tehdit edilen kimse, orucunu bozabilir. Bu tehdidin inandırıcılığı önemlidir. Bozduğu orucu sonra tutar.

4 - Gebelik ve Emziklilik: Oruç tuttuğu takdirde kendisine yahut çocuğuna bir zarar geleceğinden korkan hâmile veya emzikli kadın, oruç tutmayıp sonradan kazâ eder. Emzirdiği çocuğun başkasının çocuğu olması hükmü değiştirmez. Hamile kadınların oruç tutmasını yasaklayan bir durum yoktur. Dolayısıyla ‘oruç tutabilirler mi?’ sorusu sorulmamalıdır. ‘Orucu bırakabilirler mi?’ sorusu ise sorulabilir. Bunun cevabı da şöyledir:
Kadının hamileliği kendisinin sağlığını, karnındakinin sağlığını etkiliyor ve sakınca oluşturuyorsa bilhassa hamileliğin ileri dönemlerinde orucu bozabilirler. Bir sağlık sorunu oluşmadıkça hamile olmaktan ötürü oruç bozulmaz. O dönemde tutamadıkları ya da sıkıştıkları için bozdukları oruçlarını da daha sonra güne gün olarak tutarlar.

Emziren kadın içinde aynı şey geçerlidir. Gerçekten kötü oluyorsa,sütü kesiliyorsa,bitkin bir şekilde yataklar düşer hale geliyorsa orucunu tutmayıp sonra kaza etmek için ertelerse caizdir. Bu duruma kararı kadın takvasına göre verir.

5 - Şiddetli Açlık ve Susuzluk: Açlık ve susuzluktan dolayı helâk olacağından veya aklî muvazenesinin bozulacağından korkan kimse orucunu bozabilir. Oruçlu bir kimse, açlık veya susuzluk sebebiyle aklının bozulmasından veya vücuduna ciddi bir zarar geleceğinden korkarsa orucunu bozabilir. Bu konuda bilhassa yaz aylarında susuz kalmanın doğuracağı tehlikeli sonuç dikkate alınır. Ancak, susamakla, susuzluktan bayılmak gibi bir durum arasında önemli farklar olduğu bilinmelidir. Sonra uygun bir zamanda tutmadığı oruçları kaza eder.

6 - Düşkünlük Derecesinde İhtiyarlık: Böyle kimselerin de oruç tutmaması câizdir. Böyleler oruç tutmayacakları gibi, kazâ da edemeyeceklerinden fidye verirler. Vücudu günden güne düşen ve oruca dayanamayan iyice ihtiyarlamış olan kimseler oruç tutmayabilir. Böyleleri için belirli bir yaş oranı yoktur. Önemli olan vücudun ayakta duramayacak hâle gelmesidir. Bunlar sonradan da orucu kaza edemeyecekleri için tutamadıkları her günün orucu yerine fidye verirler. Fidye vermeye de hiç gücü olmayan fakir fidyesini vermez. Rabbimiz Rahimdir.

* Nâfile oruç tutanlar için, ziyafete dâvet edilmek bir özürdür. Böyle bir kimse, hane sahibinin ısrarı üzerine orucunu bozabilir.

Bu özürlerden biri nedeniyle oruç tutamayan mü'minin Ramazan gününde yemesi ve içmesi günah değildir. Ancak Ramazanın azametini dikkate alarak, yemeyi ve içmeyi aleni yapmamak gerekmektedir.

Silahlı mücahidlerde oruçlarını erteleyebilirler.

ORUÇ 7 (Fıkıh Okumaları)

Orucun Şartlarında Önemli Bir Husus
Kadınların aybaşı ve lohusalık halleri devam ettiği müddetçe oruç tutması mümkün değildir.
Oruç Bozan Durumlar –
1.Oruçlunun Midesine, İç Organlarına Gıda Alması Orucu Bozar.
Oruçluyken Mideye Alınan Gıda Çeşidine Göre Cezalar vardır.
2.Oruçluyken Cinsel İlişkide bulunmak
3.Oruçluyken Vücudun Kanallarından İçeri Sıvı Alınması
Orucun Bozulmasıyla Ortaya Çıkan İki Sonuç vardır.
1.) Bozulan oruç Ramazandan sonra yeniden tutulur kazası edilir.
2.) Bozulan oruç sonra kaza edilecektir bir de bozmaya karşı verilmiş cezadan dolayı keffaret vermesi gerekir.
Keffaret Ne Demektir? 2 ay yani 69 gün peş peşe oruç tutmaktır.
Keffaret Orucuna Ara Vermek İçin Tek Sebep bayanların aybaşı durumudur. Bunun dışında ara verilemez.
Oruç Bozulunca Hem Kaza Hem de Keffaret Gerektiren Durumlar
1.)Bilerek Gıda Almak –

2.) Cinsel İlişki –
Keffaret Gerekmesi İçin Bazı Şartlar Gerekir
Müslüman Yanılarak Yapılan Şeyden Sorumlu Değildir
Niyet Etmeden Oruç Tutulursa Ne Olur ? Niyetsiz olan oruç,oruç olmayacağından bozulması diye bişeyde söz konusu olmayacaktır. Keffaret yalnızca niyetlenerek oruç tutmuş sonra o orucu bozmuş kişilere vardır. Keffaret Allahın affetmesi için bir mağfiret kapısıdır. Oysa sebepsiz yere niyet etmeden oruç tutmayan kişiye kefaret yoktur çünkü onun pişmanlıkla bir ömür boyu af dileyip ağlaması gerekir.
Oruç Bozmayı Uygun Hale Getirecek Durumdan Dolayı Keffaret Gerekmez. Mesela seferi mesafesinde yolculuğa çıkan -yolculuk esnasında- orucunu bozabilir ruhsat var. Hasta içinde hüküm aynıdır. Mecbur iğne vurdular mesela bu müslümana keffaret gerekmez.
Keffaret Kasten Yapılan İşin Cezasıdır.
Oruç bozmayı niyet etmek böyle kasten oruç bozanın 60 gün oruç tutması gerekir. Yanlışlıkla abdest sırasında boğazına su kaçana kaza gerekir. Çünkü bu kazadır,kasten bozmak ise cinayettir.
Gıda Olmayan Ama İnsana Gıda Gibi Zevk Veren Şeyler de Keffaret Gerektirir. Sigara mesela bu hükmün içine girer.
Gıybet etmek sevabı bozar ama orucu bozmaz.
Oruç Bozuldu Zannedip İftar Etmek keffaret gerektirir.
Gıybet Etmek Oruç Bozmaz.
Kan Aldırmak Oruç Bozmaz.
Oruçta Ölçü,Vücuddan Çıkan Şey Değil, Vücuda Giren Şey Orucu Bozar
Yağmur Suyunu Bilerek Yutmak keffareti gerektirir.
Hanımının Veya Çocuğunun Tükürüğünü bilerek Yutmak Orucu Bozar keffaret gerektirir.
Kasden Vücuda Bir Şey Sokmak Orucu Bozar.
Keffaret Orucunun 61 Gün Denmesinin Sebebi 60 cezadır 1 günde yediği günün kazasıdır. Fakat 3 gün yediyse 63 gün tutar.
Oruç Bozulunca Kaza Gerektiren Durumlar
Yolculuk
Hayız
Bir sonraki ramazan gelmeden oruç kazalarını bitirmek gerekir.
Kaza Orucunun Tutulmaması Gereken Günler bayram günleridir.
Hata İle Su Yutmak Durumunda Ne Yapılmalı?
Hatalar Kazayı Kasıtlar Keffareti Gerektirir.
İkrah (birinin orucu bozmaya zorlaması,öldürmekle tehdit etmesi bıçak çekmesi gibi) Durumunda Oruç Kazaya Kalır
Unutarak Orucunu Açan Ve Ardından Hatırlayıp Orucunu Bozan Kişi ve bunu kasten değil hatalı doğru olduğunu sanarak böyle yapan kişiye sadece kaza gerekir.
İmsak Ne Demektir?
Birşeyi tutmak demektir. Oruç için tutuş vakti demektir. Sabah namazının girişi yatsı namazının bitiş vakti demektir.
05.00 imsak yazıyorsa takvimde müslümanın 05.00 da artık yeme içmeyi kesmesi gerekiyor.
İmsak Saatini Unutup Yemeğe Devam Eden Kişi Ne Yapacak? O gün yemek yemeyecek ramazan olduğu için. Ama sonra 1 gün kazasını yapacak.
Oruçluyken Göz Veya El Kaşınmasıyla Erkek Veya Kadında Boşalma Olursa Oruca Ne Olur? Cinsel duygulardan dolayı şehevi boşalma olursa bunlar cinsel ilişki olmadığından sadece duygu olduğunda keffaret değil sadece kaza gerektirir.
Keffaret Sadece Ramazan Orucu İçin Geçerlidir. Ramazandan sonra kaza orucu bile tutulsa o kaza orucu bozulsa kefaret gerekmez yalnızca kaza gerekir.

Hanımların Organlarına Islak Bir Şey Sokması Orucun Kazasını Gerektirir. Erkek içinde aynı şey geçerli.
Kusmaya Zorlamak Orucun Kazasını Gerektirir.
Ağızda Kalan Kırıntı Oruca Zarar mı ? Dişlerin arasında kalan yiyecekler nohuttan büyükse oruca kaza gerekir. Nohuttan küçükse gerekmez.
Diş Çektirmek Orucu Bozar mı?
Orucu bozmaz. Ama iğne yapıp diş çekersen oruç bozulur. Kaza gerekir.

ORUÇ 8 (Fıkıh Okumaları)

Ramazan Orucu İle Nafile Oruçların Kaza Yönünden Farkı
Ramazanı şerifin orucundaki hata ile nafile oruçlardaki hatalar farklıdır. Ramazandaki hatalar kefarete sebep olur
Orucu Bozmayan Şeyler
Oruçluyken Unutarak Yemek Yemek su içmek oruca zarar vermez ve Yiyeni Uyarmak eğer zayıf çelimsiz iftara çok zor yetişir birisiyse ona oruçlu olduğunu hatırlatmamamız gerekiyor. Ona Allah azze ve celle ikram ediyor diye düşünürüz.
Oruçluyken Unutup Yemek Yiyen Çocuğun Eğitim Açısından Hatırlatılması gerektiriyor.
Göze Damla Damlatmak ve Sürme Çekmek Orucu Bozmaz.
Vücuda Krem ve Yağ vs. Sürmek Orucu Bozmaz.
Bakma ve Tefekkür Yoluyla Boşalma Olursa Oruç Bozulmaz. Elle tahrikle olan (mastürbasyon) boşalmada ise oruç bozulur.
Kan Aldırmak Orucu Bozmaz.
Gıybet Gibi Haram Olan Şeyler Orucu Bozmaz fakat Orucun tüm sevabını götürmüş olabilir. Gıybeti oruç bozucu değil orucun sevabını eritici olarak görüyoruz.
Orucu Bozmaya Karar Vermek Orucu Bozmaz.
Ağza Burna Kaçan Toz Duman Orucu Bozmaz.
Bir Nesnenin Tadını Hissetmek Orucu Bozmaz. Mesela helva yaptı birisi. Helva kavruldukça buharında tad veriyor. Helvayla veya başka yemeği karıştıran birisi istemeden de olsa o kokuyu ağzından alıyor. Bu bozmaz fakat bilerek isteyerek özellikle gelip kuvvetli bir şekilde astım hastalarının ilacı koklaması gibi içine çekerse o kokuyu orucu bozar.
Sakız Çiğnemek Orucu Bozar Mı ? Şekerli,naneli sakız orucu bozar. İçinde katkı maddesi olmayan plastik gibi sakızlar orucu bozmaz.
Cünüp Olarak Sabahlamak Orucu Bozmaz. Ama cünüp olmayı gerektiren şeyden bahsetmiyoruz. Uyuyordu uykusunda ihtilam olmuş mesela sabah cünüp uyandı bu orucu bozmaz. İmsak vaktine kadar herşey serbest. Cinsel ilişkiye bile girilebilir. Fakat imsak girdiği andan itibaren bilerek cünüp olunursa zaten kefaret var. Ama kendiliğinden cünüp uyuduysa ya da uyandığında ihtilam olduğunu gördüyse bunun orucuna hiç bir zararı yok.
Yüzmek, Gusletmek, Banyo Yapmak Orucu Bozmaz. Bunları yaparken burun,ağız,makat yerlerinden vücuda su kaçırmak orucu bozar.
Kulak Temizlemek Orucu Bozmaz.
Burnun pisliğini Çekmek Orucu Bozmaz.
Mideden Yukarı Gelen Şeylerin Geri Gitmesi Orucu Bozmaz. Kusmak bundan farklı birşeydir.
Kusmak Orucu Bozar Mı? İnsan kusmayı ağız dolusu şekilde kendi isteğiyle işte mesela parmak atarak boğazına yaparsa oruç bozulur bunun kazasını yapması gerekir. Kendi isteği olmadan kusarsa oruç ağız dolusuda olsa bozulmaz.
Ağızda Kalan Nohuttan küçük Yemek parçaları Orucu Bozmaz.

Orucu Bozmadığı Halde Yapılması Mekruh Olan Şeyler
Mekruh Nedir ?
Mekruh müminin yaptığı şeyde yakışık almayan şey demektir. Tahrimen mekruh tenzihen mekruh diye ayrılır.
Oruçluyken Yemeğin Tadına Bakmanın Hükmü mekruhtur. Mesela bir yemeğin tuzu var mı diye parmağıyla dokundurup sonra diline hafif dokundursa hımm tuzu yok dese bu mektuhtur. Fakat kocası titiz olan yemek güzel olmamış diye evde büyük kavga huzursuzluk çıkartacak kocası olan kadın yemeğin tanıda bakabilir bu mekruhta olmaz.
Oruçluyken Eşlerin Birbirini Öpmesi eğer çok genç iseler mekruhtur. Kendilerine güvenen yaşlı başlı karı kocalara mekruhta değildir. Bu öpüşme tükrüklerin birbirlerine geçmesi olursa sıkıntıdır. Buradan kastedilen yanak gibi yerlerden öpmektir daha çok.
Oruçluyken Tükürüğü Biriktirip Yutmak mekruhtur.
Sakız Çiğnemek Sade bir sakızsa plastik gibiyse orucu Bozmaz
Misvak Orucu Bozmaz ama bazı misvaklar vakumlu geliyor bunda kimyasal madde oluyor buna dikkat etmek gerekir sıkıntılıdır. Veya misvağı ağzına alıp çiğnemek mekruhtur.
Oruçluyken Diş Fırçası ve Macun Kullanmanın Hükmü şudur. Diş fırcası macunsuz kullanılabilir diş macununa gelince eğer mideye tadının ulaşmayacağı mümkünse (ki bu neredeyse imkansız) diş macunuda kullanılabilir.
Oruçluyken Kan Aldırdığı Takdirde Fenalaşacağını Bilenin Kan Aldırmasındaki Hüküme şöyle bakıyoruz kan aldıran kişi güçsüz kuvvetsiz neredeyse bayılacak hale geleceğini bildiği halde kan aldırırsa mekruhtur.
Keyif İçin Banyo Yapmak mekruhtur.
Oruçluyken Ağza Su Alarak Çalkalamak sakıncalı değildir.
Oruçlu İçin Müstehab Olan İşler
Müstehab Nedir?
Hoş görülen şey demektir. Bunlara dikkat etmekte fayda var. Bunlara sünnet de denebilir. Sünnet müstehaptan bir tık daha üsttedir. Kaynağı gene sünnettir ama Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem üstünde çok durmamış aman aman bırakmayın dememiş buna müstehaptır deriz.
Sahur Yapmanın Hükmü müstehaptır.
İmsağa Yakın Saatte Yemek Yemek sünnettir.
İftar İçin Acele Etmek sünnettir.
Oruçlu İken Kur’an Okumak ve Tesbih Çekmek Bunların Fıkıhla Bağlantısı yoktur. Fıkıh kitaplarında bunları görmeyiz ama tabiki uygundur sevaptır orucu çok daha uygun hale getirir. Bu konuları daha çok tasavvuf menşeili fıkıh kitaplarında görürüz. Mesela ihyau ulummiddin kitabından ramazan gelmeden bir ders yapsa müslümanlar çok güzel olur.
Oruç Duası Yapmak müstehaptır.

Allahumme leke sumtu ve bike amentu ve aleyke tevekkeltu veala rizkuke eftertu"
(Allah'ım senin rızân için oruç tuttum. Sana inandım. Sana güvendim.Senin rızkınla orucumu açıyorum)

Ramazan’da Gündüz Vakti Aybaşından ve Nifastan Temizlenen Kadının Hali. Kadın öğlen vakti gusül aldı temizlendi o oruç değil artık o niyetlenemez ama akşama kadarda yemek yiyip içemez artık o günün. Çünkü bir azameti var ramazanın.
Orucu Bozulan Kişide yine orucu bozulduysada ramazanda yine yiyip içemez iftara kadar bekleyecek oruçluymuş gibi. Ramazanın azameti hala devam ediyor çünkü.
Ramazan Günü Akıl Baliğ Olan Çocuğun Orucunda da yine bu çocuk iftara kadar birşey yiyip içmeyecek.

ORUÇ 9 (Fıkıh Okumaları)

Orucun Manevi Boyutu vardır. Orucu bişey bozmasada sevabını götürüp eritebilir dedik
Mesela Pijamayla Namaz Kabul Olur Mu ? Kesinlikle kabul olur. Fakat namaza tazim olarak,huşuya önem olarak pijama aksidir.
Orucu Sadece Açlıktan İbaret Görmenin Sonucu orucun takva açısından kalıcı etki yapmamasıdır.
Oruç En Büyük İbadetlerdendir.
Oruç bir kere müslümanı kimlik olarak kuşatmış bir ibadettir. Oruç müslümanı şekillendirir. Mesela merhamet yönü vb. Özellikleri artar.
Nefis terbiyesi sağlar. Oruç sayesinde müslüman nefis ve şeytanı yenmeyi öğreniyor. Sabrı öğreniyor. Müslümanın kalbi inceliyor.
Oruç, Müminin Kimliğini Etkileyen İbadettir
30 gün namaz 30 gün kamp gibidir. Mümini terbiye eden müthiş bir eğitimdir.
Cihat Farz Edilmeden Oruç Emri Gelmiştir –
Orucun Fıkıh Bölümü
Niyet: sadece ve sadece Allahın rızasını kazanmak için oruç tutmak gerekir. Zayıflamak,rejim yapmak gibi niyetler oruca karıştığında müslümanın orucuda prim ve değer kaybetmiş oluyor. İftar ve sahuru bile Rabbim için tuttuğum oruca destek olsun diye yemek yiyorum şeklinde bir niyetle yapmaktır.
Niyette Kalite Nasıl Ölçülür? Oruçlu olduğum sürece gösterdiğim refleksler bunu belirleyecek. Ben Allah için oruç tutuyorum ama sonrada Allahın yasakladığı işleri oruçken yapıyorsam bunda sıkıntı var demektir.
Ramazan Oruçla Kısıtlanmamalıdır.
Nafile Oruçlar
Her hicri ayın 13-14-15.günleri
Pazartesi perşembe günleri
Aşure günlerinin bir gün öncesi veya birgün sonrası aşure günüyle beraber tutulması sünnettir.
Hacda olmayanların arefe gününde oruç tutmaları sünnettir.
Şevval ayının içinde 6 gün oruç tutmak sünnettir.
Muharrem ve şaban ayında sık sık oruç tutmak sünnettir.
Zilhicce ayının ilk 9 günü oruç tutmaları sünnettir.
Bu oruçlar kıyamet günü oruç tutan müminler diye yapılacak çağrının adamı olmak gibi bir sonuç doğuracaktır.
Oruç Tutulması Haram ve Mekruh Olan Günler
Ramazanı şerif bayramının birinci gününde.
Kurban bayramının 4 gününde oruç tutmak caiz değildir.
Ramazanı şerifin ilk gününde şüphe olduğunda şu anda takvimden dolayı böyle bir sıkıntı yaşamıyoruz ama gökyüzüne bakıp hilal görüldü mü görülmedi mi diye tereddüt yaşandığında oruç tutmak iyi değildir.
Tek başına cuma gününü oruçlu geçirmek mekruhtur.
Kadının Nafile Oruçlarda Kocasından İzin Alması gerekir. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem bunun helal olmayacağını buhari kaynaklı hadisi şerifte buyuruyor.
Orucu Etkin Yapan Sebeplerden Biri: Sahur
Sahur orucun müstehaplardandır. Bu orucun edebidir. Sahur yemeğini sana destek olacak tıbben uygun şeylerle ertesi gün sana destek olacak şeylerden yemen gerekir. Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem. Sahur yiyiniz. Sahur bereketttir buyuruyor. Sahur hem evin bereketidir hemde orucun bereketi demektir.
Orucun Edeplerinden Biri: Sahur Yemeğini Geciktirmektir.

Oruçlunun göz ve dil Organlarını Koruması orucun edeplerindendir. Neyden koruyacağız ? Haram bakışlardan,gıybet etmekten vb.
Nitekim Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:
مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ وَالْجَهْلَ، فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ [رواه البخاري].
"Kim yalan söylemeyi, yalanla iş görmeyi ve cehâleti terk etmezse, Allah'ın, onun yemesini ve içmesini bırakmasına (oruç tutmasına) ihtiyacı yoktur."Buhârî, hadis no: 1903

Oruç bir zırhtır / bir kalkandır. Oruçlu kimse kötü söz söylemesin ve cahillik yapmasın. Eğer herhangi bir kimse kendisiyle dövüşmeye yâhut sövüşmeye girişirse, ona iki defa 'Ben oruçluyum' desin.
Buharî, Savm, 2).

Müslüman'ın Olgunluğunun Artması için Ramazanda oruçlu olduğu vakitlerde kendisini iyi terbiye etmeli organlarını korumalı ve bunu ramazandan sonrada devam ettirmelidir.

Orucun Edeplerinden Biri: Ramazan'da İyi İşleri Çoğaltmaktır.
Orucun Edeplerinden Biri: Ramazan'da İftarı Acele Yapmaktır. İftar etmek demek orucunu açmaktır. Yani bir su içersin. Bir hurma yersin çok açsan çorba içilir orucun açılmış olur sonra akşam namazını kılarsın. Akşam namazından sonrada akşam yemeğini yersin.
İsraf bu asırda müslümanların uğradığı belalardan birisidir. Ramazanda en çok Rabbimizden sakınmamız gerekirken Ramazandan önce yapmadığımız israfı Ramazanda iftarda yapıyoruz. Bu hem yemek hem de sağlık israfıdır.
İftar Etmeden Önce Yapılan Dua Makbul Duadır . Ama bu şu demek değildir hiç konuşmadan oturup Kuran okuyarak yemek yemek değildir. Edebe uygun sofrada ailemizle sohbetle yemek yemek sünnete uygundur.
Oruçluya İftar Yaptırmak çok büyük bereket ve sevap kaynağıdır. Bu sıralamaya fakirden başlasak edebe daha uygundur.
Visal Orucu yani oruçları iftar etmeden tutmak Caiz Değildir.
Sevdiğin İnsanın Tükürüğünü Yutmak Orucu Bozar.
Orucu Riske Sokacak Şeylerden Uzak Durmak edeptendir.
Gargara Orucu mideye ulaşmadıkça yutmadıkça bozmaz. Fakat mideye kaçma ihtimali yüksek olduğundan uzak durmak edeptendir.
Ashab-ı Kiram oruçluyken mekkenin fethine gittiler. Cihad ettiler. Onlar bizim örneğimiz olmalı. Sırf aç gezmedi. Önüne nimet imkanı gelince et de yedi sütte içti.

ORUÇ 10 (Fıkıh Okumaları)

Yaşlılar Orucu Erteleyebilir. Buradaki kasıt yaş değildir. Yaşı 60 olur ama dayanamaz bir haldedir ruhsatı kullanabilir. Biriside var ki 80 yaşında çok dinçtir. Oruç onu yormaz tarlada çalışan bir adam. Böyle kişiye oruç tutsun deriz.

Hayız ve Loğusa Halindeki Kadın Oruç Tutamaz
Tıbta Kullanılan Cihazlar Orucu Bozar mı ?

Aşağıdaki durumlar orucu bozan durumlardan sayılmaz:

1-Göz damlası, kulak damlası, kulak losyonu, burun damlası, burun spreyi (boğaza ulaşanları yutmama şartı ile),

2-Göğüs anjininin tedavisi için dilin altına konulan tabletler (boğaza ulaşanları yutmama şartı ile),

3-Fitil, losyon, histeroskopi, veya muayene için parmağın vajinaya girmesi,

4-Teleskop veya bakır spiral benzeri şeylerin rahime sokulması,

5-Üretraya (yani hem kadın hem de erkeğin idrarının aktığı yer) teleskop, küçük tüpler, mesanenin yıkanması için solüsyon kullanımı veya ilaç girmesi,

6-Diş dolgusu, diş çektirme, diş temizleme, misvak veya diş fırçası kullanmak (boğaza ulaşanları yutmama şartı ile),

7-Mazmaza, gargara ve ağız tedavisi için sprey kullanımı (boğaza ulaşanları yutmama şartı ile),

8-Deri, kas veya damar yoluyla yapılan tıbbi enjeksiyon (beslenme enjektörü bundan istisnadır),

9-Oksijen gazı,

10-Anestezi gazları (hastaya sıvı gıda (serum) verilmediği sürece),

11-Cisme emme yolu ile giren şeyler yağlar, merhemler, kimyasal ve ilaçsal maddeler taşıyan yara bantları gibi,

12-Çekim için, kalp damarlarının veya herhangi bir uzvun damarlarının tedavisi için Koterizasyon (ince tüplerin) vücuda sokulması,

13-Bağırsakların muayenesi veya tıbbi bir operasyon gerçekleştirmek için karna teleskop sokulması,

14-Ciğerden veya herhangi bir uzuvdan numune (et parçası) alınması, (serum verilmemesi şartıyla)

15-Gastroskop (Serum veya herhangi bir maddenin vücüda girmemesi şartı ile),

16-Beyne veya omuriliğe herhangi bir alet veya ilaçsal maddelerin girmesi,

17-İstemsiz olarak kusmak,

İkinci olarak: Tabii ki Müslüman bir doktorun yapması gereken, hastaya iftardan sonra geciktirilmesinden zarar oluşmayan ilaçları geciktirmesini istemesidir. Adı geçen tedavileri oruçlunun orucuna zarar vermemesi için mümkünse iftardan sonraya ertelemesini tavsiye edilmelidir.
En iyisini Allah bilir.
Dinde Zorluk Yoktur. Kuranı Kerimde Allahu teala “Dinde size zorluk koymadık biz” buyuruyor Allah azze ve celle.
Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem buyurdular ki; “Din kolaydır. Allah’ın En Çok Sevdiği Dindarlığında müsamahalı olan yani ruhsatlardan istifade edilen din olduğu rivayet edilmiştir.”
Hastalık Orucun Tutulmaması İçin Ruhsat Nedenidir
Hangi Hastalık Ruhsattır?
Hastalıklar ikiye ayrılır:
1.)artık tedaviye mümkün olmayan hastalıklar. Kanser,şeker hastaları gibi. Bunlar oruç konusunda ruhsatlıdırlar. Hatta bunlar oruç tutsalar vebale girmiş olurlar.
Oruç Tutamayanlar Ne Yapacaklar?
– Fidye verecekler. Bu fidyede bir fitredir. Her tutamadığı gün için bu fitreyi ayrı ayrı verir.
Fidye Veremeyecek Durumda Olan Ne Yapacak?
– Rabbine istiğfar etmesi yeterlidir bu müslümanın.
Tedavisi Mümkün Olan Hastalık Sahibi Orucu Ne Yapacak?
– misal kaza geçirdi ayağı kırıldı ya da hafif bir grip oldu gibi gibi. Biz buna yine hasta diyoruz ama buna tedavisi mümkün hastalık diyoruz. Hastalığın tedavisi var ama oruç bu hastalığın iyileşmesini geciktiriyor.

Mesela ayağı kırılan birisi çok acı çekiyor bir ilaç alması lazım ki ağrı ve acısı kesilsin yoksa bağrıyor dayanamıyor. İşte bu müslümanın orucunu bozması gerekir.
Diş Ağrısı Olan Oruçlu Müslüman Ne Yapacak?
– Artık dayanılmaz boyuta geldiyse orucunu bozabilir. Diş ağrısına dayanabilecek bir haldeyse cumhur fukahaya göre orucunu bozmaz.
Hastalık Evhamı Oruç İçin Özür Değildir
Oruç Bozmaya Niyet Etmek Bozmaz
Tuvalette makattan suyun fazla içeriye kaçırılması orucu bozar.
Kişinin Kendini Kusmaya Zorlaması Orucu Bozar

Yeni Dönemde Çıkan Sorunlara Cevap Nasıl Bulunacak?
Bu sorunlar eski dönemde olmadığı için ibnul abidinde fethul kadirde göremiyoruz. Bu konular cevapsız mı kalacak ? Hayır ana hatlardan bellidir ona göre hükmü veriririz.
1950'li yıllardan sonra günümüz fıkhi problemlerine cevap için Fıkıh Konseyleri Kuruldu –
Fıkıh Konseylerinin İçeriği
Bir toplantı yapılıyor ve gün belirleniyor. Deniyor ki mesela 6 ay sonra buluşup hava parası almak mesela caiz midir ? Bunu konuşacağız. Mesela şeker hastalarının kullandığı ünsilin hakkında konuşacağız gibi...

Fıkıh Konseylerine Kimler Katılıyor?
Fakihler arap fakihler,Halil Güvenç hoca,Nureddin hoca Yusuf Karadavi hoca İslam fıkıh konseyine katılmışlardır. Fıkhi meseleler için tıp doktorlarını da konseye çağırıyorlar. Doktorlarda 6 ay sonrası için çalışıp araştırmalarını getiriyor. Bazen kimyagerleri çağırıyorlar. Mesela jelatin kullanmaz caiz mi ? Oradaki çoğunluk fukaha kabul ettiyse toplantıyı bitirip biz şunlar bu görüşü kabul ettik şu şu kişiler katılmıyorum dedi diye bir kağıda imza atıyorlar. Ondan sonra bu konseylerin siteleri var kanalları var duyuruluyor. Bu konular çok ciddi araştırmalar sonucu karara bağlanıyor.
Fıkıh Konseylerine Türkiye'den Katılım arapça sorunu olduğu için pek yok. Günümüz müslümanlarını bu fıkıh konseylerinin kararları bağlıyor bağlamalı dikkat edilmeli diye düşünüyorum.
Fıkıh Konseylerinde Kararlar Dört İmama Göre Alınıyor.

ORUÇ 11 (Fıkıh Okumaları)

Oruçlu İken Yemek Yiyenin Orucu Bozulur, Tartışma Konusu Değildir. –
Suyu Şırınga ile Vücuda Vermek Orucu Bozar mı?
Oruç Hakkında Eski Ulemanın Koyduğu Kurallar Göz Önünde Tutulmalıdır.
Muasır Ulema Bu Zamanda ki Konuları Ele Alırken Eski Alimlerin Ne Dediğine Bakarlar. Biz de bunu yapmak zorundayız.
Oruç Ne Zaman Bozulur? – Vücuduna gıda takviseyi aldığı zaman orucu bozulur müslümanın.
Fukahanın Net Cevap Vermediği Fetvalar Kişinin İmanına Kalmışıtır. Fakihin vazifesi ibadetin ciddiyetini anlatmak ve
Fakihin Vazifesi Çizgileri sınırları Göstermektir –
Fıkıh Konseyinde Müminler İçin En Mutedil Olanına Karar Veriliyor – fetva ile takva arası bir görüş bildiriliyor.
Gargara Orucu Ne Kadar Bozar? –
Tedavi Maksatlı Gargara Orucu Bozmaz. Mideye kaçtığında o tad orucu bozar. Mümkünse iftardan sonraya bu tedavi bırakılmalı.
Dişle İlgili Tedavinin Oruca Zararı Nedir? –

Bir müslüman 10 tane dişini çektirse orucu bozulmaz. Orucu bozan dişcinin yaptığı iğnedir. Dişcinin yaptığı uyuşturucu iğne eğer doktor bu mideye ulaşmayan üç santimlik sadece diş bölgesini uyuşturan bir ilaç derse o da orucu bozmaz.
Dil Altı Hapı Oruca Zarar Mı?
Hastalığı sürekli olmayan bir tansiyon hastası ihtiyaten ramazanda dilaltı hapını tansiyonu çok yükseldiğinde kullansın ramazandan sonrada o bir günü ihtiyaten kaza etsin. Ama sürekli bu hapı kullanmak zorunda olan birisi Allahın rahmetine sığınsın bu hapı kullansın. Fıkıh konseyi dil altı hapı tükürükle ağızdan dağılıyor mideye gitmiyor dediği için yapacak birşey yok bu ruhsatı devamlı dil altı hap kullanmak zorunda olanlar kullanabilir.
Endeskopi Orucu Bozar mı? –
Endeskopi demir bir malzeme orucu bozmaz fakat endoskopiyi hasta hissetmesin diye bir uyuşturucu hap veriliyor. O ilaç orucu bozar.
Ciğer Sorunu Olan Hastaların Oruçlu İken Sprey Kullanmaları Doğru mu? –
Buradaki sıvı orucu bozmaz diyende var,hayır bu sıvıdır orucu bozan diyende var. Deriz ki bu spreyi sürekli hayat boyu kullanmak zorunda olanlar bu sprey kendileri için hava ve su gibi önemli olmuş olanlar bu spreyi kullansınlar oruçları bozulmaz deriz. Bu spreyi bir kere iki kere kullanmak zorunda olanlar içinse sonra o günkü oruçlarını kaza etsinler ihtiyaten deriz. Ama zaruret olduğu için oruçlarına kefaret gerekmez.
Hastaya Oksijen Müdahalesi Orucu Bozmaz.
Erkeğin Mesanesinden Sokulan Cihaz Oruc Bozmaz. Aynı şey kadının orucu içinde geçerlidir.
Kulağa Damlatılan Damla Orucu Bozar mı ? İnsanın midesine kaçarsa bozar kaçmazsa bozmaz. Tespitte sıkıntı varsa kullanmamak daha iyidir.
Göze Damlatılan Damla Orucu Bozmaz.
Oruçta İğne Çeşitlerine Göre Bozulup Bozulmaması: iğne vücuda katkı yapıyorsa orucu bozar.
Merhem Sürmek Orucu Bozmaz.
Hacamat Yapmak Orucu Bozmaz –
Diyalize Mahkum Hastanın orucu vücutlarına kan aldıkları için bozulur. Zaten Diyalize mahkum hastanın kendisine eziyet etmesine gerek yoktur. Oruç tutmaz fidyesini verir.
Kusmanın Oruca Zararı Varmı? – insan bir müdahelesi yokken araba tuttu gibi bir sebeple hastalık sebebiyle kustuysa oruca zararı yoktur. Eğer kendi müdalesi ile işte parmak atarak felan ağız dolusu kustuysa orucu bozulur kaza gerekir.
Diş Çektirdikten Sonra Akan Kanın Zararı Yoktur. Mideye inse yutsan onunda zararı yoktur.
Yaşlı Biri Oruç Tutmayıp Fidye Vermelidir –
Yaşlı Kişi Oruç Tutmaması Gerekirken Tutmaya Kalkarsa Orucu Kabul Olur –
Fidye Verilince Sıkıntıya Düşülecekse Verilmeyebilir –
Ramazanın Başında Fidye Toplu Olarak Verilir mi? – olur Ramazanın birinde bu sene oruç tutamayacağım diye toplu verilebilir.
Oruç Tutamayan Tutamadıklarını Başkasına Veremez. Oğlu kızı onun yerine oruç tutamaz.
Kadın Hamile İken Kanaması Varsa Orucu Caizdir bu kanaması özür kanıdır.
Üniveriste İmtihanından Dolayı Orucumu Bozabilir miyim? – Asla böyle birşey olamaz. Dünya imtihanı için ahiret imtihanı berbat edilemez.
Oruçlu İken Aybaşı Olmadığı Halde Sürekli Sıvı Gelmesi Durumu oruca mani engel değildir.
Yemek Üzerine Tedavi Olan Hastaların Orucu iyileşince tutulmak üzere sonraya bırakılabilir. Hasta bedene eziyet etmeye gerek yoktur.
Bayılmanın Oruca Etkisi Var mı? – Bir insan bütün günü baygın geçirirse orucu kaza etmesi gerekir. Bir anlık bayılıp ayılanın orucuna zarar gelmez
Çıplak Gezen Kadının Orucu? –

(Kocasının yanı dışında) Çıplaklık başka bir haramdır,oruç haramı başka bir haramdır. İkisinin bir alakası yoktur.
İstihaze Olan Kadının Orucunu Tutmasında Sakınca yoktur özür halidir.

Dua eder, dua bekleriz..
